

Hallituksen esitys Eduskunnalle ulosottokaareksi ja laiksi verojen ja maksujen täytäntöönpanosta sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi ulosottokaari, jolla kumottaisiin vuodelta 1895 oleva ulosottolaki. Esitys perustuu suurelta osin aiempiin ulosottolain osittaisuudistuksiin. Ulosottoperustetta ja yleistä menettelyä koskevat säännökset otettaisiin ulosottokaareen vuonna 2004 uudistetussa muodossa. Ulosmittausta, myyntiä ja tilitystä koskevat säännöshedotukset vastaavat eduskunnan hyväksymää lakia.

Velkavastuun enimmäiskestoa koskeva säännös lisättäisiin ulosottokaareen. Saatava vanhentuisi lopullisesti sen jälkeen, kun ulosottoperusteen määräaika (15 tai 20 vuotta) on kulunut umpeen. Nykyistä sääntelyä vastaavasti tuomioistuimien voisi kuitenkin jatkaa ulosottoperusteen määräaika kymmenellä vuodella, jos velallinen on olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksunsaantia. Määräaika ei kuitenkaan saisi jatkua, jos sitä voidaan pitää velallisen kannalta kohtuuttomana.

Ulosottokaareen otettaisiin keskeiset säännökset uudesta kaksiportaisesta ulosottoorganisaatiosta. Ulosottopiirejä koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, että voitaisiin muodostaa nykyistä suurempia paikallisyksiköitä. Valtakunnallisena keskusviranomaisena toimisi hallintovirasto, joka hoitaisi suurimman osan nykyisin oikeusministeriölle kuuluvista tehtävistä. Lääninhallituksille kuuluvat ulosoton väliportaan tehtävät siirtyisivät mainitulle virastolle. Ulosoton keskuhallinnosta säädettäisiin tarkemmin myöhemmin annettavalla lailla.

Avustavan ulosottomiehen virkanimike muutettaisiin kihlakunnanulosottomieheksi. Ulosottomiehiä olisivat kihlakunnanvoudit ja kihlakunnanulosottomiehet mutta eivät ni-

mismiehet. Eräät tehtävät säilyisivät nykyiseen tapaan kihlakunnanvoudin yksinomaisessa toimivallassa.

Ehdotuksen mukaan ulosottomiehen tulisi tehdä holhousviranomaiselle ilmoitus, kun alle 18-vuotiasta vastaan on tullut vireille ulosottoasia, joka perustuu riita-asiassa annettuun tuomioon. Vastaava ilmoitus tehtäisiin myös silloin, kun alaikäiseltä peritään veroja ulosotossa. Alle 15-vuotiaista ei annettaisi tietoja luottotietotoimintaa varten.

Esityksessä ehdotetaan vähäisiä asiallisia tarkistuksia vuonna 1996 uudistettuihin itseoikaisua, täytäntöönpanoriitaa, täytäntöönpanon keskeyttämistä ja ulosottovalitusta koskeviin säännöksiin. Oikeudenkäyntikulujen jääminen valitus- ja täytäntöönpanoriita-asiassa asianosaisten itsensä vastattaviksi olisi pääsääntö. Täytäntöönpanokuluja ja turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa koskeviin säännöksiin tehtäisiin vähäisiä asiatar- kistuksia.

Verojen ja maksujen perimisestä ulosotto-toimin annettu laki korvattaisiin uudella verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettavalla lailla. Siihen otettaisiin tarkistettuina nykyisen veroulosottolain säännökset. Ehdotettuun ulosottokaareen nähden päällekkäisiä säännöksiä karsittaisiin. Veron ja julkisen maksun viivästyskorko ja korotus kuuluisivat nimenomaisen säännöksen mukaan lain soveltamisalaan. Lisäksi keskeyttämissäännöksiä täsmennettäisiin.

Oikeudenkäymiskaaren turvaamistoimisäännöksiin tehtäisiin täsmennys, joka koskee ulosottomiehelle asetettavaa vakuutta. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin otettaisiin säännös siitä, että ulosottomies saa antaa velkojalle tarpeellisia

tietoja ulosottooperusteen määräajan jatkamista koskevaa kannetta varten.

Uuden ulosottokaaren ja verotäytäntöönpanolain johdosta ehdotetaan lisäksi eräitä muutoksia myös useisiin muihin lakeihin.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2008 alusta. Ulosoton keskushallintoa koskevien säännösten voimaantulosta säädettäisiin erikseen lailla.

SISÄLLYSLUETTELO

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
SISÄLLYSLUETTELO	3
YLEISPERUSTELUT	6
1. Johdanto	6
1.1. Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistus	6
1.2. Ulosoton tilastolukuja ja -tietoja.....	7
Yleistä	7
Helsingin hovioikeutta koskeva erillisselvitys.....	7
2. Nykytila ja sen arviointi	8
Ulosottolaki	8
Ulosotto-organisaatio	9
Velkavastuun enimmäiskesto	10
Alaikäinen velallinen	12
Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano	13
Itseoikaisu, keskeytys, täytäntöönpanoriita ja valitus	14
Verojen ja maksujen täytäntöönpano	15
3. Eräitä kansainvälisiä vertailuja.....	15
Yleistä	15
Ruotsi.....	16
Velkavastuun enimmäiskesto	17
4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset	17
Ulosottokaari	17
Ulosotto-organisaatio	18
Velkavastuun enimmäiskesto	22
Alaikäinen velallinen	24
Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano	25
Itseoikaisu, keskeytys, täytäntöönpanoriita ja valitus	25
Verojen ja maksujen täytäntöönpano	27
5. Esityksen vaikutukset	27
5.1. Taloudelliset vaikutukset	27
Viranomaisen toiminta	27
Velkojien asema	29
5.2. Yhteiskunnalliset vaikutukset	31
6. Asian valmistelu	31
Ulosotto-organisaatio	32
Velkavastuun enimmäiskesto	32
7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	33
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	34
1. Lakiehdotusten perustelut.....	34
1.1. Ulosottokaari	34
1 luku. Yleiset säännökset	34
2 luku. Ulosottoperusteet	39

3 luku.	Yleiset menettelysäännökset	43
4 luku.	Ulosmittaus	49
5 luku.	Myynti	49
6 luku.	Jako ja tilitys	49
7 luku.	Muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpano	49
8 luku.	Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano	49
9 luku.	Täytäntöönpanokulut	55
10 luku.	Itseoikaisu, täytäntöönpanoriita ja täytäntöönpanon keskeyttäminen ..	57
11 luku.	Muutoksenhaku ulosottomiehen menettelyyn	69
12 luku.	Erinäiset säännökset	79
13 luku.	Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset	80
1.2.	Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta	81
1.3.	Oikeudenkäymiskaari	96
7 luku.	Turvaamistoimista	96
1.4.	Laki velan vanhentumisesta	98
1.5.	Konkurssilaki	99
2 luku.	Konkurssiin asettamisen edellytykset	99
3 luku.	Konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset	99
5 luku.	Konkurssipesään kuuluva omaisuus	99
12 luku.	Konkurssisaatavat, valvonta ja saatavien selvittäminen	99
17 luku.	Konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoito ja myynti sekä panttivelkojaa koskevat säännökset	99
1.6.	Perintökaari	99
17 luku.	Perinnöstä luopumisesta ja perintöosuuden luovuttamisesta	99
20 luku.	Perunkirjoituksesta	100
21 luku.	Kuolleen henkilön ja pesän velasta	100
1.7.	Avoliittolaki	100
1.8.	Laki velkojien maksunsaantijärjestyksestä	100
1.9.	Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta	100
1.10.	Laki verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta	101
2.	Tarkemmat säännökset ja määräykset	101
3.	Voimaantulo	101
4.	Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys	102
LAKIEHDOTUKSET		108
	Ulosottokaari	108
	verojen ja maksujen täytäntöönpanosta	193
	oikeudenkäymiskaaren 7 luvun muuttamisesta	197
	velan vanhentumisesta annetun lain 8 ja 17 §:n muuttamisesta	199
	konkurssilain muuttamisesta	200
	perintökaaren muuttamisesta	202
	avoliittolain 45 ja 99 §:n muuttamisesta	203
	velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 6 §:n 1 momentin 6 kohdan kumoamisesta	204
	viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 24 §:n muuttamisesta	205
	verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta	206

LIITE 1.....	207
RINNAKKAISTEKSTIT	207
oikeudenkäymiskaaren 7 luvun muuttamisesta	207
velan vanhentumisesta annetun lain 8 ja 17 §:n muuttamisesta	211
konkurssilain muuttamisesta	212
perintökaaren muuttamisesta	216
avioliittolain 45 ja 99 §:n muuttamisesta.....	218
viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 24 §:n muuttamisesta	219
verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta	221
.....	221
LIITE 2.....	222
Ulosottokaaren lukujen ja pykälien otsikot.....	222

YLEISPERUSTELUT

1. Johdanto

1.1. Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistus

Vuodelta 1895 olevaa ulosottolaki (37/1895) on viimeisen kymmenen vuoden aikana uudistettu laajoin osittaisuudistuksin. Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen ensimmäinen vaihe toteutettiin paikallishallintouudistuksen yhteydessä vuonna 1996, jolloin uudistettiin ulosoton viranomaisorganisaatio ja muutoksenhaku. Ulosotonhaltijalaitos lakkautettiin, ja sille kuuluneet tehtävät siirrettiin muille viranomaisille. Lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annettu laki (619/1996) uudistettiin kokonaan.

Vuosina 1997 ja 1999 toteutettiin useita pienempiä uudistuksia. Niissä yhtäältä tehostettiin ulosottoa silloin, kun velallinen pyrkii epäasianmukaisin keinoin välttämään täytäntöönpanoa. Toisaalta laajennettiin velallisen erottamisetta ja otettiin käyttöön niin sanottu vapaakuukausijärjestelmä palkan ja eläkkeen ulosmittauksessa. Lapsen elatusavun perintää koskeva uudistus tuli voimaan vuoden 1999 alusta.

Sakkojen sekä eräiden menettämisraamusten ja valtiolle tuomittujen korvausten täytäntöönpano on uudistettu erikseen. Sakon täytäntöönpanosta annettu laki (672/2002), jäljempänä *sakkotäytäntöönpanolaki*, tuli voimaan 1 päivänä lokakuuta 2002.

Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen toista vaihetta koskevat lait ja asetukset tulivat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2004. Tuolloin uudistuivat ulosottooperusteita koskevat säännökset sekä eri täytäntöönpanon muodoille yhteiset menettelysäännökset. Uudistus sisälsi ulosottomenettelyn perusrakenteisiin ulottuvia muutoksia, kuten säännökset ulosottooperusteen määräaikaisuudesta sekä velalliskohtaisesta ja valtakunnallisesta ulosottoasioiden käsittelystä. Samassa yhteydessä uudistettiin muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa koskevat säännökset, muun muassa häätösäännökset.

Eduskunta on 25 päivänä huhtikuuta 2006 hyväksynyt ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen kolmatta vaihetta koskevan uudistuksen (hallituksen esitys laiksi ulosottolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi, HE 13/2005 vp). Uudistus koskee maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa, toisin sanoen omaisuuden ulosmittausta ja myyntiä sekä varojen jakoa ja tilitystä. Uudistuksessa lievennetään jonkin verran pienituloisten velallisten toistuvaistulosta ulosmittattavaa määrää, mutta toisaalta tiukennetaan suurituloisimpien ulosottoa. Pienituloinen velallinen saa pitää yli vuoden jatkuneessa toistuvaistulon ulosmittauksessa kahden kuukauden ulon vapaakuukausina. Elinkeinotulon ulosmittausta, jossa ulosmittauksen määrää saadaan rajoittaa, laajennetaan soveltamisalaltaan tuntuvasti. Yhteisesti omistettu esine saadaan ulosmitata ja myydä ulosottomiehen toimin, lukuun ottamatta vakituista asuntoa, jos siinä asuu toinen yhteisomistaja. Kuolinpesän osuuden ulosmittaus johtaa ulosottomiehen laajaan toimintavelvollisuuden kuolinpesässä. Huutokauppaostajan oikeusasema säännellään. Pakkokuutokauppaan nähden vaihtoehtoiseksi myyntimuodoksi tulee vapaa myynti. Ulosottolakiin otetaan tilityksen keskeytyssäännös muutoksenhakijan oikeusturvan parantamiseksi. Kertyneiden varojen kohdentamissäännöksiä täsmennetään. Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2007 alussa.

Tämä esitys muodostaa ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen neljännen ja viimeisen vaiheen. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi ulosottokaari, jolla kumotaisiin nykyinen ulosottolaki. Edellä mainittu kolmannen vaiheen uudistus samoin kuin aiemmissa osittaisuudistuksissa uudistetut säännökset siirrettäisiin ulosottokaareen. Ulosotto-organisaatiota kehitettäisiin edelleen. Itseoikaisua, täytäntöönpanoriitaa, keskeyttämistä ja ulosottovalitusta koskeviin säännöksiin tehtäisiin eräitä asiallisia tarkistuksia. Vielä uudistamatta oleviin turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa ja täytäntöönpanokuluja koskeviin säännöksiin tehtäi-

siin vähäisiä asiatarkistuksia. Ulosottokaa-reen otettaisiin säännökset velallisen maksu-velvollisuuden lakkaamisesta silloin, kun ulosottooperusteen määräaika on kulunut um-peen.

Lisäksi uudistettaisiin veroulosottoa kos-keva lainsäädäntö. Nykyinen verojen ja mak-sujen perimisestä ulosottoimin annettu laki (367/1961), jäljempänä *veroulosottolaki*, eh-dotetaan korvattavaksi uudella verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetulla lailla, jäljempänä *verotäytäntöönpanolaki*. Uuteen lakiin otettaisiin tarkistettuina nykyiseen ve-roulosottolakiin sisältyvät säännökset.

1.2. Ulosoton tilastolukuja ja -tietoja

Yleistä

Ulosottolaitokseen saapuu vuosittain perit-täväksi suuri määrä asioita. Vuonna 2005 saapui yhteensä 2,24 miljoonaa ulosottoasiaa, joiden yhteenlaskettu rahamäärä oli noin 3,07 miljardia euroa. Saapuneet asia- ja rahamää-rät olivat samalla tasolla myös vuonna 2004. Ulosottopiireissä käsiteltyjen asioiden määrä (noin 2,55 miljoonaa asiaa) nousi noin 26 prosenttia vuodesta 2004. Viimeksi mainittu-na vuonna käsiteltyjen asioiden määrä oli puolestaan noin 27 prosenttia alempi kuin vuonna 2003. Muutokset johtuivat pääosin uuden tietojärjestelmän käyttöön ottamisesta aiheutuneista ongelmista. Myös rahatilitysten määrä (657 miljoonaa euroa) nousi vuoteen 2004 verrattuna noin 17 prosenttia, kun se oli mainittuna vuonna laskenut vuoteen 2003 nähden kahdeksalla prosentilla. Asiamäärien huippuvuosi oli 1993, jolloin ulosottoon saa-pui noin 3,48 miljoonaa asiaa ja noin 4,92 miljardia euroa.

Ulosottovelallisia oli vuoden 2005 lopussa 261 500, joka on 20 prosenttia vähemmän kuin vuonna 2004. Velallisten lukumäärä oli suurimmillaan vuoden 1994 lopussa (noin 512 600).

Velallinen todettiin vuonna 2005 varatto-maksi tai tuntemattomaksi noin 1,11 miljoonassa asiassa. Palkan ulosmittauksia toimitet-tiin vuonna 2005 kaikkiaan noin 178 000. Palkan maksukieltoja oli vuoden 2005 lopus-sa voimassa yhteensä 51 655, joista yli vuo-den oli ollut voimassa noin 43 prosenttia. Eläkkeen ulosmittauksia toimitettiin kaikki-

aan 39 360. Eläkkeen maksukieltoja oli vuo-den 2005 lopussa voimassa 20 144, joista noin 62 prosenttia oli ollut voimassa yli vuo-den. Elinkeinotulon ulosmittauksia toimitet-tiin noin 6 600 ja vuoden 2005 lopussa mak-sukieltoja oli voimassa 3 730.

Vuonna 2005 ulosmitattiin 172 900 veron-palautusta. Muun omaisuuden ulosmittaukset ovat suhteellisen harvinaisia: irtaimen omai-suuden ulosmittauksia oli noin 21 600 ja kiinteistön ulosmittauksia 5 860. Pakkohuu-tokauppoja järjestettiin vuonna 2005 seura-vasti: asunto-osakkeet 82, muu irtain omai-suus 506 ja kiinteistöt 227. Yhteensä 73 kiin-teistön pakkohuutokauppaa raukesi. Osamak-sukaupan tilityspöytäkirjoja ulosottomiehet laativat vuonna 2005 yhteensä 1 790 kappa-letta. Häätöhakemuksia sanottuna vuonna saapui yhteensä 7 327 ja toimeenpantiin yh-teensä 2 471.

Vuonna 2005 käsiteltyjen asioiden vireillä-oloaika oli enintään kolme kuukautta 41 pro-sentissa asioita. Yli vuoden oli vireillä noin 21 prosenttia asioista.

Ulosottovalituksia käsiteltiin käräjäoikeuk-sissa loppuun vuonna 2004 yhteensä 881. Valituksista hyväksyttiin 129 ja hylättiin 441. Tutkimatta jätettiin 140 valitusta, ja sillensä jäi 160 valitusta. Sovinto vahvistettiin 11 asi-assa.

Täytäntöönpanoriitoja käsiteltiin käräjäoi-keuksissa loppuun vuonna 2004 yhteensä 102. Niistä kante hyväksyttiin 28 tapaukses-sa, joista yksipuolisia tuomioita oli 10. Yh-teensä 33 kannetta hylättiin, ja tutkimatta jä-tettiin 14 kannetta. Sovinto vahvistettiin yh-deksässä asiassa. Loput täytäntöönpanoriidat jäivät sillensä.

Helsingin hovioikeutta koskeva erillisselvitys

Ulosottolain 9 ja 10 luvun säännösten kor-jaustarpeista on laadittu oikeusministeriön pyynnöstä selvitys (oikeusministeriö, Lau-suntoja ja selvityksiä 2005:4). Samassa yh-teydessä tehtiin erillinen selvitys ulosottoasi-oiden käsittelystä Helsingin hovioikeudessa.

Selvityksen mukaan ajalla 1.10.2003—30.10.2004 Helsingin hovioikeudessa rat-kaistiin 53 ulosottoasiaa. Valittajana oli kärä-jäoikeusvaiheessa 33 tapauksessa velallinen, kolmessa tapauksessa velkoja ja sivullinen 14 tapauksessa. Ulosottomies oli antanut kai-

kissa asioissa selvityksen ja lausunnon. Käräjäoikeus oli pyytänyt valittajan vastapuolelta vastauksen 15 tapauksessa. Kaikkiaan 42 tapauksessa asia oli käräjäoikeudessa ratkaistu kirjallisesti ja 11 tapauksessa istunnossa. Täytäntöönpanon keskeytysmääräys oli annettu 22 asiassa, joista 14 tapauksessa keskeytys oli määrätty olemaan voimassa, kunnes päätös on lainvoimainen tai asiasta toisin määrätään.

Yhteensä 37 tapauksessa käräjäoikeus oli hylännyt valituksen. Osittain tai kokonaan valitus oli menestynyt käräjäoikeudessa kahdeksassa asiassa. Kahdeksassa tapauksessa valitus oli jätetty käräjäoikeudessa tutkimatta, näistä viidessä tapauksessa varojen lopputilityksen vuoksi. Hävinnyt osapuoli oli velvoitettu korvaamaan voittaneen oikeudenkäyntikulut yleensä ilman erityisiä lausumia.

Hovioikeusvaiheessa valittaja oli eräitä poikkeuksia lukuun ottamatta sama kuin käräjäoikeudessa. Hovioikeus pyysi ulosottomieheltä selvitystä tai lausuntoa kahdeksassa tapauksessa ja valittajan vastapuolelta 21 tapauksessa. Hovioikeudessa 51 tapausta ratkaistiin kirjallisesti ja kaksi tapausta istunnossa. Yhteensä 33 tapauksessa hovioikeus hylkäsi valituksen, ja seitsemässä tapauksessa valitus menestyi osittain tai kokonaan. Kaikkiaan 12 valitusta jätettiin tutkimatta. Niistä viidessä tapauksessa syynä oli lopputilityksen toimittaminen. Yhdessä tapauksessa asia palautettiin käräjäoikeuteen. Hävinnyt osapuoli velvoitettiin korvaamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut yleensä ilman erityisiä lausumia.

2. Nykytila ja sen arviointi

Ulosottolaki

Nykyinen ulosottolaki on uudistettu lähes kokonaan osittaisuudistuksin. Lain 1 luvussa olevat ulosottoviranomaisia ja ulosottotoimen hallintoa koskevat säännökset tulivat voimaan kokonaisuudistuksen ensimmäisessä vaiheessa vuonna 1996. Luvun muut säännökset, jotka koskevat muun muassa lain soveltamisalaa, ulosottomiehen esteellisyyttä, asianmukaisuuden vaatimusta ja ulosottorekisteriä tulivat voimaan kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa 1 päivänä maaliskuuta 2004.

Vuonna 2004 tulivat voimaan myös ulosottolain 2 ja 3 luku. Edellisessä säädetään ulosottooperusteista. Luvussa ovat myös säännökset ulosottooperusteiden täytäntöönpanokelpoisuuden määräaikaaisuudesta. Lain 3 luvussa ovat kaikille täytäntöönpanon lajeille yhteiset menettelysäännökset. Samassa yhteydessä tuli voimaan uusi 6 a luku, joka koskee muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa, muun muassa häätöä.

Ulosottolain 4–6 luvussa säädetään maksuvelvoitteen täytäntöönpanosta, toisin sanoen ulosmittauksesta, myynnistä ja tilityksestä. Luvut on uudistettu eduskunnan 25 päivänä huhtikuuta 2006 hyväksymällä lailla (EV 40/2006 vp, HE 13/2005 vp). Uudistus on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2007 alussa.

Ulosottolain 7 luvussa säädetään turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta. Luku uudistettiin alioikeusuudistuksen yhteydessä vuonna 1991, jolloin turvaamistoimista päättäminen siirrettiin käräjäoikeuksille. Lukuun jäivät tuolloin turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa koskevat säännökset, joihin tehtiin välttämättömät muutokset. Luku ei ole vielä uudistettu ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Ulosottolain 8 luku koskee ulosottoasian kuluja (täytäntöönpanokulut). Myös mainittu luku on vielä kokonaisuutena uudistamatta, mutta valtaosaa sen pykälistä on eri vaiheissa muutettu.

Ulosottolain 9 ja 10 luku ovat kokonaisuudistuksen ensimmäisestä vaiheesta vuodelta 1996. Luvuissa säädetään ulosottomiehen itseoikaisusta, täytäntöönpanoriidasta, täytäntöönpanon keskeyttämisestä ja muutoksenhausta ulosottomiehen menettelyyn.

Vuonna 2004 on tullut voimaan uusi 11 luku, jossa on erinäisiä säännöksiä. Ulosottolakia täydentäviä säännöksiä on ulosottoasetuksessa (37/1896) ja ulosottomenettelystä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (680/2003).

Toteutuneiden osittaisuudistusten jälkeen on perusteltua säätää uusi yhtenäinen ulosottoa koskeva laki, joka korvaa nykyisen ulosottolain. Samalla on tarpeen uudistaa vielä uudistamatta olevat turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa ja täytäntöönpanokuluja koskevat luvut. Lisäksi on tarkistettu säännökset, jotka otettiin ulosottolakiin ensimmä-

mäisen osittaisuudistuksen yhteydessä vuonna 1996.

Ulosotto-organisaatio

Keskushallinto ja aluehallinto. Ulosotto-toimen organisaatio uudistettiin kokonaisuudistuksen ensimmäisessä vaiheessa vuonna 1996. Ulosotto-toimen hallintoviranomaisia ovat oikeusministeriö ja lääninhallitukset. Ulosottoviranomaiset ja ulosotto-toimen hallinto kuuluvat oikeusministeriön hallinnonalaan. Oikeusministeriön tehtävänä on ulosotto-toimen yleinen johto, ohjaus ja valvonta.

Lääninhallituksille kuuluvat aluehallintoviranomaisena (väliportaan hallinto) ne ulosoton ohjaus-, valvonta- ja muut hallintotehtävät, jotka asetuksessa sille erikseen säädetään. Tehtävistä säädetään ulosotto-toimen hallinnosta annetussa asetuksessa (319/1996), jäljempänä *hallintoasetus*. Lääninhallituksessa tehtäviä hoitaa oikeushallintopäällikkö alaisineen.

Nykyinen järjestelmä, jossa ulosotto-toimen hallinto jakautuu oikeusministeriön ja lääninhallitusten kesken, on epätarkoituksenmukainen ja tehoton. Se ei esimerkiksi ole mahdollistanut erikoistumista, vaan jokaisessa lääninhallituksessa hoidetaan kaikkia väliportaan tehtäviä. Väliportaan tehtävien ja oikeusministeriön tehtävien kesken ei ole saavutettu riittävää selkeyttä, vaan niissä tehdään päällekkäistä työtä.

Oikeusministeriö on selvittänyt lääninhallitusten oikeushallintopäälliköiden näkemyksiä nykyisen organisaation toimivuudesta (oikeusministeriö, Ulosoton keskushallintotyöryhmän loppuraportti, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:16). Oikeushallintopäälliköt toivat esiin lukuisia ongelmia ja pitivät ulosoton hallintotehtävien uudelleen organisoimista välttämättömänä. Esimerkkeinä ongelmista he mainitsivat, että koulutuksen järjestämisessä on ollut päällekkäisyyttä ministeriön kanssa, ministeriön ja lääninhallitusten yhteistyö ulosottopiirien tarkastustoiminnassa on ollut riittämätöntä, kanteluasiat ovat eräissä lääneissä ruuhkautuneet, lainkäytön yhtenäisyyttä ei väliportaan toimin ole kyetty edistämään ja vahingonkorvausasioiden käsittelyssä on ollut päällekkäisyyttä. Ongelmana on ollut myös se, että lääninhallitusten

päätökset kantelu- ja korvausasioissa eivät ole saaneet riittävää ohjausvaikutusta.

Yllä mainitut ongelmat eivät tarkoita sitä, että lääninhallitukset olisivat epäonnistuneet tehtäviensä hoitamisessa, vaan ongelmat aiheutuvat hallinnon rakenteista. Lääninhallituksissa on nykyisin päinvastoin laaja-alaista juridista osaamista ja kokemusta. Näitä resursseja ei vain ole kyetty hyödyntämään parhaalla tavalla nykyisessä organisaatiossa.

Ulosoton hallintotehtävät ovat pääosin valtakunnallisia tehtäviä. Alueellisten hallintotehtävien merkitys vähenee entisestään tulevaisuudessa johtuen muun muassa piirikoon suurentumisesta. Päällekkäisen työn tekeminen oikeusministeriössä ja lääninhallituksissa ei ole tarkoituksenmukaista.

Ulosoton väliportaan hallinto poikkeaa muista lähellä olevista lainkäytön aloista. Esimerkiksi tuomioistuinelaitos, syyttäjälaitos ja oikeusapu ovat suoraan oikeusministeriön hallinnonalan alaisuudessa. Myös hallintolainkäyttö on eriytetty lääninhallituksista.

Paikallinen hallinto. Paikallisena ulosottoviranomaisena toimii ulosottomies. Ulosottomies on riippumaton ja puolueeton lainkäyttöviranomainen. Ulosoton lainkäyttöorganisaatioon kuuluvat myös yleiset tuomioistuimet, jotka toimivat ulosottoasioissa muutoksenhakuviranomaisina.

Paikallinen ulosottotoimi on vuodesta 1996 järjestetty kihlakunnittain. Ulosottopiirinä on yksi tai useampi kihlakunta. Kihlakunnassa on erillinen ulosottovirasto tai kihlakunnanviraston ulosotto-osasto. Oikeusministeriö voi paikallisen ulosotto-toimen tarkoituksenmukaiseksi järjestämiseksi määrätä kihlakunnan ulosottoviraston tai -osaston hoitamaan tehtäviä myös toisen kihlakunnan alueella. Oikeusministeriö voi myös määrätä eri kihlakuntien ulosottovirastot tai -osastot hoitamaan tehtäviä yhteistoiminnassa.

Ulosottopiirejä on nykyisin 51, joista 14 piirissä on erillisvirasto ja 37 piirissä yhteisvirasto. Nykyinen piirien lukumäärä perustuu oikeusministeriön tekemiin päätöksiin yhteistoiminta-alueista. Oikeusministeriön vuosina 1996, 2003 ja 2005 tekemien päätösten perusteella 40 kihlakunnassa ulosottotehtävät hoidetaan toisesta kihlakunnasta käsin.

Ulosottolaitoksella on 141 varsinaista toimipaikkaa, joissa työskentelee pysyvästi ulosoton henkilöstöä. Lisäksi on lähes 50

palvelupistettä, joissa ulosoton henkilöstö on tavattavissa tietynä tai erikseen sovittuna aikana.

Ulosottopiirissä ulosottomiehenä toimii kihlakunnanvouti. Virastossa tai osastossa voi olla useampia kihlakunnanvoutteja, jolloin sen päällikkönä toimii johtava kihlakunnanvouti. Kihlakunnanvoutteja on nykyisin 86. Piirejä, joissa on vain yksi kihlakunnanvouti, on 21. Kuudessa Lapin läänin kihlakunnassa ja Kuhmon kihlakunnassa on nimismies, joka toimii myös ulosottomiehenä. Ahvenanmaan maakunnassa ulosottomiehenä on maakunnanvouti.

Suurimman osan käytännön täytäntöönpanotoimista suorittavat avustavat ulosottomiehet. Avustava ulosottomies suorittaa ulosottomiehen hänelle määräämät täytäntöönpanotehtävät. Käytännössä avustavat ulosottomiehet hoitavat varsin itsenäisesti heille annetut tehtävät ulosottomiehen valvonnassa. Avustavalla ulosottomiehellä on sama toimivalta kuin pääulosottomiehellä, lukuun ottamatta ulosottolain 1 luvun 5 §:ssä säädettyjä toimia, jotka kuuluvat kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan. Avustavia ulosottomiehiä on nykyisin noin 665.

Ulosottovirastoissa ja -osastoissa on lisäksi kansliahenkilökuntaa. Ulosottomies saa tarvittaessa määrätä yksittäisen täytäntöönpanotehtävän myös tällaisen muun alaisensa virkamiehen suoritettavaksi. Virkamiehestä on silloin voimassa, mitä avustavasta ulosottomiehestä säädetään. Kaikkiaan ulosoton henkilöstön suuruus on 1 447 henkeä.

Hallinnollisesta piiriasta huolimatta ulosotto toimii nykyisin velalliskohtaisesti ja valtakunnallisesti. Kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa otettiin käyttöön vastaavan ulosottomiehen järjestelmä. Sama vastaava ulosottomies ja vastaava avustava ulosottomies käsittelee kaikki kyseistä vastaajaa koskevat ulosottoasiat. Heillä on toimivalta koko maassa. Muut ulosottomiehet antavat vastaavan ulosottomiehen pyynnöstä hänelle virka-apua.

Paikallisorganisaatioissa erityisenä ongelmana on yhä piirien pienuus ja yhden kihlakunnanvoudin piirien suuri määrä. Ulosottohenkilöstön työmäärät eivät jakaannu nykyisessä järjestelmässä riittävän tasaisesti eri piireissä. Osa asutuskeskusten ulosottopi-

reistä on ylikuormitettuja, kun taas osa maaseudun piireistä toimii vajaalla teholla.

Myös ulosoton toiminnallinen kehittäminen edellyttää nykyistä suurempia piirejä. Pienissä piireissä ei ole ollut esimerkiksi mahdollista erikoistua ja vaativien perintäasioiden hoitaminen on suuria piirejä vaikeampaa. Esimerkiksi valitusasioissa lausunnon antaminen määräajassa ei aina ole onnistunut lomien vuoksi. Pienissä piireissä ei ole voitu turvata uusien kihlakunnanvoutien rekrytointipohjaa senkään vertaa kuin suurissa piireissä. Tämä tulee muodostumaan lähivuosina ongelmaksi, koska suuri osa ulosottohenkilöstöä lähestyy eläkeikää. Myös tehtäviin perehdyttäminen on hankalaa pienissä piireissä. Hallinnon ja lainkäytön yhtenäisyys toteutuu heikosti järjestelmässä, jossa on runsaasti pieniä toimintayksiköitä.

Hallitus on antanut eduskunnalle 7 päivänä huhtikuuta 2005 selonteon keskus-, alue- ja paikallishallinnon toimivuudesta ja kehittämistarpeista (sisäasiainministeriö, Hallinto 2005:15 ja 16). Selonteon 2. osa koskee kihlakuntaudistuksen toimeenpanoa, jäljempänä *kihlakuntaselonteko*.

Kihlakuntaselonteossa todetaan, että ulosottotoiminta on kehitetty suhteellisen voimakkaasti vuoden 1996 kihlakuntaudistuksen jälkeen ja kihlakuntaudistuksen antamat mahdollisuudet on käytetty hyväksi. Keskeisenä tavoitteena on ollut velkojen ja velallisten oikeusturvan varmistaminen, toiminnan tehokkuus ja tarjottavan palvelun laatu.

Selontekoa koskevassa hallintovaliokunnan mietinnössä (HaVM 2/2006 vp) todetaan, että ulosoton palvelujen laatu ja kattavuus on varmistettava tulevaisuudessakin ylläpitämällä riittävän kattavaa palveluverkkoa, kehittämällä sähköistä asiointia sekä kehittämällä palvelun laatua ja asiantuntevuutta. Myös yhteispalvelua on hyödynnettävä mahdollisuuksien mukaan.

Velkavastuun enimmäiskesto

Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa 2 luvun 24–26 §:ään on otettu säännökset ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräajasta. Tavoitteena on ollut estää elinikäinen tai kohtuuttoman pitkäkestoinen ulosotto.

Luonnollisen henkilön maksuvelvoitetta

koskevaa ulosottoperustetta voidaan periä ulosotossa 15 vuoden ajan. Määräaika on 20 vuotta, jos myös velkoja on luonnollinen henkilö tai jos kysymyksessä on vakavaan rikokseen perustuva korvaussaatava. Määräaika lasketaan yleensä lainvoimaiseksi tulleen tuomion antamisesta. Määräaikaa sovelletaan osittain taannehtivasti. Vanhimpien tuomioiden osalta määräajat lasketaan 1 päivästä maaliskuuta 1993 lukien. Ulosottoperintä päättyy siten aikaisintaan 1 päivänä maaliskuuta 2008.

Tuomioistuin voi määrätä ulosottoperusteen jatkumaan 10 vuotta alkuperäisen määräajan päättymisestä. Edellytyksenä on, että velallinen on siirtänyt tuntuvasti varojaan ulkomaille tai muutoin olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksunsaantia eikä määräajan jatkamista voida pitää velallisen kannalta kohtuuttomana. Velkojan on vaadittava jatkamista kanteella, joka on nostettava velallista vastaan viimeistään kahden vuoden kuluttua alkuperäisen määräajan päättymisestä.

Ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuutta koskevan määräajan päättymisen estää ulosottoperinnän. Ulosottoperusteessa tuomittu saatava ei kuitenkaan vanhennu tai muutoinkaan lakkaa aineellisesti. Tämän vuoksi konkurssilakiin (120/2004) ja perintökaareen (40/1965) on otettu erityissäännöksiä täytäntöönpanokelpoisuuden lakkaamisen vaikutuksista.

Konkurssilain 2 luvun 2 §:n mukaan kurssiin asettamista ei voi vaatia velkoja, jonka saatavaa koskevan ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut. Lain 12 luvun 1 §:n mukaan tällaista saatavaa ei myöskään voida valvoa eikä saada sille suoritusta konkurssissa. Kiellot eivät kuitenkaan koske kuolinpesän konkurssia.

Perintökaaren 21 luvun 1 §:n mukaan vainajan velkana maksetaan myös velka, jota koskevan ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut. Velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain (1578/1992), jäljempänä *maksunsaantilaki*, 6 §:n mukaan tällainen velka maksetaan kuitenkin viimesijaisena vainajan muiden velkojen jälkeen.

Ulosottoperusteen määräaikaisuutta koskevassa hallituksen esityksessä (HE 216/2001 vp s. 19) todetaan, että tarkoitus on erikseen harkita, jääkö ulosottoperusteen määräaikai-

suus ilman saatavan lakkaamista pysyväksi ratkaisuksi vai annetaanko myöhemmin erillinen esitys saatavan vanhentumisesta. Jollei saatavan lopullista vanhentumista säädetä, kyseisen esityksen mukaan tulee kuitenkin erikseen ratkaista eräitä ulosottoperusteen määräaikaisuuteen kiinteästi liittyviä oikeusvaikutuksia. Esimerkkinä mainitaan tällaista saatavaa koskeva luottotietorekisteröinti. Perusteluissa mainitaan myös se, että päävelan vanhentuminen vaikuttaa takaajan asemaan.

Velallisen asema sen jälkeen, kun ulosottoperusteen määräaika on kulunut, on nykyisessä sääntelyssä osin epäselvä. Tähän on kiinnitetty huomiota myös velkahallintatyöryhmän ehdotuksessa (oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2004:7).

Edellä mainittu kuolinpesän velkavastuuta koskeva uudistus selkeytti oikeusvaikutuksia kuolinpesän osalta. Sen sijaan muut oikeusvaikutukset ovat pitkälti sääntelemättä. Lähtökohtana lienee se, että saatava, jota koskeva ulosottoperuste on menettänyt merkityksensä, mutta jonka vanhentuminen on katkaistu yhä uudelleen, on muutoin samassa asemassa kuin normaali saatava. Tämä tarkoittaa sitä, että saatavaa voidaan periä velalliselta yksityisessä perinnässä ja myös siitä syntyvät perintäkulut voidaan periä häneltä. Tällaiselle saatavalle kertyy koko ajan viivästyskorkoa. Ulosottokelvottomien saatavien asema on epäselvä myös esimerkiksi verotuksessa ja sosiaalietuuksien hakemisessa. Velallisen toimintavapaus rikosoikeudelliseen sääntelyyn nähden ei myöskään ole selkeä.

Voidaan pitää kohtuuttomana sitä, että pitkien ulosottoperusteen määräaikojen kulumisen jälkeen velallisen taloudellinen toimintavapaus ja -varmuus on rajoitettu tai puutteellinen. Epämääräinen tilanne on omiaan passivoimaan velallista ulosoton päättymisen jälkeenkin. Tästä aiheutuu yhteiskunnalle helposti mittaviakin kustannuksia muun muassa toimeentulotuen, työttömyyden ja sairaanhoidon aiheuttamina kuluina sekä verotulojen menetyksenä. Ulosottokelvottomien saatavien vanhentumisen katkaisutoimet ja kirjanpito aiheuttavat kustannuksia myös velkojille. Yksityisen perinnän jatkamisesta aiheutuvat perintäkulut saattavat johtaa velallisen uudelleen ulosottoon.

Ulosottokelvottomien saatavien ottaminen

huomioon kuolinpesissä saattaa vaatia runsaasti selvittelyä ja kustannuksia. Se, että tällaiset saatavat on maksettava kuolinpesästä, johtanee usein siihen, että omaisuus lahjoitetaan perillisille ennen velallisen kuolemaa. Seurauksena saattaa kuitenkin olla perillisten kannalta yllättäviä ja kohtuuttomia takaisin-saantikanteita kuolinpesän konkurssissa. Kuolinpesissä, joissa on varallisuutta, saataan joutua kohtuuttomaan tilanteeseen, jos pesän varoista joudutaan maksamaan ehkä kymmeniä vuosia viivästyskorkoa juosseita saatavia.

Kaiken kaikkiaan kysymys on siitä, että luottoyhteiskunnan aiheuttamat haitalliset seuraukset eivät nykyisin jakaannu oikeudenmukaisella tavalla velallisen, velkojan ja yhteiskunnan kesken. Luottojen voimallinen markkinointi ja helppo saatavuus edellyttävät vastapainoksi järjestelmiä, joilla estetään velallisten joutuminen kohtuuttomaan ja pitkäkestoiseen taloudelliseen ahdinkoon sekä pyritään rajoittamaan kustannuksia, jotka aiheutuvat yhteiskunnalle kansalaisten ylivelkaantumisesta.

Alaikäinen velallinen

Myös alle 18-vuotias saattaa eri syistä velkaantua ja joutua ulosottoon. Lainsäädännössä ei ole nykyisin erityissäännöksiä siitä, miten ulosotossa tulisi menetellä silloin, kun alaikäinen on velallisenä. Estetodistukseen päätyneestä perinnästä ilmoitetaan normaaliin tapaan luottotietorekisterin pitäjälle, jolloin lapsen tai nuoren luottotietoihin tulee maksuhäiriömerkintä.

Oikeusministeriössä on tehty selvitys alaikäisten ulosottovelallisten määrästä ja heidän ulosotossa olevista veloistaan. Selvitystä varten haettiin ulosoton valtakunnallisesta tietojärjestelmästä (ULJAS) kaikki ulosottoasioiden velalliset, jotka olivat syntyneet vuonna 1987 tai sen jälkeen. Hakujakso oli 11 kuukautta (1.3.2004—31.1.2005).

Mainittuna aikana ulosotossa oli yhteensä 4 300 alaikäistä velallista. Heillä oli asioita 7 050, joiden pääoma oli yhteensä noin 2,3 miljoonaa euroa. Alaikäisistä velallista suurin osa oli 15—17-vuotiaita. Kuitenkin noin 800 velallista oli alle 15-vuotiaita, ja heistä noin 300 alle 10-vuotiaita. Nuorimmat ulosottovelalliset olivat syntyneet vuonna 2003.

Alle 15-vuotiailta oli perittävänä noin 1 330 saatavaa. Niistä veroja oli noin 850 ja julkisia maksuja noin 400 asiaa. Yksityisoikeudellisia velkomusasioita oli noin 60. Verroista suurimmat ryhmät olivat jäännösvero, kiinteistövero sekä perintö- ja lahjavero. Julkisoikeudellisista asioista noin 40 prosenttia oli erilaisia sosiaali- ja terveydenhoidon maksuja, kuten sairaala-, terveyskeskus- ja kehitysvammahoitomaksuja. Noin viidennes perittävinä olleista julkisoikeudellisista saatavista oli vahinkovakuutusmaksuja, joista valtaosa oli liikennevakuutusmaksuja. Alle 15-vuotiailta perittiin myös muun muassa julkisten saatavien perintäkuluja, dieselveroja ja pysäköintivirhemaksuja.

Selvityksen mukaan 15—17-vuotiailla oli edellä mainittujen saatavaryhmien lisäksi merkittävänä ryhmänä sakot. Tämänikäisillä oli ulosottoperinnässä kappalemääräisesti eniten julkisoikeudellisia asioita ja toiseksi eniten sakkoja. Julkisoikeudellisista asioista noin kolmasosa oli liikennevakuutusmaksuja ja toinen kolmannes joukkoliikenteen tarkastusmaksuja. Yksityisoikeudellisista asioista valtaosa oli rikosperusteisia vahingonkorvauksia, mutta myös yksityisoikeudellisia velkomusasioita oli ulosottoperinnässä.

Alaikäisten ulosottovelallisten veloista määrältään suurimpia olivat yksityisoikeudelliset saatavat, joiden pääoma oli yhteensä noin miljoona euroa. Tässä määrässä ovat mukana myös erilaiset korvaussaatavat. Keskimäärin yksityisoikeudellisten saatavien suuruus oli 2 200 euroa. Alle 15-vuotiailta perittävien yksityisoikeudellisten saatavien pääoma oli keskimäärin 10 000 euroa (noin 60 asiaa, joiden yhteenlaskettu pääoma oli noin 600 000 euroa). Saatavien määrä vaihteli huomattavasti. Esimerkiksi eräältä vuonna 1997 syntyneeltä velalliselta perittiin yli 62 000 euron suuruista saatavaa.

Alaikäisiltä perittävien verosaatavien pääoma oli keskimäärin 530 euroa, sakkojen 120 euroa ja muiden julkisoikeudellisten saatavien 75 euroa.

Suomen Asiakastieto Oy:stä saadun tiedon mukaan otantapäivänä (26.5.2005) maksuhäiriörekisterissä oli alle 18-vuotiaita koskevia merkintöjä 618 kappaletta. Lisäksi 18-vuotiaita henkilöitä, joita koskeva maksuhäiriömerkintä on todennäköisesti tehty henkilön ollessa alaikäinen, oli noin 700. Alle 10-

vuotiaita koskevia rekisterimerkintöjä oli noin 60. Otannassa nuorin henkilö, jota koskeva maksuhäiriömerkintä on rekisteröity, oli kaksivuotias. Lähes kaikki edellä mainitut maksuhäiriömerkinnät olivat peräisin ulosoton varattomuusesteilmoituksista. Useimmissa tapauksissa maksuhäiriömerkintä perustui suoraan ulosottokelpoiseen julkiseen saatavaan. Jonkin verran oli merkintöjä myös yksipuolisten tuomioiden johdosta.

Yli 15-vuotiaat ovat itse rikosoikeudellisessa vastuussa. Tästä seuraa myös erilaisia maksuvelvoitteita, joille ulosotossa ei voida mitään. Sen sijaan sellaisista huoltajan toimista johtuvaan velkaantumiseen, josta alaikäinen ei itse ole vastuussa, tulisi voida puuttua viranomaistoimin. Nykyistä tilannetta, jossa viranomaiset eivät puutu alaikäisen velkaantumiseen edes ulosottovaiheessa, ei voida pitää hyväksyttävänä.

Tilanne ei ole sopusoinnussa holhoustoimesta annetun lain (442/1999), jäljempänä *holhoustoimilaki*, tavoitteiden kanssa. Mainittuun lain tarkoituksena on valvoa niiden henkilöiden etua ja oikeutta, jotka eivät vajaanlaisuuden vuoksi voi itse pitää huolta taloudellisista asioistaan. Taloudellisista asioista huolehtiminen ei tarkoita yksinomaan sitä, että valvotaan henkilöllä jo olevia varallisuusarvoisia etuja ja oikeuksia. Se käsittää myös sellaiset oikeustoimet, joilla on edunvalvonnassa olevan kannalta taloudellista merkitystä. Holhoustoimilain mukaan huoltajan tulee vajaanlaisen omaisuutta hoitaessaan tunnollisesti pitää huolta hänen oikeuksistaan ja edistää hänen parastaan.

Ei voida pitää hyväksyttävänä sitä, että alikäisyytensä vuoksi vajaanlaisen puolesta tehdään sellaisia oikeustoimia tai muita järjestelyjä, joiden johdosta alaikäinen velkaantuu ja joutuu ulosottoon. Yksityisoikeudelliset saatavat, jotka ovat suhteellisen suuria, saattavat olla peräisin huoltajien toimista. Tällaisia saatavia saadaan periä ulosotossa 15 vuotta. Kaikissa tapauksissa huoltajat eivät ole hankkineet toimille holhoustoimilain mukaista lupaa holhousviranomaiselta. Kaikkia sellaisia tapauksia, joissa lapsen nimissä on vähäistä määrää enemmän omaisuutta, ei ole merkitty holhousasioiden rekisteriin. Vähäisen määrän raja on holhoustoimesta annetun asetuksen (889/1999) 4 §:n mukaan 15 000 euroa. Erityisestä syystä tätä vähäisempikin

määrä johtaa edunvalvonnan merkitsemiseen holhousasioiden rekisteriin.

Osa alaikäisten julkisista saatavista perustuu siihen, että hoitolaitosmaksuja kirjoitetaan käytännössä myös lapsen nimelle. Julkiset maksut vanhentuvat viidessä vuodessa.

Jos alaikäistä koskeva ulosotto päättyy varattomuusestetodistuksen antamiseen, alaikäisen luottotietoihin tulee vuosia kestävä maksuhäiriömerkintä. Se, että hyvinkin pieniä lapsia on ulosottovelallisia ja maksuhäiriöistä rekisteröitynä, on eettisesti arveluttavaa.

Yllä kuvattu asiantila on ristiriidassa myös lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain (361/1983) mukaan huoltajalle kuuluvien tehtävien kanssa. Huoltajan tehtävänä on muun muassa turvata lapsen tasapainoinen kehitys ja hyvinvointi sekä tarpeellinen huolenpito.

Yhdistyneiden Kansakuntien lasten oikeuksia koskevassa yleissopimuksessa (SopS 59/1991) sopimusvaltiot ovat sitoutuneet takaamaan lapselle hänen hyvinvoinnilleen välttämättömän suojelun ja huolenpidon.

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano

Yleisen tuomioistuimen määräämä, oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tarkoitettu takavarikko tai muu turvaamistoimi pannaan täytäntöön ulosottolain mukaisesti. Ulosottolain noudatetaan myös muun turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanossa sen mukaan, kuin siitä säädetään muussa laissa.

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta säädetään ulosottolain 7 luvussa. Täytäntöönpanossa noudatetaan soveltuvin osin myös ulosottolain 3 ja 4 luvun säännöksiä sekä lisäksi tosiasiasa useimpien muidenkin lukujen säännöksiä.

Turvaamistoimipäätöstä ei saa panna täytäntöön, ellei hakija aseta ulosottomiehelle vakuutta vastaajalle mahdollisesti aiheutuva vahingosta. Vastaaja voi puolestaan yleensä torjua täytäntöönpanon asettamalla vakuuden. Hakijan on myös osoitettava, että hän on pannut pääasian vireille oikeudenkäymiskaareissa säädetyssä määräajassa.

Väliaikainen turvaamistoimipäätös saadaan panna täytäntöön ennalta ilmoittamatta. Takavarikko pannaan täytäntöön noudattaen soveltuvin osin ulosmittaamista koskevia

säännöksiä. Omaisuutta, jota ei saa ulosmitata, ei myöskään saa panna saatavan turvaamiseksi takavarikkoon.

Kahdessa tilanteessa ulosottomies voi itse määrätä väliaikaisen turvaamistoimen. Näin voidaan menetellä tietyin edellytyksin silloin, kun hakijalla on ulosottooperuste, mutta ulosottoa ei voida heti aloittaa. Ulosottomies voi myös määrätä luovutetun tai pantatun omaisuuden takavarikkoon, jos omaisuus todennäköisesti voidaan peräyttää ulosottoon takaisinsaannilla.

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa koskeva ulosottolain luku on syytä tarkistaa, mutta tarvetta merkittäviin asiamuutoksiin ei ole. Vastaajan oikeusturvan kannalta ongelmallisia ovat kuitenkin olleet tilanteet, joissa tuomioistuin on määrännyt oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:ssä tarkoitettuna muuna turvaamistoimena sellaisen kiellon tai määräyksen, joka ei edellytä täytäntöönpanoa ulosottomiehen toimin. Jos hakijan ei tällöin tarvitse hakea täytäntöönpanoa, hän ei myöskään joudu asettamaan vakuutta vastaajalle aiheutuvan vahingon varalta.

Itseoikaisu, keskeytys, täytäntöönpanoriita ja valitus

Ulosottolain 9 luvussa säädetään itseoikaisusta, täytäntöönpanoriidasta ja täytäntöönpanon keskeyttämisestä. Ulosottomies voi tietyin edellytyksin oikaista täytäntöönpanotoimintaa tai päätöstään siinä olevan asia- tai kirjoitusvirheen vuoksi.

Jos ulosotossa esitetään täytäntöönpanoon vaikuttava väite, ulosottomies ratkaisee väitteen niin sanotun attraktioperiaatteen mukaisesti itse. Jos kuitenkin väitteen tueksi on esitetty todennäköisiä perusteita eikä selvitystä voida hankkia ulosottomenettelyssä, väite joudutaan ratkaisemaan riita-asiana tuomioistuimessa. Selvitystä ei voida hankkia ulosotossa lähinnä silloin, kun tarvitaan laajaa suullista todistelua. Tässä tilanteessa ulosottomies osoittaa asianomaisen nostamaan täytäntöönpanoriitakanteen. Käytännössä osoituksen on yleensä antanut ulosottovalitusta käsittelevä tuomioistuin. Täytäntöönpanoriitojen ja ulosottovalitusten käsittely on keskitetty 19 käräjäoikeuteen.

Osoituksesta seuraa täytäntöönpanon väliaikainen keskeytyminen. Täytäntöönpanoriita

ta voidaan nostaa myös ilman osoitusta. Ennen kuin ratkaisu on saanut lainvoiman, kertyneet varat saadaan nostaa vain vakuutta vastaan.

Luvussa säädetään myös täytäntöönpanon keskeyttämisestä itseoikaisun, täytäntöönpanoriidan ja ulosottovalituksen johdosta. Ulosottolain 2 luvun mukaan sanottuja säännöksiä noudatetaan soveltuvin osin myös ulosottooperustetta koskevassa muutoksenhaussa.

Ulosottolain 10 luvussa säädetään muutoksenhausta ulosottomiehen menettelyyn. Muutosta haetaan toimivaltaiselta käräjäoikeudelta valittamalla. Ulosottomiehen toimeen tai päätökseen saa hakea muutosta se, jonka oikeutta toimi tai päätös koskee. Muutoksenhaku aika on kolme viikkoa. Muutoksenhakemus toimitetaan asianomaiselle ulosottomiehelle. Sen jälkeen kun kertyneiden varojen lopputilitys on tehty, voidaan valittaa ainoastaan lopputilityksessä olevasta virheestä. Valitus ei yleensä keskeytä täytäntöönpanoa, ellei tuomioistuin anna keskeytysmääräystä.

Muutoksenhakemuksen käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatetaan soveltuvin osin hakemusasioiden käsittelyä koskevia oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännöksiä. Käräjäoikeuden ratkaisusta voidaan valittaa hovioikeuteen ja valitusluvan kautta edelleen korkeimpaan oikeuteen.

Täytäntöönpanoriidassa sovelletaan oikeudenkäymiskaaren 21 luvun yleisiä oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuutta koskevia säännöksiä. Jos sivullisen nostama kanne hyväksytään, valtio voidaan ulosottolaissa olevan säännöksen mukaan määrätä korvaamaan tämän kohtuulliset kulut. Myös ulosottovalitusasiassa tuomioistuin voi velvoittaa sen, jolle päätös on vastainen, korvaamaan vastapuolen kulut noudattaen soveltuvin osin mainittuja oikeudenkäymiskaaren säännöksiä.

Ulosottolain 9 ja 10 luvun säännösten korjaustarpeista on laadittu selvitys (oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:4). Selvityksessä katsotaan, että vuonna 1996 uudistettu ulosoton muutoksenhakujärjestelmä on pääosin onnistunut. Ulosottolain 9 ja 10 luvussa on kuitenkin eräitä korjaustarpeita. Tarpeelliset korjaukset eivät selvityksen mukaan ole välttämättä kovin suuria, mutta osa niistä on periaatteellisesti tärkeitä. Täytäntöönpanoriidan ja ulosottovalituksen suh-

detta voitaisiin kehittää edelleen niin, että ulosottovalitusten riita-asiamainen käsittely vähentäisi entisestään erillisten täytäntöönpanoriitojen tarvetta. Selvityksen liitteenä on erillinen selvitys ulosottoasioiden käsittelystä Helsingin hovioikeudessa. Selvitystä on tältä osin käsitelty edellä jaksossa 1.2.

Ulosottolain 9 ja 10 luku on perusteltua uudistaa lakiteknisesti. Merkittäviä asiamuutoksia ulosoton oikeussuojajärjestelmään ei kuitenkaan ole tarpeen tehdä. Esimerkiksi täytäntöönpanoriita on tarpeellista säilyttää, vaikka sen käytännön merkitys onkin vähentynyt, kun entistä useammat asiat voidaan käsitellä ulosottovalitusasioina. Eräiden esille tulleiden ongelmien vuoksi säännöksiin on kuitenkin syytä tehdä joitakin asiallisia tarkistuksia. Muun muassa oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuus on tarpeen säännellä nykyistä tarkemmin.

Verojen ja maksujen täytäntöönpano

Verojen ja maksujen ulosotosta säädetään veroulosottolaissa. Siltä osin kuin veroulosottolaissa ei ole erityissäännöksiä, verojen ja maksujen ulosotossa noudatetaan soveltuvien osin, mitä ulosottolaissa säädetään. Veroulosottolakiä täydentäviä säännöksiä on verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimien annetussa asetuksessa (368/1961), jäljempänä *veroulosottoasetus*.

Merkittävin ero ulosottolakiin verrattuna on, että vero ja muu veroulosottolaissa tarkoitettu saatava saadaan periä ulosotossa "ilman tuomiota tai päätöstä", toisin sanoen ilman ulosottooperustetta, esimerkiksi hakijan maksuunpanopäätöksen perusteella. Veroulosottolain mukaisesti pannaan täytäntöön verojen lisäksi julkiset maksut. Myös muu julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava rahasaatava saadaan panna suoraan täytäntöön, jos siitä on laissa tai asetuksessa erityissäännös. Asetuksella voidaan säätää, että eräiden laitosten maksut ovat suoraan ulosotokelpoisia.

Veroulosotto saadaan yleensä toimittaa loppuun saakka, vaikka saatavan määrääminen tai maksuunpano ei ole lainvoimainen. Kiinteistön ja asunto- tai kiinteistöosakeyhtiön osakkeiden myyntiä on kuitenkin rajoitettu. Itse ulosotto toimitetaan pitkälti ulosottolain mukaisesti. Hakija ei kuitenkaan voi

käyttää asiamiestä veroulosotossa. Asiamieskielto perustuu keskeisesti siihen oikeusturvanäkökohtaan, että kun saatavan oikeellisuutta ei ole vahvistettu tuomioistuimessa, hakijan tulee lähtökohtaisesti olla virkavastuulla toimiva taho, joka toimii asiassa ilman välikäsiä.

Suoran ulosotokelpoisuuden vastapainona veroulosottolain järjestelmässä ovat perustevalitus sekä täytäntöönpanon kieltä ja keskeytys. Perustevalituksen saa tehdä se, joka katsoo, että vero tai muu saatava on määrätty tai maksuunpantu virheellisesti. Perustevalitus on tehtävä säännönmukaiselle valitusviranomaiselle tai, jollei sitä ole, hallinto-oikeudelle. Perustevalitusta ei voida tehdä enää saatavan vanhentumisen jälkeen. Perustevalituksen käytännön merkitys on tuntuvasi vähentynyt, kun säännönmukaisen muutoksenhaun määräajat ovat pidentyneet.

Valitusta tai oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen voi keskeyttää täytäntöönpanon, jollei valitus tai oikaisuvaatimus ole ilmaisen aiheeton. Ulosottomiehen on keskeytettävä täytäntöönpano väliaikaisesti, jos muutoksenhakija ulosmittauksen jälkeen ilmoittaa hakevansa keskeytystä. Keskeytyslakemus tulee toimittaa määräajassa ulosottomiehelle, joka toimittaa sen edelleen muutoksenhakuviranomaiselle.

Veroulosottolaissa säädetään myös vanhentumisesta. Vero ja muu laissa tarkoitettu saatava on perittävä viiden vuoden kuluessa sitä seuranneen vuoden alusta lukien, jona saatava on määrätty tai maksuunpantu. Määräaika ei voida katkaista.

Veroulosottolaki on tarpeellista uudistaa lakiteknisesti yhteensopivaksi uuden ulosottoaaren kanssa. Merkittäviin asiamuutoksiin ei ole ilmennyt aihetta. Esimerkiksi perustevalitusjärjestelmä on edelleen tarpeellinen. Nykyisiä asetuksenantovaltuussäännöksiä on syytä hieman täsmentää. Alaikäistä velallista koskeva säännös on aiheellista ottaa myös verotäytäntöönpanolakiin.

3. Eräitä kansainvälisiä vertailuja

Yleistä

Täytäntöönpanoa koskevat säännökset ovat sidoksissa asianomaisen valtion ulosottoorganisaatioon. Eräissä Euroopan maissa

tuomioistuinten asema on keskeinen myös täytäntöönpanossa, ja toisissa maissa täytäntöönpanoa hoitavat yksityiset toimijat. Seuraavassa selostetaan, miten eräät esityksen kannalta keskeiset kysymykset on järjestetty Ruotsissa, jossa ulosotto on samankaltaista kuin Suomessa.

Ruotsi

Ulosotto-organisaatio sekä verojen ja maksujen täytäntöönpano. Ruotsin ulosottokaaren (utsökningsbalken, jäljempänä *UB*) 1 luvun 3 §:n mukaan täytäntöönpano kuuluu kruununvoutiviranomaisille (kronofogdemyndighet). Kruununvoutiviranomaisia on nykyisin kymmenen, ja niillä on paikallisia toimistoja. Ulosottoasiat käsittelee viranomaisessa kruununvouti (kronofogde) tai muu virkamies.

Ulosoton keskusviranomaisena toimii veroviranomainen (Skatteverket). Siellä ulosottoasioita hoitaa täytäntöönpano-osasto (Exekutionsavdelning).

Kruununvoutiviranomaisissa käsiteltävät asiat jaetaan yksityisiin ja julkisiin. Julkisia asioita ovat valtion tai kunnan julkiset saatavat, muun muassa sakot, verot ja maksut (*UB* 1 luku 6 §). Julkisissa asioissa kruununvoutiviranomaiset ovat myös velkojan roolissa, toisin sanoen hoitavat tehtäviä, jotka yksityisessä asiassa kuuluvat velkojalle. Kruununvoutiviranomainen voi esimerkiksi hakea velallisen julkisen saatavan perusteella konkurssiin tai yrityssaneeraukseen. Näistä tehtävistä säädetään erillisessä julkisen saatavan perintää koskevassa laissa (lag om indrivning av statliga fordringar m.m.).

Julkisten saatavien ulosotosta säädetään ulosottokaareissa. Ulosotossa menetellään kuten yksityisen saatavan ulosotossa, jollei toisin säädetä. Julkisia saatavia koskevat erityissäännökset on sijoitettu ulosottokaaren kunkin luvun loppuun. Kruununvoutiviranomainen edustaa ulosotossa hakijaa. Verot ja maksut pannaan täytäntöön ilman tuomiota. Se, että veron tai maksun maksuunpano on vailla lainvoimaa, ei yleensä estä täytäntöönpanoa.

Ruotsissa on tehty ehdotus ulosottoorganisaation kehittämiseksi (En kronofogdemyndighet i tiden, SOU 2003:97). Siinä

ehdotetaan, että nykyisistä kruununvoutiviranomaisista muodostetaan yksi valtakunnallinen kruununvoutiviranomainen. Kruununvoutiviranomainen olisi itsenäinen, veroviranomaisesta riippumaton täytäntöönpanoviranomainen. Julkisten saatavien velkojatehtävät siirrettäisiin pois kruununvoutiviranomaiselta veroviranomaiselle ja muille velkojaviranomaisille. Julkiset asiat käsiteltäisiin ulosotossa samalla tavoin kuin yksityiset asiat.

Alaikäinen velallinen. Ruotsissa alaikäisten velallisten asema on järjestetty laissa nimenomaisin säännöksin. Ruotsin förädrabalkenin 16 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan asetuksella voidaan säätää siitä, että tietyt viranomaiset ovat velvollisia tekemään ilmoituksen holhousviranomaiselle (överförmyndaren) sellaisista toimestaan selville saaduista seikoista, joilla voi olla merkitystä holhousviranomaisen valvontatehtävässä.

Asetusteitse on annettu säännöksiä useita viranomaisia koskevasta ilmoitusvelvollisuudesta. Ulosottoasetuksen 2 luvun 9 §:n mukaan jos ulosottohakemus koskee henkilöä, joka ei ole täyttänyt 18 vuotta, ulosottoviranomaisen tulee heti ilmoittaa siitä holhousviranomaiselle. Samalla tulee ilmoittaa velkaa koskevat tiedot. Ilmoitus saadaan jättää tekemättä silloin, kun sillä ei ole merkitystä holhousviranomaisen valvontatehtävän kannalta. Ilmoituksen sisällöstä voidaan antaa tarkempia hallinnollisia määräyksiä. Vastava ilmoitusvelvollisuus koskee myös maksamismääräysmenettelyä ulosottoviranomaisessa. Myös silloin, kun alle 18-vuotias rekisteröidään ajoneuvon omistajaksi, asianomaisen viranomaisen tulee heti tehdä ilmoitus holhousviranomaiselle.

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano. Ruotsissa turvaamistoimista päättää yleinen tuomioistuin. Turvaamistoimista säädetään oikeudenkäymiskaaren (rättegångsbalken) 15 luvussa. Turvaamistoimia ovat takavarikko saatavan tai paremman oikeuden turvaamiseksi sekä muu turvaamistoimi. Turvaamistoimi voidaan myöntää vain, jos hakija asettaa tuomioistuimelle vakuuden vastapuolelle mahdollisesti aiheutuvasta vahingosta.

Turvaamistoimipäätöksen tarvittava täytäntöönpano kuuluu kruununvoutiviranomaisille. Täytäntöönpanosta säädetään ulosottokaaren 16 luvussa. Luvussa on erityissäännöksiä

takavarikon täytäntöönpanosta. Takavarikon täytäntöönpano toimitetaan samaan tapaan kuin ulosmittaus.

Velkavastuun enimmäiskesto

Euroopan maissa ei ole tiettävästi vastaavaa ulosottoerusteen määräaikaista koskevaa säännöstä kuin Suomessa. Elinikäinen ulosotto estyy kuitenkin useissa maissa eläkkeiden ulosmittauskiellon vuoksi. Esimerkiksi Tanskassa eläketuloa ei yleensä voida ulosmitata yksityisistä saavavista.

Kuten Suomessa, useissa maissa on velkajärjestelylainsäädäntö, joka johtaa saatavan lakkauttamiseen sen jälkeen, kun maksuohjelman mukaiset suoritukset on tehty. Sen sijaan korvaavaa järjestelmää niitä velallisia varten, joiden asiat jäävät ulosottoon, ei ole toistaiseksi kehitetty.

Myöskään niin sanottua henkilökohtaista, velkavastuun kattavasti lakkauttavaa konkurssia, jossa velallinen vapautuisi kaikista veloistaan luovuttamalla omaisuutensa konkurssiin, ei tunneta. Vain harvoissa maissa veloista vapautuminen omaisuuden luovutuksella konkurssiin on ylipäänsä mahdollista, ja silloinkin menettelyyn liittyy monia ehtoja ja rajoituksia (oikeusministeriö, Julkaisu 2004:15).

Euroopan neuvoston oikeusministerikokouksessa, joka pidettiin Helsingissä 7 ja 8 päivänä huhtikuuta 2005, yhtenä keskeisenä teemana oli oikeudellisten ratkaisujen etsiminen luottoyhteiskunnassa syntyviin velkaongelmiin. Kokouksessa hyväksytyssä päätöslauselmassa kiinnitetään huomiota muun muassa luotonsaannin helppoutteen luottoyhteiskunnassa ja siitä seuraavaan kotitalouksien ylivelkaantumiseen, joka puolestaan aiheuttaa sosiaalista syrjäytymistä. Euroopan neuvostossa on parhaillaan vireillä valmistelu, jossa etsitään keinoja velkaongelmien helpottamiseksi.

4. Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Ulosottokaari

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi kokonaan uusi ulosottoa koskeva laki, jolla kumottaisiin nykyinen, vuodelta 1895 oleva

ulosottolaki. Uuden yhtenäisen lain säätäminen on tullut perustelluksi jo toteutuneiden osittaisuudistusten jälkeen.

Lain nimenä olisi ulosottokaari. Tällä tavoin laki erottuisi selkeästi nykyisestä ulosottolaista. Vuoden 1734 laissa oli ulosottokaari ja siinä noin 80 pykälää. Ulosottokaari kumottiin nykyisellä ulosottolailla. Ehdotetun lain myötä palattaisiin siten siihen runsas sata vuotta sitten vallinneeseen tilanteeseen, että siviilioikeudellisen täytäntöönpanon yleislaki on nimeltään ulosottokaari. Myös Ruotsissa on uudelleen otettu käyttöön ulosottokaarinimike vuonna 1981, jolloin utsökningsbalk säädettiin ja vuodelta 1877 ollut utsökningslag kumottiin.

Suomen lainsäädännössä on nykyisin muuttamattomina nykyiseen ulosottolaikiin sisältyvät luvut, jotka on jo uudistettu aiemmissa osittaisuudistuksissa. Lukujen säännöksiin tehtäisiin välttämättömät tekniset tarkistukset. Muihin lukuihin tehtäisiin vähäisiä asiallisia tarkistuksia.

Ulosottokaaren 1 lukuun siirrettäisiin nykyisen ulosottolain 1 luvussa olevat yleiset säännökset. Luvun ulosotto-organisaatiota koskeviin säännöksiin tehtäisiin kuitenkin jäljempänä selostettuja muutoksia.

Ulosottokaaren 2 lukuun otettaisiin nykyisen ulosottolain 2 luvussa olevat ulosottoerustetta koskevat säännökset ja 3 lukuun ulosottolain 3 luvun yleiset menettelysäännökset. Ensin mainittuun lukuun tehtäisiin ehdotetusta velkavastuun enimmäiskestosta johtuvat muutokset. Jälkimmäiseen lukuun otettaisiin muun muassa uusi säännös ulosottomiehen ilmoitusvelvollisuudesta silloin, kun alaikäistä velallista koskeva asia on tullut vireille.

Maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa (ulosmittaus, myynti sekä varojen jako ja tilitys) koskevat ulosottolain 4–6 luku on uudistettu eduskunnan 25 päivänä huhtikuuta 2006 hyväksymässä ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen kolmannessa vaiheessa (HE 13/2005 vp). Luvut otettaisiin ulosottokaaren vastaaviksi luvuiksi.

Ulosottokaaren 7 luvuksi siirrettäisiin ulosottolain nykyinen 6 a luku, joka koskee muun

kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa.

Ulosottokaaren 8 luvussa säädettäisiin turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta. Siitä säädetään nykyisin vielä uudistamatta olevassa ulosottolain 7 luvussa. Säännöksiin tehtäisiin vähäisiä asiatarkeituksia.

Ulosottokaaren 9 luvussa säädettäisiin täytäntöönpanokuluista. Siihen otettaisiin nykyiset ulosottolain 8 luvun säännökset vähäisin asiatarkeiksi.

Ulosottokaaren 10 ja 11 lukuun otettaisiin uudistettuina ulosottolain 9 ja 10 luvussa olevat säännökset, jotka koskevat itseoikaisua, täytäntöönpanoriitaa, keskeyttämistä ja valitusta.

Ulosottokaaren 12 lukuun siirrettäisiin nykyisessä 11 luvussa olevat erinäiset säännökset, ja 13 lukuun otettaisiin ulosottokaaren voimaantulo- ja siirtymäsäännökset.

Veroulosotosta säädettäisiin nykyiseen tapaan erillisessä laissa. Säännösten ottamista ulosottokaaren yhdeksi luvuksi on harkittu, mutta sitä ei ole pidetty kuitenkaan perusteltuna. Veron ja muun julkisen saatavan ulosottoa koskevia erityissäännöksiä ei jää jäljelle kuin vähäinen määrä. Pääosa tarvittavista säännöksistä koskee perustevalitusta, keskeyttämistä ja itse saatavan vanhentumista. Keskeyttäminen tosin liittyy täytäntöönpanoon mutta tulee ajankohtaiseksi normaalissa verotuksen muutoksenhaussa. Suurella määrässä erilaisia hallinnollisia lakeja jouduttaisiin säätämään, että kyseinen julkinen saatava peritään niin kuin ulosottokaaren yhdessä luvussa säädetään. Myös sakkoja sekä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta säädetään erillislaeissa, joissa viitataan ulosottolain mukaiseen menettelyyn. Edellä mainituista syistä on päädytty siihen, että veroja ja muita julkisia saatavia koskeva erillislaki säilytetään ja nykyinen veroulosottolaki korvataan verotäytäntöönpanolailla.

Ulosotto-organisaatio

Keskushallinto. Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelman mukaan ulosottoviranomaisten toimintaa ja organisaatiota sekä kansainvälisiä toimintavalmiuksia kehitetään.

Valtioneuvoston peruslinjauksena on, että ministeriöiden tulisi vastata vain ydintehtävistä, kuten lainvalmistelusta ja muusta val-

tioneuvoston päätöksenteon valmistelusta sekä strategisesta johtamisesta. Operatiivisten ohjaustehtävien tulisi kuulua ministeriötä alemmalle tasolle. Operatiivisia tehtäviä varten on mahdollista perustaa virasto, jolle tehtäviä voidaan siirtää olemassa oleville keskushallinnon yksiköille (Valtion keskushallinnon uudistaminen. Ministerityöryhmän loppuraportti 28.6.2002). Tämän linjauksen mukaisia organisaatiouudistuksia on oikeusministeriön hallinnonalalla muun muassa valtakunnansyyttäjänviraston ja rikosseuraamusviraston perustaminen.

Tässä esityksessä ehdotetaan, että ulosoton väliportaan hallinnosta luovutaan. Nykyisin lääninhallitusten oikeushallinto-osastolle kuuluvat tehtävät siirrettäisiin myöhemmin perustettavalle ulosoton keskusvirastolle. Keskusvirastoa kutsutaan tässä esityksessä teknisesti hallintovirastoksi. Viraston nimestä säädettäisiin myöhemmin erikseen.

Perustuslain 119 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston toimielinten yleisistä perusteista on säädettävä lailla, jos niiden tehtäviin kuuluu julkisen vallan käyttöä. Valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään niin ikään lailla. Valtioneuvoston yksiköistä voidaan muutoin säätää asetuksella.

Ehdotettu hallintovirasto ei olisi lainkäyttöelin. Sillä olisi kuitenkin tehtäviä, jotka ovat julkisen vallan käyttöä. Keskusvirasto muun muassa ratkaisisi kantelu- ja korvausasioita. Viraston perusrakenteesta säädettäisiin ulosottokaaren 1 luvussa ja muulta osin myöhemmin erikseen annettavassa laissa.

Oikeusministeriön oikeushallinto-osaston ulosottoyksikölle nykyisin kuuluvat operatiiviset tehtävät siirrettäisiin mainitulle hallintovirastolle. Ulosoton kehityshankkeet ovat usein hyvin konkreettisia, ja on tarkoituksenmukaisempaa hoitaa ne ministeriötä alemmalla tasolla.

Hallintoviraston perustamista ehdotetaan myös ulosoton organisaatiotyöryhmän loppuraportissa (oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:3) sekä ulosoton keskushallintotyöryhmän loppuraportissa (oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:16). Tämä esitys perustuu organisaation uudistamisen osalta pääosin mainituissa raporteissa esitettyihin ehdotuksiin ja selvityksiin sekä kihlakuntaselonteossa esitettyihin näkököhtiin.

Hallintotehtävät keskitettäisiin hallintovirastolle. Tavoitteena on tehokas operatiiviseen johtamiseen keskittyvä keskushallinnon yksikkö. Sillä olisi selkeä tehtäväjako hallinnonalan strategiseen johtamiseen keskittyvän oikeusministeriön kanssa. Tarkoituksena on säilyttää se ulosotto-oikeuden ja käytännön erityisosaaminen, joka on nykyisissä lääninhallitusten oikeushallinto-osastoissa.

Keskusvirastomalli selkeyttäisi oikeusministeriön asemaa hallinnonalansa strategisena ohjaajana, koska operatiiviset tehtävät, kuten tulosohejaus, koulutus, erilaiset toiminnan tukitehtävät sekä monenlaiset päivittävät hallintotehtävät, siirtyisivät hallintovirastolle. Viraston yhteys käytännön ulosottotyöhön olisi tiivis, ja virasto voisi tuottaa aloitteita ja tietoa ministeriölle strategista ohjausta varten. Keskusvirastolla olisi myös hyvä valmius operatiivisen johdon keskuksena osallistua erilaisiin kansainvälisiin hankkeisiin.

Keskusvirastona toimivan hallintoviraston perustamisella päästäisiin nykyistä joustavampiin palkkaus- ja henkilöstöratkaisuihin etenkin, kun samalla myös piirikoko kasvaisi. Näin voitaisiin vähentää päällekkäistä työtä. Nykyinen jäykkä hallintomalli estää henkilöstö- ja muiden resurssien täysimääräisen hyödyntämisen. Ulosoton henkilöresursseja pyritään jatkossa käyttämään nykyistä tehokkaammin ja kontrolloidummin. Keskusvirastona toimivan hallintoviraston oma sopeutumiskyky erilaisiin toimintaympäristön muutoksiin olisi nykyistä järjestelmää parempi.

Hallintoviraston johtaja kävisi budjettineuvottelut oikeusministeriön kanssa. Neuvottelut perustuisivat tiiviiseen keskustelu- ja vuorovaikutusyhteyteen strategisen ja operatiivisen johdon ja ohjauksen välillä. Tämän jälkeen hallintovirasto huolehtisi kootusti piirien tulosohejauksesta. Tulosohejauksen vaikuttavuuden voidaan odottaa tehostuvan keskittynyt toimintatavan vuoksi ja koska ohjattavia paikallisyksiköitä olisi nykyistä vähemmän. Tämä myös säästäisi piirikohtaiseen tulosohejaukseen käytettäviä resursseja.

Oikeusministeriölle jäisi hallinnonalan tulosohejaus, talousarviosuunnittelu ja -valmistelu, strateginen suunnittelu ja ohjaus sekä laki- ja asetustasoinen säädösvalmistelu. Oikeusministeriö päättäisi myös ulosottopii-rijaotuksesta ja nimittäisi hallintoviraston päällikön. Muutoin nimitysasias kuuluisivat

hallintovirastolle. Virkaehtoasioiden osalta olisi tarkoituksenmukaisinta, että oikeusministeriö tietyn siirtymäajan toimisi neuvotteluviranomaisena ja hoitaisi virkaehtoasiat. Kansainvälisten asioiden ja yhteyksien hoitamisen päävastuu olisi hallintovirastolla säädösvalmistelua lukuun ottamatta. Hallintovirastolle kuuluisivat lisäksi kaikki ulosottoimen päivittäisasiat, kuten ohjeet, tarkastukset, kantelu- ja korvausasiat sekä hankintapalvelut. Hallintovirasto huolehtisi myös henkilöstön koulutuksesta sekä erilaisista toiminnan konkreettisista kehittämistehtävistä. Eräs merkittävä tehtävä olisi toimia hakijoihin nähden ulosottolaitoksen edustajana muun muassa tietoyhteysasioissa ja muissa käytännön menettelyä koskevissa kysymyksissä.

Kanteluasioiden kokoaminen hallintovirastolle vahvistaisi ulosottolaitoksen sisäisen hallintokantelun merkitystä yleisen laillisuusvalvonnan rinnalla sekä kantelijoiden tasavertaisuuden toteutumista. Ulosottomiesten menettelyn oikeellisuuden valvonnassa saatu asiantuntemus edesauttaisi myös mahdollisten koulutus- ja ohjeistustarpeiden havaitsemista ja toteuttamista.

Lähemmin oikeusministeriön ja hallintoviraston välistä tehtäväjakoa on tarkoitus selvittää siinä yhteydessä, kun hallintovirastoa koskevaa lainsäädäntöä valmistellaan. Myöhemmin annettavassa hallituksen esityksessä selvitettäisiin myös viraston toimintaa alueellisesta näkökulmasta. Kannanotto siitä, toimisiko virasto alueellisesti hajautettuna vai yhtenäisenä, on perusteltua tehdä siinä vaiheessa, kun tehdään ratkaisut viraston tehtävistä, toiminnasta ja henkilöstöstä.

Yllä todetuista syistä ulosottokaaren 1 lukuun otettaisiin vain keskeisimmät ulosoton organisaatiota koskevat säännökset, aivan kuten nykyisinkin. Nämä säännökset tulisivat, paikallisia ulosottoviranomaisia koskevia säännöksiä lukuun ottamatta, voimaan vasta, kun hallintovirastoa koskeva laki tulee voimaan. Siihen saakka toimisi nykyinen keskushallinto ja väliportaan organisaatio.

Ulosottokaaren 1 lukuun otettaisiin säännös siitä, että hallintovirastolle kuuluu hallinnollinen ulosottoimen yleinen johto, ohjaus ja valvonta. Ohjaus ei tarkoittaisi varsinaisiin yksittäisiin lainkäyttöasioihin ulottuvaa ohjausvaltaa, vaan siinä suhteessa ulosottomie-

het toimisivat jatkossakin itsenäisinä lainkäyttöviranomaisina. Valtavien asiamäärien vuoksi hallintoviraston ohjausvaltaa ei kuitenkaan tulisi määrittää myöskään liian suppeasti, jotta toiminnan yhtenäisyyttä ja asianosaisten välistä tasavertaisuutta eri piireissä voitaisiin edistää.

Esityksessä ei ole voitu perusteellisesti selvittää hallintoviraston organisaatiota ja toimintaa. Tästä syystä hallintovirastoa koskevat säännökset tulisivat voimaan vasta silloin, kun hallintovirastoa koskeva erillislaki tulee voimaan. Tarkoitus on, että ottamalla perussäännökset tässä vaiheessa uuteen ulosottokaareen voitaisiin välttää uuden lain muuttaminen organisaatiota koskevan erillislain vuoksi.

Toinen vaihtoehto keskushallinnon järjestämiseksi on valtakunnallisen ulosottoviranomaisen perustaminen. Tällaisessa organisaatiossa keskusviranomaisen hoitaisi myös varsinaisia lainkäyttötehtäviä. Muutos nykyiseen järjestelmään, jossa ulosottomiehet ovat itsenäisiä paikallisia lainkäyttöviranomaisia, olisi huomattava. Valtakunnallisen toiminnan käynnistäminen tarkoituksenmukaisella tavalla edellyttäisi myös, että ulosotto toimi voitaisiin kokonaisuudessaan irrottaa valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetusta laista (126/1992), jäljempänä *paikallishallintolaki*. Esityksessä lähdetään siitä, että nykytilassa organisaatiouudistus on tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa hallintovirastomallin pohjalta.

Paikallinen hallinto. Nykyisellä perustuslailla kumotun hallitusmuodon 50 §:n mukaan maa oli yleistä hallintoa varten jaettu lääneihin, kihlakuntiin ja kuntiin. Paikallishallintolain säätämisen aikoihin kihlakunnat olivat väestökirjahallinnon yksiköitä.

Perustuslain 119 §:n 1 momentissa on yleinen säännös siitä, että valtiolla voi olla keskushallintoon kuuluvien yksiköiden lisäksi alueellisia ja paikallisia viranomaisia. Mainittu pykälän 2 momentin mukaan valtion alue- ja paikallishallinnon perusteista säädetään lailla. Hallinnon perusteilla tarkoitetaan valtion alue- ja paikallishallinnon yleistä rakennetta, kuten hallinnollisen jaotuksen perusteita ja viranomaistyyppisiä.

Perustuslakiin ei otettu edellä mainittua hallitusmuodon säännöstä siitä, että valtionhallintoa koskeva alueellinen jaotus perustuu

lääni- ja kihlakuntajakoon. Perustelujen mukaan valtionhallinnon joustavan kehittämisen tulee olla mahdollista. Tästä syystä ei enää pidetty aiheellisenä säätää jotakin jaotustapaa hallinnon alueellisten rakenteiden perustaksi (HE 1/1998 vp).

Ulosottopiirejä on nykyisin 51. Piirien lukumäärä perustuu oikeusministeriön tekemiin päätöksiin yhteistoiminta-alueista. Ehdotuksen mukaan piirijaotuksesta päättäisi jatkossakin oikeusministeriö kuitenkin niin, että hallintopäätöksen sijasta piirijako perustuisi oikeusministeriön asetukseen. Toimipaikkojen sijaintipaikat määrättäisiin oikeusministeriön päätöksellä.

Tarkoitus on, että ulosottopiirien lukumäärä vähenisi 22:een. Niissä toimivat ulosottomiehet hoitaisivat ainoastaan ulosoton tehtäviä, ja nimismiesjärjestelmästä luovuttaisiin ulosoton osalta. Tämä tulee otettavaksi huomioon määrättäessä ulosottopiirejä oikeusministeriön asetuksella. Ulosottolainsäädännön vaativuus ja ulosottoasioiden vastuullinen hoitaminen edellyttävät, että niihin voidaan keskittyä täysitoimisesti. Ulosotto on lainkäyttötoimintaa, jonka kytkeminen muita paikallishallintolaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavan virkamiehen hoidettavaksi saattaa aiheuttaa erilaisia ristiriitatilanteita esimerkiksi salassa pidettävien tietojen luovuttamisessa. Nimismiesjärjestelmästä luopumisesta huolimatta myös Lapin osalta huolehditaan siitä, että palveluja on saatavilla kohtuullisella etäisyydellä.

Piirien rajat noudattaisivat valtaosin maakuntarajoja. Yhden kihlakunnanvoudin piirejä jäisi vain muutama.

Paikallishallintolain 4 §:n 1 momentin mukaan kihlakunnassa on joko kihlakunnanvirasto tai erillisiä virastoja sen mukaan kuin valtioneuvosto päättää. Ulosoton hallintoasetuksen 2 §:n mukaan kihlakunnan ulosottovirasto on niissä kihlakunnissa, joissa on paikallishallintolain 4 §:ssä tarkoitettuja erillisiä virastot. Muissa kihlakunnissa on kihlakunnanviraston ulosotto-osasto, jollei yhteistoimintajärjestelyistä muuta johdu. Mainittu asetuksen pykälä korvattaisiin ulosottokaareen otettavalla säännöksellä siitä, että ulosottoimen paikallisina toimintayksikköinä ovat ulosottovirastot kaikissa piireissä. Useista kihlakunnista koostuvan ulosottopiirin tehokas hallinnointi ja toiminta sekä u-

losohjaus edellyttävät sitä, että kukin paikallinen toimintayksikkö toimii erillisvirastona.

Kihlakuntaselonteossa todetaan, että kihlakuntajärjestelmä on yhtenäisvirastojen osalta hajoamassa sen myötä, että poliisia lukuun ottamatta eri sektorit ovat suurentaneet tai suurentamassa toimialueitaan. Kihlakunnanvirastoon on jäämässä yhä useammassa kihlakunnassa poliisilaitos ainoaksi yksiköksi. Selonteon antamisen aikaan vuonna 2005 noin 20 prosenttia yhtenäisvirastoista oli sellaisia, joissa oli ainoastaan poliisitoiminto, ja kolmannes sellaisia, joissa ei ollut ulosotto-osastoa.

Kihlakuntaselonteon mukaan kihlakunnanvirastojen nykyiset toimialat kehittävät organisaatiotaan tavalla, joka parhaiten turvaa toimialan palvelujen saatavuuden ja laadun. Kukin ministeriö päättää toimialansa organisaatioiden toimipaikkojen määrästä ja sijoittamisesta kihlakuntiin. Palvelupisteiden määrä säilytetään pääosin nykyisellä tasolla.

Piirien vähentämisellä pyritään myös saavuttamaan nykyistä suurempi yhtenäisyys käytännön menettelytavoissa ja lainkäyttöraatkaisuissa. Viimeksi mainitun osalta yhtenäisyys perustuisi kihlakunnanvoudin antamaan ohjaukseen kihlakunnanulosottomiehelle. Kihlakunnanvoudien itsensä osalta lainkäytön yhtenäisyyttä edistäisi keskinäinen riittävän suuri ammatillinen työyhteisö. Tarkoitus ei kuitenkaan ole piirikoon suurentamisella tai myöhemmin perustettavalla hallintovirastolla kaventaa sitä harkintavaltaa, joka ulosottomiehille lain mukaan kuuluu itsenäisinä lainkäyttöviranomaisina yksittäisissä asioissa.

Piirikoon suurentaminen lisääisi mahdollisuuksia erikoistumiseen ja vaikeita ulosottoasioita käsittelevän erikoisperinnän laajentamiseen. Viimeksi mainittu edellyttää usein yhteistyötä eri viranomaisten kesken, mikä on helpompaa järjestää nykyistä suurempien paikallisyksiköiden kesken. Myös koulutus voidaan nykyistä tehokkaammin perustaa niin sanotulle kouluttajakoulutukselle. On tarkoituksenmukaista, että keskitetysti koulutetaan vain osa eri henkilöstöryhmistä ja nämä kouluttajat huolehtivat paikallistason koulutuksesta.

Piirikoon suurentaminen helpottaa myös henkilöstöhallintoa, kuten sijaisuuksien järjestämistä, sekä edistää riittävän rekrytointi-

pohjan muodostumista piireihin. Ulosottolain kokonaisuudistuksessa ja hallinnon kehittämisessä asetettuihin vaikuttavuus- ja tehokkuusvaatimuksiin kyetään vastaamaan vain riittävän suurissa toiminnallisissa yksiköissä.

Piirien lukumäärän vähentäminen ei heikentäisi palvelujen paikallista saatavuutta. Eräs tärkeä hallintoviraston tehtävä olisi turvata palvelujen alueellinen saatavuus. Tästä otettaisiin nimenomaisesti velvoittava säännös ulosottokaareen. Aikoinaan jo paikallishallintolain toimeenpanon yhteydessä esitettiin epäilyjä siitä, että mahdollisuus muodostaa useasta kihlakunnasta suurempia piirejä johtaisi palvelujen heikkenemiseen. Näin ei kuitenkaan ole käynyt siitä syystä, että samanaikaisesti on luotu tiheä palveluverkosto. Esimerkiksi ulosottopalveluja on nykyisin saatavissa noin 200 toimipaikasta tai palvelupisteestä. Samalla voidaan säilyttää ulosottohenkilöstön paikallistuntemus.

Nykyisestä toimipaikkojen määrästä ei ole tarkoitus luopua. Päinvastoin oletettavaa on, että yhteispalvelutoimin saadaan jopa lisää palvelupisteitä yhteistyössä kunnan viranomaisten kanssa ja myös sellaisille paikkakunnille, joissa nykyisin ei ole valtion paikallishallinnon toimintoja. Yhteispalvelun kehittämisestä on annettu valtioneuvoston periaatepäätös 26 päivänä huhtikuuta 2001. Yhteispalvelun merkitystä korostetaan myös valtioneuvoston kihlakuntaselonteossa.

Kaikki toimipaikat eivät olisi niin sanottuja täyden palvelun yksiköitä. Niissä voidaan kuitenkin esimerkiksi panna ulosottoasia viereille ja tavata velallista tai velkojaa sovittuna aikana. Jos ulosottoasian hoitaminen edellyttää sitä, että vastaava ulosottomies tapaa henkilökohtaisesti asianosaista, joka ei asu paikkakunnalla, ulosottomies matkustaa lähimpänä asianosaista olevaan toimipaikkaan tai yhteispalvelupisteeseen häntä tapaamaan. Velkojien osalta valtaosa asioinnista perustuu sähköiseen viestintään ja posttiin. Velallisen kanssa asioita hoidetaan yleisimmin puhelimitse.

Piirien määrän vähentäminen on yhden-suuntainen sisäasiainministeriössä 15 päivänä helmikuuta 2006 valmistuneen esitysluonnoksen kanssa paikallishallintolain muuttamisesta (SM021:00/2006).

Piirien määrän vähentäminen johtaisi siihen, että osa johtavan kihlakunnanvoudin vi-

roista lakkaisi päällikkövirkoina. Virkajärjestelyistä säädettäisiin siirtymäsäännöksissä.

Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa toteutettu vastaavan ulosottomiehen järjestelmä on tarkoitus säilyttää. Kullakin ulosottovelallisella on nimetty kihlakunnanvouti ja avustava ulosottomies, jotka hoitavat kootusti kyseisen velallisen ulosottoasiat. Piirikoon suurentaminen ei vaikuttaisi tähän järjestelmään. Vastaavana ulosottomiehenä toimisi jatkossakin nykyiseen tapaan velallisen asuinpaikan mukaan määräytyvä ulosottomies.

Myöskään kielilainsäädännön mukaisista velvoitteista ei voida tinkiä. Piirien sisäisellä töiden järjestämisellä turvataan se, että nykyistä isommissa piireissä on saatavilla palvelua myös ruotsin kielellä niin kuin kielilainsäädäntö edellyttää. Piirien yhdistäminen johtaisi siihen, että aiempaa useampi ulosotopiiri on kaksikielinen. Kaksikielisessä piirissä kielellisten oikeuksien turvaamisessa voidaan hyödyntää vastaavan ulosottomiehen järjestelmää niin, että kansalliskielillä annetaan palvelua sen mukaan, onko velallinen suomen- vai ruotsinkielinen.

Avustavien ulosottomiesten virkanimike muutettaisiin vastaamaan paremmin heidän tosiasiaissa suhteellisen itsenäistä toimenkuvansa. Uusi virkanimike olisi kihlakunnanulosottomies. Virkanimike rakentuisi samalla tavalla kuin kihlakunnanvoudin virkanimike kihlakunta-etuliitteeseen. Jos kihlakunnanvoudin virkanimikettä myöhemmin muutetaan kyseisen etuliitteen osalta, on johdonmukaista tehdä vastaava muutos myös nyt ehdotettuun virkanimikkeeseen. Pelkkä ”ulosottomies” ei voi olla virkanimike, koska sillä tarkoitetaan yleisesti ulosottomiehen toimivaltuuksia. Ulosottomies on vastaavanlainen yleisnimike kuin esimerkiksi ”poliisi” tai ”tuomari”.

Huomattavana ongelmana paikallistason toiminnassa on ollut avustavien ulosottomiesten palkkausjärjestelmä, joka perustuu toimenpidepalkkioihin. Palkkiojärjestelmä on joutunut ristiriitaan ulosottolain kokonaisuudistuksen tavoitteiden kanssa. Nykyisen palkkiojärjestelmän perusteet on otettu käyttöön yli 20 vuotta sitten. Palkkiojärjestelmässä palkka on sitä korkeampi, mitä pienempiin osiin kertymä jakautuu, koska palkkio määräytyy perimiskuittien määrän mukaisesti.

Palkkiojärjestelmässä palkkausta kertyy myös sellaisista automaattisista vaiheista, jotka nykyisin hoitaa tietojärjestelmä. Tarkoituksenmukaisinta olisi, että mainituilta osin palkkioiden määrä sisältyisi peruspalkkaukseen. Palkkaukseen liittyvät syyt eivät saa vaikuttaa asian käsittelyyn tai asianosaisten asemaan, vaan toiminnan tulee olla paitsi lain mukaista, myös vastata kokonaisuudistuksen tavoitteita ja asianmukaisuuden vaatimusta.

Lisäjoustavuuden saamiseksi laajennettaisiin jonkin verran mahdollisuutta siirtää tehtäviä henkilöstöryhmien välillä. Kihlakunnanvouti saisi tarvittaessa määrätä kansliahenkilökuntaan kuuluvalle virkamiehelle sellaisia tehtäviä, jotka normaalisti kuuluvat kihlakunnanulosottomiehelle. Edellytyksenä on, että kyseinen virkamies täyttää kihlakunnanulosottomiehen kelpoisuusvaatimukset. Vastaavan ulosottomiehen järjestelmä edellyttää, että velallisen asemaan vaikuttavat päätökset tekee sama ulosottomies.

Velkavastuun enimmäiskesto

Esityksessä ehdotetaan, että lakiin otettaisiin säännökset saatavan lopullisesta vanhentumisesta silloin, kun ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika on kulunut umpeen. Lopullisella vanhentumisella tarkoitetaan tässä esityksessä sellaista vanhentumisaikaa, jota ei voida katkaista ja joka määräytyy ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräajan mukaisesti.

Saatava vanhentuisi sen syntyperusteesta riippumatta. Se, että ulosottooperusteen määräaikaisuutta koskevassa porrastuksessa (15/20 vuotta) on otettu huomioon saatavien erilainen luonne, olisi riittävää. Näin ollen myös esimerkiksi rikokseen perustuvat korvaussaatavat vanhentuisivat lopullisesti, mutta vasta viisi vuotta myöhemmin kuin esimerkiksi pankkilainat.

Ulosottooperusteet, jotka on annettu 1 päivänä maaliskuuta 1993 tai sitä aikaisemmin, menettävät täytäntöönpanokelpoisuutensa 1 päivänä maaliskuuta 2008, jos niitä koskee 15 vuoden määräaika. Tällöin nämä saatavat myös vanhentuisivat lopullisesti. Jos taas ulosottooperuste on annettu esimerkiksi syyskuussa 1996, saatava vanhentuisi syyskuussa 2011. Jos ulosottooperusteen määräaika on

kyseisessä tapauksessa 20 vuotta, saatava vanhentuisi vastaavasti viisi vuotta myöhemmin. Ulosottooperusteen määräaikaisuus koskee vain luonnollisia henkilöitä, joten myös saatavan lopullinen vanhentuminen rajautuisi samalla tavalla.

Esityksen pohjana olleen ehdotuksen mukaan saatava olisi lakannut vasta silloin, kun myös ulosoton jatkamista koskevan kanteen kahden vuoden määräaika olisi kulunut umpeen (17/22 vuotta). Saatavan lakkaamisella olisi ollut sama oikeusvaikutus kuin vanhentumisella. Ehdotusta arvosteltiin saaduissa lausunnoissa tältä osin monimutkaiseksi. Selvempänä pidettiin sitä, että saatava vanhentuu lopullisesti ja tämä vanhentuminen tapahtuu samanaikaisesti ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden päättymisen kanssa.

Esityksen tavoitteena tältä osin on, että velallisen asema ulosottooperusteen määräajan päättymisen jälkeen on selkeä ja tukee velallisen palaamista aktiiviseksi jäseneksi yhteiskuntaan sekä siten alentaa myös yhteiskunnalle velkaongelmista aiheutuvia kustannuksia. Saatavan vanhentuminen merkitsee velan vanhentumisesta annetun lain (728/2003), jäljempänä *vanhentumislaki*, mukaan velkavastuun lopullista päättymistä. Suoritus voidaan kuitenkin ottaa velallisen antamasta vakuudesta, ja saatavaa voidaan käyttää kuitaukseen vanhentumislain mukaisesti.

Ehdotuksen ei voida arvioida vaikuttavan haitallisesti yleiseen maksumoraaliin, koska ulosottooperusteen määräajat ovat pitkiä. Kun lakiin lisäksi sisältyy mahdollisuus jatkaa ulosottoperintää kymmenellä vuodella, saattaa velkojan maksunsaantia olennaisesti vaikeuttanut velallinen joutua saatavan perusteesta riippuen yhteensä 25 tai 30 vuoden ajaksi ulosottoon. On myös mahdollista se, että velkoja nostaa vahingonkorvauskanteen velallisen toimien johdosta. Tällöin korvattavaksi tuomittua määrää voidaan periä uuden ulosottooperusteen nojalla 15 tai 20 vuotta, ja perintäaikaa jatkaa vielä kymmenellä vuodella, jos sen edellytykset täyttyvät.

Yli kymmenen vuotta voimassa olleen yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain (57/1993), jäljempänä *velkajärjestelylaki*, ei ole voitu todeta heikentäneen maksumoraalia. Maksumoraalia ylläpitää osaltaan nopeasti käynnistyvä ja tehokas ulosotto. Perintä-

alan konserni Intrum Justitia Oy:n 16 päivänä kesäkuuta 2005 julkaiseman kattavan maksutapatutkimuksen mukaan maksuajat ovat Suomessa edelleen Euroopan lyhyimmät.

Ehdotettu saatavan vanhentuminen perustuisi ulosottooperusteen määräajan kuluksi. Järjestelmä ei edellyttäisi asiakohtaista selvittelyä tai tutkintaa tuomioistuimessa, ulosottoviranomaisissa tai talous- ja velkaneuvonnassa. Sen kustannukset jäisivät näin ollen vähäisiksi eikä epäyhtenäistä käytäntöä esiintyisi. Velallisten yhdenvertaisuus ja järjestelmän ennustettavuus olisi hyvä.

Velallisten ei voida otaksua olevan halukkaita vapaaehtoisesti maksamaan saatavaa, jota ei enää voida periä ulosotossa. Täten ehdotus saatavan lopullisesta vanhentumisesta vähentänee velkojen kertymiä vain vähän sen lisäksi, mitä jo seuraa ulosottooperusteen määräaikaisuudesta.

Ehdotus tarkoittaisi sitä, että koko se saatavakanta, joka on olemassa ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden päättymisen jälkeen, poistuisi. Suurin kertakaikkinen merkitys uudistuksella olisi 1990-luvun alun lama-ajan velkojen osalta. Eri tahoilla on arvioitu, että lama-aikana velkaantuneita kansalaisia, joiden velat ovat yhä järjestämättä, on 20 000—40 000 henkeä. Kun lama-ajan velallisilla on keskimäärin 5—10 velkaa, voidaan nyt ehdotettavan saatavan lopullisen vanhentumisen arvioida koskevan 100 000—400 000 erillistä saatavaa. Oikeusministeriön tekemän selvityksen mukaan toukokuun lopussa 2005 ulosottoerinnässä oli noin 65 000 lama-ajan ja sitä vanhempaa saatavaa (vuonna 1993 tai sitä ennen annettu ulosotto-peruste).

Saatavien määrällä mitaten kyseessä on mittava vanhentuva saatavakanta. Toukokuun bpussa 2005 perinnässä olevien lama-ajan ja sitä vanhempien saatavien kokonaismäärä oli peräti 1 608 miljoonaa euroa. Lama-ajan jälkeisiltä vuosilta oleva saatavakanta, joka tulee myöhemmin vanhentumaan, on mainittua olennaisesti pienempi. Ehdotuksen taloudellisia vaikutuksia käsitellään lähemmin jaksossa 5.1.

Saatavan vanhentuminen koskisi myös konkurssia. Yksityishenkilön konkurssija on vuosittain sadasta kahteen sataan. Konkurssilain mukaan sellaisen saatavan perusteella, jota koskeva ulosottooperuste on menettänyt

täytäntöönpanokelpoisuutensa, ei voida vaatia konkurssiin asettamista eikä sitä voida myöskään valvoa.

Vuoden 2004 lopulla tulivat voimaan säännökset siitä, että velallisen kuolinpesän varoista maksetaan muiden velkojen jälkeen myös velka, jota koskevan ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut. Kyseiset säännökset kumottaisiin, koska saatava vanhentuisi lopullisesti ja myös kuolinpesään nähden silloin, kun ulosottoperusteen määräaika on kulunut umpeen. Näin voidaan myös välttää hankalat takaisinsaantioikeudenkäynnit, joilla pyritään saamaan perillisille lahjoitettua omaisuutta takaisin kuolinpesään.

On tärkeää, etteivät lopullisesta vanhentumisesta pääse hyötymään sellaiset velalliset, jotka ovat aktiivisilla toimillaan estäneet velkojia saamasta suoritusta saatavilleen. Tätä varten on jo nykyisessä ulosottolaissa säännös ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden jatkamisesta. Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettuun lakiin (621/1999), jäljempänä *julkisuuslaki*, otettaisiin säännös siitä, että velkoja saa tarvitsemansa tiedot ulosottomieheltä kanteen nostamista varten. Jatkamismahdollisuus ei toisaalta saa koskea sellaisia velallisia, joilla maksamattomuuden syynä on passivoituminen tai elämänhallinnan menettäminen. Tästä syystä mainittua ulosottoperusteen määräajan jatkamista koskevaa säännöstä täsmennettäisiin.

Ulosoton jatkamisen perusedellytyksenä säilyisi se, että velallinen on olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksunsaantia. Kynnys on siten suhteellisen korkea. Esityksessä on lähdetty siitä eduskunnan tekemästä linjauksesta, että ulosottoperusteen määräajan jatkaminen on poikkeuksellista (LaVM 34/2002 vp).

Ulosoton jatkamisen perusteet ilmaistaisiin nykyistä eritellymmin, jotta tuomioistuin voisi helpommin määritellä tapaukset, joissa ulosoton tulee jatkua. Säännöksessä mainittaisiin nimenomaisesti eräitä toimintatapoja, kuten omaisuuden kätkeminen ja lahjoittaminen, perusteeton lisävelan ottaminen sekä varallisuustietojen salaaminen tai vääristely maksukyvyttömyysmenettelyssä. Kuitenkin myös muunlainen selvästi sopimaton taloudellisen aseman järjestely saattaisi johtaa ulosottoperusteen määräajan jatkamiseen.

Ulosottoperusteen määräajan jatkamista ei voida arvioida yksin velkojan näkökulmasta. Jos jatkaminen on velallisen kannalta kohtuutonta, siitä tulisi luopua. Tämä periaate sisältyy myös voimassa olevaan sääntelyyn.

Jotta velallinen saisi varmuuden oikeusasemastaan, ehdotetaan, että ulosottomiehen tulisi velallisen pyynnöstä antaa hänelle todistus siitä, että ulosottoperusteen ja sen täytäntöönpanokelpoisuuden jatkamisen määräaika on kulunut.

Tähän esitykseen ei sisälly ehdotusta saatavan lopullisesta vanhentumisesta silloin, kun saatavasta ei ole lainkaan hankittu ulosottoperustetta. Vanhentumistoimikunta ehdotti, että saatava vanhentuisi viimeistään 20 vuoden kuluttua velan erääntymisestä (komiteanmietintö 2001:4). Koska tämä esitys koskee nimenomaan ulosottolainsäädäntöä, on pitäydytty siihen liittyviin uudistusehdotuksiin. Erikseen voidaan harkita sitä, tulisikotällainen erääntymisestä laskettava vanhentumisaika ottaa vanhentumislakiin.

Ehdotuksessa luottotietolaiksi ehdotetaan, että luottotietorekisteriin merkityt maksuhäiriötiedot on poistettava luottotietorekisteristä, kun saatavan täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut ja rekisteröity on esittänyt siitä rekisterinpitäjälle luotettavan selvityksen (oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2004:17).

Käytännössä yllä todettu tarkoittaisi sitä, että maksuhäiriömerkintä voidaan poistaa heti, kun ulosoton jatkamiskanteen määräaika on kulunut, toisin sanoen kahden vuoden kuluttua alkuperäisen määräajan päättymisestä. Selvityksenä velallinen voisi esittää ulosottomieheltä saamansa todistuksen siitä, ettei jatkamiskannetta ole nostettu. Luotettavasta selvityksestä käynee myös asianomaisen velkojan ilmoitus siitä, ettei hän tule nostamaan ulosoton jatkamiskannetta.

Alaikäinen velallinen

Esityksessä ehdotetaan, että ulosottomiehen tulisi tehdä ilmoitus holhousviranomaiselle, jos alle 18-vuotiasta vastaan tulee viereille asia, joka perustuu riita-asiassa annettuun tuomioon. Ilmoitusta ei tehtäisi vahingonkorvaussaatavista. Holhousviranomaisen ottaisi yhteyttä alaikäisen huoltajiin ja selvittäisi sitä, minkä vuoksi alaikäinen on joutunut maksuvelvolliseksi. Täytäntöönpano olisi

keskeytyneenä sen aikaa.

Alle 15-vuotiaista velallisista ei annettaisi yleisöjulkisia tietoja ulosoton tietojärjestelmästä eikä tehtäisi ilmoitusta maksuhäiriömerkintää varten. Tämän toivotaan edesauttavan sitä, että rahoitusvaiheessa alaikäisen asemaan kiinnitetään riittävästi huomiota. Nuoria koskevia luottotietomerkintöjä ja niiden säilytysaikaa tullaan selvittämään lähemmin oikeusministeriössä valmisteilla olevan luottotietolainsäädännön uudistuksen yhteydessä. Nuoruuden aikaiset maksuhäiriömerkinnät saattavat vaikuttaa muun muassa opintolainaan saantiin.

Esityksen tavoitteena on saada alaikäisen huoltajat toimimaan holhoustoimilain mukaisesti. Sääntelyllä pyritään aikaansaamaan myös ennalta estävä vaikutus niin, ettei alaikäisen nimissä ryhdyttäisi sellaisiin oikeustoimiin, jotka saattavat johtaa alaikäisen maksukyvyttömyyteen. Tarkoituksena ei ole, että huoltajat vapautettaisiin edunvalvonnasta muutoin kuin ääritapauksissa, joissa muutoinkin tehtävästä vapauttamisen perusteet ovat käsillä. Voidaan kuitenkin pitää perusteltuna, että olennaista vähäisempikin alaikäisen velkaannuttaminen johtaa holhoustoimilain mukaisen selvityksen käynnistymiseen.

Jos alle 15-vuotiaalta haetaan ulosottoteitse julkista saatavaa, kuten erilaisia hoitomaksuja, ulosottomiehen tulisi pyytää hakijaa tarkistamaan alaikäisen maksuvelvollisuus. Alle 18-vuotiaalta perittävistä veroista tehtäisiin ilmoitus holhousviranomaiselle. Säännökset edellä mainituista toimista otettaisiin ehdotettuun verotäytäntöönpanolakiin.

Tarkoitus myös on, että tietyin käytännön ohjaustoimin, kuten sosiaali- ja terveysministeriön antamalla niin sanotulla kuntakirjeellä, kiinnitetään julkisten hoitomaksujen laskuttajien huomiota siihen, ettei laskuja kirjoiteta perusteettomasti alaikäisen nimiin. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että lapsen elatuksesta annetun lain (704/1975) 1 §:n mukainen lapsen oikeus riittävään elatukseen käsittää muun muassa lapsen tarvitseman hoidon. Toisaalta käytännössä jo 12-vuotias saattaa itse käyttää terveyden- tai sosiaalihuollon palveluja ilman huoltajiensa myötävaikutusta. Suunnitteilla on lainmuutos, jonka mukaan terveydenhuollon maksut poistettaisiin alaikäisiltä (Sosiaali- ja terveydenhuollon

maksupolitiikan ja maksujärjestelmän uudistamista selvittäneen toimikunnan mietintö, sosiaali- ja terveysministeriö, julkaisu 2005:10).

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano

Ulosottokaaren 8 lukuun ehdotetaan otettavaksi turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa koskevat säännökset. Nykyisin ulosottolain 7 luvussa olevat säännökset uudistetaan lakiteknisesti. Säännöksiin tehtäisiin vähäisiä asiatarkestuksia. Luvun yksityiskohdaisia menettelysäännöksiä karsittaisiin nykyisestä. Takavarikon täytäntöönpanossa noudatettaisiin soveltuvin osin 4 luvun ulosmittausta koskevia säännöksiä, jotka on uudistettu vuonna 2006.

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:ään ehdotetaan lisäksi oikeusturvasyistä lisättäväksi uusi säännös hakijan velvollisuudesta asettaa vakuus vastaajalle aiheutuvan vahingon varalta. Mainitussa pykälässä tarkoitettuna muuna turvaamistoimena annettu kieltö tai määräys tulisi säännöksen mukaan voimaan vasta, kun hakija asettaa ulosottomiehelle ulosottokaaren 8 luvussa tarkoitettua vakuuden.

Hakijan velvollisuus asettaa vakuus vastapuolelle aiheutuvan vahingon varalta on keskeinen osa tämän oikeusturvaa. Ehdotuksen tarkoituksena on selkeyttää nykyistä oikeustilaa siten, että vakuus asetetaan aina myös silloin, kun kysymyksessä on muu turvaamistoimi. Hakijan olisi haettava täytäntöönpanoa ja asetettava vakuus ulosottomiehelle, jonka tehtäviin vakuuksien arviointi ja säilyttäminen muutoinkin kuuluu. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 7 §:ssä säädettyin edellytyksin tuomioistuini voisi kuitenkin vapauttaa hakijan asettamasta vakuutta.

Itseoikaisu, keskeytys, täytäntöönpanoriita ja valitus

Ulosottokaaren 10 lukuun otettaisiin nykyisessä ulosottolain 9 luvussa olevat itseoikaisua, täytäntöönpanoriitaa ja täytäntöönpanon keskeyttämistä koskevat säännökset ja 11 lukuun nykyisessä ulosottolain 10 luvussa olevat muutoksenhakua koskevat säännökset. Säännökset uudistettaisiin lakiteknisesti, ja niihin tehtäisiin myös pienehkö-

jä asiatarjoustuksia. Säännösten yksityiskoh-
taisuutta karsittaisiin, koska monilta osin
voidaan soveltaa 3 luvun yleisiä menettely-
säännöksiä. Huomioon otettaisiin myös
muun muassa uudet 5 luvun säännökset.

Lakiin ehdotetaan otettavaksi nimenomai-
nen säännös täytäntöönpanon keskeytymää-
räyksen perusteista. Keskeytymääräyksen
antamista ja sisältöä harkittaessa tulisi ottaa
huomioon täytäntöönpanon vaihe, todennä-
köisyys valituksen tai kanteen hyväksymisel-
le, keskeytyksestä tai täytäntöönpanon jat-
kamisesta osapuolille aiheutuva mahdollinen
haitta sekä muut vastaavat seikat. Ehdotus ei
merkitse asiallista muutosta nykytilaan, mut-
ta säännös tukisi ja selkeyttäisi tuomioistuim-
en harkintaa.

Täytäntöönpanoriita on edelleen tarpeelli-
nen oikeussuojakeino, eikä siitä ehdoteta
luovuttavaksi. On kuitenkin perusteltua, että
entistä useammat asiat käsitellään ulosottova-
litusasioina ilman, että asianomaisen tarvit-
see ajaa täytäntöönpanoriitakannetta. Hake-
musasiasäännösten uudistamisen myötä
myös ulosottovalitukset voidaan käsitellä ri-
ta-asianomaisesti. Ulosottovalitusasiassa
voidaan siten ottaa vastaan varsin laajaa suul-
lista todistelua.

Lähtökohtana olisi, että ulosottomies har-
kitsee, pystyykö hän itse ratkaisemaan asian
vai antaako hän täytäntöönpanoriitaosoituk-
sen. Vaikka ulosottomies olisi antanut osoi-
tuksen, sen saaja saisi kanteen sijasta käyttää
valitusoikeuttaan. Ulosottovalitusta käsitte-
vä tuomioistuin voisi antaa osoituksen vain,
jollei asiaa laajuutensa tai muun erityisen
syyen vuoksi ole tarkoituksenmukaista käsitel-
lä valitusasiana.

Käytännössä ongelmana on toisinaan pidet-
ty ilman osoitusta nostettuja täytäntöön-
panoriitakanteita, joita on saatettu käyttää
täytäntöönpanon lykkäämisen tarkoituksessa.
Mahdollisuudesta nostaa täytäntöönpanoriita
ilman osoitusta ei kuitenkaan oikeustur-
vaväyistä ehdoteta luovuttavaksi. Sen sijaan
ehdotetaan, ettei ilman osoitusta nostettu täy-
täntöönpanoriita estäisi tilitystä, paitsi jos
tuomioistuin antaa keskeytymääräyksen.

Täytäntöönpanoriidan ja valituksen suhdet-
ta selkeytettäisiin. Se, joka on tehnyt valituk-
sen, ei saisi nostaa täytäntöönpanoriitakan-
netta, eikä toisaalta se, joka on nostanut kan-
teen, saisi enää valittaa asiasta. Samoin sel-

keytettäisiin muun muassa ulosottomiehen
kuulemista ulosottovalitusasiassa.

Sen jälkeen kun kertyneiden rahavarojen
lopullinen tilitys on tehty, ulosottovalitusta ei
yleensä voida tutkia. Tähän sääntöön ei eh-
doteta muutosta, koska ulosottoviranomaisen
tilittämien varojen periminen takaisin velko-
jilta olisi periaatteellisesti ongelmallista
etenkin yksityisten velkojien osalta ja aiheut-
taisi lisäksi huomattavia käytännön vaikeuk-
sia. Elatusavun takaisinperintä saattaisi olla
kohtuutonta. Velkojan täytyy voida luottaa
siihen, ettei hän joudu palauttamaan ulosot-
tomiehen virkatoimena ja ilman ehtoja tilit-
tämisiä varoja, joilla on suoritettu velkojan
saatavaa. Ainoastaan sellainen tilitys, joka
olisi periaatteessa määräämättömän ajan eh-
dollinen, turvaisi sivullisen oikeuden. Sella-
iseen järjestelmään ei ole syytä mennä. Sivul-
lisen oikeusturvaa kehitetään sen sijaan kes-
keytysäännösten ja sivulliselle ulosmittauk-
sesta tehtävien ilmoitusten avulla. Kokonais-
uudistuksen kolmannessa vaiheessa ulosotto-
lakiin on otettu nimenomainen tilityksen
keskeytysäännös (6 luvun 15 §), jota voi-
daan ainakin tässä vaiheessa pitää riittävänä
keinona muutoksenhakijan oikeusturvan
kannalta. Edellä mainittuja kysymyksiä arvi-
oidaan perustuslain kannalta jäljempänä yksi-
tyiskohtaisten perustelujen jaksossa 4.

Oikeudenkäyntikulujen korvausvelvolli-
suudesta täytäntöönpanoriidassa ja ulosotto-
valituksessa ehdotetaan ulosottokaareen ai-
empaa tarkempia säännöksiä. Osoituksesta
nostetussa täytäntöönpanoriidassa ja ulosot-
tovalituksessa asianosaiset vastaisivat itse oi-
keudenkäyntikuluistaan. Kulujen jääminen
asianosaisten vahingoksi on perusteltua, kos-
ka riitaan tai valitukseen on antanut aiheen
täytäntöönpano. Tuomioistuin voisi kuitenkin
erityisestä syystä velvoittaa häviäjän osittain
tai kokonaan korvaamaan vastapuolen kulut.
Jos sen sijaan täytäntöönpanoriita on nostettu
ilman osoitusta, noudatettaisiin oikeuden-
käymiskaaren 21 luvun yleisiä säännöksiä.

Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuk-
sen toisessa vaiheessa ulosottolakiin on otet-
tu säännös siitä, että valtio voidaan määrätä
korvaamaan sivullisen kohtuulliset kulut, jos
tämän nostama täytäntöönpanoriitakanne hy-
väksytään. Valtion kuluvastuuta laajennetta-
isiin nyt ulosottovalitukseen. Jos sivullisen
valitus hyväksytään, valtio voitaisiin määrätä

kokonaan tai osittain korvaamaan sivullisen kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, jos niiden jäämistä asianomaisen vahingoksi voidaan pitää kohtuuttomana. Sama koskisi asianosaisten oikeudenkäyntikuluja, jos asiassa on sattunut selvä virhe, joka olisi tullut korjata itseoikaisuna.

Verojen ja maksujen täytäntöönpano

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi verotäytäntöönpanolaki, joka korvaisi nykyisen veroulosottolain. Veroulosottolakiin sisältyvät säännökset siirrettäisiin tarkistettuina uuteen lakiin. Säännökset uudistettaisiin lakiteknisesti, ja niihin tehtäisiin myös vähäisiä asiallisia tarkistuksia. Eräitä epäselvyyttä aiheuttaneita kysymyksiä selvennettäisiin. Ulosottokaaren kanssa päällekkäisiä säännöksiä karsittaisiin.

Verotäytäntöönpanolain soveltamisalaa koskevassa pykälässä olisi nimenomainen säännös siitä, että kyseinen laki koskee myös veron ja julkisen maksun viivästyskorkea ja korotusta. Keskeyttäminen muutoksenhaun johdosta olisi vahva pääsääntö, erityisesti jos ulosmitattuna on kiinteistö taikka huoneiston tai rakennuksen hallintaan oikeuttavat osakeyhtiön osakkeet taikka perittävänä on veron tai julkisen maksun korotus. Näissäkään tapauksissa myyntiä ei kuitenkaan keskeytetäisi, jos omaisuus on kallihoitoista tai sen arvo alenee taikka myynti-ilmoitus on jo ehditty julkaista.

Julkisoikeudellisen tai siihen rinnastettavan saatavan suorasta ulosottokelpoisuudesta voidaan veroulosottolain mukaan säätää paitsi lailla, myös valtioneuvoston asetuksella. Tämä mahdollisuus säilytettäisiin pääosin ennallaan. Kysymystä tarkastellaan säätämisyjärjestyksen kannalta yksityiskohtaisten perustelujen jaksossa 4.

5. Esityksen vaikutukset

5.1. Taloudelliset vaikutukset

Viranomaisten toiminta

Ulosotto-organisaatio. Ulosottoimen organisaatio järjestettäisiin kaksiportaiseksi niin, että oikeusministeriölle ja lääninhallituksille nyt kuuluvat operatiiviset hallintoteh-

tävät siirrettäisiin myöhemmin perustettavalle hallintovirastolle. Asiasta otettaisiin perussäännökset ulosottokaaren 1 lukuun. Säännökset tulisivat voimaan vasta, kun hallintovirastoa koskeva erillislaki tulee voimaan.

Keskushallintotyöryhmä katsoi ehdotuksessaan, että hallintovirasto on toimivin ratkaisu nykyisessä tilanteessa, jossa perusorganisaatio ja henkilöstö ovat jo valmiina. Se olisi todennäköisesti myös kustannuksiltaan halvin vaihtoehto ainakin lyhyellä aikavälillä.

Oikeusministeriön oikeushallinto-osaston ulosottoyksikössä on ulosoton hallintotehtävissä nykyisin resurssieja seitsemän henkilötyövuotta. Lääninhallituksissa ulosoton hallintotehtävissä on käytössä 15 henkilötyövuotta. Jos nämä resurssit koottaisiin yhteen, hallintotoiminnot voidaan hoitaa huomattavasti tarkoituksenmukaisemmin kuin hajautettuna. Nykyisin vähillä resurssilla tehdään päällekkäistä työtä ilman mahdollisuutta keskittää tehtäviä tai erikoistua. Hallintoviraston perustaminen mahdollistaisi joustavat palkkaus- ja henkilöstöratkaisut. Pitäytymisen nykyiseen jäykkään hallintomalliin estää henkilöstö- ja muiden resurssien optimaalisen hyödyntämisen.

Hallintoviraston perustamisesta aiheutuisi kertaluonteisia kustannusvaikutuksia. Henkilöstö muodostuisi nykyisestä ulosoton hallintohenkilöstöstä (yhteensä 22 henkilötyövuotta).

Keskusvirastomallin taloudellisia ja myös alueellisia vaikutuksia on tarkoitus arvioida tarkemmin annettaessa esitys ulosoton hallintovirastosta annettavaksi laiksi. Samassa yhteydessä tulisivat voimaan myös tähän esitykseen sisältyvät keskushallintoa koskevat organisaatiosäännökset.

Ulosoton piirikoon suurentaminen edistää julkisen toiminnan tuottavuutta ja taloudellisuutta ulosottolaitoksessa. Piirikoon suurentamisella pyritään hyödyntämään suurempien yksiköiden tuomat edut etenkin yhteisten perustoimintojen, kuten teknisen toimistotyön sekä viestiliikenne- ja ratkaisujen osalta. Paikallisten yksikköjen määrän aleneminen johtaisi myös säästöihin piirien tulohajauksessa.

Piirien määrän vähentyminen merkitsisi sitä, että vain osa johtavan kihlakunnanvoudin viroista säilyisi päällikkövirkoina.

Ulosottolainsäädännön kokonaisuudistus

on nostanut ulosottotehtävien vaatavuustasoa huomattavasti. Perusoikeusvaatimukset, lainkäyttöviranomaisen toiminnan vaatimukset ja asianmukaisuuden vaatimus yhtäältä sekä toisaalta vaikeiden erikoisperintätapausten lisääntyminen tarkoittavat sitä, että massamennettelystä poikkeavat ulosottoasiat sitovat aiempaa enemmän henkilöstöresursseja. Ulosottomiehet joutuvat tekemään aiempaa laajemmin erilaisia taustaselvityksiä, perusteltuja päätöksiä sekä osallistumaan oikeussuojamenettelyihin. Tämä edellyttää resursseja vaativaa asiakohtaista harkintaa. Lakiin on myös otettu erilaisia menettelyvaihtoehtoja aiempaa enemmän. Suoraviivaisen menettelyn sijasta ulosottomies joutuu valitsemaan eri menettelytapojen välillä sekä usein myös perustelevaan valintansa.

Kihlakuntaselonteossa todetaan, että ulosoton kehittämistyössä painopiste on ollut toiminnan laadun kehittämisessä ja palvelujen saatavuuden turvaamisessa. Jotta tämä selonteossa mainittu positiivinen kehitys voisi jatkua, ulosoton resurssit tulee turvata jatkossakin. Jos kuitenkin myös ulosoton henkilöstöä joudutaan supistamaan, voidaan piirikoon suurentamisella jossakin määrin kompensoida vähennystä.

Kihlakuntaselonteon mukaan ulosoton taloudellinen liikkumavara on supistunut ja menorakenne on palkkakulujen suuren osuuden vuoksi (noin 80 prosenttia menoista) erittäin jäykkä. Ulosoton henkilötyövuosien määrää on kihlakuntaudistuksesta lähtien supistettu. Tilastot osoittavat, että ulosotto toimi on silti pystynyt kohottamaan tuottavuuttaan. Tämän kehityksen säilyttämiseen ja vahvistamiseen pyritään myös tässä esityksessä ehdotetuilla organisatorisilla uudistuksilla.

Saatavan lopullinen vanhentuminen. Ehdotettu saatavan lopullinen vanhentuminen ei aiheuta erityisiä kustannuksia, koska se perustuu ajan kulumiseen. Jossakin määrin ulosottomiehiä tulevat kuitenkin työllistämään ehdotetussa ulosotokaaren 2 luvun 28 §:ssä tarkoitetut todistukset, jotka annetaan ulosottooperusteiden määräaikaisten umpeen kulumisesta. Tarkoitus on, että todistus annetaan ulosoton tietojärjestelmään talletettujen tietojen ja muussa tapauksessa asianosaisten antaman selvityksen perusteella. Jälkimmäisessä tapauksessa asiakirjojen tutkimistyötä

aiheutuu jossakin määrin. Sitä, kuinka paljon tällaisia todistuksia tullaan pyytämään, on vaikea arvioida. Varsinkin alkuvaiheessa, kun lama-ajan ulosottooperusteita koskevat määräajat kuluvat umpeen, todistuksia saatetaan pyytää useita tuhansia vuosittain. Lisäksi ulosottomiehille aiheutuu satunnaisesti lisätyötä ulosottooperusteiden määräajan jatkamista koskevista oikeudenkäynneistä, joissa heitä usein kuultaneen.

Alaikäinen velallinen. Ehdotuksen mukaan ulosottomies tekisi holhousviranomaiselle ilmoituksen alle 18-vuotiaista velallisista, joita vastaan on tullut vireille ulosottoasia ja ulosottooperusteena on riita-asiassa annettu maksutuomio. Vahingonkorvausasioissa ilmoitusta ei tehtäisi. Lisäksi ehdotetun verotäytäntöönpanolain mukaan holhousviranomaisille tehtäisiin ilmoitus silloin, kun alle 18-vuotiaalta peritään veroa tai muuta siihen rinnastettavaa julkista saatavaa. Näistä ilmoituksista aiheutuu holhousviranomaisina toimiville maistraateille lisätyötä.

Oikeusministeriössä tehdyn selvityksen perusteella voidaan arvioida, että alle 18-vuotiaiden velallisten asioita on ulosotossa noin 7 000 vuosittain. Maksutuomioita, joita ilmoitusvelvollisuus koskisi, voidaan selvityksen perusteella arvioida olevan vuodessa noin 100—200. Asioita, joissa alle 18-vuotiaalta haetaan ulosottoteitse veroa, on arviolta 1 000—1 500 vuosittain.

Siirtymäsäännösten mukaan ulosottomiehen ilmoitusvelvollisuutta sovellettaisiin lain voimaantulon jälkeen vireille tuleviin asioihin. Osa maistraattiin ilmoitetuista asioista hoitunee sillä, että huoltajat maksavat alaikäisen nimissä olevan velan. Osassa tapauksista maistraatissa käynnistyneen kuitenkin resursseja vaativa selvittely. Tämä koskee etenkin sellaisia tapauksia, joissa alaikäisen nimissä on harjoitettu liiketoimintaa erilaisia järjestelyjä hyväksi käyttäen. Kokonaisuutena arvioiden lisätyömäärä ei kuitenkaan ole sellainen, että lisäresurssien saaminen maistraatteihin olisi uudistuksen toteuttamiseksi välttämätöntä.

Lisäksi ulosottomiehen tulisi pyytää hakijaa tarkistamaan alaikäisen maksuvelvollisuus, jos alle 15-vuotiaalta peritään ulosotossa muuta julkista saatavaa kuin veroa. Saatava voi olla esimerkiksi sairaala- tai muu laitospmaksu. Tällaisia tarkistuksia jouduttaisiin

nykymäärien mukaisesti arvioituna pyytämään kunnilta 400—500 asiassa vuosittain. Määrä on kuitenkin todennäköisesti pienempi, koska kunnissa suoritettavassa laskutuksessa tullaan alaikäisen maksuvelvollisuuteen kiinnittämään aiempaa enemmän huomiota. Edellä jaksossa 4 todettu toimikunnan ehdotus siitä, että terveydenhuollon maksut poistettaisiin alaikäisiltä, olennaisesti pienentäisi tarkistusten määrää.

Velkojen asema

Ulosottoerusteen määräaikaisuuden taloudellisia vaikutuksia selvitettiin tarkoin sitä koskeneessa hallituksen esityksessä (HE 216/2001 vp). Silloin todettiin muun muassa, että yli 15 vuotta vanhoja ulosottoerusteita oli ulosottoerinnässä noin kaksi prosenttia. Mitä vanhemmasta ulosottoerusteesta oli kysymys, sitä useammin hakijana oli perimistöimisto. Luonnollisia henkilöitä oli velkojina yli kymmenen vuotta vanhojen ulosottoerusteiden ulosotossa noin yksi prosentti. Alle 5 000 markan (840 euron) saatavia vanhoissa saatavissa oli yli puolet. Kertymät näille saataville jäivät hyvin vähäisiksi.

Selvitysten perusteella hallituksen esityksessä arvioitiin, että ulosoton enimmäiskesto aiheuttaisi vanhojen saatavien selvitysajankohdan mukaisella tasolla vuosittain velkojille vahingon, jonka määrä on kymmenestä miljoonasta markasta muutama kymmenen miljoonaan markkaan vuodessa. Esityksessä kuitenkin ennakoitiin, että kun lama-ajan suuret asiamäärät tulevat vastaavaan vaiheeseen, myös vanhoja asioita saapuu perintään tuntuvasti selvitysajankohtaa enemmän. Myös perimistöimistöjen lisääntyneen jälkiperinnän sekä eläkkeen ulosmittausten arvioitiin myöhemmin nostavan vanhojen saatavien kertymiä.

Oikeusministeriössä tehtiin uusi selvitys lama-ajan ja sitä vanhempien yksityisoikeudellisten saatavien ulosottoerinnästä. Selvitys tehtiin ulosoton valtakunnallisesta tietojärjestelmästä (ULJAS) 31 päivän toukokuuta 2005 tilanteen mukaisesti, jäljempänä *selvitysajankohta*. Selvityksessä tarkastellaan erityisesti yksityisoikeudellisia saatavia, joita koskeva ulosottoeruste on annettu vuonna 1993 tai sitä aikaisemmin, jäljempänä *vanhat saatavat*. Selvityksessä ei ole mukana rikos-

perusteisia korvaussaatavia. Vanhoista saatavista 75 prosenttia asiamäärästä ja 95 prosenttia saatavien määrästä koskee lamavuosina (1990—1993) annettuja ulosottoerusteita.

Sellaisia vanhoja saatavia, joita koskeva ulosottoerintä päättyy vuonna 2008, oli selvitysajankohtana ulosottoerinnässä yhteensä yhä noin 65 000 asiaa, joka on 18,6 prosenttia yksityisoikeudellisten saatavien lukumäärästä ja noin neljä prosenttia kaikkien silloin perinnässä olleiden saatavien lukumäärästä. Perinnässä selvitysajankohtana olleiden vanhojen saatavien rahamäärä oli peräti 1 608 miljoonaa euroa, joka on 36,8 prosenttia silloin perinnässä olleiden yksityisoikeudellisten saatavien rahamäärästä ja 32 prosenttia perinnässä olleiden kaikkien saatavien rahamäärästä. Vanhojen saatavien suuri rahamäärä selittyy sillä, että lama-ajan saatavat ovat noin kaksi kertaa suurempia kuin uudemmat saatavat. Suurin perinnässä oleva lama-ajan saatava oli lähes 13 miljoonaa euroa. Yli viiden miljoonan euron saatavia oli kymmenen. Mukana on kuitenkin myös runsaasti pieniä saatavia. Yli puolet vanhoista saatavista oli maksamismääräyksiä.

Selvitysajankohtaa edeltävän 12 kuukauden aikana oli saapunut suuri määrä lama-ajan saatavia ulosottoerintään. Saapuneiden saatavien euromäärästä 56 prosenttia oli vuosilta 1992—1995. Lamavuosien saatavakanta on yli kuusinkertainen normaalivuosien saataviin verrattuna. Vanhat saatavat aiheuttavat ulosotossa tuntuvasti enemmän kirjaamistyötä ja selvittelyä kuin uudet asiat.

Vanhoille saataville kertyy suorituksia selvityksen mukaan suhteessa selvästi vähemmän kuin uudemmille saataville. Selvitysajankohtaa edeltävän 12 kuukauden aikana sellaisille saataville, joita koskeva ulosottoeruste olisi ollut 15 vuoden kulumisen vuoksi ulosottokelvoton, kertyi noin kahdeksan miljoonaa euroa. Jos tarkasteluun otetaan kaikki ne vanhat saatavat, joille kertyi suorituksia mainittuna ajanjaksona, kertymä oli yli 30 miljoonaa euroa. Tämä oli noin 16 prosenttia kaikille yksityisoikeudellisille saataville kertyneestä määrästä. Jos mukaan laskeetaan saatavakanta, jota koskeva ulosottoeruste on vuosilta 1992—1995, kertymä niille oli yhteensä 35 miljoonaa euroa. Suhteessa saatavan määrään vanhoille saataville kertyi vain noin 0,5 prosenttia. Uusissa saatavista

vastaava suhdeluku on yli kahdeksan prosenttia.

Selvitys osoittaa, että kertymät vanhoille saataville ovat peräisin pääosin toistuvaistulon ulosmittauksesta. Toistuvaistulon ulosmittauksesta kertyy lähes kaksinkertainen osuus verrattuna uudempiin saataviin. Eläkkeen ulosmittauksen kertymäosuus on noin kolminkertainen uudempiin saataviin verrattuna. Sen sijaan maksukehotuksella vanhoista saatavista ei kerry kuin noin kaksi prosenttia, kun vastaava luku uudemmissa saatavissa on yli kahdeksan prosenttia. Myöskään pakko-utokaupoista ei vanhoille saataville kerry juuri mitään. Sen sijaan veronpalautuksesta kertyy vanhoille saataville vain hiukan vähemmän kuin uudemmille saataville. Lähes 15 prosenttia vanhoista saatavista oli selvitysajankohtana ollut ulosotossa yhtäjaksoisesti yli kuusi vuotta.

Kuten aiemmassakin selvityksessä kävi ilmi, vanhoja saatavia perivät yleensä perimistöimistöt. Kaksi suurinta perimistöimistöä olivat hakijoina lähes 60 prosentissa ja koko perintäala yhteensä noin 75 prosentissa vanhoja saatavia koskevista asioista.

Kuten edellä mainitussa hallituksen esityksessä ennakoitiin, vanhojen saatavien osuus ulosottoperinnässä on nyt selvästi suurempi kuin 1990-luvun lopulla. On todennäköistä, että lama-ajan saatavien määrä pysyy tästä eteenpäin korkeana niin kauan kuin ne ovat ulosotossa perittävissä. Kun vanhojen saatavien kertymien painopiste on toistuvaistulon ulosmittauksessa ja etenkin eläkkeen ulosmittausten voidaan olettaa vielä lisääntyvän, kertymät vanhoille saataville tuskin tulevat laskemaan lähivuosina. Sen sijaan sen jälkeen, kun lama-ajan ulosottoperusteet ovat poistuneet ulosottoperinnästä, kertymät vanhoille ”normaalivuosien” ulosottoperusteille tulevat laskemaan tuntuvasti.

Nyt lama-ajan vuosittaisille saatavakannoille kertyy noin kahdeksan miljoonaa euroa vuodessa. Kun lama-ajan saatavakanta on normaalivuosiin nähden kuusinkertainen, koituneet velkojille sen jälkeen, kun lama-ajan saatavat ovat poistuneet ulosotosta, 1—2 miljoonan euron suuruinen menetys vuosittain, jos taloudellinen tilanne pysyy yhtä hyvänä kuin tällä hetkellä. Lisäksi menetystä tulee jonkin verran sen vuoksi, ettei myöskään vapaehtoisista sopimuksista kerry suori-

tuksia enää sen jälkeen, kun ulosotto on päätynyt.

Yllä todettu selvitys osoittaa määrän, jonka velkojat menettävät jo voimassa olevan lain mukaan ulosottoperusteen määräaikaisuuden perusteella. Saatavan lopullisesta vanhentumisesta aiheutuvan lisämenetyksen voidaan arvioida jäävän vähäiseksi, koska velalliset eivät yleensä ole halukkaita maksamaan yksityisessä perinnässä saatavaa, jota ei voida periä enää ulosotossa. Jonkin verran saatavia jäisi saamatta kuolinpesistä, joissa on varallisuutta. Tosin jos velallisen varallisuusasema paranee ulosoton päättymisen jälkeen, hän luultavasti siirtää varallisuuttaan perillisille siten, ettei kuolinpesään jää säästöä. Suoritukset kuolinpesistä olisivat satunnaisia tai perustuisivat takaisinsaantikanteisiin. Yksittäisissä tapauksissa velkoja olisi voinut saada huomattavankin suorituksen kuolinpesästä, kun saatavan määrä olisi moninkertaistunut viivästyskoron vuoksi.

Kun päävelka vanhentuu, päättyy myös takaajan vastuu. Näin ollen vaikka takaajan vastaan annettu tuomio olisi tuoreempi kuin velallista vastaan annettu tuomio, mahdollisuus periä saatavaa päättyy myös takaajan osalta yhtä aikaa velallisen kanssa.

Tiedossa ei ole, kuinka paljon lama-ajan saatavia koskevia vapaaehtoisia maksusopimuksia on tehty niin, että maksuaikataulu ulottuu yli ulosottoperusteen määräajan. Näissäkin tapauksissa velkojan maksunsaanti on kuitenkin jo nykyisen sääntelyn vuoksi epävarmaa, koska ulosottomahdollisuutta ei ole, eikä velkojalla ole oikeutta saada uutta ulosottoperustetta samasta velkasuhteesta.

Ulosottoperusteen määräaikaisuus ja saatavan lopullinen vanhentuminen koskevat ainoastaan velallisia, jotka ovat luonnollisia henkilöitä. Kun luonnollisen henkilön konkurssi on harvinainen ja varoja on yleensä hyvin vähän, jäisivät velkojien kokonaismenetykset myös konkurseissa pieniksi.

Saatavan lopullisen vanhentumisen ei siten voida olettaa aiheuttavan velkojille olennaista lisämenetystä verrattuna siihen, mitä jo seuraa ulosottoperusteen määräaikaisuudesta. Näin asiaa arvioi myös velkahallintatyöryhmä (oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2004:7).

Ulosottoperusteen määräaikaisuuden ja saatavan lopullisen vanhentumisen vaikutuk-

set kohdistuvat voimakkaasti lama-ajan poikkeuksellisen suureen saatavakantaan, jota peritään pitkäkestoisella toistuvaistulon ulosmittauksella asioissa, joissa hakijana on yleensä perimistöimistö. Sen jälkeen, kun lama-ajan saatavakanta on poistunut perinnästä, vuosittaisia menetyksiä velkojille ei voida pitää olennaisina koko luottokantaan suhteutettuna. Vuonna 2004 koko luottokannan suuruus oli 182 miljardia euroa. Kaikkiaan kotitalouksien luotoista syntyneet luottotappiot ovat viime vuosina jääneet alle yhteen promilleen kotitalouksien luottokannasta.

5.2. Yhteiskunnalliset vaikutukset

Velallisten kannalta saatavan lopullisella vanhentumisella voidaan odottaa olevan positiivinen vaikutus. Velallisen taloudellinen toimintavapaus ja -kyky palautuvat lähelle normaalia siinä vaiheessa, kun maksuvelvollisuus on lakannut lopullisesti ja maksuhäiriömerkintä on poistettu luottotietorekisteristä. On luultavaa, että normalisoitunut taloudellinen toimintamahdollisuus edesauttaa harmaan talouden estämistä ja vähentää olennaisesti velallisten tarvetta järjestellä omaisuuttaan normaalista poikkeavalla tavalla. Halu työllistyä tai aloittaa yritystoiminta on parempi kuin siinä tilanteessa, että velkavastuu säilyy. Yleensä ihmisellä on voimakas halu toimia niin, että hänen kuolemansa jälkeen perilliset saavat hyödyn varallisuuden lisäyksestä. Saatavan lopullinen vanhentuminen asettaisi ylivelkaantuneet henkilöt myös tässä suhteessa samaan asemaan kuin muutkin kansalaiset.

Voidaan perustellusti odottaa, että vaikutukset myös yhteiskunnan kustannusten kannalta ovat selkeästi myönteisiä. Velkavastuun poistuminen on omiaan aktivoimaan kansalaisia niin, että he ovat halukkaampia huolehtimaan itse toimeentulostaan. Tämä vähentää toimeentulo- ja työttömyysturvamenoja. Lama-ajan suuren saatavakannan vanhentuminen vähentänee tuntuvasti toimeentulotukimenoja. Jonkin verran vähennystä voitaneen odottaa myös muun muassa terveydenhuollon, mielenterveyden ja päihdehuollon kuluissa. Edellä mainittuja määriä ei kuitenkaan pystytä arvioimaan.

Uudistus ei pitkien määräaikojen vuoksi

vaikuttane maksumoraalia heikentävästi. Silmä ei pitäisi olla mainittavia negatiivisia vaikutuksia korkotasoon tai muihin luottokustannuksiin. Ehdotus ei estä pitkien asuntolainojen yleistymistä. Kun terveessä luotonannossa vakuuden tulee olla turvaava, voidaan lähteä siitä, että vakuuden ja lainamäärän erotuksen perimiseen riittää ulosotolle säädetty määräaika. Tämän kannalta luottoajan pituudella ei ole merkitystä. Ehdotettu saatavan lopullinen vanhentuminen ei estä suoriutumisen saamista vakuudesta.

Alle 18-vuotiaiden velallisten taloudellisen aseman selvittäminen viime kädessä holhousviranomaisen toimin edistää alaikäisten taloudellista turvallisuutta. Se, ettei alle 15-vuotiaita koskevia luottotietoja rekisteröitäisi, saattaa vaikuttaa myös asenteisiin. On toivottavaa, että rahoittaja ja sopijaosapuoli ovat korostetun varovaisia silloin, kun toimitaan alle 15-vuotiaan nimissä.

6. Asian valmistelu

Esitys muodostaa ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen neljännen ja viimeisen vaiheen. Esitys on valmisteltu oikeusministeriössä virkatyönä. Valmisteluun on osallistunut myös oikeusministeriön nimeämiä ulosoton asiantuntijoita.

Esitys pohjautuu oikeusministeriön 27 päivänä kesäkuuta 2005 valmistuneeseen ehdotukseen ulosottokaareksi ja verotäytäntöpanolaiksi (oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:18). Ehdotusta varten tehtiin ulkopuolisen selvittäjän avulla selvitys ulosottolain 9 ja 10 lukujen säännösten korjaustarpeesta (oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:4).

Ehdotus lähetettiin lausunnolle kaikkiaan 92 viranomaiselle, yhteisölle ja järjestölle. Lausunnoista on laadittu tiivistelmä (oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:27). Sisäasianministeriö ja lääninhallitukset suhtautuivat kriittisesti ulosoton väliportaan hallinnon lakkauttamiseen. Useissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, että palvelujen saatavuus tulee turvata, jos piirien määrää vähennetään. Velkojien edustajat vastustivat saatavan lopullista vanhentumista. Muutoin lausunnot olivat pääosin myönteisiä. Alaikäisiä velallisia koskevia ehdotuksia pidettiin erityisen tarpeellisina.

Ulosotto-organisaatio

Ulosoton organisaatiotyöryhmä antoi loppuraporttinsa 15 päivänä helmikuuta 2005 (oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:3). Työryhmä muun muassa ehdotti ulosottolaitoksen keskushallinnon uudistamista hallintovirastomallin pohjalta, väliportaan hallinnon poistamista ja ulosoton piiriin suurentamista.

Oikeusministeriö asetti 14 päivä maaliskuuta 2005 työryhmän, jonka tehtävänä oli edellä mainitun organisaatiotyöryhmän loppuraportin jatkeeksi tehdä ehdotus ulosottoimen keskushallinnon hallintomalliksi ja sen toteuttamiseksi. Ulosoton keskushallintotyöryhmä antoi loppuraporttinsa 31 päivänä toukokuuta 2005 (oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:16). Myös siinä ehdotetaan, että ulosotto-organisaatio olisi kaksiportainen. Keskustasolla toimisi keskushallintovirasto, ja paikallistasolla olisi 22 ulosottopiiriä. Tämä kokonaisuus muodostaisi oikeusministeriön alaisen ulosottolaitoksen.

Kihlakuntaselonteko on annettu eduskunnalle 7 päivänä huhtikuuta 2005. Selonteon mukaan kihlakunnanvirastojen nykyiset toimialat kehittävät organisaatiotaan tavalla, joka parhaiten turvaa toimialan palvelujen saatavuuden ja laadun. Kukin ministeriö päättää toimialansa organisaatioiden toimipaikkojen määrästä ja sijoittamisesta kihlakuntiin. Palvelupisteiden määrä säilytetään pääosin nykyisellä tasolla.

Eduskunta on käsitellyt kihlakuntaselontekoa, ja hallintovaliokunta on antanut asiasta mietintönsä (HaVM 2/2006 vp).

Velkavastuun enimmäiskesto

Ulosotto 2000-toimikunta katsoi välttämättömäksi, että oikeusjärjestyksessä on jokin järjestelmä, joka estää elinikäisen velkavastuun tai ainakin täytäntöönpanotoimet velkavastuun toteuttamiseksi kohtuuttoman pitkän ajan (Komiteanmietintö 1998:2 s. 395, 396 ja 402—404). Sen, ettei velallinen kykene maksamaan velkojaan, ei luottoyhteiskunnassa pitäisi johtaa koko elämän mittaiseen maksuvelvollisuuden toteuttamiseen ulosoton kautta. Toimikunta nosti esiin mahdollisuuden säätää ulosottooperusteelle voimassaoloaika, joka olisi eräänlainen vanhentumisaika. Toi-

mikunnan 15 jäsenestä neljä katsoi, ettei ulosottooperusteen voimassaolon rajoittamista pitäisi harkita.

Vanhentumistoimikunta ehdotti mietinnössään, että velka vanhentuisi lopullisesti, kun lainvoimaisen tuomion antamisesta on kulu- nut 15 vuotta (Komiteanmietintö 2001:4). Tuomion puuttuessa lopullinen vanhentuminen tapahtuisi 20 vuoden kuluttua velan erääntymisestä. Tarkoituksena oli, että mainitut vanhentumissäännökset korvaisivat ulosottolakiin suunnitellut säännökset ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräajasta. Kysymys jakoi mielipiteitä voimakkaasti toimikunnassa.

Vuonna 2001 eduskunnalle annettiin hallituksen esitys laiksi ulosottolain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 216/2001 vp). Esitykseen sisältyivät säännökset ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden päättymisestä 15 tai 20 vuoden kuluttua tuomion antamisesta. Eduskunnassa ulosottolakiin lisättiin säännös ulosottooperusteen määräajan jatkamisesta kymmenellä vuodella tuomioistuimen päätöksellä. Uudistus tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2004. Lainmuutos on taannehtiva niin, että 1 päivänä maaliskuuta 1993 tai sitä aikaisemmin annetut ulosottooperusteet menettävät täytäntöönpanokelpoisuutensa 1 päivänä maaliskuuta 2008, jos sovellettava määräaika on 15 vuotta.

Hyväksyessään edellä mainitut ulosottolain muutokset eduskunta edellytti, että hallitus antaa seuraavalla vaalikaudella eduskunnalle esityksen siitä, miten sellainen saatava, jota koskeva ulosottooperuste on päättynyt, otetaan huomioon kuolinpesässä (EV 305/2002 vp ja LaVM 34/2002 vp).

Vuonna 2002 annettiin hallituksen esitys velan vanhentumista ja julkista haastetta koskevan lainsäädännön uudistamisesta (HE 187/2002 vp). Esityksessä ei ehdotettu velan lopullista vanhentumista. Esityksessä todettiin, että asiallisesti ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaikaisuus ja velan lopullinen vanhentuminen koskevat samaa kysymystä. Pidettiin kuitenkin tarkoituksenmukaisempaan, että pitkien perintäaikojen tuottamiin ongelmiin puututaan maksuvelvollisuuslainsäädännössä pikemmin kuin yleisessä siviilioikeudellisessa lainsäädännössä.

Hyväksyessään vanhentumislain eduskunta antoi lausuman, jonka mukaan hallituksen tulee seurata, johtaako ulosottooperusteen määräaikaisuus ilman, että samalla säädetään velan lopullisesta vanhentumisesta, epäasianmukaisiin menettelyihin ja kohtuuttomiin tilanteisiin velkasuhteissa. Hallituksen edellytettiin sen jälkeen arvioivan, onko aihetta säätää velan lopullisesta vanhentumisesta sekä antavan selvityksen ja tarvittaessa lakiesityksen seuraavan vaalikauden aikana (EV 278/2002 vp ja TaVM 28/2002 vp).

Vuonna 2004 annettiin hallituksen esitys perintökaaren velkavastuusäännösten muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 14/2004 vp). Esityksen mukaan saatava, jota koskevan ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on päättynyt, on maksettava kuolinpesän varoista viimesijaisena. Uudistus tuli voimaan 1 päivänä marraskuuta 2004. Edellä mainittuun esitykseen on myös kirjattu, että hallituksen on tarkoitus selvittää, minkälaisin säännöksin velka voitaisiin julistaa lopullisesti vanhentuneeksi tuomioistuinten päätöksellä velallisen hakemuksesta.

Hyväksyessään perintökaaren velkavastuusäännösten uudistamista koskevat lait eduskunta edellytti, että hallitus hyvissä ajoin ennen kuluvan vaalikauden päättymistä antaa esityksen siitä, millaisilla edellytyksillä velka, jota koskevan ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut, voidaan katsoa lopullisesti vanhentuneeksi (EV 100/2004 vp ja LaVM 6/2004 vp).

Oikeusministeriön asettama velkahallintatyöryhmä, jossa oli edustajia neljästä ministeriöstä ja Kuluttajavirastosta, antoi toimenpideehdotuksensa vuonna 2004 (oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2004:7). Toimenpideehdotusten laatiminen perustui hallitusohjelmaan. Työryhmä katsoi, että velallisen tilanteen tulisi olla ulosoton määräajan päättymisen jälkeen mahdollisimman selkeä ja että velkavastuu tämän jälkeen rajataan selviin väärinkäytöstilanteisiin. Työryhmä ehdotti, että saatavan lopullisesta vanhentumisesta säädettäisiin yhdenmukaisella tavalla ulosoton määräaikojen kanssa.

Eduskunnan talousvaliokunta osoitti oikeusministeriölle kirjeen 2 päivänä maaliskuuta 2005, jossa hallitusta kiirehditään antamaan esitys velkavastuun enimmäiskestosta. Talousvaliokunta antoi perustuslakivaliokunnalle lausuntonsa hallituksen toimenpidekertomuksen johdosta (TaVL 13/2005 vp). Lausunnossa valiokunta piti nopeita toimenpiteitä velkavastuun rajoittamisen ja asian seuraamisen osalta edelleen tarpeellisena.

Oikeusministeriö järjesti 15 päivänä maaliskuuta 2005 asiantuntijoiden keskustelutilaisuuden velkavastuun enimmäiskestosta. Asiantuntijat kannattivat saatavan lopullista vanhentumista.

Oikeusministeriö järjesti 15 päivänä maaliskuuta 2005 asiantuntijoiden keskustelutilaisuuden velkavastuun enimmäiskestosta. Asiantuntijat kannattivat saatavan lopullista vanhentumista.

7. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Ehdotetun ulosottokaaren 4—6 luku ovat samansisältöisiä kuin vastaavat ulosottolain luvut kokonaisuudistuksen kolmannen vaiheen esityksessä (HE 13/2005 vp). Säännökset otettaisiin ulosottokaareen asiallisesti siinä muodossa kuin eduskunta on ne hyväksynyt.

Eduskunnalle on annettu kihlakuntaselonteko 7 päivänä huhtikuuta 2005. Eduskunnan hallintovaliokunta on antanut ehdotuksesta mietintönsä (HaVM 2/2006 vp).

Eduskunnassa on tehty lakialoite (LA 133/2003 vp), jossa 105 kansanedustajaa ehdottaa velan lopullista 15 vuoden vanhentumisaikaa. Toissijaisesti velka vanhentuisi 20 vuodessa erääntymisestä. Väärinkäytöstilanteissa vanhentumisaikaa voitaisiin jatkaa kymmenellä vuodella samoilla perusteilla, joilla ulosottooperusteen määräaikaa voidaan nykyisen sääntelyn mukaan jatkaa. Lakialoitteen mukaan säännökset asiasta otettaisiin vanhentumislakiin. Talousvaliokunta on kuullut asiantuntijoita lakialoitteen johdosta.

Valtiovarainministeriössä ja verohallinnossa on valmisteilla niin sanottu verotilijärjestelmä, jossa verojäämät näkyisivät yhtenä miinussaldona. Tätä jäämien kokonaismäärää perittäisiin myös ulosotossa. Järjestelmä koskisi alkuvaiheessa ilmeisesti vain yritysverotusta. Verotilijärjestelmään siirtymiseen liittyy ulosoton osalta useita erityiskysymyksiä, jotka tulee ratkaista verotilijärjestelmää koskevassa lainsäädännössä.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotusten perustelut

1.1. Ulosottokaari

Ehdotetulla ulosottokaarella kumottaisiin nykyinen ulosottolaki. Yleisperustelujen jaksossa 4 on selostettu, millä tavalla useat ulosottolain nykyisistä luvuista otettaisiin muuttamattomina ulosottokaareen. Siltä osin kuin muutoksia ei ehdoteta, kyseisen pykälän kohdalla viitataan voimassa olevaan sääntelyyn ja sitä koskevaan hallituksen esitykseen.

1 luku. Yleiset säännökset

Lukuun tehtäisiin muutokset, jotka johtuvat yleisperustelujen 4 jaksossa selostetusta ulosoton organisaatiomuutoksesta. Muutokset tehtäisiin ulosottoviranomaisia ja ulosoton hallintoa koskeviin pykäliin. Muulta osin lukuun otettaisiin muuttamattomina ulosottolain vastaavan luvun säännökset siinä muodossa kuin ne ovat 1 päivänä maaliskuuta 2004 voimaan tulleessa toisen vaiheen osittaisuudistuksessa.

Soveltamisala ja määritelmiä

1—6 §:ksi otettaisiin nykyisen ulosottolain 1 luvun 1 ja 1a—1e § muuttamattomina (HE 216/2001 vp).

Ulosottoviranomaiset

7 §. Ulosottomiehet. Pykälän 1 momentin mukaan ulosottomiehinä toimivat kihlakunnanvoudit ja heidän alaisinaan kihlakunnanulosottomiehet. Kihlakunnanulosottomiehille kuuluisivat ne tehtävät, jotka kihlakunnanvouti hänelle määrää. Yleisperustelujen jaksossa 4 todetulla tavalla avustavan ulosottomiehen virkanimike ehdotetaan muutettavaksi kihlakunnanulosottomieheksi.

Momentilla korvataan ulosottolain 1 luvun 2 §, jonka mukaan ulosottomiehenä toimii kihlakunnanvouti. Ulosottokaaren mukaan

ulosottomiehiä olisivat siten sekä kihlakunnanvoudit että kihlakunnanulosottomiehet. Se, mitä ulosottokaaressa ja muussa laissa säädetään ulosottomiehestä, koskisi kihlakunnanvoutia ja kihlakunnanulosottomiestä sen mukaan, kummalle tehtävä ulosottokaaren mukaan kuuluu. Kihlakunnanvoudin tulee itse hoitaa ehdotetussa 9 §:ssä säädetty tehtävät. Kihlakunnanulosottomiesten alisuusuhde kihlakunnanvoutiin nähden säilytettäisiin niin, että kihlakunnanvouti antaa tehtävät kihlakunnanulosottomiehelle. Tämä vastaa ulosottolain 1 luvun 4 §:ää. Käytännössä kihlakunnanulosottomiehet hoitaisivat jatkossakin heille annetut tehtävät varsin itsenäisesti.

Eräissä erityislaeissa säädetään, että tietty tehtävä kuuluu ulosottomiehen yksinomaiseen toimivaltaan. Tällainen säännös on esimerkiksi riitauttamattomia vaatimuksia koskevan eurooppalaisen täytäntöönpanoperusteen käyttöönnotosta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen soveltamisesta annetun lain (825/2005) 6 §:n 2 momentissa. Sen mukaan ulosottomiehen tulee itse päättää asetuksen 23 artiklassa tarkoitettua täytäntöönpanoa lykkäävistä tai rajoitavista toimenpiteistä. Mainittu säännös tarkoittaisi siten sitä, että yksinomainen toimivalta sanotussa asiassa kuuluu kihlakunnanvoudille.

Esityksen mukaan ulosottoasioita ei enää hoitaisi nimismies. Toimivalta käsitellä ulosottoasioita kuuluisi täysitoimisille kihlakunnanvoudille alaisineen sekä Ahvenanmaan maakunnassa maakunnanvoudille alaisineen.

Kihlakunnanvoudin virkanimike ehdotetaan pidettäväksi toistaiseksi ennallaan. Tarvittaessa nimikkeen muuttamista voidaan harkita myöhemmin sen mukaan, minkälaisien muutosten kohteeksi kihlakuntajaotus ja valtion paikallishallinnon järjestäminen mahdollisesti tulevat. Jos kihlakunnanvoudin virkanimikkeen etuliite muuttuu, tulee harkittavaksi myös nyt ehdotetun kihlakunnanulosottomiehen virkanimikkeen sopivuus.

Pykälän 2 momentissa kihlakunnanvoudille asetetaan velvollisuus valvoa, että kihlakunnanulosottomiehet ja ehdotetussa 8 §:ssä tar-

koitetut muut alaisensa virkamiehet hoitavat heille annetut tehtävät lainmukaisesti ja asianmukaisesti sekä noudattavat heille annettuja määräyksiä.

Momentti vastaa ulosottolain 1 luvun 7 §:n 1 momenttia. Momenttiin otettaisiin nimenomainen maininta siitä, että kihlakunnanvoudin tulee valvoa alaiensa virkamiesten toimien lainmukaisuutta asianmukaisuuden lisäksi. Näin varmistetaan se, ettei valvonta-tehtävää ymmärretä liian suppeasti yksinomaan luvun 19 §:ssä tarkoitettussa merkityksessä. Virkatointen lainmukaisuus voidaan saattaa valitusasiana tuomioistuimen ratkaistavaksi 11 luvun järjestyksessä.

Pykälän 3 momentissa olisi säännös siitä, että kihlakunnanvouti voi siirtää alaiselleen virkamiehelle antamansa tehtävän toiselle virkamiehelle tai ottaa tehtävän itse hoitaakseen. Momentti vastaa ulosottolain 1 luvun 7 §:n 2 momenttia.

8 §. Muut virkamiehet. Ehdotettu pykälä koskee muussa kihlakunnanulosottomiehen virassa kihlakunnanvoudin alaisuudessa työskenteleviä virkamiehiä, kuten esimerkiksi toimistohenkilökuntaa ja ulosoton ylitarkastajia.

Kihlakunnanvouti saisi tarvittaessa määrätä myös muulle alaiselleen virkamiehelle kihlakunnanulosottomiehelle kuuluvia täytäntöönpanotehtäviä, jos kyseinen virkamies täyttää kihlakunnanulosottomiehen kelpoisuusvaatimukset. Siitä virkamiehestä, jolle kihlakunnanvouti on antanut kihlakunnanulosottomiehelle kuuluvia tehtäviä, olisi voimassa, mitä kihlakunnanulosottomiehestä säädetään.

Pykälällä korvataan ulosottolain 1 luvun 6 §, jonka mukaan ulosottomies saa antaa yksittäisiä täytäntöönpanotehtäviä muulle alaiselleen virkamiehelle. Kun muun virkamiehen tulee täyttää kihlakunnanulosottomiehen kelpoisuusvaatimukset, estettä antaa tehtäviä laajemminkin muulle virkamiehille ei olisi. Kihlakunnanvoudin valvontavelvollisuus koskisi myös puheena olevia muita virkamiehiä. Täytäntöönpanotehtävien jakaminen eri henkilöstöryhmien välillä tulee toteuttaa siten, että ehdotetun 3 luvun 13 §:n mukaisesti aina yksi virkamies toimii vastaavana ulosottomiehenä.

Esityksessä on oikeusturvasyistä päädytty

siihen, ettei kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvia asioita voida antaa muulle kuin kihlakunnanvoudille. Näin ollen esimerkiksi ylitarkastajat voisivat hoitaa vain kihlakunnanulosottomiehen tehtäviä.

9 §. Kihlakunnanvoudin yksinomainen toimivalta. Kihlakunnanvoudin yksinomaista toimivaltaa koskeva pykälä vastaisi asiallisesti ulosottolain 1 luvun 5 §:ää (HE 13/2005 vp). Pykälään tehtäisiin muuttuneita pykälänumerointeja koskevat korjaukset viittaussäännöksiin sekä eräitä teknisiä muutoksia. Edellä 7 §:n kohdalla mainituista syistä pykälä koskisi kihlakunnanvoudin eikä ulosottomiehen yksinomaista toimivaltaa.

Pykälän 1 kohdassa toimitsijan asettamisella ei tarkoitettaisi myyntitehtävän antamista ehdotetun 5 luvun 75 §:n mukaisesti huutokaupantoinittajalle. Siitä voisi päättää myös kihlakunnanulosottomies.

Pykälään ehdotetaan selvyyden vuoksi otettavaksi uudeksi 12 kohdaksi viittaussäännös, jonka mukaan kihlakunnanvoudin tulee hoitaa muussa laissa kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan säädettyt tehtävät. Tällainen säännös on esimerkiksi ehdotetun 7 §:n 1 momentin kohdalla mainitussa laissa.

10 §. Tuomioistuimet. Pykälän mukaan yleiset tuomioistuimet toimivat ulosottoasioissa muutoksenhakuviranomaisina sekä käsittelevät niiden tehtäviksi erikseen säädetty ulosottoasiat. Pykälä vastaa ulosottolain 1 luvun 2 a §:ää.

Ulosottoimen hallinto

Ulosottolaitos ehdotetaan yleisperustelujen jaksossa 4 todetuista syistä organisoitavaksi kaksiportaiseksi. Hallintovirastoa koskevat ulosottoaaren säännökset tulisivat voimaan siinä yhteydessä, kun hallintovirasto perustetaan lailla. Siihen saakka toimittaisiin nykyisen organisaation pohjalta.

Ehdotetun 12 luvun 1 §:n nojalla tarkemmat säännökset ulosottoimen hallinnon järjestämisestä annettaisiin nykyiseen tapaan valtioneuvoston asetuksella.

11 §. Ulosottolaitoksen organisaatio. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että ulosottolaitos muodostuu keskushallinnosta ja sen alaisista paikallisista ulosottovirastoista.

Ulosottovirastot olisivat suoraan keskushallinnon alaisia ilman väliportaana hallintoa.

Keskushallinnosta huolehtisi *2 momentin* mukaan valtakunnallinen ulosoton hallintovirasto (*hallintovirasto*). Nimike hallintovirasto olisi tässä vaiheessa tekninen. Viraston nimestä säädettäisiin myöhemmin erikseen lailla, kuten ehdotetusta 12 §:n 2 momentista käy ilmi.

Ulosottolain 1 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan ulosottoviranomaiset ja ulosottotoimen hallinto kuuluvat oikeusministeriön hallinnonalaan. Vastaavasti puheena olevassa momentissa säädettäisiin, että hallintovirasto ja ulosottovirastot kuuluvat oikeusministeriön hallinnonalaan. Koko paikallinen ulosotohenkilöstö, toisin sanoen kihlakunnanvoudit ja heidän alaisensa virkamiehet olisivat oikeusministeriön hallinnonalalla.

Ulosottolain 1 luvun 3 §:n mukaan paikallinen ulosottotoimi järjestetään kihlakunnittain. Oikeusministeriö voi antaa pykälän nojalla määräyksiä yhteistoiminta-alueista ja tehtävien hoitamisesta toisen kihlakunnan alueella. Ennen viimeksi mainitun määräyksen antamista oikeusministeriön tulee kuulla lääninhallitusta. Ulosottopiiriin voi siten oikeusministeriön päätöksellä kuulua useita kihlakuntia. Oikeusministeriö on antanut yleisperustelujen jaksossa 2 mainitut piirejä koskevat määräykset.

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin, että ulosottoviraston toimialue muodostuu yhdestä tai useammasta kihlakunnasta. Kihlakuntajaosta ei siten luovuttaisi, mutta kihlakunnista muodostettaisiin nykyistä suurempia ulosottopiirejä. Ulosottoviraston toimialuetta nimitettäisiin laissa ulosottopiiriksi. Nimitys on vakiintunut ja sitä voidaan pitää luontevana puhuttaessa ulosottotoimen alueellisesta jaotuksesta.

Ulosottoviraston toimialueesta säädettäisiin oikeusministeriön asetuksella. Hallintovirasto voisi tehdä esityksen ministeriölle toimialueista asetusta varten. Nykyisin piireistä määrätään oikeusministeriön päätöksellä. Asian merkittävyyden vuoksi olisi kuitenkin asianmukaista, että piiri jaotus määrätään säädöksessä. Hallintoviraston tehtävä olisi järjestää kussakin piirissä alueellisesti ja toiminnallisesti riittävät ja asianmukaiset ulosottopalvelut.

Yksikköjen sijoituspaikat määrättäisiin hallintopäätöksellä. Momentin mukaan ulosottoviraston toimipaikoista määrättäisiin oikeusministeriön päätöksellä. Toimipaikoilla tarkoitetaan päätoimipaikkoja ja sivutoimipaikkoja. Tarkoitus on, että toimipaikkaverkosto on tiheä, mutta kaikissa toimipaikoissa ei ole jatkuvaa toimintaa. Osa sivutoimipaikoista sijaitsisi eri hallinnonalojen yhteisissä palvelupisteissä. Sellaisia sivutoimipaikkoja, joissa ei ole jatkuvaa toimintaa, käytettäisiin muun muassa silloin, kun velallinen toivoo tapaamista tai kun henkilökohtainen tapaaminen on muusta syystä tarpeen.

12 §. Hallintovirasto. Tarkoitus on, että myöhemmin annettavassa hallintovirastoa koskevassa laissa ja sen nojalla mahdollisesti annettavassa valtioneuvoston asetuksessa sekä oikeusministeriön työjärjestyksessä määritellään lähemmin oikeusministeriön ja hallintoviraston keskinäinen suhde. Ulosottokaaren 1 lukuun otettaisiin vain merkityksellisimmät tehtävät, jotka kuuluvat oikeusministeriölle ja hallintovirastolle.

Ulosottolain 1 luvun 10 §:n 1 momentin mukaan ulosottotoimen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluu oikeusministeriölle. Nämä tehtävät siirrettäisiin yleisperusteluissa todetuista syistä hallintovirastolle.

Pykälän *1 momentin* mukaan hallintovirastolle kuuluisi hallinnollinen ulosottotoimen yleinen johto, ohjaus ja valvonta. Sana ”hallinnollinen” rajaa hallintoviraston toimivallan ulkopuolelle ulosottomiesten lainkäyttöratkaisut. Hallintoviraston ohjaustehtävään kuuluisi huolehtia ulosottotoimen yhtenäisyydestä sellaisissa asioissa, joissa ei ole kysymys ulosottomiesten varsinaisesta lainkäytöstä. Esimerkiksi menettelytapoja voitaisiin ohjata antamalla suosituksia silloin, kun ei ole kysymys ulosottomiehen harkintaoikeudesta oikeus- tai näyttökysymyksissä. Ulosottomiehet ovat lain mukaan puolueettomia lainkäyttöviranomaisia. Tämä tarkoittaa myös riippumattomuutta hallinnollisista viranomaisista.

Käytäntöjen yhtenäisyyttä ohjaavia hallintoviraston toimia voidaan pitää perusteltuna etenkin sellaisissa massaluonteisissa ja yksinkertaisissa asioissa, joihin ei yleensä liity juridista harkintaa ja joiden yhdenmukainen ja tehokas sujuminen on keskeistä koko lai-

toksen toiminnan kannalta. Menettely veronpalautuksen massaluonteisessa ulosmittauksessa on eräs esimerkki tällaisista asiaryhmistä. Ulosottomiehellä olisi kuitenkin tapauskohtainen itsenäinen harkintamahdollisuus, kun asian erityispiirteet antavat siihen aiheita.

Varsinaisten lainkäyttötehtävien osalta hallintoviraston koulutustoiminnan merkitys korostuu. Kun ulosottohenkilöstö saa tietoja sääntelystä ja sen tavoitteista sekä oikeuskäytännöstä, edistetään samalla yhdenmukaista lainkäyttöä.

Hallintoviraston tulee momentin mukaan erityisesti huolehtia ulosottolaitoksen palvelujen alueellisesta saatavuudesta. Tästä on tärkeää säätää nimenomaisesti, koska piirikokoa suurennettaisiin olennaisesti. Piirien vähentäminen ei saa johtaa palvelujen alueellisen saatavuuden heikentymiseen. Hallintovirasto huolehtisi siitä, että oikeusministeriön päätöksellä määrätyissä toimipaikoissa on saatavilla riittävästi ulosoton palveluja.

Ulosottopalvelujen saatavuutta on parannettu jo aiemmilla uudistuksilla. Erityisesti se, että hakija voi kääntyä lähimmän ulosottomiehen puoleen asian vireillepanossa sekä se, että kunkin velallisen ulosottoasiat on koottu samalle vastaavalle ulosottomiehelle, edesauttavat palvelujen saatavuutta. Mainitut uudistukset menettävät kuitenkin osan perusteistaan, jos lähin tai vastaava ulosottomies on maantieteellisesti kovin etäällä. Yleisperustelujen jaksossa 4 on käsitelty keinoja palvelujen turvaamiseen.

Pykälän 2 momentissa olisivat säännökset siitä, että hallintoviraston päällikön nimittää oikeusministeriö ja että muutoin hallintoviraston nimestä, tehtävistä, viroista ja muusta järjestämisestä säädetään erikseen lailla. Hallintovirastoa koskevat yksityiskohtaiset säännökset tulevat todennäköisesti sitä koskevaan valtioneuvoston asetukseen. Ulosotokaaren 1 luvussa ei ole tarkoituksenmukaista säätää hallintoviraston organisaatiosta ja toiminnasta ehdotettua yksityiskohtaisemmin.

13 §. Ulosottovirastot. Nykyisin ulosoton paikallisia toimintayksiköitä ovat kihlakuntajärjestelmän mukaisesti joko kihlakunnan erillisvirastot tai kihlakunnanviraston ulosotto-osastot. Uudistuksen tarkoituksena on

olennaisesti vähentää ulosottopiirien lukumäärää. On välttämätöntä, että paikallisena yksikkönä ovat kaikissa piireissä erillisvirastot. Asiaa on käsitelty yleisperustelujen jaksossa 4.

Pykälän 1 momentin mukaan ulosottovirastoissa toimivat kihlakunnanvoudit ja heidän alaisensa virkamiehet. Viraston päällikkönä toimisi nykyiseen tapaan johtava kihlakunnanvoudi.

Viraston päällikkö vahvistaisi 2 momentin mukaan viraston työjärjestyksen. Tämä vastaa ulosottolain 1 luvun 14 §:ää.

Pykälän 3 momentissa olisi vielä viittaus siihen, että paikallisesta ulosottoviranomaisesta Ahvenanmaan maakunnassa säädetään erikseen. Tällä tarkoitetaan Ahvenanmaan maakunnan maakunnanvoudinvirastosta annettua lakia (898/1979). Ahvenanmaan maakunta ei kuulu nykyiseen kihlakuntajaotukseen eikä paikallishallintolaki koske sitä. Myöskään ehdotetut säännökset eivät vaikuttaisi Ahvenanmaan ulosottoimen paikalliseen järjestämiseen. Maakunnanvoudinvirasto olisi ulosoton valtakunnallisen hallintoviraston alainen ja kuuluisi oikeusministeriön hallinnonalaan.

14 §. Nimittäminen ja kelpoisuusvaatimukset. Ulosottolain 1 luvun 13 §:n 1 momentin mukaan kihlakunnanvoudin nimittää oikeusministeriö. Nyt ehdotetaan, että johtavan kihlakunnanvoudin ja kihlakunnanvoudin nimittäisi hallintovirasto. Tästä otettaisiin säännös pykälän 1 momenttiin.

Nykyisin kihlakunnanvoudin kelpoisuusvaatimuksena on ulosottolain 1 luvun 13 §:n 2 momentin mukaan oikeustieteen kandidaatin tutkinto ja hyvä perehtyneisyys ulosottoimeen. Kihlakunnanvoudin kelpoisuusvaatimuksia muutettaisiin joustavammaksi, jotta kihlakunnanvoudiksi voitaisiin pätevöityä muullakin tavalla kuin toimimalla ulosottolaitoksen palveluksessa.

Pykälän 2 momentin mukaan kihlakunnanvoudiksi voidaan nimittää oikeustieteen kandidaatin tai oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut Suomen kansalainen, joka on hyvin perehtynyt ulosottoimeen tai joka on saavuttanut muissa tehtävissä viran menestyksellisen hoitamisen edellyttämän taidon ja jolla on tehtävän hoitamiseen tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet. Oikeustieteen

maisterin tutkinto on 1 päivänä elokuuta 2005 voimaan tulleen uuden tutkintojärjestelmän mukainen ylempi korkeakoulututkinto, joka korvaa oikeustieteen kandidaatin tutkinnon.

Kihlakunnanvoudin tulisi olla Suomen kansalainen. Tämä ehto kuuluu kelpoisuusvaatimuksiin nykyisinkin. Valtion virkamieslain (750/1994) 7 §:n 7 kohdan mukaan vain Suomen kansalainen voidaan nimittää virkaan, johon kuuluu ulosottomiehen tehtäviä. Sama koskee nykyisiä avustavia ulosottomiehiä ja tulevia kihlakunnanulosottomiehiä.

Muissa tehtävissä saavutettu taito viran menestykselliseen hoitamiseen olisi vaihtoehtoinen pätevyystapa. Esimerkiksi sellainen toiminta tuomarin tehtävissä, perintä- tai luottolaitoksessa taikka asianajotehtävissä, jossa asianomainen on hankkinut riittävästi ulosotto-oikeudellista osaamista ja asiantuntemusta, toisi kelpoisuuden kihlakunnanvoudin virkaan.

Lisäksi momentissa edellytetään, että jokaisella nimitettävällä henkilöllä tulee olla tehtävään tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet. Tätä vastaavaa säännöstä ei ole nykyisissä kelpoisuusvaatimuksissa. Käytännön nimittämistoimissa on toisinaan jouduttu pohtimaan sitä, onko nimitettävä henkilö paitsi pätevä, myös sopiva kihlakunnanvoudin virkaan. Ulosottomiesten laajat toimivaltuudet ja oikeudellinen harkintavalta edellyttävät, että nimitettävän henkilön voidaan luottaa toimivan tehtävissään vastuullisesti ja asianmukaisesti. Kihlakunnanvoudin tehtävät ovat usein lähellä tuomarin tehtäviä. Tuomareiden nimittämisestä annetun lain (205/2000) 11 §:n 1 momentissa edellytetään, että tuomariksi nimitettävällä on tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet.

Johtavaa kihlakunnanvoudtia koskisivat samat kelpoisuusvaatimukset kuin kihlakunnanvoudtia. Sen lisäksi johtavaksi kihlakunnanvoudiksi nimitettävältä edellytettäisiin momentin mukaan hyvää johtamistaitoa. Tällaisen vaatimuksen säätäminen nimenomaisesti korostuu piirikoon suuretuessa.

Kihlakunnanulosottomiehen nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Pykälän 3 momenttiin otettaisiin tästä nimenomainen valtuussäännös.

Esteellisyys ja asianmukaisuuden vaatimus

15—23 § olisivat samansisältöisiä kuin ulosottolain 1 luvun vastaavat pykälät (HE 216/2001 vp).

Ulosottorekisteri

24 §. Ulosoton tietojärjestelmä ja ulosottorekisteri. Pykälän 1 momentin mukaan hallintovirasto huolehtii tietojärjestelmän ylläpitämisestä ja kehittämisestä. Nykyisin tehtävä kuuluu oikeusministeriölle. Muutoin pykälä olisi samanlainen kuin vastaava pykälä ulosottolain 1 luvussa.

25 §. Rekisterinpitäjät. Pykälään tehtäisiin korjaus siitä, että oikeusministeriön sijasta hallintovirasto huolehtii rekisterin ylläpidosta ja antaa teknisiä määräyksiä.

26 § olisi samansisältöinen kuin vastaava pykälä nykyisessä ulosottolain 1 luvussa (HE 216/2001 vp).

27 §. Oikeus käsitellä tietoja. Pykälän 2 momentin mukaan kihlakunnanvoudit, heidän alaisensa virkamiehet sekä oikeusministeriön ja hallintoviraston asianomaiset virkamiehet saavat käsitellä ulosottorekisterin tietoja. Momentissa otettaisiin täten huomioon ehdotetut ulosotto-organisaatiota koskevat säännökset. Tietojen käsittelyn edellytykset ja rajoitukset olisivat samansisältöisiä kuin nykyisessä laissa.

28 ja 29 § vastaisivat nykyisiä ulosottolain 1 luvun vastaavia pykäläitä (HE 216/2001 vp).

Rekisteritietojen julkisuus ja luovuttaminen

30 § olisi samansisältöinen kuin ulosottolain 1 luvun vastaava pykälä (HE 216/2001 vp).

31 §. Todistus ulosottorekisteristä. Pykälän 5 momentiksi otettaisiin viittaussäännös ehdotettuun 3 luvun 113 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään alaikäistä koskevien rekisteritietojen yleisöjulkisuudesta.

32 §. Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus tiedonsaantiin. Myös tämän pykälän 5 momentiksi otettaisiin viittaussäännös 3 luvun 113 §:n 2 momenttiin, jossa säädetään alaikäistä koskevien luottotietojen luovuttamisesta.

33 § olisi samansisältöinen kuin vastaava

säännös nykyisessä ulosottolain 1 luvussa (HE 216/2001 vp).

34 §. Asianosaiselle annettava tuloste. Pykälä vastaa asiallisesti nykyistä sääntelyä. Pykälän 2 momentissa oleva säännös asianosaisille annettavasta mahdollisuudesta seurata tietojärjestelmästä asiansa käsittelyä kirjoitettaisiin hieman nykyistä väljempään muotoon. Mahdollisuus asian seuraamiseen on valmisteilla ja toteutunee joidenkin vuosien kuluttua.

35 §. Tietojen luovuttaminen teknisen käytöyhteyden avulla. Pykälän mukaan hallintovirasto voi päättää teknisen käyttöyhteyden perustamisesta. Nykyisin tehtävä kuuluu oikeusministeriölle.

2 luku. Ulosottoerusteet

Lukuun otettaisiin muuttamattomina pääosa ulosottolain 2 luvun säännöksistä. Ne on uudistettu ulosottolainsäädännön toisessa osittaisuudistuksessa ja ovat tulleet voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2004 (HE 216/2001 vp).

Ulosottoeruste täytäntöönpanon edellytyksenä

1 §. Yleinen säännös. Pykälän 1 momentista poistettaisiin tarpeettomana ulosottomiehen velvollisuus tarkistaa, ettei ulosottokelpoisuuden määräaika ole kulunut umpeen. Ehdotuksen mukaan saatava vanhentuu samanaikaisesti, kun sanottu määräaika kuluu umpeen. Muutoin pykälä vastaa nykyistä.

2 § olisi samansisältöinen kuin ulosottolain 2 luvun vastaava pykälä (HE 216/2001 vp).

Tuomion lainvoimaisuus

3 §. Lainvoimainen tuomio. Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin ehdotetuista 10 luvun säännöksistä johtuva korjaus täytäntöönpanon keskeytystä koskeviin pykäläviittauksiin.

4 §. Lainvoimaa vailla oleva tuomio. Pykälä olisi muutoin samansisältöinen kuin nykyinen vastaava pykälä, mutta siinä viitattaisiin myös luvun 11 §:ään ja muutunutta h-kia vastaavasti lisäksi 12 §:ään.

5—8 §:ään tehtäisiin vähäisiä sanonnallisia muutoksia yhtenäisen ilmaisutavan saa-

vuttamiseksi sekä korjattaisiin muuttuneita lukuja koskevat viittaussäännökset.

9—12 § olisivat samansisältöisiä kuin ulosottolain 2 luvun vastaavat pykälät (HE 216/2001 vp).

Keskeytysmääräys ja täytäntöönpanon peruuttaminen

13 §. Keskeytysmääräys. Pykälässä oleva keskeyttämistä koskeva viittaussäännös korjattaisiin koskemaan ehdotettua 10 lukua ja siirrettäisiin pykälän 1 momentista 2 momenttiin.

Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös siitä, että ulosottomiestä tulee tarvittaessa kuulla keskeytysmääräyksen johdosta. Ehdotetun 10 luvun 21 ja 22 §:n mukaisia keskeytysmääräyksen perusteita ja sisältövaihtoehtoja sovellettaisiin myös ulosottoerustetta koskevassa muutoksenhaussa. Ulosottomiehen kuuleminen täytäntöönpanon tilasta ja muista keskeytysarviointiin vaikuttavista seikoista saattaisi olla paikallaan. Kuuleminen voitaisiin toimittaa vapaamuotoisesti, esimerkiksi puhelimitse. Jotta kuuleminen ei viivästyttäisi keskeytysmääräyksen antamista kiireelliseksi tai epäselväksi katsotuissa tilanteissa, voitaisiin käytännössä menetellä niin, että keskeytysmääräys annetaan ensiksi ja ulosottomiehen kuulemisen jälkeen sitä tarvittaessa muutetaan tai se peruutetaan.

14—17 § olisivat samansisältöisiä kuin ulosottolain 2 luvun vastaavat säännökset (HE 216/2001 vp).

Muun ulosottoerusteen täytäntöönpanokelpoisuus

18 ja 19 §:ään tehtäisiin korjaukset viittaussäännöksiin muuttuneita lukuja vastaavasti.

20 ja 21 § olisivat samansisältöisiä kuin nykyisen ulosottolain vastaavat säännökset (HE 216/2001 vp).

Kuittaus

22 ja 23 § olisivat samansisältöisiä kuin nykyisen ulosottolain vastaavat säännökset (HE 216/2001 vp).

Täytäntöönpanokelpoisuuden määräaikaisuus

24 §. Määräaika. Pykälän *1 momenttiin* otettaisiin teknisenä lisäyksenä ulosottoperusteen määräajan määritelmä. Määritelmän mukaista ilmaisuä käytettäisiin pykälän *3 momentissa*.

25 §. Määräajan laskeminen. Pykälässä käytettäisiin edellisessä pykälässä olevan määritelmän mukaista ilmaisuä. Muutoin pykälä olisi samansisältöinen kuin vastaava nykyinen pykälä (HE 216/2001 vp).

26 §. Määräajan jatkaminen. Ulosottolain 2 luvun vastaava pykälä koskee ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden jatkamisen edellytyksiä ja menettelyä. Pykälän mukaan velkoja voi nostaa tuomioistuimessa kanteen velallista vastaan ja vaatia ulosottoperusteen määräajan jatkamista. Kanteen johdosta tuomioistuin voi jatkaa määräaikaä 10 vuodella laskettuna alkuperäisen määräajan päättymisestä. Edellytyksenä on, että velallinen on alkuperäisen määräajan kuluessa siirtänyt tuntuvasti varojaan ulkomaille tai muutoin olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksunsaantia.

Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin niistä perusteista, joiden nojalla ulosottoperusteen määräaikaä voidaan jatkaa. Ulosottoperusteen määräaikaä koskee nykyisten ja ehdotettujen säännösten mukaan luonnollisen henkilön maksuvelvoitetta. Täten myöskään määräajan jatkamista koskevia säännöksiä ei sovellettaisi ulosottoperusteeseen, jossa maksuvelvoite on asetettu yhteisölle.

Velkoja voi ehdotetun pykälän *1 momentin* nojalla nostaa tuomioistuimessa kanteen velallista vastaan ja vaatia ulosottoperusteen määräajan jatkamista. Tuomioistuin voi määrätä määräajan jatkumaan 10 vuotta laskettuna alkuperäisen määräajan päättymisestä. Edellytyksenä jatkamiselle on, että velallinen on alkuperäisen määräajan kuluessa olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksunsaantia. Määräajan jatkamisen perusedellytyksenä säilyisi siten velkojan maksunsaannin olennainen vaikeuttaminen. Nykyistä sääntelyä koskevan lakivaliokunnan mietinnön mukaan velallisen toimilta vaaditaan huomattavaa moitittavuutta. Ulosottoperusteen määräajat ovat niin pitkiä, että niiden jatkamisen tulee

valiokunnan mietinnön mukaan olla poikkeuksellista (LaVM 34/2002 vp).

Velkojan maksunsaannin olennaisella vaikeuttamisella tarkoitetaan momentin 1—4 kohdan mukaisen toiminnan haitallista seurausta velkojan kannalta. Toiminnan tulee ajoittua ulosottoperusteen alkuperäisen määräajan sisälle. Maksunsaannin olennaisen vaikeutumisen edellytys liittyy sekä velallisen toiminnan paheksuttavuuteen että siihen määrään, jonka osalta velkojan maksunsaanti on vaikeutunut. Jollei summa, jonka velallinen on saattanut velkojan ulottumattomiin, ole kokonaisuuden kannalta olennainen, perusteita määräajan jatkamiselle ei ole. Hyvän perintätavan vastaista on se, että velkoja käyttää määräajan jatkamisen uhkaa painostuskeinona velallista vastaan tilanteessa, jossa olennaisuuden edellytys ei täyty.

Säännöksessä ilmaistaisiin nykyistä eritellymmin maksunsaannin vaikeuttamisen tapoja. Momentin *1 kohdassa* tekotapana mainittaisiin se, että velallinen on kätkenyt tai lahjoittanut omaisuuttaan. Omaisuutta voidaan kätkeä kotimaassa tai ulkomaille. Kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa saattaa täytyä myös rikoslain 39 luvun 1 §:n 1, 2 tai 3 kohdassa tarkoitettu velallisen epärehellisyys. Tunnuksmerkistön täyttymistä ei kuitenkaan edellytetä. Kun määräajan jatkamisen perusedellytyksenä on velkojan maksunsaannin olennainen vaikeuttaminen, soveltuisi kohta vain niihin tapauksiin, joissa kätkeyty tai lahjoitettu määrä on tuntuva.

Momentin *2 kohdassa* toimintatapana mainittaisiin se, että velallinen on lisännyt perusteettomasti velkojensa määrää. Myös tällainen toiminta saattaa samalla täyttää rikoslain 39 luvun 1 §:n 4 kohdassa tarkoitettua velallisen epärehellisyyden tunnuksmerkistön. Lisäluoton ottamisen tai muulla tavalla tapahtuvan velkojen lisäämisen tulisi olla perustetonta. Kohdassa tarkoitetaan velallisen aktiivisia toimia taloudellisen asemansa huonontamiseksi. Tuntuva velkamäärän lisääminen heikentää olennaisesti muiden velkojen maksunsaantia, koska kertyvä määrä jouduaan jakamaan velkojen kesken. Jos velallinen lisää selvästi sopimattomasti veloitetaan muulla tavalla kuin lisäämällä velan määrää, voidaan soveltaa ehdotettua 4 kohtaa.

Puheena olevassa kohdassa ei tarkoiteta sellaista velkaantumista tai taloudellisen aseman heikentymistä, joka johtuu velallisen passivoitumisesta tai elämänhallinnan menettämisestä. Velkaantuneille henkilöille kertyy helposti lisävelkaa muun muassa maksamatta jääneistä veroista ja erilaisista julkisista maksuista. Lisävelkaa, joka on hankittu toimeentulon tai ansaintamahdollisuuksien turvaamiseksi, ei pidetä kohdassa tarkoitettuna velkana. Perusteettomalla velkojen lisäämisellä ei tarkoiteta sitä, että velallinen käyttää hyväkseen lain mukaiset sosiaaliset, perhepoliittiset tai muut vastaavat etuudet ja oikeudet. Säännöksessä ei aseteta velalliselle työssäolo- tai työssäpysymisvelvoitetta. Selvää on, että velallinen saa myös käyttää hyväkseen esimerkiksi oikeutensa vuorotteluvapaaseen, vaikka se merkitsee tulojen olennaista alentumista.

Momentin 3 kohta koskee velallisen epärehellisyttä maksukyvyttömyysmenettelyssä. Sen mukaan määräaika saadaan jatkaa, jos velallinen on olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksunsaantia salaamalla taikka antamalla vääriä tai harhaanjohtavia tietoja taloudellisesta asemastaan konkurssissa, ulosotossa, yksityishenkilön velkajärjestelyssä tai yritysaneerausmenettelyssä. Kohdassa tarkoitettu tekotapa saattaa täyttää rikoslain 39 luvun 2 §:ssä tarkoitettua velallisen petoksen tunnusmerkistön, mutta ei edellytä, että velallinen olisi siitä tuomittu. Mutta toisaalta, jos velallinen on ollut syytteessä velallisen petoksesta ja on siitä vapautettu, ei kohtaa yleensä voitaisi soveltaa, vaikka rikosoikeudenkäynnissä näytön epäselvyys luetaan syytetyksi.

Kohdassa tarkoitetaan sellaista tietojen salaamista tai väärin tai harhaanjohtavien tietojen antamista, joka on vastoin asianomaisessa laissa velalliselle nimenomaisesti asetettua velvollisuutta. Kohdassa ei aseteta velalliselle yleistä velvollisuutta tietojen antamiseen. Tietojen vastaanottaja voi olla esimerkiksi tuomioistuimien, ulosottomies ja pesähoitaja sen mukaan, kenelle velallinen on asianomaista menettelyä koskevan lainsäädännön mukaan velvollinen antamaan tietoja.

Momentin 4 kohdan mukaan olennainen velkojan maksunsaannin vaikeuttaminen voisi tapahtua myös siten, että velallinen on muilla vastaavilla, selvästi sopimattomilla

toimilla järjestellyt taloudellista asemaansa velkojien vahingoksi. Kohta on tarpeellinen riittävän kattavuuden vuoksi, koska on olemassa lukemattomia erilaisia tapoja olennaisestikin vaikeuttaa velkojan maksunsaantia. Tulkinnan lähtökohdaksi voidaan ottaa nykyistä sääntelyä koskeva lakivaliokunnan linjaus edellä mainitussa mietinnössä siitä, että velallinen ei saa aktiivisin tai tahallisin toimin pyrkiä vahingoittamaan velkojien etua. Myöskään puheena oleva kohta ei koske niitä tilanteita, joita on käsitelty edellä 2 kohdan kohdalla.

Pykälän 2 momentin mukaan määräaika ei saisi edellä mainituissakaan tapauksissa jatkua, jos sitä voidaan pitää velallisen kannalta kohtuuttomana. Tältä osin momentti vastaa nykyistä sääntelyä. Edellä mainitussa lakivaliokunnan mietinnössä todetaan, että kaikissa tapauksissa tulee ottaa huomioon myös velallisen asemaan liittyvät kohtuuskäsitelmät kokonaisuudessaan.

Pykälän 3 momentti koskee kanteen nostamisen määräaika. Kanne ulosottooperusteen määräajan jatkamisesta on sen mukaan nostettava viimeistään kahden vuoden kuluttua alkuperäisen määräajan päättymisestä. Momentti vastaa nykyistä sääntelyä.

27 §. Saatavan lopullinen vanhentuminen. Yleisperustelujen jaksossa 4 selostetuista syistä ulosottokaareen otettaisiin säännös siitä, että ulosottooperusteen määräajan kulumisen umpeen johtaa saatavan lopulliseen vanhentumiseen. Saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosottooperusteen määräaika päättyy. Näin ollen ei tarvitsisi odottaa kahden vuoden määräajan kulumista, jona aikana määräajan jatkamiskanne voidaan nostaa. Tuomioissa vahvistetulla saatavalla olisi siten vanhentumisaika, jonka kulumista ei voida katkaista ja joka on samanmittainen kuin kyseisen ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika.

Ulosottooperusteen määräajan kulumiseen perustuvasta saatavan vanhentumisesta säädettäisiin ulosottokaareissa, vaikkakin se on siviilioikeudellista täytäntöönpanoa koskeva yleislaki, johon on vain rajatusti perusteltua ottaa aineellista oikeutta koskevia säännöksiä. Toinen mahdollisuus olisi säätää ulosottooperusteen määräajan kulumiseen perustuvasta vanhentumisesta vanhentumislaissa.

Säännösten sijoittamista kootusti ulosotto-kaareen pidetään kuitenkin selkeimpänä vaihtoehtona. Vanhentumislain 8 §:n 3 momenttiin otettaisiin viittaussäännös puheena oleviin säännöksiin. Säännöstä käsitellään 5. lakiehdotuksen kohdalla.

Pykälän 1 momentin mukaan velallisen maksuvelvollisuus lakkaisi ja saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosotto-perusteen määräaika kuluu umpeen. Sen jälkeen saatavasta olisi voimassa, mitä vanhentuneesta velasta säädetään vanhentumislaissa. Tällä viitattaisiin vanhentumislaissa, muun muassa sen 14—19 §:ssä säädettyihin vaikutuksiin.

Momentissa käytettäisiin ilmaisua saatavan vanhentuminen, vaikka vanhentumislaissa käytetään ilmaisua velan vanhentuminen. Tämä johtuu ulosottokaaren muissa säännöksissä käytetystä terminologiasta. Kyseessä ei ole asiallinen eroavaisuus.

Ulosotto-perusteen määräaika koskisi 24 §:n mukaan nykyistä vastaavasti vain luonnollisen henkilön henkilökohtaista maksuvelvoitetta. Näin ollen yhteisön maksuvelvollisuus ei lakkaisi ehdotettujen säännösten perusteella. Sääntely ei vaikuttaisi hypoteekkituomiossa tai tuomioistuimen vahvistamassa maksuohjelmassa tarkoitettujen esinevakuuksien pysyvyyteen tai täytäntöönpantavuuteen.

Momentti tarkoittaisi sitä, että saatava vanhentuisi lopullisesti 15 vuoden kuluttua siitä, kun yksipuolinen tuomio taikka lainvoimaiseksi tullut tuomio tai muu lopullinen ulosotto-peruste on annettu. Jos ulosotto-perusteesta tarkoitettu velkoja on luonnollinen henkilö tai jos korvaussaatava perustuu rikokseen, josta velallinen on tuomittu vankeuteen tai yhdyskuntapalveluun, saatava vanhentuisi lopullisesti 20 vuoden kuluttua tuomion antamisesta. Jos ulosotto-perusteen määräaika on jatkettu, uudelleen asetettu saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun jatkettu määräaika on kulunut umpeen.

Kun vanhimpien, 1 päivänä maaliskuuta 1993 tai sitä ennen annettujen ulosotto-perusteiden määräaika päättyy maaliskuun alussa 2008, vanhentuisi niissä määrätty saatava b-pullisesti silloin. Jos kyseistä ulosotto-perustetta koskee 20 vuoden määräaika, saatava vanhentuisi vastaavasti viisi vuotta myöhemmin. Jos tuomio on annettu mainitun

ajankohdan jälkeen, saatavan lopullinen vanhentumispäivämäärä saadaan lisäämällä 15 tai 20 vuotta tuomion antopäivään.

Velallisen velvollisuus suorittaa saatava, jota koskevan ulosotto-perusteen täytäntöönpanokelpoisuus on päättynyt, lakkaisi lopullisesti. Kuluttajavelallisella, yksityistakaajalla ja yksityisellä pantinantajalla on oikeus vanhentumislain 14 §:n 2 momentin mukaisesti saada takaisin velkojalta suoritus, jonka hän on tehnyt tietämättä vanhentumisesta. Vanhentunutta saatavaa voidaan vanhentumislain 15 §:ssä säädetyillä edellytyksillä käyttää kuittaukseen ja lain 16 §:n mukaisesti periä velallisen vakuudeksi antamasta pantista tai pidätysoikeuden kohteena olevasta omaisuudesta.

Kun saatava vanhentuisi lopullisesti heti ulosotto-perusteen määräajan umpeen kulumisen jälkeen, ei enää ole tarvetta säilyttää säännöksiä siitä, miten saatava, jota koskeva ulosotto-peruste on menettänyt merkityksensä, otetaan huomioon velallisen kuolinpesässä. Ulosottokelvoton saatava maksetaan perintökaaren 21 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan kuolinpesän varoista ja otetaan avioliitolain (234/1929) 99 §:n 4 momentin mukaisesti huomioon osituksessa. Ylivelkaisessa kuolinpesässä tällainen saatava maksetaan takasijalla niin kuin perintökaaren 19 luvun 12 a §:n 1 momentissa ja maksunsaantilain 6 §:n 1 momentin 6 kohdassa säädetään. Kuolinpesän konkurssia koskevia säännöksiä on konkurssilain 2 luvun 2 §:n 3 momentissa ja 12 luvun 1 §:n 3 momentissa. Nämä säännökset ehdotetaan tarpeettomina kumottaviksi 5. ja 6. lakiehdotuksessa.

Luottotietolainsäädäntöön on tarkoitus ottaa nimenomainen säännös siitä, milloin tässä tarkoitettu saatava voidaan poistaa rekisteristä. Uudistusehdotusta on selostettu yleisperustelujen jaksossa 4.

Ulosottomies tarkistaisi viran puolesta ehdotetun 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisesti, ettei saatava ole lopullisesti vanhentunut.

Pykälän 2 momentissa olisivat säännökset tuomiosta, jolla määräaika on jatkettu. Momentin mukaan tuomiossa, jolla ulosotto-perusteen määräaika jatketaan, velalliselle asetetaan maksuvelvollisuus sellaisena kuin se oli määräajan päättyessä. Tämä tarkoittaa sitä, että määräajan umpeen kulumisen jälkeis-

tä viivästyskorkoa ei oteta huomioon. Määräajan jälkeisiä perintäkuluja ei ole voinut syntyä, koska vanhentunutta saatavaa ei saa periä. Tarkoitus on, että tuomioistuimien asettaisi tuomioissa velallisen maksuvelvollisuuden nimenomaisesti. Tuomioissa tulisi vahvistaa, minkä määräinen saatava oli määräajan päättyessä ja paljonko korkoa oli siihen mennessä kertynyt. Pääomalle vahvistettaisiin maksettavaksi viivästyskorkoa tuomion antopäivästä lukien korkolain (633/1982) 4 §:n mukaisesti.

Velallisen maksuvelvollisuus tulisi momentin mukaan voimaan heti, kun tuomio, jolla määräaikaa on jatkettu, on annettu. Lainvoimaa vailla oleva tuomio olisi täytäntöönpanokelpoinen puheena olevan luvun säännösten mukaisesti. Täytäntöönpano olisi täten mahdollista keskeyttää niin kuin ehdotetussa 13 §:ssä säädetään.

Kunnes tuomio on lainvoimainen, täytäntöönpanossa siten noudatettaisiin normaaliin tapaan 2 luvun säännöksiä lainvoimaa vailla olevan tuomion täytäntöönpanosta. Tältä osin sääntely muuttuisi nykyiseen nähden, jonka mukaan ulosottooperusteen määräajan jatkamista koskeva tuomio on heti loppuun saakka täytäntöönpanokelpoinen. Kun nyt esityksen mukaan määräajan päättymisen seurauksena myös itse saatava vanhentuisi lopullisesti, voidaan velallisen oikeusturvan kannalta pitää perusteltuna, että 2 luvussa säädettyjä rajoituksia noudatettaisiin normaaliin tapaan.

Momentti koskee sitä perustilannetta, että ulosottooperusteen määräajan jatkamistuomio annetaan alkuperäisen määräajan päättymisen jälkeen. Jos kanne poikkeuksellisesti nostetaan jo ennen alkuperäisen määräajan päättymistä, kyseeseen voi tulla ainoastaan vahvistuskanne eikä täytäntöönpanoa voida määrätä keskeytettäväksi.

28 §. Tuomioistuimen ilmoitus ja ulosottomiehen todistus. Velallisen oikeusturva ja varmuus taloudellisen asemansa normalisointumisesta edellyttävät mahdollisuutta saada kirjallinen vahvistus siitä, että tietyn saatavan osalta ulosotto on päättynyt.

Pykälän 1 momenttiin otettaisiin säännös siitä, että tuomioistuimen, jossa on nostettu ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden jatkamista koskeva kanne, tulee välittömästi ilmoittaa kanteen nostamisesta paikka-

kunnan ulosottomiehelle. Ilmoituksen saatuaan ulosottomies tekisi ulosoton valtakunnalliseen tietojärjestelmään (ULJAS) merkinnän kanteen nostamisesta.

Pykälän 2 momentin mukaan ulosottomiehen tulee pyynnöstä antaa velalliselle ja velkojalle todistus siitä, että ulosottooperusteen määräaika ja 26 §:ssä tarkoitettu kanteen jatkamisen määräaika on kulunut umpeen, eikä kanteen ole nostettu.

Tarkoitus ei ole, että ulosottomiehen tulisi ryhtyä erityisiin selvitystoimiin todistukseen tarvittavien tietojen saamiseksi. Momentin mukaan todistus annetaan, jos tarvittavat tiedot saadaan ulosoton tietojärjestelmästä tai muutoin ilman erityisiä selvitystoimia. Jos asia on ollut vireillä ulosotossa uuden tietojärjestelmän käyttöön ottamisen jälkeen (1.3.2004), tuomiota koskevat tiedot löytyvät tietojärjestelmästä.

Asianosaisten tulisi antaa ulosottomiehelle tarpeelliset tiedot ja asiakirjat todistuksen antamista varten. Tämä tarkoittaisi sitä, että myös velkoja on velvollinen luovuttamaan esimerkiksi tuomion ulosottomiehelle silloin, kun velallinen on pyytänyt todistusta, eikä hänellä ole tuomiota.

Ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden päättymisen ja saatavan lopullinen vanhentuminen perustuisivat lakiin eivätkä ulosottomiehen antamaan todistukseen. Todistuksella olisi kuitenkin usein velalliselle varmuutta lisäävä merkitys. Velkojalle todistuksella saattaa olla merkitystä kirjanpidossa.

Todistuksen antamisesta tai epäämisestä ei voitaisi hakea muutosta, koska toimi ei vaikuttaisi asianosaisten oikeusasemaan. Kyseessä on lähinnä palvelumuotoinen toimi. Viime kädessä erimielisyyden saatavan lakkaamisesta ratkaisisi tuomioistuimien riita-asiassa. Jos ulosottoa haetaan ulosottooperusteen määräajan päättymisen jälkeen, asian viireille tuloa koskevasta ulosottomiehen päätöksestä voitaisiin valittaa normaaliin tapaan.

3 luku. Yleiset menettelysäännökset

Lukuun otettaisiin yleiset menettelysäännökset pääosin siinä muodossa kuin ne ovat nykyisen ulosottolain 3 luvussa.

Ulosottoasian vireillepano

1 § olisi samansisältöinen kuin nykyisen ulosottolain 3 luvun vastaava pykälä (HE 216/2001 vp).

2 §. *Ulosottohakemuksen sisältö.* Pykälä olisi muutoin nykyistä vastaava, mutta 2 momentissa oleva maininta avustavasta ulosottomiestä muutettaisiin koskemaan kihlakunnanulosottomiestä. Lisäksi pykälään tehtäisiin ehdotusta vastaavat korjaukset pykäläviittauksiin.

3 ja 4 § olisivat samansisältöisiä kuin nykyisessä ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

5 §. *Ulosottooperusteen liittäminen hakemukseen.* Pykälän 2 momenttiin otettaisiin joustavuuden lisäämiseksi säännös, jonka mukaan oikeusministeriön asetuksella voitaisiin säätää siitä, ettei muutakaan ulosottooperustetta kuin tuomiota tai turvaamistoimipäätöstä tarvitse liittää hakemukseen, jos ulosottoasia on ollut sen perusteella aiemmin vireillä. Muutoin pykälä olisi samansisältöinen kuin nykyisessä ulosottolaissa.

6 § olisi samansisältöinen kuin nykyisessä ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

7 ja 8 § vastaisivat nykyisen ulosottolain vastaavia pykäläitä (HE 216/2001 vp).

9 §. *Ulosottooperusteen epäselvyys.* Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin ehdotusta vastaava korjaus pykäläviittaukseen.

Asiamies ja avustaja

10 §. *Oikeus käyttää asiamiestä ja avustajaa.* Pykälä vastaisi asiallisesti nykyistä sääntelyä. Pykälässä otettaisiin nykyistä selkeämmin huomioon se, että ehdotetussa verotäytäntöönpanolaissa on asiamieskielto.

11 §. *Asiamiehen valtakirja.* Pykälän 3 momenttiin tehtäisiin organisaatioehdotusta vastaava muutos siitä, että valtakirjan tallettamista koskevat tehtävät kuuluisivat oikeusministeriön sijasta hallintovirastolle.

12 § on samansisältöinen kuin nykyisessä ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

Velalliskohtainen ulosottoasioiden käsittely

13 §. *Vastaava ulosottomies.* Pykälän 1 momentissa otettaisiin huomioon se, että ehdotetun 1 luvun 7 §:n mukaan sekä kihlakun-

nanvouteja että kihlakunnanulosottomiehiä koskisi keskinäisen työnjaon mukaisesti se, mitä ulosottomiehestä säädetään.

Vastaava ulosottomies käsittelee momentin mukaan kaikki samaa vastaajaa koskevat ulosottoasiat. Sanamuoto vastaa tältä osin nykyistä. Asian käsittelyllä tarkoitetaan erilaisia velallisen oikeusasemaan vaikuttavia toimia, ei sen sijaan teknisluonteisia asian käsittelyvaiheita.

14 §. *Vastaavan ulosottomiehen määräytyminen.* Pykälän 1 momenttiin tehtäisiin täsmennys, jonka mukaan ulosottomies, jolle on annettu erityistoimia edellyttäviä ulosottoasioita, toimisi siltä osin vastaavana ulosottomiehenä. Esimerkiksi erikoisperintätoimia voitaisiin suorittaa siihen erikoistuneissa yksiköissä ilman, että kyseisen velallisen kaikkia ulosottoasioita tarvitsee välttämättä keskittää sinne. Jos myöhemmin osa ulosottomiehistä erikoistuu esimerkiksi omaisuuden realisointeihin, se voisi tapahtua ilman, että velallisen asioita muutoin tarvitsee keskittää kyseiselle ulosottomiehelle.

Pykälän 2 momenttiin tehtäisiin ehdotetun 1 luvun 7 §:n mukainen korjaus ulosottomies-käsitteen osalta.

15 §. *Vastaavan ulosottomiehen vaihtuminen.* Pykälän 2 momentti poistettaisiin, koska kihlakunnanvoudin oikeus vaihtaa vastaavaa kihlakunnanulosottomiestä seuraisi jo ehdotetusta 1 luvun 7 §:n 3 momentista.

Ulosottomiesten yhteistoiminta

16 ja 17 § vastaisivat nykyisen ulosottolain vastaavia pykäläitä (HE 216/2001 vp).

Väliaikaistoimi

18 § vastaisi nykyistä sääntelyä (HE 216/2001 vp).

19 §. *Väliaikaistoimen suorittaminen.* Pykälän 2 momentissa otettaisiin huomioon 1 luvun mukainen kihlakunnanulosottomiehen virkanimike. Muutoin pykälä vastaisi nykyistä sääntelyä.

20 § vastaisi nykyistä sääntelyä (HE 216/2001 vp).

Täytäntöönpanotoimitus

21 §. Joutuisuusvaatimus. Pykälässä ilmaistaisiin selvyuden vuoksi joutuisuusvaatimus nykyistä yleisemmässä muodossa niin, että se koskisi varsinaisen täytäntöönpanotoimituksen lisäksi myös muita täytäntöönpanotoimia. Pykälän otsikko muuttuisi tätä vastaavasti

Nykyisessä vastaavan pykälän 2 momentissa oleva säännös siitä, ettei toimitukseen kutsutun poisjäänti estä toimitusta, siirrettäisiin 23 §:n 2 momenttiin sinne asiayhteytensä puolesta paremmin sopivana.

22 § olisi samansisältöinen kuin vastaava ulosottolain säännös (HE 216/2001 vp).

23 §. Julkisuus, läsnäolo ja järjestyksenpito. Pykälän 2 momenttiin otettaisiin nykyisin luvun 21 §:n 2 momentissa oleva säännös siitä, ettei toimitukseen kutsutun poisjäänti estä toimitusta.

24—27 § vastaisivat nykyistä sääntelyä.

Ulosottomiehen päätös

28 ja 29 § olisivat samansisältöisiä kuin ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

30 §. Päätöksen tekemisen ajankohta ja muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti vastaisi muutoin nykyisessä ulosottolaissa olevaa vastaavaa säännöstä, mutta muutoksenhakua koskevaa ilmaisua täsmennettäisiin, ja se otettaisiin 2 momentiksi. Muutoksenhaku mainittaisiin myös pykälän otsikossa.

Pykälän 2 momentin mukaan muutosta haetaan siitä toimesta tai toimituksesta, jota väite tai vaatimus koskee. Nykyisin samaa tarkoitaen säädetään, että ennakolta annettuun päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta.

31 §. Selvityksen hankkiminen ja päätöksen voimassaolo. Nykyisen 30 §:n 2 momentissa oleva viittaus itseoikaisusäännöksiin otettaisiin puheena olevan pykälän 2 momenttiin. Muutoin pykälä vastaisi voimassa olevaa sääntelyä.

Kuuleminen ja ilmoitukset

32 §. Kuuleminen. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin yleinen säännös, jonka mukaan jos ulosottokaassa säädetään, että jotakuta on kuultava, ulosottomiehen tulee ennakolta va-

rata hänelle tilaisuus tulla sopivalla tavalla kuulluksi. Välillisesti edellä mainittu käy ilmi nykyisestä sääntelystä, mutta kuulemisen merkitys huomioon ottaen selkeämpää sääntelyä voidaan pitää tarpeellisena. Ulosotto-kaassa kuuleminen tarkoittaa siten tilaisuuden varaamista kuulemiseen. Sopiva tapa tulla kuulluksi olisi tilannekohtaisesti harkittava. Kuuleminen toimitetaan ulosottoasioissa yleensä puhelimitse tai henkilökohtaisessa tapaamisessa. Ulosottokaassa on pyritty yhtenäistämään kuulemista koskevien sääntösten muotoilua.

Momenttiin otettaisiin selventävä säännös sitä tilannetta varten, ettei kuultavaan onnistuta saamaan yhteyttä tai häntä ei voida kuulla muusta vastaavasta syystä, kuten vakavan sairaustilan vuoksi. Momentin mukaan se, ettei asianomaisen yhteystietoja ole saatu selville tai kuuleminen ei onnistu muusta vastaavasta syystä, ei estä täytäntöönpanon jatkamista.

Ulosottomies voi suorittaa väliaikaistoimen kuulemisen toimittamiseksi ehdotetun 18 §:n nojalla. Lähtökohtana voidaan pitää sitä, että jos kuulemisen este jatkuu yli väliaikaistoimea koskevan kolmen viikon enimmäisajan, täytäntöönpanoa voidaan jatkaa puheena olevan momentin nojalla. Ulosottomiehen tulee pyrkiä mahdollisuuksien mukaan huolehtimaan kuulemisesta myöhempänä ajankohtana.

Pykälän 2 ja 3 momentti vastaa asiallisesti ulosottolain 3 luvun 32 §:ää.

33 §. Vireilletuloilmoitus. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa otettaisiin huomioon ehdotetun mukaisesti avustavan ulosottomiehen virkanimikkeen muuttaminen kihlakunnanulosottomieheksi. Muutoin pykälä vastaisi nykyistä sääntelyä.

34 ja 35 § olisivat samansisältöisiä kuin ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

36 §. Jälki-ilmoitus. Pykälä vastaa pääosin nykyistä sääntelyä. Pykälässä käytettäisiin kokonaisuudistuksen toisen vaiheen mukaisesti ilmaisua ulosmittauspäätös. Pykälän 1 momenttia täsmennettäisiin niin, että ulosmittauspäätöksestä ilmoitettaisiin hakijalle, jos ilmoittamista voidaan pitää tarpeellisena. Täsmennys vastaa jo aiemmassa uudistuksessa tarkoitettua ja on myös ulosottokäytännön mukainen. Täsmennys otettaisiin huomioon

myös ehdotetussa 10 luvun 5 §:n 1 momentissa, joka koskee oikaisupäätöksen tiedoksiantoa.

Asiakirjan antaminen tiedoksi

37—41 § vastaisivat nykyisen ulosottolain vastaavia pykäläitä (HE 216/2001 vp).

42 §. *Yksipuolisen tuomion tiedoksianto.* Pykälän asiallinen sisältö vastaa voimassa olevaa sääntelyä, mutta sanamuotoa yksinkertaistettaisiin.

Vakuus

43—46 § vastaisivat nykyistä sääntelyä (HE 216/2001 vp).

47 §. *Tuomitun vahingonkorvauksen ottaminen pantista.* Nykyisessä vastaavassa pykälässä säädetään, että jos joku on asettanut pantin täytäntöönpanosta vastapuolelle aiheutuneesta kulusta ja vahingosta, korvaus voidaan ottaa pantista. Ehdotetussa pykälässä puhuttaisiin yksinomaan vastapuolelle aiheutuneesta vahingosta, jotta vältettäisiin sekaannus täytäntöönpanokuluihin. Asianosaiselle aiheutuneet kulut voisivat olla osa korvattavaksi määrättyä vahinkoa.

Omaisuu den ja selvitysaineiston etsiminen

48—51 § olisivat samansisältöisiä kuin vastaavat säännökset nykyisessä ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

Velallisen tietojenantovelvollisuus

52—56 § olisivat samansisältöisiä kuin ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

Ulosottoselvitys

57—63 § olisivat samansisältöisiä kuin vastaavat säännökset voimassa olevassa ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

Sivullisen ja viranomaisen tietojenantovelvollisuus

64 §. *Yleinen säännös.* Nykyisessä pykälässä on säännös siitä, että oikeusministeriö voi maksaa korvausta teknisen käyttöyhtey-

den perustamisesta ja ylläpidosta. Ehdotetussa pykälässä säädettäisiin väljemmin, että kyseistä korvausta voidaan maksaa valtion varoista. Muutos on tarpeen 1 lukuun ehdotettujen organisaatiosäännösten vuoksi.

65—68 § olisivat samansisältöisiä kuin ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

Ulosottoviranomaisen oikeus luovuttaa tietoja

69 §. *Yleinen säännös.* Pykälässä otettaisiin huomioon se, että 1 lukuun ehdotetut organisaatiosäännökset edellyttävät, että tietoja voidaan oikeusministeriön lisäksi luovuttaa myös hallintovirastolle hallintotehtävien hoitamista varten. Muutoin pykälä vastaisi nykyistä.

70—73 § olisivat samansisältöisiä kuin ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

Uhkasakko

74—76 § vastaisivat nykyistä sääntelyä (HE 216/2001 vp).

77 §. *Muutoksenhaku.* Pykälän viittaussäännös muutettaisiin koskemaan ehdotuksen mukaisesti 10 ja 11 lukua. Muutoin pykälä vastaisi nykyistä.

78 §. *Hakemus uhkasakon tuomitsemisesta.* Pykälän 1 momenttia korjattaisiin ehdotuksen mukaisesti niin, että siinä viitattaisiin 10 luvun sijasta 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettuihin valitusasioita käsitteleviin tuomioistuimiin.

79 § vastaisi nykyistä sääntelyä (HE 216/2001 vp).

80 §. *Uhkasakkoasian käsittely tuomioistuimessa.* Pykälän 1 momenttiin otettaisiin nykyiset viittaussäännökset ehdotuksen mukaisesti korjattuina. Momentissa ilmaistaisiin nykyistä selkeämmin se, että kaikki oikeusasteet voisivat antaa keskeytysmääräyksen. Muutoin pykälä vastaisi nykyistä.

81 § olisi samansisältöinen kuin nykyinen vastaava pykälä (HE 216/2001 vp).

Voimakeinot

82 ja 83 § olisivat samansisältöisiä kuin ulosottolaissa (HE 216/2001 vp).

Takaisinsaanti

84—89 § vastaisivat nykyistä sääntelyä (HE 216/2001 vp).

90 §. *Täytäntöönpanon keskeyttäminen.* Pykälään otettaisiin viittaussäännös ehdotuksen mukaisesti korjattuna. Muutoin pykälä vastaisi nykyistä.

91 §. *Tietojen antaminen hakijalle.* Pykälässä ilmaistaisiin se, mitä tietoja ulosottomies saa antaa hakijalle omasta aloitteestaan. Pykälän sanamuotoa muutettaisiin hiukan sen selventämiseksi, ettei pykälä mahdollista ulosottoasioiden ”takaisintilausta”. Pykälässä tarkoitetaan nimenomaan muita kuin ulosottoimia saatavan perimiseksi. Pykälän mukaista ei ole se, että ulosottomies kertoo velkojalle, jonka asia kyseistä velallista vastaan ei ole enää vireillä, että omaisuutta on sittemmin löytynyt. Tätä tarkoitusta varten on passiivirekisteröintimahdollisuus.

Suorituskielto luotonannossa

92 ja 93 § olisivat samansisältöisiä kuin nykyisessä ulosottolaissa (HE 216/2001 vp). Ensín mainitun pykälän 3 momentissa olevaa kuulemisvelvollisuutta kuitenkin tiukennettaisiin.

Vireilläolon päättymisen

Otsikko lyhennettäisiin hiukan nykyisestä.

94 §. *Vireilläolon päättymisen lopputilityksen.* Pykälän 2 momentti kumottaisiin. Ehdotetun 6 luvun 18 §:n mukaan tilitysmenettelystä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asetukseen voidaan ottaa kumottavaa momenttia vastaavat säännökset. Muulta osin pykälä vastaisi asiallisesti nykyistä.

95 ja 96 § vastaisivat nykyistä sääntelyä (HE 216/2001 vp).

Nykyinen ulosottolain 3 luvun 96 a § muuttuisi 97 §:ksi, joten sen jälkeisten pykälien numeröjärjestys muuttuisi vastaavasti.

97—99 § vastaisivat nykyisen ulosottolain 3 luvun 96 a §:ää (HE 26/2003 vp) sekä 97 ja 98 §:ää (HE 216/2001 vp).

100 §. *Vireilläolon päättymistä koskeva todistus.* Pykälän 2 momentiksi otettaisiin sel-

vyyden vuoksi viittaussäännös siihen, että ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden päättymistä koskevasta todistuksesta säädetään ehdotetussa 2 luvun 28 §:n 2 momentissa. Muutoin pykälä vastaisi ulosottolain 3 luvun 99 §:ää.

101 § olisi samansisältöisiä kuin ulosottolain 3 luvun 100 § (HE 216/2001 vp).

Passiivisaatava

102—104 § vastaisivat nykyisen ulosottolain 3 luvun 101—103 §:ää (HE 216/2001 vp).

Suppea ulosotto

105—107 § olisivat samansisältöisiä kuin nykyisen ulosottolain 3 luvun 104—106 § (HE 216/2001 vp).

Täydentäviä säännöksiä

108 §. *Virka-apu muulta viranomaiselta.* Pykälän 2 momentissa otettaisiin huomioon, että avustavan ulosottomiehen virkanimike muuttuisi kihlakunnanulosottomieheksi. Muutoin pykälä vastaisi nykyisen ulosottolain 3 luvun 107 §:ää.

109 §. *Asiantuntija.* Pykälän 3 momenttiin otettaisiin ehdotuksen mukaisesti korjattu viittaussäännös 9 lukuun 8 luvun sijasta. Muutoin pykälä vastaisi ulosottolain 3 luvun 108 §:ää.

110 §. *Toimitsija.* Pykälän mukaan erikseen säädetyissä tapauksissa ulosottomies saa asettaa toimitsijan. Pykälä vastaa 4 luvun 84 §:ää (HE 13/2005 vp). Pykälä ehdotetaan siirrettäväksi puheena olevaan lukuun, koska se on luonteeltaan yleissäännös. Samalla tilitystä koskeva säännöksen kohta muutettaisiin yleisemmäksi koskemaan kaikkia ulosottomiehen toimitsijalle antamia määräyksiä.

111 §. *Vahingonkorvaus valtion varoista.* Pykälässä säädetään nykyisin, että oikeusministeriö tai sen määräämä voi maksaa pykälässä tarkoitettuja korvauksia. Lain 1 lukuun ehdotettujen säännösten vuoksi pykälässä

säädettäisiin yleisemmällä tasolla siitä, että valtion varoista voidaan maksaa kyseisiä korvauksia. Muuten pykälä vastaisi nykyistä ulosottolain 3 luvun 109 §:ää.

112 § olisi samansisältöinen kuin nykyisen luvun 110 § (HE 216/2001 vp).

113 §. *Alaikäistä koskeva ilmoitus.* Yleisperustelujen jaksossa 2 todetuista syistä lakiin otettaisiin uusi säännös, jolla pyritään suojaamaan alaikäisiä velallisia. Pykälän *1 momentin* mukaan jos ulosottooperusteena on riita-asiassa annettu tuomio ja tällaisessa asiassa on velallisena alle 18-vuotias henkilö, ulosottomiehen tulee tehdä asian vireilletuloa ilmoitus holhousviranomaiselle. Ilmoitus ei koskisi vahingonkorvaussaatavia. Ilmoitus tehtäisiin vaitiolovelvollisuuden estämättä.

Ilmoitus tehtäisiin momentin mukaan mahdollisia holhoustoimilain 91 §:ssä tarkoitettuja toimia varten. Mainittu holhoustoimilain pykälä koskee tilannetta, jossa holhousviranomaiselle on ilmoitettu edunvalvonnan tarpeessa ilmeisesti olevasta henkilöstä. Ulosottomiehen tekemän ilmoituksen edellytykset määräytyisivät kuitenkin puheena olevan pykälän mukaisesti. Ulosottomiehen ei tarvitsisi harkita sitä, onko alaikäinen velallinen tai muu vastaaja ilmeisesti edunvalvonnan tarpeessa.

Holhousviranomaisena toimii maistraatti. Ilmoitus tehtäisiin momentin mukaan sille holhousviranomaiselle, jonka toimialueella alaikäisellä velallisella on kotikunta. Jollei velallisella ole kotikuntaa Suomessa, ilmoitus voitaisiin tehdä sille holhousviranomaiselle, jonka toimialueella alaikäinen pääasiallisesti oleskelee.

Ilmoituksen saatuaan holhousviranomainen ryhtyisi virkavelvollisuuksiensa mukaisesti toimenpiteisiin edunvalvonnan tarpeen selvittämiseksi ja tekisi tarvittaessa käräjäoikeudelle hakemuksen edunvalvojan määräämiseksi. Holhousviranomainen ottaisi yhteyttä alaikäisen huoltajiin. Holhoustoimilain 16 §:n 1 momentin mukaan tuomioistuimen on vapautettava edunvalvoja tehtävästään, jos hän osoittautuu siihen kykenemättömäksi tai sopimattomaksi tai jos vapauttamiseen on erityinen syy. Usein alle 15-vuotiaan kohdalla ovat kyseessä suhteellisen vähäiset saatavat. Toisaalta perittävänä saattaa olla huo-

mattaviakin yksityisoikeudellisia saatavia. Kuten yleisperustelujen jaksossa 4 on todettu, ilmoituksen tarkoituksena ei ole johtaa edunvalvonnasta vapauttamiseen muutoin kuin ääritapauksissa.

Täytäntöönpano olisi momentin mukaan keskeytyneenä tarpeellisen ajan. Tällä väljällä sääntelyllä pyritään siihen, että ulosottomies ja holhousviranomainen sopisivat jonkinlaisen aikataulun selvitystoimille, jonka ajan ulosotto on keskeytyneenä. Jos selvitystoimet kestävät huomattavan pitkään eikä näköpiirissä ole, että esimerkiksi huoltajat suorittavat alaikäisen velan, estettä ulosoton jatkamiselle ei olisi. Usein ulosotto johtaa silloin alaikäisen varattomaksi toteamiseen. Tietojen luovuttamisesta luottotietotoimintaan säädettäisiin 2 momentissa.

Alaikäisen maksettavaksi tuomituista korvauksista riita- tai rikosasiassa ei tehtäisi ilmoitusta holhousviranomaiselle, ei myöskään sakoista tai muista sakkotäytäntöönpanolaisista tarkoitetuista seuraamuksista, kuten menettämisseuraamuksista. Myöskään muusta kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpanosta ilmoitusta ei tehtäisi. Yleensä tällaisissa asioissa holhousviranomaisen selvitystoimilla ei ole samaa merkitystä kuin silloin, kun alaikäinen on joutunut velkavastuuseen yksityisoikeudellisen sopimuksen vuoksi.

Myös verotäytäntöönpanolakiin otettaisiin säännöksiä alaikäisestä velallisesta. Säännöksiä tarkastellaan 2. lakiehdotuksen kohdalla.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, ettei alle 15-vuotiaasta velallisesta anneta 1 luvun 31 §:ssä tarkoitettua todistusta eikä myöskään 32 §:ssä tarkoitettuja tietoja luottotietotoiminnan harjoittajalle. Kielto koskisi kaikkia ulosottoasioita ulosottooperusteiden laadusta riippumatta. Luottotiedoilla ei ole tavanomaista merkitystä, koska alle 15-vuotias ei voi itse tehdä oikeustoimia. Lapsen nimissä sopimuksia tehtäessä myös rahoittajan tulee olla erityisen varovainen esimerkiksi turvaavan vakuuden suhteen. Sen sijaan 15 vuotta täyttäneistä annettaisiin mainittu todistus ja luottotietotoiminnan harjoittajalle tiedot.

Kuten yleisperustelujen jaksossa 4 on todettu, 15 vuotta täyttäneiden alaikäisten luottotietoja koskevaa sääntelyä on tarkoitus selvittää luottotietolainsäädännön uudistamisen yhteydessä.

4 luku. **Ulosmittaus**

Luvun pykälissä yhtenäistettäisiin muun muassa kuulemista koskevia ilmaisuja ehdotetun 3 luvun 32 §:n mukaisesti. Toimitsijaa koskeva 84 § siirrettäisiin 3 luvun 110 §:ksi sinne asiayhteytensä puolesta paremmin sopivana. Lisäksi tehtäisiin eräitä teknisluonteisia muutoksia. Muutoin luvun säännökset olisivat samansisältöiset kuin kokonaisuudistuksen kolmannen vaiheen uudistuksessa (HE 13/2005 vp, EV 40/2006 vp).

5 luku. **Myynti**

Luvun kuulemissäännökset muutettaisiin samalla tavalla kuin edellä 4 luvun osalta on todettu. Luvun 5 §:n 2 momentissa, 12 §:n 1 momentissa ja 75 §:n 2 momentissa olevat viittaussäännökset korjattaisiin uusittujen lukujen mukaisiksi. Luvun 25 §:n 2 momentin sanajärjestyksen muutoksella selvennettäisiin säännöksen tarkoitusta. Luvun 84 §:n 1 momenttiin otettaisiin huoneiston tai rakennuksen hallintaan oikeuttavien osakkeiden osalta sama sanamuoto kuin ehdotetussa 1 luvun 9 §:n 5 kohdassa. Muutoin luvun pykälät olisivat samansisältöiset kuin kolmannen vaiheen uudistuksessa (HE 13/2005 vp, EV 40/2006 vp).

6 luku. **Jako ja tilitys**

Luvun 14 §:n 2 momenttiin otettaisiin ehdotettua 10 luvun 16 §:n 2 momenttia vastaava viittaussäännös täytäntöönpanoriidan vaikutuksesta tilitykseen. Tilityksen keskeytystä koskevan luvun 15 §:n 3 momenttiin otettaisiin oikeusturvasyistä säännös siitä, että ulosottomiehen tulee ilmoittaa tilityksen keskeytyksen viimeinen voimassaolopäivä asianomaiselle. Kyseisen päivän jälkeen esettä täytäntöönpanon jatkamiselle ei ole, ellei keskeytysmääräystä ole viimeistään silloin annettu.

Muulta osin luvun säännökset olisivat eräitä teknisiä muutoksia lukuun ottamatta samansisältöiset kuin kolmannen vaiheen uudistuksessa (HE 13/2005 vp, EV 40/2006 vp).

7 luku. **Muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpano**

Luku koskee muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa, toisin sanoen häättöä sekä luovutus-, tekemis- ja kieltovelvoitteen täytäntöönpanoa. Lukuun otettaisiin muuttamattomina ulosottolain nykyisen 6 a luvun säännökset. Kuulemista koskevissa säännöksissä sanamuotoa yhdenmukaistettaisiin. Ulosottolain nykyisessä 7 luvussa olevat turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa koskevat säännökset otettaisiin uudistettuina ulosottokaaren 8 lukuun.

8 luku. **Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano**

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa koskeva nykyinen ulosottolain 7 luku on suurimmaksi osaksi uudistettu alioikeusudistuksen yhteydessä vuonna 1991 säädetyllä lailla. Lukua ei ole uudistettu aiemmissa ulosottolain kokonaisuudistuksen vaiheissa. Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa koskevat säännökset ehdotetaan nyt otettaviksi ulosottokaaren 8 lukuun, koska nykyisestä 6 a luvusta tulisi 7 luku. Muissa luvuissa olevien menettelysäännösten vuoksi luvun yksityiskohtaisia menettelysäännöksiä voidaan karsia. Lukuun tehtäisiin vähäisiä aliallisia tarkistuksia sekä lakitekniisiä ja kielellisiä muutoksia.

Soveltamisala ja edellytykset

Luvun 1—4 §:ään otettaisiin luvun soveltamisalaa sekä turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanon edellytyksiä koskevat säännökset.

1 §. Soveltamisala. Pykälässä säädettäisiin luvun soveltamisalasta. Luvun mukaisesti pantaisiin täytäntöön takavarikko ja muu turvaamistoimi, josta säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa. Pykälä vastaa ulosottolain 1 luvun 1 §:n 2 momenttia ja 7 luvun 1 §:n alkua.

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tarkoitetuista turvaamistoimista päättää yleinen tuomioistuin. Turvaamistoimia ovat takavarikko

saatavan turvaamiseksi (oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §), takavarikko paremman oikeuden turvaamiseksi (7 luvun 2 §) sekä muu turvaamistoimi (7 luvun 3 §). Ulosottokaaren 2 luvun 2 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan tuomioistuimen antama turvaamistoimipäätös on ulosottoperuste.

Lain muiden lukujen soveltamisesta turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanossa säädettäisiin jäljempänä puheena olevassa luvussa. Luvun 13—15 §:ään otettaisiin säännökset ulosottomiehen toimivallasta määrätä tietyissä tilanteissa itse väliaikainen turvaamistoimi.

Sen mukaan kuin siitä muussa laissa säädetään, ulosottokaaren mukaista menettelyä noudatetaan 1 luvun 2 §:n mukaan myös täytäntöönpanossa, joka koskee muuta kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tarkoitettua turvaamistointia. Esimerkiksi merilain (674/1994) 4 luvun 2 §:n mukaan aluksen takavarikkoon sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa ja ulosottolain 3, 4 ja 7 luvussa säädetään takavarikosta ja sen täytäntöönpanosta, jollei merilaissa muuta säädetä. Ulosottolain 7 luvun 1 §:n 2 momentissa olevia säännöksiä aluksen takavarikosta ei siten ole tarpeen ottaa ulosottokaaren 8 lukuun.

2 §. Hakijan asettama vakuus. Pykälään otettaisiin säännökset niin sanotusta hakijavakuudesta turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanon edellytyksenä.

Pykälän 1 momentin mukaan turvaamistoimen täytäntöönpano edellyttää, että hakija asettaa ulosottomiehelle vakuuden vahingosta, joka voi syntyä vastaajalle turvaamistointimesta. Momentti vastaa ulosottolain 7 luvun 16 §:n ensimmäistä virkettä. Ulosottokaaren 2 luvun 18 §:stä ilmenee, että vakuus on asetettava turvaamistoimipäätöksen lainvoimaisuudesta riippumatta.

Pykälässä tarkoitettuun vakuuteen sovellettaisiin luvun 12 §:n mukaisesti 3 luvun 43—47 §:ssä olevia yleisiä vakuussäännöksiä. Vakuus voi olla pantti tai takaus.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin ulosottolain 7 luvun 16 §:n jälkimmäistä virkettä vastaava viittaussäännös. Siinä todettaisiin, että mahdollisuudesta vapautua vakuuden asettamisesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 7 §:ssä. Viitatus säännöksen mukaan

tuomioistuin voi hakemuksesta vapauttaa hakijan asettamasta puheena olevassa pykälässä tarkoitettua vakuutta, jos hakija havaitaan siihen kykenemättömäksi ja jos hänen oikeuttaan voidaan pitää ilmeisen perusteltuna.

Luvun 12 §:stä seuraa, ettei 3 luvun 44 §:ssä tarkoitettujen vakuuden asettamisvelvollisuudesta vapautettujen hakijoiden tarvitse asettaa vakuutta myöskään turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanossa.

Jäljempänä 3. lakiehdotuksessa ehdotetaan, että oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n 3 momenttiin otetaan uusi selventävä säännös hakijan velvollisuudesta asettaa puheena olevassa pykälässä tarkoitettu vakuus myös silloin, kun kysymyksessä on muu turvaamistoimi.

3 §. Vastaajan asettama vakuus. Pykälässä säädettäisiin vastaajan mahdollisuudesta torjua turvaamistoimen täytäntöönpano asettamalla vakuus. Pykälä vastaa ulosottolain 7 luvun 12 §:ää.

Pykälän ensimmäinen virke koskisi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettua takavarikkoa saatavan turvaamiseksi. Tällaista turvaamistointia ei saisi panna täytäntöön ja jo toimitettu täytäntöönpano olisi peruutettava, jos vastaaja asettaa hakijan saatavasta vakuuden ulosottomiehelle.

Pykälän toinen virke koskisi oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 2 §:ssä tarkoitettua takavarikon tai 3 §:ssä tarkoitettua muun turvaamistoimen täytäntöönpanoa. Tällaista turvaamistointia ei saisi panna täytäntöön, jos vastaaja asettaa vakuuden, jonka hakija hyväksyy tai joka asianmukaisella ja riittävällä tavalla vastaa hakijan oikeussuojan tarvetta.

Luvun 12 §:n mukaisesti puheena olevassa pykälässä tarkoitettuun vakuuteen sovellettaisiin 3 luvun 43, 45 ja 46 §:ssä olevia yleisiä säännöksiä.

4 §. Pääasia. Pykälässä säädettäisiin turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanon peruuttamisesta, joka perustuu pääasian vireilepanon laiminlyöntiin tai pääasian saamaan lopputulokseen. Pykälä vastaa pääosin ulosottolain 7 luvun 13 §:ää.

Pykälän ensimmäisen virkkeen mukaan ulosottomiehen olisi peruutettava turvaamistoimen täytäntöönpano vastaajan vaatimuksesta, jollei hakija osoita, että oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 6 §:ssä tarkoitettu pääasia

on pantu vireille määrääjassa. Viitatus pykälän mukaan hakijan on kuukauden kuluessa turvaamistoimipäätöksen antamisesta pantava pääasiaa koskeva kanne vireille tuomioistuimessa tai saatettava pääasia käsiteltäväksi muussa menettelyssä. Jos vastaaja vireillepanon määrääjän jälkeen vaatii täytäntöönpanon peruuttamista, hakijalle olisi varattava tilaisuus esittää selvitys vireillepanosta.

Ulosottolain 7 luvun 11 §:n mukaan hakijan on annettava ulosottomiehelle kahden viikon kuluessa vireillepanomäärääjän päättymisestä selvitys pääasian käsiteltäväksi saattamisesta uhalla, että täytäntöönpano voidaan peruuttaa siten kuin mainitun luvun 13 §:ssä säädetään. Tästä hakijan velvollisuudesta ehdotetaan luovuttavaksi. Nykyisinkään selvityksen antamisen laiminlyöntiin ei liity erityistä seuraamusta, vaan täytäntöönpanon peruuttamisen on katsottu edellyttävän mainitun 13 §:n mukaisesti vastapuolen vaatimusta.

Pykälän toisen virkkeen mukaan täytäntöönpano olisi peruutettava myös, jos osoitetaan, että pääasiaa koskeva kanne on hylätty taikka jätetty sillensä tai tutkimatta. Tuomioistuin voi kuitenkin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 9 §:n nojalla määrätä, että turvaamistoimi peruuntuu vasta pääasiaa koskevan ratkaisun saatua lainvoiman.

Ilman nimenomaista säännöstäkin on selvää, että ulosottomiehen on peruutettava 13 §:n nojalla määräämänsä väliaikaisen turvaamistoimen täytäntöönpano sen jälkeen, kun turvaamistoimen mainitussa pykälässä säädetty voimassaoloaika on päättynyt. Samoin on selvää, että täytäntöönpano on peruutettava, jos hakija pyytää peruuttamista.

Pykälään ei myöskään otettaisi nykyistä säännöstä siitä, että ulosottomiehen on peruutettava turvaamistoimen täytäntöönpano, jos velallinen esittää hakijan kirjallisen ilmoituksen tai muun selvän ja luotettavan selvityksen siitä, että kysymyksessä oleva saaminen on maksettu. Tällaisessa tilanteessa on selvempää, että turvaamistoimen peruuttamisesta päättää tuomioistuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 8 §:n nojalla, eikä ulosottomies joudu tutkimaan pääasiaan liittyviä kysymyksiä.

Jos tuomioistuin peruuttaa tai kumoaa turvaamistoimen, ulosottomiehen tulee peruut-

taa sen täytäntöönpano 2 luvun 15 §:n mukaisesti.

Menettely

Luvun 5—12 §:ään otettaisiin turvaamistoimen täytäntöönpanomenettelyä koskevat säännökset. Luvun 5 § koskee väliaikaisen turvaamistoimen täytäntöönpanoa, 6—8 § takavarikon täytäntöönpanoa ja 9 § muun turvaamistoimen täytäntöönpanoa.

5 §. Vireilletulo- ja ennakkoilmoitus. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 5 §:n 2 momentin mukaan tuomioistuin voi antaa väliaikaisen turvaamistoimipäätöksen varaamatta vastapuolelle tilaisuutta tulla kuulluksi, jos turvaamistoimen tarkoitus saattaa muuten vaarantua. Täytäntöönpanon turvaamiseksi ulosottolain 7 luvun 4 §:ssä säädetään, että tällainen väliaikainen turvaamistoimipäätös saadaan panna täytäntöön vastaajalle ennalta ilmoittamatta.

Pykälään otettaisiin nykyistä asiallisesti vastaava säännös, jossa viitattaisiin 3 luvun 33 §:ssä tarkoitettuun vireilletuloilmoitukseen ja 34 §:ssä tarkoitettuun ennakkoilmoitukseen. Säännöksen mukaan väliaikainen turvaamistoimipäätös saataisiin panna täytäntöön antamatta vastaajalle vireilletuloilmoitusta tai ennakkoilmoitusta. Säännös koskisi kaikentyyppisiä oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa säädettyjä turvaamistoimia.

6 §. Takavarikon kohde. Pykälässä säädettäisiin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettua saatavaa turvaavan takavarikon kohteesta. Pykälän mukaan omaisuutta, jonka ulosmittaus on kielletty, ei myöskään saa panna saatavan turvaamiseksi takavarikkoon.

Lisäksi pykälässä viitattaisiin muualla laissa oleviin, sinänsä harvalukuisiin säännöksiin omaisuudesta, jota ei saa panna takavarikkoon. Pykälä vastaa ulosottolain 7 luvun 5 §:n 1 momenttia.

7 §. Takavarikon täytäntöönpano. Pykälässä säädettäisiin oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 ja 2 §:ssä tarkoitettua takavarikon täytäntöönpanomenettelyä.

Ulosottolain 7 luvun 2 ja 3 §:n mukaan irtaimen omaisuuden takavarikko ja kiinteän omaisuuden takavarikko pannaan täytäntöön jonkin verran eri tavoin. Irtaimen omaisuuden osalta noudatetaan soveltuvin osin ulos-

mittausta koskevia säännöksiä, mutta tietyin edellytyksin ulosottomies voi antaa vastapuolelle hukkaamiskiellon. Kiinteän omaisuuden osalta noudatetaan soveltuvin osin ulosmittausta koskevia säännöksiä, ja vastapuolelle annetaan hukkaamiskielto. Luvun 8 §:ssä on tarkempia säännöksiä hukkaamiskiellon tiedoksiannosta sekä omaisuuden hallinnasta ja käytöstä.

Nyt ehdotetaan, että irtainta ja kiinteää omaisuutta koskeva takavarikko pantaisiin samalla tavoin täytäntöön. Täytäntöönpano tapahtuisi kuten ulosmittaus. Pykälän *1 momentin* mukaan irtaimen tai kiinteän omaisuuden takavarikko pannaan täytäntöön noudattaen soveltuvin osin, mitä 4 luvussa säädetään ulosmittauksesta.

Takavarikon täytäntöönpanossa noudatetaan siten soveltuvin osin 4 luvun ulosmittausmenettelyä koskevia säännöksiä, jotka on uudistettu kokonaisuudistuksen kolmannessa vaiheessa. Tämä merkitsee muun muassa, että omaisuus pantaisiin takavarikkoon ulosottomiehen tekemällä takavarikkopäätöksellä (4 luvun 26 §). Omaisuuden takavarikko tulisi päätöksellä voimaan vastaajaan nähden (4 luvun 27 §). Täytäntöönpanossa tehtäisiin soveltuvin osin vastaavat varmistustoimet kuin ulosmittauksessa (4 luvun 31—36 §).

Lukuun ei otettaisi ulosottolain 7 luvun 7 §:ssä olevia erityissäännöksiä toimitsijan asettamisesta tai 8 §:n säännöksiä tiedoksiannosta. Jos olosuhteet sitä edellyttävät, ulosottomies saisi asettaa toimitsijan lain 4 luvun 35 §:n nojalla. Puheena olevan luvun 12 §:n mukaisesti myös takavarikon täytäntöönpanossa noudatettaisiin 3 luvun 37—41 §:ssä olevia yleisiä tiedoksiantosäännöksiä.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin säilytyskelvottoman omaisuuden myymisestä. Momentti vastaa asiallisesti ulosottolain 7 luvun 6 §:ää.

Momentin mukaan, jos saatavasta on pantu takavarikkoon omaisuutta, jonka arvo alentuu nopeasti tai hoitokulut ovat korkeat, omaisuus myydään noudattaen soveltuvin osin, mitä 2 luvun 5 §:n 2 momentissa säädetään. Hakijan asettaman vakuuden tulee kattaa myös myynnin mahdollisesti aiheuttama vahinko ja täytäntöönpanokulut.

Momenttiin otettaisiin lisäksi nimenomainen säännös siitä, että ennen myyntiä ulosot-

tomiehen tulee kuulla asianosaisia. Kuulemisen yhteydessä voidaan edellyttää, että myös vastaaja ilmoittaa tiedossaan olevat seikat, joilla on merkitystä hakijan mahdollisen korvausvastuun syntymisen ja määrän kannalta (katso KKO 1998:59).

Pykälän *3 momentissa* säädettäisiin takavarikoitujen rahavarojen säilyttämisestä. Momentti korvaisi ulosottolain 7 luvun 5 §:n 2 momentin.

Momentin mukaan ulosottomiehen tulee säilyttää takavarikoidut rahavarat noudattaen, mitä 6 luvun 23 §:ssä säädetään. Säännöksestä seuraa, että takavarikoidut rahavarat pidettäisiin lähtökohtaisesti virkavarojen tilillä, jossa niille ei kerry korkoa. Varat olisi kuitenkin talletettava erikseen luottolaitokseen korkoa kasvamaan, jos varat ylittävät valtioneuvoston asetuksella säädettävän huomattavan määrän.

8 §. *Takavarikon oikeusvaikutukset.* Pykälässä säädettäisiin täytäntöönpannun takavarikon oikeusvaikutuksista. Nykyisin ulosottolain 7 luvussa säädetään kiinteän omaisuuden osalta, että takavarikolla on 4 luvun 30 §:ssä ulosmittauksesta säädetty oikeusvaikutukset.

Pykälän mukaan takavarikon täytäntöönpanolla olisi samat oikeusvaikutukset kuin ulosmittauksesta 4 luvun 37—41 ja 78 §:ssä säädetään. Viittaus merkitsisi muun muassa, ettei vastaaja saa ulosottomiehen takavarikkopäätöksen jälkeen hävittää taikka ilman ulosottomiehen lupaa luovuttaa tai pantata takavarikkoon pantua omaisuutta tai muutoin määrätä siitä. Kiellon vastainen toimi olisi tehoton.

Lain 4 luvun 43 §:stä ilmenee, ettei omaisuuden paneminen takavarikkoon estä sen ulosmittaamista muusta saatavasta. Takavarikko ei myöskään tuota etuoikeutta sen hakijalle.

9 §. *Muun turvaamistoimen täytäntöönpano.* Ulosottolain 7 luvussa ei ole nimenomaisia säännöksiä siitä, miten ulosottomies panee täytäntöön oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:ssä tarkoitetun muun turvaamistoimen. Kattavuuden vuoksi puheena olevaan pykälään ehdotetaan otettavaksi tätä koskeva yleisluonteinen säännös.

Pykälän mukaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:ssä tarkoitetun turvaamistoimen täytäntöönpanossa noudatetaan soveltuvin

osin, mitä ulosottokaaren 7 luvussa säädetään. Ulosottomies noudattaisi siten täytäntöönpanossa soveltuvin osin muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa koskevia säännöksiä. Soveltuvia voisivat olla lähinnä tekemisvelvoitteen tai kieltovelvoitteen täytäntöönpanoa koskevat säännökset.

Esimerkiksi jos tuomioistuimella on turvaamistoimena sakon uhalla kieltänyt vastapuolta tekemästä jotakin, ulosottomiehen olisi noudatettava täytäntöönpanossa soveltuvin osin kieltovelvoitteen täytäntöönpanoa koskevia 7 luvun 16 ja 17 §:n säännöksiä. Vastaaajaa olisi kehoitettava välittömästi noudattamaan kieltoa. Jos kieltoa on rikottu, ulosottomies hakisi uhkasakon tuomitsemista tuomioistuimelta ja asettaisi tarvittaessa uuden uhkasakon. Jos ulosottomies voi sopivalla tavalla estää kiellon uudelleen rikkomisen, olisi sellaiseen toimeen ryhdyttävä.

Pykälä ei muodosta estettä sille, että hakija itse vaatii suoraan tuomioistuimelta päätöksessä asetetun uhkasakon tuomitsemista.

10 §. Toimitsija. Pykälään otettaisiin tuomioistuimen turvaamistoimena määräämää toimitsijaa koskevat erityissäännökset. Pykälä vastaa ulosottolain 7 luvun 9 §:ää.

Pykälän *1 momentin* mukaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan tai 13 §:n nojalla määrätyn toimitsijan on hoidettava ja säilytettävä huolellisesti hänelle uskottua omaisuutta ja annettava tehtävänsä päätyttyä tili ulosottomiehelle. Toimitsijan tulisi tehdä 4 luvun 33 §:ssä tarkoitettu rekisteri-ilmoitus siitä, että säännöksessä tarkoitettua omaisuutta on pantu toimitsijan haltuun ja hoitoon.

Pykälän *2 momentin* mukaan ulosottomiehen olisi annettava toimitsijalle virka-apua. Säännöksessä mainittaisiin nimenomaisesti, että virka-apua olisi annettava toimitsijan pyynnöstä.

Ulosottomiehen asettamaa toimitsijaa koskeva yleissäännös olisi 3 luvun 110 §:ssä ja toimitsijan asettamista ulosmittauksessa koskeva säännös 4 luvun 35 §:ssä.

11 §. Täytäntöönpanokulut. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 10 §:n mukaan turvaamistoimen täytäntöönpanosta aiheutuvista kuluista vastaa ensisijaisesti turvaamistoimen hakija. Pääasian käsittelyn yhteydessä ratkaistaan asianosaisen vaatimuksesta se, ke-

nen korvattavaksi lopullisesti jäävät turvaamistoimen hakemisesta ja täytäntöönpanosta aiheutuneet kulut.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi selventävä viittaussäännös, jonka mukaan turvaamistoimen täytäntöönpanosta aiheutuvien kulujen maksamisesta säädetään mainitussa oikeudenkäymiskaaren pykälässä.

Lukuun ei otettaisi ulosottolain 7 luvun 10 §:ää vastaavaa säännöstä hakijan velvollisuudesta maksaa vaadittaessa kuluennakkoa. Tästä säädettäisiin ehdotetun 9 luvun 3 §:ssä.

12 §. Lain muiden säännösten noudattaminen. Ulosottolain 7 luvun 1 §:n mukaan turvaamistoimen täytäntöönpanossa noudatetaan mainitun luvun ja soveltuvin osin lain 3 ja 4 luvun säännöksiä. Tämän lisäksi turvaamistoimen täytäntöönpanossa on noudatettu soveltuvin osin eräitä muitakin säännöksiä, esimerkiksi 9 ja 10 luvussa olevia säännöksiä.

Pykälään ehdotetaan otettavaksi aiempaa kattavampi viittaussäännös lain muiden luvujen säännösten noudattamisesta turvaamistoimen täytäntöönpanossa. Sen lisäksi, mitä edellä luvussa säädetään, turvaamistoimen täytäntöönpanossa noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä 1—3 ja 9—12 luvussa säädetään.

Turvaamistoimen täytäntöönpanossa noudatettaisiin siten soveltuvin osin hin 1 luvun yleisiä säännöksiä. Lain 2 luvussa säädetään tuomioistuimen turvaamistoimipäätöksestä ulosottooperusteena ja päätöksen täytäntöönpanokelpoisuudesta. Täytäntöönpanossa noudatettaisiin myös 3 luvun yleisiä menettelysäännöksiä turvaamistoimen luonteesta johtuvien rajoituksien.

Puheena olevan luvun 7 §:n 1 momentin mukaan takavarikko pantaisiin täytäntöön noudattaen soveltuvin osin 4 luvun säännöksiä ulosmittauksesta. Turvaamistoimen täytäntöönpanossa eivät luonnollisesti tule noudatettaviksi 5 luvun säännökset omaisuuden myynnistä eivätkä 6 luvun säännökset jaosta ja tilityksestä, puheena olevan luvun 7 §:n 3 momentissa tarkoitettua poikkeustilannetta lukuun ottamatta. Luvun 9 §:n mukaan muun turvaamistoimen täytäntöönpanossa noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä lain 7 luvussa säädetään. Turvaamistoimen täytäntöönpanossa noudatettaisiin lisäksi soveltuvin osin 9 luvun täytäntöönpanokuluja, 10 luvun

itseoikaisua, täytäntöönpanoriitaa ja keskeyttämistä sekä 11 luvun muutoksenhakua koskevia säännöksiä samoin kuin 12 luvun erinäisiä säännöksiä.

Ulosottomiehen määräämä turvaamistoimi

Luvun 13—15 §:ään otettaisiin säännökset sellaisista väliaikaisista turvaamistoimista, jotka ulosottomies itse voi tietyissä tilanteissa määrätä. Säännökset vastaavat asiallisesti nykyisiä säännöksiä.

13 §. Täytäntöönpanon turvaaminen. Pykälään otettaisiin säännökset ulosottomiehen määräämästä väliaikaisesta turvaamistoimesta, joka turvaa ulosotoperusteen täytäntöönpanoa. Pykälä vastaa asiallisesti ulosottolain 7 luvun 11 a §:ää.

Pykälän *1 momentin* mukaan, jos on todennäköistä, että oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1, 2 tai 3 §:ssä tarkoitettu vaara on käsillä, ulosottomies voi määrätä ja panna täytäntöön mainitussa luvussa tarkoitetun turvaamistojen, jos hakijalla on ulosotoperuste, mutta hänen ulosottihakemukseensa ei voida heti suostua. Ulosotoperusteiden luettelo on 2 luvun 2 §:ssä.

Pykälän *2 momentin* mukaan 1 momentissa tarkoitettu turvaamistoimi on voimassa enintään kuusi kuukautta sen määräämisestä. Ulosottomies voisi hakemuksesta pidentää voimassaoloaikaa, jos siihen on erityinen syy.

Täytäntöönpanon jatkumisen turvaamiseksi suoritettavasta väliaikaistoimesta säädettäisiin 3 luvun 18 §:ssä.

14 §. Takaisinsaannin turvaaminen. Pykälässä säädettäisiin ulosottomiehen määräämästä väliaikaisesta takavarikosta, jolla turvataan 3 luvun 84—91 §:ssä tarkoitettua takaisinsaantia ulosottoon. Pykälä vastaa asiallisesti ulosottolain 7 luvun 17 §:n 1 ja 3 momenttia.

Pykälän *1 momentin* mukaan ulosottomies voisi määrätä ja panna täytäntöön takavarikon, jos käy ilmi, että velallinen on luovuttanut tai antanut pantiksi omaisuutta sivulliselle oikeustoimella, joka todennäköisesti voidaan peräyttää 3 luvun 84 §:n nojalla. Edellytyksenä olisi lisäksi, ettei asia siedä viivytystä. Takavarikkoon voitaisiin säännöksen nojalla luonnollisesti panna vain kyseinen luo-

vutettu tai pantattu omaisuus.

Momentissa säädettäisiin lisäksi, ettei hakijan tarvitse asettaa 2 §:ssä tarkoitettua vakuutta takaisinsaantia turvaavan takavarikon täytäntöönpanemiseksi eikä täytäntöönpanoa voida estää 3 §:ssä tarkoitetulla vakuudella. Muutoin tällainen takavarikko pantaisiin täytäntöön noudattaen soveltuvin osin puheena olevan luvun säännöksiä.

Pykälään ei enää otettaisi nimenomaista säännöstä siitä, että jos pantattu omaisuus voidaan ulosmitata, takavarikkoa ei saa määrätä. Tämä on muutoinkin selvää, koska takavarikko ei tällöin ole tarpeellinen.

Pykälän *2 momentissa* säädettäisiin, ettei pykälässä tarkoitettuun turvaamistoimeen saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhaku kieltö on edelleen perusteltu, koska turvaamistoimi olisi voimassa vain 15 §:ssä tarkoitettua lyhyen ajan.

15 §. Takaisinsaantia turvaavan takavarikon voimassaolo. Pykälässä säädettäisiin edellä 14 §:ssä tarkoitettua takaisinsaantia turvaavan takavarikon voimassaolosta. Pykälä vastaa pääosin ulosottolain 7 luvun 17 §:n 2 momenttia.

Pykälän *1 momentin* mukaan edellä 14 §:ssä tarkoitettu takavarikko olisi voimassa kaksi viikkoa sen määräämisestä. Jos hakija sinä aikana esittää käräjäoikeuden asiaa koskevan turvaamistoimipäätöksen, ulosottomiehen määräämä takavarikko olisi voimassa, kunnes käräjäoikeuden päätös voidaan panna täytäntöön, kuitenkin enintään kaksi viikkoa päätöksen antamisesta.

Nykyisen säännöksen mukaan ulosottomiehen on heti sopivalla tavalla ilmoitettava toimitetusta takavarikosta sivulliselle, jolle hän ole ollut toimituksessa läsnä, sekä tiedusteltava hakijalta, haluaako hän, että takavarikko pidetään voimassa. Näitä erityissäännöksiä ei enää otettaisi pykälään. Sivulliselle annettaisiin takavarikon täytäntöönpanosta 3 luvun 36 §:ssä tarkoitettu jälki-ilmoitus. Ilmoitus tulee toimittaa viipymättä. Koska asialla on hakijalle huomattava merkitys, ulosottomiehen tulisi 3 luvun 32 §:n yleisen kuulemissäännöksen mukaisesti sopivalla tavalla tiedustella hakijalta tämän kantaa turvaamistoimeen.

Pykälän *2 momentin* mukaan ulosottomiehen olisi peruutettava määräämänsä takava-

rikko heti, jos hakija ilmoittaa, ettei halua hakea käräjäoikeudelta määräystä turvaamistoimesta taikka jos käräjäoikeus on hylännyt tai jättänyt tutkimatta sitä koskevan hakeuksen.

9 luku. Täytäntöönpanokulut

Täytäntöönpanokuluja koskevaa ulosottolain 8 lukua ei ole vielä kokonaisuudessaan uudistettu aiemmissa osittaisuudistuksissa. Luvun kahdeksasta pykälästä kuitenkin vain 3 § on kokonaan alkuperäisessä muodossaan. Lukuun ehdotetaan tehtäväksi vähäisiä asiallisia ja kielellisiä tarkistuksia. Luku muuttuisi 9 luvuksi, koska nykyisestä 6 a luvusta tulisi ulosottokaaren 7 luku ja nykyisestä 7 luvusta puolestaan 8 luku. Nykyisen luvun otsikko ”ulosottoasiain kulut” muutettaisiin otsikoksi ”täytäntöönpanokulut”, joka vastaa vakiintunutta kielenkäyttöä.

1 §. Kulujen maksuvelvollisuus. Pykälän 1 momentin mukaan vastaaja on velvollinen maksamaan tarpeelliset kulut, jotka aiheutuvat ulosottomiehen täytäntöönpanotoimista. Täytäntöönpanokuluja olisivat kulut, jotka aiheutuvat maksuvelvoitteen tai muun velvoitteen täytäntöönpanossa omaisuuden kuljettamisesta, säilyttämisestä, myynnistä tai muista ulosottomiehen täytäntöönpanotoimista. Toissijaisesti täytäntöönpanokuluista vastaisi hakija. Momentti vastaa asiallisesti ulosottolain 8 luvun 3 §:ää ja 8 §:n 1 momenttia.

Lähtökohtana on, että kaikki tarpeelliset kulut, jotka aiheutuvat ulosottokaaren mukaisista konkreettisista täytäntöönpanotoimista, ovat luvussa tarkoitettuja täytäntöönpanokuluja. Kulut syntyvät usein siitä, että ulosottomies joutuu täytäntöönpanossa käyttämään ulkopuolista palvelujen tarjoajaa, kuten julkaisemaan ilmoituksia, pyytämään arviointeja ja siirtämään omaisuutta.

Täytäntöönpanokuluilla ei tarkoiteta valtiolle ulosottolaitoksen ylläpitämisestä aiheutuvia yleiskuluja, kuten palkka- ja tietotekniikkakustannuksia. Tällaisia kustannuksia katetaan ulosottomaksuilla, joita koskeva viittaussäännös olisi pykälän 2 momentissa.

Momentti koskisi myös muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpanosta aiheutuvia kuluja. Tämä vastaa ulosottolain 8 luvun 4 §:n

ensimmäistä virkettä, jonka mukaan vastaaja on velvollinen maksamaan myös muun kuin maksuvelvoitetta koskevan tuomion täytäntöönpanosta aiheutuneet kulut. Turvaamistoimen täytäntöönpanosta aiheutuvien kulujen maksamisesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 10 §:ssä, johon viitattaisiin ehdotetussa 8 luvun 11 §:ssä.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin viittaus siihen, että maksuista, jotka on suoritettava valtiolle ulosotosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi, säädetään erikseen. Tällä tarkoitetaan ulosottomaksuista annettua lakia (34/1995) ja ulosottomaksuista annettua asetusta (35/1995). Samanlainen viittaussäännös on nykyisin ulosottolain 8 luvun 5 a §:ssä.

2 §. Kulujen perintä. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, miten täytäntöönpanokulut peritään asianosaisilta. Ehdotus vastaa asiallisesti ulosottolain 8 luvun 3 a §:ssä ja 8 §:n 1 momentissa olevaa sääntelyä.

Lähtökohtana olisi, että täytäntöönpanokulut otetaan kertymästä päältä, toisin sanoen parhaalla etuoikeudella. Vastaava säännös olisi myynnin osalta ehdotetussa 5 luvun 33 ja 47 §:ssä. Yhteisomistusesineen myynnissä täytäntöönpanokulut maksettaisiin velallisen osasta ehdotetun 5 luvun 82 §:n 3 momentin mukaisesti.

Jollei asiassa tule kertymää tai kertymää ei tule riittävästi, kulujen määrä perittäisiin momentin mukaan vastaajalta. Jollei kuluja saada vastaajalta tai hän ei ole velvollinen niitä maksamaan, ulosottomies perisi kulut hakijalta.

Muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpanossa ei yleensä tule sellaista kertymää, josta täytäntöönpanokulut voitaisiin ottaa. Poikkeuksena on häätöä koskeva ehdotettu 7 luvun 7 §, jonka nojalla häädetylle kuuluvan omaisuuden myynti on mahdollista.

Nykyisessä ulosottolain 8 luvun 3 a §:ssä on säännös, jonka mukaan jos jokin kuluera on syntynyt vain määrätyn saamisen eduksi, sellainen erä on maksettava lähinnä ennen mainittua saamista. Jos kulu mainitulla tavalla poikkeuksellisesti koskisi vain tiettyä saatavaa, voidaan ilman nimenomaista säännöstenkin luvun 1 §:n nojalla menetellä sanotulla tavalla.

Ennen kulujen perimistä vastaajalta tai hakijalta häntä olisi momentin mukaan kuulta-

va. Kuulemisesta olisi voimassa, mitä 3 luvun 32 §:ssä säädetään. Kuulemisvelvollisuus ei koske kulujen ottamista kertymästä päältä.

Ehdotetun 3 luvun 28 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehen on tehtävä kirjallinen päätös, jos hän asettaa maksuvelvoitteen jollekin. Näin ollen ulosottomiehen tulee tehdä kirjallinen päätös täytäntöönpanokulujen korvausvelvollisuudesta ja määrästä ennen kuin hän perii niitä vastaajalta tai hakijalta. Jos kulut otetaan kertymästä päältä, kulupäätös voidaan merkitä 6 luvun 5 §:ssä tarkoitettuun jakopäätökseen tai kohdennustietoina ulosoton tietojärjestelmään. Jos kulujen määrä on epäselvä tai riitainen, ulosottomiehen tulisi laatia perusteltu kirjallinen päätös. Ulosottomiehen päätös maksuvelvollisuudesta toimii ulosottooperusteen tavoin.

Täytäntöönpanokuluja koskevaan ulosottomiehen päätökseen voidaan hakea muutosta normaaliin tapaan siten kuin ehdotetussa 11 luvussa säädetään. Kuluja koskeva maksuvelvollisuus voidaan käsitellä täytäntöönpanoriitana ehdotetun 10 luvun 6 §:n 2 kohdan nojalla.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös siitä, että ulosottoasiassa asetetusta vakuudesta (pantista tai takaajalta) voidaan ulosottomiehen päätöksen nojalla periä täytäntöönpanosta tai sen peruuttamisesta aiheutuvat kulut, jos vakuus on asetettu myös niiden korvaamiseksi. Vastaava säännös on ulosottolain 8 luvun 8 §:n 2 momentissa.

3 §. Hakijan kuluennakko. Pykälä koskee hakijalta vaadittavaa ennakkomaksua täytäntöönpanokuluista. Ulosottomies saisi 1 momentin mukaan lähtökohtaisesti vaatia hakijalta ennakkoa tarpeellisia täytäntöönpanokuluja varten. Maksuvelvoitteen osalta kuluennakkoa voitaisiin kuitenkin vaatia vain väliaikaistoimen, ulosmittauksen varmistustoimen tai myynnin aiheuttamista kuluista samoin kuin turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta aiheutuvista kuluista. Tältä osin pykälä on samansisältöinen kuin ulosottolain 8 luvun 6 § (HE 13/2005 vp). Ulosmittauksen varmistustoimella tarkoitetaan esimerkiksi omaisuuden kuljetukseen ja säilytykseen sisältyviä kuluja. Myynnin aiheuttamia kuluja olisivat myös muun muassa myynnin valmistelutoimista ja arvioinnista aiheutuvat

kulut.

Momenttiin otettaisiin uusi säännös kuluennakon vaatimisesta silloin, kun hakija on luonnollinen henkilö tai vakuuden asettamisesta vapaa hakija. Jos hakijana on luonnollinen henkilö, kuluennakkoa ei vaadittaisi, jos ulosottomies pitää todennäköisenä, että kulut saadaan kertymästä. Hakija voi olla suhteellisen heikossa taloudellisessa asemassa oleva henkilö, joten ennakon vaatiminen saattaa jopa muodostua täytäntöönpanon ja siten oikeussuojan saamisen esteeksi. Jos taas hakija on ehdotetun 3 luvun 44 §:n mukaan vapaa vakuuden asettamisesta, myöskään kuluennakkoa ei vaadittaisi. Tällaisen hakijan voidaan olettaa joka tapauksessa vastaavan synnyeistä täytäntöönpanokuluista. Ulosottomiehellä olisi viitatus pykälän mukaisesti kuitenkin oikeus tarvittaessa vaatia kuluennakkoa luotto- ja vakuutuslaitokselta. Niissä tapauksissa, joissa kuluennakkoa ei vaadita, ulosottomies käyttäisi viraston määrärahoja tarpeellisten kulujen suorittamiseen. Jollei kuluja saada kertymästä, ne laskutettaisiin käytännössä hakijalta, koska velallisella tai muulla vastaajalla ei useinkaan ole varoja niiden suorittamiseen.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin säännös sitä tilannetta varten, että hakija kieltäytyy maksamasta ennakkoa. Siinä tapauksessa ulosottomies voisi määrätä täytäntöönpanon raukeamaan. Viraston määrärahoja ei ole syytä käyttää, jos kulujen saaminen vastaajalta ja hakijalta on epävarmaa.

4 §. Vastaajan kuluennakko. Myös vastaajalta voidaan ulosottolain 8 luvun 7 §:n mukaan vaatia ennakkoa täytäntöönpanokuluja varten, jos kyseessä on teettotuomion täytäntöönpano. Ehdotettu pykälä vastaa vähäisin muutoksin nykyistä säännöstä.

Pykälän 1 momentin mukaan tekemisvelvoitteen täytäntöönpanossa ulosottomies saa vaatia hakijan pyynnöstä vastaajalta ennakkoa tarpeellisia täytäntöönpanokuluja varten. Nykyisessä säännöksessä kulujen edellytetään olevan kohtuullisia. Yhdenmukaisuussyistä käytettäisiin samaa edellytystä kulujen tarpeellisuudesta kuin luvun 1 §:n 1 momentissa.

Kuten nykyisin, ennen kulujen vaatimista hakijan tulisi esittää luotettava kustannusarvio kuluista. Vastaajaa olisi kuultava ennen

kuin hänet velvoitetaan antamaan kulunnakkoa. Kuuleminen voi tapahtua sopivalla tavalla, esimerkiksi puhelimitse. Kuulemista koskeva yleissäännös on ehdotetussa 3 luvun 32 §:ssä. Nykyisen pykälän mukaan ulosottomiehen tulee varata vastaajalle tilaisuus tulla sopivalla tavalla kuulluksi, jollei se tunnustavasti vaikeuta täytäntöönpanoa.

Jollei vastaaja maksa vaadittua ennakkoa, ulosottomies voisi momentin mukaan periä sen häneltä. Kulut voitaisiin periä vastaajalta tapauskohtaisesti joko kerralla tai sen mukaan kuin täytäntöönpano edistyy. Asiasta ei ole pidetty tarpeellisena säilyttää nimenomaista säännöstä.

Vastaajan kuluvastuusta tulisi ennen ennakon perimistä tehdä kirjallinen päätös 3 luvun 28 §:n mukaisesti. Koska puheena olevissa asioissa tarpeellisten kulujen määrä ei yleensä ole itsestään selvä, päätöksen tulisi olla säännönmukaisesti myös perusteltu.

Pykälän 2 momentti koskee ennakon ja aiheutuneiden kulujen selvittelyä. Hakijan tulee momentin mukaan välittömästi täytäntöönpanon jälkeen antaa ulosottomiehelle selvitys siitä, miten vastaajan antama ennakko on käytetty. Jos hakija laiminlyö selvityksen antamisen, häneltä itseltään voitaisiin periä takaisin vastaajan antama ennakko kokonaisuudessaan. Takaisinperintä voitaisiin toimittaa heti, kun hakijan voidaan katsoa laiminlyöneen selvityksen antamisen.

Jos käy niin, että ennakko on suurempi kuin asiassa lopullisesti aiheutuneet tarpeelliset kulut, liikamääräinen ennakko tulee momentin mukaan palauttaa vastaajalle. Ulosottomies voisi periä sen tarvittaessa takaisin hakijalta. Momentti vastaa asiallisesti ulosottolain 8 luvun 7 §:ssä olevaa sääntelyä.

5 §. Turhiksi jääneet kulut. Pykälän koskee tilanteita, joissa täytäntöönpanosta aiheutuneet kulut voidaan jättää valtion vahingoksi. Pykälän mukaan kuluja niistä toimista, jotka ovat jääneet itseoikaisun johdosta turhiksi tai ovat aiheutuneet peruutetusta väliaikaistoitimesta, ei perittäisi vastaajalta tai hakijalta niissä tapauksissa, joissa perimättä jättämistä voidaan olosuhteet huomioon ottaen pitää kohtuullisena.

Pykälä vastaa pääosin ulosottolain 8 luvun 9 §:ää mutta kirjoitettaisiin sitä yleisempään muotoon. Kohtuullisuuden arvioinnissa voi-

daan ottaa huomioon se, onko asiassa sattunut virhearviointi tai saatu uutta tietoa. Myös hakijan ja vastaajan varallisuusasema vaikuttaisi harkintaan.

10 luku. **Itseoikaisu, täytäntöönpanorriita ja täytäntöönpanon keskeyttäminen**

Ulosottolain 9 luvun säännökset tulivat voimaan ensimmäisen osittaisuudistuksen yhteydessä 1 päivänä joulukuuta 1996. Puheena olevaan lukuun otettaisiin ulosottolain 9 luvun säännökset vähäisin asiatarkeuksin. Säännökset on pyritty kirjoittamaan aiempaa tiiviimpään muotoon. Siltä osin kuin säännöksiä ei ehdoteta sisällöllisesti muutettaviksi, viitataan HE 106/1995 vp esitettyihin perusteluihin.

Itseoikaisu

Itseoikaisua koskevat säännökset ovat toimineet käytännössä hyvin. Itseoikaisusta on tullut ulosotossa käyttökelpoinen ja vakiintunut oikeussuojakeino.

1 §. Asiavirheen oikaisu. Pykälän 1 momentin mukaan ulosottomiehen tulee oikaista samassa ulosottoasiassa tehty toimi tai päätös, jos se perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen. Nykyistä vastavasti tällaisesta oikaisusta käytettäisiin määritelmää ”asiavirheen oikaisu”.

Itseoikaisun tarve ei yleensä tarkoita sitä, että ulosottomies on toiminut virheellisesti, vaan sattuneet virheellisyydet ovat pikemminkin seurausta ulosottomenettelyn summaarisesta luonteesta. Selvää on, ettei yksin itseoikaisun suorittaminen ole osoitus ulosottomiehen huolimattomuudesta ja tuota valtiolle korvausvelvollisuutta.

Momentissa asetettaisiin nykytilasta poikkeavasti ulosottomiehelle velvollisuus suorittaa itseoikaisu aina silloin, kun havaitaan edellä mainittu virhe. Tällä ei laajenneta ulosottomiehen velvollisuutta tarkistaa aiempia vaiheita asiassa, vaan korostetaan ulosottomiehen toimintavelvollisuutta silloin, kun itseoikaisun edellytysten havaitaan olevan käsillä. Tavoitteena on, että asianosaisten ja sivullisten oikeusturva voisi toteutua mahdol-

lisimman yksinkertaisella tavalla. Muutoin momentti vastaa ulosottolain 9 luvun 1 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että ulosottomiehen on tehtävä oikaisu viipymättä virheen havaitsemisen jälkeen. Ulosottomiehen tulisi kuulla niitä, joiden asema heikenee oikaisun vuoksi, jollei kuuleminen ole erityisestä syystä tarpeetonta. Momentti vastaa edellä mainituilta osin asiallisesti ulosottolain 9 luvun 2 §:n 1 momentin säännöksiä. Ei ole pidetty tarpeellisena säilyttää nykyistä säännöstä siitä, että itseoikaisu voidaan suorittaa asianosaisen tai sivullisen pyynnöstä tai väitteen johdosta, toimitusmiehen esityksestä taikka ulosottomiehen omasta aloitteesta. Tätä voidaan pitää selvänä muutoinkin, koska ulosottomiehelle tulisi aiempaa selkeämmin velvollisuus toimittaa itseoikaisu aina silloin, kun edellytykset siihen ovat olemassa.

Itseoikaisupyynnö ei jatkaisi automaattisesti valituksen määräaika. Jos asianosainen tai sivullinen pyytää itseoikaisua, ulosottomiehen tulisi 1 luvun 19 ja 20 §:stä ilmenevien periaatteiden mukaisesti pyrkiä huolehtimaan siitä, ettei asianomainen menetä valitusoikeuttaan. Ulosottomies saa asettaa ehdotetun 11 luvun 7 §:n mukaan hakemuksesta uuden määräajan, jos sitä pyydetään ennen valitusajan päättymistä. Jos itseoikaisupyynnö on tehty lähellä valitusajan umpeen kulumista, olisi asianmukaista, että ulosottomies omaloitteisesti tiedustelisi, pyytääkö asianomainen samalla uutta valituksen määräaika. Nykyisin käytössä olevissa valitusosoituksissa on huomautus siitä, että oikaisupyynnön esittäminen ei katkaise valitusajan kulumista. Ehdotettuun 11 luvun 14 §:n 1 momentin 5 kohtaan otettaisiin säännös siitä, että valitusosoituksessa on ilmoitettava valitusoikeutta, valituksen vaikutuksia ja keskeyttämistä koskevat säännökset. Tällä pyritään siihen, että valitusosoituksessa olisi jatkossakin informaatiota siitä, että valitus tulee tehdä määräajassa itseoikaisupyynnöstä huolimatta.

Ehdotetun 1 luvun 9 §:n 9 kohdan mukaan yksinomainen toimivalta päättää itseoikaisusta kuuluu kihlakunnanvoudille. Tämä vastaa nykyistä sääntelyä.

Pykälän 3 momentissa olisi nykyistä vastaava viittaus säännökseen, joka koskee asiavirheen oikaisua valituksen yhteydessä. Mai-

nittu säännös on ehdotetussa 11 luvun 12 §:ssä.

2 §. *Oikaisun esteet.* Pykälään otettaisiin säännökset niistä tilanteista, joissa ulosottomiehellä ei ole toimivaltaa suorittaa itseoikaisua. Pykälä vastaa eräin muutoksin ulosottolain 9 luvun 1 §:n 1 momentin loppuosaa.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan mukaan ulosottomies ei saa asiavirheen perusteella oikaista ulosmittausta, jos huutokauppaa koskeva myynti-ilmoitus on julkaistu, ellei oikaisuun ole painavia syitä. Kohta vastaa nykyistä sääntelyä siten, että kuulutuksen sijasta kohdassa puhutaan 5 luvun mukaisesti myynti-ilmoituksesta. Sen sijaan ei olisi esitettyä oikaista ulosmittausta, vaikka vapaassa myynnissä esimerkiksi kiinteistönvälittäjä on jo julkaissut myynti-ilmoituksen.

Momentin 2 kohdassa kiellettäisiin jo toimitetun myynnin itseoikaisu. Nykyinen vastaava kohta koskee vain huutokauppaa. Ehdotettua kohtaa sovellettaisiin myös 5 luvussa tarkoitettuun vapaaseen myyntiin.

Momentin 3 kohdan mukaan ulosottomies ei saisi oikaista asianosaisluetteloa myynnin jälkeen eikä lainvoimaista jakopäätöstä ilman niiden suostumusta, joiden asema heikenee oikaisun vuoksi. Kohta vastaa asiallisesti nykyistä sääntelyä.

Ulosottomies ei saisi momentin 4 kohdan mukaan oikaista maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa lopullisen tilityksen jälkeen ilman niiden suostumusta, joiden oikeutta se koskee eikä lainvoimaisesti loppuun saatettua muuta täytäntöönpanoa. Myös tämä kohta vastaa nykyistä sääntelyä kuitenkin niin, että kohdassa käytettäisiin selvyuden vuoksi ilmaisua ”lopullinen tilitys”. Tältä osin viitataan, mitä ehdotetun 11 luvun 1 §:n 2 momentin kohdalla todetaan.

Pykälän 2 momentti koskee tilanteita, joissa itseoikaisu tulee sivullisen hyväksi. Tällainen oikaisu olisi mahdollinen, vaikka myynti-ilmoitus on julkaistu. Tältä osin säännös vastaa asiallisesti nykyistä sääntelyä. Lisäksi ulosottomiehellä olisi oikeus sivullisen hyväksi toimittaa asianosaisluettelon oikaisu myynnin jälkeenkin samoin kuin lainvoimaisen jakopäätöksen itseoikaisu. Sivulliselle kuuluvan omaisuuden ulosmittauksesta tulleet varat voitaisiin siten palauttaa sivullisel-

le, kunnes lopullinen tilitys on toimitettu. Tältä osin itseoikaisun käyttöala laajentuisi, ja sivullisen oikeusturva paranisi. Sen sijaan itse myyntiä ei voitaisi oikaista eikä ilman asianomaisten suostumusta myöskään lopullista tilitystä.

3 §. Kirjoitusvirheen oikaisu. Pykälä koskee teknistä virhettä. Ulosottomiehen tulee pykälän mukaan oikaista ulosottoasiassa tehdyssä päätöksessä tai muussa asiakirjassa oleva kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin rinnastettava selvä virhe. Tällaisesta oikaisusta käytettäisiin nykyistä vastaavasti nimitystä ”kirjoitusvirheen oikaisu”. Myös kirjoitusvirhe tulee oikaista viipymättä virheen havaitsemisen jälkeen. Pykälä vastaa tältä osin ulosottolain 9 luvun 1 §:n 4 momenttia.

Pykälään ei otettaisi nykyistä säännöstä siitä, että ulosottomiehen tulee ilmoittaa oikaisusta muutoksenhakuviranomaiselle, jos asiassa on haettu muutosta. Tätä voidaan pitää selvänä muutoinkin. Kirjoitusvirheen oikaisussa sovellettaisiin 3 luvun 32 §:n mukaista yleistä kuulemissäännöstä.

4 §. Oikaisupäätös ja muutoksenhaku. Pykälä koskee oikaisupäätöksen muotoa ja sisältöä sekä valitusoikeutta oikaisuasiassa. Nykyisen ulosottolain 9 luvun 2 §:n 2 momentissa on oikaisupäätöksen kirjallista muotoa koskeva säännös, ja 3 luvun 30 §:n 2 momentissa säädetään perusteluvelvollisuudesta.

Pykälän 1 momentissa edellytettäisiin, että oikaisupäätös on kirjallinen silloin, kun asiassa aiemmin tehdyssä toimessa tai päätöksessä oleva asia- tai kirjoitusvirhe korjataan. Jos kyseessä on asiavirheen oikaisu, päätös tulee lisäksi perustella 3 luvun 28 ja 29 §:ssä säädetyllä tavalla. Jos sen sijaan esitetty oikaisupyynnö on hylätty, siitä tehdään kirjallinen päätös ainoastaan, jos oikaisua on pyydetty kirjallisesti. Ehdotettu sääntely vastaa asiallisesti nykyistä.

Oikaisusta voidaan 3 luvun 28 §:n 3 momentin nojalla tehdä merkintä yksinkertaisessa asiassa pöytäkirjaan tai muuhun asiakirjaan. Tästä ei näin ollen tarvitse ottaa säännöstä puheena olevaan pykälään. Selvänä voidaan myös pitää sitä, että asia- tai kirjoitusvirheen oikaisu on tarvittaessa merkittävä myös asianosaiselle annettuun toimituskir-

jaan tai hänelle on annettava maksutta uusi toimituskirja. Tästäkään ei enää otettaisi nimenomaista säännöstä.

Asia- ja kirjoitusvirheen oikaisuun saataisiin pykälän 2 momentin nojalla hakea muutosta niin kuin 11 luvussa säädetään. Sen sijaan oikaisupyynnön hylkäämiseen ei saisi hakea muutosta. Hylkäämispäätöksen sijasta asianomainen voi hakea käräjäoikeudelta muutosta oikaistavaksi vaadittuun toimeen tai päätökseen. Momentti vastaa asiallisesti nykyistä ulosottolain 9 luvun 4 §:ää.

5 §. Oikaisupäätöksen tiedoksianto ja täytäntöönpano. Päätös, jolla asiavirhe tai kirjoitusvirhe on oikaistu, annetaan pykälän 1 momentin mukaan tiedoksi sille, jonka oikeutta muutos koskee. Hakijalle oikaisusta ilmoitettaisiin, jos päätös poikkeaa hänelle aiemmin ilmoitetusta tai ilmoittaminen on muutoin tarpeellista. Jos taas oikaisupyynnö hylätään, siitä ilmoitetaan pyynnön esittäjälle.

Momentti korvaisi ulosottolain 9 luvun 3 §:n. Mainittuun pykälään verrattuna se, kenelle oikaisusta on ilmoitettava, kirjoitettaisiin hiukan yleisempään muotoon. Selvää on, että oikaisusta tulee ilmoittaa ainakin oikaisupyynnön tai väitteen esittäjälle ja velalliselle tai muulle vastaajalle. Jos oikaisupyynnön tai väitteen esittäjän lisäksi on olemassa sellainen sivullinen, jonka oikeutta muutos koskee, myös hänelle tulisi ilmoittaa oikaisusta.

Hakijalle ei tarvitsisi ilmoittaa kaikissa tapauksissa oikaisusta. Säännös kirjoitettaisiin tältä osin yhdenmukaisella tavalla ehdotetun 3 luvun 36 §:n 1 momentin kanssa. Hakijalle ilmoitettaisiin oikaisusta, jos päätös poikkeaa hänelle aiemmin ilmoitetusta tai jos ilmoittamista muutoin voidaan pitää tarpeellisena. Jollei hakijalle ole ilmoitettu ulosmittauksesta, myöskään ulosmittausta koskevasta oikaisupäätöksestä ei tarvitsisi ilmoittaa, jollei sitä voida pitää tarpeellisena. Ilmoitus saataisi olla tarpeellinen esimerkiksi silloin, kun hakija on esittänyt vaatimuksia ulosmittauksen kohteen osalta tai ollut muutoin sen suhteen aktiivinen.

Toimitettu oikaisu annettaisiin tiedoksi kirjallisen oikaisupäätöksen tiedoksiantona. Jos myös oikaisupyynnön hylkäämisestä on tehty kirjallinen päätös ehdotetun 4 §:n 1 momen-

tin mukaisesti, olisi suositeltavaa antaa päätös myös tiedoksi. Muussa tapauksessa tieto oikaisun toimittamatta jättämisestä voitaisiin antaa sopivalla tavalla, esimerkiksi puhelimitse. Viimeksi mainittua tiedoksiantotapaa koskevaa sääntelyä ei pidetä enää tarpeellisenä ottaa lakiin.

Pykälän 2 momentin mukaan ulosottomies saa tilittää kertyneet varat vain vakuutta vastaan, jollei oikaisupäätös ole vielä tullut lainvoimaiseksi. Momentti on samansisältöinen kuin ulosottolain 9 luvun 5 §:n 1 momentti. Momentti koskee toimitettua oikaisua. Päätös, jolla oikaisupyynnön on hylätty, tulee heti lainvoimaiseksi ehdotetun 4 §:n 2 momentin mukaan.

Pykälän 3 momentti koskee varojen takaisin perimistä. Ulosottomiehen tulee momentin mukaan välittömästi periä takaisin varat, jotka on tilitetty kirjoitusvirheen johdosta väärin tai jotka on vahingossa maksettu väärälle henkilölle. Ennen varojen takaisinperimistä ulosottomiehen tulee antaa päätös varojen palautusvelvollisuudesta asianomaiselle tiedoksi niin kuin 3 luvun 40 ja 41 §:ssä säädetään. Momentti vastaa asiallisesti ulosottolain 9 luvun 5 §:n 2 momenttia.

Täytäntöönpanoriita

Esityksessä selvennettäisiin täytäntöönpanoriidan ja ulosottovalitusasian suhdetta. Sellaiset asiat, jotka eivät edellytä riita-asian käsittelyä, ohjattaisiin kustannuksiltaan edullisempaan valitusmenettelyyn.

6 §. *Täytäntöönpanoriitana käsiteltävät asiat.* Pykälässä luettelaisiin asiaryhmät, jotka voidaan käsitellä täytäntöönpanoriitana joko osoituksesta tai ilman osoitusta. Pykälä vastaa asiallisesti ulosottolain 9 luvun 6 §:n 1 momentissa olevaa luetteloa. Perustelujen osalta viitataan kokonaisuudistuksen ensimmäisen vaiheen esitykseen (HE 106/1995 vp).

7 §. *Osoituksen antaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan ulosottomies antaa osoituksen täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen, jos väitteen tai vaatimuksen tueksi on esitetty todennäköisiä perusteita ja ulosottoasia on tämän johdosta tullut epäselväksi eikä selvitystä voida hankkia ulosottomenettelyssä. Samansisältöinen säännös on ulosottolain

9 luvun 6 §:n 1 momentin loppuosassa.

Nykyisin kaikki muutoksenhakuasteet voivat antaa osoituksen täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen. Osoituksia ovat antaneet etenkin käräjäoikeudet mutta myös ylemmät oikeusasteet. Osoitus voitaisiin antaa jatkosakin myös ylemmissä asteissa, joskin on toivottavaa, että osoitus annetaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Edellytyksenä osoituksen antamiselle olisi, ettei asiaa laajuutensa tai muun erityisen syyn vuoksi ole tarkoituksenmukaista käsitellä valitusasiana. Tuomioistuimen tulisi ilmoittaa antamastaan osoituksesta asianomaiselle ulosottomiehelle. Edellä mainitut säännökset otettaisiin pykälän 2 momentiksi.

Tuomioistuimien voisi antaa osoituksen, jos asia on niin laaja, ettei sitä ole tarkoituksenmukaista käsitellä käräjäoikeudessa noudattaen soveltuvin osin hakemusasian käsittelyä koskevia oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännöksiä ja ylemmässä asteessa noudattaen ulosoton valitusasian käsittelyjärjestystä. Laajuudella ei niinkään tarkoiteta asianominutkaisuutta tai oikeudellisen arvioinnin vaatavuutta, vaan erityisesti sitä, että tosiasiapuolen selvittäminen edellyttäisi lukuisien todistajien kuulemistä. Erityisenä syynä antaa osoitus voisi olla esimerkiksi se, että asianosaisilla on intressi saada asiasta tuomioistuimen ratkaisu, jolla on normaali oikeusvoimavaikutus. Ulosottovalitusasiassa annettu ratkaisu on voimassa ainoastaan kyseisessä ulosottoasiassa (katso myös KKO 2004:93).

Pykälän 3 momentissa olisi säännös osoituksen saajasta. Osoitus annetaan väitteen tai vaatimuksen esittäjälle. Jos kuitenkin selvityksen esittäminen siitä kysymyksestä kuuluu jollekin toiselle, osoitus annetaan hänelle. Momentti vastaa ulosottolain 9 luvun 8 §:n 2 momentissa olevaa säännöstä.

Viimeksi mainitussa momentissa on nykyisin lisäksi luettelo siitä, kenelle osoitus on eri tilanteissa annettava ja ketä vastaan kanne on nostettava. Säännös on sisällöltään kuitenkin niin harkinnallinen, ettei sen säilyttämistä ole enää pidetty välttämättömänä. Voidaan olettaa, että asianosaisten määrittely ehdotetussa 8 §:n 1 momentissa määrittää riittävästi asianosaisasetelmaa. Luettelosta luovutettaisiin sääntelyn tiivistämiseksi varsinais-

ta muutosta tarkoittamatta. Jatkossakaan esimerkiksi velalliselle ei annettaisi osoitusta sivullisen väittäessä ulosmitatun omaisuuden kuuluvan itselleen, vaan osoitus annettaisiin joko sivulliselle tai velkojalle.

Jollei kaikkia asianosaisia ole haastettu, tuomarin asiana olisi ilmoittaa kantajalle, ettei riita täytä täytäntöönpanoriidan edellytyksiä ja kehottaa kantajaa nostamaan halutesaan kanteen myös puuttuvia asianosaisia vastaan. Muussa tapauksessa asiaa ei voida käsitellä täytäntöönpanoriitana eikä antaa myöskään keskeytysmääräystä.

8 §. Asianosaiset ja kuuleminen. Pykälän *1 momentin* mukaan asianosaisia täytäntöönpanoriidassa ovat ulosottoasian hakija tai velkoja ja vastaaja sekä sivullinen, jonka oikeutta täytäntöönpano koskee. Momentti vastaa ulosottolain 9 luvun 8 §:n 1 momenttia kuitenkin niin, että ehdotetussa muodossa puhutaan nykyistä eritellymmin erikseen hakijasta ja erikseen maksuvelvoitteen täytäntöönpanon osalta muusta velkojasta, jolla on oikeus maksunsaantiin ulosmitatusta omaisuudesta. Momentti koskisi vastaavasti velallisen sijasta laajemmin vastaajaa. Täytäntöönpanoriidassa olisivat siten asianosaisena aina 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen ulosottoasian asianosaiset sekä heidän lisäksi myös sivullinen, jos asia koskee hänen oikeuttaan.

Ulosottolaissa ei ole nimenomaista säännöstä kuulemisesta ennen täytäntöönpanoriitaosoituksen antamista. Lain 9 luvun 6 §:n perusteluissa todetaan, että ulosottomiehen tulisi kuulla asianomaista ennen osoituksen antamista. Rajatapauksessa hänen mielipiteensä voisi vaikuttaa siihen, annetaanko osoitus. Jos asianomainen ilmoittaa, että hän mieluummin valittaa kyseisestä seikasta, hyvän ulosottotavan mukaista saattaisi olla, ettei osoitusta anneta (HE 106/1995 vp).

Käytäntö on osoittanut, että ulosottomiehet antavat hyvin harvakseltaan osoituksia eikä ole ilmennyt, että tätä harkintaoikeutta olisi käytetty epäasianmukaisesti. Kun käräjäoikeudella on nykyisin mahdollisuus käsitellä ulosottovalitusasia riita-asian käsittelyjärjestyksessä, tämä edelleen vähentänee tarvetta antaa osoituksia.

Pykälän *2 momenttiin* otettaisiin kuitenkin nimenomainen kuulemissäännös. Sen mukaan ennen osoituksen antamista ulosotto-

miehen tulee kuulla osoituksen saajaa. Tarvittaessa olisi kuultava myös muita riidan asianosaisia. Näin osoituksensaaja ja tarvittaessa muutkin riidan osapuolet saavat tilaisuuden esittää näkemyksensä osoituksen tarpeellisuudesta. Lisäksi ehdotetun 11 §:n 1 momentin mukaan osoituksensaaja saisi kanteen sijasta käyttää valitusoikeuttaan. Kuulemisessa noudatettaisiin yleistä 3 luvun 32 §:n kuulemissäännöstä.

9 §. Osoituksen antamisen esteet. Ulosottolain 9 luvun 6 §:n 2 momentin mukaan osoitus täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen voidaan antaa täytäntöönpanon missä vaiheessa tahansa. Rahasaamisen täytäntöönpanossa osoitusta ei kuitenkaan voida antaa enää lopputilityksen suorittamisen ja varojen lähettämisen jälkeen. Muussa täytäntöönpanossa osoitusta ei voida antaa sen jälkeen, kun täytäntöönpano on saatettu lainvoimaisesti loppuun.

Nykyistä vastaavasti pykälän *1 momentin* alkuun otettaisiin säännös, jonka mukaan osoitusta ei saa antaa maksuvelvoitteen täytäntöönpanossa lopullisen tilityksen jälkeen eikä muussa täytäntöönpanossa sen jälkeen, kun täytäntöönpano on saatettu lainvoimaisesti loppuun. Välillisesti tästä kävisi samalla ilmi, että näissä rajoissa osoitus voitaisiin antaa missä vaiheessa tahansa. Sen osalta, mitä lopullisella tilityksellä tarkoitetaan, viitataan ehdotetun 11 luvun 1 §:n 2 momentin kohdalla todettuun.

Momentissa säädettäisiin edellä mainittujen yleisten esteiden lisäksi erityisiä rajoituksia osoituksen antamiseen. Momentin *1 kohdan* mukaan osoitusta ei saisi antaa, jos väite tai vaatimus koskee seikkaa, josta on asianomaiseen nähden lainvoimainen ulosottomiehen päätös tai tuomioistuimen ratkaisu. Säännös korvaisi ulosottolain 9 luvun 6 §:n 2 momentissa olevan kolmannen virkkeen, jossa käytetään ilmaisua väitteen tai vaatimuksen tulemisesta ratkaistuksi ulosottomiehen lainvoimaisella päätöksellä (katso myös KKO 2003:133).

Sanamuodon muutoksella on tarkoitus selvittää sitä, että jos jokin ulosottomiehen toimi tai päätös tulee asianomaiseen nähden lainvoimaiseksi, täytäntöönpanoriitakaan ei olisi enää mahdollinen. Edellytyksenä ei siten olisi, että konkreettinen väite tai vaatimus

on tehty, vaan merkityksellistä on se, onko toimi tai päätös, jota väite tai vaatimus koskee, tullut lainvoimaiseksi. Toisaalta ulosoton vaiheittainen lainvoimaiseksi tuleminen merkitsee sitä, että väite tai vaatimus saattaa olla tutkittavissa myöhemmän vaiheen yhteydessä. Jos esimerkiksi sivullisen omakseen väittämän omaisuuden ulosmittaus on tullut ehdotetun 11 luvun 5 ja 6 §:n mukaan sivulliseen nähden lainvoimaiseksi, täytäntöönpanoriitaosoitus voidaan antaa sivulliselle tämän jälkeenkin, mutta riidan kohteena on silloin myynnistä kertyneet varat, kunnes ne on lopullisesti tilitetty.

Silloin, kun asianomainen on laiminlyönyt esittää väitteen tai vaatimuksen toimituksessa, jossa hänen olisi tullut se lain mukaan esittää, hänelle ei voitaisi 2 kohdan mukaan antaa enää osoitusta täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen. Vastaava säännös on ulosottolain 9 luvun 6 §:n 2 momentin viimeisessä virkkeessä.

Nykyisin osoitusta ei myöskään voida antaa, jos asianomainen on menettänyt oikeutensa vedota väitteeseen tai vaatimukseen laiminlyömällä kanteen nostamisen määräajassa. Tätä vastaavasti, mutta hieman yleisemmässä muodossa puheena olevan momentin 3 kohdassa säädettäisiin, että osoitusta ei saa antaa, jos asianomainen on jo saanut osoituksen nostaa täytäntöönpanoriitakanteen samasta kysymyksestä.

Pykälän 2 momentissa olisi kielto, jonka mukaan ulosottomies ei saa antaa osoitusta, jos asianomainen on valittanut samasta kysymyksestä. Vastaava säännös on nykyisen ulosottolain 9 luvun 6 §:n 3 momentissa. Sen sijaan tuomioistuimien voisi antaa osoituksen ehdotetussa 7 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla edellytyksillä.

10 §. Osoituksen sisältö ja tiedoksianto. Pykälässä säädettäisiin osoituksen sisällöstä ja tiedoksiannosta nykyistä ulosottolain 9 luvun 7 §:ää pääosin vastaavasti.

Pykälän 1 momentin mukaan täytäntöönpanoriitaosoitus on annettava kirjallisesti. Osoituksessa olisi momentin 1—5 kohdan mukaan mainittava käräjäoikeus, jossa kanne on nostettava, kanteen nostamisen määräaika sekä riidan asianosaiset, joita vastaan kanne on nostettava. Niin ikään tulisi mainita osoituksen antamiseen johtaneet syyt ja riidan

kohde samoin kuin täytäntöönpanon senhetkinen vaihe ja kanteen nostamisen laiminlyönnin seuraus.

Uutena vaatimuksena olisi täytäntöönpanon vaiheen ilmoittaminen, jos osoituksen antajana on ulosottomies. Tällä pyritään siihen, että käräjäoikeus saisi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa tiedon siitä, missä vaiheessa täytäntöönpano on. Tieto on tarpeen mahdollista keskeytysmääräystä varten.

Pykälän 2 momentin mukaan osoitus olisi annettava tiedoksi osoituksen saajalle. Tämä vastaa nykyistä ulosottolain 9 luvun 7 §:n 2 momenttia. Lisäksi ehdotetun momentin mukaan osoituksen antaminen tulisi tarvittaessa antaa tiedoksi myös muille asianosaisille. Velalliselle olisi aiheellista ilmoittaa sivulliselle annetusta osoituksesta, jollei velallinen ole siitä muutoin tietoinen. Harkinnan mukaan osoituksesta voitaisiin ilmoittaa myös velkojille. Etenkin yksityiselle velkojalle saattaa olla aiheellista ilmoittaa osoituksesta ja antaa tietoa siitä, mitä riita tarkoittaa velkojan kannalta.

11 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin uusi säännös, joka koskee täytäntöönpanoriitaosoituksen saajan valinta-oikeutta oikeussuojakeinojen välillä. Jos osoituksen antaja on ulosottomies, osoituksen saaja saisi kanteen sijasta käyttää valitusoikeuttaan. Osoituksensaajan oikeusturvaa on aiheellista täydentää mainitulla tavalla, vaikkei osoituksia tietyvästi ole annettu perusteettomasti.

Momentti ei perustaisi osoituksensaajalle muutoksenhakuoikeutta silloin, kun hänellä muutoin ei olisi ulosottomiehen toimeen tai päätökseen nähden valitusoikeutta taikka jollei sellaista tointa tai päätöstä ole tehty. Tilannetta, jossa osoituksensaaja on menettänyt valitusoikeutensa, mutta osoitus olisi yhä annettavissa, ei tosin pitäisi ehdotetun 9 §:n mukaan yleensä syntyä.

Asianomainen voisi valitusoikeuttaan käyttämällä ”ohittaa” ulosottomiehen antaman osoituksen. Annettuun osoitukseen ei sen sijaan voitaisi pykälän 2 momentin mukaan hakea muutosta.

Jos osoituksen antaa valitusasian yhteydessä tuomioistuimien ehdotetun 7 §:n 2 momentin nojalla, kanne olisi nostettava osoituksen mukaisesti, koska silloin ei ole käräjäoikeu-

den ratkaisua, josta voitaisiin hakea muutosta. Jollei kannetta nostettaisi osoituksen mukaisesti, ehdotetusta 12 §:n 2 momentista seuraisi, ettei asianomainen voisi enää vedota siinä ulosottoasiassa kyseiseen väitteeseen tai vaatimukseen.

Ehdotettu momentti tekisi tarpeettomaksi ulosottolain 9 luvun 13 §:n 1 momentin säännöksen siitä, että jos ulosottomies antaa osoituksen tointa tai päätöstä koskevana valitusajana tehdyn väitteen tai vaatimuksen johdosta, osoituksen saaja saa valittaa toimesta tai päätöksestä.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin annettua täytäntöönpanoriitaosoitusta koskeva muutoksenhakukielto. Vastaava kielto on ulosottolain 9 luvun 6 §:n 4 momentissa. Muutoksenhakukielto koskisi nykyiseen tapaan sekä osoituksen antamista että osoituksen antamatta jättämistä.

12 §. Kanteen nostaminen ja sen laiminlyönti. Ulosottolain 9 luvun 10 §:n 1 momentin kahta ensimmäistä virkettä vastaavasti pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että täytäntöönpanoriitakanne on nostettava osoituksen mukaisesti neljän viikon kuluessa lasketuna osoituksen tiedoksisaannista. Osoituksen antaja voi kirjallisesta hakemuksesta pidentää määräaika, jos siihen on hyväksyttävä syy. Tällainen määräajan pidentämistä koskeva hakemus tulee tehdä ennen alkupe räisen määräajan päättymistä. Määräaika voisi siten pidentää joko ulosottomies tai tuomioistuimien sen mukaan, kumpi osoituksen on antanut.

Päätökseen, jolla määräaika on pidennetty, ei saisi hakea muutosta. Sen sijaan päätökseen, jolla määräajan pidennystä koskeva pyyntö on hylätty, voitaisiin hakea normaaliin tapaan muutosta. Sääntely vastaa nykyisen ulosottolain 9 luvun 10 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentissa olisi säännös väiteoikeuden menetyksestä. Jollei kannetta ole nostettu osoituksen mukaisesti, asianomainen ei voisi vedota enää siinä ulosottoasiassa kyseiseen väitteeseen tai vaatimukseen. Säännös vastaa ulosottolain 9 luvun 10 §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä. Jos osoituksen saaja on käyttänyt valitusoikeuttaan kanteen nostamisen sijaan, oikeutta vedota siihen väitteeseen ei tietenkään menetettäisi.

Pykälän 3 momentissa olisi säännös sen ti-

lanteen varalta, että osoitus on virheellinen. Jos virhe on sellainen, ettei se ollut selvästi havaittavissa, täytäntöönpanoriitakanne katsottaisiin oikein nostetuksi, jos asianomainen on noudattanut joko osoitusta tai mitä täytäntöönpanoriitakanteen nostamisesta säädetään.

Momentti vastaa vähäisin täsmennyksin ulosottolain 9 luvun 11 §:n 3 momentin b-pussa olevaa säännöstä. Sen sijaan mainituksa momentissa nykyisin olevat säännökset, jotka koskevat asian siirtämistä toiseen käräjäoikeuteen, jätettäisiin yleisten prosessisäännösten varaan.

13 §. Kanne ilman osoitusta. Nykyisen ulosottolain 9 luvun 9 §:n mukaan täytäntöönpanoriitakanne voidaan nostaa ilman osoitusta sekä jatkaa jo vireillä olevaa riita-asiaa täytäntöönpanoriitana. Nämä mahdollisuudet ehdotetaan oikeusturvасыistä säilytettäväksi.

Pykälän 1 momentin mukaan kanne voidaan nostaa ilman osoitusta, jos ehdotetussa 6 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät eikä 9 §:ssä tarkoitettua estettä ole. Asian tulee siten olla senlaatuinen, että se voidaan käsitellä tuomioistuimessa täytäntöönpanoriitana eikä väitteessä tai vaatimuksessa tarkoitettua kysymystä ole ratkaistu asianomaiseen nähden lainvoimaisesti eikä asianomainen ole laiminlyönyt esittää väitettä tai vaatimusta lais sa tarkoitettussa toimituksessa. Jos asianomainen on jo aiemmin saanut osoituksen nostaa täytäntöönpanoriitakanteen, hän ei voisi nostaa samasta kysymyksestä omaaloitteista kannetta. Asianomaisen tekemä valitus estäisi kanteen nostamisen myös ilman osoitusta. Tämä seuraisi ehdotetusta 17 §:stä.

Momentti vastaa asiallisesti ulosottolain 9 luvun 9 §:n 1 momenttia. Ilman nimenomaista säännöstäkin voidaan pitää selvänä, että myös ilman osoitusta nostettava täytäntöönpanoriita on pantava vireille 14 §:ssä tarkoitettussa tuomioistuimessa ja samoja asianosaisia vastaan kuin osoituksesta nostettava kanne. Jollei kanne ole vireillä kaikkia asianosaisia vastaan, tuomarin tulee prosessinjohtotoimena ilmoittaa, ettei asiaa voida käsitellä täytäntöönpanoriitana ilman, että puuttuvat asianosaiset haastetaan mukaan. Tästä on nykyisin nimenomainen säännös ulosottolain 9 luvun 11 §:n 2 momentissa.

Samoilla edellytyksillä kuin kanne voitaisiin nostaa ilman osoitusta, jo vireillä olevan riita-asian käsittelyä voitaisiin momentin nojalla jatkaa asianomaisen pyynnöstä täytäntöönpanoriitana. Riita voitaisiin käsitellä täytäntöönpanoriitana kyseisessä tuomioistuimessa eikä asiaa tarvitsisi siirtää 14 §:ssä tarkoitettuun tuomioistuimeen. Sen jälkeen, kun tuomioistuin on päättänyt jatkaa käsitteilyä täytäntöönpanoriitana, keskeytysmääräyksen antaminen on mahdollista. Säännös korvaisi ulosottolain 9 luvun 9 §:n 2 momentin ja 11 §:n 3 momentin ensimmäisen virkkeen hieman yksinkertaisemmassa muodossa.

Käytännössä on ollut havaittavissa, että täytäntöönpanoriitakanne on saatettu nostaa yksinomaan tilityksen estämiseksi. Ulosottolain 9 luvun 12 §:n 2 momentin mukaan varoja ei saa tilittää ilman vakuutta ennen kuin täytäntöönpanoriita on ratkaistu lainvoimaisesti. Tätä säännöstä muutettaisiin niin, että vain osoituksesta nostetulla kanteella on tilityksen estävä vaikutus. Asiasta on säännös ehdotetussa 16 §:n 2 momentissa. Kun kanne on nostettu ilman osoitusta, asianomaisen oikeusturvasta huolehdittaisiin keskeytysmääräyksellä.

Tuomioistuimen tulee pykälän 2 momentin mukaan viipymättä ilmoittaa asianomaiselle ulosottomiehelle siitä, että kanne on nostettu ilman osoitusta tai että on pyydetty jatkaamaan vireillä olevan riita-asian käsittelyä täytäntöönpanoriitana. Säännös korvaisi nykyisen 9 luvun 9 §:n 2 momentissa olevan asianosaiselle asetetun ilmoitusvelvollisuuden ja 11 §:n 2 momentissa säädetyn tuomioistuimen ilmoitusvelvollisuuden.

Lisäksi momentissa olisi uusi säännös siitä, että jos täytäntöönpanoriitakanne jätetään silensä, uutta kannetta ei saa nostaa ilman osoitusta. Säännös korvaisi ulosottolain 9 luvun 10 §:n 2 momentin säännöksen, jonka mukaan seurauksena on väiteoikeuden menetys. Ehdotettu säännös ei siten estäisi ulosottomiestä tai käräjäoikeutta tarvittaessa antamasta täytäntöönpanoriitaosoitusta.

14 §. Toimivaltainen käräjäoikeus. Ulosottolain 9 luvun 11 §:n 1 momenttia vastaavasti pykälässä säädettäisiin, että täytäntöönpanoriitakanne käsitellään ehdotetun 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettussa käräjäoikeudessa.

15 §. Käsittely tuomioistuimessa. Täytäntöönpanoriita on pykälän mukaan käsiteltävä kaikissa oikeusasteissa kiireellisenä ja täytäntöönpanon keskeytyspyyntö on ratkaistava heti. Keskeytysmääräyksen antamisesta säädettäisiin luvun 19—26 §:ssä. Tuomioistuimen tulee pykälän mukaan kuulla ulosottomiestä, jollei sitä voida pitää tarpeettomana. Myös tämä koskisi kaikkia täytäntöönpanoriitaa käsitteleviä oikeusasteita.

Pykälä vastaa ulosottolain 9 luvun 11 §:n kahta viimeistä virkettä. Ulosottomiehen kuulemista koskeva säännös on tullut voimaan kokonaisuudistuksen toisessa vaiheessa vuonna 2004.

Kuultava ulosottomies olisi ehdotetun 1 luvun 7 §:n 1 momentin mukaisesti joko kihlakunnanvouti tai kihlakunnanulosottomies. Jollei käräjäoikeus muuta määrää, sen mukaan kuin asia vaatii, asianomainen kihlakunnanvouti joko saapuisi itse kuultavaksi tai antaisi kihlakunnanulosottomiehelle tehtäväksi mennä kuultavaksi. Jos kuuleminen koskee tiettyä täytäntöönpanotointa, tarkoituksenmukaista on, että asiassa toimitusmiehenä ollut ulosottomies menisi kuultavaksi. Kihlakunnanvouti saapuisi kuultavaksi aina silloin, kun kyseessä on kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluva toimi. Estettä myöskään sille, että kumpikin menee kuultavaksi, ei olisi.

Ulosottomies ei rinnastu täytäntöönpanoriidassa asianosaisiin, vaikka voisi olla läsnä käsittelyssä samalla tavalla kuten asianosaiset. Ulosottomiehen tulee 1 luvun 19 §:n mukaan toimia puolueettomasti, joten hän ei ole kummankaan asianosaisen myötäpuoli. Ulosottomies ei ole täytäntöönpanoriidassa yleensä myöskään todistaja. Ulosottomies esiintyy täytäntöönpanoriidassa virkansa puolesta ja on lähinnä kuultavan asemassa.

Ulosottomiehen kuuleminen voisi olla joko kirjallista tai suullista. Selvää on, että kun ulosottomiestä kuullaan, asianosaisten on vuorostaan saatava lausua ulosottomiehen lausumista.

16 §. Vaikutus ulosottoasian käsittelyyn. Ulosottolain 9 luvun 12 §:n 1 momentin toista virkettä vastaavasti pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että sen mukaan kuin täytäntöönpanoriidassa annettu ratkaisu sitä edellyttää, ulosottomiehen tulee jatkaa täytän-

töönpanoa tai peruuttaa se.

Pykälän 2 momentin mukaan jos täytäntöönpanoriitakanne on nostettu osoituksesta, kertyneet varat saadaan tilittää vain vakuutta vastaan ennen kuin riidassa annettu tuomio on tullut lainvoimaiseksi. Sen sijaan jos kanne on nostettu ilman osoitusta, ulosottomies saisi toimittaa lopullisen tilityksen kanteen estämättä, paitsi jos asiaa käsittelevä tuomioistuim on antanut keskeytysmääräyksen. Jos lopullinen tilitys toimitetaan, kyseisen kanteen käsittelyä ei voitaisi jatkaa täytäntöönpanoriidan käyttämisen yksinomaan ulosoton tilityksen estämiskeinona.

Ilman osoitusta nostettu kanne ei enää ulosottolain 9 luvun 12 §:n 2 momentin avulla estäisi tilitystä ilman vakuutta. Asia jäisi sen varaan, antaako riitaa käsittelevä tuomioistuim keskeytysmääräyksen. Tähän asianomaisen oikeusturvaan vaikuttavaan seikkaan tuomioistuimen tulisi kiinnittää erityistä huomiota aina silloin, kun kanne on nostettu ilman osoitusta. Jotta tuomioistuim saisi tilaisuuden harkita keskeytysmääräyksen antamista, ulosottomiehen tulisi keskeyttää täytäntöönpano 6 luvun 15 §:ssä tarkoitetuissa tilanteissa. Momenttiin otettaisiin viittaus mainittuun pykälään.

Ulosottolain 9 luvun 13 §:n 2 momentin säännös siitä, että nostettu ulosottovalitus jätetään tutkimatta, jos samasta asiasta on nostettu täytäntöönpanoriitakanne ilman osoitusta, tulee tarpeettomaksi, koska ehdotetun 17 §:n mukaan asianomaisen tulee valita jompikumpi oikeussuojakeino.

17 §. Täytäntöönpanoriidan ja valituksen suhde. Käytännössä on ilmennyt tapauksia, joissa asianomainen on ensin valittanut ja sen jälkeen vielä nostanut täytäntöönpanoriitakanteen ilman osoitusta. Kanteen nostamisella on ilmeisesti usein tavoiteltu tilityksen estämistä, kun valitusta tutkiva tuomioistuim ei ole antanut keskeytysmääräystä. Ulosottolain 9 luvun 13 §:n 2 momentin mukaan tällaisessa tapauksessa ulosottovalitus väistyy ja se jätetään kanteessa tarkoitetuilta osin tutkimatta. Tämä saattaa kuitenkin olla epätarkoituksenmukaista silloin, kun valitusasiaa on jo käsitelty pitkälle. Täytäntöönpanoriidassa asian käsittely joudutaan aloittamaan alusta.

Oikeusturvan kannalta voidaan pitää riittä-

vänä sitä, että valintaoikeus oikeussuojakeinojen käytössä koskee vain alkutilannetta eikä enää sitä vaihetta, kun jompikumpi keino on jo valittu. Tästä syystä pykälässä säädettäisiin, että se, joka on tehnyt valituksen, ei saa nostaa samasta toimesta tai päätöksestä täytäntöönpanoriitakannetta. Lisäksi 9 §:n 2 momentista seuraisi se, ettei myöskään ulosottomies silloin voi antaa osoitusta. Vastaavasti se, joka on nostanut täytäntöönpanoriitakanteen, ei saisi valittaa samasta toimesta tai päätöksestä.

Kahdenkertaisen oikeussuojamenettelyn estäminen samasta vaiheesta tarkoittaa esimerkiksi sitä, että jos sivullinen on valittanut ulosmittauksesta, hän ei voi nostaa ulosmittauksen johdosta täytäntöönpanoriitakannetta. Sen sijaan estettä ei olisi sille, että hän valittaa myöhemmästä vaiheesta, esimerkiksi myynnistä. Vastaavasti jos ulosmittauksen johdosta on nostettu täytäntöönpanoriitakanne, samasta ulosmittauksesta ei voitaisi valittaa.

Täytäntöönpanoriidan vireilläolovaikutus estää uuden kanteen nostamisen samasta asiasta. Täytäntöönpanoriidassa annettulla ratkaisulla on myös normaali oikeusvoimavaikutus.

18 §. Oikeudenkäyntikulut. Pykälä koskee oikeudenkäyntikulujen korvaamista täytäntöönpanoriidassa. Sen sijaan asianosaisella ei ole oikeutta saada korvausta ensiasteen ulosottomenettelyssä syntyneistä asianosaiskuiluistaan vastapuolelta tai valtiolta.

Täytäntöönpanoriidassa sovelletaan nykyisin yleisiä oikeudenkäymiskaaren 21 luvun säännöksiä, erityisesti sen 1 §:ää, jonka mukaan hävinnyt asianosainen on velvollinen korvaamaan vastapuolensa kaikki oikeudenkäyntikulut. Ulosottolain 9 luvun 11 §:n 4 momentin mukaan jos sivullisen nostama kanne hyväksytään, valtio voidaan sivullisen vaatimuksesta määrätä korvaamaan tämän kohtuulliset oikeudenkäyntikulut. Säännös tuli voimaan ulosottolainsäädännön kokonaisuudistuksen toisen osittaisuudistuksen yhteydessä vuonna 2004.

Oikeudenkäymiskaaren oikeudenkäyntikulusäännösten uudistamisen yhteydessä todettiin, että eräissä erityislaatuissa oikeudenkäynneissä oikeudenkäyntiin kutsutaan vastaajiksi sellaisiakin henkilöitä, joita ei voida

katsoa oikeudenkäyntikulujen korvausvelvollisuuden kannalta jutun voittajiksi tai häviäjiksi, oli jutun lopputulos mikä tahansa. Tällaisia asianosaisasetelmiä todetaan esiintyvän esimerkiksi ulosottovalitusasioissa ja täytäntöönpanoriidoissa. Näissä asioissa vastaajaksi haastettua ei voida pitää häviäjänä, ellei hän osallistu oikeudenkäyntiin siten, että oikeudenkäyntikulut kasvavat (HE 107/1998 vp).

Nyt ehdotetaan, että ulosottokaareissa säädetäisiin nimenomaisesti oikeudenkäyntikulusta täytäntöönpanoriidassa, jotta voitaisiin päästä suurempaan yhtenäisyyteen kuluratkaisuissa. Silloin, kun ulosottomies tai tuomioistuin on antanut osoituksen kanteen nostamiseen, asian aineelliselle käsittelemiselle on olemassa tarve kaikkien osapuolten kannalta. Aiheellisen täytäntöönpanoriidan ajautuminen yksipuoliseen tuomioon pelkän oikeudenkäyntikuluriskin vuoksi ei ole tarkoituksenmukaista.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että jos täytäntöönpanoriitakanne on nostettu osoituksesta, asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikulustaan. Tämä pääsääntö poikkeaisi siten normaalista riita-asiasta ja olisi sama kuin oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 2 §:n mukaan asioissa, joissa sovinto ei ole sallittu. Kun viranomaistaho on katsonut, ettei asiaa voida käsitellä ensiasteen ulosotossa tai ulosottovalitusasiana, riita-asian oikeudenkäynti ei ole tavanomaisessa mielessä asianosaisen alullepanema, vaikka kanteen nostamisen osoitus heistä jollekulle annetaan. Kaikkien asianosaisten ja sivullisen intressissä on saada riidanalaiseen aineelliseen kysymykseen ratkaisu oikeudenkäynnissä, jossa on esimerkiksi mahdollisuus laajaankin todistajien kuulemiseen. Vertailukohdana voidaan mainita oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 8 a §, jonka mukaan jos asia on ollut oikeudellisesti niin epäselvä, että hävinneellä asianosaisella on ollut perusteltu syy oikeudenkäyntiin, tuomioistuin voi määrätä, että asianosaiset osaksi tai kokonaan vastaavat itse oikeudenkäyntikulusta.

Mainitusta ”kulut kuittiin” pääsäännöstä voitaisiin kuitenkin poiketa. Tuomioistuin voisi momentin nojalla erityisestä syystä velvoittaa sen, jolle tuomioistuimen päätös on vastainen, osittain tai kokonaan korvaamaan

vastapuolelleen aiheutuneet kulut noudattaen soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 21 luvun säännöksiä. Viimeksi mainittu tarkoittaa muun muassa sitä, että kulujen kohtuullistamista koskevia säännöksiä voidaan soveltaa.

Poikkeustilanteissa voidaan asianosaisen omalle toiminnalle panna painoa kulujen korvaamista koskevassa harkinnassa, vaikka osoituksen olisi alun perin antanut ulosottomies. Jos asianosainen oikeudenkäynnissä toimii siten, että vastapuolelle syntyy tarpeettomasti kuluja, voitaisiin erityisen syyn korvausvelvollisuudelle katsoa olevan käsillä. Sen sijaan pelkästään se, että asianosainen vetoaa ulosottomiehen kuulemiseen tai ulosottomiehen hankkimaan selvitykseen, ei perustaisi vielä erityistä syytä kuluvastuulle.

Edellä mainittuja säännöksiä sovellettaisiin myös silloin, kun muutoksenhakutuomioistuin käsittelee alemmassa asteessa syntyneiden kulujen korvaamista. Säännöksiä sovellettaisiin lisäksi niihin kuluihin, jotka ovat aiheutuneet muutoksenhakemisesta ja asian käsittelystä ylemmässä asteessa. Edellä todettujen perusteiden painoarvo kulujen jättämisestä asianosaisten vahingoksi on tosin pienempi ylemmissä asteissa, koska riidasta on jo annettu täysitulkintainen tuomioistuinratkaisu.

Jos taas täytäntöönpanoriitakanne on nostettu ilman osoitusta, noudatettaisiin pykälän 2 momentin mukaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädetään. Näin ollen, kun kyseessä on asia, jossa sovinto on sallittu, noudatettaisiin kulujen osalta mainitun luvun 1 §:n mukaista pääsääntöä. Voidaan pitää oikeudenmukaisena, että hävinnyt osapuoli korvaa vastapuolensa kulut asiassa, jossa ulosottomies tai käräjäoikeus ei ole nähnyt olevan perusteita siirtää asiaa ulosoton väli-oikeudenkäyntiin. Mainitun luvun normaalit sovittelusäännökset ovat sovellettavissa.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin valtion kuluvastuusta. Momentin mukaan valtion korvausvastuusta on soveltuvin osin voimassa, mitä 11 luvun 20 §:n 2 momentissa säädetään.

Viitatuista momentista seuraa, että jos sivullisen kanne hyväksytään, valtio voidaan sivullisen vaatimuksesta määrätä osittain tai kokonaan korvaamaan tämän kohtuulliset oi-

keudenkäyntikulut, jos kulujen jäämistä sivullisen vahingoksi voidaan pitää olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomana.

Sääntely olisi muutoin samanlainen kuin nykyisin, mutta selvyuden vuoksi säännöksen otettaisiin maininta siitä, että kulut voidaan määrätä valtion korvattaviksi osittain tai kokonaan. Valtion korvausvastuu myös edellyttäisi, että kulujen jäämistä sivullisen vahingoksi voidaan pitää olosuhteisiin nähden kohtuuttomana. Olosuhteilla tarkoitettaisiin esimerkiksi asianomaisen omaa toimintaa ensiasteen ulosotossa ja oikeudenkäynnissä sekä hänen varallisuusasemaansa. Valtion korvauskynnystä ei ole perusteltua asettaa kovin matalalle. Ulosottomiehellä on ensiasteen menettelyssä ratkaisupakko usein hyvinkin epäselvissä asioissa, joissa saattaa olla käsillä huomattava intressi. Hakijan oikeuksien toteuttaminen edellyttää samanaikaisesti toiminnalta riittävää tehokkuutta.

Viitatussa säännöksestä myös seuraisi, että valtion korvausvastuu ulotettaisiin kosemaan ulosoton asianosaisten oikeudenkäyntikuluja täytäntöönpanoriidassa. Ulosoton asianosaisia ovat 1 luvun 3 §:n 1 momentin 1—4 kohdan mukaisesti käytännössä hakijat ja velallinen. Ulosoton asianosaisten osalta korvausvelvollisuus kuitenkin edellyttäisi, että asiassa on sattunut selvä virhe, jonka ulosottomiehen olisi tullut korjata itseoikaisuna. Näin ollen valtion korvausvelvollisuus syntyisi vain poikkeuksellisesti. Ennen kulujen määräämistä valtion korvattaviksi asianomaista valtion edustajaa tulisi kuulla. Kunnes ulosoton hallintovirasto on perustettu, tilaisuus tulla kuulluksi varattaisiin oikeusministeriölle tai tämän määräämälle. Lähemmin perustelujen osalta viitataan siihen, mitä ehdotetun 11 luvun 20 §:n 2 momentin kohdalla todetaan.

Täytäntöönpanon keskeyttäminen

Keskeyttämistä koskevat säännökset otettaisiin ulosottokaareen eräin asiallisin täsmennyksin sensisältöisinä kuin ne ovat nykyisen ulosottolain 9 luvun 14—18 §:ssä.

19 §. Ulosottomiehen keskeytyspäätös. Pykälä koskee ulosottomiehen päätöstä täytäntöönpanon keskeyttämisestä itseoikaisuuharjinnan ja täytäntöönpanoriitaosoituksen joh-

dosta. Pykälän 1 momentin mukaan ulosottomies saa keskeyttää täytäntöönpanon itseoikaisua koskevaa harkintaa varten. Momentti vastaa ulosottolain 9 luvun 14 §:n 1 momenttia.

Ulosottomiehen on 2 momentin mukaan keskeytettävä täytäntöönpano, jos osoitus täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen on annettu. Tällöin keskeytys on voimassa, kunnes kaksi viikkoa on kulunut vireillepanon määräajan päättymisestä. Momentti vastaa ulosottolain 9 luvun 14 §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä. Mainitussa momentissa säädetään nykyisin vielä siitä, että jollei ulosottomies ole saanut kyseisen kahden viikon aikana käräjäoikeudesta tai asianosaiselta ilmoitusta keskeytysmääräyksestä, täytäntöönpanoa jatketaan. Tämän voidaan katsoa seuraavan myös ehdotetusta sanamuodosta ilman nimenomaista säännöstäkin.

Ehdotetun momentin mukaan keskeytys seuraisi vain osoituksesta nostetusta täytäntöönpanoriidasta. Näin ollen myöskään nimenomaista säännöstä siitä, että ilman osoitusta nostetusta kanteesta ei seuraa keskeytystä, ei enää katsota tarpeelliseksi.

20 §. Tuomioistuimen keskeytysmääräys. Pykälässä säädettäisiin keskeytysmääräyksen antamisesta tuomioistuimessa. Tuomioistuin, joka käsittelee ulosottovalitusta tai täytäntöönpanoriitaa, voi pykälän 1 momentin nojalla antaa keskeytysmääräyksen. Määräys voitaisiin antaa asianosaisten pyynnöstä, mutta myös tuomioistuimen omasta aloitteesta. Keskeytysmääräyksen saa antaa käräjäoikeudessa yksi tuomari kansliassa ja hovioikeudessa yksi jäsen. Määräys saadaan antaa väliaikaisesti vastapuolta kuulematta. Tältä osin momentti vastaa ulosottolain 9 luvun 14 §:n 2 momenttia. Uutena säännöksenä momenttiin otettaisiin vaatimus siitä, että keskeytyspyyntö on ratkaistava heti. Annettua keskeytysmääräystä voidaan muuttaa tarvittaessa ehdotetun 23 §:n 2 momentin nojalla.

Pykälän 2 momentissa tuomioistuimelle asetettaisiin velvollisuus heti ilmoittaa antamastaan keskeytysmääräyksestä sekä sen muuttamisesta ja asiassa myöhemmin annetusta pääasiantarkaisusta asianomaiselle ulosottomiehelle. Momentti vastaa lyhennyksessä muodossa ulosottolain 9 luvun 17 §:ää. Ilmoituksen pääasiantarkaisusta tulee sisältää

myös mahdolliset keskeytyksen voimassaoloaikaa koskevat määräykset.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin selventävä viittaussäännös siihen, että keskeytysmääräyksen antamisesta ulosottooperustetta koskevan muutoksenhaun yhteydessä säädetään 2 luvun 13 §:ssä. Viitatussa pykälässä olisivat erityissäännökset täytäntöönpanon peruuttamisesta. Muilta osin sovellettaisiin puheena olevia keskeytysäännöksiä.

21 §. Keskeytysmääräyksen perusteet. Pykälään otettaisiin uusi säännös seikoista, jotka tulisi ottaa huomioon harkittaessa keskeytysmääräyksen antamista ja sisältöä. Nykyisen ulosottolain 9 luvun perusteluissa tuotiin esiin seikkoja, jotka puhuvat keskeytysmääräyksen antamisen puolesta ja sitä vastaan. Samalla kuitenkin katsottiin, että seikat ovat niin harkinnallisia, ettei niiden ottamista lakiin pidetty tarkoituksenmukaisena (HE 106/1995 vp sivu 88).

Pykälän 1 momenttiin otettaisiin eräitä keskeytysten pidettäviä seikkoja, jotka tulisi ottaa huomioon keskeytisharkinnassa. Säännös vastaa asiallisesti nykytilaa. Momentin mukaan harkinnassa tulee ottaa huomioon täytäntöönpanon vaihe, todennäköisyys valituksen tai kanteen hyväksymiselle, keskeytyksestä tai täytäntöönpanon jatkamisesta osapuolille aiheutuva mahdollinen haitta sekä muut vastaavat seikat. Siitä, mitä näillä seikoilla lähemmin tarkoitetaan ja mitä muita seikkoja voidaan ottaa huomioon, viitataan edellä mainittuun hallituksen esitykseen.

Täytäntöönpanon keskeyttämisharkinta etenkin ulosottovalitusasiassa on tärkeää muutoksenhakijan oikeusturvan kannalta, koska valitus ei estä tilitystä. Sen jälkeen, kun lopullinen tilitys on toimitettu, valitusta ei voida tutkia. Sama koskee ilman osoitusta nostettua täytäntöönpanoriitaa ehdotetun 16 §:n 2 momentin mukaan. Tuomioistuimen keskeytysmahdollisuutta turvaisi 6 luvun 15 §:ssä tarkoitettu ulosottomiehen väliaikainen tilityksen keskeytys.

Pykälän 2 momentissa rajoitettaisiin myynnin keskeyttämistä. Jos ulosmitatun omaisuuden arvo alentuu nopeasti tai omaisuuden hoitokulut ovat korkeat, myynti saataisiin määrätä keskeytettäväksi vain, jos siihen on painava syy. Sama koskisi tilannetta, jossa täytäntöönpano on jo edennyt siihen vaihee-

seen, että huutokaupasta on julkaistu myynti-ilmoitus.

Vaikka omaisuuden arvo alentuisi nopeasti tai hoitokulut olisivat korkeat, keskeytysmääräys voitaisiin antaa myös, jos keskeytyksen aiheuttamista kuluista ja vahingosta asetetaan vakuus. Sen sijaan tosin kuin nykyisin, myynti-ilmoituksen julkaisemisen jälkeen myyntiä ei voitaisi keskeyttää vakuuttakaan vastaan, jollei keskeyttämiseen ole painavaa syytä. Jos huutokauppoja peruutettaisiin usein myynti-ilmoituksen julkaisemisen jälkeen, seurauksena saattaisi olla ostajaehdokaiden mielenkiinnon ja luottamuksen vähentyminen.

Viimeksi mainittua muutosta lukuun ottamatta momentti vastaa ulosottolain 9 luvun 15 §:n 1 momentin viimeistä virkettä ja 2 momenttia.

22 §. Keskeytysmääräyksen sisältö. Ulosottolain 9 luvun 15 §:n 1 momentissa säädetään keskeytysmääräyksen sisällöstä. Asiallisesti sitä vastaavasti ehdotetun pykälän 1 momentin 1–4 kohdassa säädettäisiin, että keskeytysmääräyksessä täytäntöönpano voidaan keskeyttää osittain tai kokonaan. Kohdissa lueteltaisiin seuraavat mahdollisuudet: määräys rajoitetaan koskemaan osaa ulosottooperusteesta asetetuista velvoitteista tai osaa vaatimuksen määrästä (1 kohta), määräys rajoitetaan koskemaan tiettyä omaisuutta (2 kohta) taikka että määräyksessä sallitaan omaisuuden ulosmittaus, mutta kielletään myynti tai varojen tilitys (3 kohta). Lisäksi 4 kohtaan otettaisiin säännös, jonka mukaan keskeytysmääräys voitaisiin antaa myös muulla tavalla osittaisena. Useissa tapauksissa osittaisella keskeytysmääräyksellä, esimerkiksi pelkällä lopullisen tilityksen kielloilla, voitaisiin tasapainoisesti turvata sekä muutoksenhakijan että tämän vastapuolen asemaa.

Rajoittamaton keskeytysmääräys merkitsee toistuvaistulon ulosmittauksessa maksukielton peruuttamista. Toistuvaistulon ulosmittaus voidaan tapauskohtaisesti keskeyttää esimerkiksi vain riittävän saatavan määrältä, jolloin maksukieltoa ei peruuteta ja riidattoman saatavan osan perimistä jatketaan. Mahdollista on myös pysyttää maksukielto voimassa, mutta rajoittaa ulosmitattavaa määrää tai kieltää varojen tilittäminen.

Pykälän 2 momentin mukaan erityisestä syystä keskeytysmääräyksessä voidaan määrätä jo suoritettu täytäntöönpanotoimi peruutettavaksi. Tältä osin momentti vastaa ulosottolain 9 luvun 15 §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä.

Lisäksi momentin mukaan erityisestä syystä asianomainen voidaan määrätä asettamaan ulosottomiehelle vakuus saatavasta tai keskeytyksestä vastapuolelle mahdollisesti aiheutuvista kuluista ja vahingosta. Säännös vastaa ulosottolain 9 luvun 15 §:n kolmatta virkettä sillä erotuksella, että vakuuden vaatiminen edellyttäisi erityistä syytä. Tätä lisäystä voidaan pitää perusteltuna, koska keskeytys on merkittävä oikeusturvakeino. Tietävästi käytännössä vakuutta ei ole kovin usein vaadittu.

23 §. Keskeytysmääräyksen voimassaolo. Pykälä koskee keskeytysmääräyksen kestoa ja muuttamista. Pykälä vastaa ulosottolain 9 luvun 16 §:ää.

Keskeytysmääräys on pykälän 1 momentin mukaan voimassa niin kauan kuin pääasian käsittely kestää määräyksen antaneessa tuomioistuimessa. Määräyksen antanut tuomioistuin saisi joko lyhentää tai pidentää keskeytysmääräyksen voimassaoloaikaa. Pidennys voisi ulottua enintään siihen saakka, kunnes keskeytysmääräyksen antaneen tuomioistuimen pääasiaratkaisu tulee lainvoimaiseksi tai kunnes ylempi tuomioistuin antaa asiassa uuden määräyksen.

Pykälän 2 momentin nojalla keskeytysmääräyksen antanut tuomioistuin saisi muuttaa keskeytysmääräystä, peruuttaa sen tai antaa uuden määräyksen.

24 §. Vaikutus täytäntöönpanoon. Keskeytysmääräyksestä on ehdotetun 20 §:n 2 momentin mukaan heti ilmoitettava asianomaiselle ulosottomiehelle. Puheena olevan pykälän 1 momentin mukaan ulosottomiehen on keskeytettävä täytäntöönpano saatuaan ilmoituksen keskeytysmääräyksestä. Ulosottomies ei saa ryhtyä jo suoritettujen täytäntöönpanotoimien peruuttamiseen, vaan toimet pysyvät momentin mukaan voimassa, jollei tuomioistuin ole määrännyt niitä peruutettaviksi.

Momentti vastaa ulosottolain 9 luvun 18 §:n 1 ja 2 momenttia. Jos keskeytyksen ehtona on ehdotetun 22 §:n 2 momentin mukaisesti vakuuden asettaminen, täytäntöön-

pano keskeytettäisiin vasta, kun ulosottomiehelle on annettu vakuus. Vakuuden hyväksymisestä säädettäisiin 3 luvun 43 §:ssä.

Jos ulosottomies havaitsee, että ulosmittatun omaisuuden arvo alenee nopeasti keskeytyksen aikana tai omaisuuden hoitokulut ovat korkeat, hänen tulee 2 momentin mukaan tarvittaessa ilmoittaa siitä keskeytysmääräyksen antaneelle tuomioistuimelle. Momentti on samansisältöinen kuin nykyisen ulosottolain 9 luvun 18 §:n 3 momentti. Kyseinen momentti lisättiin lakiin toisen vaiheen osittaisuudistuksessa vuonna 2004.

25 §. Muutoksenhaku. Ulosottomiehen päätökseen tai tuomioistuimen ratkaisuun keskeytysasiassa ei pykälän mukaan saa hakea erikseen muutosta. Pykälä vastaa ulosottolain 9 luvun 14 §:n 4 momenttia.

26 §. Peruuttamistoimien kieltäminen tai keskeytys. Edellä käsitellyt keskeytysmääräykset koskevat täytäntöönpanotoimien keskeyttämistä. Puheena oleva pykälä sen sijaan koskee täytäntöönpanon peruuttamisen kieltämistä tai keskeyttämistä. Ehdotetun 11 luvun 9 §:n 2 momentin mukaan jos ulosmittaus kumotaan, ulosottomiehen tulee viivytyksettä ryhtyä toimiin ulosmittauksen peruuttamiseksi, jollei tuomioistuin toisin määrää.

Ehdotetun pykälän mukaan mitä puheena olevassa luvussa säädetään keskeytysmääräyksestä, koskee myös sellaisen määräyksen antamista, jossa täytäntöönpanon peruuttaminen kielletään tai keskeytetään. Tällaisen kieltomääräyksen voisi antaa myös asian ratkaissut tuomioistuin itse. Tässä tapauksessa määräys olisi voimassa, kunnes kyseinen ratkaisu tulee lainvoimaiseksi tai ylempi tuomioistuin antaa asiassa uuden määräyksen.

Pykälä on samansisältöinen kuin nykyisen ulosottolain 9 luvun 15 §:n 3 momentti, joka otettiin lakiin toisen vaiheen osittaisuudistuksessa.

11 luku. Muutoksenhaku ulosottomiehen menettelyyn

Ulosottolain 10 luvun nykyiset säännökset tulivat voimaan joulukuun alussa 1996. Ulosottokaaren 11 lukuun otettaisiin niitä vastaavat säännökset eräin vähäisin asiatar- kistuksin ja aiempaa tiiviimmässä muodossa. Siltä osin kuin säännöksiä ei ehdoteta sisäl-

löllisesti muutettaviksi, viitataan ensimmäistä osittaisuudistusta koskevan esityksen (HE 106/1995 vp) perusteluihin.

Valitus

1 §. Valitusoikeus. Ulosottolain 10 luvun 1 §:n 1 momenttia vastaavasti pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että täytäntöönpanotoimesta tai ulosottomiehen päätöksestä saa valittaa se, jonka oikeutta toimi tai päätös koskee.

Vuoden 1996 uudistuksessa (HE 106/1995 vp) jätettiin yleisten valituslegitimaatiota koskevien periaatteiden ja oikeuskäytännön varaan se, milloin päätös tai toimi koskee asianomaisen intressejä siinä määrin, että muutoksenhakuoikeus syntyy. Velallisella katsottiin voivan poikkeuksellisesti olla riittävä muutoksenhakuoikeus esimerkiksi, jos hän pystyy näyttämään uhan korvausvelvollisuudesta. Suhteellisen vakiintunut oikeuskäytäntö on ollut se, ettei velalliselle anneta oikeutta valittaa sillä perusteella, että ulosmittattu omaisuus kuuluu sivulliselle. Erityisesti ulosottolain 4 luvun 9 §:n 4 momentissa tarkoitetuissa keinotekoisien järjestelyjen tilanteissa kuitenkin myös velallisella on katsottu saattavan olla perusteltu oikeudellinen tarve valittaa ulosmittauksesta (katso KKO 2004:93).

Jos velalliselle annettaisiin laaja muutoksenhakuoikeus sivullisen puolesta, syntyisi ongelma muun muassa siitä, kenelle mahdollinen täytäntöönpanoriitaosoitus annetaan. Täytäntöönpanoriidan tuloksena on oikeusvoimavaikutukseltaan normaali siviilituomio, joka edellyttää, että kantajatahon tulisi olla oikea. Lisäksi heräisi kysymys, saisiko velallinen hakea muutosta sivullisen puolesta ilman tämän suostumusta. Perustellumpaa on pitää pääsääntönä sitä, että muutosta hakee se, jonka oikeutta toimi tai päätös koskee.

Velalliset ovat tietävästi toisinaan erehtyneet valitusoikeudestaan sivullisen puolesta, ja sivullinen on saattanut tästä syystä menettää oikeutensa. Oikeudenmenetyksiä pyrittäisiin estämään sillä, että valitusosoitukseen otettavissa muutoksenhakuohjeissa olisi maininta valitusoikeudesta. Asiasta olisi säännös 14 §:n 1 momentin 5 kohdassa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että

lopullisen tilityksen jälkeen voidaan valittaa vain tilityksessä olevasta virheestä. Lopullinen tilitys poistaisi muutoksenhakuoikeuden, koska ulosoton keinoin varoja ei voitaisi periä takaisin. Takaisinperintää ei ehdoteta yleisperustelujen jaksossa 4 todetuista syistä. Tilityksessä olevalla virheellä tarkoitettaisiin lähinnä varojen maksamista jakoluettelosta poikkeavasti. Jos kyseessä on muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpano, voidaan vastaavasti katsoa, että loppuun saatettu täytäntöönpano lakkauttaa muutoksenhakuoikeuden.

Momentti vastaa asiallisesti nykyistä sääntelyä kuitenkin niin, että momentissa selvytyden vuoksi käytettäisiin ilmaisua lopullinen tilitys. Nykyisessä säännöksessä käytetty ilmaisu ”lopputilitys” on tullut harhaanjohtavaksi, koska vuoden 2004 uudistuksessa ulosottolain 3 luvun 94 §:ään otettiin säännös siitä, että lopputilityksellä tarkoitetaan asian vireilläolon päättävää viimeistä tilitystä erotuksena välitilityksiin. Myös välitilitys voi olla ehdotetussa momentissa tarkoitettulla tavalla lopullinen tilitys.

Lopullisella tilityksellä tarkoitettaisiin tilitystä, joka on toimitettu ilman edeltävän vaiheen lainvoimaisuuteen liittyvää vakuutta. Ehdotetun 6 luvun 14 §:n mukaan kauppahintaa ei saa eräissä tapauksissa tilittää ilman vakuutta ennen kuin myynti ja jako ovat tulleet lainvoimaisiksi. Tällainen ehdollinen tilitys ei tietenkään poista tai lakkautta kyseistä edeltävää vaihetta koskevaa valitusoikeutta. Merkitystä ei olisi sillä, onko vakuus konkreettisesti asetettu vai onko asianomainen hakija siitä vapautettu ehdotetun 3 luvun 44 §:n nojalla. Ehdotettu momentti ei koske ulosottooperustetta koskevaa muutoksenhakuoikeutta.

Nykyisessä ulosottolain 10 luvun 1 §:n 2 momentissa olevaa säännöstä siitä, ettei muutosta saa hakea puuttuvan alueellisen toimivallan perusteella, ei enää tarvittaisi. Vuonna 2004 voimaan tulleen ulosottolainsäädännön toisen vaiheen uudistuksen jälkeen vastaavalla ulosottomiehellä on ollut toimivalta koko maan alueella.

2 §. Toimivaltainen tuomioistuin. Pykälän 1—3 momentissa säädetään muutoksenhakukeinoksi valitus, luetellaan toimivaltaiset käräjäoikeudet sekä säädetään, että muutosta

haetaan siltä käräjäoikeudelta, jonka tuomio-piirissä täytäntöönpanotoimi on suoritettu. Pykälä vastaa ulosottolain 10 luvun 2 §:ää (HE 106/1995 vp).

3 §. Valituksen tekeminen ja peruuttaminen. Valitus tulisi pykälän 1 momentin mukaan tehdä siten, että valituskirjelmä toimitetaan toimen tai päätöksen tehneen ulosottomiehen kansliaan viimeistään ehdotetussa 5 ja 6 §:ssä tarkoitetun määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä olisi sallittua toimittaa joko kirjallisesti tai sähköisenä viestinä. Jos valitus myöhästyy, valitusoikeus menetettäisiin.

Momentti vastaa pääosin ulosottolain 10 luvun 3 §:n 1 momenttia. Toisin kuin nykyisessä sääntelyssä, momentissa ilmaistaisiin nimenomaisesti myös mahdollisuus käyttää sähköistä viestiä. Se on tosin mahdollista nykyisinkin sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (13/2003) nojalla. Sähköisellä viestillä tarkoitetaan ehdotetun 1 luvun 5 §:n mukaan edellä mainitun lain mukaista viestiä. Sähköinen viesti voisi käytännössä olla telekopio, sähköinen lomake tai sähköposti. Kaikissa ulosottopiireissä tulee olemaan tämän uudistuksen voimaan tullessa niin sanottu virkasähköposti. Selvyyden vuoksi ja väärinymmärrysten välttämiseksi mainittaisiin nimenomaisesti, että valituskirjelmän tulee olla perillä ennen virka-ajan päättymistä. Tämä vaatimus koskisi siis myös sähköisenä viestinä tullutta valituskirjelmää.

Valituskirjelmästä ja siihen liitetyistä asiakirjoista ei tarvitsisi antaa jäljennöksiä. Tästä ei enää ehdoteta nimenomaista säännöstä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin ulosottolain 10 luvun 7 §:n 1 momentin viimeistä virkettä vastaavasti, että kirjallinen valituskirjelmä on valittajan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava.

Valitus peruutettaisiin toimittamalla peruutuskirjelmä kirjallisesti tai sähköisesti asianomaisen ulosottomiehen tai käräjäoikeuden kansliaan. Tämä pykälän 3 momenttiin otettava säännös vastaisi ulosottolain 10 luvun 3 §:n 2 momenttia. Selvyyden vuoksi tässäkin ilmaistaisiin nimenomaisesti mahdollisuus käyttää sähköistä viestiä.

4 §. Valituksen vireilletulo. Valitus tulee pykälän 1 momentin mukaan vireille toimi-

valtaisessa käräjäoikeudessa, kun valituskirjelmä on saapunut ulosottomiehen kansliaan. Kaikki valitusasiakirjat liitteineen ja jäljennökset asiassa kertyneistä ulosottoasiakirjoista, kuten ulosottomiehen päätöksistä ja pöytäkirjoista, tulee heti toimittaa käräjäoikeuteen. Samalla ulosottomiehen tulee antaa käräjäoikeudelle selvitys siitä, onko valitus saapunut määräajassa. Momentti vastaa asiallisesti ulosottolain 10 luvun 3 §:n 1 momentin viimeistä virkettä ja 12 §:n 2 momenttia. Silloin, kun valituskirjelmään sisältyy keskeytyspyyntö, asiakirjat tulisi toimittaa korostuneen kiireellisesti käräjäoikeuteen

Sen, onko valitus saapunut määräajassa, ratkaisisi nykyiseen tapaan käräjäoikeus. Jos ulosottomies on jatkanut valituksen määräaika ehdotetun 7 §:n 1 momentin nojalla, päätös siitä tulisi liittää selvitykseen valituksen määräajassa saapumisesta.

Pykälän 2 momentti koskee tilannetta, jossa valituskirjelmä on toimitettu väärään paikkaan. Jos valituskirjelmä on säädetyssä määräajassa toimitettu muulle ulosottomiehelle kuin sille, joka on tehnyt kyseisen toimen tai päätöksen, valituksen katsottaisiin tulleen oikein vireille. Valituskirjelmä tai sen jäljennös olisi heti toimitettava päätöksen tai toimen tehneelle ulosottomiehelle. Ehdotettu säännös on tullut tarpeelliseksi, koska ulosotto-toimessa on vuonna 2004 voimaan tulleen toisen vaiheen uudistuksen myötä siirrytty pitkälti valtakunnalliseen toimintatapaan muun muassa asian vireillepanossa.

Myös silloin, kun valituskirjelmä on toimitettu suoraan toimivaltaiseen käräjäoikeuteen, valituksen katsottaisiin momentin mukaan tulleen oikein vireille. Myös tässä tapauksessa valituskirjelmä tai sen jäljennös olisi heti toimitettava päätöksen tai toimen tehneelle ulosottomiehelle. Säännös vastaa tältä osin ulosottolain 10 luvun 12 §:n 1 momenttia.

Jos valituskirjelmä on saapunut erehdyksessä muulle viranomaiselle kuin ulosottomiehelle tai toimivaltaiseen käräjäoikeuteen, sovellettaisiin, mitä asiakirjan tai sähköisen asiakirjan siirrosta erikseen säädetään.

5 §. Valituksen määräaika. Määräaika valituksen tekemiseen olisi pykälän 1 momentin mukaan kolme viikkoa. Momentti on samansisältöinen kuin ulosottolain 10 luvun 4 §:n

1 momentti.

Selvyyden vuoksi pykälän 2 momenttiin otettaisiin uusi säännös, jonka mukaan muutosta voimassa olevaan maksukieltoon, joka on annettu palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittauksessa, saadaan hakea ilman määräaika. Tämä vastaa vakiintunutta tulkintaa ja oikeuskäytäntöä. Toistuvaistulon ulosmittauksessa toimitetaan asian vireilläolon aikana yleensä useita lopullisia tilityksiä, joiden osalta muutoksenhakumahdollisuus lakkaa ehdotetun 1 §:n 2 momentin mukaisesti. Sen sijaan itse maksukieltoon voitaisiin hakea muutosta toimitetuista tilityksistä huolimatta koko sen ajan kuin se on voimassa.

6 §. Määräajan laskeminen. Pykälän 1 momentissa ilmaistaisiin ensin nykyistä ulosottolain 10 luvun 4 §:n 2 momentin ensimmäistä virkettä vastaava pääsääntö, jonka mukaan valituksen määräaika lasketaan asianomaiselle päivästä, jona toimitus pidettiin tai päätös tehtiin, jos siitä on hänelle etukäteen ilmoitettu tai hän on ollut toimituksessa läsnä. Momentti koskisi sekä ulosoton asianosaisia että sivullista.

Ehdotetun 4 luvun 26 §:n 1 momentin mukaan omaisuus ulosmitataan ulosottomiehen tekemällä ulosmittauspäätöksellä. Ulosmittausta koskeva valituksen määräaika laskettaisiin näin ollen ulosmittauspäätöksestä, jos asianomaiselle on annettu 3 luvun 34 §:ssä tarkoitettu ulosmittauksen ennakoilmoitus. Jollei ennakoilmoitusta ole annettu, valitusaika laskettaisiin siitä, kun asianomainen on saanut ulosmittauksesta 3 luvun 36 §:n 1 momentissa tarkoitettun jälki-ilmoituksen. Jos kuitenkin asianomainen on ollut ulosmittaus-toimituksessa läsnä, valitusaika lasketaan hänelle toimituspäivästä.

Lisäksi momenttiin koottaisiin säännökset siitä, miten edellisessä pykälässä tarkoitettu kolmen viikon määräaika lasketaan eräissä tapauksissa. Kohdat, jotka koskevat jakoluettelon esillepanoa ja jakokokousta, poistettaisiin, koska niitä vastaavat 6 luvun säännökset on poistettu. Jako tulisi lainvoimaiseksi kolmen viikon määräajassa laskettuna 6 luvun 5 §:ssä tarkoitettun jakopäätöksen tekemisestä. Jakoluettelo annettaisiin mainitun pykälän 1 momentin mukaan tiedoksi asianosaisille. Muu kuin jakoluettelon perustuva jakopäätös ilmoitettaisiin mainitun luvun 12 §:n mu-

kaan velalliselle ja pyynnöstä myös velkojal-le. Muulta osin momentti vastaa asiallisesti ulosottolain 10 luvun 5 §:ää ehdotetuista uudistuksista johtuvin terminologisin muutoksin.

Pykälän 2 momentin mukaan muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa valituksen määräaika lasketaan siitä päivästä, jona asianomainen on saanut tiedon toimesta tai päätöksestä. Momentti vastaa nykyisen ulosottolain 10 luvun 4 §:n 2 momentin jälkimmäistä virkettä. Momentti koskisi esimerkiksi sivullista, jolle ei ole annettu 1 momentissa tarkoitettua ilmoitusta, eikä hän ollut myöskään läsnä toimituksessa.

7 §. Uusi määräaika. Ulosottolain 10 luvun 6 §:n mukaan uuden määräajan asettaa käräjäoikeus, jollei muutosta ole voitu hakea määräajassa laillisen esteen vuoksi tai muusta hyväksyttävästä syystä. Nyt ehdotetaan, että mainituilla perusteilla ulosottomies voisi hakemuksesta asettaa uuden määräajan. Tästä otettaisiin säännös pykälän 1 momenttiin.

Ulosottomiehen tulisi tehdä ehdotetussa 3 luvun 28 §:n 1 momentissa tarkoitettu kirjallinen päätös silloin, kun hän asettaa uuden määräajan. Päätös tulisi toimittaa käräjäoikeuteen 4 § 1 momentin mukaisesti selvityksenä valituskirjelmän määräajassa saapumisesta.

Oikeusturvasyyt edellyttävät, että uutta määräaika koskevan pyynnön saa hylätä ainoastaan käräjäoikeus. Jos ulosottomies katsoo, ettei uutta määräaika tule asettaa, asia olisi momentin mukaan siirrettävä käräjäoikeuden ratkaistavaksi. Tällöin ulosottomiehen ei tarvitsisi tehdä asiassa varsinaista päätöstä, vaan hän siirtäisi määräaikahakemuksen käräjäoikeuteen. Käräjäoikeus voisi tarvittaessa kuulla ulosottomiestä.

Jos valitus on ulosottomiehen mielestä saapunut myöhässä ja hän siirtää määräaika koskevan asian käräjäoikeudelle, hänen ei tarvitsisi liittää ehdotetussa 10 §:ssä tarkoitettua lausuntoa itse asiasta. Jos käräjäoikeus asettaa uuden määräajan, ulosottomiehen tulee toimittaa normaaliin tapaan myös lausuntonsa. Tästä ei ole enää pidetty tarpeellisena säilyttää nimenomaista säännöstä.

Nykyiseen tapaan uutta määräaika tulisi pykälän 2 momentin mukaan pyytää ennen alkuperäisen valitusajan päättymistä. Tämä

tarkoittaa sitä, että uutta määräaikaa tulee pyytää viimeistään valituksen määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tarkentavana säännöksenä momenttiin lisättäisiin maininta siitä, että uutta määräaikaa voidaan pyytää joko kirjallisesti tai sähköisellä viestillä.

Jollei asianomainen ole pyytänyt uuden määräajan asettamista alkuperäisen määräajan kuluessa, hän voisi turvautua määräajan palauttamisenettelyyn, jos hänellä on ollut sellainen este kuin oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 17 §:ssä tarkoitetaan. Oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 18 §:n 2 momentista seuraa, että hakemus tehdään hovioikeudelle, jos käräjäoikeuteen tehtävän valituksen määräaika on menetetty.

8 §. Valituskirjelmän sisältö. Pykälään koottaisiin nykyisessä ulosottolain 10 luvun 7 §:ssä säädetyt ja siinä olevan viittaussäännöksen perusteella oikeudenkäymiskaaren 8 luvun 2 §:stä johtuvat valituskirjelmän sisältövaatimukset.

Pykälän *1 momentin 1–4 kohdan* mukaan valituskirjelmässä, joka osoitetaan asianomaiselle käräjäoikeudelle, on mainittava täytäntöönpanotoimi tai ulosottomiehen päätös, johon haetaan muutosta sekä yksilöity vaatimus ja seikat, joihin vaatimus perustuu. Valituskirjelmässä on mainittava myös todisteet, joihin halutaan nojautua, ja mitä kullakin todisteella halutaan näyttää toteen. Valituskirjelmässä on ilmoitettava myös asiamiehen tai avustajan yhteystiedot. Lisäksi on ilmoitettava se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat tiedoksiannot voidaan lähettää valittajalle.

Hakija, vakuuden antaja sekä väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen ovat velvollisia antamaan ulosottomiehelle tiedoksiantoosoitteensa 3 luvun 38 §:n mukaan. Samoin vastaaja on voinut antaa suostumuksensa siihen, että hänen ilmoittamaansa osoitetta käytetään tiedoksianto-osoitteena. Edellä mainitut osoitteet ovat voimassa myös ulosottovalitusasiassa, ja ulosottomiehen tulisi liittää ne ehdotetun 11 §:n mukaan soveltuvalla tavalla lausuntoonsa. Jos asianomaisen valituskirjelmässä ilmoittama osoite poikkeaa ulosottomiehelle annetusta, käytettäisiin ensin mainittua.

Ehdotettu momentti koskee valituskirjelmän vähimmäisvaatimuksia. Säädettyjen seikkojen lisäksi asianomainen voisi esittää esimerkiksi oikeudenkäyntikuluvaatimuksen. Estettä ei ole sille, että valituskirjelmässä pyydetään suullisen käsittelyn järjestämistä. Käsittelyjärjestyksen harkitsisi kuitenkin tuomioistuimien oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännösten mukaisesti.

Momentti ei koske tuomioistuimen tutkimisvelvollisuuden laajuutta, vaan siitä säädettäisiin 16 §:ssä. Mainitun pykälän mukaan käräjäoikeus voi tutkia ulosottomiehen toimen tai päätöksen oikeellisuuden valituksessa ilmoitettuja seikkoja laajemmin. Tästä samalla myös seuraisi, ettei puheena olevaa valituskirjelmän sisältöä koskevaa säännöstä voida pitää ehdottomana ja käräjäoikeudessa preklusion aiheuttavana sääntelynä.

Pykälän *2 momentissa* olisi nykyistä sääntelyä vastaava vaatimus siitä, että myös valittajan sekä todistajan tai muun kuultavan yhteystiedot on ilmoitettava soveltuvalla tavalla käräjäoikeudelle. Valituskirjelmään tulee momentin mukaan liittää myös ne kirjalliset todisteet, joihin valittaja vetoaa. Myös tältä osin momentti vastaa nykyistä sääntelyä.

Jos ulosottomies on epävarma, onko kyseessä käräjäoikeudelle tarkoitettu valituskirjelmä vai muu kirje, 1 luvun 19 §:n mukainen asianmukaisuus ja 20 §:ssä tarkoitettu avoimuus edellyttäisivät, että ulosottomies ottaa asianomaiseen yhteyttä ja varmistaa, mikä hänen tarkoituksena on.

Puutteellisen valituskirjelmän täydentämisestä huolehtisi käräjäoikeus oikeudenkäymiskaaren mukaisesti. Ulosottomiehen tulisi heti toimittaa puutteellinenkin valituskirjelmä käräjäoikeuteen. Muussa tapauksessa on vaarana, että keskeytystä edellyttävä asia jää ulosottomiehelle odottamaan täydennystä.

9 §. Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon. Ulosottolain 10 luvun 8 §:n 1 momenttia vastaavasti pykälän *1 momentissa* säädettäisiin, ettei valitus keskeytä täytäntöönpanoa, ellei laissa toisin säädetä tai tuomioistuimien anna keskeytysmääräystä. Lisäksi momenttiin otettaisiin viittaus siihen, että tilityksen keskeytyksestä säädetään 6 luvun 15 §:ssä.

Ehdotetun 6 luvun 14 §:n mukaan ennen myynnin ja jaon lainvoimaisuutta kauppahintaa ei saa tilittää ilman vakuutta, jos asiassa

on laadittu asianosaisluettelo tai jos ostajalle annetaan kauppakirja. Jos täytäntöönpanoriita on nostettu osoituksesta, kertyneet varat saataisiin 10 luvun 16 §:n 2 momentin mukaan tilittää vain vakuutta vastaan ennen kuin riidassa annettu tuomio on tullut lainvoimaiseksi.

Ulosottoerustetta koskeva muutoksenhaku saattaa 2 luvun säännösten mukaisesti estää täytäntöönpanon etenemisen tiettyä vaihetta pitemmälle.

Jos ulosmittaus kumotaan, ulosottomiehen tulee pykälän 2 momentin mukaan viivytyksettä ryhtyä toimiin ulosmittauksen peruuttamiseksi, jollei tuomioistuin toisin määrää. Momentti on samansisältöinen kuin vuonna 2004 voimaan tullut ulosottolain 10 luvun 8 §:n 2 momentti.

10 §. Ulosottomiehen lausunto. Ulosottolain 10 luvun 9 §:n mukaan ulosottomiehen on valituksen johdosta välittömästi pyydyttävä toimitusmieheltä asettamassaan määräajassa selvitys. Heti selvityksen saatuaan ulosottomiehen on annettava valituksesta perusteltu lausuntonsa. Jos kuitenkin toimitetaan itseoikaisu, erillistä lausuntoa ei tarvitse laatia. Luvun 12 §:n 3 momentin mukaan ulosottomiehen tulee toimittaa käräjäoikeuteen viipymättä ja viimeistään viikon kuluttua valituksen saapumisesta toimitusmiehen selvitys, lausunto ja luettelo asianosaisista. Jos itseoikaisu on suoritettu, lausunnon sijasta toimitetaan jäljennös itseoikaisupäätöksestä, siihen liittyvät asiakirjat ja selvitys oikaisupäätöksen lainvoimaisuudesta.

Olellisia asiallisia muutoksia ei ehdoteta nykyiseen sääntelyyn. Sen sijaan sääntelyä pyritään jonkin verran yksinkertaistamaan. Keskeytystä koskeva lausunto annettaisiin nopeutetusti.

Jos valituskirjelmään sisältyy pyyntö täytäntöönpanon keskeyttämisestä, pykälässä edellytetään, että käräjäoikeudelle tulee heti toimittaa sekä keskeytyspyyntö että sitä koskeva ulosottomiehen lausunto. Keskeytyspyyntöä koskevan lausunnon sisällöstä ei ehdoteta nimenomaisia säännöksiä. Olellaista on ilmoittaa senhetkinen täytäntöönpanon vaihe ja esittää arvio siitä, miten keskeytys vaikuttaa täytäntöönpanoon, jotta mahdollisesti annettava keskeytysmääräys olisi tilanteeseen sopiva.

Itse valitusasiaa koskeva lausunto tulisi pykälän mukaan toimittaa käräjäoikeudelle kahden viikon kuluessa laskettuna siitä, kun valituskirjelmä on saapunut ulosottomiehelle. Myös 4 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tilanteissa määräaika laskettaisiin siitä, kun valitus on tullut vireille, toisin sanoen kun kirjelmä on saapunut toiselle ulosottomiehelle tai toimivaltaiseen käräjäoikeuteen.

Nykyinen viikon määräaika ulosottomiehen lausunnon antamiselle pidennettäisiin kahteen viikkoon. Käytännössä ulosottomiehillä on ollut etenkin monimutkaisissa asioissa vaikeuksia ennättää antaa perusteltua lausuntoa määräajassa. Kun määräaikaa pidennettäisiin, voitaisiin myös edellyttää lausunnoilta hyvää tasoa.

Perustellusta syystä ulosottomies saisi pykälän mukaan käyttää kolme viikkoa lausunnon laatimiseen. Tämä aika saattaa olla tarpeen poikkeuksellisen laajoissa asioissa. Etenkin ulosoton erikoisperinnässä saatetaan tämä aika tarvita useissa tapauksissa.

Säännös ei tarkoittaisi sitä, että ulosottomies voisi säännönmukaisesti käyttää enimmäisajan lausuntonsa antamiseen. Myös lausunnon laatimista koskisi 3 luvun 21 §:ssä ilmaistu yleinen joutuisuusvaatimus.

Lausunnon antaisi pykälän mukaan asianomainen ulosottomies. Tämä tarkoittaisi tilanteesta riippuen joko asiassa vastaavana ulosottomiehenä toimivaa kihlakunnanvoutia tai varsinaisena toimitusmiehenä toiminutta kihlakunnanulosottomiestä. Siitä, kumpi lausunnon antaa, päättäisi ehdotetun 1 luvun 7 §:n mukaisesti kihlakunnanvouti, jollei tuomioistuin ole määrännyt lausunnonantajaa. Yksinkertaisessa asiassa lausunnon voisi laatia kihlakunnanulosottomies. Juridista pohdintaa vaativan lausunnon laatijan tulisi olla lakimieskoulutuksen saanut kihlakunnanvouti.

Pykälässä ei enää vastaavasti säädettäisi toimitusmieheltä pyydyttävästä selvityksestä. Ehdotetun 11 §:n mukaan lausunnonantaja tulee olla selvitys täytäntöönpanotoimista. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että jos lausunnon antaa kihlakunnanvouti, mutta asiassa toimitusmiehenä on ollut kihlakunnanulosottomies, kihlakunnanvoudin tulisi pyytää viimeksi mainitulta kirjallinen tai suullinen selvitys.

Jos ulosottomies tekisi asiassa itseoikaisupäätöksen ehdotetun 12 §:n nojalla, itseoikaisupäätös korvaisi lausunnon ja itseoikaisupäätös toimitettaisiin mainitun pykälän mukaisesti käräjäoikeuteen.

11 §. Lausunnon sisältö. Pykälään otettaisiin osittain uusi säännös ulosottomiehen lausunnon keskeisestä sisällöstä. Ehdotettu sääntely on tarkoitettu suuntaa-antavaksi niin, että ulosottomies voisi mukauttaa lausuntonsa sisällön kuhunkin tilanteeseen sopivaksi.

Pykälän mukaan ulosottomiehen on annettava lausunnossaan ensinnäkin selvitys täytäntöönpanotoimista. Tämä tarkoittaa kuvausta siitä, mitä täytäntöönpanotoimia on tehty ja millä perusteella. Sääntely korvaa edellisen pykälän kohdalla selostetulla tavalla nykyisen ulosottolain 10 luvun 9 §:n 1 momentissa ja 12 §:n 3 momentissa olevat säännökset toimitusmiehen selvityksestä.

Lausunnossa on lisäksi oltava perusteltu kannanotto valituskirjelmässä esitetyistä vaatimuksista ja seikoista, joihin vaatimus perustuu. Puolueettomat ja tasokkaat perustelut ovat keskeisen tärkeitä asianosaisten oikeusturvan ja tuomioistuinkäsittelyn kannalta. Perusteluvaatimus sisältyy myös nykyisen ulosottolain 10 luvun 9 §:n 1 momenttiin.

Lisäksi lausunnossa tulee pykälän mukaan ilmoittaa ulosottoasian asianosaiset, täytäntöönpanon senhetkinen vaihe sekä mahdollinen täytäntöönpanon keskeytys ja se, milloin keskeytys päättyy. Jos ulosottomies on jo antanut lausuntonsa keskeytyspyynnön johdosta, eikä täytäntöönpano ole edennyt sen jälkeen, on riittävää, että ulosottomies viittaa toimittamaansa lausuntoon. Estettä ei ole sille, että annetaan päällekkäisiä keskeytysmääräyksiä esimerkiksi ulosottooperustetta koskevan muutoksenhaun ja ulosottovalitusten johdosta. Keskeytysmääräyksen antajan on kuitenkin hyvä olla selvillä siitä, onko muita keskeytysmääräyksiä voimassa. Keskeytys voi perustua myös ulosottomiehen omaan päätökseen ehdotetussa 6 luvun 15 §:ssä tarkoitettussa tapauksessa. Selvitys siitä, onko valitus saapunut määräajassa, toimitetaan käräjäoikeuteen ehdotetun 4 §:n 1 momentin mukaan jo valitusasiakirjojen mukana.

Vielä pykälässä olisi säännös siitä, että lausuntoon tulee liittää soveltuvalla tavalla asi-

anomaisten tiedoksianto-osoitteet ja muut yhteystiedot. Näillä tarkoitetaan 3 luvun 38 §:n mukaisia osoitteita. Ne ovat mainitun pykälän mukaan voimassa myös ulosottovalitusasiassa.

12 §. Itseoikaisu valituksen yhteydessä. Ulosottolain 10 luvun 10 §:n mukaan ulosottomies voi toimittaa itseoikaisun vielä siinä vaiheessa, kun valituskirjelmä on saapunut. Tämä järjestelmä säilytettäisiin, joten selvät virheet voitaisiin nykyiseen tapaan korjata ilman tuomioistuinkäsittelyä.

Pykälän 1 momentin mukaan ulosottomies saa oikaista valituskirjelmässä tarkoitettua toimen tai päätöksen sen mukaan kuin 10 luvun 1–5 §:ssä säädetään. Itseoikaisun normaalit edellytykset tulisi täyttyä. Itseoikaisu tulisi tehdä 10 §:ssä säädettyssä ajassa. Määräaika olisi siten sama kuin lausunnon antamiselle, toisin sanoen pääsääntöisesti kaksi viikkoa valituskirjelmän saapumisesta. Eriytyisestä syystä ulosottomies voisi käyttää kolme viikkoa itseoikaisua koskevaan harintaan.

Kuten nykyisinkin, valituksen yhteydessä toimitettavassa itseoikaisussa noudatettaisiin muutoinkin normaaleja 10 luvun itseoikaisusäännöksiä. Kuulemisesta olisi voimassa, mitä mainitun luvun 1 §:n 2 momentissa säädetään. Oikaisupäätös olisi perusteltava luvun 4 §:n 1 momentissa säädetyllä tavalla. Toimitettu oikaisu annettaisiin tiedoksi luvun 5 §:n mukaisesti. Jollei ulosottomies toimita itseoikaisua, siitä ei tarvitsisi erikseen ilmoittaa valittajalle tai toimittaa muita tiedoksiantoja, koska asia siirtyy silloin käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Päätös, jolla virhe on oikaistu, tulisi pykälän 2 momentin mukaan toimittaa viipymättä käräjäoikeuteen. Oikaisupäätös korvaisi tällöin ulosottomiehen lausunnon. Ulosottomiehen tulisi lisäksi myöhemmin, kun valitusai-ka itseoikaisupäätökseen nähden on kulunut umpeen, toimittaa käräjäoikeudelle selvitys siitä, onko oikaisupäätös tullut lainvoimaiseksi. Jos oikaisusta on valitettu, valituskirjelmä toimitettaisiin normaaliin tapaan käräjäoikeuteen.

Ulosottolain 10 luvun 10 §:n 2 momentissa on lisäksi säännös siitä, että muutoksenhakijalle on ilmoitettava mahdollisuudesta peruuttaa valitus. Voidaan lähteä siitä, että

ulosottomies toimii näin tarvittaessa ilman nimenomaista säännöstäkin. Jos valittaja peruuttaa valituksensa toimitetun itseoikaisun vuoksi, valituksen käsittely raukeaisi käräjäoikeudessa. Eri asia on se, että joku toinen asianosaisista saattaa puolestaan valittaa oikaisusta.

Jollei valitusta peruuteta, itseoikaisupäätös ja valitus käsiteltäisiin yhdessä käräjäoikeudessa ehdotetun 17 §:n mukaan. Valitus voitaisiin ratkaista vasta, kun nähdään, onko itseoikaisupäätös tullut lainvoimaiseksi.

Asianosainen voisi momentin mukaan itseään sitovasti kirjallisesti ilmoittaa tyytyvänsä itseoikaisupäätökseen. Samanlainen säännös on nykyisin ulosottolain edellä mainitussa pykälässä. Oikaisupäätös tulee lainvoimaiseksi niihin asianosaisiin nähden, jotka ovat ilmoittaneet siihen tyytyvänsä. Jos kaikki asianosaiset tyytyvät oikaisupäätökseen, valitus voitaisiin ratkaista odottamatta muutoksenhakuajan päättymistä.

13 §. Valitusosoitus. Pykälässä olisi ulosottolain 10 luvun 11 §:n 1 ja 2 momenttia asiallisesti vastaavat säännökset valitusosoituksen antamisesta. Toimituksessa läsnä oleville olisi ilmoitettava, saako tehtyyn päätökseen tai toimeen hakea muutosta ja mitä valituksen osalta on noudatettava. Valitusosoitus tulisi pykälän mukaan liittää 3 luvun 36 §:ssä tarkoitettuun jälki-ilmoitukseen ja päätöksestä annettavaan jäljennökseen. Jos päätös sisältyy pöytäkirjaan, valitusosoitus annettaisiin myös pöytäkirjan jäljennöksen yhteydessä.

14 §. Valitusosoituksen sisältö. Pykälän 1 momentin 1–4 kohdassa olisi ulosottolain 10 luvun 11 §:n 3 momentin kahta ensimmäistä virkettä asiallisesti vastaavat säännökset valitusosoituksen sisällöstä. Sääntelyn yksinkertaistamiseksi sen ilmoittamista, että ulosottomies voi tehdä valituksen yhteydessä itseoikaisun, ei enää edellytettäisi. Ulosottomiehen tulisi joka tapauksessa kuulla valittajaa, jos hän toimittaa itseoikaisun.

Momentin 5 kohtaan otettaisiin uudet säännökset eräistä täydentävistä tiedoista, jotka ovat merkityksellisiä muutoksenhakijan oikeusturvan kannalta. Kohdan mukaan valitusosoituksessa tulee ilmoittaa valitusoikeutta, valituksen vaikutuksia ja keskeyttämistä koskevien keskeisten säännösten sisältö. Tarkoitus on, että käytetään vakiomuotoista

tekstiä.

Informaatio valitusoikeudesta tarkoittaisi luvun 1 §:n sisältöä ja sen mahdollista konkretisoimista. Valitusosoituksiin kirjoitettaisiin väärinymmärrysten välttämiseksi myös se, ettei valituksen vireilletulo yleensä aikaansaa täytäntöönpanon keskeytymistä sekä että valittajalla on mahdollisuus pyytää täytäntöönpanon keskeytystä käräjäoikeudelta ja 6 luvun 15 §:n mukaisesti tilityksen keskeytystä ulosottomieheltä. Myös se, ettei itseoikaisupyynnö jätke valituksen määräaika, tulisi merkitä valitusosoitukseen.

Jos valitusosoitus on virheellinen, eikä virhe ollut selvästi havaittavissa, valitus katsottaisiin oikein tehdyksi, jos asianomainen on noudattanut osoitusta tai mitä valituksen tekemisestä säädetään. Säännös tästä olisi pykälän 2 momentissa, ja se vastaisi ulosottolain 10 luvun 11 §:n 4 momenttia.

Valituksen käsittely tuomioistuimessa

15 §. Käsittelyjärjestys käräjäoikeudessa. Pykälän 1 momentissa olisi ulosottolain 10 luvun 13 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä vastaava säännös siitä, että valituksen käsittelyssä käräjäoikeudessa noudatetaan soveltuvien osin oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännöksiä. Valitusasian käsittelyä voitaisiin jatkaa oikeudenkäymiskaaren mainitun luvun 4 §:n nojalla riita-asian käsittelystä säädettyä järjestyksessä. Tämän toivotaan edelleen vähentävän täytäntöönpanoriitojen määrää.

Säännöstä siitä, että käräjäoikeuden istunto voidaan tarvittaessa pitää tuomiopiiriin kuuluvan toisen käräjäoikeuden istuntopaikassa, ei enää otettaisi lakiin. Säännös voitaisiin tarvittaessa ottaa käräjäoikeuksien istuntopaikkoja koskeviin alemmantasoisiiin säädöksiin.

Myöskään ulosottolain nykyisen 10 luvun 15 §:ssä olevia säännöksiä asian siirtämisestä käräjäoikeudesta toiseen ei pidetä enää tarpeellisena. Vuonna 2004 käyttöön otettu vastaava ulosottomiehen järjestelmä vähentäne tilanteita, joissa ulosottovalituksia on vireillä eri paikoissa saman ulosottooperusteen nojalla. Uudessa järjestelmässä ulosottomiesten välinen virka-apu saattaa johtaa rinnakkaisiin valituksiin.

Valitus on pykälän 2 momentin mukaan kä-

siteltävä kiireellisenä ja vaatimus täytäntöönpanon keskeytyksestä on ratkaistava heti. Sanotulta osin momentti vastaa ulosottolain 10 luvun 13 §:n 2 momenttia.

Lisäksi momentissa olisi selventävä säännös ulosottomiehen kuulemisesta. Sen lisäksi, mitä ulosottomiehen lausunnosta säädetäisiin luvun 10 ja 11 §:ssä, käräjäoikeuden tulisi myös muutoin kuulla ulosottomiestä, jollei sitä voida pitää tarpeettomana. Ulosottomies ei olisi valitusasiassa asianosaisena eikä yleensä myöskään todistajana, vaan häntä kuultaisiin virkansa puolesta. Ulosottomies voisi kuitenkin olla paikalla asian käsittelyssä samalla tavalla kuin asianosaiset.

Vastaavasti kuin lausunnon osalta on edellä ehdotetun 10 §:n kohdalla todettu, kuultava ulosottomies olisi 1 luvun 7 §:n 1 momentin mukaisesti kihlakunnanvouti tai kihlakunnanulosottomies. Jollei käräjäoikeus muuta määrää, asianomainen kihlakunnanvouti saisi harkintansa mukaan mennä itse kuultavaksi tai määrätä kihlakunnanulosottomiehen kuultavaksi. Siltä osin kuin kuuleminen koskee konkreettista täytäntöönpanotoimintaa, tarkoituksenmukaisinta on, että toimitusmiehenä ollut ulosottomies menee kuultavaksi. Jos kyseessä on kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluva asia tai erityistä juridista osaamista edellyttävä kysymys, hänen tulee itse mennä kuultavaksi. Estettä ei tässäkin olisi sille, että tarvittaessa kumpikin menee kuultavaksi.

Pykälän 3 momenttiin otettaisiin säännös sitä tilannetta varten, että tuomioistuimien antanut ehdotetun 10 luvun 7 §:n 2 momentin nojalla valittajalle osoituksen nostaa täytäntöönpanoriitakanne. Tällöin valitus raukeaisi osoituksessa tarkoitettulta osin. Sen sijaan muulta osin valitusasiaa tutkittaisiin normaaliin tapaan. Säännös korvaisi ulosottolain 10 luvun 13 §:n 3 momentin säännökset.

16 §. Tutkinnan laajuus. Käräjäoikeus voi pykälän 1 momentin mukaan tutkia ulosottomiehen toimen tai päätöksen oikeellisuuden valituksessa ja vastauksessa ilmoitettuja seikkoja laajemmin. Säännös on samansisältöinen kuin ulosottolain 10 luvun 13 §:n 5 momentti. Ylempien oikeusasteiden tutkinnan laajuus määräytyisi yleisten muutoksenhakua koskevien prosessisäännösten mukaisesti.

Pykälän 2 momentissa kiellettäisiin asianosaisluettelon tai jakoluettelon muuttaminen muutoin kuin muutoksenhakijan eduksi. Momentti vastaa ulosottolain 10 luvun 13 §:n 4 momenttia ehdotetusta 5 ja 6 luvusta johtuvin terminologisin tarkistuksin.

17 §. Itseoikaisupäätöksen vaikutus. Pykälässä säädetäisiin asiallisesti ulosottolain 10 luvun 14 §:ää vastaavasti, että valitus voidaan ratkaista sen jälkeen, kun ehdotetussa 12 §:ssä tarkoitettu oikaisupäätös on tullut lainvoimaiseksi. Valitusaikaa ei tarvitsisi odottaa, jos kaikki asianosaiset ovat sitovasti ilmoittaneet tyytyvänsä päätökseen, jolla virhe on oikaistu. Jollei ulosottomies katsoisi olevan edellytyksiä toimittaa itseoikaisua, siitä ei tarvitsisi tehdä hylkäävää päätöstä, vaan asia siirtyy suoraan käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Valitus raukeaisi pykälän mukaan siltä osin kuin oikaisu tekee valituksen aiheettomaksi. Jos taas käy niin, että myös oikaisupäätöksestä valitetaan, valitukset käsiteltäisiin yhdessä. Myös näiltä osin pykälä vastaa asiallisesti nykyistä sääntelyä yllä mainitussa pykälässä.

18 §. Osoitus kantelun tekemiseen. Jos valituskirjelmässä on ilmoitus siitä, että ulosottomies on tehnyt virheellisen virkatoimen tai laiminlyönyt toimen suorittamisen, mutta ilmoitusta ei voida tutkia muutoksenhakemuksena, käräjäoikeuden tulisi pykälän mukaan jättää kyseinen valitus siltä osin tutkimatta. Tässä tapauksessa käräjäoikeuden tulee osoittaa asianomainen kantelemaan 1 luvun 12 §:ssä tarkoitettulle hallintovirastolle.

Pykälä vastaa muutoin ulosottolain 10 luvun 16 §:ää, mutta kanteluviranomaisena olisi oikeusministeriön sijasta hallintovirasto. Kunnes hallintovirasto on perustettu, siirtymäsäännöksen mukaan noudatetaan aiempaa lakia. Mahdollisuus kannella yleisille laillisuusvalvojille luonnollisesti säilyisi.

19 §. Jatkovalitus. Pykälässä säädetäisiin muutoksenhausta ylemmissä oikeusasteissa. Pykälä vastaa pääosin nykyisen ulosottolain 10 luvun 17 §:n säännöksiä.

Ulosottoasiassa voitaisiin valittaa hovioikeuteen ja korkeimpaan oikeuteen. Pykälän 1 momentissa säädetäisiin, että muutosta käräjäoikeuden ratkaisuun haetaan hovioikeudelta valittamalla. Selvyyden vuoksi momenttiin

lisättäisiin säännös siitä, että valittamisessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 25 luvussa säädetään. Esimerkiksi vastavalitus olisi näin ollen mahdollinen myös ulosottovalitusasiassa.

Kuten nykyisenkin sääntelyn mukaan, käräjäoikeuden tulisi heti lähettää muutoksenhakemus hovioikeuteen. Näin olisi toimittava siitä riippumatta, sisältyykö valitukseen keskeytyspyyntö. Mahdollinen vastavalitus toimitettaisiin jälkikäteen.

Pykälän 2 momentin mukaan asian käsittelystä hovioikeudessa ja muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä ehdotetussa 15 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään asian kiireellisestä käsittelystä ja mitä 16 §:n 2 momentissa säädetään asianosaisluettelon ja jakoluettelon muuttamisesta. Säännökset vastaavat voimassa olevaa lakia.

Kuten nykyisinkin, muulta osin hovioikeudessa ja korkeimmassa oikeudessa sovellettaisiin soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 26 ja 30 luvun säännöksiä. Tarkoitus on, että oikeudenkäymiskaaren 30 luvun 23 §:ssä olevan yleisen keskeytysäännöksen rinnalla sovellettaisiin ehdotetun 10 luvun mukaisia keskeytysäännöksiä.

20 §. Oikeudenkäyntikulut. Pykälässä säädetäisiin oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Sen sijaan ensiasteen ulosottomenettelyssä syntyneitä kuluja ei korvattaisi.

Ulosottolain 10 luvun 18 §:n mukaan valituksen käsitellyt tuomioistuimien voi velvoittaa sen, jolle tuomioistuimen päätös on vastainen, korvaamaan vastapuolelleen muutoksenhakemisesta aiheutuneet kulut noudattaen soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 21 luvun säännöksiä. Säännöksen perusteluissa todetaan, että ulosottomenettelyn luonteesta saattaa johtua, että valittaja määrätään pitämään kulut vahinkonaan, jollei velkoja ole käyttänyt puhevaltaa eikä ole myöskään voinut vaikuttaa ulosottomiehen suorittaman täytäntöönpanon lopputulokseen (HE 106/1995 vp).

Kuten 10 luvun 18 §:n kohdalla on todettu, ulosottoasioissa ei aina ole selkeää, kuka asiassa on voittaja, kuka häviöjä. Vastajaa ei voida pitää häviäjänä, ellei hän osallistu oikeudenkäyntiin siten, että oikeudenkäyntikulut kasvavat. Oikeuskäytännössä on esiinty-

nyt epäyhtenäisyyttä oikeudenkäyntikulujen määräämisessä korvattaviksi.

Pykälän 1 momentin mukaan pääsääntö olisi, että ulosottovalitusasiassa asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan. Kulut jäisivät osapuolten omaksi vahingoksi, ”kuittiin”. Tuomioistuimien voisi kuitenkin momentin mukaan erityisestä syystä velvoittaa hävinneen joko osittain tai kokonaan korvaamaan vastapuolelleen kulut, jotka ovat aiheutuneet muutoksen hakemisesta. Kulujen korvaamisesta määrättäessä noudatettaisiin soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 21 luvun säännöksiä.

Se, mitä erityisellä syyllä tarkoitettaisiin, vaihtelisi tilanteittain. Painoarvoa voitaisiin antaa esimerkiksi sille, onko osapuoli toiminut muutoksenhaussa siten, että vastapuolen kulut ovat sen vuoksi nousseet. Pelkästään se, että esimerkiksi velkoja viittaa vastauksessaan ulosottomiehen lausuntoon tai muuhun kuulemiseen ja esittää lisäksi omia sitä tukevia arvioitaan, ei olisi erityinen peruste määrätä vastapuolen kuluja velkojan korvattaviksi. Sen sijaan jos velkoja esittää todisteluja yli sen, mikä käy ilmi ulosottomiehen tuottamasta virallismateriaalista, olisi perusteltua noudattaa oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:n mukaista sääntöä.

Momenttia sovellettaisiin käräjäoikeudessa ja ylemmissä oikeusasteissa syntyneiden kulujen korvaamisessa. Ylemmissä oikeusasteissa syntyneiden muutoksenhakukulujen osalta edellä mainitut perusteet jättää kulut asianosaisten vahingoksi eivät kuitenkaan yleensä olisi niin painavat kuin käräjäoikeudessa syntyneiden kulujen osalta.

Oikeuskäytännössä on ollut epätietoisuutta siitä, voidaanko valtio velvoittaa ulosottovalitusasiassa korvaamaan sivullisen tai velallisen oikeudenkäyntikulut. Täytäntöönpanoriidan osalta toisen vaiheen osittaisuudistuksen yhteydessä vuonna 2004 tuli voimaan säännös, jonka mukaan valtio voidaan sivullisen vaatimuksesta määrätä korvaamaan tämän kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, jos sivullisen kanne hyväksytään. Samat oikeusturva- ja kohtuussyyt puoltavat vastaavan säännöksen ottamista myös ulosottovalitusten käsitte-lyyn.

Nyt ehdotetaan, että valtion korvausvastuu koskisi tietyin edellytyksin sivullisen ja

poikkeuksellisesti ulosoton asianosaisten oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Sääntely olisi samanlainen valitusasiassa ja täytäntöönpanoriidassa. Valituksen riita-asianomaisen käsittelyn myötä raja valitusasian ja riita-asian käsittelyjärjestyksen välillä on muuttunut entistä liukuvammaksi.

Pykälän 2 momentin mukaan, jos sivullisen valitus hyväksytään, valtio voidaan asianomaisen vaatimuksesta määrätä osittain tai kokonaan korvaamaan tämän kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, jos kulujen jäämistä sivullisen vahingoksi voidaan pitää olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomana. Viimeksi mainittu tarkoittaa sitä, että valtion korvauskynnystä ei ole syytä asettaa kovin matalalle. Ulosottomiehellä on ensi asteen menettelyssä ratkaisupakko olosuhteissa, joissa usein joudutaan tekemään ratkaisu nopeasti suuntaan tai toiseen ja hakijan oikeussuojavaatimus edellyttää tehokasta täytäntöönpanoa.

Valtion korvausvastuuta ei siten ole tarkoitettu käyttäväksi silloin, kun tapaus on ollut oikeudellisesti tai näytön osalta objektiivisesti katsoen tulkinnallinen tai epäselvä. Valtion korvausvastuuta harkittaessa voidaan panna painoa myös sille, onko sivullinen esittänyt väitteensä jo ensi asteen ulosotossa ja mitä seikkoja hän silloin on tuonut esiin väitteensä tueksi. Myös sivullisen taloudelliseen asemaan ja olosuhteisiin muutoinkin tulisi kiinnittää huomiota. Etenkin jos yksityinen sivullinen on joutunut puolustautumaan tilanteessa, jossa suhteellisen selvä virhe on tapahtunut, kulujen jäämistä sivullisen vahingoksi voitaisiin yleensä pitää kohtuuttomana.

Silloin, kun sivullisen oikeudenkäyntikulut voidaan määrätä jonkun asianosaisten, esimerkiksi aktiivisesti prosessia käyneen velkojan korvattaviksi, valtiolle ei syntyisi vastuuta sivullisen kuluista.

Oikeuskäytännössä on herännyt myös kysymys valtion kuluvastuusta velalliseen nähden valitusasiassa. Ratkaisussa KKO 2004:97 valtio tuomittiin, tosin erityislaatuudessa asiassa, korvaamaan velallisen oikeudenkäyntikulut. Ratkaisussa KKO 2006:38 valtiolle ei asetettu korvausvastuuta.

Valtion korvausvastuu ulotettaisiin koskemaan myös 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettujen ulosoton asianosaisten oikeudenkäyntikuluja. Niiden osalta korvausvelvollisuus kuitenkin

edellyttäisi, että asiassa on sattunut selvä virhe, jonka ulosottomiehen olisi tullut korjata jo ensi asteen ulosotossa itseoikaisuna.

Vielä selkeämmin kuin sivullisen kohdalla, velallisen tai muun vastaajan taikka hakijan tai muun velkojan oikeus saada oikeudenkäyntikulunsa valtion varoista sidottaisiin itseoikaisun perusteisiin. Momentissa tarkoitetaan tapauksia, joissa ulosottomiehellä olisi ollut velvollisuus suorittaa itseoikaisu. Tämä tarkoittaa 10 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisesti virheen selvyyttä ja sitä, ettei estettä oikaisulle mainitun luvun 2 §:n mukaan ollut. Huomiota tulisi kiinnittää myös siihen, missä vaiheessa ja millä tavalla asianomainen on esittänyt väitteensä ulosottomiehelle.

Velallinen on asianosainen asiassa, jossa valtion viranomaisen suorittaa täytäntöönpanotoimia hakijan oikeussuojan toteuttamiseksi. Jos tässä tehtävässä joudutaan toimimaan tulkinnallisessa tai epäselvässä tilanteessa ja siitä aiheutuu velalliselle kuluja, niitä ei voida pitää samalla tavalla kohtuuttomina kuin sivullisen kohdalla.

Velallisen tai muun asianosaisten oikeudenkäyntikulut korvattaisiin valtion varoista siten vain poikkeuksellisissa tilanteissa. Vastaava sääntely koskisi ehdotetun 10 luvun 18 §:n 3 momentin mukaan myös täytäntöönpanoriitaa.

Vahingonkorvausasioista päättäminen kuuluisi ehdotetussa 1 luvun 12 §:ssä tarkoitettulle hallintovirastolle, jota olisi kuultava ennen kulujen määräämistä valtion korvattaviksi. Ulosottomies ei sen sijaan edustaisi virkansa puolesta valtiota kuluasiassa. Se saattaisi johtaa ristiriitaan ulosottomiehen puolueettomuuden kanssa. Sen sijaan ei olisi estettä sille, että hallintovirasto valtuuttaa ulosottomiehen teknisesti ilmoittamaan hallintoviraston kannan asiassa.

Kuten muidenkin hallintovirastoa koskevien säännösten osalta, niitä voitaisiin soveltaa vasta, kun hallintovirasto on erillislailla perustettu. Siihen saakka vastaava tehtävä kuuluisi oikeusministeriölle tai sen määräämälle, lähinnä lääninhallituksen oikeushallinto-osastolle.

12 luku. Erinäiset säännökset

Luvun pykälät (1 ja 2 §) olisivat samansi-

sältöisiä kuin ulosottolain nykyisen 11 luvun 1 ja 2 §.

13 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 §. Voimaantulo. Pykälän 1 momentissa olisi voimaantulopäivämäärä. Tarkoitus on, että laki tulisi voimaan vuoden 2008 alusta.

Pykälän 2 momentissa olisi aikaisemman lain eli ulosottolain sekä sen voimaan panemisesta annetun asetuksen kumoamissäännös.

2 §. Siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momenttiin otettaisiin viittaus ulosottolain kokonaisuudistuksen toisen vaiheen siirtymäsäännöksiin. Ennen 1 päivä maaliskuuta 2004 vireille tulleisiin asioihin sovellettaisiin silloin voimassa ollutta lakia ulosottolain muuttamisesta annetussa laissa (679/2003) säädetyn voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 2 momentin mukaisesti. Näin ollen, jos ulosottoasia on tullut vireille ennen sanottua ajankohtaa, sitä koskevat esimerkiksi aikaisemmat vireillepanoa koskevia säännökset.

Vastaavasti pykälän 2 momenttiin otettaisiin viittaus uudistuksen kolmannen vaiheen siirtymäsäännöksiin. Ennen vuoden 2007 alkua vireille tulleisiin asioihin sovellettaisiin silloin voimassa ollutta lakia ulosottolain muuttamisesta annetussa laissa (EV 40/2006 vp) säädetyn voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 2—12 momentin mukaisesti. Ehdotetun säännönmukaista ankaramman palkan ulosmittauksen siirtymäaika muutettaisiin vastaamaan tämän lain voimaantuloa.

Pykälän 3 momentissa olisi ulosoton keskushallintoa ja väliportaan hallintoa koskeva siirtymäsäännös. Sen mukaan ehdotetun 1 luvun 11 §:n 1 ja 2 momentin, 12 §:n sekä muiden hallintovirastoa koskevien säännösten voimaantulosta säädetään erikseen lailla. Tämä tarkoittaa sitä, että oikeusministeriö ja lääninhallitukset jatkaisivat nykyisten tehtäviensä hoitamista, kunnes mainittujen pykälien voimaantulosta annettu laki tulee voimaan. Tarkoitus on, että voimaanpanolaki tulisi voimaan samanaikaisesti hallintoviraston perustamista koskevan lain kanssa. Siihen olisi otettava voimassa myös ulosottoimen hallinnosta annetun asetuksen vastaavat säännökset. Kunnes erillislaki on tullut voimaan,

hallintovirastolle säädettyjen tehtävien hoitaminen kuuluisi oikeusministeriölle. Tämä ei tarkoittaisi tosiasiaassa muutosta nykytilaan, koska tehtävät, jotka säädetään hallintoviraston hoidettaviksi, kuuluvat pääosin nykyisin oikeusministeriölle. Näin ollen oikeusministeriö jatkaisi niiden hoitamista, kunnes hallintovirasto on perustettu.

Ehdotettu siirtymäsäännös ei koskisi 1 luvun 11 §:n 3 momenttia, jossa säädettäisiin ulosottopiireistä. Kyseinen momentti tulisi voimaan vuoden 2008 alusta.

Pykälän 4 momentissa olisivat paikallisia ulosottoviranomaisia koskevat siirtymäsäännökset. Lain voimaan tullessa ulosottolaitoksen henkilöstö siirtyisi momentin mukaan nykyisten toimipaikkojensa mukaiseen ulosottovirastoon. Viran siirtäminen ulosottovirastoon ei edellyttäisi virkamiehen suostumusta, jos virantoimituspaikka pysyy samalla paikkakunnalla. Tällöin kysymys on teknisestä viran siirrosta. Sen sijaan viran siirtäminen toiselle paikkakunnalle edellyttää kyseisen virkamiehen suostumusta.

Nykyiset johtavat kihlakunnanvoudit säilyttäisivät virkanimikkeensä piirien yhdistämisestä huolimatta. Tästä syystä momentissa säädettäisiin, että niissä ulosottovirastossa, jonka toimialueeseen kuuluu useampi kuin yksi lain voimaan tullessa ollut ulosottopiiri, voi tilapäisesti olla useampi kuin yksi johtavan kihlakunnanvoudin virka. Niistä yhteen kuuluisi ulosottoviraston päällikkyyksensä mukaan kuin nimittävä viranomaisen määrää. Piirin päällikkönä toimivaan johtavaan kihlakunnanvoudiin sovellettaisiin, mitä puheena olevassa laissa säädetään johtavasta kihlakunnanvoudista.

Viraston päällikkönä toimivan johtavan kihlakunnanvoudin virka täytettäisiin momentin mukaan ensimmäisellä kerralla haettavaksi julistamatta. Näin voitaisiin menetellä, jos virkaan nimitetään sellainen johtava kihlakunnanvoudi tai kihlakunnanvoudi, jonka nykyinen toimipaikka kuuluu kyseisen ulosottoviraston toimialueeseen.

Virassaan jatkaisivat ne johtavat kihlakunnanvoudit, joiden toimipaikan toimialue vastaa ulosottoviraston toimialuetta. Näissä tapauksissa oikeusministeriön asetuksella muodostettu uusi ulosottopiiri on rajoiltaan sama kuin lain voimaan tullessa voimassa

olevissa yhteistoimintamääräyksissä. Edellä mainittu koskee myös johtavaa kihlakunnanvoutia sellaisessa ulosottopiirissä, joka nykyisin ja jatkossa muodostuu samasta kihlakunnasta.

Pykälän 5 momenttiin otettaisiin selvyuden vuoksi säännös siitä, että uudet johtavan kihlakunnanvoudin ja kihlakunnanvoudin kelpoisuusehdot koskevat lain voimaantulon jälkeen tehtäviä virkanimityksiä.

Pykälän 6 momentin mukaan mitä avustavasta ulosottomiehestä muualla säädetään, koskee lain voimaan tulon jälkeen kihlakunnanulosottomiestä. Eräissä muissa laeissa säädetään avustavasta ulosottomiehestä. Säännökset koskivat lain voimaantulon jälkeen kihlakunnanulosottomiestä.

Pykälän 7 momentti koskee ulosottoerusteen määräjän laskemisen ja saatavan vanhentumisajan taannehtivuutta. Ehdotettua 2 luvun 24—28 §:ää sovelletaan momentin mukaan myös ennen lain voimaantuloa annettuun ulosottoerusteeseen ja siinä tarkoitettuun saatavaan sekä lain voimaan tullessa vireillä olevaan ulosottoasiaan. Jos kuitenkin ulosottoeruste on annettu ennen 1 päivää maaliskuuta 1993, täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika ja saatavan lopullinen vanhentuminen lasketaan mainitusta päivästä. Ehdotus vastaa voimassa olevaa siirtymäjärjestelyä lisätynä saatavan lopullista vanhentumista koskevilla säännöksillä. Taannehtivuutta käsitellään jäljempänä jaksossa 4.

Alaikäistä velallista koskevia 3 luvun 113 §:n 1 momentissa tarkoitettuja ilmoituksia holhousviranomaisille ryhdyttäisiin pykälän 8 momentin mukaan tekemään vasta lain voimaantulon jälkeen vireille tulevissa asioissa. Alle 15-vuotiaita koskevia todistuksia ulosoton tietojärjestelmästä tai tietoja luottotietotoiminnan harjoittajalle ei annettaisi enää lain voimaan tulon jälkeen edes sellaisessa asiassa, joka on tullut vireille ennen lain voimaantuloa.

Pykälän 9 momenttiin otettaisiin ulosoton oikeussuojakeinoja koskeva siirtymäsäännös, koska muutoksenhakua ja täytäntöönpanoriitaa koskeviin säännöksiin ehdotetaan muutoksia. Täytäntöönpanotoimeen tai ulosottomiehen päätökseen, joka on tehty ennen lain voimaantuloa, haettaisiin momentin mukaan muutosta ja muutoksenhakemus käsiteltäisiin

noudattaen aikaisempaa lakia. Täytäntöönpanoriitakanne, jota koskeva osoitus on annettu ennen lain voimaantuloa, käsiteltäisiin aikaisemman lain mukaisesti. Sama koskisi täytäntöönpanoriitakannetta, joka on nostettu ilman osoitusta ennen lain voimaantuloa. Itseoikaisua ja keskeyttämistä koskevia ehdotettuja säännöksiä sovellettaisiin välittömästi lain voimaantulon jälkeen. Tarkoitus ei ole, että jo annettuja keskeytysmääräyksiä tulisi tarkistaa. Jos kuitenkin asiassa tehdään uusi keskeytyspyyntö tai tuomioistuimien aloitteisesti muuttaa annettua keskeytysmääräystä, uusi keskeytysmääräys annettaisiin uusien säännösten mukaisesti.

Pykälän 10 momentissa olisi säännös siitä, että ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin. Tämä tarkoittaa esimerkiksi piirikoon suurentamiseksi tarpeellisia valmistelevia toimia.

3 §. Viittaussäännökset. Pykälässä olisi tavanomainen säännös, joka koskee viittauksia aikaisempaan lakiin. Pykälän mukaan jos muussa laissa tai asetuksessa viitataan ulosottolakiin, sovelletaan vastaavaa ulosottokaaren säännöstä. Esityksen yhteydessä ei ole ollut tarkoituksenmukaista laajamittaisesti ehdottaa muissa laeissa olevien viittaussäännösten korjaamista, vaan ne voidaan muuttaa asianomaisen lainsäädännön muutosten yhteydessä.

1.2. Laki verojen ja maksujen täytäntöönpanosta

Nykyinen veroulosottolaki ehdotetaan kumottavaksi ja korvattavaksi uudella verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annettavalla lailla. Uudesta laista poistettaisiin ehdotettuun ulosottokaareen nähden päällekkäinen sääntely. Lisäksi säännöksiä selkeytettäisiin havaittujen tulkinnallisuuksien vähentämiseksi. Uusi laki noudattelisi perusratkaisuiltaan nykyistä veroulosottolakia.

Laki koskisi siinä määritellyn julkisen saatavan ulosottoa, perustevalitusta, täytäntöönpanon keskeytystä sekä vanhentumista. Ulosottoerinnästä laissa olisi vain vähäinen määrä säännöksiä. Muulta osin sovellettaisiin ehdotetun ulosottokaaren säännöksiä. Velkojan omasta perinnästä ja asiamiesperinnästä

säädettäisiin erikseen.

Perustevalitus on lähtökohtaisesti yleinen vero-oikeudellinen muutoksenhakukeino, joskin sen käyttäminen tulee ajankohtaiseksi lähinnä ulosoton johdosta. Samaten julkisen saatavan vanhentumista koskevat säännökset ovat yleisiä, eivätkä ne koske yksinomaan ulosotoperintää. Edellä todettuun nähden lain ehdotettu nimike, jossa käytettäisiin ilmaisua ”täytäntöönpano”, ei ole kovin tarkka. Toisaalta samantyyppinen ongelma koskee myös nykyisen veroulosottolain nimikettä.

Täytäntöönpanoa koskevalla ilmaisulla voitaisiin erottaa ehdotettu laki kumottavasta veroulosottolaista. Sanaa täytäntöönpano käytetään myös sakon täytäntöönpanosta annetun lain nimikkeessä sekä lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annetun lain nimikkeessä.

Valtiovarainministeriössä ja verohallinnossa valmistellaan niin sanottua verotilijärjestelmää. Tarkoitus on, että ne lukuisat kysymykset, jotka liittyvät verotilijärjestelmän mukaisen, usein eri verolajeista ja veroeristä koostuvan alijäämän rinnastamiseen veroon, ratkaistaan verotilijärjestelmästä annettavan lain yhteydessä. Tämän lakiehdotuksen kannalta keskeisiä seikkoja ovat muun muassa etuoikeussäännösten toteutumisesta huolehtiminen, vanhentumissäännösten huomioon ottaminen, velallisen tietojensaantioikeuden turvaaminen sekä perustevalitusmahdollisuuden ja keskeytysmääräyksen kohdentaminen oikeaan veroeraan.

Soveltamisala

Lain soveltamisalaa koskevassa pykälässä lueteltaisiin ne saatavaryhmät, joita laki koskee. Se, että tietynlainen saatava kuuluu lain soveltamisalaan, ei vielä tarkoittaisi sitä, että lain kaikki säännökset koskisivat kyseistä saatavaa. Esimerkiksi mahdollisuus periä saatava ulosotossa ilman tuomiota tai päätöstä määräytyisi ehdotetun 3 §:n mukaisesti. Eräissä verolaeissa kielletään perustevalitus.

1 §. Julkinen saatava. Veroulosottolain soveltamisala on nykyisin varsin laaja. Eri verolajeja ja erilaisia julkisia maksuja on runsaasti, ja lukuisissa erityislaeissa muut veroihin ja julkisiin maksuihin rinnastettavat saa-

tavat säädetään suoraan ulosottokelpoisiksi. Soveltamisalaan ei ehdoteta olennaisia muutoksia.

Sääntelyn rakenne olisi samanlainen kuin nykyisessä veroulosottolaissa. Sitä, mitä saatavia soveltamisalaan kuuluu, täsmennettäisiin valtioneuvoston asetuksessa. Tästä olisi säännös pykälän 2 momentissa. Ehdotetun voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 3 ja 4 momentin mukaan erillissääntelyt jäisivät voimaan lain voimaantulon jälkeen.

Pykälän 1 momentissa lueteltaisiin saatavat, jotka kuuluvat lain soveltamisalaan. Tällaisia saatavia nimitettäisiin *julkisiksi saataviksi*.

Lakia sovellettaisiin momentin 1 kohdan mukaan veroon, julkiseen maksuun sekä niille säädettyyn viivästyskorkoon ja korotukseen. Kahden ensin mainitun osalta ehdotus vastaa veroulosottolakia.

Nykyisen veroulosottoasetuksen 1 §:n 1 momentin mukaan veroja ovat valtion, kuntien sekä evankelisluterilaisen kirkon ja ortodoksisen kirkkokunnan seurakuntien verot. Mainitut tahot perivät myös julkisia maksuja.

Valtion perimät maksut perustuvat erityislakeihin tai valtion maksuperustelakiin (150/1992). Viimeksi mainitun lain nojalla on annettu useita hallinnonalakohtaisia alemmanasteisia säädöksiä. Veroulosottoasetuksen mukaan kuntien perimät julkiset maksut voivat perustua lakiin tai valtion viranomaisen vahvistamaan taksaan. Se, mitä verolla ja julkisella maksulla tarkoitetaan, täsmennettäisiin jatkossakin valtioneuvoston asetuksella.

Kohdan mukaan lakia sovellettaisiin myös veron ja julkisen maksun säädettyyn viivästyskorkoon. Nykyisessä veroulosottolaissa ei ole säännöksiä siitä, kuuluuko siinä tarkoitettujen saatavien viivästyskorko lain soveltamisalaan. Nyt asia todettaisiin nimenomaisesti.

Sanaa ”viivästyskorko” käytettäisiin laajas- merkityksessä. Viivästyskorolla tarkoitettaisiin myös muita viivästyskoron tyyppisiä saatavia, kuten veronlisäystä. Myös tätä koh- taa tarkennettaisiin valtioneuvoston asetuk- sella.

Ehdotettu säännös ei tuottaisi oikeutta saada viivästyskorkoa, jollei sellaista oikeutta

ole muussa laissa säädetty. Säännös tarkoittaisi ainoastaan sitä, että jos kyseinen saatava on muun sääntelyn mukaan viivästyskorollista, korko kuuluu ehdotetun lain soveltamisalaan. Verojen viivästyskorkoseuraamuksesta säädetään veronlisäyksestä ja viivekorosta annetussa laissa (1556/1995). Sen 8 §:n mukaan veronlisäyksen ja viivekoron perimisessä ulosottoin noudatetaan veroulosottolakiä. Julkisten maksujen viivästyskorollisuus perustuu valtion maksuperusteasetuksen (211/1992) 3 §:n 3 momenttiin.

Momentin mukaan lain soveltamisalaan kuuluisi myös veron ja julkisen maksun korotus. Nykyisin on jossakin määrin epäselvää, kuuluuko veron tai maksun korotus veroulosottolain soveltamisalaan. Soveltamisalaan kuulumista verojen osalta puoltaa se, että verolainsäädännössä veron korotus katsotaan yleensä veroksi. Esimerkiksi veronkantalain (609/2005) 2 §:n mukaan verolla tarkoitetaan verolainsäädännössä tarkoitettuja veroja, maksuja ja muita suorituksia.

Korotuksen soveltamisalaan ottamista vastaan puhuvat perusteet liittyvät oikeusturvaan suoran ulosottokelpoisuuden osalta. Veron ja julkisen maksun korotus perustuu yleensä verottajan tai muu maksuunpanijan harkintaan. Harkinnan kohteena saattaa olla muun muassa se, onko maksun laiminlyöntiin ollut hyväksyttävä syy tai onko vääriä tietoja annettu tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta. Myös korotuksen määrä saattaa olla harkinnallinen esimerkiksi niin, että maksu peritään enintään nelinkertaisena.

Selkeyssyistä momentissa säädettäisiin riipenomaisesti se, että veron ja julkisen maksun korotus kuuluu ehdotetun lain soveltamisalaan. Veron ja maksun korotus olisi myös suoraan ulosottokelpoinen, korotuksen osalta olisi käytettävissä perustevalitus ja korotus vanhentuisi viidessä vuodessa. Oikeusturvasyistä ehdotetussa 13 §:n 1 momentissa säädettäisiin, että jollei täytäntöönpanon jatkumiselle ole painavia syitä, myynti ja tilitys tulee eräitä poikkeustilanteita lukuun ottamatta keskeyttää, jos muutoksenhaku koskee veron tai julkisen maksun korotusta.

Myös sitä, mitä veron ja julkisen maksun korotuksella tarkoitetaan, täsmennettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Veron korotuksista säädetään useissa verolaeissa, muun

muassa verotusmenettelystä annetun lain (1558/1995), jäljempänä *verotusmenettelylaki*, 32 §:ssä, ennakkoperintälain (1118/1996) 44 §:ssä, perintö- ja lahjaverolain (378/1940) 36 §:ssä, arvonnisäverolain (1501/1993) 182 §:ssä ja varainsiirtoverolain (931/1996) 36 §:ssä. Julkisen maksun korotusta koskeva säännös on esimerkiksi työnantajan sosiaaliturvamaksusta annetun lain (366/1963) 10 §:n 4 momentissa, jossa viitataan ennakkoperintälakiin.

Momentin 2 kohdassa säädettäisiin, että *h*-kia sovelletaan myös muuhun julkisoikeudelliseen tai siihen rinnastettavaan saatavaan, joka 3 §:n mukaan saadaan periä ilman ehdotetun ulosottoaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettua ulosottoperustetta. Mainitusta perintämahdollisuudesta käytettäisiin vakiintuneen kielenkäytön mukaisesti ilmaisua ”suora ulosottokelpoisuus”.

Kohta toisi nykyiseen tapaan lukuisia erillislakeihin perustuvia saatavia lain soveltamisalaan. Osa niistä luetellaan nykyisen veroulosottoasetuksen 1 §:n 3 momentissa, jossa mainitaan muun muassa valtion lainojen vuotuismaksut, maanmittausuoritukset, tie-, nuohous- ja eräät vakuutusmaksut sekä eräiden sairaaloiden ja muiden laitosten kantamat maksut.

Lain soveltamisalaan kuuluisivat myös yksityisen toimijan perimät suoraan ulosottokelpoiset saatavat, kuten eräät vakuutusmaksut ja suoraan ulosottokelpoisten saatavien asiamiesperinnästä syntyneet perintäkulut.

Pykälän 2 momentissa olisi edellä selostettu valtuussäännös, jonka mukaan siitä, mitä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetuilla saattavilla tarkoitetaan, säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 §. *Suhde muuhun lainsäädäntöön.* Laki koskisi julkisen saatavan ulosottoa, perustevalitusta, täytäntöönpanon keskeytystä ja vanhentumista. Sen sijaan siitä, miten velkoja voi itse periä julkisen saatavan, suorittaa kuittauksen ja antaa julkisen saatavan perintää koskevan toimeksiannon, säädetään erikseen.

Pykälä olisi eri lakien suhdetta selventävä säännös, josta käy ilmi se, että ehdotettu laki koskee ainoastaan julkisen saatavan ulosottoperintää, ei sen sijaan velkojan omia perintätoimia tai asiamiesperintää. Lakien suhde

on tämä nykyisinkin.

Pykälällä viitattaisiin verojen osalta lähinnä veronkantolakiin, jossa ovat säännökset verojen kannosta ja verottajan omista perintätöimistä. Viittaus muuhun lainsäädäntöön koskisi myös saatavien perinnästä annettua lakia (513/1999), jäljempänä *perintälaki*, jota sovelletaan yleislakina perintään. Jos puolestaan muussa laissa on perintälaista poikkeavia säännöksiä, sovelletaan kyseisiä erityissäännöksiä.

Ulosotto

Julkisen saatavan suora ulosottokelpoisuus määräytyy usein erityissäännösten kautta, joihin ei tässä yhteydessä ehdoteta muutoksia. Pääosin suora ulosottokelpoisuus koskee julkisoikeudellisia saatavia. Suoraan ulosottokelpoisia ovat kuitenkin myös eräät sellaiset saatavat, jotka voidaan rinnastaa julkisoikeudellisiin saataviin. Mainita voidaan vakuutusopimuslain (543/1994) 40 §:ssä tarkoitettu vahinkovakuutus, jonka vakuutusehtojen mukaan vakuutuksenantajan vastuu ei lakkaa maksun laiminlyönnin johdosta. Jos tästä on merkintä maksulipussa, vakuutusmaksu saadaan periä viivästyskoroineen ilman tuomiota tai päätöstä. Jos maksuvelvollisuus kiistetään, täytäntöönpano edellyttää tuomioistuimen ratkaisua.

3 §. *Suora ulosottokelpoisuus.* Pykälän 1 momentin mukaan vero ja julkinen maksu olisivat nykyistä vastaavasti suoraan ulosottokelpoisia. Verojen ja julkisten maksujen suora ulosottokelpoisuus ei siten edellyttäisi säännöstä muussa laissa, vaan suora ulosottokelpoisuus perustuisi puheena olevaan pykälään.

Lisäksi ehdotetaan, että myös verolle ja julkiselle maksulle säädetty viivästyskorko ja korotus olisi suoraan ulosottokelpoinen. Voidaan pitää perusteltuna sitä, että viivästyskorko on samalla tavalla suoraan ulosottokelpoinen kuin pääomakin. Tämä vastaa pitkälti nykyistä asiantilaa. Esimerkiksi veronlisäyksestä ja viivekorosta annetun lain 8 §:n mukaan veronlisäyksen ja viivekoron perimisessä ulosottotoimin noudatetaan veroulosottolakia. Julkisten maksujen viivästyskorollisuus perustuu valtion maksuperusteasetuksen 3 §:n 3 momenttiin.

Myös veron ja maksun korotus olisi suoraan ulosottokelpoinen. Nykyään tällaista säännöstä ei ole ja oikeustila on jossakin määrin epäselvä. Veronkantolain 34 §:n 1 momentin mukaan veronkantoviranomaisen on lähetettävä verojäämä ulosottotoimin perittäväksi. Ulosottoon sovelletaan tällöin, mitä verojen perimisestä ulosottotoimin säädetään. Verojäämällä tarkoitetaan eräpäivänä maksamatta jätettyä maksuunpantua veroa. Verolla puolestaan tarkoitetaan verolainsäädännössä tarkoitettuja veroja, maksuja ja muita suorituksia. Asian merkittävyyden vuoksi ehdotetaan, että korotuksen suorasta ulosottokelpoisuudesta säädettäisiin nimenomaisesti.

Suora ulosottokelpoisuus koskisi myös muiden julkisten saatavien korotusta siitä riippumatta, onko kyseessä julkinen maksu, kuten sosiaaliturvamaksu, vai muu julkinen saatava, kuten vakuutusmaksu. Vakuutusmaksuja koskevia korotussäännöksiä on muun muassa työntekijäin eläkelain (395/1961) 15 §:n 1 momentissa, lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien työntekijäin eläkelain (134/1962) 10 §:n 4 momentissa, merimieseläkelain (72/1956) 7 §:ssä ja tapaturmavakuutuslain (608/1948) 36 §:ssä.

Veron- tai vakuuttamisvelvollisuudesta annettujen tai muiden vastaavien säännösten rikkomisesta säädetty veron tai julkisen maksun korotus luetaan maksunsaantilain 6 §:n mukaan viimeksi suoritettaviin saataviin.

Veron tai julkisen maksun korotus edellyttää yleensä laiminlyöntiä tai rikkettä ja useissa tapauksissa myös moitittavuusharkintaa. Tällaisen saatavan ulosottokelpoisuus ilman ulosottokaaren mukaista ulosotoperustetta edellyttää sitä, että velallisen oikeusturvasta huolehditaan riittävän tehokkaiden keskeytyssäännösten avulla. Tältä osin viitataan siihen, mitä ehdotetun 13 §:n kohdalla todetaan.

Pykälän 2 momentti koskee muuta julkisoikeudellista tai siihen rinnastettavaa saatavaa kuin veroa tai julkista maksua taikka niiden viivästyskorkoa tai korotusta.

Nykyisen veroulosottolain 1 §:n 2 momentin mukaan muu julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava saatava saadaan ulosottaa ilman tuomioita tai päätöstä, kun siitä on laissa tai asetuksessa erityinen säännös. Lain 14 §:n mukaan asetuksella voidaan säätää, et-

tä määrätynlaisten laitosten perimät maksut saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä ainoastaan, jos ministeriö asetuskokoelmassa julkaistavalla päätöksellä myöntää kullekin laitokselle erikseen tällaisen oikeuden. Veroulosottoasetuksen 1 §:n 3 momentin 3 kohdassa puolestaan säädetään, että suoraan ulosottokelpoisia saatavia ovat sairaaloiden, kasvatustilain ja muiden sellaisten laitosten kantamat maksut, joille lain tai asetuksen nojalla annetulla valtioneuvoston taikka ministeriön päätöksellä on myönnetty oikeus saada kantamiensa maksujen ulosotto ilman tuomioita tai päätöstä.

Veroulosottolain mainittu 14 § ei tarkoita sitä, että laitospajujen suorasta ulosottokelpoisuudesta voitaisiin säätää ministeriön päätöksellä, vaan edellytyksenä on aina lain tai valtioneuvoston asetuksen tasoinen sääntely. Sääntelyn tarkoituksena on ollut estää väärinkäytöksiä, ja ministeriön tehtävänä on rajoittaa suora ulosottokelpoisuus vain luotettaviksi havaittujen laitosten maksuille.

Momenttiin otettaisiin nykyistä pääosin vastaavat, mutta hieman täsmennetyt säännökset. Momentin mukaan muu julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava saatava, jonka rahamäärästä tai sen määräytymisperusteesta säädetään laissa tai valtioneuvoston asetuksessa, on suoraan ulosottokelpoinen, jos lailla tai valtioneuvoston asetuksella niin säädetään. Tämä tarkoittaisi sitä, ettei suoraan ulosottokelpoisiksi voitaisi säätää saatavaa, jonka suuruus ei perustu lakiin tai valtioneuvoston asetukseen. Momentti ei koskisi myöskään tapauskohtaiseen moittittavuusharkintaan perustuvia etuuksien takaisinperintäpäätöksiä tai muita vastaavia saatavia.

Kuten nykyisinkin, myös tietynlaisten laitosten saatavat olisivat suoraan ulosottokelpoisia, jos valtioneuvoston asetuksella niin säädetään. Lisäksi edellytettäisiin, että asianomaisen ministeriön asetuksella säädetään, mitkä ovat näitä laitoksia, joiden saatavat ovat suoraan ulosottokelpoisia. Myös tässä tarkoitettun saatavan tulisi olla julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava. Yksityisiä laitospajuja ei voitaisi säätää suoraan ulosottokelpoisiksi.

Oikeusturvavasyistä edellytettäisiin, että ministeriön asetuksella nimettäisiin ne laitokset, joita voidaan pitää niin luotettavina, että nii-

den perimät saatavat voivat olla suoraan ulosottokelpoisia. Sääntelyn tarkoituksena on, että asianomainen ministeriö samalla tarkistaa saatavien määräytymisperusteet ja sen, että saatavat ovat määrältään asianmukaisella tasolla ja laitoksen toiminta on luotettavaa. Luettelo olisi ministeriön asetuksessa eikä päätöksessä. Luettelo julkaistaisiin nykyiseen tapaan säädöskokoelmassa.

Perustevalitus olisi käytettävissä kaikkien momentissa tarkoitettujen saatavien perinnässä siihen saakka, kunnes ne vanhentuvat, jolloin myös perintä päättyy. Voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 4 momentin mukaan lain voimaan tullessa suoraan ulosottokelpoiset saatavat säilyttäisivät tämän kelpoisuutensa.

Myös momentissa tarkoitettun julkisoikeudellisen tai siihen rinnastettavan saatavan viivästyskorkeo olisi suoraan ulosottokelpoinen, jos siitä säädetään momentissa tarkoitettulla tavalla. Esimerkiksi tapaturmavakuutuslain 38 §:n 2 momentin mukaan viivästyskorkeo on suoraan ulosottokelpoinen. Vakuutusopimuslain 40 §:n mukaan kyseinen jatkuva vakuutusmaksu saadaan periä viivästyskorkeineen ilman tuomiota tai päätöstä. Myös työntekijäin eläkelain 19 §:n 1 momentissa on maininta viivästyskoron suorasta ulosottokelpoisuudesta.

Julkisen saatavan perintäkulojen suorasta ulosottokelpoisuudesta säädetään perintälain 10 §:n 3 momentissa. Mainittu momentti koskee kuluttajasaatavan perintää myös velkojan omin perintätoimin. Kulut, jotka ovat syntyneet suoraan ulosottokelpoista kuluttajasaatavaa koskevassa velkojan omassa perinnässä, ovat siten suoraan ulosottokelpoisia. Perintälain 10 a ja 10 c §:ssä säädetään enimmäismäärät suoraan ulosottokelpoisten kuluttajasaatavien perintäkuluille.

Edellä mainitut perintälain säännökset ovat toissijaisia. Osa julkisten saatavien perinnästä on nykyisin maksutonta, kuten veron kanto ja perintä. Viimeksi mainittu käy ilmi verohallinnon suoritteiden maksullisuudesta annetusta valtiovarainministeriön asetuksesta (961/2001). Ministeriön asetus on annettu valtion maksuperustelain 8 §:n nojalla.

4 §. Lainvoimaisuus ja kuittaus. Veroulosottolain 6 §:n 1 momentin mukaan julkinen saatava saadaan periä ulosotossa loppuun siitä riippumatta, onko saatavan mää-

rääminen tai maksuunpano lainvoimainen vai ei. Pykälän 2—4 momentissa on kuitenkin täytäntöönpanon rajoitus, joka koskee kiinteistöä ja velallisen asuntonaan käyttämän huoneiston hallintaan oikeuttavia asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön osakkeita. Tällaisen omaisuuden myynti on mahdollinen vasta, kun saatava on lainvoimaisesti määrätty tai maksuunpantu. Sama rajoitus koskee tilannetta, jossa oikaisuvaatimus tai valitus on tehty 60 päivän kuluessa eräpäivästä.

Nyt ehdotetaan, että omaisuuslajikohtaisista myyntirajoituksista luovuttaisiin. Samoin luovuttaisiin rajoituksesta, joka perustuu siihen, kuinka nopeasti oikaisua tai muutosta haetaan. Velallisen oikeusturvasta huolehdittaisiin sen sijaan keskeytyssäännöksillä. Ehdotettu 13 §:n 1 momentin keskeytyssäännös koskee ulosmitattua on kiinteistöä ja huoneiston tai rakennuksen hallintaan oikeuttavia osakeyhtiön osakkeita. Muutoksenhakuviranomaisen tulee keskeyttää tällaisen omaisuuden myynti ja tilitys, jollei täytäntöönpanon jatkumiselle ole painavia syitä. Mainitun pykälän 2 momentissa säädettäisiin poikkeustilanteista, joissa myyntiä ei yleensä kuitenkaan keskeytettäisi.

Toisinaan on vaadittu, että veron ja julkisen maksun korotus tulisi voida periä ulosotossa vasta lainvoimaisena. Perusteluna on mainittu korotuksen sanktioluontoisuus. Lainvoimaisuuden vaatimus kuitenkin tarkoittaisi sitä, että korotussaatava vanhentuisi silloin, kun se tulisi lainvoimaiseksi ja siten perintäkelpoiseksi. On lähdettävä siitä, että korotus saadaan periä lainvoimaa vailla olevana, mutta oikeusturvasta huolehditaan keskeytyssäännösten avulla. Myynti ja tilitys tulisi pääsääntöisesti keskeyttää myös silloin, kun veron tai maksun korotukseen on haettu muutosta. Keskeytyksestä säädettäisiin yllä kerrotulla tavalla ehdotetussa 13 §:ssä.

Myös muu julkinen saatava on voitava periä, vaikkei se ole lainvoimainen, koska muutoksenhaku-aika on yleensä sama kuin vanhentumisaika. Lisäksi etenkin verojen kohdalla jatkuvasti kertyvä verojäämä johtaisi nopeasti siihen, että asianomaisen velkamäärä kasvaisi ylivoimaiseksi.

Yllä todetun mukaisesti pykälän 1 momentissa säädettäisiin, että julkinen saatava saadaan periä ulosotossa, vaikkei saatavan mää-

rääminen tai maksuunpano ole tullut lainvoimaiseksi. Jos kuitenkin muussa laissa edellytetään lainvoimaisuutta, sitä noudatettaisiin.

Nykyisen veroulosottolain 6 §:n 1 momentissa kielletään saatavan periminen, jos maksuvelvollinen näyttää saaneensa maksuajan pidennystä. Tätä on pidettävä selvänä ilman säännöstäkin. Lisäksi voidaan edellyttää, ettei maksuaikaa antanut velkoja edes laita saatavaa ulosottoperintään.

Epäselviä tilanteita on syntynyt silloin, kun toistuvaistulon tai muun etuuden tai varojen maksaja käyttää niitä julkisen saatavansa kuittaukseen tilanteessa, jossa kyseiset varat on ulosmitattu muiden saatavien suorittamiseksi. Tällainen kuittausoikeuden käyttäminen merkitsee käytännössä etuoikeutta muihin saataviin nähden. Voidaan lähteä siitä, ettei tällaista oikeutta ole ulosottotilanteessa ilman nimenomaista lakitasoista säännöstä.

Pykälän 2 momentin mukaan jollei muualla toisin säädetä, sellaista etuutta tai muita varoja, jotka on ulosmitattu, ei saa kuittaa julkisen saatavan suorittamiseksi sen jälkeen, kun ulosottomies on antanut ulosottokaassa tarkoitettua maksukiellon tiedoksi. Momentti koskee tilannetta, jossa maksukiellon saaja on velvollinen maksamaan esimerkiksi eläkettä tai muuta etuutta sellaiselle velalliselle, jolla on maksamattomia julkisia saatavia kyseisen edun maksajalle.

Säännös olisi toissijainen muualla laissa oleviin julkista saatavaa koskeviin erityisiin kuittaussäännöksiin nähden. Esimerkkinä erityissääntelystä voidaan mainita veronkantomain 11 §, jonka mukaan veronpalautuksen saajan konkurssi tai veronpalautuksen ulosmittaus eivät estä veronkuittauksen toimittamista. Veronpalautus onkin toisenlainen luonteeltaan kuin esimerkiksi velalliselle maksettava toistuvaistulo. Sen sijaan erityissääntelyjä eivät puheena olevan momentin kannalta olisi erilaiset takaisinperittäviä varoja koskevat kuittaussäännökset. Nämä saatavat eivät yleensä ole myöskään suoraan ulosottokelpoisia.

Hieman toisenlaista tilannetta koskee hallituksen esitys eduskunnalle työntekijän eläkeläiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 45/2005 vp). Ehdotetun työntekijän eläkelain 123 § koskee tilannetta, jossa eläke on takau-

tumisoikeuden perusteella maksettava muulle kuin työntekijälle itselleen. Pykälässä säädetään järjestys, jossa eri tahot saavat silloin suorituksen. Useat takautumissaatavat menevät ehdotuksen mukaan ulosottomiehen antaman maksukiellon edelle.

5 §. Hakeminen ja asiamies. Pykälän *1 momentin* mukaan ulosottohakemukseen ei tarvitse liittää julkisen saatavan määräämistä tai maksuunpanoa koskevaa asiakirjaa, mutta asiakirja tulee yksilöidä ja sitä koskevat tiedot tulee ilmoittaa hakemuksessa. Ulosottomies saisi kuitenkin pyytää mainitun asiakirjan, jolloin hakija on sen velvollinen toimittamaan. Momentti vastaa nykyistä veroulosottolain 3 §:n 1 momenttia, joka on tullut voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2004.

Ehdotetun 8 §:n viittaussäännöksen perusteella sovellettavaksi tulee soveltuvin osin ehdotetun ulosotokaaren 1 luvun 4 §:n säännökset hakijan saatavasta. Esimerkiksi kunta voi periä samalla kertaa saatavan pääomaa, sen lakisääteistä korkoa ja omia perintäkulujaan. Samasta perusteesta, esimerkiksi päivähoidosta, johtuvia saataviaan kunta voi koota yhteen ehdotettu 20 § huomioon ottaen enintään yhdeltä kalenterivuodelta. Sen sijaan eri saatavaperusteesta peräisin olevia korkoja tai perintäkuluja ole lupa koota yhdeksi saatavaksi. Selvää on, ettei esimerkiksi perimistöimisto voi hakea samalla kertaa eri saataviin liittyviä suoraan ulosottokelpoisia perimiskulujaan ikään kuin ne olisivat yksi saatava.

Pykälän *2 momentti* vastaa yllä mainittuna ajankohtana voimaan tullutta veroulosottolain 3 §:n 2 momenttia. Sen mukaan rahoitus- tai luottolaitos, perintätoiminnan harjoittaja tai muu asiamies ei saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana julkisen saatavan ulosotossa. Oikeusturvasyistä jatkossakin edellytettäisiin, että velkoja, jonka saatavalle on säädetty suora ulosottokelpoisuus, itse kantaa vastuun muun muassa siitä, että saatavaa peritään oikeamääräisenä ulosotossa, ja huolehtii siitä, ettei vanhentunutta saatavaa peritä. Se, että velkojana esiintyy alkuperäinen maksuunpanija eikä asiamies, on tärkeää myös ehdotetun 6 §:n kannalta.

6 §. Asian palauttaminen ja saatavan tarkistus. Pykälän *1 momentti* koskisi virheen oikaistavaksi ilmoittamista. Jos ulosottomies

havaitisi, että saatava on ilmeisesti määrätty tai maksuunpantu kahdesti tai väärälle henkilölle, ulosottomiehen tulisi palauttaa asia hakijalle.

Momentti korvaisi nykyisen veroulosottolain 8 §:n 3 momentin, jossa säädetään ilmoittamisesta ”asianomaiselle viranomaiselle”. Sillä on alun perin tarkoitettu virheen ilmoittamista perustevalituksena käsiteltäväksi (HE 56/1960 vp s. 9).

Ulosottomies on nykyisin puolueeton lainkäyttöviranomaisen. Ei ole perusteltua, että ulosottomies tekisi perustevalituksen tai muun muutoksenhakemuksen velallisen puolesta. Jos kyseessä on vero, asia palautettaisiin sitä varten, että asianomainen veroviranomainen toimittaisi verotusmenettelylain 55 §:ssä tarkoitetun veron oikaisun verovelvollisen hyväksi. Tällaisen oikaisun veroviranomainen voi tehdä myös omasta aloitteestaan. Oikaisu on mahdollinen, jollei asiaa ole ratkaistu muutoksenhakuun annetulla päätöksellä. Oikaisu voidaan tehdä viiden vuoden kuluessa verovelvollisen verotuksen päättymistä seuraavan vuoden alusta lukien. Tässä tarkoitettu oikaisu ei tarkoita veromuutoksenhakuun ensivaiheena kuuluvan oikaisuvaatimuksen tekemistä.

Jos muun julkisen saatavan määräämisessä on tapahtunut momentissa tarkoitettu virhe, ulosottomiehen tulisi palauttaa asia kyseiselle viranomaiselle asiavirheen tai kirjoitusvirheen korjaamista varten. Jos maksuunpanija on poikkeuksellisesti yksityinen toimija, kuten perimistöimisto, joka perii suoraan ulosottokelpoisten saatavien perinnästä syntyneitä perimiskulujaan, asia palautettaisiin sille.

Asian palauttaminen tarkoittaisi samalla sitä, että asian vireilläolo päättyisi. Täten ei tarvita myöskään keskeytysäännöksiä.

Pykälän *2 momentti* koskee tilannetta, jossa alle 15-vuotiaalta henkilöltä peritään ulosotossa muuta julkista saatavaa kuin veroa. Tällöin ulosottomiehen tulisi pyytää hakijaa tarkistamaan alaikäisen maksuvelvollisuus. Täytäntöönpano olisi sen ajan keskeytyneenä. Tarkoituksena on selvittää se, onko lasku kirjoitettu tai maksu määrätty perusteettomasti alaikäiselle. Ikäraajaksi ehdotetaan 15 vuotta, koska sitä vanhemmat ovat usein itse vastuussa ulosotossa olevista julkisista saatavista, kuten joukkoliikenteen tarkastus-

maksuista.

Käytännössä on toisinaan kirjoitettu erilaisia hoitolaitosmaksuja hyvinkin pienten lasten nimiin, vaikka huoltajan vastuulla on huolehtia lapsen tarvitsemasta hoidosta. Potilaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (785/1992) 9 §:n 2 momentin mukaan jos alaikäinen potilas ikäänsä ja kehitystasoonsa nähden kykenee päättämään hoidostaan, hänellä on oikeus kieltää terveydentilaansa ja hoitoansa koskevien tietojen antaminen huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen. Käytännössä jo 12-vuotias saattaa itse olla terveyden- tai sosiaalihuollon asiakkaana.

Koska perimistöimisto tai muu asiamies ei saa esiintyä hakijana, tulee momentissa tarkoitettu tarkistuspyyntö tehdä itse velkojalle. Tämän itsensä tulee tarkistaa julkisoikeudellisen saatavan velkojana se, onko asiassa menetelty säädösten ja ohjeiden mukaisesti.

Pykälän 3 momentissa olisi valtuussäännös, jonka mukaan asioista, joissa 2 momentissa tarkoitettu tarkistus pyydetään, säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Käytännössä saattaa ilmetä, ettei kaikissa asioissa ole tarpeen pyytää tarkistusta, koska maksuunpanon oikeudellinen perusta on kunnossa.

7 §. *Ilmoitus holhousviranomaiselle.* Pykälän 1 momentin mukaan jos velallinen on alle 18-vuotias ja ulosottihakemus koskee veroa tai muuta siihen rinnastettavaa julkista saatavaa, ulosottomiehen tulee tehdä ilmoitus holhousviranomaiselle noudattaen soveltuvin osin, mitä ulosottokaaren 3 luvun 113 §:ssä säädetään.

Saattaa olla, että esimerkiksi ajoneuvo, jota alaikäinen ei saa kuljettaa, tai muuta omaisuutta on rekisteröity alaikäisen nimiin, ja omaisuutta koskeva vero on jäänyt hoitamatta. Alaikäisen nimissä saatetaan myös harjoittaa sellaista liike- tai muuta toimintaa, josta on syntynyt alaikäiselle veroseuraamuksia. Ilmoitus voi koskea esimerkiksi maksamatta olevaa perintö- ja lahjaveroa, jäännösveroa, arvonlisäveroa, kiinteistöveroa tai ennakkoveroa. Muulla veroon rinnastettavalla julkisella saatavalla tarkoitetaan lähinnä erilaisia omistukseen perustuvia julkisoikeudellisia saatavia, kuten erilaisia tie-, vesi- ja ympäristölainsäädäntöön perustuvia maksuvelvoitteita. Sen sijaan niillä ei tarkoiteta

esimerkiksi sosiaali- ja terveydenhuollon maksuja.

Asioista, joissa ilmoitus tehdään, säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Tästä olisi säännös pykälän 2 momentissa.

8 §. *Ulosottokaaren säännösten soveltaminen.* Ehdotetussa laissa säädettäisiin ulosotoperinnästä ainoastaan siltä osin kuin ehdotetaan poikkeusta ulosottokaareen nähden. Muulta osin julkisen saatavan ulosotossa noudatettaisiin soveltuvin osin, mitä ehdotetussa ulosottokaaressa säädetään maksuvelvoitteen täytäntöönpanosta. Veroulosottolain 2 §:ssä on nykyisin vastaava viittaussäännös ulosottolakiin.

Ulosottokaaren säännöksistä ulosotoperusteiden vaatimusta koskevia 2 luvun säännöksiä ei sovellettaisi julkisen saatavan perinnässä. Sen sijaan mainitusta luvusta sovellettavaksi tulisivat esimerkiksi 1 §:n säännökset siitä, ettei ulosottomies saa periä vanhentunutta saatavaa.

Ulosottokaaren säännösten laajan soveltumisen perusteella suuri osa nykyisen veroulosottoasetuksen säännöksistä voitaisiin jättää pois ehdotetun lain nojalla säädettävältä valtioneuvoston asetuksesta.

Perustevalitus

Perustevalitus on oikeussuojakeino kaikissa niissä tapauksissa, joissa julkisen saatavan perusteena ei ole tuomioistuimen ratkaisu. Vaikka perustevalituksen käyttäminen tulee käytännössä ajankohtaiseksi nimenomaan ulosottovaiheessa, perustevalitus ei ole täytäntöönpanoon sidottu oikeussuojakeino vaan lähtökohtaisesti yleinen vero-oikeudellinen muutoksenhakukeino. Sen merkitys on tosin vähentynyt, koska verotusmenettelylaissa tarkoitettujen verojen osalta säännönmukainen valitusaika on viisi vuotta laskettuna verotusvuoden päättymisestä. Jos esimerkiksi tulo- tai varallisuusvero on määrätty jälkiverotuksella, on kuitenkin normaali muutoksenhakuaika saattanut kulua umpeen. Eräitä verolajeja koskevissa säännöksissä perustevalitus kielletään.

Perustevalitus on muutoksenhakukeino myös julkisten maksujen sekä muiden ehdotuksessa tarkoitettujen julkisten saatavien

osalta. Tällaiset julkiset saatavat pannaan maksuun yleensä ilman nimenomaista hallintopäätöstä. Perustevalituksella voidaan saattaa muutoksenhaun kohteeksi sekä saatavan peruste että määrä.

9 §. Oikeus tehdä perustevalitus. Perustevalituksen käyttöala säilytettäisiin pääosin ennallaan. Pykälän 1 momentin mukaan se, joka katsoo, että julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu virheellisesti, saa tehdä perustevalituksen. Tämä vastaa asiallisesti nykyisen veroulosottolain 8 §:n 1 momenttia ja 2 momentin ensimmäistä virkettä. Nykyisellä sanamuodolla ”menettelyvirhe, jonka voidaan otaksua vaikuttaneen asian ratkaisuun” on aikoinaan viitattu oikeudenkäymiskaaren mukaisiin tuomiovirheisiin. Sanontaa ehdotetaan nyt väljennettäväksi, koska perustevalituksen tulee oikeusturvasyistä olla yhtä hajanainen kuin säännönmukainen valituskin.

Perustevalitus koskisi kaikkia julkisia saatavia, myös niitä saatavaryhmiä, joissa saatavan maksuun panija on yksityinen toimija, kuten perimistoimiston perintäkuluja suoraan ulosottokelpoisten saatavien perinnässä.

Veroulosottolain 8 §:n 1 momentissa on vanhentunut säännös siitä, ettei perustevalitusta voida tehdä leimaveroasiassa. Leimaveroja koskenut laki on kumottu. Varainsiirtoverolaissa ei kielletä perustevalituksen tekemistä.

Nimenomaisella säännöksellä perustevalituksen käyttö kielletään muun muassa tullilain (1466/1994) 30 §:ssä, arvonlisäverolain 193 §:n 4 momentissa, väylämaksulain (708/2002) 31 §:ssä ja arpajaisverolain (552/1992) 16 §:n 5 momentissa.

Hallintolainkäyttölain (586/1996) 59 §:n 2 momentin mukaan päätöksestä ei saa kannella, jos siitä voidaan samalla perusteella tehdä perustevalitus.

Ehdotuksen mukaan ulosottomiehellä ei enää olisi toimivaltaa panna perustevalitusta vireille. Sen sijaan ulosottomiehen tulisi selvissä virhetapauksissa 6 §:n 1 momentin mukaisesti palauttaa asia hallinnollista itseoikaisua varten asianomaiselle saatavan maksuun panijalle.

Pykälän 2 momentissa olisi selvyiden vuoksi vielä viittaus saatavan vanhentumisaajan vaikutukseen, josta säädettäisiin 21 §:n 3 momentissa.

10 §. Perustevalituksen käsittelevä viranomainen. Pykälässä säädettäisiin perustevalitusviranomaisesta ja jatkovalituksesta. Perustevalitus tehdään pykälän 1 momentin mukaan samalle viranomaiselle kuin säännönmukainen valitus. Veroa koskevaa perustevalitusta ei siten käsitellä verovirastossa tai verotuksen oikaisulautakunnassa vaan suoraan hallinto-oikeudessa. Jollei jonkin julkisen saatavan osalta ole säännönmukaista valitusviranomaisesta, perustevalitus tehtäisiin sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomiopiirissä julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu. Momentti vastaisi asiallisesti nykyisen veroulosottolain 8 §:n 2 momentin kahta viimeistä virkettä. Vanhentunut maininta perustevalituksen tekemisestä lääninoikeudelle korvattaisiin hallinto-oikeutta koskevalla säännöksellä. Hallinto-oikeuslain (430/1999) 24 §:n 3 momentin mukaan, mitä muualla säädetään lääninoikeudesta, koskee kyseisen lain tultua voimaan hallinto-oikeutta.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätöksestä perustevalitusasiassa saataisiin pykälän 2 momentin mukaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valituskirjelmä on toimitettava mainitussa määräajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai päätöksen tehneelle hallinto-oikeudelle. Momentti vastaa pääosin veroulosottolain 8 §:n 4 momenttia. Ehdotettu momentti olisi toissijainen ja siihen lisättäisiin viittaus muuhun lainsäädäntöön. Sillä tarkoitetaan mahdollisia muissa laeissa olevia muutoksenhakukieltoja sekä valituslupajärjestelmää.

11 §. Valitusosoitus. Nykyistä veroulosottolain 9 §:n 5 momenttia vastaavasti pykälässä säädettäisiin, että jos ulosmittaus on toimitettu julkisen saatavan perimiseksi, ulosottomiehen tulee antaa velalliselle ulosottokaaren 11 luvun 13 ja 14 §:ssä tarkoitetun ulosottoa koskevan valitusosoituksen lisäksi perustevalitusosoitus, jos asianomaisella on oikeus tehdä perustevalitus. Perustevalitusosoitusta ei annettaisi, jos asia on jo saatettu muutoksenhakuviranomaisen tutkittavaksi tai asiasta on tuomioistuimen ratkaisu. Ulosottomiehen tulisi myös ilmoittaa, mitä keskeytyshakemuksen tekemisessä on puheena olevan lain mukaan noudatettava. Tällä tarkoite-

taan lähinnä ehdotetussa 15 §:ssä tarkoitettua menettelyä.

Täytäntöönpanon keskeyttäminen

Ehdotetut 12—19 § koskevat täytäntöönpanon keskeyttämistä julkisen saatavan perustetta koskevan muutoksenhaun tai oikaisun johdosta. Sen lisäksi julkisen saatavan ulosottoerinnässä saattavat ehdotetun 8 §:n nojalla tulla sovellettaviksi ulosottoaaren 10 luvun säännökset silloin, kun muutoksenhaku kohdistuu ulosottomiehen päätökseen tai toimeen kyseisessä ulosottoasiassa.

12 §. *Keskeytysmääräyksen edellytykset.* Keskeytysmääräys on keskeinen oikeusturvakeino suoraan ulosottokelpoisten saatavien täytäntöönpanossa. Keskeytysmääräyksen edellytyksiä uudistettiin velallisten eduksi vuoden 1998 lopulla voimaan tulleella veroulosottolain 9 §:n 1 momentin muutoksella. Myös tässä esityksessä korostetaan oikeusturvanäkökohtia.

Ehdotetun pykälän *1 ja 2 kohta* koskevat viranomaista, joka käsittelee julkisen saatavan määräämistä tai maksuunpanoa koskevaa säännönmukaista valitusta tai perustevalitusta taikka verotusta tai ennakoperintää koskevaa oikaisuvaatimusta. Tällaista viranomaista kutsuttaisiin ehdotetussa laissa *muutoksenhakuviranomaiseksi*.

Muutoksenhakuviranomaisen tulisi pykälän mukaan viipymättä pyynnöstä tai omasta aloitteesta kieltää saatavan ulosotto tai määrätä se keskeytettäväksi, jollei valitus tai oikaisuvaatimus ole ilmeisen aiheeton. Sääntely vastaisi veroulosottolain 9 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä kuitenkin niin, että nimenomaisesti todettaisiin muutoksenhakuviranomaisen mahdollisuus oma-aloitteiseen keskeyttämiseen. Vastaavalla tavalla kuin ehdotetussa ulosottoaareissa, ulosoton kieltämisestä tai keskeyttämisestä käytettäisiin laissa yhteisnimitystä *keskeytysmääräys*. Se, merkitseekö keskeytysmääräys täytäntöönpanon kieltämistä tai keskeyttämistä, riippuu siitä, onko ulosottoasia tullut vireille. Keskeytysmääräys sinällään ei johda täytäntöönpanotoimien peruuntumiseen. Jos jo suoritettut täytäntöönpanotoimet halutaan peruuttaa, siitä tulee määrätä nimenomaisesti ehdotetun 16 §:n nojalla.

Muutoksenhakuviranomaisella tarkoitettaisiin ensinnäkin säännönmukaista valitusta tutkivaa viranomaista. Verotusmenettelylain mukaan tällainen viranomainen on hallinto-oikeus ja korkein hallinto-oikeus. Perustevalituksen tutkii ehdotetun 10 §:n mukaan sama viranomainen, joka käsittelee säännönmukaisen valituksen. Muutoksenhakuviranomaisiksi laissa nimitettäisiin myös verotusta tai ennakoperintää koskevaa oikaisuvaatimusta käsittelevää viranomaista. Oikaisuvaatimuksia käsittelevät verotuksen oikaisulautakunnat. Oikaisuasiat valmistellaan verovirastossa. Verotusmenettelylain 61 §:n mukaan verovirasto voi ratkaista oikaisuvaatimuksen siltä osin kuin esitetty vaatimus hyväksytään. Jos verovirasto käsittelee oikaisuvaatimusta, se päättäisi myös keskeyttämisestä siitä riippumatta, voiko se tehdä asiassa itse ratkaisun.

Koska verovirastolla on ratkaisuoikeus vain verovelvollisen eduksi, tämä varsinaisen muutoksenhaun esivaihe ei saisi johtaa oikeudenmenetyksiin ulosoton jatkumisen vuoksi. Tästä syystä veroviraston tulisi suhtautua erityisen varovasti oikaisuvaatimuksen katsomiseen ilmeisen aiheettomaksi.

13 §. *Myynnin ja tilityksen keskeyttäminen eräissä tapauksissa.* Nykyisessä veroulosottolain 6 §:n 2—4 momentissa on säännöksiä, joissa rajoitetaan täytäntöönpanon etenemistä silloin, kun ulosmitattuna on kiinteistö tai velallisen asuntonaan käyttämän huoneiston hallintaan oikeuttavan asunto- ja kiinteistöosakeyhtiön osakkeita. Tällaisen omaisuuden myynti on sallittua vasta, kun saatava on lainvoimaisesti määrätty tai maksuunpantu. Sääntelyn taustalla on velallisen asumisen suojaaminen (HE 56/1960 vp s. 7). Sama rajoitus koskee tilannetta, jossa oikaisuvaatimus tai valitus on tehty 60 päivän kuluessa eräpäivästä. Nyt ehdotetaan, että mainitut säännökset korvattaisiin keskeytysmääräyksellä.

Ehdotetun 3 §:n 1 momentin ja 4 §:n 1 momentin kohdalla selostetuista syistä myynnin ja tilityksen keskeyttämistä koskevia säännöksiä muutettaisiin niin, että keskeyttämisestä tulisi pääsääntö siltä osin kuin muutoksenhaku koskee veron tai julkisen maksun korotusta.

Pykälän *1 momentin* mukaan jollei täytän-

töönpanon jatkamiselle ole painavia syitä, myynti ja tilitys tulee keskeyttää, jos ulosmittattuna on kiinteistö taikka huoneiston tai rakennuksen hallintaan oikeuttavat osakeyhtiön osakkeet taikka jos muutoksenhaku koskee veron tai julkisen maksun korotusta. Erilaisen todisteluvaikeuksien välttämiseksi ei enää edellytettäisi, että velallinen käyttää edellä mainittua omaisuutta asuntonaan. Voidaan lähteä siitä, että tarkoitettu omaisuus on yleensä arvokasta. Myös puheena oleva keskeytysäännös koskisi kaikkia ehdotetussa 12 §:ssä tarkoitettuja muutoksenhakuviranomaisia. Selvä on, ettei ulosottomiehen tarvitse keskeyttää myyntiä silloin, kun myynti on joka tapauksessa toimitettava muun saatavan perimiseksi.

Ehdotetussa 16 §:ssä ei edellytetä automaattista täytäntöönpanon peruuttamista, vaikka keskeytysmääräys olisi annettu puheena olevassa momentissa tarkoitettussa tapauksessa. Tosin etenkin silloin, kun veron tai maksun korotuksen peruste on epäselvä, jo suoritettujen täytäntöönpanotoimet tulisi suhteellisen helposti määrätä peruutettavaksi korotuksen määrältä. Erityisen aiheellisia peruuttamistoimet saattavat olla silloin, kun perinnässä on ainoastaan veron tai maksun korotus ilman muuta maksuvelvoitetta.

Keskeyttämisestä ylimääräisen muutoksenhaun yhteydessä säädetään hallintolainkäytönlain 68 §:ssä.

Pykälän 2 momentissa olisi ehdotettua 12 §:ää ja puheena olevan pykälän 1 momenttia täydentävä säännös, joka koskee eräitä kiiretilanteita ja jo pitkälle edennyttä myyntimenettelyä. Vaikkei valitus ole ilmeisen aiheeton, myynti saataisiin momentin mukaan määrätä keskeytettäväksi vain painavasta syystä, jos ulosmitatun omaisuuden arvo alentuu nopeasti tai omaisuuden hoitokulut ovat korkeat taikka jos huutokaupasta on julkaistu myynti-ilmoitus. Tätä korotettua keskeytyskynnystä sovellettaisiin myös pykälän 1 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa, jos käsillä ovat kiiremyynnin edellytykset tai huutokauppa on sanotulla tavalla edennyt myynti-ilmoitusvaiheeseen.

Momentissa on pyritty löytämään tasapainoinen ratkaisu erisuuntaisten intressien välille. Momentti koskisi vain myynnin keskeyttämistä. Tilityksen keskeyttämisessä

noudatettaisiin joko 12 §:n tai puheena olevan pykälän 1 momentin mukaista laajaa keskeytysääntöä.

14 §. Keskeyttäminen vakuutta vastaan. Pykälän 1 momentin mukaan ulosottomiehen tulee välittömästi keskeyttää täytäntöönpano, jos velallinen asettaa ulosottomiehelle vakuuden ulosotossa olevan julkisen saatavan maksamisesta. Ehdotettu momentti merkitsee ehdotonta oikeutta saada keskeytys aikaan antamalla vakuus ulosottomiehelle perittävänä olevasta saatavasta.

Momentti korvaisi veroulosottolain 9 §:n 1 momentin viimeisen virkkeen. Nykyisen sääntelyn mukaan muutoksenhakuviranomaisen on annettava keskeytysmääräys, jos asianomainen ilmoittaa haluavansa asettaa vakuuden saatavasta, jolloin vakuus asetetaan ulosottomiehelle. Menettelyn yksinkertaistamiseksi ehdotetaan, että vakuus asetettaisiin suoraan ulosottomiehelle. Ulosottomiehen tulisi ottaa vakuus vastaan, vaikkei ulosottoasia ole vireillä. Tällöin vakuudella olisi momentin mukaan sama vaikutus kuin muutoksenhakuviranomaisen antamalla täytäntöönpanon kiellolla.

Ulosottomiehen tulisi arvioida vakuuden riittävyys normaaliin tapaan niin kuin ehdotetun ulosottokaaren 3 luvun 43 §:ssä säädetään. Kun ulosottomies on vastaanottanut ja hyväksynyt vakuuden, hänen tulisi ilmoittaa asetetusta vakuudesta ja siitä, että hän on keskeyttänyt täytäntöönpanon, asianomaiselle muutoksenhakuviranomaiselle. Tästä olisi säännös pykälän 2 momentissa.

15 §. Keskeytyspyynnön tekeminen. Velallisen tulisi aina mahdollisuus saada keskeytys asettamalla ulosottomiehelle vakuus edellisen pykälän mukaisesti ilman erillistä keskeytyspyyntöä. Muussa tapauksessa velallisen tulee esittää keskeytyspyyntö, joskin muutoksenhakuviranomaisen voi myös omasta aloitteestaan antaa keskeytysmääräyksen ehdotetun 12 §:n nojalla.

Puheena olevan pykälän 1 momentissa mainittaisiin selvyyden vuoksi ensin se pääsääntö, että täytäntöönpanon kieltoa tai keskeyttämistä pyydetään 12 §:ssä tarkoitettulta muutoksenhakuviranomaiselta. Muutoksenhakuviranomaisella tarkoitetaan mainitun pykälän mukaan paitsi muutoksenhakutuo- mioistuinta ja verotuksen oikaisulautakuntaa,

myös oikaisuvaatimusta käsittelevää verovirastoa.

Jos ulosmittaus on jo toimitettu, velallinen saisi nykyiseen tapaan vaihtoehtoisesti pyytää täytäntöönpanon keskeytystä suoraan ulosottomieheltä. Nykyisessä veroulosotolain 9 §:n 2—4 momentissa ovat säännökset siitä, miten keskeytyshakemus tehdään ulosottomiehelle. Ehdotettu sääntely vastaa asiallisesti pääosin nykyistä, mutta menettelyä on pyritty yksinkertaistamaan. Valitusosoituksessa olisi ehdotetun 11 §:n mukaan ilmoitettava tässä pykälässä tarkoitettua menettelyä.

Pykälän 2 *momentin* mukaan velallinen, jonka omaisuutta on ulosmitattu, voi pyytää täytäntöönpanon keskeyttämistä myös ulosottomieheltä. Ulosottomiehen tulisi keskeyttää täytäntöönpano, jos keskeytyspyyntö esitetään viikon kuluessa ulosmittauksesta. Tämän jälkeen keskeytys jatkuisi kolme viikkoa keskeytyspyynnöstä. Jos velallinen sinä aikana toimittaa ulosottomiehelle todistuksen muutoksenhaun vireilläolosta tai valituskirjelmän, keskeytys jatkuisi edelleen, kunnes muutoksenhakuviranomainen on ratkaissut keskeytyspyynnön. Sen sijaan jollei velallinen toimita kumpaakaan mainituista asiakirjoista, täytäntöönpanoa jatkettaisiin. Estettä keskeytyspyynnön esittämiselle suoraan muutoksenhakuviranomaiselle ei tällöinkään olisi.

Ulosottomiehen tulisi *momentin* mukaan toimittaa muutoksenhakuviranomaiselle saamansa keskeytyspyyntö ja, jollei muutoksenhakuaasia ole vielä vireillä, velallisen valitusta tai oikaisuvaatimusta koskeva kirjelmä. Valituskirjelmä ja keskeytyspyyntö tulee toimittaa muutoksenhakuviranomaiselle välittömästi, jotta valitusasian vireilletulo ei viivästy. Lisäksi ulosottomiehen tulisi mahdollisimman pian toimittaa keskeytyspyyntöä koskeva lausuntonsa. Siinä ulosottomies ilmoittaisi täytäntöönpanon vaiheen. Ulosottomiehen olisi myös aiheellista selvittää seikkoja, joilla voi olla merkitystä muutoksenhakuviranomaisen harkitessa keskeytysmääräyksen sisältövaihtoehtoja ulosottokaaren 10 luvun 22 §:n mukaisesti. Kuten todettiin, keskeytys olisi voimassa siihen saakka, kunnes muutoksenhakuviranomainen on ratkaissut keskeytyspyynnön

Pykälän 3 *momentissa* olisi säännös 2 momentissa tarkoitettun viikon määräajan laskemisesta. Se laskettaisiin ulosmittauksesta noudattaen, mitä ulosottokaaren 11 luvun 6 §:ssä säädetään. Tältä osin viitataan, mitä mainitun pykälän kohdalla todetaan 1. lakiehdotuksessa.

Velallinen saisi tehdä ulosottomiehelle keskeytyspyynnön suullisestikin. Viikon määräaika ulosmittauksesta on niin lyhyt, ettei voida edellyttää kirjallista muotoa. Jos velallinen on esittänyt suullisen keskeytyspyynnön, hänen tulisi kuitenkin toimittaa kolmen viikon määräajassa suullisesta keskeytyspyynnöstä ulosottomiehelle kirjallinen keskeytyspyyntö. Merkitystä ei olisi sillä, onko keskeytyspyyntö osoitettu muutoksenhakuviranomaiselle vai ulosottomiehelle.

16 §. *Määräys täytäntöönpanon peruuttamisesta.* Pykälässä olisi uusi säännös keskeytysmääräyksen sisällöstä peruuttamisen osalta. Muutoin keskeytysmääräyksen sisältö määräytyisi 19 §:n viittaussäännöksen nojalla ulosottokaaren 10 luvun, etenkin sen 22 §:n mukaisesti.

Pykälän mukaan keskeytysmääräyksessä voidaan tarvittaessa määrätä, että jo suoritettu täytäntöönpanotoimi on peruutettava. Sanamuoto vastaa ehdotetun ulosottokaaren 2 luvun 13 §:n 1 momentissa olevaa säännöstä, joka koskee keskeytysmääräystä ulosottoperustetta koskevassa muutoksenhaussa. Etenkin epäselvän veronkorotuksen osalta saattaa olla aiheellista harkita, onko syytä peruuttaa jo suoritettut täytäntöönpanotoimet.

Verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetun lain (395/1973) 3 §:n 2 momentin mukaan jos asianomainen viranomainen kieltää saamisen ulosottamisen, turvaamistoimenpide jää voimaan, jollei mainittu viranomainen toisin määrää.

17 §. *Keskeytysmääräyksen voimassaolo ja muutoksenhaku.* Nykyisen veroulosotolain 10 §:n 2 momentin ensimmäisen virkkeen mukaan keskeytysmääräys on voimassa, kunnes valitus tai perustevalitus on lainvoiman saaneella päätöksellä ratkaistu. Muutoksenhakuviranomainen voi kuitenkin määrätä toisin.

Vastaavasti pykälän 1 *momentissa* säädettäisiin, että annettu keskeytysmääräys on voimassa, kunnes asia on lainvoimaisesti rat-

kaistu, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Keskeytyksen jatkuminen pääasiassa annetun ratkaisun jälkeen edellyttäisi kuitenkin velalliselta suhteellisen ripeitä jatkotoimia. Keskeytys jatkuisi pääasiallisen ratkaisun antamisen jälkeen sillä edellytyksellä, että velallinen osoittaa hakeneensa muutosta verotusta tai ennakoperintää koskevassa oikaisuasiassa 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Jos kysymys on muusta asiasta, täytäntöönpano jatkuisi sen jälkeen, kun ratkaisun antamisesta on kulunut kolme kuukautta. Velallisen tulee sanotussa kolmen kuukauden ajassa osoittaa, että hän on hakenut muutosta määräajassa tai että muutoksenhakuaikaa on jäljellä.

Mainittujen määräaikaisten kulumisen umpeen ei estäisi velallista pyytämästä uutta keskeytysmääräystä siltä muutoksenhakuviranomaiselta, jonka käsiteltävänä asia on.

Ehdotetut säännökset keskeytyksen jatkumisesta pääasiallisen ratkaisun jälkeen vastaavat osittain nykyisen veroulosottolain 10 §:n 2 momentin säännöksiä. Muuttunut sanamuoto tarkoittaa ilman nimenomaista säännöstäkin sitä, ettei verottajan tai muun ulosoton hakijan jatkomuutoksenhaku estä täytäntöönpanon loppuunsaattamista.

Muutoksenhakuviranomainen voisi määrätä keskeytysmääräyksen voimassaolosta yllä todetusta poikkeavasti. Muutoksenhakuviranomaisella tarkoitettaisiin sekä alkuperäisen keskeytysmääräyksen antanutta viranomaista että ylempää muutoksenhakuviranomaista.

Ehdotetussa 19 §:ssä olevan viittaussäännöksen perusteella sovellettavaksi tulee muun muassa ulosottoaaren 10 luvun 23 §:n 2 momentti. Sen mukaan keskeytysmääräyksen antanut tuomioistuin saa muuttaa keskeytysmääräystä, peruuttaa sen tai antaa uuden määräyksen.

Pykälän 2 momentin mukaan keskeytysasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea erikseen muutosta. Muotoilu vastaa ehdotetun ulosottoaaren 10 luvun 25 §:ssä olevaa muutoksenhakukieltoa. Myös nykyisen veroulosottolain 10 §:n 3 momentissa on muutoksenhakukielto.

18 §. Keskeytyspyynnön käsittely. Muutoksenhakuviranomainen saa pykälän 1 momen-

tin mukaan määrätä puheenjohtajansa, jäsenensä tai esittelijänsä käsittelemään ja ratkaisemaan keskeytyspyyntöjä. Säännös vastaa nykyisen veroulosottolain 10 §:n 4 momentin ensimmäistä virkettä.

Pykälän 2 momenttiin otettaisiin uusi säännös, jonka mukaan suoraan muutoksenhakuviranomaiselle tullut keskeytyspyyntö on ratkaistava heti. Tämä on tärkeää muutoksenhakijan oikeusturvan kannalta. Vastaava säännös olisi myös ehdotetun ulosottoaaren 10 luvun 20 §:ssä.

Jos taas keskeytyspyyntö olisi tullut ehdotetussa 15 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla ulosottomiehen kautta, keskeytyspyyntö tulisi ratkaista kolmen viikon kuluessa laskettuna siitä, kun keskeytyspyyntö on saapunut kyseiselle muutoksenhakuviranomaiselle. Tässä tilanteessa voidaan antaa harkintaa, koska täytäntöönpano on jo valmiiksi keskeytyneenä.

Nykyisen veroulosottoasetuksen 9 §:n 1 momentin mukaan ulosottomiehen lähettämä keskeytyshakemus on ratkaistava ja päätös siitä on lähetettävä ulosottomiehelle 30 päivässä. Asian merkittävyyden vuoksi säännökset määräajasta ja ilmoituksesta ulosottomiehelle otettaisiin lakiin.

Ehdotetusta 19 §:stä seuraisi, että keskeytysmääräys saataisiin antaa väliaikaisesti kuulematta veroasiamiestä tai muuta velkojan edustajaa ja että keskeytysmääräyksestä, sen muuttamisesta ja asiassa annetusta ratkaisusta tulee heti ilmoittaa asianomaiselle ulosottomiehelle.

19 §. Ulosottoaaren keskeytysmääräysten soveltaminen. Pykälän mukaan keskeytysmääräyksen antamisesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä ulosottoaaren 10 luvun 20 ja 22 §:ssä, 23 §:n 2 momentissa sekä 24 ja 26 §:ssä säädetään.

Viitatu säännökset koskevat keskeyttämistä ulosottotoimintaa koskevan ulosottovalituksen johdosta. Säännös vastaa nykyisessä veroulosottolain 9 §:n 1 momentissa olevaa viittaussäännöstä. Kun kuitenkin ulosottoaaren 10 luvun keskeytysmääräykset eivät kaikin kohdin vastaa ulosottolain 9 luvun säännöksiä, asiamuutoksiakin seuraa. Niiltä osin viitataan mainittujen ulosottoaaren pykälien perusteluihin 1. lakiehdotuksessa.

Viittaus ulosottoaaren 10 luvun 20 §:ään

tarkoittaisi, kuten edellisen pykälän kohdalla on todettu, että verotusta koskevassa oikaisu- ja valitusasiassa tai muun julkisen maksun muutoksenhakuasiassa keskeytysmääräys saataisiin antaa vastapuolta kuulematta ja että keskeytysmääräyksestä, sen muuttamisesta ja annetusta pääasiaratkaisusta tulee heti ilmoittaa ulosottomiehelle.

Viitatussa ulosottokaaren 10 luvun 22 §:ssä säädetään keskeytysmääräyksen sisällöstä. Myös julkista saatavaa koskevassa muutoksenhakuasiassa voitaisiin rajata ja kohdentaa keskeytysmääräystä. Voidaan esimerkiksi sallia ulosmittaus, mutta kieltää myynti ja tilitys. Määräys voidaan antaa myös osittaisena koskemaan vain sitä osaa julkisesta saatavasta, jonka osalta muutoksenhaku ei ole ilmaisen aiheen.

Kuten nykyisinkin, keskeytysmääräyksen antanut muutoksenhakuviranomainen saisi muuttaa keskeytysmääräystä, peruuttaa sen tai antaa uuden määräyksen niin kuin viitatussa ulosottokaaren 10 luvun 23 §:n 2 momentissa säädetään. Jos esimerkiksi muutoksenhakuasian käsittelyn yhteydessä osoittautuu, että valitus tai oikaisuvaatimus on ilmaisen aiheen tai että muutoksenhaun koskessa veron tai julkisen maksun korotusta täytäntöönpanon jatkumiselle ilmaantuu painavia syitä, keskeytysmääräys voidaan peruuttaa. Jos käy ilmi, että ulosmitatun omaisuuden arvo alentuu nopeasti tai omaisuuden hoitokulut ovat korkeat, keskeytysmääräystä olisi aiheellista muuttaa niin, että myynti sallitaan, mutta kielletään varojen tilitys.

Ulosottomiehen tulisi toimia keskeytysmääräyksen saatuaan kuten ulosottokaaren 10 luvun 24 §:ssä säädetään. Peruuttamistoimet voitaisiin kieltää tai keskeyttää luvun 26 §:ssä säädetyllä tavalla.

Vanhentuminen

Vero ja muu julkinen saatava on nykyisen veroulosottolain mukaan perittävä viiden vuoden kuluessa. Vaikka säännös on kirjoitettu perimisoikeutta koskevaan muotoon, sen on vakiintuneesti katsottu ilmentävän b-pullista vanhentumisaikaa. Nykyistä sääntelyä edeltävä säädös, verojen ja maksujen vanhentumisesta annettu laki (226/1925), oli selkeästi aineellista vanhentumista koskeva

säännöstö. Vanhentumislaki ei koske saatavaa, joka saadaan periä ulosottoin ilman tuomiota tai päätöstä.

Ehdotetut julkisen saatavan vanhentumista koskevat säännökset eivät poikkea olennaisesti nykyisistä säännöksistä.

20 §. Vanhentumisaika. Pykälässä säädetäisiin, että julkinen saatava vanhentuu lopullisesti viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona kyseinen saatava on määrätty tai maksuunpantu. Säännös koskisi veroa ja kaikkia muita laissa tarkoitettuja julkisia saatavia. Jos kyseistä veroa ei määrätä eikä maksuunpanna, vanhentumisaika laskettaisiin sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on erääntynyt maksettavaksi.

Pykälä vastaisi pääosin nykyistä veroulosottolain 11 §:n 1 momentin ensimmäistä virkettä. Uutta olisi erääntymisen rinnastaminen saatavan määräämiseen ja maksuunpanoon. Lisäys on tarpeen niitä tapauksia varten, joissa varsinaista määräämistä tai maksuunpanovaihetta ei ole, kuten omaaloitteisissa veroissa ja mahdollisesti myös tulevassa verotilijärjestelmässä.

Lähtökohtana olisi, että kaikki lain soveltamisalaan kuuluvat julkiset saatavat vanhentuisivat viidessä vuodessa. Pykälään ei ehdoteta toissijaisuussäännöstä.

Säännöstä siitä, että ennakkoperintälaissa tarkoitettu ennakko voidaan periä saman ajan kuluessa kuin ne verot ja maksut, joiden suoritukseksi ennakko on käytettävä, ei enää otettaisi lakiin. Nykyisessä järjestelmässä ennakot luetaan lopullisessa verotuksessa hyväksi sen määräisinä kuin ne ovat kertyneet. Jos ne ovat ennen verotuksen valmistumista yhä maksamatta, ne sisällytetään jäännösveroon.

Nykyisen veroulosottolain vanhentumissäännös ei koske leimaveroa. Leimaveroa koskeva sääntely on kumottu. Ehdotettu vanhentumissäännös koskisi myös varainsiirtoveroa.

21 §. Vanhentumisen vaikutukset. Nykyisen veroulosottolain 11 §:n mukaan saatava saadaan periä vanhentumisesta huolimatta sen panttina lain tai sopimuksen nojalla olevasta omaisuudesta.

Pykälän 1 momentissa vastaavasti säädetäisiin, ettei vanhentunutta julkista saatavaa saa periä, lukuun ottamatta panttina olevaa

velallisen omaisuutta. Tämä tarkoittaa käytännössä useimmissa tapauksissa sopimukseen perustuvaa vakuutta. Veroulosottolain säätämisen aikoihin lainsäädännössä oli lukuisia kiinteistöistä meneviä maksuja, joilla oli huutokaupassa kiinnityksiä parempi etuoikeus, jos ne olivat olleet maksamatta lyhyehkön ajan. Verojen ja maksujen lakimääräinen panttioikeus on nykyisin harvinaista.

Mahdollisuus periä julkinen saatava vanhentumisen jälkeen koskisi nimenomaan velalliselle kuuluvaa, pantiksi annettua omaisuutta. Vanhentumisajan jälkeen saatavaa ei voitaisi periä mahdollisesta vierasvelkapan-tista. Sääntely olisi tältä osin yhdenmukainen vanhentumislain 16 §:n 1 momentin kanssa.

Veroulosottolaissa ei ole säännöstä siitä, voiko velkoja suorittaa kuittauksen vanhentuneesta saatavasta. Asia jäisi myös tässä ehdotuksessa erityissääntelyn varaan. Esimerkiksi veronkantolain 6 luvussa ovat yksityiskohtaiset säännökset veronkuittauksesta. Veronkantoviranomainen kuittaa veronpalautuksen verojäämän suoritukseksi laissa säädetyillä edellytyksillä. Mainitun lain 26 §:n mukaan veronkuittausta ei toimiteta vanhentuneen veron suoritukseksi. Veronpalautuksen saajan konkurssi tai veronpalautuksen ulosmittaus eivät estä kuittausta.

Ulosottomiehen tulee ottaa viran puolesta huomioon myös julkisen saatavan vanhentuminen. Ehdotetusta 8 §:n viittaussäännöksestä ulosottokaareen seuraa, että ulosottomiehen tulee tarkastaa ulosottokaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisesti, ettei saatava ole vanhentunut.

Nykyisen veroulosottolain 11 §:n 3 momentissa säädetään erityistilanteista, joissa saatavan perintäkelpoisuus jatkuu vanhentumisajan jälkeen tietyn omaisuuden suhteen. Vastaavasti pykälän 2 momentin 1 kohdassa säädettäisiin, että jos ennen vanhentumisajan kulumista julkisen saatavan perimiseksi on toimitettu ulosmittaus, vanhentumisajan umpeen kulumisen ei estä maksun saamista ulosmitatuista varoista. Kohta vastaa edellä mainitun nykyisen momentin alkuosaa.

Käytännössä on ollut epäselvyyttä siitä, saako velallinen suorittaa vanhentuneen julkisen saatavan muilla varoillaan silloin, kun tietty omaisuus, esimerkiksi kiinteistö on ulosmitattu. Ehdotetusta ulosottokaaren 1 lu-

vun 19 §:stä ilmenee periaate, jonka täytäntöönpanossa ei saa aiheuttaa vastaajalle suu-remppaa haittaa kuin täytäntöönpanon tarkoitus vaatii. Kun lisäksi ehdotetun 4 luvun 8 §:n 1 momentin mukaan ulosmittaus koskee myös sijaan tullutta omaisuutta, voidaan katsoa, että ilman nimenomaista säännöstäkin velallinen saa suorittaa vanhentuneen julkisen saatavan muillakin varoillaan kuin ulosmitatulla omaisuudella.

Momentin 2 kohdan mukaan jos saatava on ennen vanhentumisajan päättymistä valvottu konkurssissa tai ulosottokaaren 5 luvussa tarkoitettussa asianosaiskeskustelussa kiinteistön myynnissä, vanhentumisajan umpeen kulumisen ei estä maksun saamista kyseisistä varoista. Säännös vastaa asiallisesti nykyistä sääntelyä.

Saatava katsottaisiin valvotuksi myös silloin, kun se on otettu huomioon ilman varsinaista valvontaa konkurssilain 12 luvun 8 §:ssä säädetyllä tavalla. Ehdotetussa sanamuodossa otettaisiin huomioon se, että ulosottokaaressa tarkoitettu kiinteistön myynti voi olla myös vapaa myynti.

Momentin 3 kohdassa olisi nykyistä sääntelyä vastaavasti säännös siitä, että jos julkinen saatava on ilmoitettu julkisen haasteen johdosta, vanhentumisajan umpeen kulumisen ei estä maksun saamista niistä varoista, joista julkisessa haasteessa ilmoitetut saatavat on suoritettava.

Momentissa olisi vielä viittaussäännös siihen, että julkisen saatavan vanhentumisen vaikutuksesta yksityishenkilön velkajärjestelyssä ja yrityssaneerauksessa säädetään erikseen. Tällä tarkoitettaisiin lähinnä velkajärjestelylain 79 §:n 2 momenttia ja yrityksen saneerauksesta annetun lain (47/1993) 99 §:n 2 momenttia. Niiden mukaan julkisen saatavan vanhentuminen perintäkiellon aikana ei estä maksun saamista maksuohjelman nojalla. Vastaava koskee vapaaehtoista velkajärjestelyä ensin mainitun lain 79 a §:n ja viikoksi mainitun lain 99 a §:n mukaan. Vapaaehtoista velkajärjestelyä koskevan sopimuksen tulee periaatteiltaan vastata lain mukaista velkajärjestelyä.

Pykälän 3 momentin mukaan perustevalitus saadaan tehdä niin kauan kuin oikeus maksun saantiin on ehdotetun 1 tai 2 momentin mukaan olemassa. Tämä tarkoittaisi sitä, että

niin kauan kuin julkinen saatava on perittävässä pantista, ulosmitatuista varoista taikka valvonnan tai julkisen haasteen kohteena olevista varoista, myös perustevalitus olisi käytettävissä.

Silloin, kun oikeus maksun saantiin perustuu valvontaan konkurssissa tai kiinteistön ulosottomyynnissä, perustevalitus tulee momentin mukaan tehdä kolmen viikon kuluessa valvontapäivästä lukien. Nykyisen veroulosottolain 12 §:n 1 momentin mukaan vastaava määräaika on 30 päivää. Kolmen viikon määräaika on yhdenmukainen ehdotetun 15 §:n 2 momentin kanssa.

Niihin saataviin, joista perustevalitusta ei muussa laissa olevan säännöksen mukaan saa tehdä, puheena olevaa momenttia ei sovellettaisi. Tältä osin viitataan, mitä ehdotetun 9 §:n 1 momentin kohdalla todetaan.

Erinäiset säännökset

22 §. Tarkemmat säännökset. Lain lopussa olisi vielä säännös siitä, että tarkemmat säännökset verotäytäntöönpanolain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella. Useista nykyisistä veroulosottoasetuksen säännöksistä voitaneen luopua, koska ulosottokaaren soveltaminen tekee ne tarpeettomaksi.

23 §. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset. Pykälän 1 momentissa olisi voimaantulopäivä. Tarkoitus on, että laki tulisi voimaan samanaikaisesti kuin ehdotettu ulosottokaari vuoden 2008 alussa.

Pykälän 2 momentissa olisi säännös siitä, että ehdotetulla lailla kumotaan veroulosottolaki sekä siihen myöhemmin tehdyt muutokset.

Lakia sovellettaisiin prosessisäännösten tapaan heti lain voimaan tulon jälkeen ja myös lain voimaan tullessa vireillä oleviin asioihin. Myös perustevalitusta ja keskeytysmääräystä koskevat säännökset tulisivat heti noudatettaviksi. Jo annettuja keskeytysmääräyksiä ei tarvitse ryhtyä tarkistamaan. Jos kuitenkin asiassa tehdään uusi keskeytyspyyntö tai muutoksenhakuviranomainen muuttaa omasta aloitteestaan keskeytysmääräystä, uusi keskeytysmääräys annettaisiin uusien säännösten mukaisesti.

Myös vanhentumissäännöksiä noudatettaisiin

heti. Olennaisia muutoksia vanhentumissäännöksiin ei tosin ehdoteta. Vanhentumiseen vaikuttava seikka olisi lähinnä se, että ehdotetun 20 §:n mukaan vanhentuminen voi määräytyä myös erääntymisen mukaan.

Pykälän 3 momentin mukaan jos muussa laissa tai asetuksessa viitataan veroulosottolakiin, sen sijasta sovelletaan ehdotetun lain vastaavaa säännöstä. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että ne muualla lainsäädännössä olevat lukuisat säännökset siitä, että tietty saatava saadaan periä ulosottoimin ilman tuomiota tai päätöstä niin kuin veroulosotto-laissa säädetään, muuntuisivat koskemaan suoraa ulosottokelpoisuutta verotäytäntöönpanolain mukaisesti. Suoraa ulosottokelpoisuutta koskevia nykyisiä säännöksiä ei siten ole tarpeen ryhtyä muuttamaan.

Pykälän 4 momentissa turvattaisiin nykyisin ulosottokelpoisten saatavien asema. Momentin mukaan saatava, joka lain voimaan tullessa on suoraan ulosottokelpoinen, on suoraan ulosottokelpoinen myös lain voimaan tulon jälkeen. Ehdotettua 3 §:ää sovellettaisiin siten vain säännöksiin, jotka annetaan lain voimaan tulon jälkeen.

Pykälän 5 momentissa olisi siirtymäsäännös siitä, että lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuja tarkistuspyyntöjä ja 7 §:ssä tarkoitettuja ilmoituksia holhousviranomaiselle tehtäisiin vasta lain voimaantulon jälkeen vireille tulevissa asioissa. Vastaava siirtymäsäännös on 1. lakiehdotuksessa.

Vielä pykälän 6 momentissa olisi tavanomainen säännös siitä, että ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

1.3. Oikeudenkäymiskaari

7 luku. Turvaamistoimista

Lukuun tehtäisiin lähinnä lakitekniset tarkistukset, jotka johtuvat ehdotetusta ulosottokaaresta. Lisäksi luvun 3 §:ään lisättäisiin uusi säännös hakijan velvollisuudesta asettaa vakuus vastaajalle aiheutuvan vahingon varalta.

1 ja 2 §:ssä olevat viittaukset ulosottolakiin muutettaisiin viittauksiksi ulosottokaaren vastaaviin säännöksiin.

3 §. Pykälässä säädetään tuomioistuimen

määräämistä muusta turvaamistoimesta kuin takavarikosta. Pykälän *1 momentissa* oleva viittaus ulosottolakiin muutettaisiin viittaukseksi ulosottokaaren vastaavaan säännökseen.

Pykälässä tarkoitettu muu turvaamistoimi on usein senlaatuinen, että voi olla epäselvää, tarvitseeko hakijan lainkaan hakea turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa ulosottomieheltä. Jos esimerkiksi tuomioistuin sakon uhalla kieltää vastapuolta tekemästä jotakin, voidaan ajatella, että kielto vaikuttaa heti päätöksen antamisesta lukien ilman, että siihen tarvittaisiin ulosottomiehen myötävaikutusta. Tällöin hakijan ei myöskään tarvitsisi asettaa vakuutta vastapuolelle mahdollisesti aiheutuvan vahingon varalta, koska vakuus asetetaan vasta täytäntöönpanoa haettaessa ulosottomiehelle.

Pykälän *2 momentti* vastaa nykyistä.

Kuten edellä yleisperustelujen jaksoissa 2 ja 4 on todettu, oikeustilaa on vastapuolen oikeusturvan vuoksi tarpeen selkeyttää. Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 11 §:ssä tarkoitettu hakijan ankara vahingonkorvausvastuu tarpeettomasta turvaamistoimesta on vastapuolen kannalta keskeinen oikeusturvatae. Hakijan asettama vakuus puolestaan turvaa mahdollisen vahingonkorvausvastuun täyttämistä. Näistä syistä ehdotetaan, että puheena olevan pykälän *3 momentiksi* otettaisiin uusi nimenomainen säännös hakijan velvollisuudesta asettaa vakuus vastapuolelle mahdollisesti aiheutuvan vahingon varalta silloinkin, kun kyseessä on pykälässä tarkoitettu muu turvaamistoimi.

Momentin mukaan pykälän *1 momentissa* tarkoitettun kiellon tai määräyksen voimaantulo edellyttää, että hakija asettaa ulosottomiehelle ehdotetun ulosottokaaren 8 luvun 2 §:ssä tarkoitettun vakuuden, jollei puheena olevan luvun 7 §:stä muuta johdu.

Ehdotettu säännös merkitsee, että hakijan olisi haettava myös muuta turvaamistoimea koskevan päätöksen täytäntöönpanoa ja asetettava ulosottomiehelle vakuus vahingosta, joka voi syntyä vastaajalle turvaamistoimesta. Säännös koskisi kaikkia pykälässä tarkoitettuja turvaamistoimia, esimerkiksi vastapuolelle annettua määräystä sakon uhalla tehdä jotakin.

Tuomioistuimen turvaamistoimena mää-

räämä kielto tai määräys tulisi voimaan vasta sen jälkeen, kun hakija asettaa vakuuden, jonka ulosottomies ulosottokaaren 3 luvun 43 §:n mukaisesti hyväksyy. Ennen vakuuden asettamista vastapuolen ei esimerkiksi tarvitsisi suorittaa päätöksessä määrättyä tointa. Vastapuolen velvollisuus noudattaa kieltoa tai määräystä edellyttää luonnollisesti lisäksi, että hän on saanut siitä tiedon.

Momentissa lisäksi viitattaisiin puheena olevan luvun 7 §:ään, jonka mukaan tuomioistuin voi hakemuksesta tietyin edellytyksin vapauttaa hakijan asettamasta mainittua vakuutta. Tällöinkin hakijan olisi haettava täytäntöönpanoa ulosottomieheltä, jolloin vastaajalle tarjoutuu mahdollisuus ulosottokaaren 8 luvun 3 §:ssä tarkoitettun vakuuden asettamiseen.

Ehdotetun ulosottokaaren 8 luvun 12 §:stä seuraa, ettei mainitun lain 3 luvun 44 §:ssä tarkoitettujen vakuuden asettamisvelvollisuudesta vapautettujen hakijoiden tarvitse asettaa vakuutta myöskään turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanossa.

Ehdotetun ulosottokaaren 8 luvun 9 §:ssä säädettäisiin puheena olevassa pykälässä tarkoitettun muun turvaamistoimen täytäntöönpanomenettelystä.

4 §. Pykälässä säädetään siitä, mikä tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään turvaamistointa koskevan asian. Pykälän *1 momentin* mukaan, jos hakijan vaatimusta tai oikeutta koskevan pääasian oikeudenkäynti on vireillä, turvaamistointa koskevan asian käsittelee kyseinen tuomioistuin. Jos pääasian käsittely on päätynyt eikä muutoksenhakua tai vastauksen antamista varten säädetty aika ole kulunut umpeen, turvaamistointa koskevan asian käsittelee pääasiaa viimeksi käsitellyt tuomioistuin.

Pykälä on säädetty vuonna 1991. Vuoden 1998 hovioikeusuudistuksessa muutoksenhakumenettelyä on uudistettu siten, että valitukseen vastataan hovioikeuden pyynnöstä sen asettamassa ajassa. Vuonna 2005 myös muutoksenhakua korkeimpaan oikeuteen on uudistettu siten, että valitukseen vastataan korkeimman oikeuden kehotuksesta ja sen asettamassa määräajassa myöskin silloin, kun muutosta haetaan hovioikeuden ensimmäisenä asteena antamaan ratkaisuun. Yleisissä tuomioistuimissa ei siten enää vastata vali-

tukseen oma-aloitteisesti laissa säädetyssä ajassa. Tästä syystä momentista ehdotetaan poistettavaksi maininta vastauksen antamista varten säädetyistä ajasta.

6 §. Pykälän *1 momentissa* olevat viittaukset ulosottolakiin muutettaisiin viittauksiksi ulosottokaaren vastaaviin säännöksiin.

Ehdotetussa ulosottokaaressa luovuttaisiin nykyisin ulosottolain 7 luvun 11 §:ssä säädetyistä hakijan velvollisuudesta antaa ulosottomiehelle selvitys pääasian käsiteltäväksi saattamisesta. Vastaavasti puheena olevan pykälän *3 momentista* ehdotetaan poistettavaksi viittaus mainittuun säännökseen.

7, 8 ja 13 §:ssä olevat viittaukset ulosottolakiin muutettaisiin viittauksiksi ulosottokaaren vastaaviin säännöksiin.

Voimaantulo- ja siirtymäsäännös. Pykälän *1 momentissa* olisi voimaantulopäivämäärä. Tarkoitus on, että laki tulisi voimaan vuoden 2008 alussa yhtä aikaa ehdotetun ulosottokaaren kanssa. Pykälän *2 momentissa* olisi kuitenkin siirtymäsäännös, jonka mukaan ennen puheena olevan lain voimaantuloa virille tullessa asiassa sovellettaisiin tämän lain sijasta lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

1.4. Laki velan vanhentumisesta

8 §. *Vanhentumisaika muissa tapauksissa.* Yleisperustelujen jaksossa 4 selostetuista syistä ehdotetaan, että sellainen saatava, jota koskeva ulosottoeruste ei enää ole täytäntöönpanokelpoinen, vanhentuisi lopullisesti. Tuomiossa vahvistetulla saatavalla olisi siten vanhentumisaika, jota ei voida katkaista ja joka määräytyisi ulosottoerusteen täytäntöönpanokelpoisuuden mukaisesti. Ulosottoerusteen määräaikaisuus koskisi ulosottokaaren 2 luvun 24 §:n mukaan nykyistä vastaavasti vain luonnollisen henkilön maksuvelvoitetta. Näin ollen yhteisön maksuvelvoite ei lakkaisi ehdotettujen säännösten perusteella.

Pykälän *3 momentiksi* otettaisiin viittaus säännös siihen, että saatavan lopullisesta vanhentumisesta säädetään ulosottokaaren 2 luvun 27 §:ssä. Mainitun säännöksen mukaan velallisen maksuvelvollisuus lakkaa ja saatava vanhentuu lopullisesti silloin, kun ulosottoerusteen määräaika kuluu umpeen. Saata-

vasta on sen jälkeen voimassa, mitä vanhentuneesta saatavasta säädetään puheena olevassa laissa. Tällä viitattaisiin muun muassa lain 14—19 §:ssä säädettyihin vaikutuksiin.

Ehdotus tarkoittaisi sitä, että saatava vanhentuisi lopullisesti 15 vuoden kuluttua siitä, kun yksipuolinen tuomio taikka lainvoimaiseksi tullut tuomio tai muu lopullinen ulosottoeruste on annettu. Jos ulosottoerusteesta tarkoitettu velkoja on luonnollinen henkilö tai jos korvaussaatava perustuu rikokseen, josta velallinen on tuomittu vankeuteen tai yhdyskuntapalveluun, saatava vanhentuisi lopullisesti 20 vuoden kuluttua tuomion antamisesta.

Kun vanhimprien, 1 päivänä maaliskuuta 1993 tai sitä ennen annettujen ulosottoerusteiden ulosottokelpoisuuden määräaika päättyy maaliskuun alussa 2008, lakkaisi niissä määrätty maksuvelvollisuus vastaavasti silloin. Jos kyseistä ulosottoerustetta koskee 20 vuoden määräaika, lakkaisi velallisen maksuvelvollisuus viisi vuotta myöhemmin.

Saatavan vanhentumiseen ei vaikuttaisi se, että velkoja on nostanut ulosottoerusteen määräajan jatkamiskanteen. Jos kuitenkin kante hyväksytään, velallisen maksuvelvollisuus tulee voimaan heti samansisältöisenä kuin se oli määräajan päättyessä.

Kuluttajavelallisella on oikeus puheena olevan lain 14 §:n 2 momentin mukaisesti saada takaisin velkojalta suoritus, jonka on tehnyt tietämättä velan olevan vanhentunut. Saatavaa, joka on vanhentunut ulosottoerusteen täytäntöönpanokelpoisuuden päättymisen vuoksi, voitaisiin lain 15 §:ssä säädetyillä edellytyksillä käyttää kuittaukseen ja 16 §:n mukaisesti periä velallisen vakuudeksi antamasta pantista tai pidätysoikeuden kohteena olevasta omaisuudesta.

Ulosottomies tarkistaisi viran puolesta ulosottokaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentin mukaisesti, ettei hakijan saatava ole vanhentunut.

Lakiin ei tässä yhteydessä ehdoteta lisättäväksi säännöstä saatavan vanhentumisesta silloin, kun ulosottoerustetta ei ole hankittu.

17 §. *Maksukyvyttömyysmenettely.* Pykälän *3 momentissa* on viittaus siihen, että ulosottoerusteen täytäntöönpanokelpoisuudesta säädetään erikseen. Momentti ehdotetaan tarpeettomana kumottavaksi, koska viittaus

ulosottolaissa säädettyyn saatavan lopulliseen vanhentumiseen lisättäisiin lain 8 §:ään.

Voimaantulosäännös. Tarkoitus on, että laki tulisi voimaan vuoden 2008 alussa samaan aikaan ulosottokaaren kanssa.

1.5. Konkurssilaki

2 luku. **Konkurssiin asettamisen edellytykset**

2 §. *Velkojan oikeus vaatia velallisen asettamista konkurssiin.* Pykälässä säädetään velkojan oikeudesta vaatia velallisen asettamista konkurssiin. Pykälän nykyisen 3 momentin mukaan konkurssiin asettamista ei voi vaatia velkoja, jonka saatavaa koskevan ulosottoerusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut ulosottolain 2 luvun 24—26 §:n mukaisesti. Tällaisen saatavan perusteella voidaan kuitenkin vaatia kuolinpesän asettamista konkurssiin.

Ehdotetun ulosottokaaren 2 luvun 27 §:n mukaan saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosottoerusteen määräaika kuluu umpeen. Tällaisen saatavan perusteella ei siten myöskään voitaisi vaatia velallisen asettamista konkurssiin. Puheena olevan pykälän 3 momentti ehdotetaan siten tarpeettomana kumottavaksi.

3 luku. **Konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset**

6 §. *Erillistäytäntöönpanon jatkaminen.* Pykälän 2 momentissa oleva viittaus ulosottolakiin muutettaisiin teknisesti viittaukseksi ehdotettuun ulosottokaareen.

5 luku. **Konkurssipesään kuuluva omaisuus**

3 §. *Ulosmittaus- ja luovutusrajoitusten alainen omaisuus.* Pykälän mukaan omaisuus, jota ei voida ulosmitata, ei kuulu konkurssipesään. Pykälän 2 momentin mukaan konkurssipesään kuuluu kuitenkin muun muassa ulosottolain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu erottamisedun alainen omaisuus. Puheena olevaa momenttia muutettaisiin teknisesti siten, että siinä viitattai-

siin vastaavaan ulosottokaaren 4 luvun 21 §:n 1 momentin 5 kohtaan.

12 luku. **Konkurssisaatavat, valvonta ja saatavien selvittäminen**

1 §. *Yleiset säännökset konkurssivelkojan asemasta.* Pykälässä säädetään konkurssivelkojan asemasta. Pykälän nykyisen 3 momentin mukaan se, mitä pykälän 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske velkojaa, jonka saatavaa koskevan ulosottoerusteen täytäntöönpanokelpoisuus on ennen konkurssin alkamista lakannut ulosottolain 2 luvun 24—26 §:n mukaisesti. Momenttia ei kuitenkaan sovelleta kuolinpesän konkurssissa.

Ehdotetun ulosottokaaren 2 luvun 27 §:n mukaan velallisen maksuvelvollisuus lakkaisi ja saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosottoerusteen määräaika kuluu umpeen. Saatavasta olisi sen jälkeen voimassa, mitä vanhentuneesta velasta säädetään vanhentumislaisissa. Puheena olevan pykälän 3 momentti ehdotetaan siten tarpeettomana kumottavaksi.

17 luku. **Konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoito ja myynti sekä panttivelkojaa koskevat säännökset**

3, 14, 16 ja 17 §. Pykälissä olevat viittaus-säännökset ulosottolakiin muutettaisiin teknisesti viittauksiksi ehdotettuun ulosottokaareen.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2008 alussa samaan aikaan ulosottokaaren kanssa.

1.6. Perintökaari

17 luku. **Perinnöstä luopumisesta ja perintöosuuden luovuttamisesta**

2 a §. Pykälässä olevat viittaukset konkurssisääntöön ja ulosottolakiin muutettaisiin teknisesti viittauksiksi konkurssilakiin ja ulosottokaareen.

20 luku. Perunkirjoituksesta

4 §. Pykälän *1 momentissa* säädetään varojen ja velkojen merkitsemisestä perukirjaan. Momentin nykyisen viimeisen virkkeen mukaan vainajan velkoihin merkitään myös velka, jota koskevan ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on ennen kuoleman tapahtumista lakannut ulosottolain 2 luvun 24—26 §:n mukaisesti.

Ehdotetun ulosottokaaren 2 luvun 27 §:n mukaan saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosottooperusteen määräaika kuluu umpeen. Puheena olevan pykälän 1 momentin viimeisessä virkkeessä oleva erityissäännös ehdotetaan siten tarpeettomana poistettavaksi momentista. Momentti vastaa muutoin nykyistä momenttia.

21 luku. Kuolleen henkilön ja pesän velasta

1 §. Pykälän *1 momentissa* säädetään velkojen maksamisesta kuolinpesän varoista. Momentin nykyisen viimeisen virkkeen mukaan vainajan velkana maksetaan myös velka, jota koskevan ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut ulosottolain 2 luvun 24—26 §:n mukaisesti.

Ehdotetun ulosottokaaren 2 luvun 27 §:n mukaan saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosottooperusteen määräaika kuluu umpeen. Puheena olevan pykälän 1 momentin viimeisessä virkkeessä oleva erityissäännös ehdotetaan siten poistettavaksi momentista. Momentti vastaa muutoin nykyistä momenttia.

9 §. Pykälän *1 momentissa* oleva viittaus ulosottolain säännöksiin muutettaisiin teknisesti viittaukseksi ulosottokaaren vastaaviin säännöksiin.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2008 alussa samaan aikaan ulosottokaaren kanssa.

1.7. Avioliittolaki

45 §. Pykälän *3 momentissa* oleva viittaus ulosottolakiin muutettaisiin teknisesti viittaukseksi ehdotettuun ulosottokaareen.

99 §. Pykälän nykyisessä *4 momentissa* säädetään sellaisen velan asemasta ositukses-

sa, jota koskevan ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on ulosottolain 2 luvun 24—26 §:n mukaisesti lakannut. Tällainen velka on vähennettävä vain, jos kysymyksessä on kuolleen puolison velka. Elossa olevan puolison tällainen velka on kuitenkin vähennettävä, jos velkojalla on oikeus saada velasta suoritus vakuutena olevasta puolison omaisuudesta tai käyttää saatavansa puolisolta olevan velkansa kuittaamiseen.

Ehdotetun ulosottokaaren 2 luvun 27 §:n mukaan saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosottooperusteen määräaika kuluu umpeen. Puheena olevan pykälän 4 momentti ehdotetaan siten tarpeettomana kumottavaksi.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2008 alussa samaan aikaan ulosottokaaren kanssa.

1.8. Laki velkojen maksunsaantijärjestyksestä

6 §. *Viimeksi suoritettavat saatavat.* Pykälässä säädetään saatavista, jotka suoritetaan konkurssissa tai ulosotossa vasta muiden saatavien jälkeen. Pykälän *1 momentin* nykyisen *6 kohdan* mukaan kuolinpesän konkurssissa suoritetaan viimeksi saatava, jota koskevan ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut ulosottolain 2 luvun 24—26 §:n mukaisesti.

Ehdotetun ulosottokaaren 2 luvun 27 §:n mukaan saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosottooperusteen määräaika kuluu umpeen. Puheena olevan momentin 6 kohta kumottaisiin siten tarpeettomana.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2008 alussa samaan aikaan ulosottokaaren kanssa.

1.9. Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta

11 §. *Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin.* Pykälän *2 momentin 5 kohdan* mukaan asianosaisella ei ole ulosottoasiassa pykälän 1 momentissa tarkoitettua oikeutta muihin kuin velallisen taloudellista asemaa koskeviin tietoihin, ellei tietoja tarvita takaisin- saantikanteen nostamista varten. Edellä yleisperusteluissa mainituista syistä kohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että asian-

osaisella olisi oikeus muihinkin kuin velallisen taloudellista asemaa koskeviin tietoihin, jos tietoja tarvitaan ulosottooperusteen määräjän jatkamista koskevan kanteen nostamista varten.

24 §. *Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat.* Pykälän 1 momentin 23 kohdassa oleva viittaus ulosottolakiin muutettaisiin teknisesti viittaukseksi ehdotettuun ulosotto-kaareen.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2008 alussa samaan aikaan ulosottokaaren kanssa.

1.10. Laki verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta

1 §. Pykälän 1 momentin mukaan veron, julkisen maksun ja muun sellaisen julkisoikeudellisen tai siihen rinnastettavan rahasaamisen, joka saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä, perimisen turvaamiseksi voidaan myöntää takavarikko siten kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa säädetään. Momenttia muutettaisiin teknisesti siten, että laki koskisi ehdotetun verotäytäntöönpanolain 1 §:n 1 momentissa tarkoitettujen julkisen saatavan perimisen turvaamista. Muutos ei merkitse asiallista muutosta nykytilaan.

6 §. Pykälässä oleva viittaus ulosottolain 7 lukuun muutettaisiin teknisesti viittaukseksi ehdotetun ulosottokaaren 8 lukuun.

Voimaantulosäännös. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2008 alussa samaan aikaan ulosottokaaren kanssa.

2. Tarkemmat säännökset ja määräykset

Valtuussäännökset, jotka ovat ulosottokaareen siirrettävissä ulosottolain pykälissä, otettaisiin sellaisinaan uuteen lakiin. Myös eräitä uusia valtuussäännöksiä ehdotetaan. Ulosottokaaren 1 luvun 11 §:n 3 momentin mukaan ulosottopiireistä säädetään oikeusministeriön asetuksella. Ulosottokaaren 3 luvun 5 §:n 2 momenttiin otettaisiin joustavuuden lisäämiseksi säännös, jonka mukaan myöskään oikeusministeriön asetuksella säädettävää muuta ulosottooperustetta kuin tuomiota ei tarvitsisi liittää ulosottohakemukseen, jos asia on ollut kyseisen ulosottooperus-

teen perusteella aiemmin vireillä.

Ehdotetun verotäytäntöönpanolain 1 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin tarkemmin siitä, mitä verolla ja julkisella maksulla sekä niille säädettyllä viivästyskorolla ja korotuksella tarkoitetaan. Mainitun lain 3 §:n 2 momentin mukaan julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava saatava, jonka rahamäärä tai sen määräytymisen peruste perustuu lakiin tai valtioneuvoston asetukseen, olisi suoraan ulosotto- kelpoinen, jos lailla tai valtioneuvoston asetuksella niin säädetään. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin myös säätää, että tietynlaisten laitosten julkisoikeudelliset tai niihin rinnastettavat saatavat ovat suoraan ulosotto- kelpoisia. Lisäksi tällöin edellytettäisiin, että asianomainen ministeriö nimeää säädös- koelmassa julkaistavalla ministeriön asetuksella tällaiset laitokset. Nykyisin on ollut riittävää, että viimeksi mainitusta annetaan ministeriön päätös, joka julkaistaan säädös- koelmassa. Ehdotusta tarkastellaan säätämis- järjestyksen kannalta jäljempänä jaksossa 4.

Verotäytäntöönpanolain 6 §:ään otettaisiin säännös ulosottomiehen velvollisuudesta pyytää hakijaa tarkastamaan alle 15-vuotiaan velallisen maksuvelvollisuus. Tämä tarkastaminen koskisi muuta julkista saatavaa kuin veroa. Saatavista, joita mainittu tarkastus- velvollisuus koskee, säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Jos ulosotossa peritään alle 18-vuotiaalta veroa tai muuta siihen rinnastettavaa julkista saatavaa, ulosottomiehen tulisi tehdä ilmoitus holhousviranomaiselle. Asioista, joissa ilmoitus tehtäisiin, säädettäisiin tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Verotäytäntöönpanolain 20 §:ssä olisi lisäksi säännös, jonka mukaan tarkemmat määräykset lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

3. Voimaantulo

Tarkoitus on, että lakiehdotukset tulisivat voimaan vuoden 2008 alusta. Esityksen 1., 2. ja 3. lakiehdotukseen sisältyy siirtymäsään- nöksiä.

Ulosottokaarta koskevaan 1. lakiehdotuk- seen sisältyvät säännökset, jotka koskevat hallintovirastoa, tulisivat voimaan erikseen

säädettävällä lailla siinä yhteydessä, kun hallintovirastoa koskeva erillislaki tulee voimaan. Siihen saakka sovellettaisiin nykyisen ulosottolain 1 luvussa olevia säännöksiä oikeusministeriön ja lääninhallitusten muodostamasta hallintojärjestelmästä. Sen sijaan paikallista ulosottotoimintaa koskevat säännökset tulisivat heti voimaan. Ennen lain voimaantuloa voitaisiin ryhtyä valmisteleviin toimiin esimerkiksi ulosoton piirikoon suurentamiseksi.

4. Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Velkavastuun enimmäiskesto

Hallituksen esityksessä ulosottolain muuttamiseksi (HE 216/2001 vp) on tarkasteltu ulosottooperusteen määräaikaista perusoikeuksien kannalta menettelyluonteisena kysymyksenä ja aineellisen omaisuuden suojan näkökulmasta. Esityksen mukaan ilman ulosottooperusteen määräaikaista vaikeiden ylivelkaongelmien korjaaminen kestäisi kohtuuttoman kauan. Sääntelyn katsottiin olevan painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Esityksessä viitattiin määräaikaisten velkojille aiheutuviin suhteellisen vähäisiin taloudellisiin menetyksiin sekä velkojan asemaa samanaikaisesti parantaviin uudistuksiin.

Yllä mainittua hallituksen esitystä koskevassa perustuslakivaliokunnan lausunnossa (PeVL 12/2002 vp) esitystä arvioitiin perustuslain 15 §:n 1 momentissa säädetyn omaisuuden suojan kannalta, koska sääntelyn katsottiin rajoittavan velkojan oikeutta saada varallisuusarvoisia oikeuksiaan toteutetuiksi ulosotossa ja konkurssissa.

Perustuslakivaliokunta muun muassa katsoi, että ehdotetut määräajat olivat sääntelyn suhteellisuuden näkökulmasta riittävän pitkiä, eikä sääntely muodostu velkojan kannalta kohtuuttomaksi. Sääntelyn tarkoituksena todettiin olevan estää elinikäinen tai kohtuuttoman pitkäkestoinen ulosotto. Pysyvän ylivelkaantumisen estämisen ja ylivelkaantumiseen liittyvien haittojen vähentämisen katsottiin olevan perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttävää perusteita rajoittaa omaisuuden suoja. Perustuslakivaliokunta toi esiin

myös sen, että elinikäinen tai kohtuuttoman pitkäkestoinen ulosotto voi oleellisesti heikentää sen kohteena olevan henkilön mahdollisuuksia elää ihmisarvoista elämää.

Perustuslakivaliokunnan lausunnossa todetaan, että täytäntöönpanon määräaikaista ei heikennä velkojan tosiasiallista asemaa olennaisesti. Merkitystä annettiin myös sille, että esitys sisälsi useita ehdotuksia ulosottoennettelyn tehostamiseksi. Perustuslakivaliokunta piti ehdotettua sääntelyä velkojan kannalta kohtuullisena eikä sen nähty merkitsevän velkojan oikeusturvan kannalta kohtuuttomia täytäntöönpanorajoituksia. Perustuslakivaliokunnan aloitteesta ulosottolakiin lisättiin kuitenkin säännös ulosottooperusteen määräajan jatkamisesta tapauksissa, joissa velallisen voidaan perustellusti epäillä salanneen omaisuuttaan tai toimineen muutoin lainvastaisella tavalla velkojien vahingoksi.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on asiassa *Bäck v. Suomi* 20 päivänä kesäkuuta 2004 antamassaan tuomiossa arvioinut Suomen velkajärjestelylainsäädäntöä Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklassa turvatun omaisuuden suojan kannalta (tuomion kohdat 52–71). Tuomion mukaan omaisuuden suojaan puuttuvalla lainsäädännöllä täytyy olla hyväksyttävä yhteiskunnallinen tavoite ja käytetyn keinon täytyy olla kohtuullisessa suhteessa tavoitteeseen nähden. Kansallisella lainsäätäjällä on tässä laaja harkinta-alue. Myös ennen lainsäädännön voimaantuloa solmittuihin sopimuksiin voidaan puuttua (kohta 68). Lisäksi velkojalla täytyy tuomion mukaan olla kohtuullinen mahdollisuus saattaa asiansa viranomaisten tutkittavaksi, jotta hän voi tehokkaasti riitauttaa keinojen käytön asiassaan.

Sillä, että saatava vanhentuu lopullisesti samassa ajassa kuin ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuus päättyy, pyritään samoihin päämääriin kuin ulosoton määräaikaistulla. Elinikäistä velkavastuuta voidaan pitää kohtuuttomana nykyisessä luottoyhteiskunnassa, jossa luotonanto on laajamittaista liiketoimintaa, luottojen markkinointi on voimallista ja luotonanto on helppoa. Luotonannon riskien ja haitallisten seurausten tulisi jakaantua oikeudenmukaisella tavalla velkojan, velallisen ja yhteiskunnan kesken.

Päättymätön velkavastuu johtaa helposti velallisen syrjäytymiseen, josta puolestaan aiheutuu yhteiskunnalle mittavia kustannuksia mm. sosiaali- ja terveydenhuollon sekä työtömyysturvan rahoituksena.

Velkajärjestelylaki on ollut voimassa vuodesta 1993. Silti maassamme arvioidaan yhä olevan 20 000—40 000 lama-ajan velallista toivottomassa taloudellisessa tilanteessa. Velkajärjestely on siinä määrin vaativaa, ettei kaikilla ylivelkaantuneilla ole siihen voimavaroja. Velkavastuun enimmäiskesto voidaan pitää välttämättömänä viimesijaisena keinona ratkaista luottoyhteiskunnan toiminnasta ja suhdannevaihteluista kansalaisille aiheutuvat ylivelkaongelmat. Sääntely koskee ainoastaan luonnollisia henkilöitä ja sillä on samansuuntainen sosiaalinen tarkoituksena kuin velkajärjestelylläkin. Kyseessä on velkajärjestelyä täydentävä keino, jolla pyritään estämään elinikäinen velkavastuu ja sen aiheuttamat sosiaaliset ja yhteiskunnalliset ongelmat.

Suuri osa ulosotossa perittävänä olevista saatavista on peräisin rahoitustoiminnasta. Rahoitus on liiketoimintaa, jossa on mahdollisuus ennalta suojautua luottotappioita vastaan esimerkiksi tarkistamalla luottotiedot ja vaatimalla turvaava vakuus luotonsaajalta. Velkojalla on käytettävissään 15 vuoden ulosottoaika vakuuden ja saatavan erotuksen perimiseksi. Jos velkoja on luonnollinen henkilö, käytettävissä oleva perintäaika on huomattavan pitkä, 20 vuotta.

Velkavastuun jatkuminen sen jälkeen, kun ulosoton määräaika on kulunut umpeen, johtaa monenlaisiin ongelmiin ja epäselvyyksiin velallisen kannalta. Velallisen taloudellista toimintavapautta ja varmuutta vähentää merkittävästi muun muassa se, että velkoja voi jatkaa yksityisiä perimistöimiä ja velallinen on vastuussa niistä aiheutuvista kuluista. Velallinen jää epäselvyyteen pahimmillaan myös siitä, minkälainen vahingonkorvaus- oikeudellinen ja rikosoikeudellinen vastuu hänellä on ulosottokelvottoman velan suhteen. Käytännön epätietoisuutta ja ongelmia velalliselle saattaa aiheutua esimerkiksi silloin, kun hän joutuu ilmoittamaan viranomaiselle tai sopijaosapuolelle kaikki velkansa.

Velallinen joutuu kohtaamaan myös epävarmuuden siitä, että hänen tekemänsä varal-

lisuuden siirrot saattavat peräytyä kuolinpesän konkurssissa nostetun takaisinsaantikanteen johdosta. Tämä on omiaan houkuttelemaan erilaisiin varallisuusjärjestelyihin, joissa omaisuus ei muodollisesti tule velallisen nimiin. Kuolinpesästä saatettaisiin joutua maksamaan hyvinkin vanhoja saatavia, jotka ovat voineet kasvaa viivästyskorkoa vuosikymmeniä.

Saatavan lopullista vanhentumista koskeva ehdotettu sääntely on nykyisenkaltaisessa luottoyhteiskunnassa merkittävän yhteiskunnallisen tarpeen vaatimaa. Sen jälkeen, kun ulosottooperusteen pitkät määräajat ovat kulu- neet umpeen, velallisen taloudellisen tilanteen tulisi olla mahdollisimman selkeä. Tällä on keskeinen merkitys velallisen ja hänen perheensä selviytymismahdollisuuksien kannalta.

Perustuslakivaliokunta on velkajärjestelylain muutosta koskevan hallituksen esityksen (HE 98/2002 vp) yhteydessä todennut, että velallisten selviytymismahdollisuuksien edistäminen samoin kuin pyrkimys turvata ihmisarvoisen elämän edellytyksiä ylivelkaantuneille ja heidän perheenjäsenilleen ovat perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä perusteita puuttua velkojan varallisuusarvoisiin oikeuksiin (PeVL 33/2002 vp ja PeVL 27/2004 vp).

Velkajärjestelylaki säädettiin vuonna 1992 tavallisessa lainsäätämisyksityksessä (PeVL 23/1992 vp). Valiokunta katsoi silloin, että omaisuudensuojan asianmukainen huomioon ottaminen merkitsee ennen muuta sitä, että velkojan aseman heikentyminen ei saa muodostua velkojan kannalta kohtuuttomaksi.

Ulosottooperusteen pitkä määräaika merkitsee sitä, että velkoja on pääsääntöisesti saanut ulosoton kautta saatavalleen velallisen maksukykyyn nähden kohtuullisen kertymän. Jos taas velallinen on pakoillut ulosottoa, voidaan ulosottooperusteen määräaika jatkaa, jolloin kokonaisperintäaika muodostuu huomattavan pitkäksi (25 tai 30 vuotta). Ulosoton erilaisten tehostamisuudistusten vuoksi ulosoton pitkään kestävä kiertäminen on aiempaa vaikeampaa. Velkojan maksunsaannin vaikeuttaminen saattaa täyttää myös velallisen rikoksen tunnusmerkistön.

Lopullista vanhentumista koskevan sääntelyn voidaan odottaa vaikuttavan myös ennal-

ta estävästi siten, että luotonantajat varmistavat luotonantajan maksukyvyyn ja tarvittaessa vaativat turvaavan vakuuden. Velkojat kykenevät pääosin suojaamaan etunsa etukäteen menettelemällä huolellisesti ja vastuullisesti luotonannossa. Joka tapauksessa velkojat voivat etukäteen varautua siihen, että perintäaika on 15 tai 20 vuotta ja sen jälkeen velallisen maksuvelvollisuus lakkaa.

Hyöty saatavan lakkaamisesta tulisi niille velallisille, jotka eivät ole kyenneet täyttämään luottosuhteeseen perustuvia velvoitteita, mutta eivät toisaalta ole myöskään olennaisesti vaikeuttaneet velkojan maksusaantia. Jos tällainen velallinen ei syystä tai toisesta ole voinut hyödyntää ensisijaisempia järjestelmiä, kuten vapaaehtoisuuteen tai lakisääteiseen menettelyyn perustuvaa velkojen järjestelyä, velkavastuu lopulta päättyisi ulosottoperusteen määräajan kulumisen johdosta.

Kuten taloudellisia vaikutuksia koskevasta jaksosta 5.1 käy ilmi, se lisämenetys, jonka voidaan vuosittain arvioida aiheutuvan saatavan lopullisesta vanhentumisesta, olisi vähäinen koko luotonantajärjestelmän kannalta. Tosin, jos velkoja on yksityishenkilö, menetys voi olla suhteessa kokonaisvarallisuuteen huomattava. Tällaisella velkojalla on kuitenkin käytettävissään 20 vuoden ulosottoperintäaika.

Ehdotus tarkoittaisi sitä, että velallisten taloudellinen asema selkiintyisi ja varmistuisi ulosottoperusteen määräajan umpeen kulumisen jälkeen. Saatavan lopullisella vanhentumisella on keskeinen merkitys velallisen taloudellisen toimintakyvyn, varmuuden ja vapauden suhteen. Voidaan lähteä siitä, että nykyisessä luottoyhteiskunnassa myös ylivelkaantuneille tulee turvata taloudellisen toimintamahdollisuuden perustaso. Saatavan lakkaaminen ulosoton jälkeen helpottaisi myös velallisten mahdollisuuksia ryhtyä uuteen yritystoimintaan ja siten välillisesti edistäisi myös elinkeinovapauden oikeutta.

Saatava vanhentuisi lopullisesti silloin, kun ulosottoperusteen määräaika päättyy. Saatavan lopullinen vanhentuminen on voimassa olevaa lainsäädäntöä täydentävä keino, ja voidaan katsoa, että ulosottoperustetta koskeva siirtymäjärjestely on ollut myös lopullisen vanhentumisen kannalta riittävä. Ulosot-

to-perusteen määräaikaisuutta koskeva laki vahvistettiin 27 päivänä kesäkuuta 2003, ja sitä koskeva esitys on annettu vuonna 2001 (HE 216/2001). Tarkoitus on, että puheena olevat säännökset tulisivat voimaan vuoden 2008 alussa. Ensimmäiset ulosottoperusteet menettävät merkityksensä 1. hkiehdotuksen siirtymäsäännöksen mukaan maaliskuun alussa 2008. Saatava voisi vanhentua lopullisesti aikaisintaan tällöin.

Perustuslakivaliokunnan käytännössä kielto puuttua taannehtivasti sopimussuhteiden koskemattomuuteen ei ole muodostunut ehdottomaksi. Vaikka velkojen asema muuttuisi taannehtivasti niin, että sovittu maksuvelvollisuus on voimassa määräajan, on velkojan asema monin tavoin vastaavasti parantunut.

Yksityinen perintätoimi laajentui Suomessa voimakkaasti 1990-luvulla. Perimistoimistot tarjoavat nykyisin laajamittaisesti palvelujaan velkojille. Useat velkojat siirtävät luotokantansa rahoituksen saamiseksi. Ehdotuksen ei voida odottaa olennaisesti vaikeuttavan tätä toimintaa tai laskevan tuntuvasti velkojan saamaa hintaa saatavien siirrossa.

Suomen ulosottolaitos on kehittynyt velkojan kannalta myönteiseen suuntaan 1990- ja 2000-luvulla. Ulosottomiehen tietojensaanti-oikeus ja täytäntöönpanomenetelmien tulokellisuus ovat olennaisesti parantuneet viime vuosina. Ulosotto toimii valtakunnallisesti niin, että velkoja voi kääntyä lähimmän ulosottomiehen puoleen, jonka jälkeen ulosottomiehet huolehtivat täytäntöönpanosta virallisperiaatteen mukaisesti. Myös tilastot osoittavat, että ulosottolaitoksen toimintakyky on nykyisin hyvä.

Olennainen etu velkojille on vuonna 2004 voimaan tullut mahdollisuus jättää saatava passiiviperintään. Silloin ulosottolaitos ryhtyy tuloksettoman perinnän jälkeen viran puolesta toimiin, jos velalliselle kuuluvaa omaisuutta tavataan myöhemmin. Aiemmista lyhytkestoisista ulosottoyrityksistä on siten siirrytty yhtäjaksoisempaan ja tehokkaampaan ulosottoperintään.

Velallisen taloudellista vähimmäissuojaa on parannettu ulosottolainsäädännön uudistuksen kolmannessa vaiheessa (HE 13/2005 vp). Tämä on kuitenkin toteutettu vapaakuukausijärjestelmää kehittämällä ja muutoinkin

niin, ettei uudistus johda velkojille tulevan kertymän mainittavaan pienentymiseen.

Kaiken kaikkiaan sitä, että velallinen vapautuu velkavastuustaan oltuaan tehokkaan ulosoton kohteena 15 vuotta, ei voida pitää velkojankaan kannalta kohtuuttomana. Ulosottooperusteen määräaikaisuus on jo merkinnyt sitä, että määräajan jälkeen perintäkeinojen valikoima on supistunut yksityiseen perintään ja suorituksen vaatimiseen kuolinpesästä takasijalla. Velalliset tuskin olisivat laajamittaisesti maksaneet ulosottokelvottomia saatavia. Olennaista tosiasiallista heikennystä velkojan asemaan nykyiseen verrattuna ehdotuksella ei siten ole.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt hyväksyttävänä esimerkiksi perintäkulujen taulukointia, kunhan sääntely sisältää sellaisen harkinnan mahdollisuuden, ettei velkojan asema muodostu yksittäistapauksessakaan kohtuuttomaksi (PeVL 27/2004 vp). Puheena olevassa ehdotuksessa tällainen joustomahdollisuus on ulosottooperusteen määräajan jatkaminen tuomioistuimen päätöksellä. Velkoja voi viedä yksittäistapauksissa tuomioistuimen harkittavaksi sen, onko velallinen toimillaan olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksunsaantia. Näin ollen velkojalla on käytettävissään riittävä keino saattaa velallisen maksuvelvollisuus viranomaisharkintaan. Kyseessä on eräänlainen velkoja-aloitteinen estetutkinta.

Velkojalla on asianosaisena oikeus saada laajasti tietoa velallisen ulosottoasioista. Ehdotetun ulosottoakaren 3 luvun 91 §:n mukaan ulosottomiehen tulee viran puolesta ilmoittaa hakijalle seikoista, jotka saattavat antaa aiheen takaisinsaantikanteen nostamiseen, hakemukseen konkurssin asettamiseksi tai muuhun vastaavaan erityiseen toimeen hänen saatavansa perimiseksi. Hakija saa muun muassa ulosottoselvitystä koskevan pöytäkirjan. Lisäksi 9. lakiehdotuksen mukaan ulosottomies voisi antaa velkojalle myös muita kuin velallisen taloudellista asemaa koskevia tietoja, jos niitä tarvitaan ulosottooperusteen määräajan jatkamista koskevan kanteen nostamiseksi. Näin velkojalla on oikeus saada laajasti tietoa mahdollista ulosottooperusteen määräajan jatkamiskannetta varten.

Jos velallinen on olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksunsaantia, ulosottoerinnän

määräaikaa ja samalla saatavan voimassaoloa voitaisiin jatkaa kymmenellä vuodella, jolloin saatavaa voitaisiin periä yhteensä 25 tai 30 vuotta. Tätä voidaan pitää huomattavan pitkänä perintäaikana.

Velkoja voi myös nostaa normaalin vahingonkorvauskanteen velallista vastaan. Jos velallinen esimerkiksi rikosasian yhteydessä tuomitaan korvaamaan velkojalle aiheutunut vahinko, tällainen korvaustuomio on pantavissa täytäntöön 15 tai 20 vuoden ajan. Näin ollen velkojalla on käytössään varsin tehokkaat keinot silloin, kun velallinen on olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksunsaantia.

Velkoja saa mahdollisen vaatimuksensa määräajan jatkamisesta tai vahingonkorvauksesta aina käräjäoikeuden tutkittavaksi. Käräjäoikeuden ratkaisusta voidaan valittaa hovioikeuteen ja valitusluvan kautta edelleen korkeimpaan oikeuteen.

Saatavan lopullista vanhentumista koskeva ehdotus on edellä esitetyillä perusteilla perustuslain 15 §:n 1 momentin kannalta painavan yhteiskunnallisen tarpeen vaatima. Sääntely ei ole velkojien kannalta kohtuuton, ja se täyttää muutoinkin oikeasuhtaisuuden vaatimukset. Sääntely täyttää myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen ensimmäisen lisäpöytäkirjan 1 artiklan vaatimukset.

Lopullisen tilityksen vaikutus ulosottovalitukseen

Ulosottomiehen täytäntöönpanotoimesta tai päätöksestä saa valittaa käräjäoikeuteen se, jonka oikeutta toimi tai päätös koskee. Sen jälkeen, kun kertyneiden rahavarojen lopullinen tilitys on toimitettu, ulosottovalitusta ei yleensä voida tutkia. Tähän sääntöön ei ehdoteta muutosta.

Sääntelyä on syytä arvioida oikeusturvaa koskevan perustuslain 21 §:n kannalta. Sen mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Oikeus hakea muutosta turvataan lailla.

Kysymys on ollut esillä myös oikeuskäytännössä (KKO 2004:62). Siihen on kiinnitetty huomiota myös ulosottolain 9 ja 10 luvun korjaustarpeita koskevassa selvityksessä (oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä

2005:4).

Jos ulosottovalitus voitaisiin tutkia vielä lopullisen tilityksen jälkeenkin, ulosottomiehen velkojille tilittämät varat jouduttaisiin valituksen menestyessä perimään heiltä takaisin. Tämä olisi ongelmallista velkojien oikeusturvan kannalta. Velkojalla on oikeus saada suoritus tuomioissa tai muussa ulosotoperusteessa maksettavaksi tuomitulle saatavalleen. Kuten perustuslakivaliokunta edellä mainitussa lausunnossaan PeVL 12/2002 vp totesi, oikeusturvan käytännön toteutumisen kannalta on tärkeää, että tuomioistuimen päätös voidaan panna julkisen vallan toimin täytäntöön.

Velkojalla on perusteltu odotus siitä, että hän saa pitää valtion täytäntöönpanoviranomaisen hänen lailliselle saatavalleen tilittämän suorituksen. Olisi velkojan kannalta kohtuutonta, jos hän joutuisi olemaan tässä suhteessa epävarmuudessa ja mahdollisesti vielä pitkänkin ajan kuluttua maksamaan varat takaisin. Erityisen ongelmallista tämä olisi silloin, jos velkoja on heikossa asemassa oleva yksityishenkilö, esimerkiksi ulosoton kautta elatusapua saanut lapsi, rikoksenteijältä korvausta saanut asianomistaja tai vaikkapa takaaja, joka on itse taloudellisissa vaikeuksissa. Takaisinperintä aiheuttaisi myös huomattavia käytännön vaikeuksia.

Lisäksi voidaan todeta, ettei ulosottomiehen ratkaisulla ole sitovaa oikeusvoimavaiikutusta kyseisen ulosottoasian ulkopuolella. Vaikka lopullinen tilitys estää ulosottovalituksen, se ei estä kanteen nostamista tuomioistuimessa. Esimerkiksi sivullinen, jonka mielestä velallisen velasta on ulosmitattu hänen omaisuuttaan, voi nostaa velallista vastaan perusteettoman edun palautusta koskevan kanteen. Jos asianomainen katsoo ulosottomiehen menetelleen huolimattomasti, hän voi vaatia valtiolta vahingonkorvausta.

Perustellumpi ratkaisu kuin se, että sallittaisiin ulosottovalitus lopullisen tilityksen estämättä, on tilityksen keskeytys silloin, kun tilitys vaarantaa muutoksenhaun. Yleistä tilitysaikaa ei ole järkevää säätää, koska varojen pitäminen valitusajan ulosottomiehen virkavarojen tilillä olisi valtaosassa asioita tarpeellonta.

Muutoksenhakijan oikeusturvan parantamiseksi kokonaisuudistuksen kolmannessa vai-

heessa (HE 13/2005 vp) ulosottolain 6 luvun 15 §:ään otettiin uudet säännökset ulosottomiehen väliaikaisesta tilityksen keskeytyksestä. Ulosottomiehen on keskeytettävä tilitys muun muassa, jos asianomainen hakee tai ilmoittaa hakevansa muutosta, kun sivullinen esittää väitteen oikeuttaan loukkaavasta ulosmittauksesta tai kun ulosottomies havaitsee, että tilitys tekisi tyhjäksi sellaisen henkilön oikeuden muutoksenhakuun, joka ilmeisesti on tietämätön oikeuksiinsa vaikuttavasta täytäntöönpanotoimesta. Tilitystä saadaan jatkaa vain, jollei asianomaisella selvästikään ole oikeutta hakea muutosta taikka jos väite tai vaatimus on selvästi perusteeton. Tilitys on keskeytyneenä vähintään kolme viikkoa. Tätä voidaan pitää riittävänä keinona muutoksenhakijan oikeusturvan kannalta.

Siltä osin kuin lopullinen tilitys rajoittaa asianomaisen perustuslain 21 §:ssä turvattua oikeutta päästä tuomioistuimeen, rajoitukselle on siten hyväksyttävä peruste. Rajoitus on myös suhteellisuusvaatimuksen mukainen, ja sääntely sisältää riittävät oikeusturvajärjestelyt.

Suora ulosottokelpoisuus

Vero ja julkinen maksu sekä niille säädetty viivästyskorko ja korotus voitaisiin perii ulosotossa ehdotetun verotäytäntöönpanolain nojalla ilman ulosotoperustetta. Sama koskisi muuta määrättyä julkisoikeudellista tai siihen rinnastettavaa saatavaa, jos niin muussa laissa tai valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Valtioneuvoston asetukseen perustuva saatavan suora ulosottokelpoisuus rajoittuisi valtuussäännöksen mukaan sellaisiin julkisoikeudellisiin tai niihin rinnastettaviin saattaviin, joiden rahamäärä tai sen määräytymisen peruste ilmenee laista tai valtioneuvoston asetuksesta. Tältä osin kriteerit, jotka koskevat saatavan säätämistä suoraan ulosottokelpoiseksi valtioneuvoston asetuksella, tiukentuisivat nykyiseen verrattuna.

Kuten nykyisinkin, valtioneuvoston asetuksella voitaisiin myös säätää, että tietynlaisten laitosten saatavat ovat suoraan ulosottokelpoisia. Myös tässä tarkoitettun saatavan tulisi olla julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava. Lisäksi edellytettäisiin, että asianomainen

ministeriö nimeää säädöskokoelmassa julkaistavalla ministeriön asetuksella ne laitokset, joiden saatavat ovat suoraan ulosottokelpoisia. Tarkoitus on, että ministeriö tarkastaisi saatavien määräytymisperusteet, määrän ja laitoksen yleisen luotettavuuden.

Ehdotuksessa ei ole mainituilta osin kysymys aineellisen maksuvelvollisuuden asettamisesta, vaan siitä, missä järjestyksessä maksamatta jätetty saatava peritään ulosotossa. Ehdotetun verotäytäntöönpanolain järjestelmässä suoran ulosottokelpoisuuden vastapainona velallisella on merkittäviä oikeusturvantakeita. Suora ulosottokelpoisuus ei poista velallisen oikeutta saada asiasta tuomioistuimen ratkaisu, sillä velallisen käytettävissä on perustevalitus.

Julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava saatava on usein virkavastuulla määrätty ja yleensä riidaton. Ei vastaisi tarkoitustaan viedä esimerkiksi kaikkia julkisia maksuja tuomioistuimeen ennen täytäntöönpanoa. Jos velallinen haluaa kiistää saatavan oikeellisuuden, hän voi saattaa asian perustevalituksen tuomioistuimen tutkittavaksi. Perustevalitukseen liittyy velallista hyvin suojaava keskeytysjärjestelmä. Keskeytysmääräys an-

netaan huomattavasti kattavammin kuin yksityisoikeudellista ulosottooperustetta koskevassa muutoksenhaussa. Verotäytäntöönpanolaissa velallisen etuna on lisäksi viiden vuoden lopullinen vanhentumisaika.

Suorassa ulosottokelpoisuudessa ei ole kysymys yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista, joista on perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan säädettävä lailla. Ehdotetut valtuussäännökset ovat riittävän täsmällisiä ja tarkkarajaisia.

Järjestelmä ei ehdotuksen mukaan muuttuisi olennaisesti nykyisestä. Lakiehdotuksen voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen mukaan lain voimaan tullessa suoraan ulosottokelpoiset saatavat säilyttäisivät tämän kelpoisuutensa. Aiempaa tiukemmat vaatimukset, jotka koskevat suoran ulosottokelpoisuuden säätämistä valtioneuvoston asetuksella, koskisivat uusia säädöksiä.

Hallitus edellä esitetyllä perusteella katsoo, että lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa säätämisyjärjestyksessä.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Ulosottokaari

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

Soveltamisala ja määritelmiä

1 §

Soveltamisala

Tämän lain mukaisesti pannaan täytäntöön riita- tai rikosasiassa asetettu yksityisoikeudellinen, tuomioon tai muuhun tässä laissa tarkoitettuun ulosottoperusteeseen sisältyvä:

- 1) velvoite raha- tai tavarasuoritukseen (*maksuvelvoite*);
- 2) velvoite luovuttaa toiselle kiinteää omaisuutta tai määrätty irtain omaisuus;
- 3) velvoite luovuttaa toisen hallintaan kiinteää omaisuutta, rakennus, huoneisto, muu tila tai sen osa taikka velvoite muuttaa sieltä pois (*hätätö*);
- 4) velvoite tehdä jotakin;
- 5) kielto tehdä jotakin ja velvoite sallia, että toinen tekee jotakin.

Tämän lain 8 luvun mukaisesti pannaan täytäntöön oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tarkoitettu takavarikko tai muu turvaamistoimi.

Hallintolainkäytössä ja hallintomenettelyssä asetettu 1 momentissa tarkoitettu velvoite pannaan täytäntöön tämän lain mukaisesti, jos siitä on tässä laissa tarkoitettu ulosottoperuste ja täytäntöönpano edellyttää tämän lain mukaisia toimia.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Sen mukaan kuin siitä muussa laissa säädetään, tämän lain mukaista menettelyä noudatetaan myös täytäntöönpanossa, joka koskee:

- 1) veroja, julkisia maksuja ja muita julkisoikeudellisia tai niihin rinnastettavia saattavia;
- 2) sakkoja sekä eräitä rikosoikeudellisia seuraamuksia ja valtiolle tuomittuja korvauksia;
- 3) lapsen huoltoa tai luovuttamista huoltajalleen ja tapaamisoikeutta;
- 4) ulkomailla annettua tuomiota, välitystuomiota tai muuta ulosottoperustetta;
- 5) Euroopan unionin eräiden toimielinten tuomioita ja päätöksiä;
- 6) osamaksukaupalla myytyä irtainta esinettä;
- 7) muuta kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa tarkoitettua turvaamistointia.

3 §

Asianosaiset ja sivullinen

Tässä laissa tarkoitetaan:

- 1) *hakijalla* sitä, joka on hakenut täytäntöönpanoa;
- 2) *vastaajalla* sitä, jota vastaan täytäntöönpano on haettu;
- 3) *velkojalla* maksuvelvoitteen täytäntöönpanossa hakijaa ja muuta henkilöä, jolla on

oikeus saada maksu ulosmitatusta omaisuudesta;

4) *velallisella* maksuvelvoitteen täytöntöönpanossa vastaajaa;

5) *asianosaisella* 1—4 kohdassa tarkoitettua henkilöä;

6) *sivullisella* muuta kuin 1—5 kohdassa tarkoitettua henkilöä.

Henkilöllä tarkoitetaan myös yhteisöä, laitosta ja säätiötä. Henkilöstä, joka vastaa hakijan saatavasta vain omistamansa esineen arvolla, on soveltuvin osin voimassa, mitä velallisesta säädetään.

4 §

Hakijan saatava

Hakijan saatavalla tarkoitetaan ulosottoperusteessa vahvistettua pääomaa, pääomalle ulosottoperusteen mukaan laskettavaa korkoa sekä ulosottoperusteessa maksettavaksi määrättyjä kuluja korkoineen taikka sitä osaa edellä mainituista, johon hakija on rajoittanut hakemuksensa.

5 §

Sähköinen viesti

Jollei tässä laissa toisin säädetä, sähköisestä viestistä on voimassa, mitä sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos sähköisen viestin lähettäjältä on epäselvyyttä, ulosottomiehen tulee varmistaa viestin oikeellisuus.

6 §

Asiakirjan lähettäminen

Asiakirja saadaan lähettää ulosottomiehelle postitse lähettäjän omalla vastuulla.

Asiakirjan saapumispäiväksi katsotaan se päivä, jona lähetys on saapunut ulosottomiehen toimipaikkaan tai postilokeroon taikka kun ulosottomiehelle on toimitettu ilmoitus lähetyksen saapumisesta postiyritykseen.

Lähettäjän on huolehdittava siitä, että asiakirja, jonka toimittamiselle on säädetty tai asetettu määräaika, saapuu ulosottomiehelle määräajassa.

Ulosottoviranomaiset

7 §

Ulosottomiehet

Ulosottomiehinä toimivat kihlakunnanvoudit ja heidän alaisinaan kihlakunnanulosottomiehet. Kihlakunnanulosottomiehelle kuuluvat ne tehtävät, jotka kihlakunnanvouti hänelle määrää.

Kihlakunnanvoudin tulee valvoa, että kihlakunnanulosottomiehet ja 8 §:ssä tarkoitettut muut alaisensa virkamiehet hoitavat heille annetut tehtävät lainmukaisesti ja asianmukaisesti sekä noudattavat heille annettuja määräyksiä.

Kihlakunnanvouti voi siirtää antamansa tehtävän toiselle alaiselleen virkamiehelle tai ottaa tehtävän itse hoitaakseen.

8 §

Muut virkamiehet

Kihlakunnanvouti saa tarvittaessa määrätä myös muulle alaiselleen virkamiehelle kihlakunnanulosottomiehelle kuuluvia täytäntöönpanotehtäviä, jos virkamies täyttää kihlakunnanulosottomiehen kelpoisuusvaatimukset. Tällöin virkamiehestä on voimassa, mitä kihlakunnanulosottomiehestä säädetään.

9 §

Kihlakunnanvoudin yksinomainen toimivalta

Kihlakunnanvoudin tulee itse:

1) päättää 2 luvun 8 §:ssä tarkoitetun lainvoimaa vailla olevan ulosottoperusteen täytäntöönpanosta, 15 §:ssä tarkoitetuista peruuttamistoimista sekä 22 ja 23 §:ssä tarkoitettua kuittauksesta, 3 luvun 6 §:n 1 momentissa tarkoitettua täytäntöönpanosta saamistodisteen puuttuessa, 43 §:ssä tarkoitettua vakuuden hyväksymisestä, 92 §:ssä tarkoitettua suorituskiellon antamisesta, 109 §:ssä tarkoitettua asiantuntijan käyttämisestä ja 110 §:ssä tarkoitettua toimitsijan asettamisesta, 4 luvun 14 §:ssä tarkoitettua keinotekoisesta järjestelyn sivuuttamisesta, 38 §:ssä tarkoitettua määräämiskiellon soveltamisesta, 46 §:n

2 momentissa tarkoitetusta maksukiellosta sekä 73 ja 74 §:ssä tarkoitetusta yhteisomistusesineen ulosmittauksesta sekä 7 luvun 12—17 §:ssä tarkoitetusta täytäntöönpanosta;

2) antaa asianosaiselle 3 luvun 9 §:ssä tarkoitettu ohjaus;

3) päättää 3 luvun 59 §:n 1 momentissa tarkoitetun noutouhan asettamisesta ja noutamista koskevan pyynnön tekemisestä poliisille;

4) päättää uhkasakon asettamisesta ja tehdä hakemus uhkasakon tuomitsemiseksi;

5) myydä ulosmitattu kiinteä omaisuus, 4 luvun 3 §:ssä tarkoitettu alus ja kiinnityskelpoinen auto sekä huoneiston tai rakennuksen hallintaan oikeuttava osakeyhtiön osake, 5 luvun 82 §:ssä tarkoitettu yhteisomistusesine ja muu omaisuus, jos siihen kohdistuu kiinnityksiä, panttioikeuksia tai muita vaakuusoikeuksia;

6) jakaa 5 kohdassa mainitun omaisuuden kauppahinta ja muun omaisuuden kauppahinta silloin, kun 5 luvun 32 tai 44 §:ssä tarkoitettu asianosaisluettelo on laadittu;

7) asettaa maksu- tai palautusvelvollisuus 2 luvun 16 §:n, 3 luvun 46 §:n, 4 luvun 47 §:n, 5 luvun 25 §:n taikka 9 luvun 2 §:n 2 momentin tai 4 §:n nojalla;

8) päättää 8 luvun 13 §:ssä tarkoitetun turvaamistoimen myöntämisestä;

9) päättää itseoikaisusta, täytäntöönpanoriitaosoituksen antamisesta sekä täytäntöönpanon keskeyttämisestä;

10) toimittaa tilitys osamaksukaupan myyjän ja ostajan välillä;

11) päättää lapsen huoltoa ja tapaamisoi-keutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta; sekä

12) hoitaa muussa laissa kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan säädetty tehtävät.

10 §

Tuomioistuimet

Yleiset tuomioistuimet toimivat ulosottoasioissa muutoksenhakuviranomaisina sekä käsittelevät niiden tehtäviksi erikseen säädetty ulosottoasiat.

Ulosottoimen hallinto

11 §

Ulosottolaitoksen organisaatio

Ulosottolaitos muodostuu keskushallinnosta ja sen alaisista paikallisista ulosottovirastoista.

Keskushallinnosta huolehtii valtakunnallinen ulosoton hallintovirasto (*hallintovirasto*). Hallintovirasto ja ulosottovirastot kuuluvat oikeusministeriön hallinnonalaan.

Ulosottoviraston toimialue (*ulosottopiiri*) muodostuu yhdestä tai useammasta kihlakunnasta. Toimialueista säädetään oikeusministeriön asetuksella. Oikeusministeriö päättää ulosottoviraston toimipaikoista.

12 §

Hallintovirasto

Hallintovirastolle kuuluu hallinnollinen ulosottoimen yleinen johto, ohjaus ja valvonta. Hallintoviraston tulee erityisesti huolehtia ulosottolaitoksen palvelujen alueellisesta saatavuudesta.

Hallintoviraston päällikön nimittää oikeusministeriö. Muutoin hallintoviraston nimestä, tehtävistä, viroista ja muusta järjestämisestä säädetään erikseen lailla.

13 §

Ulosottovirastot

Ulosottovirastoissa toimivat kihlakunnanvoudit ja heidän alaisensa virkamiehet. Viraston päällikkönä toimii johtava kihlakunnanvoudi.

Ulosottoviraston päällikkö vahvistaa viraston työjärjestyksen.

Paikallisesta ulosottoviranomaisesta Ahvenmaan maakunnassa säädetään erikseen.

14 §

Nimittäminen ja kelpoisuusvaatimukset

Johtavan kihlakunnanvoudin ja kihlakunnanvoudin nimittää hallintovirasto.

Kihlakunnanvoudiksi voidaan nimittää oikeustieteen kandidaatin tai oikeustieteen maisterin tutkinnon suorittanut Suomen kansalainen, joka on hyvin perehtynyt ulosotto-toimeen tai joka on saavuttanut muissa tehtävissä viran menestyksellisen hoitamisen edellyttämän taidon ja jolla on tehtävään tarvittavat henkilökohtaiset ominaisuudet. Johtavaksi kihlakunnanvoudiksi nimitettävältä edellytetään edellä mainitun lisäksi hyvää johtamistaitoa.

Kihlakunnanulosottomiehen nimittämisestä ja kelpoisuusvaatimuksista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Esteellisyys ja asianmukaisuuden vaatimus

15 §

Esteellisyyssperusteet

Ulosottomies on esteellinen, jos:

1) ulosottomies tai hänen läheisensä on ulosottoasiassa asianosainen taikka asiassa väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen;

2) ulosottomies toimii hallituksen, hallintoneuvoston tai niihin rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka toimitusjohtajana tai sitä vastaavassa asemassa sellaisessa yhteisössä, säätiössä tai julkisoikeudellisessa laitoksessa tai liikelaitoksessa, joka on asianosainen taikka asiassa väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen;

3) ulosottomiehellä tai hänen läheisellään on odotettavissa asiasta hyötyä tai vahinkoa;

4) ulosottomies on oikeudenkäynnissä tai viranomaisen käsiteltävänä olevassa asiassa asianosaisen vastapuoli, paitsi jos kysymys on ulosottomiehelle kuuluvasta virka-asiasta tai jos asianosainen on pannut asian vireille aiheuttaakseen esteellisyyden tai muuten selvästi perusteetta;

5) ulosottomies on toiminut asiassa asianosaisen asiamiehenä;

6) ulosottomiehen ja asianosaisen välillä on ulosottomiehen virkasuhteen ulkopuolinen palvelus- tai toimeksiantosuhde taikka muu sellainen suhde, joka asian laatu ja olosuhteet kokonaisuutena huomioon ottaen antaa perustellun aiheen epäillä ulosottomiehen puolueettomuutta asiassa.

Ulosottomies on esteellinen myös, jos jokin

muu 1 momentissa tarkoitettuun seikkaan rinnastettava seikka antaa perustellun aiheen epäillä hänen puolueettomuuttaan asiassa.

16 §

Läheiset

Läheisellä tarkoitetaan 15 §:ssä ulosottomiehen:

1) puolisoa ja entistä puolisoa;

2) lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa, isovanhempaa, ulosottomiehelle muuten erityisen läheistä henkilöä ja edellä mainitun henkilön puolisoa sekä ulosottomiehen sisaruksen lasta ja vanhemman sisarusta;

3) puolison lasta, lapsenlasta, sisarusta, vanhempaa ja isovanhempaa.

Puolisoilla tarkoitetaan aviopuolisoita ja avioliitonomaisissa olosuhteissa eläviä. Läheisiä ovat myös vastaavat puolisukulaiset.

17 §

Esteellisyyden vaikutus

Ulosottomies ei saa ryhtyä täytäntöönpanoon, jos hän on esteellinen, eikä jatkaa täytäntöönpanoa, jos hän myöhemmin tulee tai havaitsee itsensä esteelliseksi. Ulosottomies ei ole velvollinen erikseen selvittämään 15 §:n 2 momentissa tarkoitettua esteellisyyttä yksinkertaisessa asiassa, jossa menettely on kaavamainen.

18 §

Esteellisyysväite

Väite ulosottomiehen esteellisyydestä on esitettävä heti, kun esteellisyyssperuste on tullut väitteen esittäjän tietoon. Väitteen esittäjän on perusteltava väitteensä.

Selvästi perusteettoman esteellisyysväitteen ulosottomies saa itse ratkaista. Muun väitteen ratkaisee se ulosottoviranomainen, joka määrää ulosottomiehelle sijaisen. Jos esteellisyysväite hyväksytään, esteettömän ulosottomiehen tulee jatkaa asian käsittelyä sekä tarkastaa siihen mennessä tehdyt toimet ja suorittaa mahdollinen itseoikaisu.

Ulosottoviranomaisen päätökseen, jolla es-

teellisyysväite on hylätty, voidaan hakea muutosta vain samalla, kun valitetaan suoritusta täytäntöönpanotoimesta. Sen jälkeen kun ulosottomies on suorittanut täytäntöönpanotoimen, sen toimen osalta ei voida ilman pätevää syytä vedota aiemmin tiedossa olleeseen 15 §:n 2 momentissa tarkoitettuun seikkaan.

19 §

Asianmukaisuuden vaatimus

Ulosottomiehen tulee toimia virkatehtävissään asianmukaisesti ja puolueettomasti. Täytäntöönpanotehtävät tulee suorittaa joutuisasti, tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti aiheuttamatta vastaajalle tai sivulliselle suurempaa haittaa kuin täytäntöönpanon tarkoitus vaatii. Ulosottomiehen tulee edistää vastaajan omatoimisuutta ja asianosaisten välistä sovinnollisuutta ulosottoasiassa sopivalta tavalla.

20 §

Avoimuuden vaatimus

Ulosottomiehen tulee tiedustelun johdosta ja havaitessaan tilanteen niin vaativan oman toimisesta ilmoittaa velalliselle tämän oikeudesta pyytää ulosoton määrän rajoittamista sekä antaa asianosaisille tarvittaessa muuta ohjausta ulosottoasiassa ja tietoja täytäntöönpanon vaiheesta samoin kuin muista asianosaisille merkityksellisistä seikoista.

21 §

Hyödyn tavoittelun ja sopimattoman menettelyn kielto

Ulosottoasioita käsittelevä virkamies ei saa asemaansa tai siinä saatuja tietoja hyväksi käyttäen toimia omaksi tai toisen hyödyksi eikä muutoinkaan sopimattomasti tavalla, joka on vastoin asianosaisen etua tai joka on omiaan horjuttamaan luottamusta ulosottoimen asianmukaisuuteen tai puolueettomuuteen.

22 §

Elinkeinotoimintaa koskevat rajoitukset

Ulosottoasioita käsittelevä virkamies ei saa itse tai välikäsien kautta:

- 1) periä yksityisesti saatavia toisen lukuun, jollei kysymyksessä ole 16 §:ssä tarkoitettua läheisen saatava;
- 2) hankkia perintätarkoituksessa itselleen tai läheiselleen saatavia;
- 3) eri korvausta vastaan suorittaa sellaisia ulosottoimituksiin liittyviä tehtäviä, jotka voidaan tarkoituksenmukaisesti antaa ulkopuolisten hoidettaviksi;
- 4) hankkia itselleen tai läheiselleen taloudellista etua toisen harjoittamasta 1—3 kohdassa tarkoitettua toiminnasta.

23 §

Oikeus hankkia ulosmitattua omaisuutta

Ulosottomies ei saa siinä asiassa, jossa hän on suorittanut täytäntöönpanotoimia, itse tai välikäsien kautta hankkia itselleen tai toiselle omaisuutta, joka on ulosmitattu tai muuten täytäntöönpanon kohteena. Ulosottoasioita käsittelevä virkamies ei saa hankkia täytäntöönpanon kohteena olevaa omaisuutta muussakaan tapauksessa, jos sitä voidaan pitää 21 §:ssä tarkoitettulla tavalla sopimattomana.

Ulosottorekisteri

24 §

Ulosoton tietojärjestelmä ja ulosottorekisteri

Ulosoton tietojärjestelmä on ulosottoviranomaisille kuuluvien tehtävien hoitamista varten perustettu ja ulosottoviranomaisten valtakunnalliseen käyttöön tarkoitettu automaattisen tietojenkäsittelyn avulla ylläpidettävä tietojärjestelmä. Hallintovirasto huolehtii tietojärjestelmän ylläpitämisestä ja kehittämisestä.

Ulosoton tietojärjestelmään kuuluu ulosottorekisteri, jota pidetään ja käytetään ulosottoviranomaisille kuuluvien tehtävien suorittamista varten. Rekisteri koostuu valtakun-

nallisesta hakemisto-osasta ja paikallisesti ylläpidetyistä rekisterin osista.

Tietojärjestelmän ja ulosottorekisterin tarkoitus on edistää ulosottoasioiden tarkoituksenmukaista ja velalliskohtaista käsittelyä sekä sähköistä asiointia samoin kuin ulosoton hallinnon johto-, ohjaus-, tarkastus- ja valvontatehtävien sekä tilastoinnin suorittamista.

25 §

Rekisterinpitäjät

Ulosottorekisteriä pitävät paikalliset ulosottoviranomaiset yhdessä. Tiedot tallettanut viranomainen vastaa tallettamiensa tietojen virheettömyydestä sekä tallettamisen ja käytön laillisuudesta omien tehtäviensä hoidossa. Hallintovirasto huolehtii rekisterin yleisestä ylläpidosta sekä antaa määräyksiä tietojen teknisestä tallettamis- ja käsittelytavasta.

26 §

Rekisterin tietosisältö

Ulosottorekisteriä varten saadaan paikallisiin rekisterin osiin kerätä ja niihin tallettaa:

1) ulosottoasioiden hallintaa varten asianosaisten ja heidän edustajiensa tunnistetietoja ja yhteystietoja sekä tietoja tilitysosoitteesta, täytäntöönpanon tai saatavan laadusta, hakijan saatavasta, ulosottomiehen suorittamista täytäntöönpanotoimista ja niiden ajasta, kertyneistä ja hakijalle tilitetyistä rahamääristä, täytäntöönpanon esteistä, passiivisaatavaksi merkitsemisestä samoin kuin muita vastaavia ulosottoasiaa ja täytäntöönpanotoimituksia koskevia tietoja (*asianhallintatiedot*);

2) viranomaisten yhteistoiminnan järjestämistä varten tietoja tai pyyntöjä saada tietoja velallisen olinpaikasta tai omaisuudesta (*yhteistoimintatiedot*);

3) asianosaiselta tai sivulliselta saatuja ja ulosottoviranomaisen muulla tavoin hankkimia ulosottoasiaan liittyviä tietoja, ei kuitenkaan henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä mainittuja arkaluonteisia henkilötietoja, lukuun ottamatta ulosmittaukseen vaikuttavia tietoja velallisen saamista sosiaalihuollon etuuksista (*eritystiedot*).

Rekisterin hakemisto-osaan saadaan tallettaa sellaisia asianhallintatietoja, jotka ovat tarpeen asian löytämiseksi paikallisista rekisterin osista.

27 §

Oikeus käsitellä tietoja

Ulosottorekisteriä varten kerättyjen ja siihen talletettujen henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan henkilötietolakia, jollei jäljempänä toisin säädetä.

Kihlakunnanvoudit, heidän alaisensa virkamiehet sekä oikeusministeriön ja hallintoviraston asianomaiset virkamiehet saavat ulosottoasiassa tai ulosoton hallintoasiassa käsitellä salassapitosäännösten estämättä 26 §:ssä mainittuja tietoja, erityistietoja kuitenkin vain asiassa välttämättömin osin.

28 §

Rekisteröidyn tarkastusoikeus

Jos henkilötietolain mukainen rekisteröidyn tarkastusoikeus tuntuvasti vaikeuttaisi täytäntöönpanoa, tarkastusoikeutta voidaan tarpeellisin osin lykätä, kunnes tarvittavat ulosmittaukset tai muut täytäntöönpanotoimet on suoritettu ja omaisuus on otettu ulosottomiehen haltuun, enintään kuitenkin kuusi kuukautta tarkastusoikeutta koskevan pyynnön esittämisestä.

Jos tarkastusoikeutta on lykätty, tietosuojavaltuutettu voi sen lisäksi, mitä muualla säädetään, rekisteröidyn pyynnöstä tarkastaa rekisterissä olevien rekisteröityä koskevien tietojen lainmukaisuuden.

29 §

Tietojen poistaminen

Ulosottorekisteristä on poistettava:

1) asianhallintatiedot 30 vuoden kuluttua asian vireilletulosta;

2) yhteistoimintatiedot, kun niitä ei enää tarvita, kuitenkin viimeistään, kun asian vireilläolo tai passiivirekisteröinnin aika päättyy;

3) erityistiedot 10 vuoden kuluttua merkinnän tekemisestä tai tätä aikaisemmin, jollei tietoja ilmeisesti enää tarvita.

Erityistiedot saadaan säilyttää kauemmin kuin 10 vuotta, jos siihen on perusteltua aihetta, ei kuitenkaan yli 20 vuotta merkinnän tekemisestä.

Rekisteritietojen julkisuus ja luovuttaminen

30 §

Rekisteritietojen julkisuus

Ulosottorekisteriin talletetut tiedot, joista voidaan antaa 31 §:n 1 momentissa tarkoitettu todistus, ovat julkisia, ja muut rekisterin tiedot salassa pidettäviä.

31 §

Todistus ulosottorekisteristä

Jokaisella on oikeus saada paikalliselta ulosottoviranomaiselta nimeämäänsä henkilöä ulosottoasian vastaajana koskeva todistus ulosottorekisteristä. Todistukseen merkitään pyynnön esittämissäpäivää edeltäneiden kahden vuoden aikana talletetut seuraavat tiedot:

- 1) hakijan ja vastaajan nimi sekä vastaajan syntymäaika ja kotikunta;
- 2) ulosottoasia, sen vireillöoloaika ja passiivisaatavaksi rekisteröinti;
- 3) hakijan saatavan määrä ja hakijalle tilityetty määrä;
- 4) estetodistuksen laatu ja päivämäärä.

Todistus annetaan tulosteena ulosoton tietojärjestelmästä. Jollei 1 momentissa mainittuja rekisterimerkintöjä ole, myös siitä annetaan todistus.

Todistus voidaan antaa pyyntöä edeltävien neljän vuoden ajalta, jos pyytjä osoittaa, että tieto on tarpeen hänen toimeentulonsa tai muutoin painavan yksityisen etunsa taikka tärkeän yleisen edun turvaamiseksi.

Ennen todistuksen antamista todistuksen pyytäjän nimi, ammatti ja asuinpaikka sekä keskeinen 3 momentissa tarkoitettu perustelu tulee tallettaa ulosoton tietojärjestelmään. Rekisteröidyn pyynnöstä hänelle on annettava tieto siitä, kenelle on viimeisten kuuden kuukauden aikana annettu häntä koskeva to-

distus ulosottorekisteristä

Alaikäistä koskevista todistuksista säädetään 3 luvun 113 §:n 2 momentissa.

32 §

Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus tiedonsaantiin

Luottotietotoiminnan harjoittajalla on oikeus salassapitovelvollisuuden estämättä saada asianhallintatiedot pyyntöä edeltävien kahden kuukauden ajalta sellaisista maksuvelvoitteiden täytäntöönpanoa koskevista ulosottoasioista, joissa on annettu estetodistus.

Tiedot suppeaa ulosottoa koskevasta estetodistuksesta saadaan antaa vain sillä ehdolla, että luottotietotoiminnan harjoittaja poistaa ne kokonaan rekisteristä, jos velallinen maksaa sen velan, jota perittiin suppeassa ulosotossa.

Jos 1 tai 2 momentissa tarkoitettu saatava tulee kokonaan perityksi ulosotossa tietojen luovuttamisen jälkeen, ulosottomiehen tulee velallisen pyynnöstä ilmoittaa siitä luottotietotoiminnan harjoittajalle. Jos ulosotoperuste kumotaan, ulosottomiehen on pyynnöstä ilmoitettava siitä luottotietotoiminnan harjoittajalle rekisterimerkintöjen poistamista varten. Samoin on meneteltävä, jos käy ilmi, että ulosotto on muusta syystä ollut aiheeton.

Tässä pykälässä tarkoitettut tiedot voidaan luovuttaa sähköisessä muodossa.

Alaikäistä koskevien tietojen luovuttamisesta säädetään 3 luvun 113 §:n 2 momentissa.

33 §

Viranomaisten välinen tietojen luovuttaminen

Sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään ulosottoviranomaisen oikeudesta tai velvollisuudesta luovuttaa tietoja, viranomaisella ja muulla julkista tehtävää hoitavalla on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada ulosottorekisteristä tehtäviensä hoitamiseksi tarvitsemansa asianhallintatiedot pyyntöä edeltävien neljän vuoden ajalta sekä yhteistoimintatietoja. Tiedot voidaan luovuttaa sähköisessä muodossa, jos tietojen vastaanottajalla on

henkilötietojen suojaa koskevien säännösten mukaan oikeus tallettaa ja käyttää sellaisia henkilötietoja.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei rajoita tietojen antamista 3 luvun 70 ja 71 §:n nojalla. Mainituissa pykälissä tarkoitetuilla tietojensaajilla on oikeus niissä mainittujen tehtäviensä hoitamiseksi saada salassapitosäännösten estämättä teknisen käyttöyhteyden avulla tiedot myös ulosoton tietojärjestelmän valtakunnallisesta hakemisto-osasta.

Ulosottomiehen oikeudesta oma-aloitteisesti luovuttaa tietoja ja kiellosta luovuttaa tietoja on ulosottorekisteriin talletettujen tietojen osalta voimassa, mitä 3 luvun 72 ja 73 §:ssä säädetään.

34 §

Asianosaiselle annettava tuloste

Henkilölle, joka on tai on ollut vastaajana tai hakijana ulosottoasiassa, tulee pyynnöstä antaa muut kuin henkilötunnusta ja yhteystietoja sekä tilitysosoitetta koskevat asianhallintatiedot sisältävä tietojärjestelmän tuloste edeltävien neljän vuoden ajalta ja tarvittaessa tätä pitemmältä ajalta. Takaajalla ja muulla, jonka maksuvelvollisuuteen tietyn saatavan vanhentumisella ja määrällä saattaa olla merkitystä, on vastaava oikeus kyseisen saatavan osalta. Mitä tässä säädetään, ei vaikuta asianosaisen oikeuteen saada tietoja viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) nojalla.

Jollei se ole ilmeisen tarpeetonta, asianosaisille tulee määräajoin antaa tietoja ulosoton tietojärjestelmästä ulosottoasiassa kertyneistä ja perimättä olevista määristä sekä muista vastaavista seikoista niin kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään. Tiedot voidaan antaa sähköisesti. Asianosaiselle voidaan antaa mahdollisuus seurata tietojärjestelmästä 31 §:n 1 momentissa mainittujen tietojen avulla asiansa käsittelyä.

35 §

Tietojen luovuttaminen teknisen käyttöyhteyden avulla

Hallintovirasto voi päättää teknisen käyt-

töyhteyden perustamisesta ja tietojen luovuttamisesta sen avulla ulosottorekisteristä, jos tietojen vastaanottajalla on lain mukaan oikeus saada tietoja ulosottoviranomaiselta sähköisessä muodossa. Ennen käyttöyhteyden avaamista tietojen vastaanottajan on esitettävä selvitys siitä, että tietojen suojauksesta huolehditaan asianmukaisesti.

2 luku

Ulosottoperusteet

Ulosottoperuste täytäntöönpanon edellytyksenä

1 §

Yleinen säännös

Ulosottoasian vireilletulo ja täytäntöönpano edellyttävät, että hakijalla on 2 §:ssä tarkoitettu ulosottoperuste, jossa vastaajalle on asetettu 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettu velvoite tai määrätty turvaamistoimi, eikä siinä tarkoitettu oikeus ole lakannut maksun, vanhentumisen tai muun syyn vuoksi. Ulosottomiehen on tarkistettava, ettei saatava ole vanhentunut, sekä pyydettävä asianosaisilta selvitystä, jos oikeuden lakkaamisesta on epäselvyyttä.

Vakuusoikeuden haltijan oikeudesta saada maksu ilman ulosottoperustetta säädetään 4 ja 5 luvussa. Ulosottomies saa ilman eri ulosottoperustetta panna täytäntöön ulosottomenettelystä johtuvia velvoitteita niin kuin tässä laissa säädetään.

2 §

Ulosottoperusteiden luettelo

Ulosottoperusteita ovat seuraavat asiakirjat:

- 1) tuomioistuimen riita- tai rikosasiassa antama tuomio;

- 2) tuomioistuimen antama turvaamistoomiopäätös;

- 3) välitystuomio, joka on annettu välimiesmenettelystä annetussa laissa (967/1992) tai muussa laissa säädettyssä välimiesmenettelyssä, ja sellaisella välitystuomiolla vahvistettu sovinto;

4) osamaksukauppaa koskeva ulosottomiehen tilityspöytäkirja, vahvistettu elatusapu-sopimus sekä sellainen sitoumus tai saamis-todiste, jonka täytäntöönpanosta tämän lain mukaisessa järjestyksessä säädetään muussa laissa;

5) hallintotuomioistuimen päätös ja muun viranomaisen päätös hallintolainkäyttöasias-sa;

6) valtioneuvoston, ministeriön, valtion keskushallintoon kuuluvan viraston ja lääninhallituksen päätös sekä muu hallintopäätös, jos sen täytäntöönpanosta tämän lain mukaisessa järjestyksessä säädetään muussa laissa.

Mitä tässä laissa säädetään tuomiosta, koskee soveltuvin osin myös tuomioistuimen riita- tai rikosasiassa antamaa päätöstä, määräystä ja väliaikaista määräystä sekä tuomiois-tuimen vahvistamaa sovintoa.

Tuomion lainvoimaisuus

3 §

Lainvoimainen tuomio

Lainvoimainen tuomio pannaan täytäntöön hakijalta vakuutta vaatimatta. Vastaaja ei voi vakuudella estää täytäntöönpanoa.

Ylimääräinen muutoksenhaku ei estä lainvoimaisen tuomion täytäntöönpanoa. Ylimääräistä muutoksenhakemusta käsittelevä tuomioistuin voi kuitenkin kieltää tai keskeyttää täytäntöönpanon noudattaen soveltuvin osin, mitä 10 luvun 20—26 §:ssä sääde-tään.

4 §

Lainvoimaa vailla oleva tuomio

Jollei muualla toisin säädetä, lainvoimaa vailla oleva tuomio pannaan muutoksenhaun estämättä täytäntöön niin kuin 5—12 §:ssä säädetään. Jos tuomioistuin on lain nojalla määrännyt antamansa tuomion täytäntöönpanosta ennen sen lainvoimaisuutta, on määräystä noudatettava.

5 §

Käräjäoikeuden maksutuomio

Lainvoimaa vailla oleva käräjäoikeuden tuomio, jossa on asetettu maksuvelvoite, saadaan panna täytäntöön, jollei velallinen aseta vakuutta hakijan saatavasta, ulosottomaksusta ja mahdollisista täytäntöönpanokuluista. Vakuus voidaan asettaa myös osaksi siten, että se yhdessä ulosmitatun omaisuuden kanssa kattaa edellä mainitun määrän.

Ulosmitattu omaisuus saadaan myydä ilman velallisen suostumusta vain, jos omaisuuden arvo alentuu nopeasti tai omaisuuden hoitokulut ovat korkeat ja hakija asettaa vakuuden myynnin mahdollisesti aiheuttamasta vahingosta ja täytäntöönpanokuluista. Jollei hakija aseta vakuutta, ulosmittaus voidaan peruuttaa.

Kertyneet varat saadaan tilittää vakuutta vastaan.

6 §

Häätöä edellyttävä käräjäoikeuden tuomio

Lainvoimaa vailla oleva käräjäoikeuden häätötuomio saadaan panna täytäntöön, jos hakija asettaa vakuuden tuomion kumoamisesta tai muuttamisesta aiheutuvan korvaus-velvollisuuden, täytäntöönpanokulujen ja täytäntöönpanon peruuttamistointen varalta.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös käräjäoikeuden lainvoimaa vailla olevaa tuomiota, jossa vastaaja veloitetaan luovuttamaan hakijalle kiinteää omaisuutta taikka osakekirja tai muu asiakirja, joka oikeuttaa asuin- tai muiden tilojen hallintaan, jos täytäntöönpano edellyttää häätöä.

7 §

Irtaimen omaisuuden luovutusveloitetta koskeva käräjäoikeuden tuomio

Lainvoimaa vailla oleva käräjäoikeuden tuomio, jossa vastaaja veloitetaan luovuttamaan hakijalle määrätty irtain omaisuus, saadaan panna täytäntöön, jos hakija asettaa vakuuden omaisuuden takaisin antamisesta ja täytäntöönpanokuluista. Muussa tapauksessa

ulosottomiehen on hakijan pyynnöstä varmistettava omaisuuden säilyminen, kunnes tuomio on lainvoimainen noudattaen soveltuvin osin, mitä takavarikosta säädetään 8 luvussa.

8 §

Muuta velvoitetta koskeva käräjäoikeuden tuomio

Lainvoimaa vailla oleva käräjäoikeuden tuomio, joka koskee muuta kuin 5—7 §:ssä tarkoitettua velvoitetta, saadaan panna täytäntöön, jollei muutoksenhaku tule täytäntöönpanon vuoksi hyödyttömäksi ja jos hakija asettaa vakuuden tuomion kumoamisesta tai muuttamisesta aiheutuvan korvausvelvollisuuden, täytäntöönpanokulujen ja täytäntöönpanon peruuttamistointen varalta.

9 §

Yksipuolinen tuomio

Lainvoimaa vailla oleva yksipuolinen tuomio pannaan täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

10 §

Hovioikeuden tuomio

Lainvoimaa vailla oleva hovioikeuden tuomio, jonka osalta muutoksenhakuun tarvitaan valituslupa, pannaan täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Kertyneet varat saadaan kuitenkin tilittää vain vakuutta vastaan.

Hovioikeuden ensimmäisenä oikeusasteena antamasta lainvoimaa vailla olevasta tuomista on voimassa, mitä 5—8 §:ssä säädetään.

11 §

Tuomioistuimen antama väliaikais määräys

Oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 7 §:ssä tarkoitettu hallinnan tai rikkoutuneen olosuhteen palauttamista taikka muun toimenpiteen tekemistä koskeva väliaikais määräys pan-

naan täytäntöön vaatimatta hakijalta vakuutta. Vastaaja ei voi vakuudella estää täytäntöönpanoa.

12 §

Tuomioistuimen vahvistama sovinto

Sovinto, jonka tuomioistuin on vahvistanut, pannaan täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio.

Keskeytys määräys ja täytäntöönpanon peruuttaminen

13 §

Keskeytys määräys

Tuomioistuin voi käsittelemänsä valituksen tai takaisinsaantihakemuksen johdosta kieltää lainvoimaa vailla olevan tuomion tai yksipuolisen tuomion täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi (*keskeytys määräys*). Tuomioistuin voi samalla tarvittaessa määrätä, että jo suoritettu täytäntöönpanotoimi on peruutettava. Toimitettu häätö voidaan määrätä peruutettavaksi vain painavasta syystä.

Ulosottomiestä tulee tarvittaessa kuulla keskeytys määräyksen johdosta. Keskeytys määräyksen antamisesta ja sen vaikutuksesta täytäntöönpanoon on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä 10 luvun 20—26 §:ssä säädetään.

14 §

Asian palauttaminen

Muutoksenhakutuomioistuin voi palauttessaan tai siirtäessään asian alempaan tuomioistuimeen määrätä, että jo toimitettu täytäntöönpano pysyy voimassa, kunnes alempi tuomioistuin on ratkaissut asian ja uuden ulosottooperusteen nojalla haetaan täytäntöönpanoa.

Tuomioistuin, johon asia on palautettu tai siirretty, voi erityisestä syystä ennen asian ratkaisemista määrätä täytäntöönpanon peruutettavaksi. Jos asia jää sillensä, täytäntöönpano on määrättävä peruutettavaksi.

15 §

Peruuttamistoimet ulosottoperusteen kumoamisen johdosta

Jos ulosottoperusteena oleva tuomio kumotaan tai se raukeaa, ulosottoasian vireilläolo päättyy. Ulosottomiehen tulee tällöin suorittaa käytettävissään olevat peruuttamistoimet, vaikka myöhemmästä tuomiosta haetaan muutosta, jollei tuomioistuin ole kieltänyt peruuttamista tai määrännyt sitä keskeyttäväksi. Häätö peruuntuu kuitenkin vasta, kun myöhempi tuomio on lainvoimainen.

Jos tuomiota muutetaan hakijan vahingoksi, ulosottomiehen tulee ryhtyä asiassa tarpeellisiin peruuttamist toimiin.

16 §

Velkojan palautusvelvollisuus

Jos ulosottoperusteena oleva tuomio kumotaan tai sitä muutetaan, hakijan tai velkojan, joka on nostanut varoja tai saanut omaisuutta haltuunsa, on palautettava varat korkoineen ja omaisuus tuottoineen ulosottomiehelle. Jollei varoja tai omaisuutta palauteta, ulosottomiehen tulee vastaajan pyynnöstä periä varat ne nostaneelta tai hänen asettamastaan vakuudesta tämän lain mukaisesti taikka noustaa haltuun saatu omaisuus.

Nostetulle rahamäärälle on maksettava korkoa korkolain (633/1982) 3 §:n 2 momentin mukaisesti. Korko lasketaan siitä päivästä, jona varat tulivat ulosottomiehelle, siihen asti, kun kuukausi on kulunut myöhemmän tuomion antopäivästä tai varat on tätä ennen palautettu. Mainitun ajan jälkeen korkoa on maksettava korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisesti.

17 §

Hakijan korvausvelvollisuus ja korvausoiden käynti

Jos täytäntöönpano peruutetaan tuomion kumoamisen tai muuttamisen vuoksi, hakijan on korvattava vastaajalle kaikenlainen täy-

täntöönpanosta ja sen peruuttamisesta aiheutunut vahinko. Korvaus määrätään noudattamalla soveltuvin osin, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään.

Korvausta koskeva kanne on nostettava siinä käräjäoikeudessa, jonka tuomiopiirin alueella täytäntöönpanotoimi on suoritettu. Kanne on nostettava vuoden kuluessa siitä, kun ulosottoperustetta koskevassa asiassa annettu tuomio on saanut lainvoiman ja täytäntöönpano on peruutettu. Kantajan on viipymättä annettava ulosottomiehelle tieto kanneen vireillepanosta.

*Muun ulosottoperusteen täytäntöönpanonkel-
poisuus*

18 §

Turvaamistoimipäätös

Lainvoimaa vailla olevan turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 14 §:ssä. Mitä tämän lain 8 luvussa säädetään vakuudesta, koskee turvaamistoimipäätöstä sen lainvoimaisuudesta riippumatta.

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanon peruuttamisesta on voimassa, mitä 13—15 §:ssä sekä 8 luvussa säädetään.

19 §

Välitystuomio

Välitystuomio, jonka käräjäoikeus on määrännyt pantavaksi täytäntöön, pannaan täytäntöön kuten tuomioistuimen lainvoimainen tuomio. Ylempi viranomainen tai tuomioistuin, jossa on vireillä kanne välitystuomion kumoamisesta tai mitättömäksi julistamisesta, voi painavasta syystä kieltää täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeyttäväksi noudattaen soveltuvin osin, mitä 10 luvun 20—26 §:ssä säädetään.

Jos välitystuomio kumotaan tai julistetaan mitättömäksi, noudatetaan, mitä tämän luvun 15—17 §:ssä säädetään.

20 §

Eräät muut asiakirjat

Edellä 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa mainitun tilityspöytäkirjan, elatusapusopimuksen, sitoumuksen ja saamistodisteen täytäntöönpanokelpoisuudesta on voimassa, mitä muussa laissa erikseen säädetään.

21 §

Hallintolainkäyttöpäätös ja hallintopäätös

Lainvoimaa vailla oleva 2 §:n 1 momentin 5 tai 6 kohdassa tarkoitettu hallintolainkäyttöpäätös tai hallintopäätös, jossa on asetettu maksuvelvoite, saadaan panna täytäntöön noudattaen, mitä 5 §:ssä säädetään. Jos päätöksessä on asetettu muu velvoite, päätös saadaan panna täytäntöön vasta, kun se on tullut lainvoimaiseksi. Jos kuitenkin päätöksessä on hallintolainkäyttölain (586/1996) 31 §:n 2 momentin nojalla määrätty, että päätös voidaan panna täytäntöön lainvoimaa vailla olevana, noudatetaan soveltuvin osin, mitä 6—8 §:ssä säädetään. Jos muussa laissa on lainvoimaisuutta koskeva eri säännös määrätynlaisessa asiassa annetun hallintolainkäyttö- tai hallintopäätöksen täytäntöönpanosta, on sitä noudatettava.

Keskeytysmääräyksen ja muun vastaavan täytäntöönpanoa koskevan määräyksen antamisesta on voimassa, mitä hallintolainkäyttölain 32 ja 66 §:ssä säädetään. Jos hallintopäätös tai hallintolainkäyttöpäätös kumotaan tai sitä muutetaan, on voimassa, mitä tämän luvun 15—17 §:ssä säädetään.

Kuittaus

22 §

Velallisen kuittausvaatimus

Täytäntöönpanoa ei saa toimittaa siltä osin kuin velallinen vaatii hakijan saatavan kuittaamista sellaisen vastasaatavansa perusteella, josta hänellä oli ennen ulosmittausta lainvoimainen tuomio tai muu ulosottoeruste, joka voidaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Lisäksi kuittauksen edel-

lytysten on tullut myös muutoin täytyä ennen ulosmittausta.

Kuittaus tulee voimaan, kun velallinen ilmoittaa kuittausvaatimuksensa ulosottomiehelle. Ilmoitus on tehtävä viimeistään silloin, kun velallinen on saanut tiedon toimitetusta ulosmittauksesta. Ulosottomiehen tulee antaa kuittausvaatimus hakijalle tiedoksi.

23 §

Sivullisen kuittausvaatimus

Jollei muualla laissa toisin säädetä, sivullisella, jolle on annettu tiedoksi saatavan ulosmittausta koskeva maksukiello, on oikeus kuitata velallisen saatava vastasaatavalaan, josta hänellä tällöin di lainvoimainen tuomio tai muu ulosottoeruste, joka voidaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio. Lisäksi kuittauksen edellytysten on tullut myös muutoin täytyä ennen maksukiellon tiedoksisaantia. Kuittausta ei kuitenkaan saa suorittaa paremmassa etuoikeusasemassa olevan velkojan vahingoksi.

Kuittaus tulee voimaan, kun sivullinen ilmoittaa kuittausvaatimuksensa ulosottomiehelle. Ilmoitus on tehtävä viipymättä maksukiellon tiedoksisaannin jälkeen. Ulosottomiehen tulee antaa kuittausvaatimus velalliselle tiedoksi.

Jos saatava myydään ulosottoin, sivullisella on kuittausoikeus ostajaan nähden vain, jos sivullinen on ilmoittanut kuittausvaatimuksensa ulosottomiehelle ennen myyntiä.

Täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika-
suus

24 §

Määräaika

Tässä laissa tarkoitettu ulosottoeruste, jossa luonnolliselle henkilölle on asetettu maksuvelvoite, on täytäntöönpanokelpoinen 15 vuoden ajan (*ulosottoerusteen määräaika*). Määräaika on 20 vuotta, jos ulosottoerusteessa tarkoitettu velkoja on luonnollinen henkilö tai jos korvaussaatava perustuu rikokseen, josta velallinen on tuomittu vankeu-

teen tai yhdyskuntapalveluun.

Jos velallinen osoittaa, että saatava on ennen ulosottoperusteen antamista siirretty luonnolliselle henkilölle muulta kuin toiselta luonnolliselta henkilöltä, 1 momentissa tarkoitettu määräaika on 15 vuotta.

Jos ulosottoperusteen määräajan kuluessa saatavan perimiseksi on toimitettu ulosmittaus tai saatava on ilmoitettu 5 luvussa tarkoitettussa myynnissä, määräajan umpeen kuluminen ei estä maksun saamista ulosmittausta varoista.

25 §

Määräajan laskeminen

Ulosottoperusteen määräaika lasketaan siitä, kun yksipuolinen tuomio taikka lainvoimaiseksi tullut tuomio tai muu lopullinen ulosottoperuste on annettu.

Jos suoritusvelvollisuus alkaa vasta 1 momentissa tarkoitetun ajankohdan jälkeen, ulosottoperusteen määräaika lasketaan velvollisuuden alkamisesta. Tuomioistuimen vahvistaman maksuohjelman osalta noudatetaan kuitenkin, mitä 1 momentissa säädetään.

26 §

Määräajan jatkaminen

Velkoja voi nostaa tuomioistuimessa kanteen velallista vastaan ja vaatia ulosottoperusteen määräajan jatkamista. Tuomioistuin voi määrätä määräajan jatkumaan 10 vuotta laskettuna alkuperäisen määräajan päättymisestä. Edellytyksenä jatkamiselle on, että velallinen on alkuperäisen määräajan kuluessa olennaisesti vaikeuttanut velkojan maksusaantia siten, että hän on:

- 1) katkenyt tai lahjoittanut omaisuuttaan;
- 2) lisännyt perusteettomasti velkojensa määrää;
- 3) salannut tietoja tai antanut vääriä tai harhaanjohtavia tietoja taloudellisesta asemastaan konkurssissa, ulosotossa, yksityishenkilön velkajärjestelymenettelyssä tai yrityssaneerausmenettelyssä; taikka
- 4) muilla vastaavilla, selvästi sopimattomilla toimilla järjestellyt taloudellista asemaansa velkojien vahingoksi.

Ulosottoperusteen määräaika ei kuitenkaan saa jatkua, jos sitä voidaan pitää velallisen kannalta kohtuuttomana.

Kanne ulosottoperusteen määräajan jatkamisesta on nostettava viimeistään kahden vuoden kuluttua alkuperäisen määräajan päättymisestä.

27 §

Saatavan lopullinen vanhentuminen

Velallisen maksuvelvollisuus lakkaa ja saatava vanhentuu lopullisesti silloin, kun ulosottoperusteen määräaika kuluu umpeen. Saatavasta on sen jälkeen voimassa, mitä vanhentuneesta velasta säädetään velan vanhentumisesta annetussa laissa (728/2003).

Tuomiossa, jolla ulosottoperusteen määräaika jatketaan, velalliselle asetetaan maksuvelvollisuus sellaisena kuin se oli määräajan päättyessä. Velallisen maksuvelvollisuus tulee voimaan heti, ja sitä koskeva lainvoimaa vailla oleva tuomio on täytäntöönpanokelpoinen niin kuin edellä tässä luvussa säädetään.

28 §

Tuomioistuimen ilmoitus ja ulosottomiehen todistus

Tuomioistuimen, jossa on nostettu 26 §:ssä tarkoitettu kanne, tulee välittömästi ilmoittaa siitä paikkakunnan ulosottomiehelle ulosoton tietojärjestelmään merkitsemistä varten.

Ulosottomiehen tulee pyynnöstä antaa velalliselle ja velkojalle todistus siitä, että ulosottoperusteen määräaika ja 26 §:ssä tarkoitettu kanteen nostamisen määräaika on kulunut umpeen, eikä kannetta ole nostettu. Todistus annetaan, jos tarvittavat tiedot saadaan ulosoton tietojärjestelmästä tai muutoin ilman erityisiä selvitystoimia. Asianosaisten on annettava ulosottomiehelle tarpeelliset tiedot ja asiakirjat.

3 luku

Yleiset menettelysäännökset*Ulosottoasian vireillepano*

1 §

Ulosoton hakeminen

Ulosottoa haetaan:

1) kirjallisella hakemuksella, joka toimitetaan vastaajan asuin- tai kotipaikan ulosottomiehelle tai muulle paikalliselle ulosottoviranomaiselle;

2) sähköisellä viestillä, joka toimitetaan sellaiselle paikalliselle ulosottoviranomaiselle, jolla on käytössä sähköisen viestin vastaanottamiseen soveltuva järjestelmä;

3) sähköisellä viestillä, joka toimitetaan teknisen käyttöyhteyden avulla ulosoton valtakunnalliseen tietojärjestelmään, jos hallintovirasto tai sen määräämä on myöntänyt hakijalle siihen luvan (*tietojärjestelmähakija*).

Kirjallinen hakemus on hakijan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan allekirjoitettava.

2 §

Ulosottohakemuksen sisältö

Ulosottohakemuksessa on ilmoitettava:

1) hakijan nimi, henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus, 38 §:ssä tarkoitettu tiedoksianto-osoite, puhelinnumero ja maksuveloitteen täytäntöönpanossa tilitysosoite;

2) asiamiehen nimi, osoite ja puhelinnumero, jos hakija käyttää asiamiestä, sekä asiamiehen henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus, jos asiamiehellä on oikeus nostaa varoja tai ottaa omaisuutta haltuunsa;

3) vastaajan nimi ja hakijan tiedossa oleva vastaajan henkilö- tai yritys- ja yhteisötunnus, osoite ja puhelinnumero;

4) hakijan saatavan määrä sekä koron laskemista varten ulosottoperusteen antamisen tai edellisen ulosottokerran jälkeisten lyhenysten määrät ja ajankohdat;

5) ulosottoperusteen tunnistetiedot, jos se 5 §:n 2 momentin nojalla jätetään liittämättä

hakemukseen tai jos ulosottoperuste toimitetaan 7 §:n mukaisesti jälkikäteen.

Jos usea velallinen vastaa hakijan saatavasta tai sen osasta ja saatavaa koskeva toinen ulosottoasia on jo vireillä tai pannaan samalla kertaa vireille, hakemuksessa on ilmoitettava, kuka on toisessa asiassa vastaavana kihlakunnanulosottomiehenä tai missä asiaa käsitellään taikka kuka on siinä velallisena.

Jos hakija haluaa tyytyä 105 §:ssä tarkoitettuun suppeaan ulosottoon, sitä tulee pyytää nimenomaisesti hakemuksessa. Muu kuin suppeaa ulosottoa hakenut voi hakemuksessaan tai myöhemmin asian vireillä ollessa pyytää saatavansa 102 §:ssä tarkoitettua passiivirekisteröintiä. Jos täytäntöönpantavaksi pyydetään hallintopäätöstä, hakemuksessa on ilmoitettava säännös, johon täytäntöönpano perustuu. Hakija voi ilmoittaa, että hänen yhteystietonsa ovat salaaisia.

Ilman ulosottohakemusta annettavasta velallisen varattomuutta koskevasta todistuksesta säädetään 99 §:ssä.

3 §

Hakijan velvollisuus ilmoittaa muuttuneista tiedoista

Jos jokin hakemuksessa ilmoitettu tieto myöhemmin muuttuu, hakijan on viipymättä ilmoitettava siitä ulosottomiehelle.

Hakija on velvollinen ilmoittamaan ulosottomiehelle maksusuoritukset, jotka hän on saanut muutoin kuin ulosoton kautta. Muussa tapauksessa ulosotto voidaan keskeyttää tai peruuttaa.

4 §

Neuvonta ja hakemuksen täydentäminen

Ulosottoviranomaisen tulee tarvittaessa neuvoa hakijaa asian vireillepanossa. Jos hakemus on puutteellinen, hakijaa on kehoitettava määrääjässä täydentämään hakemustaan, jos se on asian käsittelyn kannalta tarpeellista.

5 §

Ulosottoperusteen liittäminen hakemukseen

Hakemukseen on liitettävä 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettu ulosottoperuste alkuperäisenä tai viranomaisen antamana jäljennöksenä, jos hakija on saanut jäljennöksen toimituskirjana. Täytäntöönpano voidaan toimittaa muun jäljennöksen tai telekopion perusteella, jos ulosottomies katsoo, ettei useampikertaisen perinnän vaaraa ole. Vastaaaja on tarvittaessa kuultava. Tietojärjestelmähakija saa toimittaa ulosottoperustetta koskevat tiedot sähköisenä viestinä, jos se sallitaan asianomaisessa luvassa.

Hakemukseen ei tarvitse liittää tuomiota, jossa on siitä merkintä. Ellei ulosottomies toisin määrää, myöskään tuomiota, turvaamistoimipäätöstä tai, jos oikeusministeriön asetuksella niin säädetään, muuta ulosottoperustetta ei tarvitse liittää, jos ulosottoasia on ollut sen perusteella aiemmin vireillä.

Sitä osaa tuomiosta, joka tuomioistuimen päätöksen mukaan on pidettävä salassa, ei tarvitse liittää hakemukseen, ellei ulosottomies toisin määrää.

6 §

Saamistodisteen liittäminen hakemukseen

Juokseva velkakirja, vekseli tai shekki, johon ulosottoperusteessa määrätty maksuvelvollisuus perustuu, on liitettävä hakemukseen alkuperäisenä. Jos täytäntöönpanon luotettavuus sitä edellyttää tai jos velallinen sitä pyytää, ulosottomiehen tulee ottaa haltuunsa myös tavallinen velkakirja. Ulosottomies voi toimittaa täytäntöönpanon, vaikka tavallinen velkakirja on kadonnut tai sitä ei ole muusta syystä mahdollista liittää hakemukseen. Velallista on tällöin kuultava ennen täytäntöönpanoa.

Kun maksuvelvollisuus on täytetty, ulosottomiehen hallussa oleva saamistodiste jää ulosottomiehen haltuun, jollei velallinen pyydä sitä itselleen. Jos tavallinen velkakirja on jätetty hakijan haltuun, hakijan on toimitettava se velalliselle, kun velkakirjan määrä

on suoritettu. Ulosottomies saa tarvittaessa lykätä tilitystä, kunnes velkakirja on toimitettu.

7 §

Ulosottoperusteen ja saamistodisteen toimitaminen jälkikäteen

Jos hakemus on tehty sähköisessä muodossa, mutta siihen tulee liittää kirjallinen ulosottoperuste tai saamistodiste, puuttuva asiakirja voidaan toimittaa jälkikäteen. Asiakirja tulee toimittaa 13 §:ssä tarkoitetulle vastaavalle ulosottomiehelle tai muulle paikalliselle ulosottoviranomaiselle kolmen viikon kuluessa asian vireilletulosta. Samalla on ilmoitettava, mihin hakemukseen asiakirja liittyy.

Ennen kuin asiakirja on saapunut, asiassa ei saa suorittaa muita kuin 18 ja 19 §:ssä tarkoitettuja väliaikaistoimia.

8 §

Vireilletulon ajankohta

Ulosottoasia tulee vireille, kun ulosottohakemus saapuu paikalliselle ulosottoviranomaiselle tai ulosoton tietojärjestelmään, jollei myöhemmin käy ilmi, ettei vireilletulon edellytyksiä ollut.

Jos hakemukseen liitettävä asiakirja saapuu 7 §:ssä mainitun määräajan jälkeen, mutta ennen kuin hakemusasiakirjat on palautettu hakijalle, ulosottoasia tulee vireille asiakirjan saapumispäivänä.

9 §

Ulosottoperusteen epäselvyys

Jos ulosottomies havaitsee täytäntöönpan-tavan tuomion niin epäselväksi tai epätäydelliseksi, ettei siitä käy selville, mihin vastaaja on velvoitettu, asianosainen ohjataan kantelemaan tuomiosta. Muun ulosottoperusteen osalta asianosainen ohjataan ulosottoperusteen antajan puoleen.

Jos ulosottoperuste sisältää kirjoitus- tai laskuvirheen, asianosainen ohjataan pyytämään virheen korjaamista ulosottoperusteen antajalta.

Ohjauksen antanut ulosottomies saa tarvittaessa määrätä hakijan pyynnöstä turvaamistoimen 8 luvun 13 §:n mukaisesti.

Asiamies ja avustaja

10 §

Oikeus käyttää asiamiestä ja avustajaa

Ulosottomenettelyssä saa käyttää asiamiestä ja avustajaa, jollei muualla toisin säädetä. Jos toimitus pidetään kutsua antamatta, vastaajan pyynnöstä hänelle on varattava tilaisuus pyytää avustajansa paikalle, jos tämä voi saapua viivytyksettä.

Asiamiehenä tai avustajana ei saa toimia 1 luvun 16 §:ssä tarkoitettu ulosottomiehen läheinen.

11 §

Asiamiehen valtakirja

Asianajaja, julkinen oikeusavustaja ja tietojärjestelmähakijan hakemuksessaan ilmoittama asiamies saavat edustaa päämiestään ilman valtakirjaa, jollei ulosottomies toisin määrää. Muun asiamiehen on esitettävä päämiehensä allekirjoittama valtakirja, jollei oikeutta toimia asiamiehenä voida pitää epäilyksettömänä. Varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen kaikilla asiamiehillä on oltava siihen nimenomaisesti oikeuttava valtakirja tai tällaisesta oikeudesta on ilmoitettava tietojärjestelmähakemuksessa.

Valtakirja voidaan antaa myös varmennetulla sähköisellä viestillä ja muu kuin varojen nostamiseen tai omaisuuden haltuun ottamiseen oikeuttava valtakirja myös telekopiona.

Hallintovirasto tai sen määräämä voi velkojan pyynnöstä päättää, että valtakirja talletetaan ulosoton tietojärjestelmään asiamiehen edustusvallan osoittamiseksi, jos on ilmeistä, ettei täytäntöönpanon luotettavuus siitä kärsi. Asiamiehen ei tällöin tarvitse esittää muuta valtakirjaa, ellei ulosottomies toisin määrää. Tietojärjestelmään talletettu valtakirja on välittömästi peruutettava, jos valtakirjan antaja sitä pyytää.

12 §

Muualla kuin Suomessa asuvan hakijan asiamies

Jos hakija asuu ulkomailla eikä hän ole ilmoittanut tiedoksianto-osoitetta Suomessa tai ulkomailla, hakijalla tulee olla Suomessa asuva asiamies, jolla on oikeus hänen puolestaan ottaa vastaan täytäntöönpanoa koskevat tiedoksiannot.

Velalliskohtainen ulosottoasioiden käsittely

13 §

Vastaava ulosottomies

Sama kihlakunnanvouti ja kihlakunnanulosottomies käsittelee kaikki samaa vastaajaa koskevat ulosottoasiat (*vastaava ulosottomies*). Vastaavalla ulosottomiehellä on toimivalta koko maassa.

Saapunut ulosottohakemus on mahdollisimman pian tarpeellisten alkutointen jälkeen ohjattava vastaavalle ulosottomiehelle.

14 §

Vastaavan ulosottomiehen määräytyminen

Perusteista, joiden mukaisesti vastaava ulosottomies määräytyy, säädetään valtioneuvoston asetuksella. Perusteissa tulee ottaa huomioon vastaajan asuin- tai kotipaikka tai vastaajan muu tosiasiallinen mahdollisuus valvoa etuaan. Jos on useita mainitut edellytykset täyttyviä vaihtoehtoja, vastaava ulosottomies määräytyy sen mukaan, missä täytäntöönpano voidaan tarkoituksenmukaisimmin toimittaa. Erityistoimia edellyttävät ulosottoasiat voidaan keskittää tietyille ulosottomiehille, jotka toimivat silloin siltä osin vastavina ulosottomiehinä.

Vastaavan ulosottomiehen määräytymiseen ei saa hakea muutosta.

15 §

Vastaavan ulosottomiehen vaihtuminen

Vastaavan ulosottomiehen on siirrettävä

asia uudelle vastaavalle ulosottomiehelle, jos valtioneuvoston asetuksessa tarkoitettu olosuhde, jonka perusteella vastaava ulosottomies määräytyy, muuttuu. Keskeneräinen toimitus tai muutoin pian päättyvä täytäntöönpano voidaan kuitenkin saattaa virka-apuna loppuun, jollei sitä ole tarkoituksenmukaisempaa siirtää uudelle vastaavalle ulosottomiehelle.

Ulosottomiesten yhteistoiminta

16 §

Keskinäinen virka-apu

Vastaavan ulosottomiehen pyynnöstä muiden ulosottomiesten tulee antaa hänelle virka-apua ja tarvittavia tietoja. Vastaava ulosottomies voi pyytää virka-apua, jos se on tarkoituksenmukaista ottaen huomioon ulosoton tuloksellisuus, paikkakuntien väliset etäisyydet ja muut vastaavat seikat. Kertyneitä varoja ei kuitenkaan saa tilittää virka-aputoimin. Virka-avun pyytäjän tulee valvoa, ettei peritty määrä ylitä velallisen maksuvelvoitetta, ja antaa sitä varten muita sitovat ohjeet.

17 §

Samanaikainen ulosotto

Jos ulosotoperuste tai saamistodiste koskee useaa velallista, sen ulosottomiehen, jolle yhteinen ulosotoperuste ensin saapuu täytäntöön pantavaksi tai jolla on hallussaan saamistodiste, tulee valvoa, ettei peritty määrä ylitä velallisten maksuvelvoitetta, ja antaa sitä varten muita sitovat ohjeet. Kunkin ulosottomiehen tulee itse tilittää perimänsä varat.

Väliaikaistoimi

18 §

Väliaikaistoimen edellytykset

Jollei ulosmittausta voida heti toimittaa esteellisuuden, kuulemisen, asiakirjan puuttumisen, omistusta koskevan epäselvyyden tai muun seikan johdosta, ulosottomies saa suorittaa väliaikaistoimen, jos se on tarpeen täy-

täntöönpanon jatkumisen turvaamiseksi. Väliaikaistointia ei saa suorittaa, jos on todennäköistä, että velallisen maksuvelvollisuus on lakannut. Väliaikaistoimi voidaan suorittaa vireillä olevassa tai passiivirekisteriin merkityssä asiassa. Väliaikaistoimi voidaan määrätä myös ehdollisena etsittäessä velalliselle kuuluvaa omaisuutta, jos väliaikaistoimeen on perusteltua aihetta.

Väliaikaistoimella ei saa tarpeettomasti vaikeuttaa velallisen tai sivullisen elinkeinoa tai toimeentuloa. Suoritetusta väliaikaistoinesta ja sen peruuttamisesta on ilmoitettava sille, jota toimi koskee.

19 §

Väliaikaistoimen suorittaminen

Väliaikaistoimena ulosottomies voi ottaa omaisuutta haltuunsa, antaa velalliselle tai sivulliselle kiellon luovuttaa omaisuutta, maksukiellon tai muun vastaavan kiellon, pyytää tarvittavan merkinnän tekemistä rekisteriin, järjestää omaisuuden vartioinnin taikka suorittaa muun vastaavan toimen.

Väliaikaistoimen saa suorittaa muukin kuin vastaava ulosottomies ja myös kihlakunnanulosottomies kihlakunnanvoudin yksinomaiseen toimivaltaan kuuluvassa asiassa.

Väliaikaistoimella on sama vaikutus kuin ulosmittauksella. Väliaikaistoimeen ei saa hakea muutosta.

20 §

Väliaikaistoimen peruuttaminen

Väliaikaistoimi on peruutettava välittömästi, kun toimeen ei ole enää aihetta ja viimeistään kolmen viikon kuluttua sen tekemisestä. Jos toimi on määrätty ehdollisena, toimi on peruutettava viimeistään viikon kuluttua siitä, kun ulosottomies sai tiedon velalliselle kuuluvasta saatavasta tai muusta omaisuudesta. Jos väliaikaistoimen kohteena oleva omaisuus ulosmitataan, toimi katsotaan peruutetuksi ulosmittauspäätöksellä.

Täytäntöönpanotoimitus

21 §

Joutuisuusvaatimus

Täytäntöönpanotoimitus on pidettävä ja muut täytäntöönpanotoimet suoritettava ilman aiheutonta viivytystä. Täytäntöönpanoa saadaan kuitenkin lykätä, jos sitä voidaan pitää vastaajan edun mukaisena eikä lykkääminen aiheuta hakijalle vähäistä suurempaa haittaa. Jos toimitukselle on säädetty määräaika, sitä on noudatettava.

22 §

Toimituspaikka

Jollei toisin säädetä, täytäntöönpanotoimitus pidetään ulosottomiehen virkahuoneessa, omaisuuden sijaintipaikalla, toimituksen kohteena olevassa paikassa taikka ulosottomiehen sopivaksi katsomassa muussa tilassa tai paikassa. Ulosmittaustoimitus voidaan pitää ja väliaikaistoimi suorittaa vastaajan tai sivullisen suostumuksetta tämän asunnossa sen mukaan kuin 49 ja 51 §:ssä säädetään ja myös muu tässä laissa tarkoitettu toimitus, jos se on välttämätöntä täytäntöönpanon toimittamiseksi.

Toimituspaikkana pidetään 1 momentissa tarkoitettua tilaa tai paikkaa siihen välittömästi liittyvine alueineen täytäntöönpanon asianmukaisen toimittamisen edellyttämässä laajuudessa.

23 §

Julkisuus, läsnäolo ja järjestyksenpito

Täytäntöönpanotoimitus ei ole julkinen, ellei toisin säädetä.

Vastaajalla, toimitukseen kutsutulla ja sivullisella, jonka oikeutta toimitus saattaa koskea, on oikeus olla läsnä toimituksessa. Toimitukseen kutsutun poisjäänti ei estä toimitusta.

Jos toimituksessa läsnä oleva estää täytäntöönpanon asianmukaisen toimittamisen, ulosottomies saa kehottaa häntä poistumaan toimituspaikalta, ei kuitenkaan ketään häätöä

lukuun ottamatta vakituisesta asunnostaan. Jollei kehotusta noudateta, ulosottomies voi pyytää poliisilta virka-apua tai ohjata itse henkilön pois paikalta. Voimakeinoista säädetään 83 §:ssä.

24 §

Henkilötietojen ilmoittamisvelvollisuus

Jos se on täytäntöönpanon toimittamiseksi tarpeen, ulosottomies saa selvittää henkilön henkilöllisyyden. Jokainen, joka on toimituspaikalla, on ulosottomiehen sitä tiedustellessa velvollinen ilmoittamaan nimensä ja osoitteensa. Jollei mainittuja tietoja ilmoiteta, ulosottomies voi pyytää poliisilta virka-apua henkilöllisyyden selvittämiseksi.

25 §

Pöytäkirja

Toimituksesta tulee pitää pöytäkirjaa, jos toimituksessa esitetään väitteitä tai vaatimuksia taikka jos siihen muutoin ilmenee aihetta. Muussa tapauksessa toimituksesta tulee tehdä tarpeellisia muistiinpanoja.

Pöytäkirjaan merkitään väitteet, vaatimukset, vastapuolen lausunto ja vastaanotettu selvitys siten, että keskeiset asianosaisten ja sivullisen oikeuksiin vaikuttavat seikat käyvät siitä ilmi. Muilta osin tehdään asian laatu huomioon ottaen tarpeellisina pidettävät merkinnät. Pöytäkirjan sijasta lausumat voidaan äänittää. Äänittämisestä on ilmoitettava asianomaiselle ennen sen aloittamista. Yksinkertaisessa asiassa pöytäkirjamerkinnet voidaan tehdä ulosmittauspäätökseen tai muuhun asiakirjaan.

26 §

Toimitustodistaja

Ulosottomies voi kutsua toimitukseen todistajan, jos katsoo sen tarpeelliseksi. Muussa tapauksessa toimitus saadaan pitää ilman todistajaa, jollei läsnä oleva vastaaja pyydä, että todistaja kutsutaan paikalle. Vastaajan poissa ollessa ulosottomies ei saa mennä vastaajan asuntoon ilman todistajaa. Mitä tässä

säädetään vastaajasta, koskee myös sivullista, jonka oikeutta toimitus saattaa koskea.

Todistajan tulee olla esteetön. Hänen nimensä on merkittävä pöytäkirjaan tai muuhun asiakirjaan.

27 §

Asiakirjan allekirjoittaminen

Ulosottomiehen tulee allekirjoittaa laatimansa pöytäkirja sekä antamansa päätökset, kehotukset ja ilmoitukset. Allekirjoitus voi olla koneellinen, jolloin automaattisen tietojenkäsittelyn avulla valmistettuun asiakirjaan merkitään asianomaisen virkamiehen nimi, virka-asema ja yhteystiedot.

Ulosottomiehen päätös

28 §

Velvollisuus tehdä kirjallinen ja perusteltu päätös

Ulosottomiehen tulee tehdä asiassa kirjallinen päätös, jos niin erikseen säädetään. Sen lisäksi ulosottomiehen tulee tehdä kirjallinen päätös, kun hän asettaa jollekin maksu- tai palautusvelvoitteen tai uhan, päättää vakuuden hyväksymisestä taikka jos asia on epäselvä tai muutoin edellyttää. Jos asia on epäselvä tai tulkinnanvarainen, päätöksen tulee olla 29 §:n mukaisesti perusteltu.

Perusteltu kirjallinen päätös on tehtävä myös silloin, kun esitetty väite tai vaatimus hylätään ja asia on epäselvä tai tulkinnanvarainen. Muussa tapauksessa päätöksestä on ilmoitettava suullisesti väitteen tai vaatimuksen esittäjälle. Jos kuitenkin väite tai vaatimus esitetään kirjallisesti ja ulosottomieheltä pyydetään siihen päätöstä, ulosottomiehen tulee tehdä asiassa perusteltu kirjallinen päätös.

Kirjallinen päätös on merkittävä erilliseen päätöisasikirjaan taikka yksinkertaisessa asiassa pöytäkirjaan tai muuhun täytäntöönpanossa laadittavaan asiakirjaan.

29 §

Perustellun päätöksen sisältö

Perustellun päätöksen tulee sisältää asiassa hankitut ja saadut lausumat ja selvitykset, päätöksen perusteena olevat tosiseikat ja säännökset, riittävä perustelu ottaen huomioon asian laatu ja merkitys asianosaisille sekä lopputulos.

30 §

Päätöksen tekemisen ajankohta ja muutoksenhaku

Väitteen tai vaatimuksen johdosta tehtävä päätös tulee tehdä viipymättä sen jälkeen, kun väite tai vaatimus on esitetty. Jos väite tai vaatimus koskee tiettyä täytäntöönpanotoita tai toimitusta, ulosottomies voi lykätä päätöksen antamisen sen yhteyteen.

Muutosta haetaan siitä toimesta tai toimuksesta, jota väite tai vaatimus koskee.

31 §

Selvityksen hankkiminen ja päätöksen voimassaolo

Ulosottomiehen on hankittava viran puolesta päätöksen tekemistä varten ulosottomenettelyssä kohtuudella saatavissa olevaa selvitystä asian edellyttämässä laajuudessa. Väitteen tai vaatimuksen esittäjän tulee esittää ne asiakirjat ja muut todisteet, joihin hän vetoaa perusteinaan.

Ulosottomiehen päätös on voimassa siinä ulosottoasiassa, jossa se on annettu. Itseoikaisusta säädetään 10 luvun 1—5 §:ssä ja 11 luvun 12 §:ssä.

Kuuleminen ja ilmoitukset

32 §

Kuuleminen

Jos tässä laissa säädetään, että jotakuta on kuultava, ulosottomiehen tulee ennakolta varata hänelle tilaisuus tulla sopivalla tavalla kuulluksi. Se, ettei asianomaisen yhteystieto-

ja ole saatu selville tai kuuleminen ei onnistu muusta vastaavasta syystä, ei estä täytäntöönpanon jatkamista.

Ulosottomiehen tulee muissakin kuin erikseen säädettyissä tapauksissa kuulla asianosaista tai sivullista, jos asialla arvioidaan olevan hänelle huomattava merkitys eikä kuulemiselle ole estettä.

Asianomaista on kuultava uudelleen, jos asiassa saadaan olennaista uutta selvitystä.

33 §

Vireilletuloilmoitus

Kun hakemus on saapunut vastaavalle ulosottomiehelle, vastaajalle on viipymättä annettava vireilletuloilmoitus. Ilmoitusta ei tarvitse antaa, jos vastaajan olinpaikkaa ei ole saatu selville tai on aihetta olettaa, että ilmoitus tuntuvasti vaikeuttaa täytäntöönpanoa. Ilmoituksen merkitään:

1) vireilletulopäivä ja tarpeelliset asianhallintatiedot;

2) vastaava kihlakunnanulosottomies ja hänen yhteystietonsa;

3) velallisen lain mukainen oikeus estää vakuuden asettamisella täytäntöönpano;

4) maksukehotus, muuttokehotus tai muu ulosottoperusteessa asetettua velvoitetta koskeva noudattamiskehotus;

5) yhteydenottokehotus ja tilaisuus tulla kuulluksi;

6) ilmoitus siitä, että muu kuin toistuvaistulon ulosmittaus voidaan toimittaa ennakoilmoitusta antamatta, ja velallisen oikeus osoittaa omaisuuttaan ulosmitattavaksi taikka mahdollinen ulosmittauksen ennakoilmoitus ja kutsu toimitukseen;

7) muut tarpeelliseksi katsotut tiedot ja ilmoitukset.

Edellä 1 momentin 1, 2 ja 7 kohdassa tarkoitetut tiedot sisältävä vireilletuloilmoitus annetaan myös hakijalle, jos asia käsitellään muussa kuin siinä paikallisessa ulosottoviranomaisessa, jonne hän on hakemuksensa toimittanut. Tietojärjestelmähakijalle annetaan vireilletuloilmoitus tai muu vastaava ilmoitus asianomaisen luvan mukaisesti.

34 §

Ulosmittauksen ennakoilmoitus ja kutsu toimitukseen

Ulosmittausta ei saa toimittaa antamatta velalliselle ennakoilmoitusta. Ilmoitusta ei tarvitse antaa, jos vireilletuloilmoitus on annettu eikä kysymys ole toistuvaistulon ulosmittauksesta tai jos velallinen on ulosmittaustoimituksessa läsnä. Ilmoitusta ei myöskään tarvitse antaa, jos velallisen olinpaikkaa ei ole saatu selville tai on aihetta olettaa, että ilmoitus tuntuvasti vaikeuttaa täytäntöönpanoa. Ennakoilmoituksen sisällöstä säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ennakoilmoituksessa velallinen on samalla kutsuttava toimitukseen, paitsi jos ulosmittaustoimitus pidetään ulosottomiehen virkahuoneessa tai toimituksen aikaa tai paikkaa ei voida ennakolta määrätä.

Hakija kutsutaan ulosmittaustoimitukseen, jos se on tietojen saamiseksi tai muusta syystä tarpeen, vastaajan asuntoon kuitenkin vain, jos se on täytäntöönpanon toimittamiseksi välttämätöntä. Jollei estettä ole, toimitukseen tulee kutsua myös sivullinen, joka on esittänyt väitteen tai vaatimuksen tai jonka oikeutta toimituksen muutoin havaitaan koskevan.

Kutsusta muuhun kuin ulosmittausta koskevaan toimitukseen säädetään erikseen.

35 §

Pöytäkirjan toimittaminen

Jäljennös pöytäkirjasta on annettava toimituksessa tai jälkikäteen, jos asianosainen tai sivullinen, jonka oikeutta toimitus saattaa koskea, sitä pyytää. Jos jäljennös annetaan jälkikäteen, se on toimitettava viipymättä ja hyvissä ajoin ennen valitusajan päättymistä. Jollei toimituksesta ole tarvinnut laatia pöytäkirjaa, ulosottomiehen tulee antaa sitä vastaavat tiedot. Pöytäkirja on toimitettava ilman pyyntöäkin sivulliselle, jonka oikeutta toimituksen havaitaan koskevan.

36 §

Jälki-ilmoitus

Toimituksessa tehdystä päätöksestä on toimitettava päätöisasiakirjan jäljennös tai sitä vastaavat tiedot sisältävä jälki-ilmoitus asianosaisille ja sivulliselle, jonka oikeutta päätöksen havaitaan koskevan, jollei päätöisasiakirjan jäljennöstä ole annettu toimituksessa. Ulosmittauspäätöksestä ilmoitetaan hakijalle, jos sitä voidaan pitää tarpeellisena.

Muusta kuin toimituksessa tehdystä päätöksestä tai toimesta annetaan jälkikäteinen ilmoitus, jos niin erikseen säädetään tai kun kirjallinen perusteltu päätös on tehty väitteen tai vaatimuksen johdosta taikka jos ulosottomies muutoin pitää sellaista ilmoitusta tarpeellisena.

Jollei velalliselle ole annettu vireilletuloilmoitusta eikä ennakoilmoitusta, hänelle on jälki-ilmoituksen yhteydessä tai muuten jälkikäteen varattava tilaisuus osoittaa muuta omaisuutta ulosmitattavaksi tai asettaa mahdollinen vakuus. Jälki-ilmoitus tulee toimittaa viipymättä siten, että asianomainen saa tilaisuuden mahdollisimman varhaisessa täytäntöönpanon vaiheessa pyytää tuomioistuimelta keskeytysmääräystä.

Asiakirjan antaminen tiedoksi

37 §

Yleinen säännös

Jollei tässä laissa toisin säädetä, tiedoksiannon vastaanottajasta on soveltuvin osin voimassa, mitä hallintolain (434/2003) 56—58 ja 68 §:ssä säädetään. Tiedoksiannossa tulee pyrkiä huolehtimaan siitä, että salassa pidettävä tieto pysyy salassa.

Asiakirja tulee antaa tiedoksi suullisesti tai muulla sopivalla tavalla, jos tiedetään, että vastaanottaja ei näkövamma tai muun vamma vuoksi kykene vastaanottamaan muuta tiedoksiantoa.

Tiedoksianto toimitetaan ulkomaille tämän lain tai asianomaisen vieraan valtion lainsäädännön mukaan, jollei Suomea sitovista kansainvälisistä sopimuksista ja velvoitteista muuta johdu.

38 §

Tiedoksianto-osoite

Hakija, vakuuden antaja sekä väitteen tai vaatimuksen esittänyt sivullinen ovat velvollisia ilmoittamaan ulosottomiehelle sen kotimaassa tai ulkomailla olevan postiosoitteen sekä halutessaan mahdollisen sähköposti- tai muun osoitteen, johon kaikki ulosottoasiaa ja ulosottovalitusasiaa koskevat asiakirjat saa hänelle lähettää (*tiedoksianto-osoite*). Jos tämä osoite muuttuu, on siitäkin ilmoitettava. Vastaajan ilmoittamaa osoitetta voidaan käyttää tiedoksianto-osoitteena hänen suostumuksellaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettun henkilön ulosottomiehelle toimittamassa kirjoituksessa olevaa merkintää postiosoitteesta ja tietojärjestelmähakijaa koskevassa luvassa tarkoitettua teknistä käyttöyhteyttä pidetään tiedoksianto-osoitteena.

39 §

Tavallinen tiedoksianto

Asiakirja annetaan tiedoksi antamalla se vastaanottajalle tai lähettämällä tiedoksianto-osoitteeseen. Jollei tiedoksianto-osoitetta ole, asiakirja lähetetään väestötietojärjestelmään merkittyyn osoitteeseen, paitsi jos on tiedossa, ettei tiedoksiannon vastaanottaja asu siinä osoitteessa. Viimeksi mainitussa tapauksessa tai, jollei väestötietojärjestelmässä ole vastaanottajan osoitetta, asiakirja lähetetään mahdolliseen muuhun 48 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla selvitettyyn tai tiedossa olevaan osoitteeseen kotimaassa tai ulkomailla. Lähettämisen sijasta asiakirja voidaan jättää postilähetyksille varattuun paikkaan. Jollei tiedoksianto muulla tavoin onnistu, asiakirja voidaan antaa tiedoksi suullisesti.

Jollei muuta näytetä, tiedoksisäännön katsotaan tapahtuneen silloin, kun sähköinen viesti on lähetetty tai seitsemäntenä päivänä sen jälkeen, kun asiakirja on annettu postin kuljettavaksi tai jätetty postilähetyksille varattuun paikkaan. Lähettämisen- tai jättämispäivä on merkittävä asiakirjaan.

40 §

Todisteellinen tiedoksianto

Tiedoksiannossa on käytettävä 41 §:n mukaista tiedoksiantotapaa, jos muualla tässä laissa niin säädetään ja tiedoksiannon vastaanottaja tietävästi asuu Suomessa. Todisteellinen tiedoksianto voidaan harkinnan mukaan toimittaa muissakin tilanteissa, jos täytäntöönpanon myöhempien vaiheiden tai asianosaisen kannalta on merkityksellistä, että päätöksen tai toimituksen hinvoimaisuus on riidaton tai ratkeaa nopeasti.

Jollei 41 §:ssä tarkoitettu tiedoksianto onnistu asia huomioon ottaen kohtuullisena pidettävässä ajassa, asiakirja annetaan tiedoksi sijaistiedoksiantona noudattaen soveltuvin osin, mitä hallintolain 61 §:ssä säädetään.

Jollei tiedoksianto onnistu myöskään 2 momentissa tarkoitettulla tavalla, jäljennös tiedoksi annettavasta asiakirjasta lähetetään vastaanottajan osoitteeseen, jos sellainen tunnetaan. Muuhun tiedoksiantoon ei tarvitse ryhtyä. Asiakirjat säilytetään tämän jälkeen kyseisessä ulosottovirastossa vastaanottajan saatavilla.

41 §

Todisteelliset tiedoksiantotavat

Todisteellisesti tiedoksi annettava asiakirja:
1) toimitetaan postitse saantitodistusta vastaan;

2) lähetetään kirjeenä, jos voidaan olettaa, että vastaanottaja saa tiedon asiakirjasta ja määräpäivään mennessä palauttaa todistuksen tiedoksiannon vastaanottamisesta;

3) annetaan vastaanottajalle tai hänen lähelleen henkilökohtaisesti vastaanottamista koskevaa allekirjoitusta vastaan;

4) annetaan vastaanottajalle henkilökohtaisesti tiedoksi haastetiedoksiantona; taikka

5) toimitetaan vastaanottajan suostumuksella varmennetulla sähköisellä viestillä.

Postille on ilmoitettava, milloin tiedoksi antamisen saantitodistusta vastaan on viimeistään tapahduttava. Tiedoksianto vastaanottotodistusta vastaan voidaan vastaanottajan suostumuksella toimittaa myös telekopiona. Tiedoksisaannin katsotaan tapahtu-

neen silloin, kun vastaanottotodistus on palautettu telekopiona tai muulla tavoin.

Toimituksesta, jossa asianosainen tai sivulinen on ollut läsnä, hänen katsotaan tuolloin saaneen todisteellisesti tiedon.

42 §

Yksipuolisen tuomion tiedoksianto

Jos se täytäntöönpanon yhteydessä sopivasti käy päinsä, ulosottomiehen tulee hakijan pyynnöstä antaa vastaajalle tiedoksi ulosotoperusteena oleva lainvoimaa vailla oleva yksipuolinen tuomio. Hakijan tulee tarvittaessa toimittaa tuomion jäljennös ulosottomiehelle.

Vakuus

43 §

Vakuuden hyväksyminen

Jos jonkun on tämän lain mukaan asetettava vakuus eikä vastapuoli ole vakuutta hyväksynyt, ulosottomiehen on tehtävä päätös vakuuden hyväksymisestä.

Vakuus voi olla pantti tai takaus. Takauksen on oltava omavelkainen ja, jos takaajia on useita, yhteisvastuullinen. Ulosottomiehelle asetettu pantti on samassa asemassa kuin vastapuolelle annettu pantti.

44 §

Poikkeukset vakuuden asettamisvelvollisuudesta

Vakuutta ei vaadita hakijalta tai velkojalta, joka on julkisyhteisö tai julkisoikeudellinen laitos, valtion vakuusrahastosta annetussa laissa (379/1992) tarkoitettu omaisuudenhoitoyhtiö taikka sellainen luotto- tai vakuutuslaitos, jonka vakavaraisuus on Suomessa tai muussa Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa julkisen valvonnan alainen, eikä myöskään Eläketurvakeskukselta. Ulosottomiehellä on kuitenkin oikeus tarvittaessa vaatia vakuus luotto- tai vakuutuslaitokselta.

45 §

Vakuuden säilyttäminen ja palauttaminen

Pantti on luovutettava ulosottomiehelle tai talletettava hänen määräyksestään luottolaitokseen tai luotettavan henkilön säilytettäväksi ja hoidettavaksi. Talletuksesta annettu todistus ja takaussitoumus on luovutettava ulosottomiehen säilytettäväksi. Pantti tai takaussitoumus on palautettava sen antajalle, kun se oikeus tai vaatimus, jonka turvaamiseksi vakuus on annettu, on toteutettu taikka tuomiolla hylätty tai muuten lakannut.

46 §

Suorituksen ottaminen vakuudesta

Jos

1) velkoja, joka on asettanut vakuuden nostamiensa varojen tai haltuunsa saaman omaisuuden palauttamisesta,

2) velallinen, joka on asettanut vakuuden lainvoimaa vailla olevan maksuvelvoitteen täyttämiseksi,

3) ostaja, joka on asettanut vakuuden kauppahinnasta taikka

4) muu, joka on asettanut tässä laissa säädetyn vakuuden,

tulee tämän lain tai lainvoimaisen tuomion mukaan palautus- tai maksuvelvolliseksi, ulosottomiehen on tehtävä palautus- tai maksuvelvoitteesta päätös. Päätös on annettava tiedoksi veloitettulle sekä hänen puolestaan vakuuden antaneelle. Ennen päätöksen tekemistä heitä on tarvittaessa kuultava.

Ulosottomiehen on kehoitettava 1 momentissa tarkoitettua henkilöä täyttämään palautus- tai maksuvelvollisuutensa. Jollei veloitetta täytetä, ulosottomies saa myydä pantin 5 luvun mukaisesti ja maksuun oikeutetun pyynnöstä periä saatavan takaajalta tämän lain mukaisesti.

47 §

Tuomitun vahingonkorvauksen ottaminen pantista

Jos joku on asettanut pantin täytäntöönpanosta vastapuolelle aiheutuneesta vahin-

gosta ja hänet on tuomiolla veloitettu mak samaan korvausta, korvaus voidaan korvauksensaajan pyynnöstä ottaa asetetusta pantista noudattaen, mitä 46 §:ssä säädetään.

Omaisuu den ja selvitysaineiston etsiminen

48 §

Omaisuu den etsimisvelvollisuus ja velallisen olinpaikan selvittäminen

Ulosottomiehen tulee olosuhteiden edellyttämässä laajuudessa etsiä velalliselle kuuluvaa omaisuutta suorituksen saamiseksi hakijalle.

Omaisuu den etsimistä ja vastaajan olinpaikan selvittämistä koskevista vähimmäistoimista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Ulosottomiehen velvollisuudesta toimittaa ulosotoselvitys säädetään 57 §:ssä.

Muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpanossa täytäntöönpanon kohdetta tulee etsiä siinä laajuudessa kuin sitä asia kokonaisuutena arvioiden voidaan pitää kohtuullisena ja noudattaen soveltuvin osin, mitä maksuvelvoitteen täytäntöönpanosta jäljempänä säädetään.

49 §

Paikkaan kohdistuva etsiminen

Omaisuu tta saadaan ulosmittauksen toimittamiseksi etsiä velalliselle kuuluvassa tai hänen käytössään olevassa rakennuksessa, säilytyspaikassa, kulkuneuvossa taikka muussa sisä- tai ulkotilassa. Mitä tässä säädetään velallisesta, koskee myös sivullista, jos on aihetta olettaa, että hänelle kuuluvissa tai hänen käytössään olevissa tiloissa on velalliselle kuuluvaa omaisuutta. Voimakeinoista säädetään 82 §:ssä.

Etsimistoimia saadaan suorittaa myös velallisen asunnossa tämän suostumuksetta, jos on perusteltua aihetta olettaa, että siellä on ulosmittauskelpoista omaisuutta eikä ulosotomies ole saanut selville riittävästi velalliselle riidattomasti kuuluvaa muuta omaisuutta. Mitä tässä säädetään velallisesta, koskee myös sivullista, jos on erittäin painava peruste olettaa, että sivullisen asunnossa on velal-

liselle kuuluvaa omaisuutta. Sivulliselle on ensin varattava tilaisuus luovuttaa tällainen omaisuus, jollei välittömiä etsimistöimiä voida pitää välttämättöminä.

50 §

Henkilöön kohdistuva etsiminen

Ulosottomies saa kehottaa velallista luovuttamaan yllään tai vaatteissaan olevan vähäistä arvokkaamman omaisuuden. Jollei kehoitusta noudateta, ulosottomies saa ottaa omaisuuden haltuunsa, jos hän tietää tai on perusteltua aihetta olettaa, että velallisella on sellaista omaisuutta yllään tai vaatteissaan, ja haltuun ottaminen voi tapahtua puuttumatta loukkaavalla tavalla velallisen henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, eikä ulosottomiehen tiedossa ole riittävästi velalliselle riidattomasti kuuluvaa muuta omaisuutta. Ulosottomies saa velvoittaa velallisen luovuttamaan tässä tarkoitetun omaisuuden myös sakon uhalla. Voimakeinoista säädetään 83 §:ssä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös velalliselle kuuluvaa omaisuutta, jonka ulosottomies tietää olevan sivullisen yllä tai vaatteissa.

51 §

Selvitysaineiston etsiminen ja haltuun ottaminen

Mitä 49 §:ssä säädetään, koskee soveltuvin osin myös ulosottoasiassa välttämättömän selvitysaineiston etsimistä.

Ulosottomies saa ottaa löytämänsä aineiston haltuunsa noudattaen soveltuvin osin, mitä ulosmittauksesta säädetään. Aineisto on palautettava heti, kun sitä ei enää tarvita ulosottoasiassa. Aineiston haltuun ottamisella ei saa tarpeettomasti vaikeuttaa velallisen tai sivullisen elinkeinoa tai toimeentuloa.

Velallisen tietojenantovelvollisuus

52 §

Ulosottomiehelle annettavat tiedot

Velallinen on velvollinen ulosottoasiassa totuudenmukaisesti ilmoittamaan ulosottomiehelle, kun tämä sitä täytöntöönpanossa tarpeellisten tietojen saamiseksi kysyy:

1) henkilö- ja yhteystietonsa sekä ulosottoasiassa tarpeelliset tiedot perhesuhteistaan sekä elatusensa varassa olevista henkilöistä;

2) tiedot omaisuudestaan ja muusta varallisuudestaan, tuloistaan ja veloistaan sekä osakkuudestaan yhtiössä tai jäsenyydestään muussa hänen varallisuusasemaansa vaikuttavassa yhteisössä;

3) tiedot muutoksista, joita seuraavan vuoden aikana on todennäköisesti odotettavissa 2 kohdassa tarkoitetuissa seikoissa;

4) tiedon siitä, miten palkka- tai muu toistuvaistulo määräytyy, sekä tiedon työpaikastaan ja työnantajan tai muun tulon maksajan yhteystiedot;

5) tiedon siitä, missä luovutusvelvoitteen kohteena oleva tai ulosottomiehelle lain mukaan annettava esine tai asiakirja on;

6) tiedot varallisuusasemaansa vaikuttavista sopimuksista ja sitoumuksista sekä omaisuudesta, joka on hänen määräysvallassaan tai käytössään valtuutuksen tai muun vastaavan perusteen, järjestelyn tai sopimuksen nojalla;

7) tiedot vastikkeellisesti tai vastikkeetta luovuttamastaan omaisuudesta, suorittamistaan maksuista ja tekemistään oikeustoimista, jos tiedot ovat tarpeen sen selvittämiseksi, voidaanko omaisuutta peräyttää ulosottoon takaisinsaantikantein, samoin kuin menettelystä, järjestelystä tai muusta toimenpiteestä, joka on vaikutukseltaan tällaiseen oikeustoimeen rinnastettava;

8) muut vastaavat tiedot, jotka koskevat hänen taloudellista asemaansa ja toimintaansa.

53 §

Tietojenantovelvollinen luonnollinen henkilö

Velallisena oleva luonnollinen henkilö on

itse tietojenantovelvollinen. Jos velallisella on holhoustoimesta annetussa laissa (442/1999) tarkoitettu edunvalvoja, tämä on velvollinen antamaan tiedot siltä osin kuin velallisen omaisuutta on hänen hoidossaan. Tietojenantovelvollinen on myös se, joka tosiasiasa johtaa tai on johtanut velallisen elinkeinotoimintaa taikka hoitaa tai on hoitanut velallisen omaisuutta.

Kuolinpesän osalta tietojenantovelvollinen on se, jolla on pesä hallussaan. Jos pesä on osakkaiden yhteishallinnossa, jokainen pesäosakas on tietojenantovelvollinen.

54 §

Tietojenantovelvollinen yhteisön puolesta

Velallisena olevan yhteisön tai säätiön puolesta tiedot on velvollinen antamaan:

1) henkilö, joka toimii hallituksen tai sitä vastaavan toimielimen jäsenenä taikka on toimitusjohtaja tai sitä vastaavassa asemassa;

2) henkilö, joka on henkilökohtaisesti vastuussa yhteisön velvoitteista;

3) henkilö, jolla on oikeus kirjoittaa yksin tai yhdessä toisen kanssa yhteisön tai säätiön toiminimi;

4) henkilö, joka olosuhteista päätellen tosiasiallisesti johtaa yhteisön tai säätiön toimintaa taikka hoitaa sen hallintoa tai omaisuutta.

Tietojenantovelvollinen on myös se, joka on ollut 1 momentissa tarkoitettussa asemassa tietojen pyytämistä edeltäneen vuoden aikana.

Jollei 1 tai 2 momentissa tarkoitettuja henkilöitä ole, tietojenantovelvollinen on henkilö, joka on viimeksi ollut vastaavassa asemassa.

55 §

Velallisen palveluksessa oleva ja tilintarkastaja

Velallisen palveluksessa oleva sekä yhteisön tai säätiön tilintarkastaja ovat velvollisia kysyttäessä antamaan tehtävänsä alaan kuuluvia 52 §:ssä tarkoitettuja tietoja, jos ulosottomies katsoo, että tiedot ovat välttämättömiä täytäntöönpanoa varten eikä tietoja ole muulla tavoin saatavissa.

56 §

Tietojen hankkimistapa

Ulosottomies saa hankkia edellä mainitulta tietojenantovelvolliselta tietoja vapaamuotoisesti tai toimittamalla ulosottoselvityksen. Ulosottoselvitys saadaan toimittaa 55 §:ssä tarkoitettun henkilön osalta vain erityisestä syystä. Jos viimeksi mainittu kieltäytyy antamasta tietoja, ulosottomies saa velvoittaa hänet siihen heti tai määräajassa sakon uhalla.

Tietojenantovelvollista on ulosottoselvityksessä ja tarvittaessa myös vapaamuotoisesti tietoja hankittaessa muistutettava totuusvelvollisuudesta ja ilmoitettava, että väärän tiedon antamisesta tai tiedon salaamisesta saattaa seurata rangaistus.

Ulosottoselvitys

57 §

Velvollisuus toimittaa ulosottoselvitys

Ulosottomiehen tulee toimittaa ulosottoselvitys, jollei velkojan saatava kerry täyteen määrään eikä velallisen taloudellista tilannetta ole muulla tavoin luotettavasti selvitetty. Jos edellisestä ulosottoselvityksestä on ennen asian vireilletuloa kulunut:

1) enintään kuusi kuukautta, ulosottoselvitystä ei tarvitse toimittaa, ellei tiedossa ole, että olosuhteet ovat muuttuneet;

2) yli kuusi kuukautta, mutta enintään vuosi, ulosottoselvitys tulee toimittaa, jos sitä olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää aiheellisena;

3) yli vuosi, ulosottoselvitys tulee toimittaa, jollei se ole ilmeisen aiheetonta.

Jos velallisen palkka tai muu toistuvaistulo on ulosmitattu, ulosottoselvitys tulee toimittaa, jos siihen on uusien hakemusten tai muun synn vuoksi aihetta. Ulosottomiehen tulee vähintään kerran vuodessa tarkistaa velalliselle maksettavan toistuvaistulon määrä, jollei se ole ilmeisen tarpeetonta.

58 §

Kutsu ulosottoselvitykseen

Ulosottomiehen on annettava tietojenantovelvolliselle kutsu ulosottoselvitykseen viimeistään kaksi päivää ennen selvitystä. Tietojenantovelvollisen on saavuttava henkilökohtaisesti.

Selvitys voidaan toimittaa kutsua antamatta tietojenantovelvollisen suostumuksella tai jos siihen on perusteltu syy. Tietojenantovelvolliselle on tällöinkin varattava tilaisuus asianmukaisesti varmistautua annettavien tietojen oikeellisuudesta.

59 §

Pakkokeinot saapumisen varmistamiseksi

Jos on perusteltua aihetta epäillä, ettei tietojenantovelvollinen muuten noudata kutsua ja ulosottoselvityksen toimittaminen on täytäntöönpanon tarkoituksen kannalta välttämätöntä, ulosottomies saa velvoittaa tietojenantovelvollisen saapumaan selvitykseen noutamisen uhalla. Tätä koskeva päätös on annettava tietojenantovelvolliselle tiedoksi niin kuin 40 ja 41 §:ssä säädetään. Jollei se onnistu, tiedoksianto saadaan toimittaa asiamiehelle, jos tämä on käyttänyt siinä asiassa puhevaltaa.

Jollei tietojenantovelvollinen saavu ulosottoselvitykseen, poliisin on ulosottomiehen kirjallisesta pyynnöstä noudettava hänet paikalle.

Ulosottomies saa noutamisen sijasta velvoittaa tietojenantovelvollisen saapumaan ulosottoselvitykseen sakon uhalla.

60 §

Ulosottoselvityksen toimittamistapa

Ulosottoselvitys toimitetaan laatimalla pöytäkirja vastauksista, jotka tietojenantovelvollinen antaa ulosottomiehen kysymyksiin. Lisäksi tietojenantovelvollinen voidaan velvoittaa laatimaan luettelo velallisen omaisuudesta ja varallisuudesta, tuloista ja veloista tai antamaan sellaista luetteloa varten tarpeelliset tiedot. Avustajan läsnäolo voidaan

kieltää tai asettaa sille ehtoja, jos hänen läsnäolonsa tuntuvasti vaikeuttaisi täytäntöönpanoa.

Pöytäkirja tai luettelo on annettava tietojenantovelvollisen tarkastettavaksi, ja siihen on merkittävä hänen pyytämänsä korjaukset ja lisäykset. Tietojenantovelvollisen tulee allekirjoittaa pöytäkirjaan ja luetteloon otettava lausuma antamiensa tietojen oikeellisuudesta.

Yksinkertaisessa asiassa ulosottoselvitys voidaan toimittaa esittämällä tietojenantovelvollisen vastattavaksi kysymyksiä puhelimitse tai muulla sopivalla tavalla. Ulosottoselvityksestä tulee tällöin tehdä tarpeelliset merkinnät asiakirjaan.

61 §

Ulosottoselvityksen kesto ja lykkääminen

Ulosottoselvitys ei saa kestää pitempään kuin on välttämätöntä tarpeellisten tietojen saamiseksi eikä ilman tietojenantovelvollisen suostumusta yhtäjaksoisesti yli kuutta tuntia.

Ulosottoselvitykseen noudetun tai noudon uhalla saapuneen poistuminen ulosottoselvityksestä saadaan estää, jos ulosottoselvityksen toimittaminen on täytäntöönpanon kannalta välttämätöntä. Myös muun tietojenantovelvollisen poistuminen saadaan estää, jos siihen on täytäntöönpanon toimittamiseen liittyvä erittäin painava syy eikä poistumisen estämistä voida pitää olosuhteet huomioon ottaen kohtuuttomana.

Jos ulosottomies arvioi, ettei tietojenantovelvollinen sairauden tai muun vastaavan syyn vuoksi kykene kohtuudella täyttämään tietojenantovelvollisuuttaan, toimitus on siirrettävä osittain tai kokonaan myöhempään ajankohtaan.

62 §

Velvollisuus luovuttaa kirjanpitoaineistoa

Kirjanpitoovelvolliselle velalliselle kuuluvaa aineistoa hallussaan pitävä tai siitä määräämään oikeutettu on velvollinen ulosottoselvityksen toimittamista varten ulosottomiehen kehotuksesta luovuttamaan:

1) kirjanpitoakirjat, tositteet ja muun kirjanpitoaineiston;

2) yhteisön tai säätiön hallintoa ja sopimuksia koskevat asiakirjat ja muut tallenteet;

3) muut velallisen liike- tai ammattitoimintaan liittyvät asiakirjat ja tallenteet.

63 §

Uhkasakko ulosotto selvityksessä

Jos tietojenantovelvollinen kieltäytyy ulosotto selvityksessä antamasta tietoja tai 62 §:ssä tarkoitettu henkilö kieltäytyy luovuttamasta siinä tarkoitettua aineistoa, ulosottomies saa velvoittaa hänet siihen heti tai määrääjässä sakon uhalla.

Sivullisen ja viranomaisen tietojenantovelvollisuus

64 §

Yleinen säännös

Sen lisäksi, mitä muussa laissa säädetään, ulosottomiehellä on oikeus salassapitosäännösten estämättä maksutta saada jäljempänä säädetty tiedot, asiakirjat ja aineistot, jos ne ovat yksittäisessä ulosottoasiassa välttämättömiä täytäntöönpanoa varten. Välttämättömyyden arvioi ulosottomies. Tiedot voidaan antaa teknisen käyttöyhteyden avulla. Valtion varoista voidaan maksaa korvausta käyttöyhteyden perustamisesta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista.

65 §

Arkaluonteiset henkilötiedot ja ulkopuolista koskevat tiedot

Sivulliselta tietoja hankittaessa on välttettävä sitä, että ulosottomiehen haltuun joutuu ulosottoasiaan kuulumattomia henkilötietolain 11 §:ssä tarkoitettuja arkaluonteisia hen-

kilötietoja, lukuun ottamatta tietoja velallisen saamista sosiaalihuollon etuuksista.

Ulosottomiehellä on oikeus saada säädetyt tiedot, vaikka samalla paljastuu tietoja myös ulkopuolisen taloudellisesta asemasta, jollei tietoja ole muulla tavoin saatavissa.

66 §

Sivullisen tietojenantovelvollisuus

Sivullisen on kysyttäessä ilmoitettava ulosottomiehelle:

1) onko hänellä velalliselle kuuluvaa omaisuutta hallussaan tai muutoin määräysvallassaan ja omaisuuden laatu;

2) onko velallisella häneltä tai hänellä velalliselta saatavia ja saatavien peruste ja määrä sekä saatavia koskevien tilien maksuliike ja velallisella olevat tilin käyttöoikeudet;

3) onko hän tehnyt velallisen kanssa tai tämän hyväksi sellaisen oikeustoimen, jolla saattaa olla merkitystä etsittäessä velallisen omaisuutta, ja oikeustoimen sisältö;

4) velallisen saamaa tuloa ja luontoisetuja koskevat tiedot, työaikaa koskevat tiedot, tulon maksamisen perusteet sekä velallisen yhteystiedot, jotka hänellä on tiedossaan työnantajana tai tulon maksajana;

5) velallisen osoite- ja puhelintiedot samoin kuin muut yhteystiedot, jotka hänellä on tele- tai postitoiminnan harjoittajana.

Mitä 1 momentin 2 kohdassa säädetään, koskee myös vastaisuudessa erääntyvää saatavaa, jos sitä koskeva sitoumus on annettu tai muu oikeusperuste syntynyt, samoin kuin saatavaa, jonka peruste tai määrä on epäselvä tai ehdollinen. Mitä 1 momentin 3 kohdassa säädetään, koskee myös menettelyä, järjestelyä tai muuta toimenpidettä, joka on vaikutukseltaan oikeustoimeen rinnastettava.

Sivullinen on velvollinen ulosottomiehen kehotuksesta esittämään 1 momentissa tarkoitettua seikkaa koskevan sopimus- tai muun asiakirjan sekä siihen välittömästi liittyvän muun aineiston. Ulosottomiehellä on oikeus ottaa asiakirjasta ja aineistosta jäljennös. Luotto-, rahoitus- tai vakuutuslaitos ei saa muulle kuin viranomaiselle ilmaista, onko ulosottomies tehnyt tässä pykälässä tarkoitettua tiedustelun.

67 §

Viranomaisen ja julkista tehtävää hoitavan tietojenantovelvollisuus

Viranomaisen ja sen, joka hoitaa julkista tehtävää, on pyydetäessä ilmoitettava ulosotomiehelle kaikki tiedossaan olevat:

- 1) velallisen omaisuutta ja varallisuutta, tuloja, velkoja ja muuta taloudellista asemaa sekä maksuyhteyksiä koskevat tiedot;
- 2) velallisen työ- ja palvelussuhteita, eläkkeitä ja taloudellista toimintaa koskevat tiedot;
- 3) velallisen osoite- ja puhelintiedot samoin kuin muut yhteydenottoon tarvittavat tiedot.

Jos tietojenantovelvollinen on velalliseen 66 §:ssä tarkoitettussa suhteessa, hän on velvollinen antamaan tietoja myös mainitun pykälän mukaisesti.

68 §

Sivulliselle asetettava uhkasakko

Jos 66 §:ssä tarkoitettu sivullinen kieltäytyy antamasta tietoja, ulosottomies saa velvoittaa hänet antamaan tiedot heti tai määräajassa sakon uhalla. Jollei tietoja saada sivulliselta muulla tavalla, ulosottomies saa velvoittaa hänet sakon uhalla saapumaan ulosottomiehen virkahuoneeseen tai muuhun sopivaan paikkaan antamaan tiedot.

Ulosottoviranomaisen oikeus luovuttaa tietoja

69 §

Yleinen säännös

Ulosottoviranomaisen asiakirjan julkisuudesta on voimassa, mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetussa laissa säädetään. Sen lisäksi, mitä mainitussa tai muussa laissa säädetään ulosottoviranomaisen oikeudesta tai velvollisuudesta luovuttaa tietoja, ulosottoviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä luovuttaa salassa pidettäviä tietoja niin kuin 70—73 §:ssä säädetään. Tietoja voidaan luovuttaa myös toiselle

ulosottoviranomaiselle ulosottoasian hoitamista varten sekä oikeusministeriölle ja hallintovirastolle hallintotehtävien hoitamista varten. Ulosottorekisteriin talletettujen tietojen julkisuudesta ja luovuttamisesta säädetään 1 luvussa.

70 §

Esitutkinta- ja eräät muut viranomaiset sekä tuomioistuimet

Ulosottoviranomainen saa yksittäistapauksessa antaa pyydetäessä ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunniste- ja yhteystietoja sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia tietoja:

- 1) syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle rikosten selvittämistä, esitutkintaa, syyteharkintaa ja tuomioistuinkäsittelyä varten sekä törkeiden rikosten ennalta estämistä varten;
- 2) rahanpesun selvittelykeskukselle laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten;
- 3) syyttäjäviranomaiselle sakon muunto- ja rangaistuksen harkintaa varten;
- 4) suojelupoliisille ja pääesikunnalle turvallisuusselvityksistä annetussa laissa (177/2002) säädetyn laajan turvallisuusselvityksen tekemistä varten;
- 5) syyttäjä- ja esitutkintaviranomaiselle liiketoimintakiellon määräämistä tai pidentämistä koskevaa tutkintaa varten ja poliisille liiketoimintakiellon noudattamisen valvontaa varten;
- 6) tulliviranomaiselle tullilaissa (1466/1994) säädetyn tehtävän hoitamista varten;
- 7) konkurssiasiamiehelle laissa säädettyjen tehtävien hoitamista varten.

Ulosottomies saa ilmaista tuomioistuimelle 1 momentissa tarkoitettujen asian, ulosottovalituksen, täytäntöönpanoriidan ja takaisinsaatiasian käsittelyä varten tarpeelliset ulosottoasiaan liittyvät tiedot. Mitä 73 §:ssä säädetään, ei estä ulosottomiestä ilmaisemasta tarpeellisia tietoja tuomioistuimelle ulosottovalituksen ja täytäntöönpanoriidan käsittelyä varten, vaikka tietojen antaja käyttää oikeuttaan kieltäytyä todistamasta.

Törkeällä rikoksella tarkoitetaan tässä pykälässä rikosta, josta ei ole säädetty lievem-

pää rangaistusta kuin neljä kuukautta vankeutta.

Tässä pykälässä tarkoitetut tiedot voidaan luovuttaa sähköisessä muodossa.

71 §

Veroviranomaiset ja julkisia tukia myöntävät

Ulosottoviranomainen saa yksittäistapauksessa antaa pyydettyä ulosottoviranomaisen asiakirjasta vastaajan tunniste- ja yhteystietoja sekä vastaajan taloudellista asemaa ja toimintaa koskevia tietoja, jos tiedot ovat tarpeen:

1) veroviranomaiselle verotusta koskevan asian käsittelyä varten; taikka

2) työttömyyspäivärahaa tai muita julkisia avustuksia, tukia tai muita etuuksia myöntävälle tai valvovalle viranomaiselle taikka julkisyhteisölle tai muulle yhteisölle tai säätiölle sellaisen asian käsittelyä varten.

Tietoa ei ilman erityistä syytä saa luovuttaa, jos asiakirjan laatimisesta on tietoa pyydettyä kulunut yli neljä vuotta. Tiedot tulee luovuttaa ensisijaisesti 1 luvussa säädettyllä tavalla ulosottorekisteristä. Tiedot voidaan luovuttaa sähköisessä muodossa.

72 §

Oma-aloitteinen tietojen antaminen

Jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen ulosottomenettelyssä tehtyyn tai täytäntöönpanon tuloksen muutoin olennaisesti vaarantavaan rikokseen, kirjanpitorikokseen taikka sellaiseen muuhun rikokseen, josta ei ole säädetty lievempää rangaistusta kuin neljä kuukautta vankeutta, ulosottomies saa omasta aloitteestaan luovuttaa tietoja 70 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten.

Ulosottomies saa omasta aloitteestaan antaa tietoja myös 70 §:n 1 momentin 5—7 kohdassa tarkoitetulle viranomaiselle siinä mainittua tarkoitusta varten, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä virallisen syytteen alaiseen rikokseen. Epäilyttävistä liiketoimista ulosot-

tomies saa ilmoittaa rahanpesun selvittelykeskukselle.

Tietoja voidaan omasta aloitteesta antaa 71 §:ssä tarkoitetulle viranomaiselle, yhteisölle tai säätiölle, jos on syytä epäillä, että vastaaja tai sivullinen on saattanut syyllistyä rikoslain (39/1889) 29 luvun 1—4 §:ssä tarkoitettuun tekoon tai julkisen etuuden väärinkäyttöön.

Tietojen saajan tulee hävittää 2 ja 3 momentissa tarkoitetut tiedot heti, kun niitä ei tarvita, jollei niiden säilyttämiseen ole perusteltua syytä.

73 §

Kielto luovuttaa eräitä tietoja

Ulosottomies ei saa luovuttaa tietoa, joka on olennaisin osin saatu:

1) henkilöltä, joka on siinä menettelyssä todistajana velvollinen tai oikeutettu kieltäytymään todistamasta siitä seikasta, jollei kieltäytymään oikeutettu anna luovuttamiseen suostumustaan;

2) velalliselta kysyttäessä 52 §:n 6—8 kohdassa tarkoitetusta seikasta, jos vastauksesta käy ilmi, että velallinen on saattanut syyllistyä muuhun kuin ulosottomenettelyssä tehtyyn rikokseen, ja tiedon luovuttaminen saattaa hänet siinä menettelyssä syytteen vaaraan; tai

3) sivulliselta, jos tieto koskee sivullisen väärinkäytöksiä.

Ulosottomiehen oikeudesta luovuttaa tietoja hakijalle säädetään 91 §:ssä. Mitä edellä säädetään, koskee tietoja siitä riippumatta, ovatko ne muutoin salassa pidettäviä.

Uhkasakko

74 §

Uhkasakon asettaminen

Uhkasakko, jonka ulosottomies tämän lain nojalla asettaa, asetetaan rahamäärältään kiinteänä tai siten, että uhkasakon suuruus määräytyy ajan kulumisen mukaan (*juokseva uhkasakko*). Juokseva uhkasakko asetetaan määräämällä uhkasakolle kiinteä peruserä sekä lisäerä jokaista sellaista päätöksessä l-

moitettavaa ajanjaksoa (*uhkasakkojakso*) varten, jonka kuluessa ulosottooperustetta tai ulosottomiehen päätöstä ei ole noudatettu. Jos juokseva uhkasakko asetetaan kiellon rikkomisen varalta, lisäerä voidaan määrätä ajan kulumisen sijasta jokaisesta rikkomiskerrasta.

Jollei tästä laista tai täytäntöön pantavana olevasta ulosottooperusteesta muuta ilmene, uhkasakkoa asetettaessa noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä uhkasakkolain (1113/1990) 6 §:n 3 momentissa sekä 7 ja 8 §:ssä säädetään.

75 §

Kuuleminen ja tiedoksianto

Ennen uhkasakon asettamista ulosottomiehen on kuultava velvoitettua, jollei se tuntuvasti vaikeuta täytäntöönpanoa.

Asiakirja, jossa jollekin asetetaan uhkasakko, on annettava hänelle tiedoksi niin kuin 38 §:ssä tai 40 ja 41 §:ssä säädetään. Jollei se onnistu, asiakirja saadaan lähettää muuhun selville saatuun osoitteeseen tai antaa tiedoksi asiamiehelle, jos tämä on käyttänyt siinä asiassa puhevaltaa. Uhkasakkoa ei kuitenkaan saa tuomita maksettavaksi siltä osin kuin henkilökohtaisesta tiedoksisaannista on epäselvyyttä.

76 §

Uuden uhkasakon asettaminen

Ulosottomies saa asettaa uuden uhkasakon, vaikka aikaisemmin asetettua uhkasakkoa ei ole tuomittu maksettavaksi. Aikaisemmin asetettu uhkasakko kuitenkin raukeaa, jollei ulosottomies uutta uhkasakkoa koskevassa tiedoksiansiossa samalla ilmoita päätöksensä hakea käräjäoikeudelta aikaisemman uhkasakon tuomitsemista.

77 §

Muutoksenhaku

Ulosottomiehen päätökseen, joka koskee uhkasakon asettamista, saa hakea muutosta valittamalla. Muutoksenhaku ei kuitenkaan

lykkää asianomaisen velvollisuutta noudattaa ulosottomiehen asettamaa velvoitetta. Ulosottomies voi oikaista päätöstään noudattaen, mitä 10 luvun 1—5 §:ssä ja 11 luvun 12 §:ssä säädetään.

78 §

Hakemus uhkasakon tuomitsemisesta

Tämän lain 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettu käräjäoikeus tuomitsee ulosottomiehen hakemuksesta maksettavaksi ulosottomiehen asettaman uhkasakon. Jos uhkasakko on asetettu täytäntöön pantavana olevassa ulosottooperusteessa, ulosottomies voi hakea tuomitsemista myös uhkasakon asettaneelta tuomioistuimelta.

Ennen 1 momentissa tarkoitettua hakemuksen tekemistä ulosottomiehen on kuultava velvoitettua, jos se on tarpeellista. Ulosottomiehen on ilmoitettava hakemuksen tekemistä koskevasta päätöksestään velvoitetulle.

79 §

Maksettavaksi tuomitsemisen edellytykset

Tuomioistuimen, jolta ulosottomies hakee uhkasakon maksettavaksi tuomitsemista, tulee omasta aloitteestaan tutkia ulosottomiehen tekemän uhkasakon asettamispäätöksen oikeellisuus. Uhkasakko tuomitaan maksettavaksi, jos velvoitetta ei ole täytetty tai sitä on rikottu ilman pätevää syytä. Uhkasakon tuomitsemisessa noudatetaan lisäksi soveltuvin osin, mitä uhkasakkolain 10 §:n 2 momentissa ja 11 §:ssä säädetään. Jos juokseva uhkasakko on asetettu määräämällä lisäerä jokaisesta rikkomiskerrasta, lisäerät raukeavat uhkasakon peruserän kolme kertaa ylittäviltä osin niiltä rikkomiskerroilta, jotka on tehty ennen kuin päätös uhkasakon tuomitsemisesta tehdään.

Uhkasakko voidaan tuomita maksettavaksi, vaikka uhkasakon asettamista koskeva ulosottooperuste tai ulosottomiehen päätös ei ole lainvoimainen.

80 §

Uhkasakkoasian käsittely tuomioistuimessa

Uhkasakon tuomitsemista koskevan asian käsittelyssä tuomioistuimessa noudatetaan soveltuvin osin, mitä 11 luvun 15 §:n 1 ja 2 momentissa sekä 19 §:ssä säädetään. Tuomioistuin voi määrätä ulosottomiehen antaman uhkasakkopäätöksen täytäntöönpanon keskeytettäväksi noudattaen soveltuvin osin, mitä 10 luvun 20—26 §:ssä säädetään. Jos ulosottomiehen hakemus hylätään, valtio voidaan velvoitetun vaatimuksesta määrätä korvaamaan tämän kohtuulliset oikeudenkäyntikulut.

Ennen kuin uhkasakko tuomitaan maksettavaksi, velvoitettua on kuultava.

81 §

Tuomitsemispäätöksen täytäntöönpano

Lainvoimaa vailla oleva käräjäoikeuden päätös, jolla uhkasakko on tuomittu maksettavaksi, voidaan panna heti täytäntöön, jollei muutoksenhakutuomioistuin noudattaen soveltuvin osin, mitä 10 luvun 20—26 §:ssä säädetään, toisin määrää. Ulosmitattu omaisuus saadaan ennen päätöksen lainvoimaisuutta kuitenkin myydä ainoastaan 2 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Hovioikeuden päätöksestä, jolla uhkasakko on tuomittu maksettavaksi, on voimassa, mitä 2 luvun 10 §:ssä säädetään.

Voimakeinot

82 §

Voimakeinot täytäntöönpanon toimittamiseksi

Ulosottomiehellä on oikeus etsiessään ulosmittauskelpoista omaisuutta, muuta täytäntöönpanon kohdetta tai asiassa selvitystä taikka päästäkseen täytäntöönpanon edellyttämiin tiloihin tarvittaessa avata tai avauttaa lukkoja ja ovia sekä täytäntöönpanon toimittamiseksi käyttää muita vastaavia voimakeinoja siinä määrin kuin niitä voidaan olosuhteet huomioon ottaen pitää perusteltuina sekä

saada poliisilta virka-apua. Asianomaiselle on kuitenkin varattava tilaisuus toimia itse, jollei täytäntöönpano sen johdosta vaarannu.

83 §

Henkilöön kohdistuvat voimakeinot

Jos ulosottomies kohtaa vastarintaa, jolla pyritään estämään täytäntöönpano tai sitä tuntuvasti vaikeuttamaan, ulosottomiehellä on oikeus saada poliisilta virka-apua. Ulosottomies saa vastarintaa kohdatessaan itsekin käyttää sellaisia vastarinnan murtamiseksi tarpeellisia voimakeinoja, joita täytäntöönpanotehtävän laatu, vastarinnan vaarallisuus sekä tilanne muutoinkin huomioon ottaen voidaan pitää puolustettavina.

Voimakeinojen käytön liioittelusta säädetään rikoslain 4 luvun 6 §:n 3 momentissa ja 7 §:ssä.

Takaisinsaanti

84 §

Takaisinsaantiperusteet ja takaisinsaantikanne

Ulosottoa hakeneen velkojan oikeutta loukkaava oikeustoimi tai siihen vaikutukseltaan rinnastettava menettely, järjestely tai muu toimenpide voidaan hakijan kanteen johdosta tuomioistuimen päätöksellä peräyttää takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa (758/1991) säädetyillä perusteilla. Mainitussa laissa tarkoitettuna määräpäivänä on tällöin ulosottoasian vireilletulopäivä. Ulosoton hakija ja sivullinen voivat lisäksi vaatia mainitussa laissa tarkoitettua korvausta, tuottoa ja korkoa sekä vastikkeen palauttamista tai sitä koskevan velvollisuuden poistamista. Jollei jäljempänä toisin säädetä, takaisinsaannista on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä mainitussa laissa säädetään.

85 §

Takaisinsaantiväite

Ulosoton hakija voi vaatia oikeustoimen peräyttämistä ja vastikkeen palauttamisvel-

vollisuuden poistamista myös takaisinsaanti-perustetta koskevalla väitteellä täytäntöönpanoriidassa tai muussa oikeudenkäynnissä, jossa sivullinen vaatii oikeutta ulosmittauksen kohteeseen. Hakija voi esittää sellaisen takaisinsaantiväitteen myös ulosottovalitusasiassa, jossa vaaditaan täytäntöönpanotoimen kumoamista sivullisen oikeuden perusteella.

Mitä tässä laissa säädetään takaisinsaantikanteesta, koskee soveltuvin osin myös takaisinsaantiväitettä.

86 §

Takaisinsaantikanne ulosottoasian vireillä ollessa

Takaisinsaantikanne voidaan nostaa sen jälkeen, kun ulosottoasia on tullut vireille.

Jos ulosottoasia on kannetta nostettaessa vireillä, kannetta ajavan ulosoton hakijan on toimitettava tuomioistuimelle ulosottomiehen ilmoitus vireilletulopäivästä ja lausunto siitä, tuleeko kantajan saatava todennäköisesti kertymään sellaisesta velalliselle riidattomasti kuuluvasta omaisuudesta tai tulosta, joka voidaan ulosmitata seuraavan kuuden kuukauden aikana. Jos täysi kertymä on mainitussa ajassa odotettavissa, kannetta ei voida tutkia.

87 §

Takaisinsaantikanne ulosottoasian vireilläolon jälkeen

Takaisinsaantikanne on nostettava kuuden kuukauden kuluessa 95 §:n 1 momentissa tarkoitetun estetodistuksen päivämäärästä. Palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittauksessa mainittu määräaika lasketaan siitä, kun kaksi vuotta on kulunut asian vireilletulosta, jollei estetodistusta ole annettu sitä ennen. Jos ulosmittauksesta on valitettu, takaisinsaantikanne on nostettava kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun ulosmittauksen kumoamista koskeva ratkaisu on tullut lainvoimaiseksi.

Jos kysymys on osituksesta eikä siitä ole annettu maistraattiin osituskirjaa, takaisinsaantikanteen saa nostaa kuuden kuukauden

kuluessa siitä, kun osituskirja annetaan maistraattiin.

88 §

Takaisinsaanti ja rauennut maksukyvyyttömyysmenettely

Jos velkoja hakee ulosottoa kolmen kuukauden kuluessa siitä, kun konkurssi-, yritys-saneeraus- tai yksityishenkilön velkajärjestelymenettely on ennen konkurssituomion antamista taikka saneeraus- tai maksuohjelman vahvistamista rauennut tai velkojasta johtumattomasta syystä päättynyt, takaisinsaannin määräpäivä määräytyy mainitun menettelyn mukaisesti.

89 §

Peräytyneen omaisuuden ulosmittaus

Sivullinen on velvollinen luovuttamaan peräytyneeksi määrätyn oikeustoimen kohteena olevan omaisuuden sekä tuomitun korvauksen, tuoton ja koron ulosottomiehelle. Edellä tarkoitetuista varoista on ensin vähennettävä määrä, joka tuomioistuimen päätöksen mukaan on maksettava sivulliselle. Jäljelle jäävistä varoista ulosmitataan määrä, joka vastaa hakijan niitä saatavia, joista hänellä oli ulosotto-peruste takaisinsaantikannetta nostettaessa, sekä hakijalle takaisinsaantioikeudenkäynnissä tuomittuja oikeudenkäyntikuluja. Rahaksi muuttamista edellyttävä omaisuus myydään niin kuin 5 luvussa säädetään. Mahdollinen ylijäämä tulee palauttaa sivulliselle.

90 §

Täytäntöönpanon keskeyttäminen

Tuomioistuin, joka käsittelee takaisinsaantikannetta, voi kieltää kanteessa tarkoitettuun omaisuuteen kohdistuvan täytäntöönpanon tai määrätä sen keskeytettäväksi. Määräyksestä on soveltuvin osin voimassa, mitä 10 luvun 20—26 §:ssä säädetään.

91 §

Tietojen antaminen hakijalle

Ulosottomiehen tulee viipymättä ilmoittaa hakijalle, jonka saatavan suuruus huomioon ottaen sillä ilmeisesti on merkitystä, havaitsemistaan seikoista, jotka saattavat antaa aiheen takaisinsaantikanteen nostamiseen, hakemukseen konkurssiin asettamiseksi tai muuhun niitä vastaavaan erityiseen toimeen hänen saatavansa perimiseksi. Hakijalle tulee antaa myös mahdollinen ulosotto selvityspöytäkirja ja muut tarpeelliset asiakirjat. Ulosottomies saa antaa hakijalle myös 73 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuja tietoja. Hakija ei saa käyttää näitä tietoja oikeudenkäymiskaaren todistamista koskevien rajoitusten kiertämiseksi eikä velallisen syytteen saattamiseksi. Ulosottomiehen tulee muistuttaa hakijaa mainituista rajoituksista.

Suorituskielto luotonannossa

92 §

Kiellon edellytykset

Jos havaitaan, että velallinen ilmeisesti ulosoton välttämiseksi luotollista tiliä tai muuta vastaavaa luotonottoa hyväksikäyttäen nostaa luottoa tai lisäluottoa ja ohjaa saataviansa tai tuloaan tällaiselle tilille, ulosottomies saa kieltää velallista ulosottovelkojan vahingoksi maksamasta takaisin tai muutoin suorittamasta kiellon antamisen jälkeen nostamaansa luottoa. Kielto on annettava välittömästi tiedoksi myös luotonantajalle. Velalliselle annettu suorituskielto koskee sellaista luottoa tai lisäluottoa, jonka luotonantaja on kiellon tiedoksi saatuaan luotollisen tilin tai vastaavan luoton puitteissa tai muodossa velalliselle myöntänyt.

Velallista ja luotonantajaa on kuultava ennen 1 momentissa tarkoitettun kiellon antamista, jollei se tuntuvasti vaikeuta täytäntöönpanoa.

93 §

Kiellon oikeusvaikutukset

Edellä 92 §:ssä tarkoitettun kiellon vastainen suoritus on tehoton. Luotonantaja ei saa käyttää kiellossa tarkoitettun luoton takaisinmaksuksi tehtyjä suorituksia myöskään kuitaukseen siltä osin kuin suoritukset vastaavat kiellon tiedoksisaannin jälkeen myönnettyä luottoa tai lisäluottoa.

Luotonantaja on velvollinen tilittämään ulosottomiehelle tehottomalla toimella suoritettavat varat. Tilittämättä jätetty määrä voidaan ulosmitata luotonantajalta ulosottomiehen kieltopäätöksen nojalla.

Vireilläolon päättyminen

94 §

Vireilläolon päättyminen lopputilitykseen

Maksuvelvoitetta koskevan ulosottoasian vireilläolo päättyy, kun ulosottomies tilittää kertyneet varat (*lopputilitys*). Välitilitykset lakkauttavat vireilläolon tilitetyn määrän osalta. Jos varat on tilitetty vakuutta vastaan, asian vireilläolo päättyy vasta, kun oikeus niihin on lopullisesti ratkaistu. Sama koskee asiaa, jossa velkoja on vapautettu vakuuden asettamisesta.

95 §

Vireilläolon päättyminen estetodistukseen

Jollei saatavalle ole kertynyt täyttä suoritusta (*varattomuuseste*) tai jollei myöskään velallisen olinpaikasta ole tietoa (*varattomuus- ja tuntemattomuuseste*), hakijalle on annettava sitä koskeva todistus.

Myös silloin, kun maksuvelvoitteen täytäntöönpano päättyy muuhun kuin 1 momentissa tarkoitettuun esteeseen, hakijalle on annettava sitä koskeva todistus.

Ulosottoasian vireilläolo päättyy estetodistuksen antamispäivänä.

96 §

Muu kuin maksuvelvoite

Muuta kuin maksuvelvoitetta koskevan ulosottoasian vireilläolo päättyy silloin, kun ulosottomies on suorittanut täytäntöönpanotoimet loppuun tai antanut todistuksen täytäntöönpanoa kohdanneesta esteestä.

97 §

Konkurssin vaikutus ulosottoasian vireilläoloon

Konkurssin alkaessa vireillä oleva maksuvelvoitetta koskeva ulosottoasia, jonka täytäntöönpanoa ei voida konkurssin vuoksi jatkaa, pysyy vireillä enintään konkurssin alkamista seuraavan kuuden kuukauden ajan. Ulosottoasian täytäntöönpanoa jatketaan, jos konkurssi tätä ennen peruuntuu, raukeaa tai muuten lakkaa.

98 §

Estetodistuksen sisältö

Estetodistuksesta tulee käydä ilmi asiassa suoritettut keskeiset toimenpiteet. Ulosottomiehen on allekirjoitettava estetodistus. Todistus voidaan antaa sähköisesti.

99 §

Varattomuustodistus ilman vireillepanoa

Velkojalla, joka saattaa todennäköiseksi, että hänellä on saatava velalliselta, on oikeus ilman ulosottihakemusta saada todistus siitä, että kyseistä velallista koskeva 95 §:n 1 momentissa tarkoitettu estetodistus on annettu pyyntöä edeltävän kuuden kuukauden aikana eikä ulosmittausta ole tämän jälkeen toimitettu. Todistus voidaan antaa sähköisesti. Todistuksen pyytäjän nimi sekä saatava ja sen peruste tulee tallettaa ulosoton tietojärjestelmään.

100 §

Vireilläolon päättymistä koskeva todistus

Vastajaalle on pyynnöstä annettava ulosottomiehen allekirjoittama todistus siitä, että ulosottoasian vireilläolo on päättynyt. Maksuvelvoitetta koskevaan todistukseen on merkittävä peritty ja perimättä jäänyt määrä sekä se, onko saatava rekisteröity passiiviasiksi. Muuta ulosottoasiaa koskevaan todistukseen tulee merkitä vireilläolon päättymisen syy.

Ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden päättymisen johdosta annettavasta todistuksesta säädetään 2 luvun 28 §:n 2 momentissa.

101 §

Pieni jäännössaataava

Jos hakijan saatavasta on tilityksen jälkeen jäljellä enintään valtioneuvoston asetuksella säädetty vähäinen rahamäärä, ulosottomies saa jättää sen perimättä ja tehdä lopputilityksen. Mitä tässä säädetään, ei koske lapselle tulevaa elatusapua tai sille kertyvää viivästyskorkoa.

Passiivisaataava

102 §

Passiivisaatavaksi rekisteröinti

Jos maksuvelvoitetta koskevan ulosottoasian vireilläolo päättyy 95 §:n 1 momentissa tarkoitettuun esteeseen, asia merkitään hakijan pyynnöstä ulosottorekisteriin passiivisaatavaksi. Tätä koskeva pyyntö tulee esittää ulosottohakemuksessa tai myöhemmin asian vireilläolon aikana. Passiivisaatavaksi merkitseminen ei jatka ulosottoasian vireilläoloa.

Passiivisaatavan rekisteröinti on voimassa kaksi vuotta estetodistuksen päivämäärästä. Voimassaolon päättymisestä ilmoitetaan hakijalle, jollei tämä ole muuta pyytänyt.

Rekisteröintipyynnön katsotaan koskevan kaikkia samanaikaisessa ulosotossa olevia saatavia, jollei hakija peruuta pyyntöä jonkin saatavan osalta. Rekisteröinnin voimassaolo-

aika lasketaan samanaikaisessa ulosotossa viimeisestä estetodistuksesta.

103 §

Ulosmittaus passiivisaatavan perimiseksi

Ulosottomies ei ole velvollinen etsimään velalliselle kuuluvaa omaisuutta tai selvittämään velallisen olinpaikkaa passiivisaatavan perimiseksi. Jos kuitenkin ulosmittauskelpoista omaisuutta löytyy, se tulee ulosmitata passiivisaatavan suorittamiseksi, jollei siihen ole estettä. Passiivisaatavaa koskeva ulosottoasia tulee vireille ulosmittauspäätöksellä tai väliaikaistoimella. Vireilläolon päättymisen jälkeen saatava merkitään tarvittaessa uudelleen passiivirekisteriin, jos rekisteröintiaikaa on jäljellä.

Omaisuuksia, jotka on ulosmitattu yksin passiivisaatavan suorittamiseksi, ei saa myydä eikä varoja muussakaan tapauksessa tilittää passiivisaatavan suorittamiseksi ennen kuin sen määrä on tarkistettu.

104 §

Velkojan ilmoitusvelvollisuus

Velkojan tulee passiivisaatavan suorittamiseksi toimitetun ulosmittauksen jälkeen ilmoittaa ulosottomiehen asettamassa määräajassa ja 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla saatavansa määrä. Muussa tapauksessa ulosmittaus voidaan peruuttaa. Velkojan tulee muulloinkin ulosottomiehen pyynnöstä ilmoittaa saatavansa määrä. Muussa tapauksessa saatava voidaan poistaa passiivirekisteristä. Velkoja on velvollinen omasta aloitteestaan ilmoittamaan ulosottomiehelle, jos passiivisaatava tulee kokonaan suoritetuksi.

Suppea ulosotto

105 §

Hakeminen ja kohde

Jos hakija haluaa tyytyä suppeaan ulosottoon, sitä tulee pyytää nimenomaisesti ulosottihakemuksessa. Jos usea velallinen vastaa samasta velasta, suppeaan ulosottoon ei voi-

da ryhtyä.

Suppeassa ulosotossa voidaan ulosmitata toistuvaistulo tai veroennakon palautus sekä muu valtioneuvoston asetuksella säädettävä omaisuus, jota ei tarvitse muuttaa rahaksi. Ulosottomiehen tulee etsiä tällaista omaisuutta tarkastamalla velallisen varallisuustietoja rekistereistä ja suorittamalla muita vastaavia toimia niin kuin valtioneuvoston asetuksella säädetään.

Velallisen olinpaikkaa tulee selvittää ja muulta kuin 2 momentissa tarkoitettulta osin menetellä kuten tavallisessa ulosottoasiassa.

106 §

Pyynnön peruuttaminen

Hakija voi peruuttaa suppeaa ulosottoa koskevan rajoituksen hakemuksestaan, jolloin velalliselle kuuluvaa omaisuutta tulee etsiä kuten tavallisessa ulosottoasiassa.

Jos muussa asiassa on ulosmitattu omaisuutta, joka on myytävä, ja ulosottomies arvioi, että suppeassa ulosotossa perittävänä oleva saatava kertyisi kokonaan tai sille etuoikeussäännökset huomioon ottaen kertyisi valtioneuvoston asetuksella säädettyä suurempi määrä, hakijalta tulee tiedustella, peruuttako hän suppeaa ulosottoa koskevan rajoituksen.

107 §

Oikeusvaikutukset

Suppeaa ulosottoa koskevan asian vireilletulolla on sama oikeusvaikutus kuin tavallisella ulosottoasialla. Varattomuusestetodistuksen sijasta annetaan estetodistus, jonka mukaan velalliselta ei ole löydetty riittävästi omaisuutta, joka voi olla suppean ulosoton kohteena. Jollei myöskään velallisen olinpaikasta ole tietoa, annetaan lisäksi todistus tuntemattomuusesteestä. Suppean ulosoton jälkeen saatavaa ei voida merkitä passiivisaatavaksi eikä takaisinsaantikannetta voida nostaa.

Täydentäviä säännöksiä

108 §

Virka-apu muulta viranomaiselta

Poliisi ja muu viranomainen ovat velvollisia antamaan ulosottomiehelle täytäntöönpanossa tarpeellista virka-apua.

Kihlakunnanulosottomies saa pyytää virka-apua muulta viranomaiselta, jos asia on kiireellinen.

109 §

Asiantuntija

Ulosottomies saa käyttää asiantuntijaa, jos tässä laissa niin säädetään tai jos siihen on erityistä tarvetta kirjanpitoaineiston selvittämiseksi tai muun vastaavan tehtävän suorittamiseksi.

Asiantuntijana ei saa toimia henkilö, joka on asiaan tai ulosottoasian asianosaiseen selvälisessä suhteessa, että hänen puolueettomuutensa tai luotettavuutensa voidaan katsoa vaarantuvan. Ulosottomiehen on tarvittaessa muistutettava asiantuntijaa lain mukaisesta vaitiolovelvollisuudesta.

Asiantuntijan käyttämisestä aiheutuneista kuluista on voimassa, mitä 9 luvussa säädetään. Kulut voidaan kuitenkin erityisestä syystä osaksi tai kokonaan jättää valtion vastattaviksi.

110 §

Toimitsija

Erikseen säädetyissä tapauksissa ulosottomies saa asettaa toimitsijan. Toimitsijan on hoidettava haltuunsa annettua omaisuutta huolellisesti, noudatettava ulosottomiehen hänelle antamia määräyksiä sekä esitettävä selvitys toimenpiteistään.

Toimitsijasta on muutoin voimassa, mitä asiantuntijasta säädetään 109 §:ssä.

111 §

Vahingonkorvaus valtion varoista

Valtion varoista voidaan harkinnan mukaan ilman oikeudenkäyntiä maksaa vahingonkorvausta asianosaiselle tai sivulliselle, jos valtion korvausvastuuta voidaan pitää selvänä tai korvauksen maksamista kohtuullisena. Jos valtiolta korvausta saanut olisi voinut hakea korvausta toiselta, valtiolla on oikeus vaatia maksamansa määrä viimeksi mainitulta.

112 §

Tulkkaus

Sen lisäksi, mitä oikeudesta tulkkaukseen muualla säädetään, ulosottoviranomaisen tulee käytettävissä olevien mahdollisuuksien mukaan huolehtia tulkkauksesta, jos asianosainen tai muu henkilö, jota tulee tämän lain mukaan kuulla, käyttämänsä kielen taikka aisti- tai puhevian takia ei voi tulla ymmärretyksi ja tulkkaus on tarpeen asian selvittämiseksi tai asianomaisen oikeuksien turvaamiseksi. Tulkkauksesta aiheutuneet kulut jäävät valtion vastattaviksi.

113 §

Alaikäistä koskeva ilmoitus

Jos ulosottooperusteena on riita-asiassa annettu tuomio ja velallisena on alle 18-vuotias henkilö, ulosottomiehen tulee salassapitosäännösten estämättä tehdä asian vireilletulosta ilmoitus velallisen kotikunnan holhousviranomaiselle mahdollisia holhoustoimesta annetun lain 91 §:ssä tarkoitettuja toimia varten. Ilmoitusta ei tehdä vahingonkorvaussaatavista. Täytäntöönpano on keskeytyneenä tarpeellisen ajan.

Alle 15-vuotiaasta velallisesta ei anneta 1 luvun 31 §:ssä tarkoitettua todistusta eikä luottotietotoiminnan harjoittajalle 32 §:ssä tarkoitettuja tietoja.

taan määräpäivä, jolloin velallisen on viimeistään suoritettava hakijan saatava ulosottomiehelle. Väliaikaistoimi ja tarvittaessa veronpalautuksen ulosmittaus saadaan toimittaa ennen määräpäivää.

Jos maksukehotusta antamatta on ulosmittattu omaisuutta, joka on muutettava rahaksi, velalliselle tulee jälkikäteen varata tilaisuus suorittaa hakijan saatava.

Jos velallinen maksaa saatavan viimeistään maksukehotuksessa asetettuna määräpäivänä, asian vireilletuloa ei merkitä 1 luvun 31 §:ssä tarkoitettuun todistukseen.

6 §

Maksuaika

Jollei velallinen maksa hakijan saatavaa viimeistään maksukehotuksessa asetettuna määräpäivänä, toimitetaan ulosmittaus. Ulosottomies saa kuitenkin erityisestä syystä antaa velalliselle pyynnöstä maksuaikaa, jos velallinen todennäköisesti maksaa saatavan maksuaikaa saatuaan. Maksuaikaa voidaan antaa enintään kolme kuukautta maksukehotuksen määräpäivästä laskettuna. Jos velallinen osoittaa hakijan siihen suostuneen, maksuaikaa voidaan antaa tätä pitempi aika, hakemuksen raukeamatta ei kuitenkaan yli kuutta kuukautta. Tarvittaessa ulosottomies saa toimittaa maksuaikana turvaavan ulosmittauksen.

Ilman hakijan suostumusta ulosottomies ei saa antaa maksuaikaa, jos perittävänä on lapsen elatusapu.

Maksuaikaa koskevaan päätökseen ei saa hakea muutosta.

7 §

Varojen kohdentaminen velallisen pyynnön mukaisesti

Jos velallinen on suorittamansa maksun yhteydessä pyytänyt varojen käyttämistä tietyn velan suoritukseksi, varat kohdennetaan sen mukaisesti. Paremmassa etuoikeusasemassa olevan hakijan oikeutta ei kuitenkaan saa loukata ilman painavaa syytä tai olennaisesti vaarantaa samassa etuoikeusasemassa olevan hakijan maksunsaantia. Sen jälkeen kun ve-

lallinen on maksanut varat ulosottomiehelle 83 §:n mukaisesti, ne ovat muutoin samassa asemassa kuin ulosmitatut varat.

Ulosmittauksen kohde ja sivullisen asema

8 §

Ulosmittauksen kohde

Ulosmittauksen kohteena voi olla velalliselle kuuluva esine tai oikeus, joka voidaan yksilöidä ja jolla on varallisuusarvoa, jollei sellaisen omaisuuden ulosmittaamista laissa erikseen kiellä. Ulosmittaus kattaa myös esineen ainesosat ja tarpeiston, ulosmittauksen jälkeen erääntyvän tuoton sekä ulosmitatun omaisuuden sijaan tulevan omaisuuden.

Saatava voidaan ulosmitata, vaikkei velallisella vielä ole lopullista saamis-oikeutta, jos saatava on riittävästi yksilöity sopimuksessa tai kun velallinen on vaatinut toiselta suoritusta sopimuksen tai lain perusteella.

9 §

Sivulliselle kuuluva omaisuus

Sivulliselle kuuluvaa omaisuutta ei saa ulosmitata, paitsi jos se ulosotto-perusteen mukaan vastaa hakijan saatavasta tai kuuluu velalliselta ulosmitattuun esineeseen sen ainesosana tai tarpeistona.

Yhteisomistusesineen ulosmittauksesta säädetään 73 §:ssä.

10 §

Velallisen hallinnassa oleva irtain omaisuus

Velallisen hallinnassa oleva irtain omaisuus saadaan ulosmitata, jollei sivullinen osoita tai muutoin käy ilmi, että omaisuus kuuluu sivulliselle. Sama koskee sellaista irtainta omaisuutta, joka on merkitty julkiseen rekisteriin velallisen omaisuudeksi.

11 §

Yhteisessä hallinnassa oleva irtain omaisuus

Velallisen ja sivullisen yhteisessä hallin-

nassa olevan irtaimen omaisuuden katsotaan kuuluvan heille yhtä suurin osuuksin, jollei sivullinen osoita tai muutoin käy ilmi, että omaisuus kuuluu yksin tai mainittua suu-remmalla osuudella hänelle.

12 §

Sivullisen hallinnassa oleva irtain omaisuus

Sivullisen hallinnassa oleva velalliselle kuuluva irtain omaisuus saadaan ulosmitata.

Jollei velallisen omistusoikeutta ole selvitetty, mutta sille on todennäköisiä perusteita, omaisuus saadaan ulosmitata. Tällöin on annettava osoitus täytäntöönpanoriitaan.

13 §

Lainhuudon merkitys

Kiinteistö, johon velallisella on lainhuuto, saadaan ulosmitata ainesosineen ja tarpeistoineen, jollei sivullinen osoita tai muutoin käy ilmi, että kiinteistö kuuluu hänelle tai ettei tietty esine hänen omistamanaan kuulu kiinteistöön.

Mitä 1 momentissa säädetään lainhuudosta, koskee myös maanvuokraoikeuden tai muun käyttöoikeuden kirjausta.

14 §

Keinotekoinen järjestely

Väite siitä, että omaisuus kuuluu sivulliselle, ei estä omaisuuden ulosmittaamista, jos

1) havaitaan, että sivullisen asema perustuu sellaiseen varallisuus- tai muuhun järjestelyyn, jolle annettu oikeudellinen muoto ei vastaa asian varsinaista luonnetta tai tarkoitusta, kun otetaan huomioon velallisen käytettävissä oleva omistajan määräysvaltaan verrattava valta, omistajan toimiin verrattavat toimet sekä velallisen järjestelystä saamat edut ja muut vastaavat seikat, ja

2) sellaista oikeudellista muotoa ilmeisesti käytetään ulosoton välttämiseksi tai omaisuuden pitämiseksi velkojien ulottumattomissa eikä

3) hakijan saatavaa todennäköisesti muuten saada velalliselta kohtuullisessa ajassa perityksi.

Ulosmittausta ei kuitenkaan saa toimittaa, jos järjestelyssä mukana oleva sivullinen saattaa todennäköiseksi, että ulosmittaus loukkaa hänen todellista oikeuttaan. Ulosottomiehen on sopivalla tavalla kuultava velallista ja sivullista sekä tarvittaessa hakijaa, jollei se tuntuvasti vaikeuta täytäntöönpanoa.

Mitä 1 momentissa säädetään omaisuudesta, koskee myös velallisen järjestelyyn ohjaamaa tuloa. Mitä 3 luvun 64—68 §:ssä säädetään velallista koskevista tiedoista, sovelletaan myös tässä pykälässä tarkoitettua sivullista koskeviin tietoihin. Ulosottomies saa tiedustella sivullista koskevia tietoja, jos on perusteltu syy epäillä, että kyseessä on tässä pykälässä tarkoitettu järjestely.

15 §

Ehdollisesti saatu ja luovutettu omaisuus

Omaisuus, jonka velallinen on sopimuksen mukaan saanut ehdollisesti, saadaan ulosmitata. Luovuttajan oikeus otetaan huomioon myynnissä niin kuin 5 luvun 26 §:ssä säädetään. Jos saanto puretaan, ulosmittauksen katsotaan koskevan velallisen oikeuksia luovuttajaa kohtaan.

Jos velallinen on luovuttanut sivulliselle kiinteistön ehdollisesti eikä hakijalla ole kiinteistöön panttioikeutta, ulosmitata saadaan vain velallisen kauppahintasaatava ja muu oikeus luovutuksensaajaa kohtaan.

Ulosmittauskiellot ja ulosmittausjärjestys

16 §

Turhan ulosmittauksen kieltö

Sellaista omaisuutta ei saa ulosmitata, josta hakijalle tai hakijoille kertyisi omaisuuden arvo ja muut olosuhteet huomioon ottaen vähäisenä pidettävä määrä sen jälkeen, kun täytäntöönpanokulut, ulosottomaksut sekä saatavat, joista omaisuus vastaa, on suoritettu.

Jos ulosmittaus havaitaan turhaksi vasta omaisuutta myytäessä, ulosottomiehen tulee

peruuttaa ulosmittaus itseoikaisuna, jos se on mahdollista.

17 §

Kertymän vähimmäismäärä

Jos omaisuutta on ulosmitattuna muun saatavan perimiseksi ja ulosottomies arvioi, ettei hakijan saatavalle kertyisi siitä omaisuudesta valtioneuvoston asetuksella säädettyä vähäistä määrää, omaisuutta ei ulosmitata hakijan saatavasta. Omaisuus kuitenkin ulosmitataan, jos saatavan perimättä jäämistä voidaan pitää kohtuuttomana. Toistuvaistulon ulosmittauksessa mainittu vähimmäismäärä lasketaan seuraavan kuuden kuukauden ajalta.

18 §

Pirstomiskielto

Irtaimesta tai kiinteästä omaisuudesta ei saa ulosmitata erikseen ainesosia, tarpeistoa tai tuottoa. Irtaimesta esineestä saadaan kuitenkin ulosmitata erikseen ainesosia tai tarpeistoa, jos velallinen ja ne velkojat, joiden oikeutta se koskee, siihen suostuvat. Koko esine on pidettävä ulosmitattuna, kunnes erottaminen on toimitettu. Määräalan, ainesosien ja tarpeiston myynnistä erikseen kiinteistöistä säädetään 5 luvun 65 §:ssä.

Jos velallisen irtain tai kiinteä omaisuus muodostaa kokonaisuuden, siitä ei saa ilman velallisen suostumusta ulosmitata osia siten, että jäljelle jäävä omaisuus tulee velalliselle hyödyttömäksi tai sen arvo laskee olennaisesti.

19 §

Muita ulosmittauskieltoja

Sen lisäksi, mitä muualla laissa säädetään, ulosmitata ei saa:

1) avustusta tai kustannusten korvausta, joka on myönnetty eläke- tai sosiaalilainsäädännön nojalla määrättyyn tarkoitukseen;

2) korvausta, joka suoritetaan kivusta, äirystä tai muusta tilapäisestä haitasta, pysyvästä haitasta tai kärsimyksestä taikka sairaanhoitokustannuksista, hautauskustannuk-

sista tai muista henkilövahingosta aiheutu-neista kuluista;

3) valtiolta saatua korvausta, joka suori-tetaan vapauden menetyksen johdosta kärsi-myksestä tai kuluista;

4) lapselle tulevaa elatusapua tai korvausta, joka suoritetaan elatusvelvollisen kuoleman johdosta;

5) omaisuutta, jota lain mukaan ei saa luovuttaa;

6) sellaisia varoja, jotka julkisyhteisö tai yleishyödyllinen yhteisö tai säätiö on myön-tänyt luonnolliselle henkilölle käytettäväksi 21 §:ssä tarkoitettun omaisuuden hankkimiseen taikka opiskelun, tutkimuksen tai muun niihin verrattavan toiminnan aiheuttamiin kustannuksiin;

7) varoja, jotka on lain mukaisesti kerätty yleisöltä 6 kohdan mukaiseen tarkoitukseen.

Edellä 1 momentin 6 ja 7 kohta eivät koske varoja, jotka on tarkoitettu elinkustannuksiin. Lisäksi 6 kohdan soveltaminen edellyttää, että velallinen on varojen käytöstä tilinteko-velvollinen varojen myöntäjälle.

20 §

Ulosmittauskieltojen voimassaolo

Edellä 19 §:n 1 momentin 1—3, 6 ja 7 kohdassa tarkoitettut ulosmittauskiellot ovat voimassa kaksi vuotta varojen haltuun saamisesta, lukuun ottamatta pysyvästä haitasta saatua korvausta, jota koskeva ulosmittauskielto on voimassa pysyvästi. Edellytyksenä kieltojen voimassaololle on, että velallinen on pitänyt varat erillään tai voi esittää niitä koskevan kirjanpidon tai vastaavan selvityk-sen. Toistuvaissuorituksissa ulosmittauskiel-to koskee jäljellä olevaa maksukautta. Lap-selle tulevan elatusavun ja korvauksen ulosmittauskielto on voimassa niin kauan kuin elatuksen tarve on olemassa.

21 §

Erottamisetu

Jos velallinen on luonnollinen henkilö, ulosmittauksesta tulee erottaa:

1) velallisen ja hänen perheensä käytössä oleva tavanomainen koti-irtaimisto sekä koh-

tuullisen tarpeen mukaiset henkilökohtaiset esineet;

2) esine, jolla on erityisen suuri tunnearvo velalliselle tai hänen perheelleen, jos erottamista voidaan pitää esineen arvo huomioon ottaen kohtuullisena;

3) velalliselle tarpeelliset työvälineet sekä velallisen tai hänen perheenjäsenensä tarvitsemat koulu- ja opiskelutarvikkeet;

4) työvälineisiin rinnastettavat esineet valtioneuvoston asetuksella säädettyyn kohtuulliseen rahamäärään ja elinkeinon harjoittamisessa tarvittavat eläimet kohtuulliseen arvoon, jos ne ovat välttämättömiä velallisen ja hänen elatuksensa varassa olevien perheenjäsenten toimeentulon turvaamiseksi;

5) 4 kohdassa tarkoitettu omaisuus arvosta riippumatta, jos velallinen hankkii sen avulla riittävästi ulosmittauskelpoista tuloa hakijan saatavan suorittamiseksi eikä erottamista muutoinkaan voida pitää hakijan edun vastaisena taikka jos hakija suostuu erottamiseen;

6) velallisen rahavaroista tai muusta vastaavasta omaisuudesta 48 §:ssä tarkoitettun suojaosuuden määrä puolitoistakertaisena kuukauden ajaksi, jollei velallisella ole muuta vastaavaa tuloa;

7) sellainen lupa, etuus tai oikeus, jota 1—5 kohdassa tarkoitettun omaisuuden käyttäminen tai hyödyntäminen edellyttää, sekä mainituissa kohdissa tarkoitettun omaisuuden sijaan tullut korvaus, jos se käytetään vastaavan omaisuuden hankkimiseen.

Sen lisäksi, mitä 1 momentissa säädetään, ulosmittauksesta tulee erottaa myös muita esineitä, jos erottamista voidaan pitää hyväksyttävänä velallisen tai hänen perheenjäsenensä sairauden tai vamman perusteella. Perheenjäsenen erottamisetu on voimassa myös kuolinpesässä.

Ulosmittauksesta ei saa erottaa omaisuutta, johon hakijalla on panttioikeus, kun peritään sitä saatavaa, jonka vakuutena omaisuus on.

22 §

Korvaavan esineen hankkiminen

Jos 21 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettun työvälineisiin rinnastettavan esineen arvo selvästi ylittää valtioneuvoston asetuksella säädetyn rahamäärän, esine saadaan ulosmi-

tata ja myydä. Kauppahinnasta on palautettava velalliselle kyseisessä asetuksessa tarkoitettu rahamäärä korvaavan esineen hankkimiseksi.

Velallista on ennen myyntiä kuultava. Palautettavaa määrää koskeva päätös on annettava velalliselle tiedoksi.

23 §

Erotetun esineen turvaava ulosmittaus

Edellä 21 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu omaisuus, jonka velallinen on saanut erottaa, voidaan turvaavasti ulosmitata, jos se on esineen arvon, hukkaamisvaaran tai muun syyn vuoksi tarpeen. Ulosmitattua omaisuutta ei saa myydä niin kauan kuin tuloa voidaan ulosmitata mainituissa kohdassa edellytetyllä tavalla.

24 §

Ulosmittausjärjestys

Omaisuus ulosmitataan seuraavassa järjestyksessä:

1) raha tai rahasaatava taikka palkka, eläke tai muu toistuvaistulo;

2) muu irtain omaisuus;

3) kiinteä omaisuus;

4) omaisuus, jota velallinen tarvitsee vakiutiseksi asunnokseen tai välttämättömä toimeentuloaan varten, sekä velallisen liike- tai elinkeinotoiminnan jatkamiseksi välttämättömät tuotantovälineet.

Jos omaisuutta on samalla sijalla ulosmittausjärjestyksessä, omaisuutta valitaan ulosmitattavaksi noudattaen, mitä 25 §:ssä säädetään.

25 §

Ulosmittausjärjestyksestä poikkeaminen

Ulosmittausjärjestyksestä saadaan poiketa, jos:

1) asianosaiset niin sopivat;

2) siten voidaan välttää riitaisen omaisuuden ulosmittaaminen tai ulosmittaus sivullisen haitaksi;

3) omaisuus on jo aiemmin ulosmitattu tai hakijan saatava voidaan siten suorittaa heikentämättä toisen velkojan maksunsaantia;

4) tietyn omaisuuden rahaksi muuttaminen on vaikeaa tai kertymä on todennäköisesti huono taikka jos ulosmittausjärjestyksen noudattaminen muutoin aiheuttaa suorituksen olennaista vaarantumista tai viivästystä, erityisiä kustannuksia tai muuta tuntuvaa haittaa hakijalle; tai

5) velallinen osoittaa ulosmitattavaksi omaisuutta, eikä sen ulosmittaus ole vastoin 2—4 kohdassa säädettyä.

Jos hakijalla on vakuusoikeus velallisen omaisuuteen, vakuusesine tulee ulosmitata, jos muun omaisuuden ulosmittaaminen olennaisesti vaikeuttaisi toisen velkojan maksunsaantia.

Ilman velallisen suostumusta hänen vakiutinen asuntonsa saadaan ulosmitata ennen muuta omaisuutta vain painavasta syystä.

Menettely ulosmittauksessa

26 §

Ulosmittauspäätös ja kohteen yksilöinti

Omaisuus ulosmitataan ulosottomiehen tekemällä ulosmittauspäätöksellä. Päätös on viipymättä merkittävä asiakirjaan.

Ulosmitattu omaisuus on yksilöitävä ulosmittauspäätöksessä. Irtain omaisuus voidaan ulosmitata, vaikka sen sijaintipaikkaa ei tunneta, jos omaisuus voidaan sitä näkemättä riittävästi yksilöidä.

27 §

Ulosmittauksen voimaantulo ja maksukielto

Omaisuuden ulosmittaus tulee voimaan velalliseen nähden ulosmittauspäätöksellä.

Saatavan ja muun oikeuden ulosmittaus tulee voimaan suoritusvelvolliseen nähden silloin, kun hän on saanut tiedoksi kirjallisen kiellon suorittaa saatavaa tai täyttää velvoitetta muulle kuin ulosottomiehelle (*maksukielto*). Maksukiellon saaja on velvollinen noudattamaan sitä heti. Jos oikeus perustuu juoksevaan velkakirjaan tai siihen rinnastettavaan asiakirjaan, ulosmittaus tulee suori-

tusvelvolliseen nähden voimaan, kun maksukielto on annettu ja ulosottomies on saanut asiakirjan haltuunsa.

Maksukiellon sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

28 §

Jatkuva maksukielto ja maksukielto ulkomaille

Maksukielto voidaan antaa jatkuvana silloin, kun ulosmittaus koskee velallisen palkkaa taikka toistuvaa elinkeinotuloa tai muuta vastaisuudessa eräänä tuloa. Ulosmittaus tulee kunkin erän osalta voimaan silloin, kun kyseinen erä on 83 §:n mukaisesti suoritettu ulosottomiehelle.

Ulosottomies voi lähettää maksukieltoa vastaavan pyynnön myös ulkomailta olevalle suoritusvelvolliselle.

29 §

Arviointi ja luettelointi

Ulosmitattu omaisuus on arvioitava ja luetteloitava ulosmittauspäätöksessä, paitsi jos se on jo tehty aiemman ulosmittauksen tai turvaamistoimen yhteydessä. Runsaslukuiset vähäarvoiset esineet saadaan arvioida kokonaisuutena ja luetteloida pääpiirteisesti. Luetteloinnissa saadaan käyttää teknisiä tallennusmenetelmiä ja arvioinnissa tarvittaessa asiantuntijaa.

30 §

Kiinteistön ulosmittaus tuomiolla

Jos tuomiossa määrätään saatava maksettavaksi sen vakuutena olevasta kiinteistöstä, katsotaan kyseinen kiinteistö välittömästi ulosmitatuksi. Tuomioistuimen tulee heti ilmoittaa tuomiosta kiinteistön sijaintipaikan ulosottomiehelle tai tallettaa tuomiosta tieto ulosoton tietojärjestelmään sekä tehdä ilmoitus kirjaamisviranomaiselle.

Kannetta ajaneen velkojan tulee hakea kiinteistön myyntiä kuten ulosottihakemuksesta säädetään 3 luvussa. Jollei velkoja ole hakenut myyntiä, ulosottomiehen on peruutettava

ulosmittaus velallisen pyynnöstä, jos tämä osoittaa, että on kulunut vähintään kuusi kuukautta siitä, kun tuomio on tullut häneen nähden lainvoimaiseksi. Ulosottomiehen tulee ilmoittaa peruuttamispyynnöstä velkojalle ja ulosmittauksen peruuttamisesta kirjaamisviranomaiselle.

Ulosmittauksen varmistaminen

31 §

Haltuun ottaminen

Ulosottomies ottaa ulosmitatut irtaimet esineet haltuunsa. Jollei siitä aiheudu velalliselle tuntuva haittaa, esineet voidaan jättää lukiin tilaan velallisen luokse. Jollei ilmeistä hukkaamisvaaraa ole, esineet voidaan ulosmitatuiksi merkittyinä tai merkitsemättä jättää velallisen haltuun. Jos ulosmitattu omaisuus on sivullisen hallussa, ulosottomiehen tulee ottaa omaisuus haltuunsa taikka kieltää sivullista luovuttamasta omaisuutta muulle kuin ulosottomiehelle.

Ulosottomiehen tulee ottaa haltuunsa myös velalliselle kuuluvat asiakirjat, joista käy ilmi omistusoikeus ulosmitattuun omaisuuteen tai ulosmitattu saatava, sekä panttikirjat ja muut vastaavat ulosmitattua omaisuutta koskevat asiakirjat.

Jollei velallinen tai sivullinen luovuta ulosmitattua omaisuutta tai 2 momentissa tarkoitettua asiakirjaa, ulosottomies saa asettaa uhkasakon luovuttamisen tehosteeksi.

32 §

Asiakirjan kuolettaminen

Ulosottomies saa hakea asiakirjan kuolettamista, jos se on välttämätöntä ulosmittauksen toteuttamiseksi tai varmistamiseksi.

33 §

Rekisteri-ilmoitukset

Ulosottomiehen tulee heti ilmoittaa:

1) kiinteistön ja kirjatun erityisen oikeuden sekä muun kiinnityskelpoisen omaisuuden

ulosmittauksesta asianomaiselle rekisteriviranomaiselle;

2) patentin ja muun rekisteröidyn aineetoman oikeuden ulosmittauksesta asianomaiselle rekisteriviranomaiselle;

3) ulosmittauksesta sellaisen saatavan perimiseksi, jonka vakuudeksi on vahvistettu yrityskiinnitys, yrityskiinnitysrekisterin pitäjälle;

4) arvo-osuuden ja arvo-osuuteen kohdistuvan oikeuden ulosmittauksesta asianomaiselle arvo-osuusrekisterin pitäjälle;

5) vakioidun option ja termiin ulosmittauksesta kyseistä johdannaistiliä hoitavalle välittäjälle ja muussa tapauksessa asianomaiselle optioyhteisölle;

6) muun omaisuuden ulosmittauksesta muulle rekisterinpitäjälle niin kuin erikseen säädetään.

Jos muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun julkiseen rekisteriin voidaan tallettaa tieto ulosmittauksesta, ulosottomiehen tulee tarvittaessa ilmoittaa ulosmittauksesta asianomaiselle rekisterinpitäjälle.

Rekisterinpitäjille tehtävistä ilmoituksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

34 §

Tuotto ja korvaus

Ulosottomiehen tulee tarvittaessa kantaa ulosmitatusta omaisuudesta kertyvä vuokrat tai muu tulo sekä sellainen korvaus- tai muu saatava, jonka ulosmittaus kattaa, antamalla suoritusvelvolliselle maksukielto. Tällaisen tulon tai saatavan perimisestä maksukiellon saajalta on soveltuvin osin voimassa, mitä 67 §:n 1 momentissa ja 68 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään.

Ulosottomiehen tulee huolehtia kypsyneen sadon korjaamisesta, jollei 41 §:n 2 momentista muuta johdu. Sadon myynnistä säädetään 5 luvun 14 §:n 2 momentissa.

Omaisuuden myyntiä voidaan lykätä, jos hakijan saatava todennäköisesti kertyy kohdullisessa ajassa ulosmitatun omaisuuden tuotosta.

35 §

Toimitsijan asettaminen

Jos olosuhteet sitä edellyttävät, ulosottomies saa asettaa toimitsijan hoitamaan ulosmitattua omaisuutta, kantamaan tuloa tai korjaamaan sadon.

36 §

Muut varmistustoimet

Ulosottomiehen tulee järjestää ulosmitatun omaisuuden vartiointi ja suorittaa muitakin kuin 31—35 §:ssä tarkoitettuja varmistustoimia, jos se on tarpeen ulosmitatun omaisuuden arvon säilyttämiseksi, myynnin turvaamiseksi tai muutoin täytäntöönpanon tarkoituksen toteuttamiseksi. Ulosottomies ei kuitenkaan saa olla tuomioistuimessa asianosaisena, ellei toisin säädetä.

Ulosmittauksen oikeusvaikutukset

37 §

Määräämiskielto

Velallinen ei saa ulosmittauspäätöksen jälkeen hävittää taikka ilman ulosottomiehen lupaa luovuttaa tai pantata ulosmitattua omaisuutta tai muutoin määrätä siitä. Kiellon vastainen toimi on tehoton velkojiin nähden. Luovutuksensaaja tai muu sivullinen voi kuitenkin saada vilpittömän mielen suojaan niin kuin erikseen säädetään.

38 §

Määräämiskielto yhteisössä

Yhtiön tai muun yhteisön osuuden tai osakkeiden ulosmittauksen jälkeen velallinen ei saa päättää yhteisössä sellaisista tavanomaiseen liiketoimintaan kuulumattomista toimista, jotka tuntuvasti alentavat osuuden tai osakkeiden arvoa. Mitä tässä säädetään, koskee yhteisöä, jossa velallisella on omistukseen perustuva huomattava määräysvalta. Kiellon vastaisesta toimesta on voimassa, mitä 37 §:ssä säädetään.

Velallisen pyynnöstä ulosottomiehen on tehtävä päätös siitä, onko jokin toimi vastoin 1 momentissa säädettyä.

Määräämiskiellosta kuolinpesässä säädetään 78 §:ssä.

39 §

Ulosottomiehen lupa

Ulosottomies voi antaa velalliselle luvan vaihtaa ulosmitattu omaisuus muuhun omaisuuteen tai tehdä muu vastaava 37 §:ssä tarkoitettu toimi. Lupa edellyttää, että toimi on tarkoituksenmukainen eikä ilmeisesti vaaranna velkojien maksunsaantia. Jos omaisuus vaihdetaan, ulosmittaus kohdistuu sijaan tulleen omaisuuteen ja mahdolliseen hintojen erotukseen.

40 §

Tavaravaraston myynti

Jos tavaravarasto on ulosmitattu, ulosottomies voi antaa velalliselle luvan myydä siitä esineitä tavanomaisen liiketoiminnan edellyttämässä laajuudessa, jollei velkojien maksunsaanti ilmeisesti vaarannu. Ulosmittaus kohdistuu tällöin varaston myynnistä saatuun tuloon niin kuin 65 §:ssä säädetään sekä kulloinkin jäljellä olevaan varastoon.

Velallisen oikeudesta myydä ulosmitattu omaisuus säädetään muutoin 5 luvun 77 §:ssä.

41 §

Käyttörajoitus ja sadon korjaaminen

Jos ulosmitattu irtain esine on jätetty velallisen haltuun, hän saa käyttää esinettä sen tavanomaiseen tarkoitukseen, jollei ulosottomies ulosmittauspäätöksessä tai myöhemmin toisin määrää.

Velallinen saa käyttää ulosmitatulta kiinteistöltä metsää ja muita ainesosia kotitarpeiksi sekä korjata sadon, jos se kypsyy ennen myyntipäivää. Ulosmittaus kohdistuu tällöin sadon myynnistä kertyviin varoihin niin kuin 65 §:ssä säädetään.

Velkojen keskinäinen asema

42 §

Peräkkäiset ulosmittaukset

Ulosmitattu omaisuus voidaan ulosmitata myös toisen hakijan saatavasta, kunnes 5 luvun mukainen asianosaiskeskustelu tai, jollei asianosaiskeskustelua pidetä, myynti on toimitettu. Muutoin kuin myynnistä kertyneet varat tilitetään niille hakijoille, joiden saatavista varat oli ulosmitattu silloin, kun ne suoritettiin 83 §:n mukaisesti ulosottomiehelle.

43 §

Ulosmittaus ja turvaamistoimi

Täytäntöönpantu takavarikko tai muu turvaamistoimi ei estä ulosmittausta. Jos turvaamistoimi on määrätty sivullisen omistusoikeuden turvaamiseksi, omaisuus saadaan kuitenkin myydä vasta, kun turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano on peruutettu tai rauennut.

44 §

Vakuusoikeus ja erityinen oikeus

Panttioikeus tai muu vakuusoikeus velallisen omaisuuteen ei estä kyseisen omaisuuden ulosmittaamista muusta saatavasta. Velkoja, jolla on ulosmitattu omaisuus hallussaan panttioikeuden perusteella, on velvollinen antamaan omaisuuden välittömästi ulosottomiehelle. Vakuusoikeus otetaan myynnissä ja varojen jaossa huomioon niin kuin 5 ja 6 luvussa säädetään.

Omaisuuteen kohdistuva käyttöoikeus tai muu erityinen oikeus ei estä ulosmittausta. Erityisen oikeuden huomioon ottamisesta myynnissä säädetään 5 luvussa.

Tulopohja palkan ulosmittauksessa

45 §

Tulopohjan laskeminen

Ulosmitattava määrä lasketaan palkan

ulosmittauksessa velallisen tulojen ja toimeentuloetuuksien yhteismäärästä (*tulopohja*). Tulopohjaan kuuluvat kaikki velallisen saamat palkat ja luontoisedut sekä ulosmittauskelpoiset ja ulosmittauskeltottomat eläkkeet ja muut palkan sijasta maksettavat toimeentuloetuudet. Yksittäisestä ulosmittauskelpoisesta tulosta tai etuudesta saadaan tällöin ulosmitata säännönmukaista suurempi määrä. Tulopohjaan eivät kuulu 19 §:ssä tarkoitettavat avustukset, korvaukset tai muut varat.

Tulopohjasta vähennetään veron ennakonpidätys sekä velallisen maksettava työeläkemaksu ja työttömyysvakuutusmaksu. Muu kuin ennakonpidätyksellä tulosta kannettava vero, jonka velallinen on maksanut tai joka on maksuunpantu, on otettava huomioon vastaavasti.

46 §

Luontoisedut

Luontoisetujen arvo määräytyy paikkakunnalla yleisesti käyvän hinnan mukaan.

Jos luontoisetujen määrä palkasta on ilmeisesti ulosoton välttämiseksi niin korkea, ettei rahapalkasta voida ulosmitata säännönmukaista määrää, ulosottomies saa antaa työntantajalle maksukiellon niin kuin riittävä määrä palkasta maksettaisiin rahana, jollei velallinen voi osoittaa, että luontoisedut ovat tarpeen hänen ja hänen perheensä toimeentulon turvaamiseksi tai että ne muutoin ovat ilmeisen perusteltuja. Luontoisetuna pidetään myös työntantajan velalliselle myöntämää tosiasiallisesti vastikkeetonta käyttöoikeutta omaisuuteen, joka on tarkoitettu pääasiallisesti velallisen yksityiseen käyttöön.

Ennen 2 momentissa tarkoitettua päätöksen tekemistä ulosottomiehen tulee kuulla velallista ja työntantajaa sekä tarvittaessa hakijaa.

47 §

Palkan arviointi

Jos velallinen työskentelee sivulliselle kuuluvassa yrityksessä ilmeisesti ulosmittausta välttääkseen palkatta tai selvästi pienempää korvausta vastaan kuin mitä paikkakunnalla

yleisesti sellaisesta työstä maksetaan, ulosottomies saa päättää, mikä on velallisen kohtuullisen työpalkan rahamäärä. Ulosmittaus toimitetaan tästä määrästä kuten palkasta. Palkka saadaan arvioida, jollei hakijan saatavaa todennäköisesti muuten saada velalliselta kohtuullisessa ajassa perityksi.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös yksin velalliselle kuuluvaa yritystä, jos menettelyn tarkoituksena selvästi on ulosmittauksen välttäminen. Palkkaa ei kuitenkaan saa arvioida, jos osinkoa tai muuta vastaavaa etuutta voidaan ulosmitata kohtuullista palkkaa vastaava määrä.

Ennen palkan arviointia ulosottomiehen on kuultava velallista ja työnantajaa sekä tarvittaessa hakijaa.

Palkasta ulosmitattava määrä

48 §

Suojaosuus

Määräajoin maksettavan palkan ulosmittauksessa velallisen suojaosuus on velallisen itsensä osalta 19,50 euroa ja hänen elatusensa varassa olevan puolison, oman lapsen ja puolison lapsen osalta seitsemän euroa päivässä seuraavaan palkan maksupäivään asti. Suojaosuus lasketaan kuukaudessa 30 päivältä.

Puolisolla tarkoitetaan 1 momentissa avio-puolisoa ja avioliitonomaisissa olosuhteissa elävää. Velallisen elatuksen varassa olevana pidetään henkilöä, jonka saama tulo ei ylitä velallisen itsensä osalta laskettavaa suojaosuutta, ja tällaista lasta siitä riippumatta, osallistuuko myös toinen puoliso hänen elatusensa. Velallisen maksama elatusapu voidaan ottaa huomioon siten kuin 51—53 §:ssä säädetään.

Suojaosuuden määrä tarkistetaan oikeusministeriön asetuksella vuosittain siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

49 §

Määräajoin maksettava palkka

Edellä 45—47 §:ssä tarkoitettu tulopohjasta jätetään ulosmittaamatta:

1) velallisen suojaosuus ja sen lisäksi kolmasosa suojaosuuden ylittävistä palkan osasta (*tulorajaulosmittaus*);

2) kaksi kolmasosaa palkasta, jos palkka on suurempi kuin kaksi kertaa velallisen suojaosuuden määrä;

3) vähemmän kuin 2 kohdassa tarkoitettu määrä, kuitenkin vähintään puolet palkasta, jos palkka on suurempi kuin neljä kertaa velallisen suojaosuuden määrä.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarkemmat säännökset palkan määrään perustuvasta progressiivisesta asteikosta, jonka mukaan ulosmittaus toimitetaan 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetuissa tapauksissa.

Ulosmitattava määrä lasketaan 1 ja 2 momentin mukaisesti (*säännönmukainen määrä*).

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös velalliselle jo maksettua palkan määrää siltä osin kuin maksukautta on jäljellä.

50 §

Muu kuin määräajoin maksettava palkka

Muusta kuin määräajoin maksettavasta palkasta jätetään ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa kustakin palkkaerästä. Jos velallisen palkka vuoden aikana todennäköisesti muodostuu keskimäärin 49 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua suureiseksi, ulosmittaus toimitetaan mainitun kohdan mukaisesti. Velallista on tällöin kuultava.

51 §

Olenaisesti heikentynyt maksukyky

Jos velallisen maksukyky on sairauden, työttömyyden, velallisen maksaman elatusavun tai muun erityisen syyn vuoksi olenaisesti heikentynyt, palkasta ulosmitataan toistaiseksi tai määrättyä aikana säännönmukaista pienempi määrä.

Jos velallinen on ennen ulosmittausta ollut

pitkään työttömänä, palkan ulosmittausta voidaan lykätä, jollei hakijan maksunsaanti olennaisesti vaarannu. Lykkäystä voidaan antaa enintään neljä kuukautta laskettuna työsuhteen alkamisesta.

52 §

Vapaakuukausien perusteet

Sen jälkeen, kun palkan ulosmittaus on jatkunut yhtäjaksoisesti tai lähes yhtäjaksoisesti vuoden, ulosmittaus on keskeytettävä määräjaksiksi (*vapaakuukaudet*), jos:

1) ulosmittaus on toimitettu 49 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna tulorajauslosumittauksena;

2) velallisen välttämättömät asumiskustannukset tai muut elinkustannukset ovat hänelle ulosmittauksen jälkeen jäävään määrään nähden korkeat; tai

3) keskeyttämiseen on erityinen syy.

53 §

Vapaakuukausien määrä

Velalliselle on annettava tulorajauslosumittauksessa vuosittain kaksi vapaakuukautta. Muilla perusteilla vapaakuukausia annetaan velallisen pyynnöstä enintään yhteensä kolme vuosittain. Hakijan suostumuksella vapaakuukausia voidaan hakemuksen raukeamatta antaa enintään kuusi vuosittain.

Velallisella on oikeus saada vapaakuukausia siitä huolimatta, että ulosmittauksen määrää on rajoitettu 51 §:n 1 momentin mukaisesti. Samalla perusteella ei kuitenkaan voida antaa sekä vapaakuukausia että rajoittaa ulosmittauksen määrää.

Muun kuin määräajoin maksettavan palkan ulosmittaus keskeytetään vastaavasti noudattaen soveltuvin osin, mitä tässä pykälässä säädetään.

54 §

Elatusapu

Jos perittävänä on sellainen lapselle maksettava elatusapu tai siihen rinnastettava vahingonkorvaus, joka erääntyy jatkuvasti

(*juokseva elatusapu*), säännönmukaista suurempi määrä saadaan ulosmitata, jos se on tarpeen palkan maksukautta vastaavan elatusapumäärän suorittamiseksi. Jos juoksevan elatusavun lisäksi perinnässä on aiemmin erääntynyttä elatusapua tai muita saatavia, säännönmukainen ulosmittauksen määrä saadaan ylittää enintään palkan maksukautta vastaavan elatusavun määrällä. Velalliselle on kuitenkin aina jätettävä vähintään kolmasosa palkasta eikä suojaosuutta saa ulosmitata. Muusta kuin määräajoin maksettavasta palkasta tulee jättää ulosmittaamatta vähintään kolmasosa kustakin palkkaerästä.

Jos palkan ulosmittaus toimitetaan juoksevan tai erääntyneen elatusavun taikka elatusavun ja muun saatavan perimiseksi, velalliselle voidaan antaa vapaakuukausia tai 51 §:n 2 momentissa tarkoitettu lykkäys vain painavasta syystä.

55 §

Patentti ja tekijänoikeus

Korvauksesta, joka maksetaan luonnolliselle henkilölle patenttia koskevan oikeuden, tekijänoikeuden tai muun vastaavan oikeuden luovutuksesta tai käyttämisestä, jätetään ulosmittaamatta kaksi kolmasosaa kustakin erästä, jollei toisin säädetä.

Menettely palkan ulosmittauksessa

56 §

Maksukielto

Palkan ulosmittauksessa annettavassa maksukiellossa määrätään, miten ulosottoon menevä määrä lasketaan, ja maksukiellon saaja velvoitetaan maksamaan määrä ulosottomiehelle. Maksukiellossa ilmoitetaan muiden tulopohjaan vaikuttavien tulojen ja etuuskien määrä, velallisen suojaosuus sekä muut tarpeelliset tiedot.

Eri aikoina toimitettujen palkan ulosmittausten perusteella annetaan yksi maksukielto.

Maksukiellon saajan on ulosottomiehen pyynnöstä ilmoitettava 3 luvun 38 §:ssä tarkoitettu tiedoksianto-osoitteensa.

57 §

Maksukiellon voimassaolo ja muuttaminen

Maksukielto on voimassa määräajan tai toistaiseksi, kunnes ulosottomies kirjallisesti ilmoittaa palkan maksajalle maksukiellon päättymisestä. Jos maksukiellon perusteena olevat olosuhteet muuttuvat, ulosottomiehen tulee muuttaa maksukieltoa uudella maksukiellolla.

Maksukielto on voimassa 47 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa, kunnes ulosottomiehelle osoitetaan, ettei siinä tarkoitetun perinnän jatkamiseen ole enää edellytyksiä olosuhteiden muuttumisen vuoksi.

Ulosmittaus ja maksukielto ovat juoksevan elatusavun perimiseksi voimassa, kunnes velallinen on suorittanut erääntyneet erät sekä niiden lisäksi etukäteen seuraavan kuukauden elatusapumäärän ja tekee uskottavaksi, että hän vastaisuudessa täyttää elatusvelvollisuutensa.

58 §

Palkan maksajan velvollisuudet

Palkan maksajan tulee kunakin maksukautena heti ja ilman eri korvausta toimittaa palkan pidätys maksukiellon mukaisesti ja suorittaa määrä ulosottomiehelle. Määrästä saadaan vähentää tilillepanomaksu. Maksamatta jätetyn määrän perimisestä palkan maksajalta säädetään 68 §:n 1 momentissa. Valtioneuvoston asetuksella voidaan tarvittaessa säätää ajasta, jonka kuluessa palkan pidätys on toimitettava ja määrä suoritettava ulosottomiehelle.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös 46 §:n 2 momentin ja 47 §:n nojalla määrättyä palkkaa.

Ulosottomiehen tulee pyynnöstä tai havaitessaan tilanteen niin vaativan neuvoa palkan maksajaa maksukiellon noudattamisessa.

Maksusuunnitelma ja maksusopimus

59 §

Maksusuunnitelma

Ulosottomies voi palkan ulosmittauksen sijasta vahvistaa velalliselle kirjallisen maksusuunnitelman, jos velallinen tekee uskottavaksi, että hän suorittaa suunnitelman mukaisesti ulosottomiehelle säännönmukaisen tai 51—54 §:ssä tarkoitetun määrän. Ulosottomiehen tulee vaatia velalliselta vähintään kerran vuodessa selvitys tulopohjaan kuuluvista tuloista ja etuuksista.

Jos velallinen ilman hyväksyttävää syytä laiminlyö maksusuunnitelman noudattamisen tai selvityksen antamisen eikä laiminlyöntiä voida pitää merkitykseltään vähäisenä, ulosottomies voi päättää maksusuunnitelman raukeamisesta ja välittömästi ulosmitata palkan.

60 §

Asianosaisten maksusopimus

Ulosottomies voi toimittaa palkan ulosmittauksen velallisen ja hakijan tekemän kirjallisen sopimuksen (*maksusopimus*) perusteella, jos sopimus voidaan toteuttaa ulosottomenettelyssä eikä sopimusta voida pitää kohtuuttomana. Ulosottomies voi palkan ulosmittauksen sijasta antaa velalliselle luvan tehdä sopimuksen mukaiset suoritukset ulosottomiehelle.

Maksusopimuksessa asianosaiset voivat sopia ulosmittauksen määrästä, rajoittaa hakijan saatavan määrää tai ulosmittauksen kestoja taikka sopia siitä, miten varat kohdennetaan hakijan saataville tai saatavan osille. Velalliselle on kuitenkin jätävä 48 §:ssä tarkoitettu suojaisuus.

61 §

Maksusopimuksen noudattaminen

Jos maksusopimuksen tekemisen jälkeen palkka ulosmitataan muusta saatavasta, maksusopimusta ei noudateta tämän saatavan perimisen aikana.

Ulosottomies voi sopijapuolen pyynnöstä päättää, ettei maksusopimusta enää noudateta, jos:

1) toinen sopijapuoli on olennaisesti laiminlyönyt sopimuksen noudattamisen ilman hyväksyttävää syytä;

2) palkka on 1 momentin mukaisesti ulosmitattu muusta saatavasta eikä sopimusta tämän vuoksi ole perusteltu enää noudattaa; tai

3) siihen on muu perusteltu syy.

62 §

Maksusuunnitelman tai maksusopimuksen varmistaminen

Ulosottomies voi tarvittaessa toimittaa turvaavan ulosmittauksen maksusuunnitelman varmistamiseksi ja hakijan pyynnöstä myös maksusopimuksen varmistamiseksi silloin, kun palkkaa ei ulosmitata.

Varat, jotka velallinen on suorittanut maksusuunnitelman tai maksusopimuksen perusteella, katsotaan heti ulosmitatuiksi, kun ne on maksettu ulosottomiehelle 83 §:n mukaisesti.

63 §

Myynnin lykkäminen

Ulosmitatun kiinteistön tai irtaimen omaisuuden myyntiä voidaan lykätä, jos velallinen tekee uskottavaksi, että hän suorittaa hakijan saatavan ulosottomiehelle kohtuullisessa ajassa maksusuunnitelman tai maksusopimuksen mukaisesti. Ulosmittaus on tällöin voimassa turvaavana ulosmittauksena.

Elinkeinotulon ulosmittaus

64 §

Luonnollisen henkilön toistuva elinkeinotulo

Jos velallinen on elinkeinoa harjoittava luonnollinen henkilö, hänen saamastaan toistuvasta elinkeinotulosta jätetään ulosmittaamatta viisi kuudesosaa. Velalliselle voidaan jättää:

1) tätä enemmän, jos velallinen voi siten jatkaa elinkeinotoimintaa tai jos velallisen maksukyky on erityisen syyn vuoksi olennaisesti heikentynyt; tai

2) tätä vähemmän, jos sitä voidaan pitää velallisen varallisuusasemaan nähden kohtuullisena tai jos velallinen on olennaisesti laiminlyönyt elinkeinoonsa liittyviä maksuvelvoitteita.

Lisäksi noudatetaan soveltuvin osin, mitä suojaosuudesta, menettelystä sekä maksusuunnitelmasta ja maksusopimuksesta palkan ulosmittauksessa säädetään.

Tuki, jonka luonnollinen henkilö saa julkisyhteisöltä elinkeinoonsa varten, ulosmitataan 1 momentin mukaisesti. Eräiden määrätarkoitukseen myönnettyjen varojen ulosmittauskiellosta säädetään 19 §:n 1 momentin 6 kohdassa.

65 §

Muu elinkeinotulo

Kun luonnolliselta henkilöltä ulosmitataan muuta kuin toistuvaa elinkeinotuloa tai kun yhteisöltä ulosmitataan elinkeinotuloa, saadaan ulosmittauksen määrää rajoittaa, jos velallinen voi siten jatkaa elinkeino- tai liiketoimintaa eikä menettelyä voida pitää olennaisesti hakijan edun vastaisena. Lisäksi noudatetaan soveltuvin osin, mitä 59—63 §:ssä säädetään, ja jos tulo on toistuvaa, mitä menettelystä palkan ulosmittauksessa säädetään. Mitä tässä pykälässä säädetään ulosmittauksen määrän rajoittamisesta, sovelletaan myös yhteisön julkisyhteisöltä liiketoimintaansa saaman tuen ulosmittaukseen.

66 §

Elinkeinotulon ja palkkatulon yhteensovittaminen

Jos luonnollinen henkilö saa elinkeinotulon lisäksi palkkatuloa, palkan tai elinkeinotulon ulosmittausta koskevia säännöksiä noudatetaan sen mukaan, kumpi tulo on keskimäärin suurempi. Palkan osuus otetaan elinkeinotulon ulosmittauksessa huomioon noudattaen soveltuvin osin, mitä 64 ja 65 §:ssä säädetään. Elinkeinotulon osuus otetaan palkan

ulosmittauksessa huomioon noudattaen soveltuvin osin, mitä 45 §:n 1 momentissa säädetään.

Saatava ja eräät muut oikeudet

67 §

Maksukehotus ja saatavan myynti

Ulosottomies saa antaa maksukiellon saajalle kehotuksen maksaa erääntynyt ulosmittattu saatava, paitsi jos saatava on riitainen tai epäselvä.

Ulosmittattu saatava saadaan myydä, jos se saatavan myöhäisen erääntymisen tai muun syyn vuoksi on perusteltua.

Jos saatava, jota ei myydä, on pantattu tai yritys kiinnityksen kohteena, vaateiden selvittämisen ja etuoikeuden osalta noudatetaan soveltuvin osin, mitä irtaimen omaisuuden huutokaupasta 5 luvussa säädetään.

68 §

Periminen maksukiellon saajalta

Jollei maksukiellon saaja noudata todistetavasti tiedoksi saamaansa maksukieltoa, joka koskee palkkaa tai toistuvaa elinkeinotuloa, ulosottomies saa ulosmitata maksukiellon saajalta määrän, joka on maksamatta ulosottomiehelle. Ulosmittaus edellyttää, että maksukiellon saajan maksuvelvollisuus on selvä.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös muuta saatavaa, josta velallisella on ulosotoperuste tai jonka oikeellisuutta maksukiellon saaja ei kiistä. Hakijalla on oikeus ajaa kannetta maksukiellon saajaa vastaan saatavan oikeellisuuden vahvistamiseksi.

Maksukiellon saajaa on kuultava ennen kuin päätös hänen maksuvelvollisuudestaan tehdään. Päätös on annettava maksukiellon saajalle tiedoksi 3 luvun 40 ja 41 §:ssä säädettyllä tavalla.

69 §

Oikeus tuloon tai etuun

Ulosmittattua oikeutta saada sopimuksen

perusteella toiselta määräämättömän ajan tuloa tai etua ei saa myydä, vaan ulosottomies kantaa tuloa tai edun. Jos tulo tai etu on tarpeen velallisen ja hänen elatuksensa varassa olevien perheenjäsenten toimeentulon turvaamiseksi, velalliselle tulee jättää siitä käytön kohtuullisena pidettävä määrä.

70 §

Henki- ja eläkevakuutus

Henki- tai eläkevakuutus sopimukseen perustuvan oikeuden ulosmittaus koskee mahdollista vakuutuskorvausta ja vakuutuksen takaisinostoarvoa. Ulosmittauksesta annettu maksukielto on voimassa kerrallaan kolme vuotta. Ulosmittaus ei estä velallista ottamasta vakuutus sopimus lain (543/1994) 13 §:ssä tarkoitettua vapaakirjaa.

Vakuutusmaksujen peräyttämistä ulosottoon on soveltuvin osin voimassa, mitä vakuutus sopimus lain 56 §:ssä säädetään.

Yhteisomistus

71 §

Osuuden ulosmittaus

Velalliselle kuuluva osuus määräosin omistetusta kiinteistöstä tai irtaimesta omaisuudesta voidaan ulosmitata. Ulosmittauksesta tulee ilmoittaa muille yhteisomistajille.

Ulosmittauksesta silloin, kun yhteisomistus ei ole määräosaista, säädetään erikseen.

72 §

Osuuden erottaminen

Ulosottomies erottaa omaisuudesta velalliselle kuuluvan ulosmitatun osuuden. Jollei osuutta voida erottaa ulosottomenettelyssä, ulosottomies saa hakea tilan halkomista tai käynnistää omaisuuden muun jakomenettelyn niin kuin erikseen säädetään. Jakamisesta aiheutuneet kulut otetaan velallisen osuudesta.

Jollei osuuden erottaminen tai omaisuuden jakaminen ole mahdollista taikka se aiheuttaisi omaisuuden arvoon nähden korkeat kus-

tannukset tai alentaisi huomattavasti omaisuuden arvoa, ulosottomies saa myydä velallisen osuuden.

73 §

Yhteisomistusesineen ulosmittaus

Määräosin omistettu kiinteistö tai irtain esine saadaan ulosmitata, vaikkei se vastaa hakijan saatavasta, jos:

1) sen myynti todennäköisesti tuottaa velallisen osalle huomattavasti korkeamman kertymän kuin velallisen osuuden myynti;

2) hakijan saatava ei todennäköisesti kerry velallisen osuuden myynnistä; ja

3) ulosmittauksen merkitys ei ole selvässä epäsuhteessa siitä aiheutuvaan haittaan nähden.

Sen estämättä, mitä 1 momentissa säädetään, yhteisesti omistettu kiinteistö tai irtain esine saadaan ulosmitata, jos kaikki yhteisomistajat siihen suostuvat. Yhteisesti omistettua kiinteistöä ei saa ulosmitata, jos sopimus hallinnan jakamisesta on kirjattu.

Yhteisomistusesineen myynnistä säädetään 5 luvun 81—83 §:ssä.

74 §

Arvopaperiin perustuva oikeus

Mitä 73 §:ssä säädetään, koskee soveltuvin osin myös eräistä yhteisomistussuhteista annetun lain (180/1958) 1 §:n 2 momentissa tarkoitettua arvopaperiin perustuvaa yhteistä oikeutta.

75 §

Kuuleminen ja yhteisomistajan asema

Ennen 72 tai 73 §:ssä tarkoitettuja toimia ulosottomiehen tulee kuulla velallista ja yhteisomistajia.

Kun määräosin omistettu omaisuus ulosmitataan, toista yhteisomistajaa koskee soveltuvin osin, mitä velallisesta tässä ja 5 luvussa säädetään.

Kuolinpesä

76 §

Vainajan velka

Jos vainajan velasta on toimitettu ulosmittaus, omaisuutta ei saa myydä, ennen kuin kuukausi on kulunut perunkirjoituksesta tai sen määräajan päättymisestä taikka, jos omaisuus on luovutettu pesänselvittäjän hallintoon, ennen kuin velkojen maksamisesta on tehty perintökaaren (40/1965) 19 luvun 12 a §:ssä tarkoitettu sopimus tai pesänselvittäjän päätös. Omaisuus saadaan kuitenkin myydä, jos:

1) hakijalla on panttioikeus ulosmitattuun omaisuuteen;

2) kuolinpesän hallinto suostuu myyntiin; tai

3) omaisuuden arvo alentuu nopeasti tai omaisuuden hoitokulut ovat korkeat.

Kertyneiden varojen tilittämisestä säädetään 6 luvun 16 §:n 1 momentissa.

77 §

Pesäosuuden ulosmittaus

Kuolinpesän osakkaan velasta saadaan ulosmitata hänen osuutensa kuolinpesästä. Kuolinpesälle annetaan tällöin kirjallinen maksukielto, jossa pesän osakkaita ja hallintoa kielletään luovuttamasta velalliselle perinnönjaossa tulevaa omaisuutta muulle kuin ulosottomiehelle.

78 §

Määräämiskielto kuolinpesässä

Maksukiellon tiedoksisaannin jälkeen pesän omaisuutta ei saa luovuttaa eikä suorittaa pesässä muita määräämistöitä ilman ulosottomiehen lupaa. Kiellon vastaisesta toimesta on voimassa, mitä 37 §:ssä säädetään. Ulosottomiehen tulee antaa edellä tarkoitettu lupa, jollei toimi vaaranna hakijan maksunsaantia. Ulosottomiehen lupaa ei tarvita pesän selvitystoimiin. Ulosottomiehen luvasta sopimukseen perustuvaan perinnönjakoon säädetään perintökaaren 23 luvun 3 §:n 2 momentissa.

79 §

Toimet ulosmittauksen jälkeen

Ulosmitattua kuolinpesän osuutta ei saa myydä. Suoritus otetaan siitä omaisuudesta, joka tulee velalliselle perinnönjaossa. Jos velallinen on ainoa perillinen, suoritus otetaan kuolinpesään kuuluvasta omaisuudesta pesän selvityksen päätyttyä. Edellä tarkoitettu omaisuus katsotaan välittömästi ulosmitatuksi. Velalliselle tullut omaisuus saadaan myydä vasta, kun jako on lainvoimainen tai muuten lopullinen.

Ulosottomies saa tarvittaessa hakea pesän selvittäjän ja pesänjakajan määräämistä. Keretyneiden varojen tilittämisestä säädetään 6 luvun 16 §:n 2 momentissa. Hakijan oikeudesta moittia perinnönjakoa säädetään perintökaaren 23 luvun 10 §:n 3 momentissa.

80 §

Erityisjälkisäädös

Erityisjälkisäädökseen perustuva velallisen oikeus voidaan ulosmitata. Maksukielto annetaan sille, jonka on täytettävä jälkisäädös. Muutoin noudatetaan soveltuvien osin, mitä kuolinpesän osuuden ulosmittauksesta säädetään.

81 §

Perinnöstä luopuminen

Velallisen oikeutta perintöön tai testamenttiin ei saa ulosmitata, jos velallinen osoittaa, että hän on:

- 1) perittävän eläessä luopunut oikeudestaan perintöön perintökaaren mukaisesti; tai
- 2) perittävän kuoleman jälkeen antanut kirjallisen luopumisilmoituksen tiedoksi kuolinpesälle niin kuin hallintolain 57 §:n 2 momentissa säädetään; taikka
- 3) perittävän kuoleman jälkeen jättänyt luopumisilmoituksen kotipaikkansa maistraattiin tallettamista varten.

Sen jälkeen kun ulosmittauspäätos on tehty, velallinen ei voi hakijaa sitovasti luopua oikeudestaan perintöön.

Velallisen tulee viipymättä ilmoittaa luo-

pumisilmoituksen tallettamisesta pesän osakkeille ja hallinnolle.

82 §

Tietojensaanti ja läsnäolo-oikeus

Jos vainajan velasta on toimitettu ulosmitaus tai velallisen osuus kuolinpesästä on ulosmitattu, pesän osakkaat ja hallinto ovat velvollisia kysyttäessä antamaan ulosottomiehelle tiedot ja esittämään asiakirjat perunkirjoituksesta, pesänselvityksestä ja pesän taloudellisesta tilasta.

Ulosottomiehellä ja hakijalla on oikeus olla läsnä perinnönjaossa. Ulosottomiehen tulee ilmoittaa jaosta hakijalle.

Täydentävät säännökset

83 §

Maksun ajankohta

Maksu ulosottomiehelle katsotaan suoritetuksi sinä päivänä, jona se on maksettu valtion maksuliikettä hoitavan yhteisön tilille tai tilisiirto on veloitettu maksajan tililtä. Postiosoituksena maksettu suoritus katsotaan maksetuksi sinä päivänä, jona postiosoitus on annettu postin kuljetettavaksi.

Käteismaksu katsotaan suoritetuksi, kun se on maksettu vastaavalle ulosottomiehelle tai jollekin muulle paikalliselle ulosottoviranomaiselle.

5 luku

Myynti*Yleiset säännökset*

1 §

Myyntitavat

Ulosmitattu omaisuus myydään tässä luvussa säädetyssä järjestyksessä ulosottomiehen toimittamalla julkisella huutokaupalla (*huutokauppa*) taikka muulla tavalla, kuten toimeksiannolla tai vähittäin (*vapaa myynti*).

Mitä muussa laissa säädetään pakkohuuto-

kaupasta, koskee soveltuvin osin myös vapaata myyntiä.

2 §

Myyntitavan valinta

Ulosottomiehen tulee pyrkiä myynnissä hyvään tulokseen. Myyntitavan valinnassa tulee ottaa huomioon saatavissa oleva kauppahinta, myyntikustannukset ja myynnin vaatima aika. Vapaan myynnin edellytyksistä säädetään 75—79 §:ssä.

Jos käytetty myyntitapa on sallittu tämän lain mukaan, myynti voidaan kumota myyntitavan valinnan perusteella vain, jos on myyty kiinteistö tai arvokasta irtainta omaisuutta ja saatetaan todennäköiseksi, että muulla myyntitavalla olisi saatu huomattavasti korkeampi kauppahinta.

Yleiset huutokauppaehdot

3 §

Omistusoikeus

Ostaja saa huutokaupalla myytyyn omaisuuden omistusoikeuden ja oikeuden määrätä omaisuudesta, kun kauppahinta on maksettu tai, jos myynnistä on tehtävä 84 §:n 1 momentin mukaan kauppakirja, kun hän on saanut kauppakirjan.

4 §

Hallinta ja käyttö

Ostaja saa ottaa omaisuuden haltuunsa, kun kauppahinta on maksettu. Jos myynnistä on tehtävä 84 §:n 1 momentin mukaan kauppakirja, ennen kauppakirjan saamista ostaja ei saa käyttää omaisuutta sen arvoa alentavalla tavalla.

Ulosottomies säilyttää omaisuutta, kunnes ostaja saa ottaa sen haltuunsa. Jollei ostaja sen jälkeen nouda omaisuutta kohtuullisessa ajassa ja maksa säilytyskuluja, ulosottomies saa myydä omaisuuden ostajan lukuun.

Ostajalla on oikeus tarkastaa omaisuuden kunto ennen haltuun ottamista.

5 §

Virka-apu ostajalle

Ulosottomiehen tulee pyynnöstä antaa ostajalle tarpeellista virka-apua omaisuuden haltuun saamiseksi.

Jos velallinen käyttää myytyjä tiloja sen jälkeen, kun ostaja on maksanut kauppahinnan, ulosottomiehen tulee ostajan pyynnöstä toimittaa häätö. Häädössä noudatetaan soveltuvin osin, mitä 7 luvun 1—8 §:ssä säädetään. Muuttopäivä saadaan lykätä painavasta syystä, jos velallinen on sitä pyytänyt ennen huutokauppaa. Ostajaehdoksille tulee ilmoittaa, miten muuttopäivä määräytyy.

Virka-apua voidaan antaa ostajalle muutoksenhaun tai täytäntöönpanoriidan estämättä, jollei sitä erikseen kielletä tuomioistuimen antamassa keskeytysmääräyksessä.

6 §

Ostajan vastattavat saatavat ja oikeudet

Ostaja tai myyty omaisuus eivät vastaa muista kuin niistä saatavista ja oikeuksista, joiden siirtymisestä vastattavakseen ostaja on sopinut taikka joiden on ilmoitettu pysyvän voimassa tai siirtyvän ostajan vastattavaksi myynnissä.

Huoneen- tai maanvuokrasopimus, jota ei ole pysytetty myynnissä, tulee irtisanoa tai purkaa erikseen säädetyllä tavalla, jos ostaja haluaa vapautua sopimuksesta. Ostajalla on oikeus saada 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua virka-apua, jos tällainen irtisanominen tai purkaminen on toimitettu todistettavasti.

7 §

Eräistä saatavista ilmoittaminen

Ulosottomiehen tulee ennen myyntiä ilmoittaa ostajaehdoksille mahdolliset asunto-osakeyhtiölain (809/1991) 6 ja 86 §:ssä tarkoitettut maksamattomat yhtiövastikkeet ja kustannukset.

Ostajaehdoksille tulee ilmoittaa myös sellaisten selville saatujen saatavien ja maksujen määrä, joiden suorittamista sähkön tai

muun vastaavan palvelun saaminen myyntikohteeseen edellyttää.

8 §

Väite paremmasta oikeudesta

Ostajaa vastaan ei voida esittää väitettä paremmasta oikeudesta myytyyn omaisuuteen sen jälkeen, kun omistusoikeus on 3 §:n mukaan siirtynyt, paitsi jos ostaja tiesi sivullisen omistusoikeudesta. Omaisuus on kuitenkin palautettava omistajalle rikoslain voimaantulon jälkeen annetun asetuksen (39/1889) 11 §:ssä tarkoitetuissa tapauksissa.

Tilityksen keskeytyksestä säädetään 6 luvun 15 §:ssä.

9 §

Valtion korvausvastuu

Jos velkoja, muu oikeuden haltija, oikea omistaja tai ostaja on menettänyt oikeutensa tai kärsinyt vahinkoa 6 §:n, 7 §:n 1 momentin tai 8 §:n perusteella, hänellä on oikeus saada vahingonkorvausta valtion varoista.

Oikeutta korvaukseen ei kuitenkaan ole, jos asianomainen on laiminlyönyt:

1) esittää ulosottomiehelle väitteen paremmasta oikeudesta viipymättä sen jälkeen, kun hän sai tiedon oikeuttaan loukkaavasta ulosmittauksesta; tai

2) valvoa oikeutensa asianosaikeskustelussa.

Korvaus määrätään ulosottomiehen tuottamuksesta riippumatta noudattaen, mitä vahingonkorvauslaissa (412/1974) säädetään. Valtiolla on oikeus saada suorittamansa määrä vahingon aiheuttajalta sen mukaan kuin vahingonkorvauslaissa säädetään.

10 §

Velallisen velvollisuus antaa tietoja

Velallinen on kysyttäessä velvollinen ilmoittamaan ulosottomiehelle myytävään omaisuuteen kohdistuvat käyttöoikeudet ja muut oikeudet, saatavat sekä esitetyt väitteet paremmasta oikeudesta samoin kuin antamaan tiedot sellaisista omaisuuden ominai-

suuksista ja sen käyttöön vaikuttavista seikoista, joita omaisuuden laatu huomioon ottaen voidaan pitää olennaisina.

11 §

Virhe myyntikohteessa

Ulosmitattu omaisuus myydään sellaisena kuin se on. Myydyssä kiinteistössä tai arvokkaassa irtaimessa omaisuudessa katsotaan kuitenkin olevan virhe, jos:

1) omaisuus olennaisesti poikkeaa niistä tiedoista, jotka ulosottomies on myynti-ilmoituksessa tai muutoin ennen myyntiä antanut olennaisista omaisuuden ominaisuuksista tai käyttöön vaikuttavista seikoista, ja virheellisen tiedon voidaan olettaa vaikuttaneen kauppaan;

2) ulosottomies on laiminlyönyt antaa tiedon olennaisista omaisuuden ominaisuuksista tai käyttöön vaikuttavista seikoista, ja sen voidaan olettaa vaikuttaneen kauppaan; taikka

3) omaisuus on huomattavasti huonommassa kunnossa kuin ostajalla on olosuhteet huomioon ottaen ollut perusteltua aihetta edellyttää.

Virheellisen tiedon korjaamisesta säädetään 19 §:ssä.

12 §

Hinnanalennus ja kaupan kumoaminen

Ostaja saa 11 §:ssä tarkoitetun virheen perusteella vaatia hinnanalennusta tai myynnin kumoamista valittamalla myynnistä 11 luvussa säädettyssä järjestyksessä. Myynti voidaan kumota virheen perusteella, jos myynnin jääminen voimaan olisi ostajan kannalta kohtuutonta. Virhettä koskeva kysymys voidaan saattaa täytäntöönpanoriitana tuomioistuimen ratkaistavaksi niin kuin 10 luvussa säädetään.

Tilityksen keskeytyksestä säädetään 6 luvun 15 §:ssä.

13 §

Ainesosat ja tarpeisto

Irtaimesta esineestä 4 luvun 18 §:n nojalla erikseen ulosmitatut osat myydään erikseen. Kiinteistöstä saadaan myydä ainesosia ja tarpeistoa erikseen niin kuin tämän luvun 65 §:ssä säädetään.

Jos ulosottovalitus tai täytäntöönpanoriita koskee esinettä, joka saattaa kuulua myyntikohteeseen ainesosana tai tarpeistona, ulosottomies saa myydä kohteen muulta osin, jos riidanalaisella osalla on vain vähäinen merkitys.

14 §

Tuotto

Myydystä omaisuudesta kertyvä vuokra ja muu tuotto, joka erääntyy myyntipäivän jälkeen, kuuluu ostajalle. Ostaja voi kantaa tuoton vakuutta vastaan, kunnes saa ottaa omaisuuden haltuunsa, tai pyytää ulosottomiestä kantamaan tuoton lukuunsa.

Ennen myyntiä korjattu sato myydään kiinteistön kanssa tai erikseen. Ennen ulosmittausta korjattu sato saadaan myydä kiinteistön kanssa, jollei menettely tuntuvasti loukkaa muun velkojan maksunsaantia.

Yhteiset säännökset huutokaupasta

15 §

Arvon selvittäminen ja esineen kunnostus

Jos myytävänä on kiinteistö tai arvokasta irtainta omaisuutta, ulosottomiehen tulee ennen myyntiä tarkastaa omaisuuden kunto. Lisäksi tulee selvittää tällaisen omaisuuden käypä arvo, jos se on mahdollista. Tarvittaessa saadaan käyttää asiantuntijaa. Se, joka pitää omaisuutta hallussaan, on velvollinen sallimaan tarkastuksen ja arvioinnin.

Ulosottomies saa asianosaisten suostumuksetta kunnostuttaa myytävää omaisuutta, jos siitä aiheutuu vain vähän kuluja ja viivytyksiä.

16 §

Myynti-ilmoituksen julkaisutapa

Huutokauppaa koskeva myynti-ilmoitus julkaistaan yhdessä tai useammassa paikakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Lisäksi ilmoitus voidaan julkaista valtakunnallisessa sanomalehdessä, muussa julkaisussa tai tietoverkossa, jos se on tarpeen. Jos siihen on pakottava syy, ilmoituksen julkaisemisen sijasta myynnistä saadaan ilmoittaa muulla riittävän tehokkaalla tavalla.

Huutokaupasta on lisäksi erikseen ilmoitettava velalliselle ja yhteisömistajalle.

Huutokaupan peruuntumisesta tulee ilmoittaa viipymättä samalla tavalla kuin myynti-ilmoituskin on julkaistu, jos se on mahdollista.

17 §

Julkaisuaika

Myynti-ilmoitus julkaistaan viikko ennen huutokauppaa, jollei pitempi tai lyhyempi ilmoitusaika ole aiheellinen. Lisäilmoitus voidaan julkaista tarvittaessa. Jos asiassa järjestetään asianosaisskeskustelu, myynti-ilmoitus julkaistaan sen jälkeen.

18 §

Myynti-ilmoituksen sisältö

Myynti-ilmoituksessa tulee kuvata myyntikohde riittävän tarkasti ja mainita, että omaisuus on ulosmitattu. Asianosaistietoja ei julkaista. Myynti-ilmoituksen sisällöstä säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Virhe ilmoittamisessa

Jollei myynti-ilmoitusta ole julkaistu niin kuin 16 ja 17 §:ssä säädetään ja virheen voidaan olettaa vaikuttavan myyntitulokseen tai olevan muutoin merkityksellinen, ulosottomiehen tulee huolehtia uudesta ilmoittamisesta. Sama koskee 11 §:ssä tarkoitettulla ta-

valla virheellisiä tietoja sisältävää tai puutteellista ilmoitusta.

Virheen katsotaan korjaantuneen, jos virheelliset tiedot on oikaistu tai puuttuvat tiedot on annettu uudella ilmoituksella tai huutokaupan alussa.

Huutokauppa voidaan kumota, jos virhe ilmoituksen julkaisemisessa on saattanut olennaisesti vaikuttaa myynnin tulokseen. Ilmoituksen sisältöä koskevan virheen vaikutuksesta säädetään 12 §:ssä.

20 §

Myyntiesite ja omaisuuden esittely

Kiinteistöstä ja arvokkaasta irtaimesta omaisuudesta tulee laatia myyntiesite, josta käyvät ilmi omaisuuden myyntiarvoon vaikuttavat olennaiset tiedot ja myyntiehdot. Yleiset huutokauppaehdot tulee liittää myyntiesitteeseen.

Myytävän omaisuuden esittely tulee järjestää ennen myyntiä, jollei se ole tarpeetonta. Se, joka pitää myytävää omaisuutta hallussaan, on velvollinen sallimaan esittelyn.

21 §

Ostajaehdokkaille annettavat tiedot

Huutokaupan alussa ulosottomiehen tulee kuvata myyntikohde. Arvokkaat ainesosat ja tarpeistoesineet tulee mainita erikseen. Lisäksi tulee ilmoittaa:

- 1) tarpeelliset asianhallintatiedot;
- 2) tarjousten esittämistapa;
- 3) myyntijärjestys;
- 4) mahdollinen alin hyväksyttävä tarjous;
- 5) mahdolliset ostajan vastattavaksi siirtyvät velvoitteet ja häntä sitovat oikeudet;
- 6) 7 §:ssä tarkoitettut saatavat;
- 7) maksuaika ja muut maksuehdot;
- 8) muut tarpeelliset tiedot.

Yleisten huutokauppaehtojes ja laaditun myyntiesitteen tulee olla ostajaehdokkaiden nähtävillä ja saatavilla.

22 §

Tarjousten esittäminen

Tarjoukset esitetään huutokaupassa nostotarjouksina. Ulosottomies voi sallia, että nostotarjouksia esitetään puhelimitse tai sähköisesti, taikka järjestää tarjoamisen usealla paikkakunnalla samanaikaisesti.

Ulosottomies saa pyytää ennen huutokauppaa kirjallisia tarjouksia. Ne otetaan huomioon huutokaupassa nostotarjouksina, ja ne sitovat esittäjänsä, kunnes ensimmäinen huutokauppa on toimitettu. Käsirahasta on voimassa, mitä 24 §:ssä säädetään.

23 §

Vähimmäishinta

Ulosottomies ei saa hyväksyä korkeinta tarjousta kiinteistön tai arvokkaan irtaimen omaisuuden huutokaupassa, jos hän arvioi, että tarjous alittaa selvästi omaisuuden käyvän hinnan paikkakunnalla.

Korkeinta tarjousta ei saa hyväksyä, jos se alittaa jalometallin arvon tai muun omaisuuden vastaavan päivän hinnan. Arvopapereita tai arvo-osuuksia ei saa myydä huutokaupalla alle myyntipäivää lähinnä edeltäneen julkistetun ostonoteerauksen.

Jollei korkeinta tarjousta hyväksytä, järjestetään uusi huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää tai ulosottomies arvioi, ettei uudessa myynnissä saada lisäkulut huomioon ottaen korkeampaa kertymää. Jollei uutta myyntiä järjestetä tai jollei omaisuus tule myydyksi toisellakaan kerralla, ulosmittaus peruutetaan.

24 §

Maksuehdot

Ulosottomies saa antaa tarvittaessa ostajalle maksuaikaa enintään kuusi viikkoa. Ostajan on heti suoritettava ulosottomiehen määräämä, enintään 20 prosentin osuus kauppahinnasta (*käsiraha*). Ulosottomiehen ei tarvitse vaatia käsirahaa selvästi maksukykyiseksi arvioimaltaan ostajalta. Käsirahaksi kelpaa käteinen raha, siihen rinnastuva mak-

suväline ja vakuus.

Ostajan tulee suorittaa kauppahinnalle korkoa maksuajalta korkolain 3 §:n 2 momentin mukaisesti huutokauppapäivästä lukien. Maksuajan päätyttyä korkoa on suoritettava korkolain 4 §:n 1 momentin mukaisesti, kunnes kauppahinta on maksettu tai uusi huuto-kauppa on toimitettu.

25 §

Ostajan korvausvelvollisuus

Jollei ostaja maksa kauppahintaa maksu-ai- kana, toimitetaan uusi huuto-kauppa. Jos osta- ja maksuajan kuluessa näyttää saaneensa velkojalta lisämaksuaikaa tai ottaneensa saa- tavia vastattavakseen 36 tai 57 §:n mukaises- ti, kauppahinta katsotaan ulosotossa siltä osin suoritetuksi.

Ostajan on korvattava erotus, jos korkein tarjous jää uudessa huuto-kaupassa alemmaksi kuin edellisessä huuto-kaupassa tehty korkein tarjous siihen lisättynä 24 §:n 2 momentissa tarkoitettu korko. Jos tarjous nousee tätä kor- keammaksi, ostajalla ei ole oikeutta ylijää- mään. Ostajan on korvattava myös kulut jäl- kimmäisestä huuto-kaupasta, jollei niitä saada ylijäämästä.

Ulosottomiehen tulee periä mainittu korva- us käsirahasta tai ostajan muusta varallisuus- desta, jos se kohtuullisessa ajassa käy päinsä. Muussa tapauksessa korvaus peritään myö- hemmin ulosottomiehen päätöksen nojalla velkojan hakemuksesta.

26 §

Ehdollinen saanto

Jos velallinen on sopimuksen mukaan saa- nut omaisuuden ehdollisesti ja ehtona on kauppahinnan maksaminen, omaisuus myy- dään ehtoa säilyttämättä. Kiinteistön myynti ehtoa säilyttämättä edellyttää, että myyjä on vaatinut maksua asianosaikeskustelussa. Myyjän oikeudesta saada suoritus kauppahinnasta säädetään 34 ja 47 §:ssä.

Muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa velallisen ehdollisesti sama omaisuus myydään ehto säilyttäen, ja ostaja vastaa luovutukseen perustuvista velvoitteis-

ta velallisen sijasta.

Omaisuus myydään ehtoa säilyttämättä, jos hakijalla on omaisuuteen panttioikeus. Myynnin sijasta myyjä, velallinen ja ne vel- kojat, joiden oikeutta se koskee, voivat sopia omaisuuden palauttamisesta myyjälle.

27 §

Sopimus huuto-kaupan ehdoista ja etuoikeu- desta

Niiden suostumuksella, joiden oikeutta se koskee, ulosottomies saa menetellä toisin kuin yleisistä huuto-kauppaehdoista, myynti- järjestyksestä, etuoikeudesta tai huuto-kaupan ehdoista säädetään. Yleisistä huuto-kauppa- ehdoista ei kuitenkaan saa poiketa ostajan vahingoksi.

Kertyneiden varojen jakosopimuksesta säädetään 6 luvun 11 §:ssä.

Irtaimen omaisuuden huuto-kauppa

28 §

Soveltamisala

Tämän luvun 29—38 §:ää sovelletaan muun irtaimen omaisuuden kuin aluksen huuto-kaupassa. Aluksen huuto-kaupasta sää- detään 72—74 §:ssä.

29 §

Vaateiden selvittäminen

Ennen irtaimen omaisuuden huuto-kauppaa ulosottomiehen tulee selvittää:

1) asianomaiseen rekisteriin kirjatut pantti- oikeudet, kiinnitykset ja yritys-kiinnitykset, jos myytävänä on irtainta omaisuutta, johon saattaa kohdistua kirjattu oikeus, sekä tällai- sen saatavan määrä;

2) saatavan määrä, jos omaisuus on vakuu- tena jonkun hallussa tai omaisuuteen kohdis- tuu kirjaamaton panttioikeus;

3) ehdolliseen luovutukseen perustuva myyjän kauppahintasaatava;

4) myynnissä pysytettävä ehto, jos omai- suus myydään ehto säilyttäen.

Jos ulosottomies arvioi, ettei jäljelle jäävä

kiinnitetty omaisuus riittää yrityskiinnityksen täydeksi vakuudeksi, ulosottomiehen tulee tiedustella yrityskiinnityksen haltijalta, vaatiiko tämä suoritusta kauppahinnasta.

30 §

Vaateiden ilmoittaminen

Asianosaisen tulee ilmoittaa saatavansa tai muu 29 §:ssä tarkoitettu vaateensa ulosottomiehelle tämän asettamassa kohtuullisessa määräajassa.

31 §

Asianosaiskeskustelu

Jos esitetyt vaatimukset ovat ristiriidassa keskenään, vaade on jätetty ilmoittamatta, joku kiinnitysvelkojista on jäänyt tuntemattomaksi tai jos se on muusta syystä tarpeen, ulosottomiehen tulee järjestää asianosaiskeskustelu. Siinä noudatetaan soveltuvin osin, mitä asianosaiskeskustelusta kiinteistön huutokaupassa säädetään. Kuulutus asianosaiskeskustelusta on julkaistava vain, jos joku asianosaisista on jäänyt tuntemattomaksi.

32 §

Asianosaisluettelo

Jos myynnissä tulee otettavaksi huomioon 29 §:ssä tarkoitettuja saatavia tai oikeuksia taikka jos se on muusta syystä tarpeen, ulosottomiehen tulee laatia asianosaisluettelo. Siihen merkitään saatavat etuoikeusjärjestyksessä ja mahdollinen alin hyväksyttävä tarjous. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä asianosaisluettelosta kiinteistön huutokaupassa säädetään.

33 §

Etuoikeusjärjestys

Irtaimen omaisuuden kauppahinnasta suoritetaan ensin täytäntöönpanokulut sekä mahdollinen myyntimaksu ja konkurssilain (120/2004) 17 luvun 7 §:ssä tarkoitettu kor-

vaus. Tämän jälkeen saatavat suoritetaan erikseen säädetyssä etuoikeusjärjestyksessä.

34 §

Alin hyväksyttävä tarjous

Alimman hyväksyttävän tarjouksen tulee irtaimen omaisuuden huutokaupassa peittää täytäntöönpanokulut ja mahdollinen myyntimaksu sekä pantin tai pidätysoikeuden haltijan saatava etuoikeutetulta määrältä, jos tällä on oikeus pitää omaisuus hallussaan tai panttauksesta on tehty omaisuuden hallintaa vastaava kirjaus. Sama koskee velalliselle kuuluvan määräosan myyntiä.

Jos myydään 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu omaisuus, myyjän kauppahintasaatavan tulee peittyä.

Mitä 1 tai 2 momentissa säädetään, ei koske hakijan saatavaa.

35 §

Uusi myynti

Jollei alinta hyväksyttävää tarjousta saada, järjestetään uusi huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. Viimeksi mainitussa tapauksessa tai, jollei omaisuus tule myydyksi toisellakaan kerralla, ulosmittaus peruutetaan.

36 §

Vastattavaksi ottaminen

Ostaja voi sopia velkojan kanssa siitä, että panttisaatavan pääoma siirtyy myyntipäivästä ostajan vastattavaksi kauppahinnan vähennyksenä. Saatava siirtyy ostajan henkilökohtaisesti vastattavaksi, jolleivät asianomaiset muuta sovi. Velallinen ei enää vastaa siirryneestä saatavasta.

37 §

Huutokaupan vaikutukset

Panttioikeus ja muu oikeus myytyyn irtaimen omaisuuteen raukeaa huutokaupassa,

jollei omaisuutta ole myyty oikeus säilyttäen tai saatavaa oteta vastattavaksi.

38 §

Tarkoituksenmukainen kokonaisuus

Irtain omaisuus myydään esineittäin. Tarkoituksenmukainen kokonaisuus saadaan kuitenkin myydä yhdessä tai erissä, jollei omaisuuteen kohdistu keskenään erilaisia vakuusoikeuksia.

Jos myytävä omaisuus on arvokasta, ulosottomiehen tulee kuulla asianosaisia myyntijärjestyksestä.

Asianosais selvittely kiinteistön huutokaupassa

39 §

Vaateiden selvittäminen

Ennen kiinteistön huutokauppaa ulosottomiehen tulee selvittää:

- 1) lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä pantti-oikeudet ja erityiset oikeudet;
- 2) hallinnan perusteella huomioon otettavat kirjaamattomat erityiset oikeudet;
- 3) ehdolliseen luovutukseen perustuva myyjän kauppahintasaatava;
- 4) myynnissä pysyttävä ehto, jos omaisuus myydään ehto säilyttäen.

40 §

Asianosaiskeskustelun ajankohta ja kutsu

Asianosaiskeskustelu tulee järjestää viimeistään kaksi viikkoa ennen kiinteistön huutokauppaa.

Asianosaiskeskusteluun kutsutaan velallinen, hakija ja yhteisomistajat sekä kaikki tunnetut velkojat ja erityisen oikeuden haltijat, joilla on panttioikeus tai muu asianosaisluetteloon merkittävä oikeus (*asianosaiskeskustelun asianosaiset*).

Kutsu asianosaiskeskusteluun on lähetettävä viimeistään neljä viikkoa ennen keskustelua.

41 §

Kutsun sisältö

Kutsussa tulee olla:

- 1) tarpeelliset asianhallintatiedot;
- 2) keskeiset tiedot asianosaiskeskustelusta ja kuulutuksesta;
- 3) kehoitus oikeuden haltijoille ilmoittaa asianosaiskeskustelussa tai kirjallisesti sitä ennen saatavansa tai muu oikeutensa (*valvonta*);
- 4) kehoitus esittää velkakirja tai muu mahdollisesti oikeuden perusteena oleva asiakirja.

Kutsussa tulee ilmoittaa 53 §:ssä säädetyistä myöhästymisen seurauksista ja siitä, ettei huomautuksia tai vaatimuksia valvonnoista, myyntiehdosta tai myyntijärjestyksestä oteta huomioon asianosaiskeskustelun jälkeen.

42 §

Kuulutus

Asianosaiskeskustelusta tulee julkaista kuulutus paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä viimeistään neljä viikkoa ennen keskustelua.

Kuulutus on lisäksi julkaistava 1 momentissa mainitussa ajassa virallisessa lehdessä, jollei kaikkia asianosaisluetteloon merkittäviä oikeuksia ole selvitetty tai kutsua ei ole voitu toimittaa kaikille asianosaiskeskustelun asianosaisille. Kuulutuksen julkaisemisesta kuulutusrekisterissä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Kuulutuksessa tulee ilmoittaa keskeiset 41 §:ssä tarkoitetut tiedot. Velallisen tai muun omistajan nimi ja syntymävuosi saadaan julkaista 2 momentissa tarkoitetussa kuulutuksessa.

43 §

Asianosaiskeskustelun toimittaminen

Asianosaiskeskustelussa ulosottomiehen tulee:

- 1) selostaa tarpeelliset asianhallintatiedot, 39 §:ssä tarkoitetut selvitykset ja olennaiset myyntiehdot;

2) ilmoittaa, mikä on 55 §:ssä tarkoitettu hakijan saatava;

3) tehdä selkoa etukäteen toimitetuista kirjallisista valvonnoista ja pitää niitä nähtävillä;

4) kehottaa asianosaisia valvomaan saatavansa tai oikeutensa ja luovuttamaan valvonta-asiakirjat;

5) kehottaa asianosaisia esittämään mahdolliset riitautukset;

6) kehottaa asianosaisia tekemään mahdolliset huomautukset ja vaatimukset myyntiehdosta, myyntikohteesta ja myyntijärjestyksestä.

Jos siihen on aihetta, jatkettu asianosaiskeskustelu voidaan järjestää sopivalla tavalla.

44 §

Asianosaisluettelo

Asianosaiskeskustelussa tai viipymättä sen jälkeen ulosottomies laatii asianosaisluettelon, johon merkitään:

1) saatavat ja muut oikeudet 47—52 §:ssä säädettyllä tavalla;

2) alin hyväksyttävä tarjous;

3) 55 §:ssä tarkoitettu hakijan saatava;

4) yhteisomistajien määräosat, jos myydään yhteisesti omistettu kiinteistö.

Asianosaisluettelo on toimitettava asianosaiskeskustelun asianosaisille hyvissä ajoin ennen huutokauppaa.

45 §

Kirjallinen valvontamenettely

Ulosottomies saa laatia asianosaisluettelon ilman asianosaiskeskustelua, jollei keskusteluun ilmene tarvetta. Siinä tapauksessa ulosottomies asettaa määräpäivän ja kehottaa asianosaisia viimeistään määräpäivänä valvomaan oikeutensa, antaa esitetyt valvonnat muille asianosaisille tiedoksi ja samalla ilmoittaa määräpäivän, jolloin mahdolliset riitautukset ja myyntiä koskevat huomautukset tulee viimeistään esittää. Yksinkertaisessa asiassa, jossa kaikki asianosaiset tunnetaan, kuulutusta ei tarvitse julkaista.

Valvonnoille tulee varata vähintään neljän viikon määräaika laskettuna valvontakeho-

tuksen lähettämisestä ja riitautuksille vähintään kahden viikon määräaika laskettuna valvontojen lähettämisestä tiedoksi.

Muutoin kirjallisesta valvontamenettelystä on soveltuvin osin voimassa, mitä asianosaiskeskustelusta säädetään.

46 §

Asianosais selvittely uudessa huutokaupassa

Jos toimitettavaksi tulee uusi huutokauppa, saatavat merkitään asianosaisluetteloon aiemman luettelon mukaisesti. Jos kuitenkin joku oikeuden haltijoista ilmoittaa viimeistään kaksi viikkoa ennen uutta huutokauppaa haluavansa valvoa oikeutensa uudelleen tai huomioon otettavaksi tulee uusia vaateita, uusi asianosaiskeskustelu tulee siltä osin järjestää.

47 §

Etuoikeusjärjestys

Kiinteistön huutokaupassa saatavilla ja erityisillä oikeuksilla on etuoikeus (*etuoikeus-saatava*) seuraavassa järjestyksessä:

1) täytäntöönpanokulut, myyntimaksu ja konkurssilain 17 luvun 7 §:ssä tarkoitettu korvaus;

2) saatavat, joiden vakuutena on kirjattu kakisäiteinen panttioikeus kiinteistöön, keskenään samalla etuoikeudella;

3) saatavat, joiden vakuutena on kiinnitykseen perustuva panttioikeus kiinteistöön, ja kiinteistöön kirjatut erityiset oikeudet lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin osoittamalla keskinäisellä etuoikeudella;

4) kiinteistöön kohdistuvat kirjaamattomat eläke-, vuokra- tai muut käyttöoikeudet, jos oikeuden haltija on ottanut kiinteistön tai sen osan hallintaansa ennen ulosmittausta, niin että aikaisemmin perustetulla oikeudella on etuoikeus;

5) ehdolliseen luovutukseen perustuva 26 §:n 1 momentissa tarkoitettu kauppahintasaatava.

Etuoikeus saatavien jälkeen suoritetaan sellaiset muut saatavat, joiden suorittamiseksi kiinteistö on ulosmitattu (*etuoikeudeton saatava*). Etuoikeudettomilla saatavilla on kes-

kenään sama etuoikeus, jollei velkojien maksunsaantijärjestyksestä annetussa laissa (1578/1992) toisin säädetä.

48 §

Panttisaatava

Asianosaisluettelo on merkittävää panttisaatavan valvottu pääoma sekä sille huutokaupapäivään asti laskettu korko ja muut liitännäiskustannukset. Ne merkittävää panttisaataviksi enintään panttikirjan rahamäärään. Ylimenevä osa merkittävää etuoikeudettomaksi saatavaksi, jos kiinteistö on siitä ulosmitattu.

Jos panttikirjan rahamäärä on suurempi kuin panttisaatava, erotusta ei oteta huomioon.

49 §

Valvomaton ja ehdollinen saatava sekä keskenäinen kirjaus

Valvomatta jäänyt kiinnitykseen perustuva panttisaatava merkittävää asianosaisluettelo on lainhuuto- ja kiinnitysrekisteristä ilmenevään määrään. Velallisen hallussa olevaa panttikirjaa ei oteta huomioon.

Ehdollinen saatava merkittävää valvonnan mukaisesti.

Panttisaatava merkittävää luettelo on, vaikka kiinnitystä koskevaa hakemusta ei ole lainvoimaisesti ratkaistu. Merkintää ei tehdä, jos hakemus on jätetty lepäämään ulosmittauksen tai turvaamistoimen vuoksi.

50 §

Riitainen saatava

Ulosottomiehen tulee hylätä saatavaa koskeva valvonta viran puolesta, jos valvonta on selvästi perusteeton. Jos muussa tapauksessa valvonta on riitautettu, ulosottomies tekee päätöksen saatavan määrästä ja merkitsee sen asianosaisluettelo on. Jos päätös poikkeaa valvonnasta, saatava merkittävää lisäksi ehdollisesti valvonnan mukaisesti.

51 §

Erityinen oikeus

Kiinteistöön kirjattu erityinen oikeus merkitään asianosaisluettelo on kirjauksen mukaisesti ja muu erityinen oikeus valvonnan perusteella.

Erityinen oikeus merkitään asianosaisluettelo on arvoa määräämättä. Kiinteistöön kirjattu oikeus saada kiinteistöstä määrätty rahatai tavaramääräinen etu merkitään asianosaisluettelo on pääomaksi arvioituna, jollei oikeus kuulu alimpaan hyväksyttävään tarjoukseen.

Mitä 49 §:n 3 momentissa ja 50 §:ssä säädetään, koskee soveltuvin osin erityistä oikeutta. Riitaista oikeutta ei kuitenkaan merkittävästi ehdollisesti asianosaisluettelo on.

52 §

Pantattu käyttöoikeus

Pantattu vuokraoikeus tai muu käyttöoikeus kiinteistöön myydään kirjatus sopimuksen mukaisena siihen kuuluvine rakennuksineen ja laitteineen, vaikka käyttöoikeus on maa-kaaren 19 luvun 4 tai 5 §:n mukaan muuttunut tai lakannut kesken sopimuskauden.

53 §

Myöhästynyt valvonta

Jollei velkoja valvo kiinnitykseen perustuva panttisaatavaansa asianosaiskeskustelussa, häneltä peritään erikseen säädetty ulosottomaksu. Jos muu saatava tai muu kuin kirjattu oikeus valvotaan asianosaiskeskustelun jälkeen, mutta viimeistään viikko ennen myyntiä, valvonta otetaan huomioon, jos myöhästymiseen on hyväksyttävä syy. Tämän jälkeen valvonta tuottaa oikeuden vain ylijäämään.

Ulosottomiehen tulee varata muille asianosaiskeskustelun asianosaisille asianmukainen tilaisuus riitauttaa myöhästynyt valvonta.

Menettely kiinteistön huutokaupassa

54 §

Alin hyväksyttävä tarjous

Alimman hyväksyttävän tarjouksen tulee kiinteistön huutokaupassa peittää täytäntöönpanokulut ja myyntimaksu sekä sellaiset etuoikeussaatavat, joilla on parempi etuoikeus kuin 55 §:ssä tarkoitettulla hakijan saatavalla. Määrästä vähennetään mahdollinen kiinteistöstä kannettu tulo.

Panttisaatava, joka kohdistuu myös toiseen kiinteistöön, otetaan huomioon täysimääräisesti alimmassa hyväksyttävässä tarjouksessa.

55 §

Hakijan kieltäminen

Hakijalla on oikeus kieltää kiinteistön myynti, jollei hänen etuoikeussaatavansa peity. Määrävä on se hakijan tai hakijoiden etuoikeussaatavista, jolla on paras etuoikeus ja josta on kiinteistön myyntiin oikeuttava ulosottoeruste.

56 §

Uusi myynti

Jollei tarjousta hyväksytä 54 tai 55 §:n nojalla, järjestetään uusi huutokauppa tai vapaa myynti, paitsi jos hakija sen kieltää. Viimeksi mainitussa tapauksessa tai, jollei omaisuus tule myydyksi toisellakaan kerralla, ulosmittaus peruutetaan.

57 §

Vastattavaksi ottaminen

Ostaja voi sopia velkojan kanssa, että kiinnitykseen perustuvan panttisaatavan pääoma siirtyy myyntipäivästä ostajan vastattavaksi kauppahinnan vähennyksenä. Saatava siirtyy ostajan henkilökohtaisesti vastattavaksi, jolleivät asianomaiset muuta sovi. Velallinen ei enää vastaa siirtyneestä saatavasta.

Ostajan vastattavaksi ei voida siirtää 49 tai

50 §:ssä tarkoitettuja saatavia. Yhteiskiinnitykseen perustuva panttisaatava voi siirtyä vain, jos kaikki yhteisesti kiinnitetyt kiinteistöt on myyty yhdessä.

58 §

Eriyisen oikeuden pysyttäminen

Kiinteistö tarjotaan ensin ehdolla, että erityiset oikeudet pysyvät voimassa. Jollei korkein tarjous peitä saatavaa, jolla on parempi etuoikeus kuin erityisellä oikeudella, eikä erityinen oikeus kuulu alimpaan hyväksyttävään tarjoukseen, kiinteistö tarjotaan kyseistä erityistä oikeutta pysyttämättä. Vaikka tarjous nousisi tällöin korkeammaksi, aiempi tarjous hyväksytään, jos oikeuden haltija maksaa erotuksesta sen osan, joka kuuluu paremmalla etuoikeudella olevalle saatavalle.

59 §

Huutokaupan vaikutukset

Panttioikeus ja muu oikeus myydyyn kiinteistöön raukeaa huutokaupassa, jollei omaisuutta ole myyty oikeus säilyttäen tai saatavaa oteta vastattavaksi.

Usean velalliselle kuuluvan kiinteistön myynti ja muita erityistilanteita

60 §

Velallisen osoittama myyntijärjestys

Jos myydään useita velalliselle kuuluvia kiinteistöjä, velallinen saa osoittaa, missä järjestyksessä ne myydään, jollei 61 ja 62 §:stä muuta johdu. Velallisen on ilmoitettava myyntijärjestys viimeistään asianosaiskeskustelussa.

61 §

Yhteisesti kiinnitetyt kiinteistöt

Velalliselle kuuluvat yhteisesti kiinnitetyt kiinteistöt tarjotaan ensin yhdessä ja sen jälkeen erikseen. Erillistarjoukset hyväksytään, jos ne ylittävät yhteistarjouksen tai jos velal-

linen sitä vaatii ja kaikki etuoikeussaavat ja hakijan saatava peittyvät. Kiinteistöille määrätään yhteinen alin hyväksyttävä tarjous.

Jollei jostakin kiinteistöstä esitetä erillistarjousta, mutta erillistarjoukset silti ylittävät yhteistarjouksen, kyseinen kiinteistö jää myymättä.

62 §

Tarkoituksenmukainen kokonaisuus

Jos velalliselle kuuluvat kiinteistöt muodostavat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden, ne tarjotaan ensin yhdessä ja sitten erikseen. Yhteistarjous hyväksytään, jos se on suurempi kuin erillistarjousten summa ja esitettyjen erillistarjousten suhteessa kiinteistöille jaettuna peittää kunkin kiinteistön alimman hyväksyttävän tarjouksen. Erillistarjoukset kuitenkin hyväksytään, jos velallinen sitä vaatii ja kaikki etuoikeussaavat ja hakijan saatava peittyvät.

63 §

Kiinteistön myynti määräaloina

Velalliselle kuuluva kiinteistö saadaan tarjota määräaloina noudattaen soveltuvin osin, mitä 61 §:ssä säädetään.

64 §

Määräosan myynti

Jos myydään velalliselle kuuluva määräosa kiinteistöstä, alimpaan hyväksyttävään tarjoukseen lasketaan täysimääräisesti panttisaatava, joka kohdistuu koko kiinteistöön.

65 §

Määräalan, ainesosan ja tarpeiston erikseen myynti

Ulosmitatusta kiinteistöstä saadaan tarjota määräala, ainesosia tai tarpeista erikseen, jos se on tarkoituksenmukaista tai turvaa velallisen asumisen. Erikseen myynti edellyttää velallisen ja niiden oikeuden haltijoiden suostumusta, joiden oikeutta se koskee.

Erikseen myytävä kohde tarjotaan vapaana rasiuksista, eikä alinta hyväksyttävää tarjousta määrätä. Kauppahinnan jakamisesta säädetään 6 luvun 8 §:ssä.

Kiinteistö on myynnin jälkeen tarvittaessa pidettävä kohtuullisen ajan ulosmitattuna ostajan aseman turvaamiseksi. Ennen puuston myyntiä on tehtävä metsälain (1093/1996) 14 §:ssä tarkoitettu metsänkätöilmoitus. Puustoa saadaan myydä myös metsänhakkuoikeuden luovutuksena.

66 §

Oikeuden myynti kiinteistön kanssa

Oikeus, johon kiinteistön sähkönsaanti perustuu tai joka muutoin välittömästi palvelee myytävää kiinteistöä, saadaan myyntituloksen parantamiseksi myydä kiinteistön kanssa, jollei menettely tuntuvasti loukkaa muun velkojan maksunsaantia.

Usean eri omistajille kuuluvan kiinteistön myynti

67 §

Myynti vastuujärjestyksessä

Jos panttioikeus kohdistuu kiinteistönmuodostuksen vuoksi eri omistajille kuuluviin kiinteistöihin, jotka on ulosmitattu yhteisen panttisaatavan suorittamiseksi, kiinteistöt myydään seuraavassa järjestyksessä:

- 1) velallisen kiinteistö;
- 2) kantakiinteistö;
- 3) lohkokiinteistö;
- 4) hakijan osoittama kiinteistö, jollei 1—3 kohdassa tarkoitettua järjestystä voida määrätä.

Myöhemmin lainhuudatettu lohkokiinteistö myydään ennen aikaisemmin lainhuudatettua. Jollei lainhuutoa ole haettu mihinkään niistä tai lainhuutoa on haettu samana päivänä, ensin myydään myöhemmin luovutettu lohkokiinteistö.

Mitä tässä pykälässä säädetään lohkokiinteistöstä, koskee myös määräalaa.

68 §

Tarjousten hyväksyminen

Edellä 67 §:ssä tarkoitettussa myynnissä kiinteistökohtaiset korkeimmat tarjoukset hyväksytään ehdollisesti. Tarjoukset hyväksytään lopullisesti, jos tarjousten yhteismäärä peittää sellaiset yhteiset kiinnitykset ja erityiset oikeudet, joilla on parempi etuoikeus kuin hakijan saatavalla.

69 §

Takautumisvaatimuksen panttioikeus

Jollei yhteistä panttisaatavaa ole voitu suorittaa 67 §:ssä säädettyssä järjestyksessä, koska jokin kiinteistöistä on myyty muun saatavan suorittamiseksi, myydyn kiinteistön omistanut saa ilman eri sitoumusta panttioikeuden edellä vastuujärjestyksessä oleviin kiinteistöihin. Panttioikeus on takautumisvaatimuksen vakuutena siitä määrästä, joka on maksettu kauppahinnasta yhteisen panttisaatavan suorittamiseksi.

70 §

Hakemuksesta yhteisesti kiinnitetyt kiinteistöt

Jos hakemuksesta yhteisesti kiinnitetyt kiinteistöt kuuluvat eri omistajille, ensin on myytävä velallisen kiinteistö ja sen jälkeen hakijan osoittamat kiinteistöt.

71 §

Määräosin omistettu kiinteistö

Määräosin omistettu kiinteistö myydään kokonaisuutena, jos hakijan saatavan vakuutena on panttioikeus koko kiinteistöön. Alimmasta hyväksyttävästä tarjouksesta on voimassa, mitä 54 §:ssä säädetään.

Määräosat tarjotaan erikseen, jos joku yhteisomistajista sitä pyytää tai siihen on erityinen syy. Erillistarjoukset hyväksytään, jos ne ylittävät koko kiinteöstä tarjotun hinnan taikka jos yhteisomistaja sitä vaatii ja erillistarjoukset peittävät etuoikeussaatavat.

Muun määräosin omistetun kiinteistön myynnistä säädetään 82 §:ssä.

Aluksen huutokauppa

72 §

Kiinteistöä koskevien säännösten soveltaminen

Mitä tässä luvussa säädetään kiinteistön huutokaupasta ja kiinteistöä, koskee soveltuvin osin aluksen huutokauppaa ja alusta. Alinta hyväksyttävää tarjousta ei kuitenkaan määrätä. Etuoikeusjärjestyksestä säädetään erikseen.

Mitä aluksella tarkoitetaan, säädetään 4 luvun 3 §:n 1 momentissa.

73 §

Asianosaisluettelo

Meripanttioikeuden merkitsemisestä asianosaisluetteloon säädetään merilain (674/1994) 3 luvussa. Saatavista, joiden osalta laivanisännän vastuu on merilain 9 luvun mukaan rajoitettu, asianosaisluetteloon merkitään sekä saatavan täysi määrä että se määrä, josta laivanisäntä on vastuussa.

74 §

Aluksen osuus

Osuus alukseen myydään ehdolla, että koko alukseen kohdistuvat panttioikeudet pysyvät voimassa.

Vapaa myynti

75 §

Yksityisen toimittama julkinen huutokauppa

Ulosottomies saa antaa irtaimen omaisuuden luotettavan huutokaupantoinittajan myytäväksi julkisella huutokaupalla. Ulosottomiehen tulee ilmoittaa mahdollinen 23 §:ssä tarkoitettu vähimmäishinta ja 34 §:n mukainen alin hyväksyttävä tarjous sekä antaa tarvittavat muut huutokauppaa koskevat ohjeet.

Myynnin toimittajasta on voimassa, mitä 3 luvun 110 §:ssä säädetään toimitsijasta.

76 §

Ulosottomiehen toimittama vapaa myynti

Ulosottomies saa myydä irtaimen tai kiinteän omaisuuden vapaasti velallisen sekä niiden velkojien ja muiden oikeuksien haltijoiden suostumuksella, joiden oikeutta myynti koskee. Vapaata myyntiä ei saa järjestää, jos joku oikeuden haltijoista on jäänyt tuntemattomaksi.

Ulosottomies saa myydä omaisuuden vapaasti ilman 1 momentissa tarkoitettua suostumusta, jos:

1) kauppahinta peittää kaikki etuoikeussaatavat ja vastaa selvitysten mukaan käypää hintaa; tai

2) korkein tarjous on huutokaupassa hylätty ja kauppahinta nousee vapaassa myynnissä sitä korkeammaksi eikä alita selvästi käypää hintaa ja peittää alimman hyväksyttävän tarjouksen.

77 §

Muu vapaa myynti

Muu kuin 75 tai 76 §:ssä tarkoitettu irtaimen tai kiinteän omaisuuden vapaa myynti voidaan antaa ulkopuolisen, pantin haltijan tai velallisen tehtäväksi, jos velallinen sekä kaikki ne velkojat ja muut oikeuksien haltijat, joiden oikeutta myynti koskee, siitä sopivat, eikä kukaan oikeuden haltijoista ole jäänyt tuntemattomaksi. Jos omaisuudella on päivän hinta, omaisuus saadaan myydä siihen hintaan sellaisen omaisuuden myynnissä käytettävällä tavanomaisella ja luotettavalla tavalla.

Kertynyt kauppahinta tulee tilittää ulosottomiehelle.

78 §

Vaateiden selvittäminen

Ulosottomiehen tulee ennen vapaata myyntiä selvittää saatavat ja oikeudet sekä järjestää asianosaiskeskustelu ja laatia asianosais-

luettelo noudattaen soveltuvin osin, mitä sellaisen omaisuuden huutokaupasta säädetään.

79 §

Myyntiehdot

Edellä 75 ja 76 §:ssä tarkoitettussa myynnissä noudatetaan soveltuvin osin, mitä 3—15, 20, 21 ja 24—26 §:ssä säädetään, jolleivät asianosaiset ole toisin sopineet. Ostajan asemaa ei kuitenkaan saa heikentää.

Mitä 6—9 §:ssä säädetään, koskee myös 77 §:ssä tarkoitettua vapaata myyntiä. Muutoin siinä noudatetaan asianosaisten sopimia myyntiehtoja ja mitä muussa laissa säädetään vastaavasta kaupasta.

80 §

Vapaan myynnin vaikutukset

Panttioikeus ja muu oikeus myytyyn omaisuuteen raukeaa 75 ja 76 §:ssä tarkoitettussa myynnissä, jollei saatavaa oteta vastattavaksi tai omaisuutta ole myyty oikeus säilyttäen. Omaisuuteen kohdistuvat oikeudet pysyvät voimassa 77 §:ssä tarkoitettussa myynnissä, jolleivät asianosaiset ja ostaja muuta sovi.

Kauppahinta jaetaan kuten vastaava kauppahinta huutokaupassa.

Yhteisomistus

81 §

Osuuden myynti yhteisomistajalle

Kun yhteisomistusesine on ulosmitattu 4 luvun 73 §:n nojalla, ulosottomiehen tulee varata yhteisomistajille tilaisuus esittää tarjouksia velallisen määräsasta. Korkein tarjous saadaan hyväksyä, jos se peittää tämän luvun 34 §:ssä tai 54 ja 64 §:ssä säädetyn alimman hyväksyttävän tarjouksen, eikä selvästi alita kertymää, joka ulosottomiehen arvion mukaan tulisi velallisen osuudelle yhteisomistusesineen myynnissä.

82 §

Yhteisomistusesineen myynti

Jollei velallisen määräosaa myydä 81 §:ssä säädetyllä tavalla, ulosmitattu yhteisomistusesine myydään niin kuin edellä tässä luvussa säädetään.

Myynti edellyttää, että kauppahinta vastaa selvitysten mukaan käypää hintaa. Kiinteistön myynnissä kauppahinnan tulee peittää määräsien mukaisesti jaettuna kiinteistöön ja muiden yhteisomistajien osuuksiin kohdistuvat etuoikeussaatavat sekä velallisen osuudesta 54 §:ssä tarkoitetut saatavat.

Velallisen osasta maksetaan täytäntöönpanokulut ja mahdollinen myyntimaksu.

83 §

Vakituinen asunto

Jos toinen yhteisomistaja käyttää yhteisesti omistettuja tiloja vakituksena asuntonaan, ulosottomies ei saa myydä omaisuutta ilman kyseisen yhteisomistajan suostumusta. Tarvittaessa ulosottomies saa käynnistää eräistä yhteisomistussuhteista annetun lain 9 §:ssä tarkoitetun menettelyn yhteisomistussuhteen purkamiseksi.

Lopputoimet

84 §

Kauppakirja

Kun kiinteistö taikka huoneiston tai rakennuksen hallintaan oikeuttavia osakeyhtiön osakkeita on myyty huutokaupalla tai vapaasti, ulosottomiehen tulee antaa ostajalle kauppakirja, kun kauppahinta on maksettu ja myynti on tullut lainvoimaiseksi. Osakekirjat luovutetaan ostajalle kauppakirjan yhteydessä. Kauppahinnan jakoa tai tilitystä koskeva valitus ei estä kauppakirjan antamista. Kauppakirjaan merkitään kauppahinta, vastattavaksi otetut saatavat ja pysytetyt erityiset oikeudet sekä muut tarpeelliset tiedot.

Kun ulosottomies myy muuta kuin 1 momentissa tarkoitettua irtainta omaisuutta, ostajalle tulee pyynnöstä tai tarvittaessa antaa

todistus saannosta, kun kauppahinta on maksettu.

85 §

Alus- ja autokiinnityksen kuolettaminen

Myytyyn alukseen tai autoon kohdistuvat rauenneita panttioikeuksia koskevat kiinnitykset kuoletetaan.

86 §

Kiinteistöön kohdistuvan kiinnityksen kuolettaminen

Myytyyn kiinteistöön kohdistuvat kiinnitykset tulee kuolettaa 49 ja 50 §:ssä tarkoitettujen saatavien osalta.

Yhteiskiinnitys on poistettava myydyn kiinteistön osalta ja kuolettava muiden kiinteistöjen osalta siltä osin kuin panttisaatava on tullut suoritetuksi. Yhteiskiinnitys jää voimaan 69 §:ssä tarkoitetun takautumisvakuuden vakuudeksi. Jos kaikki yhteisesti kiinnitetyt kiinteistöt on myyty yhdessä samalle ostajalle, yhteiskiinnitys pysyy voimassa. Jos kiinteistö on myyty määrälainoina, kiinteistöön kohdistuva kiinnitys on kuolettava. Kiinteistöön vahvistetut kiinnitykset on poistettava myydyn määrälainan osalta ja kantakiinteistöön kohdistuva kiinnitys on kuolettava siltä osin kuin panttisaatava on tullut suoritetuksi.

Muilta kuin 1 ja 2 momentissa tarkoitetuilta osin kiinnitykset jäävät voimaan, ja panttikirjat luovutetaan ostajalle.

87 §

Ilmoitukset kirjaamisviranomaisille

Ulosottomiehen tulee ilmoittaa ulosmittausmerkinnän poistamista varten lainvoimaisesta myynnistä sille rekisteriviranomaiselle, jolle ulosmittauksesta on ilmoitettu. Ilmoitukseen on liitettävä tieto rauenneista ja voimaan jääneistä panttioikeuksista ja kirjaamista oikeuksista sekä kauppahinnan jaosta.

Ulosottomiehen on ilmoitettava kirjaamisviranomaiselle kuolettavat kiinnitykset

kä toimitettava tälle niitä koskevat panttikirjat ja muut sitä vastaavat asiakirjat.

88 §

Kiinnitysasiakirjan kuolettaminen

Kiinnitys on kuolettava 85 ja 86 §:ssä säädetyllä tavalla, vaikka panttikirjaa tai vastaavaa kiinnitysasiakirjaa ei ole jätetty ulosottomiehelle. Ulosottomiehen tulee tällöin tarvittaessa huolehtia kiinnitysasiakirjan kuolettamisesta.

6 luku

Jako ja tilitys*Määritelmiä*

1 §

Jako ja tilitys

Varojen jaolla tarkoitetaan kertyneiden varojen kohdentamista saataville ja tilityksellä varojen maksamista velkojille.

Jako

2 §

Varojen jako saataville

Ulosmittauksesta kertyneet varat jaetaan säädetyin etuoikeusjärjestyksen mukaisesti. Jos velkojalla on useita saatavia samalla etuoikeudella, kertymä kohdennetaan ensin vanhimmalle ulosottooperusteelle tai vanhimmalle ilman ulosottooperustetta olevista saatavista, jollei velkoja ole muuta pyytänyt.

Muutoin kuin ulosmittauksesta kertyneet varat kohdennetaan velallisen pyytämällä tavalla niin kuin 4 luvun 7 §:ssä säädetään ja muussa tapauksessa 1 momentin mukaisesti.

3 §

Suhteellisesta jaosta poikkeaminen

Palkan ja muun toistuvaistulon ulosmittauksessa saatavalle saadaan jakaa muita saa-

tavia suurempi suhteellinen osuus, enintään kuitenkin kertymä kuudelta kuukaudelta. Edellytyksenä on, että suhteellisesta jaosta poikkeaminen on perintämenettelyn kannalta tarkoituksenmukaista, eikä toisen velkojan maksunsaanti ilmeisesti vaarannu.

Suhteellisesta jaosta poikkeaminen ei saa vähentää kertymää saatavalle, jolla on etuoikeus.

4 §

Varojen kohdentaminen saatavan osille

Ulosottomiehen on kohdennettava kertyneet varat ensin kunkin saatavan korolle, sen jälkeen pääomalle ja viimeksi kuluille, jolleivät asianosaiset ole 4 luvun 60 §:n mukaisesti muuta sopineet.

5 §

Jakopäätös ja sen sitovuus

Jos myyntiä varten on laadittu asianosaisluettelo, ulosottomies laatii varojen kohdentamisesta jakoluettelon, joka perustuu asianosaisluetteloon ja joka annetaan tiedoksi asianosaisille. Muussa tapauksessa ulosottomies tekee jakopäätöksen merkitsemällä kohdennustiedot ulosoton tietojärjestelmään.

Ulosottomiehen tekemä kohdennus sitoo asianosaisia eikä velkoja saa kohdentaa saamiaan varoja siitä poikkeavasti. Kohdennus sitoo myös yksityisessä perinnässä.

6 §

Jakokeskustelu

Jos jaon perusteissa ilmenee epäselvyyksiä tai jos se on muusta syystä tarpeen, ulosottomiehen tulee ennen varojen kohdentamista järjestää jakokeskustelu. Kutsu siihen on lähetettävä viimeistään kaksi viikkoa ennen keskustelua.

Jakokeskustelusta ei julkaista kuulutusta, jos kaikki asianosaiset tunnetaan. Muutoin noudatetaan soveltuvin osin, mitä 5 luvussa säädetään asianosaiskeskustelusta kiinteistön huutokaupassa.

7 §

Yhteisomistus

Jos määräosin omistettu esine on ulosmitattu ja myyty, kertynyt kauppahinta jaetaan ensin määräosien mukaisessa suhteessa.

8 §

Erilliskertymä

Jos omaisuudesta on ulosmitattu tai myyty erikseen ainesosia, tarpeistoa tai määrääla taikka jos ulosmitatusta omaisuudesta on saatu tuloa, kertymä jaetaan kuten kauppahinta erottamattomasta tai tuloa tuottaneesta omaisuudesta.

9 §

Ylijäämä ja korvaus hintojen erotuksesta

Jos kertymä on suurempi kuin saatavien määrä myyntipäivänä tai päivänä, jolloin muutoin kuin myynnistä kertyneet varat on maksettu ulosottomiehelle, pääomille jaetaan etuoikeusjärjestyksessä korkoa myynti- tai maksupäivän ja jakopäivän väliseltä ajalta.

Ostajalta peritty 5 luvun 25 §:ssä tarkoitettu korvaus hintojen erotuksesta jaetaan kuten kauppahinta.

10 §

Vähäinen jako-osa

Jollei jollekin saatavalle kerry jaossa 4 luvun 17 §:ssä tarkoitettua jako-osaa, saatava jätetään ottamatta huomioon jaossa. Mitä tässä säädetään, ei koske saatavaa, jolla on etuoikeus.

11 §

Jakosopimus

Jos velallinen ja kaikki jako-osan saavat velkojat sopivat varojen jaosta, ulosottomiehen tulee tilittää varat sopimuksen mukaisesti. Muut eivät saa sopia valvomatta jääneelle pantisaatavalle tulevasta jako-osasta. Riittäis-

ta tai ehdollista saatavaa koskeva jakosopimus edellyttää myös niiden velkojien suostumusta, joille varat menevät toissijaisesti.

Sopimuksella ei saa poiketa siitä, mitä 13—17 §:ssä säädetään.

12 §

Jakoilmoitus

Jos varojen kohdentamisesta ei ole tehty jakoluetteloa, ulosottomiehen tulee pyynnöstä antaa kertymän jakamisesta ilmoitus velkojalle.

Velalliselle on ilmoitettava:

- 1) ulosmittauksesta tai myynnistä kertynyt määrä;
- 2) täytäntöönpanokulujen ja ulosottomaksujen määrä;
- 3) kullekin saatavalle kohdennettu ja jäljellä oleva määrä eriteltyinä saatavan osien mukaisesti;
- 4) muut tarpeelliset tiedot.

Tilityksen edellytykset ja tilityksenettä

13 §

Ulosottoerusteen lainvoimaisuus

Jos ulosottoeruste on lainvoimaa vailla, kertyneet varat saadaan tilittää vain vakuutta vastaan. Vakuutta ei kuitenkaan vaadita, jos laissa säädetään, että määrätynlainen ulosottoeruste tai ulosottoeruste tietyssä asiassa voidaan panna täytäntöön kuten lainvoimainen tuomio tai muutoksenhausta huolimatta.

14 §

Ulosottovalitus ja täytäntöönpanoriita

Jos asiassa on myyntiä varten laadittu asianosaisluettelo tai ostajalle annetaan 5 luvun 84 §:n 1 momentin mukaan kauppakirja, kauppahintaa ei saa tilittää ilman vakuutta ennen kuin myynti ja jako ovat tulleet lainvoimaisiksi. Tilitys saadaan toimittaa valituksen estämättä siltä osin kuin valituksella ei ole vaikutusta jakoon.

Täytäntöönpanoriidan vaikutuksesta tilitykseen säädetään 10 luvun 16 §:n 2 momentissa.

15 §

Tilityksen keskeytys

Ulosottomiehen on keskeytettävä tilitys, jos:

1) asianomainen muussa kuin 14 §:ssä tarkoitetussa asiassa hakee tai ilmoittaa hakevansa muutosta toimeen, joka vaikuttaa jakoon tai tilitykseen;

2) sivullinen väittää, että ulosmittaus loukkaa hänen oikeuttaan;

3) ostaja vaatii hinnanalennusta tai kaupan kumoamista; tai

4) ulosottomies havaitsee, että tilitys tekisi tyhjäksi sellaisen henkilön oikeuden muutoksenhakuun, joka ilmeisesti on tietämätön oikeuksiinsa vaikuttavasta täytäntöönpanotaimesta.

Tilitystä saadaan jatkaa, jollei asianomaisella selvästikään ole oikeutta hakea muutosta taikka jos väite tai vaatimus on selvästi perusteeton. Ulosottomies saa edellyttää kirjallista keskeytysvaatimusta, jos se on olosuhteet huomioon ottaen aiheellista.

Tilitys on keskeytyneenä kolme viikkoa keskeytysvaatimuksen esittämisestä tai ulosottomiehen 1 momentin 4 kohdan nojalla tekemästä päätöksestä taikka erityisestä syystä ulosottomiehen määräämän tätä pitemmän ajan. Kertyneet varat saadaan kuitenkin tilitää vakuutta vastaan. Asianomaiselle on ilmoitettava keskeytyksen viimeinen voimassaolopäivä.

16 §

Kuolinpesä

Jos vainajan velasta on toimitettu ulosmittaus, varoja ei saa tilitää ennen kuin kuukausi on kulunut perunkirjoituksesta taikka, jos omaisuus on luovutettu pesänselvittäjän hallintoon, ennen kuin velkojen maksamisesta on tehty perintökaaren 19 luvun 12 a §:ssä tarkoitettu sopimus tai pesänselvittäjän päätös, joka on lainvoimainen. Tilitys saadaan kuitenkin toimittaa, jos velkojalla oli pantti-

oikeus ulosmitattuun omaisuuteen tai kuolinpesän hallinto suostuu tilitykseen.

Jos pesäosuus on ulosmitattu eikä perinnönjako ole tullut lainvoimaiseksi tai muuten lopulliseksi, kertyneet varat saadaan tilitää vain vakuutta vastaan.

17 §

Yrityskiinnitys

Jos yrityskiinnityksen kohteesta on kertynyt huomattava määrä varoja, toimitetusta myynnistä on julkaistava kuulutus virallisessa lehdessä. Tilitystä ei saa toimittaa ennen kuin kuukausi on kulunut kuulutuksen julkaisemisesta. Kuulutusta edellyttävästä varojen määrästä ja kuuluttamisesta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

18 §

Tilitysmenettely

Tilitysmenettelystä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

19 §

Velkojan palautusvelvollisuus

Jollei varat nostanut velkoja palauta saamiin varoja sen jälkeen, kun varojen jako tai tilitys on lainvoimaisella ratkaisulla muutettu tai kumottu, varat saadaan periä velkojalta tai vakuudesta. Perimisessä noudatetaan, mitä 3 luvun 46 §:ssä säädetään. Palautettaville varoille maksettavasta korosta on soveltuvin osin voimassa, mitä 2 luvun 16 §:n 2 momentissa säädetään.

20 §

Liikasuorituksen palautus

Suoritus, joka ei ole tarpeen hakijan saatavan suorituksiksi, on palautettava. Vähäinen, enintään valtioneuvoston asetuksella säädetyn suuruinen liikasuoritus tilitetään kuitenkin valtiolle.

Varojen säilytys

21 §

Ehdollinen jako-osa

Jos saatava on merkitty asianosaisluetteloon 5 luvun 49 tai 50 §:n mukaan ehdollisesti, saatavalle kohdennetaan asianosaislueteloon merkitty enimmäismäärä. Tämän jälkeen ulosottomies säilyttää kyseisen jako-osan ja tekee päätöksen siitä, miten varat jaetaan toissijaisesti.

Jos velkojan vaatimus on hyväksytty lainvoimaa vailla olevalla ratkaisulla, varat saadaan tilittää vakuutta vastaan.

22 §

Muut varat

Jollei muuta kuin 21 §:ssä tarkoitettua jako-osaa voida muutoksenhaun tai muun syyn vuoksi tilittää, ulosottomies säilyttää kyseiset varat. Sama koskee varoja, joita ei voida palauttaa vastaanottajan tuntemattomuuden tai muun syyn vuoksi. Vähäinen, enintään valtioneuvoston asetuksella säädetyn suuruinen määrä tilitetään kuitenkin valtiolle.

23 §

Erikseen talletus

Varat, joita ulosottomies säilyttää 21 tai 22 §:n mukaan, on talletettava erikseen luotolaitokseen korkoa kasvamaan, jos varat ylittävät valtioneuvoston asetuksella säädetävän huomattavan määrän. Koron talletetuista varoista saa se, jolle varat tilitetään. Varat on talletettava erikseen kuuden viikon kuluessa siitä, kun ne on suoritettu ulosottomiehelle.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee myös ulosottomiehelle annettua rahavakuutta.

24 §

Varojen säilytysaika

Ulosottomiehen on säilytettävä varat, jotka on kohdennettu:

1) valvomatta jääneelle saatavalle, kaksi vuotta huutokaupan lainvoimaiseksi tulemisesta;

2) ehdolliselle saatavalle, kunnes ehto on täytetty tai rauennut;

3) riittäiselle saatavalle, kunnes riita on b-pullisesti ratkaistu tai rauennut;

4) saatavalle, jota koskeva kiinnitys tai muu kirjaus on keskeneräinen, kunnes kirjaushakemus on lainvoimaisesti ratkaistu;

5) edellä 22 §:ssä tarkoitettulle saatavalle, kunnes tilitys voidaan toimittaa, enintään kuitenkin kymmenen vuotta varojen suorittamisesta.

25 §

Oikeus varoihin

Jos velkoja näyttää ulosottomiehelle oikeutensa 24 §:n 1 kohdassa tarkoitettuihin varoihin siinä säädettyssä ajassa, jako-osa tilitetään hänelle. Tilityksestä on julkaistava kuulutus virallisessa lehdessä vähintään kuusi viikkoa ennen tilitystä. Ulosottomiehen tulee sitä ennen kuulla velallista ja varojen toissijaista saajaa. Jollei oikeutta varoihin näytetä määräjassa, varat tilitetään toissijaiselle saajalle.

Jollei 24 §:n 5 kohdassa tarkoitettuja varoja ole tilitetty siinä säädettyssä ajassa, varat menevät valtiolle. Jos kuitenkin sitä ennen osoitetaan, ettei oikeutta varoihin ole lopullisesti ratkaistu, siitä lasketaan uusi kymmenen vuoden määräaika.

7 luku

Muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpano*Häätö*

1 §

Häädettävät

Häätöä koskevan ulosottooperusteen nojalla täytäntöönpanoon voidaan ryhtyä vastaajan lisäksi myös sellaista henkilöä vastaan, jonka oikeus asua ulosottooperusteissa tarkoitetuissa tiloissa tai muutoin käyttää niitä perustuu vastaajan oikeuteen (*häädettävät*).

2 §

Muuttokehotus

Muuttokehotuksessa on ilmoitettava muuttopäivä, jolloin häädettävien on viimeistään muutettava tiloista, sekä se, miten paikalle jääneen omaisuuden suhteen on lain mukaan meneteltävä. Muuttokehotus lähetetään häädettävälle ulosotoperusteessa tarkoitettuihin tiloihin ja lisäksi mahdollisesti tiedossa olevaan muuhun osoitteeseen taikka jätetään suljettuna tai avonaisena ilmoituksena ulosotoperusteessa tarkoitettuihin tiloihin.

3 §

Ilmoitus asunto- ja sosiaaliviranomaisille

Jos ulosottomiehen tiedossa on, että ulosotoperusteessa tarkoitetuissa tiloissa asuu lapsia, joiden asumisen järjestäminen on epäselvää, tai välittömän huolenpidon tarpeessa olevia henkilöitä, häätöasian vireilletulosta ja siinä ilmenneistä olosuhteista on salassapitosäännösten estämättä mahdollisimman pian ilmoitettava paikkakunnan asunto- ja sosiaaliviranomaisille.

4 §

Muuttopäivä

Ulosottomies ei saa ilman painavaa syytä määrätä muuttopäivää aikaisemmaksi kuin viikko eikä myöhemmäksi kuin kaksi viikkoa muuttokehotuksen tiedoksisaantipäivästä. Määrättyä muuttopäivää voidaan lykätä, jollei siitä aiheudu hakijalle tuntuvaa haittaa. Häätö on kuitenkin toimitettava kahden kuukauden kuluessa asian vireilletulosta, jollei pitempään lykkäämiseen ole erityisen painavaa syytä. Hakijan suostumuksella häätöä voidaan lykätä hakemuksen peruuntumatta enintään kuusi kuukautta asian vireilletulosta. Lykkäystä koskevaan ulosottomiehen päätökseen ei saa hakea muutosta.

Hakijan vaatimuksesta häädettävän on maksettava hakijalle vuokra lykkäyksen ajalta muuttopäivästä lukien entisten ehtojen mukaisesti. Lykkäyksen ehdoksi voidaan asettaa lykkäysajan vuokran maksaminen

etukäteen, jos sitä voidaan pitää häädettävän kannalta kohtuullisena.

Jos kysymyksessä on avioliittolain (234/1929) mukainen yhteiselämän lopettaminen tai muu siihen rinnastettava häätö, häätö on toimeenpantava muuttopäivää määräämättä niin pian kuin se kohtuudella käy päinsä.

5 §

Häädön toimittaminen

Häätö toimitetaan poistamalla ulosotoperusteessa tarkoitetuista tiloista häädettävät ja siellä oleva omaisuus.

Jos häätöä toimitettaessa asunnossa on 3 §:ssä tarkoitettuja henkilöitä, häätöä ei saa panna täytäntöön ennen kuin asunto- ja sosiaaliviranomaisille on varattu tilaisuus järjestää asuminen tai selvittää sosiaalihuollon palvelujen tarve.

6 §

Häädettävän omaisuus

Jollei häädettävä ole häädön alkaessa kuljetanut pois omaisuuttaan, ulosottomiehen on huolehdittava siitä, että ulosotoperusteessa tarkoitetuissa asuin- tai muissa tiloissa sekä niihin välittömästi liittyvällä alueella oleva omaisuus kuljetetaan pois. Muu kuin vähäarvoinen omaisuus otetaan talteen. Arvoton tai vähäarvoiseksi katsottu omaisuus hävitetään. Ulosottomies voi antaa hävittämisen ulkopuolisen tehtäväksi tai antaa hakijalle tämän pyynnöstä luvan menetellä arvottoman tai vähäarvoisen omaisuuden suhteen haluamalla tavalla.

Häätö voidaan panna täytäntöön myös jättämällä omaisuus paikoilleen ja estämällä häädettävän pääsy tiloihin. Omaisuuden suhteen on kuukauden kuluessa meneteltävä 1 momentissa säädetyllä tavalla tai myytävä se paikanpäällä, jollei häädettävä itse sitä ennen halua kuljettaa omaisuuttaan pois. Omaisuutta ei saa jättää asuintiloihin, jos siitä aiheutuu hakijalle vähäistä suurempaa haittaa.

Eläinten, säilytyskelvottoman ja vaarallisen omaisuuden sekä havaittujen ja muusta omaisuudesta erotettavissa olevien valokuvien, asiakirjojen ja muiden vastaavien esineiden

den suhteen ulosottomiehen on meneteltävä tavalla, jota olosuhteet huomioon ottaen voidaan pitää kohtuullisena.

7 §

Omaisuuksien ulosmittaus ja myyminen

Häädön kohteena oleva omaisuus saadaan ulosmitata, vaikka velallisella olisi oikeus erottaa se ulosmittauksesta. Ulosmitattu ja muu talteen otettu omaisuus myydään 5 luvussa säädetyllä tavalla. Häädetyllä on kuitenkin oikeus noutaa erottamisoikeuteensa kuuluva omaisuus sekä omaisuus, jota ei ole ulosmitattu, viimeistään myyntiä edeltävänä päivänä, jos hän suorittaa häädöstä aiheutuneet täytäntöönpanokulut ja ulosottomaksun.

Mahdollinen ylijäämä kauppahinnasta tilitetään häädetylle, jos hänen tilitysosoitteensa tiedetään, ja muussa tapauksessa talletetaan hänen varalleen.

Jos häädetyn yhteystiedot tunnetaan, hänelle on välittömästi häädön jälkeen ilmoitettava, miten hänelle kuuluvan omaisuuden suhteen on menetelty.

8 §

Häätö uhkasakolla

Ulosottomies saa velvoittaa maksukykyiseksi arvioimansa vastaajan sakon uhalla muuttamaan ja siirtämään omaisuutensa pois, jos tätä voidaan pitää tarkoituksenmukaisempana kuin edellä säädettyä menettelyä ja vastaajan voidaan katsoa kykenevän huolehtimaan omaisuuden poiskuljetuksesta.

Luovutusvelvoite

9 §

Luovutusvelvoitteen täytäntöönpano

Ulosottoeruste, jossa vastaaja velvoitetaan luovuttamaan hakijalle määrätty irtain omaisuus, pannaan täytäntöön siten, että ulosottomies noutaa omaisuuden ja luovuttaa sen hakijalle.

Luovutusvelvoitetta koskevassa noudattamiskehotuksessa vastaajaa on heti tai ulosot-

tomiehen asettamassa määrääjässä kehoitettava luovuttamaan omaisuus hakijalle.

10 §

Häätöä edellyttävä luovutusvelvoite

Jos luovutusvelvoitetta koskevan ulosottoerusteiden täytäntöönpano edellyttää häätöä, on soveltuvin osin noudatettava, mitä 1—8 §:ssä säädetään.

11 §

Luovutusvelvoitteen täytäntöönpano uhkasakolla

Luovutusvelvoite voidaan erityisestä syystä panna täytäntöön asettamalla vastaajalle sakon uhka.

Tekemisvelvoite

12 §

Tekemisvelvoitteen täytäntöönpano

Ulosottoeruste, jossa vastaaja velvoitetaan tekemään jotakin uhalla, että hakija voi sen vastaajan kustannuksella tehdä tai teettää (*teettämisuha*), pannaan täytäntöön siten, että ulosottomies antaa hakijalle luvan työn tekemiseen tai teettämiseen. Ulosottomiehen on tarvittaessa annettava hakijalle virka-apua.

Tekemisvelvoitetta koskevassa noudattamiskehotuksessa vastaajaa on kehoitettava tekemään heti tai ulosottomiehen asettamassa määrääjässä ulosottoerusteessa tarkoitettu toimi.

Vastaajalle on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettujen luvun myöntämisestä.

13 §

Teettämisuhan asettaminen

Jollei ulosottoerusteessa ole teettämisuhaa, ulosottomiehen on se ensin asetettava. Tätä ennen vastaajaa on kuultava, jollei se tuntuvasti vaikeuta täytäntöönpanoa. Teettä-

misuhkaa koskeva päätös on annettava vastaajalle tiedoksi niin kuin 3 luvun 40 ja 41 §:ssä säädetään.

Vastaajalle, jolle on ennen teettämisen asettamista varattu tilaisuus tulla kuulluksi, tulee antaa 12 §:n 2 momentissa tarkoitettu kehoitus, jos sitä voidaan pitää tarpeellisena.

14 §

Tekemisvelvoitteen täytäntöönpano uhkasakolla

Tekemisvelvoite voidaan erityisestä syystä panna täytäntöön asettamalla vastaajalle sakon uhka.

15 §

Henkilökohtainen tekemisvelvoite

Jos ainoastaan vastaaja voi täyttää velvoitteen, ulosottomiehen on asetettava laiminlyönnin varalle uhkasakko, jollei sitä ole asetettu jo ulosottooperusteessa.

Ulosottooperusteella, jossa velvoitetaan alikirjoittamaan kauppakirja tai muu asiakirja taikka antamaan suostumus, hyväksyminen tai muu vastaava lausuma, on ulosottooperusteen tultua lainvoimaiseksi sama vaikutus kuin velvoitteen täyttämisenä.

Kieltovelvoite

16 §

Kieltovelvoitteen täytäntöönpano

Ulosottooperuste, jossa sakon uhalla kiellään tekemästä jotakin tai velvoitetaan sallimaan, että toinen tekee jotakin, pannaan täytäntöön siten, että ulosottomies hakee uhkasakon tuomitsemista, jos kieltoa on rikottu, ja asettaa tarvittaessa uuden uhkasakon. Jollei ulosottooperusteessa ole sakon uhkaa, ulosottomiehen on se ensin asetettava.

Kieltovelvoitetta koskevassa noudattamiskehotuksessa vastaajaa on kehoitettava välittömästi noudattamaan ulosottooperusteessa asetettua velvoitetta.

17 §

Kiellon rikkomisen estäminen

Jos ulosottomies voi sopivalla tavalla estää kiellon uudelleen rikkomisen, on sellaiseen toimeen ryhdyttävä, jos kieltoa on rikottu. Vastaajaa on sitä ennen kuultava, jollei se tuntuvasti vaikeuta täytäntöönpanoa.

Vastaajalle on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettujen toimen suorittamisesta.

8 luku

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano

Soveltamisala ja edellytykset

1 §

Soveltamisala

Tämän luvun mukaisesti pannaan täytäntöön takavarikko ja muu turvaamistoimi, josta säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa.

2 §

Hakijan asettama vakuus

Turvaamistoimen täytäntöönpano edellyttää, että hakija asettaa ulosottomiehelle vakuuden vahingosta, joka voi syntyä vastaajalle turvaamistoimesta.

Mahdollisuudesta vapautua vakuuden asettamisesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 7 §:ssä.

3 §

Vastaajan asettama vakuus

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1 §:ssä tarkoitettua turvaamistointia ei saa panna täytäntöön ja jo toimitettu täytäntöönpano on peruutettava, jos vastaaja asettaa hakijan saatavasta vakuuden ulosottomiehelle. Sama koskee muun turvaamistoimen täytäntöönpanoa, jos vastaaja asettaa vakuuden, jonka hakija hyväksyy tai joka asianmukaisella ja riit-

tävällä tavalla vastaa hakijan oikeussuojan tarvetta.

4 §

Pääasia

Ulosottomiehen on peruutettava turvaamistoimen täytäntöönpano vastaajan vaatimuksesta, jollei hakija osoita, että oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 6 §:ssä tarkoitettu pääasia on pantu vireille määrääjässä. Täytäntöönpano peruutetaan myös, jos osoitetaan, että pääasiaa koskeva kanne on hylätty taikka jätetty sillensä tai tutkimatta.

Menettely

5 §

Vireilletulo- ja ennakkoilmoitus

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 5 §:n 2 momentissa tarkoitettu väliaikainen turvaamistoimipäätös saadaan panna täytäntöön antamatta vastaajalle 3 luvun 33 §:ssä tarkoitettua vireilletuloilmoitusta tai 34 §:ssä tarkoitettua ennakkoilmoitusta.

6 §

Takavarikon kohde

Omaisuuksia, jonka ulosmittaus on kielletty, ei myöskään saa panna saatavan turvaamiseksi takavarikkoon. Muualla laissa on lisäksi säännöksiä omaisuudesta, jota ei saa panna takavarikkoon.

7 §

Takavarikon täytäntöönpano

Irtaimen ja kiinteän omaisuuden takavarikko pannaan täytäntöön noudattaen soveltuvin osin, mitä 4 luvussa säädetään ulosmittauksesta.

Jos saatavasta on pantu takavarikkoon omaisuutta, jonka arvo alentuu nopeasti tai hoitokulut ovat korkeat, omaisuus myydään noudattaen soveltuvin osin, mitä 2 luvun 5 §:n 2 momentissa säädetään. Ennen myyn-

tiä asianosaisia tulee kuulla.

Ulosottomiehen tulee säilyttää takavarikoidut rahavarat noudattaen, mitä 6 luvun 23 §:ssä säädetään.

8 §

Takavarikon oikeusvaikutukset

Takavarikon täytäntöönpanolla on samat oikeusvaikutukset kuin ulosmittauksesta 4 luvun 37—41 ja 78 §:ssä säädetään.

9 §

Muun turvaamistoimen täytäntöönpano

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:ssä tarkoitetun turvaamistoimen täytäntöönpanossa noudatetaan soveltuvin osin, mitä tämän lain 7 luvussa säädetään.

10 §

Toimitsija

Oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 3 §:n 1 momentin 4 kohdan tai 13 §:n nojalla määrätyn toimitsijan on hoidettava ja säilytettävä huolellisesti hänelle uskottua omaisuutta ja annettava tehtävänsä päätyttyä tili ulosottomiehelle. Toimitsijan tulee tehdä 4 luvun 33 §:ssä tarkoitettu rekisteri-ilmoitus.

Ulosottomiehen on annettava toimitsijalle virka-apua tämän pyynnöstä.

11 §

Täytäntöönpanokulut

Turvaamistoimen täytäntöönpanosta aiheutuvien kulujen maksamisesta säädetään oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 10 §:ssä.

12 §

Lain muiden säännösten noudattaminen

Sen lisäksi, mitä edellä tässä luvussa säädetään, turvaamistoimen täytäntöönpanossa noudatetaan soveltuvin osin, mitä 1—3 ja 9—12 luvussa säädetään.

Ulosottomiehen määräämä turvaamistoimi

13 §

Täytäntöönpanon turvaaminen

Jos on todennäköistä, että oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1, 2 tai 3 §:ssä tarkoitettu vaara on käsillä, ulosottomies voi määrätä ja panna täytäntöön mainitussa luvussa tarkoitettua turvaamistoimen, jos hakijalla on ulosotoperuste, mutta hänen ulosottohakemuksensa ei voida heti suostua.

Turvaamistoimi on voimassa enintään kuusi kuukautta sen määräämisestä. Ulosottomies voi hakemuksesta pidentää voimassaoloa, jos siihen on erityinen syy.

14 §

Takaisinsaannin turvaaminen

Ulosottomies voi määrätä ja panna täytäntöön takavarikon, jos käy ilmi, että velallinen on luovuttanut tai antanut pantiksi omaisuutta sivulliselle oikeustoimella, joka todennäköisesti voidaan peräyttää 3 luvun 84 §:n nojalla, eikä asia siedä viivytystä. Hakijan ei tarvitse asettaa 2 §:ssä tarkoitettua vakuutta eikä täytäntöönpanoa voida estää 3 §:ssä tarkoitettulla vakuudella.

Tässä pykälässä tarkoitettuun turvaamistoimeen ei saa hakea muutosta valittamalla.

15 §

Takaisinsaantia turvaavan takavarikon voimassaolo

Edellä 14 §:ssä tarkoitettu takavarikko on voimassa kaksi viikkoa sen määräämisestä. Jos hakija sinä aikana esittää käräjäoikeuden asiaa koskevan turvaamistoimipäätöksen, ulosottomiehen määräämä takavarikko on voimassa, kunnes käräjäoikeuden päätös voidaan panna täytäntöön, kuitenkin enintään kaksi viikkoa päätöksen antamisesta.

Ulosottomiehen on peruutettava määräämänsä takavarikko heti, jos hakija ilmoittaa, ettei halua hakea käräjäoikeudelta turvaamistoimea, taikka jos käräjäoikeus on hylännyt

tai jättänyt tutkimatta sitä koskevan hakemuksen.

9 luku

Täytäntöönpanokulut

1 §

Kulujen maksuvelvollisuus

Vastaaaja on velvollinen maksamaan tarpeelliset kulut, jotka aiheutuvat maksuvelvoitteen tai muun velvoitteen täytäntöönpanossa omaisuuden kuljettamisesta, säilyttämisestä, myynnistä tai muista ulosottomiehen täytäntöönpanotoimista. Toissijaisesti niistä vastaa hakija.

Maksuista, jotka on suoritettava valtiolle ulosotosta aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi, säädetään erikseen.

2 §

Kulujen perintä

Kulut otetaan kertymästä päältä ja muussa tapauksessa peritään vastaajalta. Jollei kuluja saada vastaajalta tai hän ei ole velvollinen niitä suorittamaan, ulosottomies peri kulut hakijalta. Ennen kulujen perimistä asianomaista on kuultava.

Ulosottoasiassa asetetusta vakuudesta voidaan ulosottomiehen päätöksen nojalla periä täytäntöönpanosta tai sen peruuttamisesta aiheutuvat kulut, jos vakuus on asetettu myös niiden korvaamiseksi.

3 §

Hakijan kuluennakko

Ulosottomies saa vaatia hakijalta ennakkoa tarpeellisia täytäntöönpanokuluja varten, maksuvelvoitteen osalta kuitenkin vain väli-aikaistoimesta, ulosmittauksen varmistustoimesta tai myynnistä taikka turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanosta aiheutuvista kuluista. Ennakkoa ei vaadita, jos hakija on luonnollinen henkilö ja kulut todennäköisesti saadaan kertymästä. Ennakkoa ei myöskään vaadita hakijalta, jonka ei tarvitse asettaa va-

kuutta 3 luvun 44 §:n mukaan.

Jollei hakija maksa ennakkoa, ulosottomies voi määrätä täytäntöönpanon siltä osin raukeamaan.

4 §

Vastaajan kuluennakko

Tekemisvelvoitteen täytäntöönpanossa ulosottomies saa vaatia hakijan pyynnöstä vastaajalta ennakkoa tarpeellisia täytäntöönpanokuluja varten. Sitä ennen hakijan tulee esittää luotettava kustannusarvio kuluista ja vastaajaa on kuultava. Jollei vastaaja maksa ennakkoa, ulosottomies perii sen häneltä.

Hakijan tulee välittömästi täytäntöönpanon jälkeen antaa ulosottomiehelle selvitys ennakon käytöstä. Muussa tapauksessa ennakko voidaan periä hakijalta takaisin. Liikamääräinen ennakko on palautettava vastaajalle.

5 §

Turhiksi jääneet kulut

Kuluja niistä toimista, jotka ovat jääneet itseoikaisun johdosta turhiksi tai ovat aiheutuneet peruutetusta väliaikaistoimesta, ei peritä vastaajalta tai hakijalta, jos perimättä jättämisestä voidaan pitää olosuhteet huomioon ottaen kohtuullisena.

10 luku

Itseoikaisu, täytäntöönpanoriita ja täytäntöönpanon keskeyttäminen

Itseoikaisu

1 §

Asiavirheen oikaisu

Ulosottomiehen tulee oikaista samassa ulosottoasiassa tehty toimi tai päätös, jos se perustuu selvästi virheelliseen tai puutteelliseen selvitykseen taikka ilmeisen väärään lain soveltamiseen (*asiavirheen oikaisu*).

Ulosottomiehen on tehtävä oikaisu viipymättä virheen havaitsemisen jälkeen. Niitä, joiden asema heikkenee oikaisun vuoksi, tu-

lee kuulla, jollei se ole erityisestä syystä tarpeetonta.

Asiavirheen oikaisusta valituksen yhteydessä säädetään 11 luvun 12 §:ssä.

2 §

Oikaisun esteet

Ulosottomies ei saa asiavirheen perusteella oikaista:

1) ulosmittausta, jos huutokauppaa koskeva myynti-ilmoitus on julkaistu, ellei oikaisuun ole painavia syitä;

2) toimitettua myyntiä;

3) asianosaisluetteloä myynnin jälkeen tai lainvoimaista jakopäätöstä ilman niiden suostumusta, joiden asema heikkenee oikaisun vuoksi;

4) maksuvelvoitteen täytäntöönpanoa lopullisen tilityksen jälkeen ilman niiden suostumusta, joiden oikeutta se koskee, eikä lainvoimaisesti loppuun saatettua muuta täytäntöönpanoa.

Jos käy ilmi, että ulosmitattu omaisuus kuuluu sivulliselle, toimi tai päätös voidaan oikaista sen estämättä, mitä 1 momentin 1 ja 3 kohdassa säädetään.

3 §

Kirjoitusvirheen oikaisu

Ulosottomiehen tulee oikaista ulosottoasiassa tehdyssä päätöksessä tai muussa asiakirjassa oleva kirjoitus- tai laskuvirhe taikka muu niihin rinnastettava selvä virhe (*kirjoitusvirheen oikaisu*) viipymättä virheen havaitsemisen jälkeen.

4 §

Oikaisupäätös ja muutoksenhaku

Päätös, jolla asiavirhe tai kirjoitusvirhe oikaistaan, on tehtävä kirjallisesti. Asiavirheen oikaisu on lisäksi perusteltava niin kuin 3 luvun 28 ja 29 §:ssä säädetään. Oikaisupyynnön hylkäämisestä tehdään kirjallinen päätös, jos oikaisua on pyydetty kirjallisesti.

Asiavirheen ja kirjoitusvirheen oikaisuun haetaan muutosta niin kuin 11 luvussa sääde-

tään. Oikaisupyynnön hylkäämiseen ei saa hakea muutosta.

5 §

Oikaisupäätöksen tiedoksianto ja täytäntöönpano

Päätös, jolla asiavirhe tai kirjoitusvirhe on oikaistu, annetaan tiedoksi sille, jonka oikeutta muutos koskee. Hakijalle oikaisusta ilmoitetaan, jos päätös poikkeaa hänelle aiemmin ilmoitetusta tai ilmoittaminen on muutoin tarpeellista. Oikaisupyynnön hylkäämisestä ilmoitetaan pyynnön esittäjälle.

Kertyneet varat saadaan tilittää vain vakuutta vastaan ennen kuin oikaisupäätös on tullut lainvoimaiseksi.

Ulosottomiehen tulee välittömästi periä takaisin varat, jotka on tilitetty kirjoitusvirheen johdosta väärin tai jotka on vahingossa maksettu väärälle henkilölle. Tätä ennen päätös varojen palautusvelvollisuudesta on annettava asianomaiselle tiedoksi niin kuin 3 luvun 40 ja 41 §:ssä säädetään.

Täytäntöönpanoriita

6 §

Täytäntöönpanoriitana käsiteltävät asiat

Asia voidaan kanteesta käsitellä tuomioistuimessa riita-asiana (*täytäntöönpanoriita*), jos:

1) täytäntöönpanoa vastaan esitetään maksu- tai vanhentumisväite taikka muu väite, jonka peruste on syntynyt lainvoimaiseksi tulleen ulosotoperusteen antamisen jälkeen;

2) riitautetaan täytäntöönpanossa määrätty maksu- tai palautusvelvollisuus, velkojan oikeus saada suoritus vakuudesta ilman ulosotoperustetta tai etuoikeus;

3) sivullinen vastustaa täytäntöönpanoa sillä perusteella, että se loukkaa hänen oikeuttaan;

4) esitetään muu 1-3 kohdassa mainittuihin seikkoihin rinnastettava väite tai vaatimus, jonka ratkaisemista täytäntöönpano tai sen jatkaminen edellyttää.

7 §

Osoituksen antaminen

Ulosottomies antaa osoituksen täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen, jos väitteen tai vaatimuksen tueksi on esitetty todennäköisiä perusteita ja ulosottoasia on tämän johdosta tullut epäselväksi eikä selvitystä voida hankkia ulosottomenettelyssä.

Osoituksen voi antaa myös ulosottovalitusta käsittelevä tuomioistuin, jollei asiaa laajuutensa tai muun erityisen syyn vuoksi ole tarkoituksenmukaista käsitellä valitusasiana. Osoituksesta on ilmoitettava asianomaiselle ulosottomiehelle.

Osoitus annetaan väitteen tai vaatimuksen esittäjälle. Jos kuitenkin selvityksen esittäminen kysymyksestä kuuluu jollekin toiselle, osoitus annetaan hänelle.

8 §

Asianosaiset ja kuuleminen

Asianosaisia täytäntöönpanoriidassa ovat ulosottoasian hakija tai velkoja ja vastaaja sekä sivullinen, jonka oikeutta täytäntöönpano koskee.

Ennen osoituksen antamista osoituksen saajaa ja tarvittaessa myös muita riidan asianosaisia on kuultava.

9 §

Osoituksen antamisen esteet

Maksuvelvoitteen täytäntöönpanossa osoitusta täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen ei saa antaa lopullisen tilityksen jälkeen. Muussa täytäntöönpanossa osoitusta ei saa antaa sen jälkeen, kun täytäntöönpano on saatettu lainvoimaisesti loppuun. Osoitusta ei myöskään saa antaa, jos:

1) väite tai vaatimus koskee seikkaa, josta on asianomaiseen nähden lainvoimainen ulosottomiehen päätös tai tuomioistuimen ratkaisu;

2) asianomainen on laiminlyönyt esittäen väitteen tai vaatimuksen toimituksessa, jossa hänen olisi tullut se lain mukaan esittää;

3) asianomainen on jo saanut osoituksen nostaa täytäntöönpanoriitakanteen samasta kysymyksestä.

Ulosottomies ei saa antaa osoitusta, jos asianomainen on valittanut samasta kysymyksestä.

10 §

Osoituksen sisältö ja tiedoksianto

Täytäntöönpanoriitaosoitus on annettava kirjallisesti. Osoituksessa on mainittava:

- 1) käräjäoikeus, jossa kanne on nostettava, ja kanteen nostamisen määräaika;
- 2) riidan asianosaiset, joita vastaan kanne on nostettava;
- 3) osoituksen antamiseen johtaneet syyt ja riidan kohde;
- 4) täytäntöönpanon senhetkinen vaihe, jos osoituksen antaa ulosottomies;
- 5) seuraus kanteen nostamisen laiminlyönnistä.

Osoitus on annettava tiedoksi osoituksen saajalle sekä tarvittaessa muille asianosaisille.

11 §

Muutoksenhaku

Jos ulosottomies on antanut täytäntöönpanoriitaosoituksen, osoituksen saaja saa kanteen sijasta käyttää valitusoikeuttaan.

Täytäntöönpanoriitaosoitukseen ei saa hakea muutosta.

12 §

Kanteen nostaminen ja sen laiminlyönti

Täytäntöönpanoriitakanne on nostettava osoituksen mukaisesti neljän viikon kuluessa osoituksen tiedoksisaannista. Osoituksen antaja voi kirjallisesta hakemuksesta pidentää määräaika, jos siihen on hyväksyttävä syy. Hakemus tulee tehdä ennen alkuperäisen määräajan päättymistä. Päätökseen, jolla määräaika on pidennetty, ei saa hakea muutosta.

Jollei kannetta ole nostettu osoituksen mukaisesti, asianomainen ei voi vedota enää siihen ulosottoasiassa kyseiseen väitteeseen tai vaatimukseen.

Jos osoitus on virheellinen, eikä virhe ollut selvästi havaittavissa, kanne katsotaan oikein nostetuksi, jos asianomainen on noudattanut osoitusta tai mitä täytäntöönpanoriitakanteen nostamisesta säädetään.

13 §

Kanne ilman osoitusta

Jos 6 §:ssä säädetyt edellytykset täyttyvät eikä 9 §:ssä tarkoitettua estettä ole, täytäntöönpanoriitakanne voidaan nostaa myös ilman osoitusta taikka vireillä olevan riidan asian käsittelyä voidaan pyynnöstä jatkaa täytäntöönpanoriitana asianomaisessa tuomioistuimessa.

Tuomioistuimen tulee viipymättä ilmoittaa 1 momentissa tarkoitettua kanteesta tai pyynnöstä asianomaiselle ulosottomiehelle. Jos täytäntöönpanoriitakanne jätetään sillensä, uutta kannetta ei saa nostaa ilman osoitusta.

14 §

Toimivaltainen käräjäoikeus

Täytäntöönpanoriitakanne käsitellään 11 luvun 2 §:ssä tarkoitettussa käräjäoikeudessa.

15 §

Käsittely tuomioistuimessa

Täytäntöönpanoriita on kaikissa oikeusasteissa käsiteltävä kiireellisenä. Keskeytyspyyntö on ratkaistava heti. Tuomioistuimen tulee kuulla ulosottomiestä, jollei sitä voida pitää tarpeettomana.

16 §

Vaikutus ulosottoasian käsittelyyn

Sen mukaan kuin täytäntöönpanoriidassa annettu ratkaisu sitä edellyttää, ulosottomiehen tulee jatkaa täytäntöönpanoa tai peruuttaa se.

Jos täytäntöönpanoriitakanne on nostettu osoituksesta, kertyneet varat saadaan tilittää vain vakuutta vastaan ennen kuin riidassa annettu tuomio on tullut lainvoimaiseksi. Ilman osoitusta nostetun kanteen estämättä ulosottomies saa toimittaa lopullisen tilityksen, jollei keskeytysmääräystä anneta. Jos lopullinen tilitys toimitetaan, kannetta ei voida käsitellä täytäntöönpanoriitana. Tilityksen keskeytyksestä säädetään 6 luvun 15 §:ssä.

17 §

Täytäntöönpanoriidan ja valituksen suhde

Se, joka on tehnyt valituksen, ei saa nostaa täytäntöönpanoriitakannetta samasta toimesta tai päätöksestä, eikä se, joka on nostanut täytäntöönpanoriitakanteen, saa valittaa samasta toimesta tai päätöksestä.

18 §

Oikeudenkäyntikulut

Jos täytäntöönpanoriitakanne on nostettu osoituksesta, asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan. Tuomioistuin voi kuitenkin erityisestä syystä velvoittaa sen, jolle tuomioistuimen päätös on vastainen, osittain tai kokonaan korvaamaan vastapuolleen aiheutuneet kulut noudattaen soveltuvien osin oikeudenkäymiskaaren 21 luvun säännöksiä.

Jos täytäntöönpanoriitakanne on nostettu ilman osoitusta, noudatetaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 21 luvussa säädetään.

Valtion korvausvastuusta on soveltuvin osin voimassa, mitä 11 luvun 20 §:n 2 momentissa säädetään.

Täytäntöönpanon keskeyttäminen

19 §

Ulosottomiehen keskeytyspäätös

Ulosottomies saa keskeyttää täytäntöönpanon itseoikaisua koskevaa harkintaa varten.

Ulosottomiehen on keskeytettävä täytäntöönpano, jos osoitus täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen on annettu. Keskeytys on

voimassa, kunnes kaksi viikkoa on kulunut vireillepanon määräajan päättymisestä.

20 §

Tuomioistuimen keskeytysmääräys

Tuomioistuin, joka käsittelee ulosottovalitusta tai täytäntöönpanoriitaa, voi asianosaisen pyynnöstä tai omasta aloitteestaan antaa keskeytysmääräyksen. Määräyksen saa antaa käräjäoikeudessa yksi tuomari kansliassa ja hovioikeudessa yksi jäsen. Keskeytyspyyntö on ratkaistava heti. Määräys saadaan antaa väliaikaisesti vastapuolta kuulematta.

Keskeytysmääräyksestä, sen muuttamisesta ja asiassa annetusta ratkaisusta on heti ilmoitettava asianomaiselle ulosottomiehelle.

Keskeytysmääräyksen antamisesta ulosotoperustetta koskevan muutoksenhaun yhteydessä säädetään 2 luvun 13 §:ssä.

21 §

Keskeytysmääräyksen perusteet

Keskeytysmääräyksen antamista ja sisältöä harkittaessa tulee ottaa huomioon täytäntöönpanon vaihe, todennäköisyys valituksen tai kanteen hyväksymiselle, keskeytyksestä tai täytäntöönpanon jatkamisesta osapuolille aiheutuva mahdollinen haitta sekä muut vastaavat seikat.

Jos ulosmitatun omaisuuden arvo alentuu nopeasti tai omaisuuden hoitokulut ovat korkeat taikka jos huutokaupasta on julkaistu myynti-ilmoitus, myynti saadaan määrätä keskeytettäväksi vain, jos siihen on painava syy tai jos kahdessa ensin mainitussa tapauksessa asetetaan vakuus kulujen ja vahingon korvaamisesta.

22 §

Keskeytysmääräyksen sisältö

Keskeytysmääräyksessä täytäntöönpano voidaan osittain tai kokonaan keskeyttää seuraavasti:

1) määräys rajoitetaan koskemaan osaa ulosotoperusteesta asetetuista velvoitteista tai osaa vaatimuksen määrästä;

2) määräys rajoitetaan koskemaan tiettyä omaisuutta;

3) määräyksessä sallitaan omaisuuden ulosmittaus, mutta kielletään myynti tai varojen tilitys;

4) määräys annetaan muulla tavalla osittaisena.

Erityisestä syystä tuomioistuin voi määrätä, että jo suoritettu täytäntöönpanotoimi on peruutettava tai että keskeytys edellyttää ulosottomiehelle asetettua vakuutta hakijan saatavasta tai keskeytyksestä vastapuolelle mahdollisesti aiheutuvista kuluista ja vahingosta.

23 §

Keskeytysmääräyksen voimassaolo

Keskeytysmääräys on voimassa sen ajan kuin pääasian käsittely kestää määräyksen antaneessa tuomioistuimessa. Voimassaoloaikaa saadaan lyhentää tai pidentää, kuitenkin enintään kunnes annettava pääasiaratkaisu tulee lainvoimaiseksi tai ylempi tuomioistuin antaa asiassa uuden määräyksen.

Keskeytysmääräyksen antanut tuomioistuin saa muuttaa keskeytysmääräystä, peruuttaa sen tai antaa uuden määräyksen.

24 §

Vaikutus täytäntöönpanoon

Ulosottomiehen on keskeytettävä täytäntöönpano saatuaan ilmoituksen keskeytysmääräyksestä. Jo suoritettut täytäntöönpanotoimet pysyvät voimassa, jollei tuomioistuin ole määrännyt niitä peruutettaviksi.

Jos ulosottomies havaitsee, että ulosmittatun omaisuuden arvo alentuu nopeasti keskeytyksen aikana tai omaisuuden hoitokulut ovat korkeat, hänen tulee tarvittaessa ilmoittaa siitä keskeytysmääräyksen antaneelle tuomioistuimelle.

25 §

Muutoksenhaku

Ulosottomiehen päätökseen tai tuomioistuimen ratkaisuun keskeytysasiassa ei saa hakea erikseen muutosta.

26 §

Peruuttamistoimien kieltö tai keskeytys

Mitä edellä tässä luvussa säädetään keskeytysmääräyksestä, koskee myös sellaisen määräyksen antamista, jossa täytäntöönpanon peruuttaminen kielletään tai keskeytetään. Mainitun kieltomääräyksen voi antaa myös asian ratkaissut tuomioistuin itse. Tällöin määräys on voimassa, kunnes kyseinen ratkaisu tulee lainvoimaiseksi tai ylempi tuomioistuin antaa asiassa uuden määräyksen.

11 luku

Muutoksenhaku ulosottomiehen menettelyyn

Valitus

1 §

Valitusoikeus

Täytäntöönpanotoimesta tai ulosottomiehen päätöksestä saa valittaa se, jonka oikeutta toimi tai päätös koskee.

Lopullisen tilityksen jälkeen voidaan valittaa vain tilityksessä olevasta virheestä.

2 §

Toimivaltainen tuomioistuin

Täytäntöönpanotoimeen tai ulosottomiehen päätökseen haetaan muutosta käräjäoikeudelta valittamalla.

Ulosottovalituksia käsitellään Ahvenanmaan, Espoon, Helsingin, Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kotkan, Kuopion, Lahden, Lappeenrannan, Mikkelin, Oulun, Porin, Rovaniemen, Seinäjoen, Tampereen, Turun, Vaasan ja Vantaan käräjäoikeuksissa. Käräjäoikeuksien tuomiopiireistä näissä asioissa säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Muutosta haetaan siltä käräjäoikeudelta, jonka tuomiopiirissä täytäntöönpanotoimi on suoritettu.

3 §

Valituksen tekeminen ja peruuttaminen

Valituskirjelmä on toimitettava toimen tai päätöksen tehneen ulosottomiehen kansliaan viimeistään 5 ja 6 §:ssä tarkoitetun määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä saadaan toimittaa kirjallisesti tai sähköisenä viestinä. Jos valitus myöhästyy, valitusoikeus menetetään.

Kirjallinen valituskirjelmä on valittajan tai, jollei hän itse ole sitä laatinut, sen laatijan alikirjoitettava.

Valitus peruutetaan toimittamalla peruutuskirjelmä kirjallisesti tai sähköisesti asianomaisen ulosottomiehen tai käräjäoikeuden kansliaan.

4 §

Valituksen vireilletulo

Valitus tulee vireille toimivaltaisessa käräjäoikeudessa, kun valituskirjelmä on saapunut ulosottomiehen kansliaan. Valitusasiakirjat ja jäljennökset asiassa kertyneistä ulosottoasiakirjoista on heti toimitettava käräjäoikeuteen. Samalla ulosottomiehen on annettava käräjäoikeudelle selvitys siitä, onko valituskirjelmä saapunut määräajassa.

Jos valituskirjelmä on määräajassa toimitettu muulle kuin toimen tai päätöksen tehneelle ulosottomiehelle tai se on toimitettu toimivaltaiseen käräjäoikeuteen, valituksen katsotaan tulleen oikein vireille. Valituskirjelmä tai sen jäljennös on heti toimitettava päätöksen tai toimen tehneelle ulosottomiehelle.

5 §

Valituksen määräaika

Määräaika valituksen tekemiseen on kolme viikkoa.

Muutosta voimassa olevaan maksukieltoon, joka on annettu palkan tai muun toistuvaistulon ulosmittauksessa, saadaan hakea ilman määräaika.

6 §

Määräajan laskeminen

Valituksen määräaika lasketaan asianomaiselle päivästä, jona toimitus pidettiin tai päätös tehtiin, jos siitä on hänelle etukäteen ilmoitettu tai hän on ollut toimituksessa läsnä. Määräaika lasketaan valitukselle, joka koskee:

1) myyntiä taikka asianosaisluetteloa tai muuta myyntiin liittyvää myyntiä edeltävää tointa siitä, kun myynti on toimitettu;

2) kertyneiden varojen jakoa, siitä, kun 6 luvun 5 §:ssä tarkoitettu jakopäätös on tehty;

3) tilitystä, siitä, kun varat on lähetetty velkojalle.

Muussa kuin 1 momentissa tarkoitettussa tapauksessa valituksen määräaika lasketaan siitä päivästä, jona asianomainen on saanut tiedon toimesta tai päätöksestä.

7 §

Uusi määräaika

Jollei asianomainen voi laillisen esteen tai muun hyväksyttävän syyn vuoksi hakea muutosta määräajassa, ulosottomies saa asettaa hakemuksesta uuden määräajan. Jos ulosottomies katsoo, ettei uutta määräaika tule asettaa, asia on siirrettävä käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

Uutta määräaika on pyydettävä kirjallisella hakemuksella tai sähköisellä viestillä ennen alkuperäisen valitusajan päättymistä.

8 §

Valituskirjelmän sisältö

Valituskirjelmässä, joka osoitetaan asianomaiselle käräjäoikeudelle, on mainittava:

1) täytäntöönpanotoimi tai ulosottomiehen päätös, johon haetaan muutosta;

2) yksilöity vaatimus ja seikat, joihin vaatimus perustuu;

3) todisteet, joihin halutaan nojautua, ja mitä kullakin todisteella halutaan näyttää toteen;

4) asiamiehen tai avustajan yhteystiedot sekä se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon asiaa koskevat tiedoksiannot voidaan lähettää valittajalle.

Myös valittajan sekä todistajan tai muun kuultavan yhteystiedot on ilmoitettava soveltuvalla tavalla käräjäoikeudelle. Valituskirjelmään tulee liittää ne kirjalliset todisteet, joihin valittaja vetoaa.

9 §

Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon

Valitus ei keskeytä täytäntöönpanoa, ellei laissa toisin säädetä tai tuomioistuin anna keskeytysmääräystä. Tilityksen keskeytyksestä säädetään 6 luvun 15 §:ssä.

Jos ulosmittaus kumotaan, ulosottomiehen tulee viivytyksettä ryhtyä toimiin ulosmittauksen peruuttamiseksi, jollei tuomioistuin toisin määrää.

10 §

Ulosottomiehen lausunto

Jos valituskirjelmässä pyydetään täytäntöönpanon keskeyttämistä, asianomaisen ulosottomiehen tulee heti toimittaa keskeytyksestä koskeva lausuntonsa käräjäoikeuteen. Muulta osin ulosottomiehen tulee toimittaa lausuntonsa valituksesta kahden viikon, tai jos siihen on perusteltu syy, kolmen viikon kuluessa valituskirjelmän saapumisesta.

11 §

Lausunnon sisältö

Ulosottomiehen on annettava lausunnoonsaan selvitys täytäntöönpanotoimista sekä perusteltu kannanotto valituskirjelmässä esitetyistä vaatimuksista ja seikoista, joihin vaatimus perustuu. Lisäksi lausunnossa tulee ilmoittaa ulosottoasian asianosaiset, täytäntöönpanon senhetkinen vaihe sekä mahdollinen täytäntöönpanon keskeytys ja se, milloin keskeytys päättyy. Lausuntoon tulee liittää soveltuvalla tavalla asianomaisten tiedoksianto-osoitteet ja muut yhteystiedot.

12 §

Itseoikaisu valituksen yhteydessä

Ulosottomies saa oikaista valituskirjelmässä tarkoitettun toimen tai päätöksen sen mukaan kuin 10 luvun 1—5 §:ssä säädetään. Itseoikaisu on tehtävä tämän luvun 10 §:ssä säädettyssä ajassa.

Päätös, jolla virhe on oikaistu, on toimitettava lausunnon sijasta viipymättä käräjäoikeuteen. Ulosottomiehen on toimitettava käräjäoikeudelle myös selvitys siitä, onko oikaisupäätös tullut lainvoimaiseksi. Asianosainen voi itseään sitovasti kirjallisesti ilmoittaa tyytyvänsä itseoikaisupäätökseen.

13 §

Valitusosoitus

Toimituksessa läsnä oleville on ilmoitettava, saako tehtyyn päätökseen tai toimeen hakea muutosta ja mitä valituksen osalta on noudatettava. Valitusosoitus tulee liittää 3 luvun 36 §:ssä tarkoitettuun jälkilmoitukseen sekä päätöksestä annettavaan jäljennökseen.

14 §

Valitusosoituksen sisältö

Valitusosoituksessa on ilmoitettava:

- 1) tuomioistuin, jolta muutosta haetaan;
- 2) valituksen määräaika ja miten se laskeaan;
- 3) miten valitus ajetaan perille;
- 4) valituskirjelmän sisältöä ja liitteitä koskevat säännökset;
- 5) valitusoikeutta, valituksen vaikutuksia ja keskeyttämistä koskevien keskeisten säännösten sisältö.

Jos valitusosoitus on virheellinen, eikä virhe ollut selvästi havaittavissa, valitus katsotaan oikein tehdyksi, jos asianomainen on noudattanut osoitusta tai mitä valituksen tekemisestä säädetään.

Valituksen käsittely tuomioistuimessa

15 §

Käsittelyjärjestys kärjäoikeudessa

Valituksen käsittelyssä kärjäoikeudessa noudatetaan soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 8 luvun säännöksiä.

Valitus on käsiteltävä kiireellisenä. Keskeytyspyyntö on ratkaistava heti. Kärjäoikeuden tulee kuulla ulosottomiestä lausunnon lisäksi myös muutoin, jollei sitä voida pitää tarpeettomana.

Jos kärjäoikeus on antanut valittajalle osoituksen täytäntöönpanoriitakanteen nostamiseen, valitus raukeaa osoituksessa tarkoitulta osin.

16 §

Tutinnan laajuus

Kärjäoikeus voi tutkia ulosottomiehen toimen tai päätöksen oikeellisuuden valituksessa ja vastauksessa ilmoitettuja seikkoja laajemmin.

Asianosaisluetteloja tai jakoluetteloja saadaan muuttaa vain muutoksenhakijan eduksi.

17 §

Itseoikaisupäätöksen vaikutus

Valitus voidaan ratkaista sen jälkeen, kun 12 §:ssä tarkoitettu päätös, jolla virhe on oikaistu, on tullut lainvoimaiseksi. Valitus raukeaa siltä osin kuin oikaisu tekee valituksen aiheettomaksi. Jos myös oikaisupäätöksestä valitetaan, valitukset käsitellään yhdessä.

18 §

Osoitus kantelun tekemiseen

Jos valituskirjelmässä on ilmoitus siitä, että ulosottomies on tehnyt virheellisen virkatoimen tai laiminlyönyt toimen suorittamisen, eikä ilmoitusta voida tutkia muutoksenhake-

muksena, kärjäoikeuden tulee jättää valitus siltä osin tutkimatta ja osoittaa asianomainen kantelemaan 1 luvun 12 §:ssä tarkoitettulle hallintovirastolle.

19 §

Jatkovalitus

Muutosta kärjäoikeuden ratkaisuun haetaan valittamalla hovioikeudelta noudattaen soveltuvin osin, mitä oikeudenkäymiskaaren 25 luvussa säädetään. Kärjäoikeuden on heti lähetettävä muutoksenhakemus hovioikeuteen.

Asian käsittelystä hovioikeudessa ja muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä edellä 15 §:n 2 ja 3 momentissa, 16 §:n 2 momentissa sekä oikeudenkäymiskaaren 26 ja 30 luvussa säädetään.

20 §

Oikeudenkäyntikulut

Ulosottovalitusasiassa asianosaiset vastaavat itse oikeudenkäyntikuluistaan. Tuomioistuin voi kuitenkin erityisestä syystä velvoittaa sen, jolle tuomioistuimen päätös on vastainen, osittain tai kokonaan korvaamaan vastapuolelleen muutoksen hakemisesta aiheutuneet kulut noudattaen soveltuvin osin oikeudenkäymiskaaren 21 luvun säännöksiä.

Jos sivullisen valitus hyväksytään, valtio voidaan sivullisen vaatimuksesta määrätä osittain tai kokonaan korvaamaan tämän kohtuulliset oikeudenkäyntikulut, jos kulujen jäämistä sivullisen vahingoksi voidaan olosuhteet huomioon ottaen pitää kohtuuttomana. Valtio voidaan määrätä korvaamaan myös ulosoton asianosaisen oikeudenkäyntikulut, jos asiassa on sattunut selvä virhe, joka olisi tullut korjata itseoikaisuna. Ennen kulujen määräämistä valtion korvattaviksi 1 luvun 12 §:ssä mainittua hallintovirastoa on kuultava.

12 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset ulosottoimen hallinnon järjestämisestä sekä muusta tämän lain täytäntöönpanosta annetaan valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Ohjeet ja määräykset

Oikeusministeriö ja hallintovirasto voivat antaa hallinnollisia ohjeita ja määräyksiä tämän lain täytäntöönpanemiseksi.

13 luku

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

1 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tällä lailla kumotaan 3 päivänä joulukuuta 1895 annettu ulosottolaki (37/1895) sekä 3 päivänä joulukuuta 1895 annettu asetus uuden ulosottolain voimaantuloa ja siitä mitä sen johdosta on vaarin otettava (37/1895) niihin myöhemmin tehtyine muutoksineen (*aikaisempi laki*).

2 §

Siirtymäsäännökset

1. Ennen 1 päivää maaliskuuta 2004 vireille tulleisiin asioihin sovelletaan silloin voimassa ollutta lakia sen mukaan kuin ulosottolain muuttamisesta annetun lain (679/2003) voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 2 momentissa säädetään.

2. Ennen 1 päivää tammikuuta 2007 vireille tulleisiin asioihin sovelletaan silloin voimassa ollutta lakia sen mukaan kuin ulosotto-

lain muuttamisesta annetun lain (/2006) voimaantulo- ja siirtymäsäännöksen 2—12 momentissa säädetään. Tämän lain 4 luvun 49 §:n 1 momentin 3 kohtaa ryhdytään soveltamaan vuoden kuluttua tämän lain voimaantulosta ja myös silloin vireillä olevissa asioissa.

3. Tämän lain 1 luvun 11 §:n 1 ja 2 momentin, 12 §:n sekä muiden hallintovirastoa koskevien säännösten voimaantulosta säädetään erikseen lailla. Siihen saakka hallintoviraston tehtävät kuuluvat oikeusministeriölle ja lääninhallitukset hoitavat muulta osin niille aikaisemman lain mukaan kuuluvat tehtävät.

4. Tämän lain voimaan tullessa ulosottolaitoksen henkilöstö siirtyy nykyisten toimipaikkojensa mukaiseen ulosottovirastoon. Viran siirtäminen ei edellytä virkamiehen suostumusta, paitsi jos virka siirretään toiselle paikkakunnalle. Ulosottovirastossa, jonka toimialueeseen kuuluu useampi kuin yksi lain voimaan tullessa ollut ulosottopiiri, voi tilapäisesti olla useampi kuin yksi johtavan kihlakunnanvoudin virka. Niistä yhteen kuuluu toiminta ulosottoviraston päällikkönä, ja tällaiseen johtavaan kihlakunnanvoutiin sovelletaan, mitä tässä laissa säädetään johtavasta kihlakunnanvoudista. Viraston päällikkönä toimivan johtavan kihlakunnanvoudin virka täytetään ensimmäisellä kerralla haettavaksi julistamatta, jos virkaan nimitetään johtava kihlakunnanvouti tai kihlakunnanvouti, jonka toimipaikka lain voimaan tullessa kuuluu sen ulosottoviraston toimialueeseen. Virassaan jatkavat ne johtavat kihlakunnanvoudit, joiden toimipaikan toimialue vastaa ulosottoviraston toimialuetta.

5. Mitä edellä 1 luvun 14 §:ssä säädetään, koskee tämän lain voimaan tulon jälkeen tehtäviä virkanimityksiä.

6. Mitä avustavasta ulosottomiehestä muulla säädetään, koskee tämän lain voimaan tulon jälkeen kihlakunnanulosottomiestä.

7. Tämän lain 2 luvun 24—28 §:ää sovelletaan myös ennen lain voimaantuloa annettua ulosottooperusteeseen ja siinä tarkoitettuun saatavaan sekä lain voimaan tullessa vireillä olevaan ulosottoasiaan. Jos kuitenkin ulosottooperuste on annettu ennen 1 päivää maaliskuuta 1993, täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika ja saatavan lopullinen vanhen-

tuminen lasketaan mainitusta päivästä.

8. Tämän lain 3 luvun 113 §:n 1 momenttia sovelletaan lain voimaantulon jälkeen vireille tulevilla asioilla.

9. Täytäntöönpanotoimeen tai ulosottomiehen päätökseen, joka on tehty ennen tämän lain voimaantuloa, haetaan muutosta ja muutoksenhakemus käsitellään aikaisemman lain mukaisesti. Täytäntöönpanoriitakanne, jota koskeva osoitus on annettu tai joka on nostettu ilman osoitusta ennen tämän lain voimaantuloa, käsitellään aikaisemman lain mukaisesti.

10. Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3 §

Viittaussäännökset

Jos muussa laissa tai asetuksessa viitataan ulosottolakiin, sovelletaan tämän lain vastaavaa säännöstä.

2.

Laki**verojen ja maksujen täytäntöönpanosta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Soveltamisala

1 §

Julkinen saatava

Tämä laki koskee seuraavia saatavia (*julkinen saatava*):

1) vero ja julkinen maksu sekä niille säädetty viivästyskorko ja korotus;

2) muu julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava saatava, joka 3 §:n mukaan saadaan periä ulosotossa ilman ulosottokaaren (/) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettua ulosottoperustetta (*suora ulosottokelpoisuus*).

Edellä 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja saatavista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Suhde muuhun lainsäädäntöön

Siitä, miten velkoja voi itse periä julkisen saatavan, suorittaa kuittauksen ja antaa julkisen saatavan perintää koskevan toimeksiannon, säädetään erikseen.

Ulosotto

3 §

Suora ulosottokelpoisuus

Edellä 1 §:n 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu saatava on suoraan ulosottokelpoinen.

Muu julkisoikeudellinen tai siihen rinnastettava saatava, jonka rahamäärästä tai sen määräytymisperusteesta säädetään laissa tai valtioneuvoston asetuksessa, on suoraan ulosottokelpoinen, jos lailla tai valtioneuvoston asetuksella niin säädetään. Valtioneuvos-

ton asetuksella voidaan myös säätää, että tietynlaisten laitosten julkisoikeudelliset tai niihin rinnastettavat saatavat ovat suoraan ulosottokelpoisia. Ministeriön asetuksella säädetään, mitkä ovat näitä laitoksia.

4 §

Lainvoimaisuus ja kuittaus

Jollei muualla laissa toisin säädetä, julkisen saatava saadaan periä ulosotossa, vaikkei saatavan määrääminen tai maksuunpano ole tullut lainvoimaiseksi.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, sellaisia etuuksia tai muita varoja, jotka on ulosmitattu, ei saa kuitata julkisen saatavan suorittamiseksi sen jälkeen, kun ulosottokaareissa tarkoitettu maksukielto on annettu tiedoksi.

5 §

Hakeminen ja asiamies

Ulosottohakemukseen ei tarvitse liittää julkisen saatavan määräämistä tai maksuunpanoa koskevaa asiakirjaa. Asiakirja on kuitenkin yksilöitävä ja sitä koskevat tiedot on ilmoitettava hakemuksessa. Ulosottomiehen pyynnöstä hakija on velvollinen toimittamaan edellä tarkoitettua asiakirjan.

Rahoitus- tai luottolaitos, perintätoiminnan harjoittaja tai muu asiamies ei saa esiintyä velkojan toimeksiannosta hakijana julkisen saatavan ulosotossa.

6 §

Asian palauttaminen ja saatavan tarkistus

Jos ulosottomies havaitsee, että julkinen saatava on ilmeisesti määrätty tai maksuun-

pantu kahdesti tai väärälle henkilölle, ulosottomiehen tulee palauttaa asia hakijalle.

Jos alle 15-vuotiaalta henkilöltä peritään ulosotossa muuta julkista saatavaa kuin veroa, ulosottomiehen tulee pyytää hakijaa tarkistamaan alaikäisen maksuvelvollisuus. Täytäntöönpano on sen ajan keskeytyneenä.

Asioista, joissa tarkistus pyydetään, säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

7 §

Ilmoitus holhousviranomaiselle

Jos velallinen on alle 18-vuotias ja hakemus koskee veroa tai muuta siihen rinnastettavaa julkista saatavaa, ulosottomiehen tulee tehdä holhousviranomaiselle ilmoitus noudattaen soveltuvin osin, mitä ulosottokaaren 3 luvun 113 §:ssä säädetään.

Asioista, joissa ilmoitus tehdään, säädetään tarvittaessa tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Ulosottokaaren säännösten soveltaminen

Siltä osin kuin tässä laissa ei toisin säädetä, julkisen saatavan ulosotossa noudatetaan soveltuvin osin, mitä ulosottokaareissa säädetään maksuvelvoitteen täytäntöönpanosta.

Perustevalitus

9 §

Oikeus tehdä perustevalitus

Se, joka katsoo, että julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu virheellisesti, saa tehdä perustevalituksen.

Vanhentumisajan vaikutuksesta säädetään 21 §:n 3 momentissa.

10 §

Perustevalituksen käsittelevä viranomainen

Perustevalitus tehdään samalle viranomaiselle kuin säännönmukainen valitus. Jollei

sellaista viranomaista ole, perustevalitus tehdään sille hallinto-oikeudelle, jonka tuomio-piirissä julkinen saatava on määrätty tai maksuunpantu.

Jollei muualla laissa toisin säädetä, hallinto-oikeuden päätöksestä perustevalitusasiassa saadaan valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen 60 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Valituskirjelmä on toimitettava mainitussa määräajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle tai päätöksen tehneelle hallinto-oikeudelle.

11 §

Valitusosoitus

Jos ulosmittaus on toimitettu julkisen saatavan perimiseksi, ulosottomiehen tulee antaa velalliselle ulosottokaaren 11 luvun 13 ja 14 §:ssä tarkoitetun valitusosoituksen lisäksi perustevalitusosoitus, jos asianomaisella on oikeus tehdä perustevalitus. Ulosottomiehen on myös ilmoitettava, mitä keskeytyshakemuksen tekemisessä on tämän lain mukaan noudatettava.

Täytäntöönpanon keskeyttäminen

12 §

Keskeytysmääräyksen edellytykset

Viranomaisen (*muutoksenhakuviranomainen*), joka käsittelee

1) julkisen saatavan määräämistä tai maksuunpanoa koskevaa säännönmukaista valitusta tai perustevalitusta taikka

2) verotusta tai ennakoperintää koskevaa oikaisuvaatimusta,

tulee viipymättä pyynnöstä tai omasta aloitteesta kieltää saatavan ulosotto tai määrätä se keskeytettäväksi (*keskeytysmääräys*), jollei valitus tai oikaisuvaatimus ole ilmeisen aiheeton.

13 §

Myynnin ja tilityksen keskeyttäminen eräissä tapauksissa

Jollei täytäntöönpanon jatkamiselle ole

painavia syitä, myynti ja tilitys tulee keskeyttää, jos ulosmitattuna on kiinteistö taikka huoneiston tai rakennuksen hallintaan oikeutavat osakeyhtiön osakkeet taikka jos muutoksenhaku koskee veron tai julkisen maksun korotusta.

Sen estämättä, mitä 12 §:ssä ja tämän pykälän 1 momentissa säädetään, myynti saadaan määrätä keskeytettäväksi vain painavasta syystä, jos ulosmitatun omaisuuden arvo alentuu nopeasti tai omaisuuden hoitokulut ovat korkeat taikka jos huutokaupasta on julkaistu myynti-ilmoitus.

14 §

Keskeyttäminen vakuutta vastaan

Ulosottomiehen tulee välittömästi keskeyttää täytäntöönpano, jos velallinen asettaa ulosottomiehelle vakuuden ulosotossa olevan julkisen saatavan maksamisesta. Jollei ulosottoasia ole vireillä, ulosottomiehelle asetetulla vakuudella on sama vaikutus kuin muutoksenhakuviranomaisen antamalla täytäntöönpanon kiellolla.

Ulosottomiehen tulee ilmoittaa asetetusta vakuudesta ja täytäntöönpanon keskeytyksestä asianomaiselle muutoksenhakuviranomaiselle.

15 §

Keskeytyspyynnön tekeminen

Täytäntöönpanon kieltoa tai keskeyttämistä pyydetään 12 §:ssä tarkoitetulta muutoksenhakuviranomaiselta.

Velallinen, jonka omaisuutta on ulosmitattu, voi pyytää täytäntöönpanon keskeyttämistä myös ulosottomieheltä. Ulosottomiehen tulee keskeyttää täytäntöönpano, jos velallinen pyytää keskeyttämistä viikon kuluessa ulosmittauksesta. Keskeytys jatkuu, jos velallinen toimittaa ulosottomiehelle kolmen viikon kuluessa keskeytyspyynnöstä todistuksen muutoksenhaun vireilläolosta tai valituskirjelmän. Ulosottomiehen tulee toimittaa keskeytyspyyntö ja mahdollinen valituskirjelmä välittömästi sekä keskeytyspyyntöä koskeva lausuntonsa mahdollisimman pian muutoksenhakuviranomaiselle. Keskeytys on

voimassa siihen saakka, kunnes muutoksenhakuviranomainen on ratkaissut keskeytyspyynnön.

Edellä 2 momentissa mainittu viikon määräaika lasketaan ulosmittauksesta noudattaen, mitä ulosottokaaren 11 luvun 6 §:ssä säädetään. Keskeyttämistä voidaan pyytää ulosottomieheltä suullisesti, jolloin kirjallinen keskeytyspyyntö tulee toimittaa ulosottomiehelle 2 momentissa mainitussa kolmen viikon määräajassa.

16 §

Määräys täytäntöönpanon peruuttamisesta

Keskeytysmääräyksessä voidaan tarvittaessa määrätä, että jo suoritettu täytäntöönpanotoimi on peruutettava.

17 §

Keskeytysmääräyksen voimassaolo ja muutoksenhaku

Annettu keskeytysmääräys on voimassa, kunnes asia on lainvoimaisesti ratkaistu, jollei muutoksenhakuviranomainen toisin määrää. Keskeytyksen jatkuminen pääasiassa annetun ratkaisun jälkeen edellyttää kuitenkin, että velallinen osoittaa hakeneensa muutosta verotusta tai ennakkoperintää koskevassa oikeusasiassa 60 päivän kuluessa ratkaisun tiedoksisaannista. Muussa asiassa täytäntöönpano jatkuu, kun ratkaisun antamisesta on kulunut kolme kuukautta, jollei velallinen osoita, että hän on hakenut muutosta määräajassa tai että muutoksenhakuaikaa on jäljellä.

Keskeytysasiassa annettuun ratkaisuun ei saa hakea erikseen muutosta.

18 §

Keskeytyspyynnön käsittely

Muutoksenhakuviranomainen saa määrätä puheenjohtajansa, jäsenensä tai esittelijänsä käsittelemään ja ratkaisemaan keskeytyspyyntöjä.

Suoraan muutoksenhakuviranomaiselle tullut keskeytyspyyntö tulee ratkaista heti.

Ulosottomiehen kautta 15 §:n 2 momentin mukaisesti tullut keskeytyspyyntö tulee ratkaista kolmen viikon kuluessa sen saapumisesta muutoksenhakuviranomaiselle.

19 §

Ulosottokaaren keskeytysäännösten soveltaminen

Keskeytysmääräyksen antamisesta on muutoin soveltuvin osin voimassa, mitä ulosottokaaren 10 luvun 20 ja 22 §:ssä, 23 §:n 2 momentissa sekä 24 ja 26 §:ssä säädetään.

Vanhentuminen

20 §

Vanhentumisaika

Julkinen saatava vanhentuu lopullisesti viiden vuoden kuluttua sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on määrätty tai maksuunpantu, ja muussa tapauksessa sitä seuranneen vuoden alusta, jona se on erääntynyt.

21 §

Vanhentumisen vaikutukset

Vanhentunutta julkista saatavaa ei saa periä. Vanhentuminen ei estä suorituksen saamista saatavan panttina olevasta velallisen omaisuudesta.

Jos ennen vanhentumisajan päättymistä

1) julkisen saatavan perimiseksi on toimitettu ulosmittaus,

2) julkinen saatava on valvottu konkurssissa tai asianosaieskustelussa ulosottokaaren mukaisessa kiinteistön myynnissä taikka

3) julkinen saatava on ilmoitettu julkisen haasteen johdosta,

vanhentumisajan umpeen kuluminen ei estä maksun saamista ulosmitatuista tai konkurssiin luovutetuista varoista taikka niistä va-

roista, joista julkisessa haasteessa ilmoitetut saatavat on suoritettava. Yksityishenkilön velkajärjestelyn ja yrityssaneerauksen vaikutuksesta säädetään erikseen.

Perustevalitus saadaan tehdä niin kauan kuin oikeutta maksun saantiin ei ole 1 tai 2 momentin mukaan menetetty. Perustevalitus on tehtävä 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa kolmen viikon kuluessa valvontapäivästä lukien.

Erinäiset säännökset

22 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan tarvittaessa valtioneuvoston asetuksella.

23 §

Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuuta 20 _____.

Tällä lailla kumotaan verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin 29 päivänä kesäkuuta 1961 annettu laki (367/1961) siihen myöhemmin tehtyine muutoksineen.

Jos muussa laissa tai asetuksessa viitataan verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annettuun lakiin, sovelletaan tämän lain vastaavaa säännöstä.

Saatava, joka lain voimaan tullessa voimassa olleiden säännösten nojalla oli suoraan ulosottokelpoinen, on tämän lain estämättä suoraan ulosottokelpoinen myös lain voimaan tulon jälkeen.

Tämän lain 6 §:n 2 momenttia ja 7 §:ää sovelletaan lain voimaantulon jälkeen vireille tuleviin asioihin.

Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.

3.

Laki**oikeudenkäymiskaaren 7 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1—3 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 ja 3 momentti, 7 §, 8 §:n 3 momentti ja 13 §, sellaisina kuin ne ovat, luvun 1 ja 2 § ja 6 §:n 1 momentti laissa 688/2003, 3 § laissa 1065/1991 ja mainitussa laissa 688/2003 sekä 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 3 momentti, 7 §, 8 §:n 3 momentti ja 13 § mainitussa laissa 1065/1991, seuraavasti:

7 luku

Turvaamistoimista

1 §

Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on saaminen, joka voidaan määrätä maksettavaksi ulosottokaaren (/) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa omaisuuttaan taikka menettelee muulla hakijan saamista vaarantavalla tavalla, tuomioistuim voi määrätä pantavaksi vastapuolen irtainta tai kiinteätä omaisuutta takavarikkoon niin paljon, että saaminen tulee turvatuksi.

2 §

Vastapuolen hallussa oleva esine tai muu tietty omaisuus voidaan määrätä takavarikkoon myös silloin, kun hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on sanottuun esineeseen tai omaisuuteen parempi oikeus, joka voidaan vahvistaa ulosottokaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa sanotun esineen tai omaisuuden taikka menettelee muulla hakijan oikeutta vaarantavalla tavalla.

3 §

Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on vastapuolta vastaan muu kuin 1 tai 2 §:ssä tarkoitettu oikeus, joka voidaan vahvistaa ulosottokaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli tekemällä jotakin, ryhtymällä j-

honkin tai laiminlyömällä jotakin tai jollakin muulla tavoin estää tai heikentää hakijan oikeuden toteutumista tai olennaisesti vähentää sen arvoa tai merkitystä, tuomioistuim voi:

1) sakon uhalla kieltää vastapuolta tekemästä jotakin tai ryhtymästä johonkin;

2) määrätä vastapuolen sakon uhalla tekemään jotakin;

3) oikeuttaa hakijan tekemään tai teettämään jotakin;

4) määrätä vastapuolen omaisuutta pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon; tai

5) määrätä jostakin muusta toimenpiteestä, joka on tarpeen hakijan oikeuden turvaamiseksi.

Päättyessään 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen antamisesta tuomioistuimen tulee kiinnittää huomiota siihen, että vastapuolelle ei turvattavaan etuuteen nähden aiheudu kohtuutonta haittaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen voimaantulo edellyttää, että hakija asettaa ulosottomiehelle ulosottokaaren 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetun vakuuden, jollei tämän luvun 7 §:stä muuta johdu.

4 §

Tässä luvussa tarkoitettu turvaamistoinsta päättää yleinen tuomioistuin hakemuksesta. Turvaamistointa koskevan asian käsittelee se tuomioistuin, jossa hakijan vaatimusta tai oikeutta koskevan pääasian oikeudenkäynti on vireillä. Jos pääasian käsittely on päättynyt eikä muutoksenhakua varten säädetty aika ole kulunut umpeen, turvaamistointa koskevan asian käsittelee pääasiaa viimeksi käsitellyt tuomioistuin. Jos oikeu-

denkäyntiä ei ole vireillä, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy 10 luvun säännösten perusteella.

6 §

Kun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen on suostuttu, hakijan on kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta pantava pääasia koskeva kanne vireille tuomioistuimessa tai saatettava pääasia käsiteltäväksi muussa sellaisessa menettelyssä, joka voi johtaa ulosottokaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun täytäntöönpanokelpoiseen ratkaisuun. Milloin turvaamistoimi on saamisen turvaamiseksi kohdistettu kiinteistöön, joka on panttina hakijan eräänymättömästä saamisesta, tässä momentissa tarkoitettu määräaika alkaa eräpäivästä. Jos asian käsittelyä ei sanotussa ajassa panna vireille tai jos asian käsittely jää sillensä, turvaamistoimi peruutetaan siten kuin ulosottokaaren 8 luvun 4 §:ssä säädetään.

Hyväksyessään turvaamistointa koskevan hakemuksen tuomioistuimen on ilmoitettava hakijalle, miten hänen on tämän pykälän mukaisesti meneteltävä, jotta turvaamistointa ei peruuteta.

7 §

Tuomioistuin voi hakemuksesta vapauttaa hakijan asettamasta ulosottokaaren 8 luvun

2 §:ssä tarkoitettua vakuutta, jos hakija havaitaan siihen kykenemättömäksi ja jos hänen oikeuttaan voidaan pitää ilmeisen perusteltuna.

8 §

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanon peruuttamisesta ulosottomiehen päätöksellä säädetään ulosottokaaren 8 luvun 4 §:ssä.

13 §

Tässä luvussa tarkoitettun päätöksen täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon peruuttamisesta säädetään ulosottokaaren 8 luvussa. Tuomioistuin voi hyväksyessään 1 tai 2 §:n mukaisen takavarikkohakemuksen tarvittaessa määrätä tietyn omaisuuden pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon sekä turvaamistoimesta 1, 2 tai 3 §:n nojalla päättäessään muutoinkin antaa tarvittaessa tarkempia määräyksiä sen täytäntöönpanosta.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitettun väliaikaisen turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Ennen tämän lain voimaantuloa vireille tullessa asiassa sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

4.

Laki**velan vanhentumisesta annetun lain 8 ja 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan velan vanhentumisesta 15 päivänä elokuuta 2003 annetun lain (728/2003) 17 §:n
 3 momentti sekä
lisätään 8 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

8 §	kevan määräajan umpeen kulumisen johdosta säädetään ulosottoaaren (/) 2 luvun 27 §:ssä.
<i>Vanhentumisaika muissa tapauksissa</i>	

-----	-----
Velan lopullisesta vanhentumisesta ulosot-	Tämä laki tulee voimaan
toperusteen täytäntöönpanokelpoisuutta kos-	20 .
	päivänä kuuta

5.

Laki**konkurssilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä helmikuuta 2004 annetun konkurssilain (120/2004) 2 luvun 2 §:n 3 momentti ja 12 luvun 1 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 786/2004, sekä
muutetaan 3 luvun 6 §:n 2 momentti, 5 luvun 3 §:n 2 momentti sekä 17 luvun 3 §:n 2 momentti, 14 §:n otsikko sekä 1 ja 3 momentti, 16 § sekä 17 §:n 1 momentti seuraavasti:

3 luku

Konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset

6 §

Erillistäytäntöönpanon jatkaminen

Panttiomaisuuden rahaksimuutosta on voimassa, mitä 17 luvussa säädetään. Jos panttiomaisuutta kuitenkin on ennen konkurssin alkamista ulosmitattu muun kuin panttivelkojan saatavasta, noudatetaan, mitä 1 momentissa säädetään. Jos omaisuus on jo myyty, rahavarojen jakamisessa panttivelkojille noudatetaan, mitä ulosottokaareissa (/) säädetään. Yrityskiinnityksen kohteena olevan omaisuuden rahaksimuuttoon sovelletaan kuitenkin, mitä 1 momentissa säädetään.

5 luku

Konkurssipesään kuuluva omaisuus

3 §

Ulosmittaus- ja luovutusrajoitusten alainen omaisuus

Konkurssipesään kuuluu kuitenkin:

1) ulosottokaaren 4 luvun 21 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu omaisuus;

2) muu omaisuus, joka lain mukaan kuuluu konkurssipesään.

17 luku

Konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoito ja myynti sekä panttivelkojaa koskevat säännökset

3 §

Yleiset säännökset omaisuuden myynnistä

Konkurssipesään kuuluvaa omaisuutta voidaan myydä myös ulosottokaaren mukaisessa järjestyksessä konkurssipesän hakemuksen perusteella, jos ulosottomies siihen suostuu. Suostumusta ei kuitenkaan vaadita, jos myytävänä on kiinteistö taikka kiinnityskelpoinen alus tai ilma-alus. Panttiomaisuuden myymisestä ulosottokaaren mukaisessa järjestyksessä säädetään 14 §:ssä.

14 §

Panttiomaisuuden myynti ulosottokaaren mukaisessa järjestyksessä

Konkurssipesä saa hakea myös panttiomaisuuden myyntiä ulosottokaaren mukaisessa järjestyksessä, mutta ilman panttivelkojan suostumusta kuitenkin vasta, kun konkurssin alkamisesta on kulunut kolme vuotta. Hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, että pant-

tivelkojalle on ilmoitettu myynnistä viimeistään kolme kuukautta ennen ulosottohakemuksen tekemistä ja että velkoja ei ole ilmoitusta seuraavan kahden kuukauden kuluessa pannut vireille myynnin kieltoa koskevaa hakemusta.

—————
 Kun panttiomaisuutta myydään 1 momentin nojalla, myytävästä kiinteistöstä ei määrätä alinta hyväksyttävää tarjousta.

16 §

Ulosmittauksen raukeaminen

Konkurssipesään kuuluvan omaisuuden ulosmittaus raukeaa, kun omaisuus myydään. Pesänhoitajan on huolehdittava siitä, että ulosottomies saa tiedon myynnistä. Ulosottomiehen on ilmoitettava kirjaamisviranomaiselle raukeamisesta niin kuin ulosotto-

kaassa säädetään.

17 §

Yrityskiinnitys ja arvopaperit vakuutena

Mitä tässä luvussa säädetään panttivelkojasta, ei koske velkojaa, jolla on konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen yrityskiinnitykseen perustuva panttioikeus. Jos yrityskiinnityksen kohteena olevaa omaisuutta myydään 3 §:n 2 momentin nojalla ulosottokaaren mukaisessa järjestyksessä, maksusaantijärjestys näin saatuihin varoihin määräytyy konkurssia koskevien säännösten mukaisesti.

—————
 Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .

6.

Laki**perintökaaren muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun perintökaaren (40/1965) 17 luvun 2 a §, 20 luvun 4 §:n 1 momentti sekä 21 luvun 1 §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 17 luvun 2 a § laissa 768/1991, 20 luvun 4 §:n 1 momentti ja 21 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 783/2004 sekä 21 luvun 9 §:n 1 momentti laissa /2006, seuraavasti:

17 luku

Perinnöstä luopumisesta ja perintöosuuden luovuttamisesta

2 a §

Perillisellä ja testamentinsaajalla on oikeus luopua oikeudestaan perittävän kuoltua, jolleivät he ole jo ryhtyneet sellaisiin toimiin, että heidän on katsottava ottaneen perinnön vastaan. Luopuminen on tehtävä kirjallisesti. Luopumisen sitovuudesta perillisen ja testamentinsaajan velkoihin säädetään konkurssilaissa (120/2004) ja ulosottokaareissa (/).

20 luku

Perunkirjoituksesta

4 §

Pesän varat ja velat on merkittävä perukirjaan sellaisina kuin ne kuoleman tapahtuessa olivat. Perukirjassa on mainittava myös varojen arvo.

21 luku

Kuolleen henkilön ja pesän velasta

1 §

Kuolinpesän varoista suoritetaan pesän ja vainajan velat.

9 §

Ennen kuin kuukausi on kulunut perunkirjoituksesta tai, jos omaisuus on luovutettu pesänselvittäjän hallintoon, ennen kuin velkojen maksamisesta on tehty 19 luvun 12 a §:ssä tarkoitettu sopimus tai pesänselvittäjän päätös, vainajan velan saa maksaa pesän varoista vain, jos on pätevä syy olettaa, ettei sen maksamisesta aiheudu vahinkoa muille velkojille. Pesän omaisuuteen kohdistuvan ulosmittauksen loppuun saattamisesta säädetään ulosottokaaren 4 luvun 76 §:ssä ja 6 luvun 16 §:n 1 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

7.

Laki**avioliittolain 45 ja 99 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun avioliittolain (234/1929) 99 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 784/2004, sekä
muutetaan 45 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 929/2002 seuraavasti:

45 § ulosottokaassa (/).

Puolisoiden välisen lahjan takaisinsaannista säädetään takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa (758/1991) sekä Tämän laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____ .

8.

Laki

velkojen maksunsaantijärjestyksestä annetun lain 6 §:n 1 momentin 6 kohdan kumoamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 § 787/2004.

Tällä lailla kumotaan velkojen maksunsaantijärjestyksestä 30 päivänä joulukuuta 1992 annetun lain (1578/1992) 6 §:n 1 momentin 6 kohta, sellaisena kuin se on laissa

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

9.

Laki**viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21 päivänä toukokuuta 1999 annetun lain (621/1999) 11 §:n 2 momentin 5 kohta ja 24 §:n 1 momentin 23 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 684/2003, seuraavasti:

11 §

Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:

5) tietoihin ulosottoasiassa ennen ulosmittauksen toimittamista ja omaisuuden haltuun saamista, jos tiedon antaminen tuntuvasti vaikeuttaisi täytäntöönpanoa, eikä muihin kuin velallisen taloudellista asemaa koskeviin tietoihin, ellei tietoja tarvita takaisin-saantikanteen tai ulosottokaaren (/) 2 luvun 26 §:ssä tarkoitetun kanteen nostamista varten;

24 §

Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

23) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön vuosituloista tai kokonaisvarallisuudesta taikka tuen tai etuuden perusteena olevista tuloista ja varallisuudesta taikka jotka muutoin kuvaavat hänen taloudellista asemaansa, sekä ulosottoviranomaisen asiakirjat siltä osin kuin ne sisältävät sellaisia tietoja, jotka ulosottorekisteriin merkittyinä olisivat ulosottokaaren mukaan salaisia, sekä tiedot luonnollisesta henkilöstä ulosottovelallisena ja ulosotto selvitys;

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

10.**Laki****verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta 18 päivänä toukokuuta 1973 annetun lain (395/1973) 1 §:n 1 momentti ja 6 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1067/1991, seuraavasti:

1 §

Verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (/) 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua julkisen saatavan perimisen turvaamiseksi voidaan määrätä takavarikko siten kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa säädetään.

6 §

Tämän lain mukaisesta takavarikosta on, jollei tässä laissa toisin säädetä, soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa säädetään takavarikosta päättämisestä ja ulosottoaaren (/) 8 luvussa takavarikon täytäntöönpanosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____ .

Naantalissa 29 päivänä kesäkuuta 2006

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Oikeusministeri *Leena Luhtanen*

3.

Laki**oikeudenkäymiskaaren 7 luvun muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 1—3 §, 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 1 ja 3 momentti, 7 §, 8 §:n 3 momentti ja 13 §,

sellaisina kuin ne ovat, luvun 1 ja 2 § ja 6 §:n 1 momentti laissa 688/2003, 3 § laissa 1065/1991 ja mainitussa laissa 688/2003 sekä 4 §:n 1 momentti, 6 §:n 3 momentti, 7 §, 8 §:n 3 momentti ja 13 § mainitussa laissa 1065/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

7 luku

Turvaamistoimista

1 §

Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on saaminen, joka voidaan määrätä maksettavaksi ulosottolain (37/1895) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa omaisuuttaan taikka menettelee muulla hakijan saamista vaarantavalla tavalla, tuomioistuim voi määrätä panttavaksi vastapuolen irtainta tai kiinteätä omaisuutta takavarikkoon niin paljon, että saaminen tulee turvatuksi.

2 §

Vastapuolen hallussa oleva esine tai muu tietty omaisuus voidaan määrätä takavarikkoon myös silloin, kun hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on sanottuun esineeseen tai omaisuuteen parempi oikeus, joka voidaan vahvistaa ulosottolain 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa sanotun esineen tai omaisuuden taikka menettelee muulla hakijan oikeutta vaarantavalla tavalla.

Ehdotus

7 luku

Turvaamistoimista

1 §

Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on saaminen, joka voidaan määrätä maksettavaksi *ulosottokaaren* (/) 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa omaisuuttaan taikka menettelee muulla hakijan saamista vaarantavalla tavalla, tuomioistuim voi määrätä panttavaksi vastapuolen irtainta tai kiinteätä omaisuutta takavarikkoon niin paljon, että saaminen tulee turvatuksi.

2 §

Vastapuolen hallussa oleva esine tai muu tietty omaisuus voidaan määrätä takavarikkoon myös silloin, kun hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on sanottuun esineeseen tai omaisuuteen parempi oikeus, joka voidaan vahvistaa *ulosottokaaren* 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli kätkee, hävittää tai luovuttaa sanotun esineen tai omaisuuden taikka menettelee muulla hakijan oikeutta vaarantavalla tavalla.

3 §

Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on vastapuolta vastaan muu kuin 1 tai 2 §:ssä tarkoitettu oikeus, joka voidaan vahvistaa ulosottolain 2 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli tekemällä jotakin, ryhtymällä johonkin tai laiminlyömällä jotakin tai jollakin muulla tavoin estää tai heikentää hakijan oikeuden toteutumista tai olennaisesti vähentää sen arvoa tai merkitystä, tuomioistuimien voi:

- 1) sakon uhalla kieltää vastapuolta tekemästä jotakin tai ryhtymästä johonkin;
- 2) määrätä vastapuolen sakon uhalla tekemään jotakin;
- 3) oikeuttaa hakijan tekemään tai teettämään jotakin;
- 4) määrätä vastapuolen omaisuutta pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon; tai
- 5) määrätä jostakin muusta toimenpiteestä, joka on tarpeen hakijan oikeuden turvaamiseksi.

Päätöksessään 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen antamisesta tuomioistuimen tulee kiinnittää huomiota siihen, että vastapuolelle ei turvattavaan etuuteen nähden aiheudu kohtuutonta haittaa.

4 §

Tässä luvussa tarkoitetusta turvaamistoinimesta päättää yleinen tuomioistuin hakemuksesta. Turvaamistointia koskevan asian käsittelee se tuomioistuin, jossa hakijan vaatimusta tai oikeutta koskevan pääasian oikeudenkäynti on vireillä. Jos pääasian käsittely on päättynyt eikä muutoksenhakua tai vastauksen antamista varten säädetty aika ole kulunut umpeen, turvaamistointia koskevan asian käsittelee pääasiaa viimeksi käsitellyt tuomioistuin. Jos oikeudenkäyntiä ei ole vireillä, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy 10 luvun säännösten perusteella.

3 §

Jos hakija saattaa todennäköiseksi, että hänellä on vastapuolta vastaan muu kuin 1 tai 2 §:ssä tarkoitettu oikeus, joka voidaan vahvistaa ulosottoaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla ratkaisulla, ja on olemassa vaara, että vastapuoli tekemällä jotakin, ryhtymällä johonkin tai laiminlyömällä jotakin tai jollakin muulla tavoin estää tai heikentää hakijan oikeuden toteutumista tai olennaisesti vähentää sen arvoa tai merkitystä, tuomioistuimien voi:

- 1) sakon uhalla kieltää vastapuolta tekemästä jotakin tai ryhtymästä johonkin;
- 2) määrätä vastapuolen sakon uhalla tekemään jotakin;
- 3) oikeuttaa hakijan tekemään tai teettämään jotakin;
- 4) määrätä vastapuolen omaisuutta pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon; tai
- 5) määrätä jostakin muusta toimenpiteestä, joka on tarpeen hakijan oikeuden turvaamiseksi.

Päätöksessään 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen antamisesta tuomioistuimen tulee kiinnittää huomiota siihen, että vastapuolelle ei turvattavaan etuuteen nähden aiheudu kohtuutonta haittaa.

Edellä 1 momentissa tarkoitetun kiellon tai määräyksen voimaantulo edellyttää, että hakija asettaa ulosottomiehelle ulosottoaaren 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetun vakuuden, jollei tämän luvun 7 §:stä muuta johdu.

4 §

Tässä luvussa tarkoitetusta turvaamistoinimesta päättää yleinen tuomioistuin hakemuksesta. Turvaamistointia koskevan asian käsittelee se tuomioistuin, jossa hakijan vaatimusta tai oikeutta koskevan pääasian oikeudenkäynti on vireillä. Jos pääasian käsittely on päättynyt eikä muutoksenhakua varten säädetty aika ole kulunut umpeen, turvaamistointia koskevan asian käsittelee pääasiaa viimeksi käsitellyt tuomioistuin. Jos oikeudenkäyntiä ei ole vireillä, toimivaltainen tuomioistuin määräytyy 10 luvun säännösten perusteella.

6 §

Kun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen on suostuttu, hakijan on kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta pantava pääasiaa koskeva kanne vireille tuomioistuimessa tai saatettava pääasia käsiteltäväksi muussa sellaisessa menettelyssä, joka voi johtaa ulosottolain 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun täytäntöönpanokelpoiseen ratkaisuun. Milloin turvaamistoimi on saamisen turvaamiseksi kohdistettu kiinteistöön, joka on panttina hakijan eräänymättömästä saamisesta, tässä momentissa tarkoitettu määräaika alkaa eräpäivästä. Jos asian käsittelyä ei sanotussa ajassa panna vireille tai jos asian käsittely jää sillensä, turvaamistoimi peruutetaan siten kuin ulosottolain 7 luvun 13 §:ssä säädetään.

Hyväksyessään turvaamistointa koskevan hakemuksen tuomioistuimen on ilmoitettava hakijalle, miten hänen on tämän pykälän ja ulosottolain 7 luvun 11 §:n mukaisesti meneteltävä, jotta turvaamistointa ei peruuteta.

7 §

Tuomioistuin voi hakemuksesta vapauttaa hakijan asettamasta ulosottolain 7 luvun 16 §:ssä tarkoitettua vakuutta, jos hakija havaitaan siihen kykenemättömäksi ja jos hänen oikeuttaan voidaan pitää ilmeisen perusteltuna.

8 §

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanon peruuttamisesta ulosottomiehen päätöksellä on säädetty ulosottolain 7 luvun 13 §:ssä.

13 §

Tässä luvussa tarkoitettun päätöksen täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon peruuttamisesta säädetään ulosottolain 7 luvussa. Tuomioistuin voi hyväksyessään 1 tai 2 §:n mukaisen takavarikkohakemuksen tarvittaessa määrätä tietyn omaisuuden pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon sekä turvaamistoinimesta 1, 2 tai 3 §:n nojalla päättäessään muutoinkin antaa tarvittaessa tarkem-

6 §

Kun 5 §:n 1 momentissa tarkoitettuun hakemukseen on suostuttu, hakijan on kuukauden kuluessa päätöksen antamisesta pantava pääasiaa koskeva kanne vireille tuomioistuimessa tai saatettava pääasia käsiteltäväksi muussa sellaisessa menettelyssä, joka voi johtaa ulosottokaaren 2 luvun 2 §:ssä tarkoitettuun täytäntöönpanokelpoiseen ratkaisuun. Milloin turvaamistoimi on saamisen turvaamiseksi kohdistettu kiinteistöön, joka on panttina hakijan eräänymättömästä saamisesta, tässä momentissa tarkoitettu määräaika alkaa eräpäivästä. Jos asian käsittelyä ei sanotussa ajassa panna vireille tai jos asian käsittely jää sillensä, turvaamistoimi peruutetaan siten kuin ulosottokaaren 8 luvun 4 §:ssä säädetään.

Hyväksyessään turvaamistointa koskevan hakemuksen tuomioistuimen on ilmoitettava hakijalle, miten hänen on tämän pykälän mukaisesti meneteltävä, jotta turvaamistointa ei peruuteta.

7 §

Tuomioistuin voi hakemuksesta vapauttaa hakijan asettamasta ulosottokaaren 8 luvun 2 §:ssä tarkoitettua vakuutta, jos hakija havaitaan siihen kykenemättömäksi ja jos hänen oikeuttaan voidaan pitää ilmeisen perusteltuna.

8 §

Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanon peruuttamisesta ulosottomiehen päätöksellä säädetään ulosottokaaren 8 luvun 4 §:ssä.

13 §

Tässä luvussa tarkoitettun päätöksen täytäntöönpanosta ja täytäntöönpanon peruuttamisesta säädetään ulosottokaaren 8 luvussa. Tuomioistuin voi hyväksyessään 1 tai 2 §:n mukaisen takavarikkohakemuksen tarvittaessa määrätä tietyn omaisuuden pantavaksi toimitsijan haltuun ja hoitoon sekä turvaamistoinimesta 1, 2 tai 3 §:n nojalla päättäessään muutoinkin antaa tarvittaessa

pia määräyksiä sen täytäntöönpanosta.

Mitä 1 momentissa on säädetty koskee soveltuvin osin myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun väliaikaisen turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa.

tarkempia määräyksiä sen täytäntöönpanosta.

Mitä 1 momentissa säädetään, koskee soveltuvin osin myös 5 §:n 2 momentissa tarkoitetun väliaikaisen turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpanoa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .*

*Ennen tämän lain voimaantuloa vireille
tulleessa asiassa sovelletaan tämän lain
voimaan tullessa voimassa olleita säännök-
siä.*

4.

Laki**velan vanhentumisesta annetun lain 8 ja 17 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan velan vanhentumisesta 15 päivänä elokuuta 2003 annetun lain (728/2003) 17 §:n
 3 momentti sekä
lisätään 8 §:ään uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

8 §

Vanhentumisaika muissa tapauksissa

*Velan lopullisesta vanhentumisesta ulos-
 ottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuutta
 koskevan määräajan umpeen kulumisen
 johdosta säädetään ulosottokaaren (/)
 2 luvun 27 §:ssä.*

17 §

Maksukyvyttömyysmenettely

*Ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoi-
 suudesta säädetään erikseen.*

(kumotaan)

*Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä kuu-
 ta 20 .*

5.

Laki**konkurssilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 20 päivänä helmikuuta 2004 annetun konkurssilain (120/2004) 2 luvun 2 §:n 3 momentti ja 12 luvun 1 §:n 3 momentti, sellaisina kuin ne ovat laissa 786/2004, sekä
muutetaan 3 luvun 6 §:n 2 momentti, 5 luvun 3 §:n 2 momentti sekä 17 luvun 3 §:n 2 momentti, 14 §:n otsikko sekä 1 ja 3 momentti, 16 § sekä 17 §:n 1 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

2 luku

Konkurssiin asettamisen edellytykset

2 §

Velkojan oikeus vaatia velallisen asettamista konkurssiin

Konkurssiin asettamista ei kuitenkaan voi vaatia velkoja, jonka saatavaa koskevan ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut ulosottolain (37/1895) 2 luvun 24? 26 §:n mukaisesti. Tällaisen saatavan perusteella voidaan kuitenkin vaatia kuolinpesän asettamista konkurssiin.

3 luku

Konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset

6 §

Erillistäytäntöönpanon jatkaminen

 Panttiomaisuuden rahaksimuutosta on voimassa, mitä 17 luvussa säädetään. Jos panttiomaisuutta kuitenkin on ennen konkurssin alkamista ulosmitattu muun kuin panttiavelkojan saatavasta, noudatetaan, mitä 1 momentissa säädetään. Jos omaisuus on jo myyty, rahavarojen jakamisessa pantti-

Ehdotus

2 luku

Konkurssiin asettamisen edellytykset

(kumotaan)

3 luku

Konkurssin alkamisen oikeusvaikutukset

6 §

Erillistäytäntöönpanon jatkaminen

 Panttiomaisuuden rahaksimuutosta on voimassa, mitä 17 luvussa säädetään. Jos panttiomaisuutta kuitenkin on ennen konkurssin alkamista ulosmitattu muun kuin panttiavelkojan saatavasta, noudatetaan, mitä 1 momentissa säädetään. Jos omaisuus on jo myyty, rahavarojen jakamisessa pantti-

Voimassa oleva laki

velkojille noudatetaan, mitä ulosottolaissa säädetään. Yrityskiinnityksen kohteena olevan omaisuuden rahaksimuuttoon sovelletaan kuitenkin, mitä 1 momentissa säädetään.

5 luku

Konkurssipesään kuuluva omaisuus

3 §

Ulosmittaus- ja luovutusrajoitusten alainen omaisuus

Konkurssipesään kuuluu kuitenkin:

- 1) ulosottolain 4 luvun 5 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu omaisuus;
- 2) muu omaisuus, joka lain mukaan kuuluu konkurssipesään.

12 luku

Konkurssisaatavat, valvonta ja saatavien selvittäminen

1 §

Yleiset säännökset konkurssivelkojan asemasta

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään, ei koske velkojaa, jonka saatavaa koskevan ulosotoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on ennen konkurssin alkamista lakannut ulosottolain 2 luvun 24? 26 §:n mukaisesti. Velkojalla on kuitenkin oikeus saada suoritus vakuutena olevasta velallisen omaisuudesta tai käyttää saatavansa velalliselta olevan velkansa kuittaamiseen. Mitä tässä momentissa säädetään, ei sovelleta kuolinpesän konkurssissa.

Ehdotus

velkojille noudatetaan, mitä *ulosottokaarensa* (/) säädetään. Yrityskiinnityksen kohteena olevan omaisuuden rahaksimuuttoon sovelletaan kuitenkin, mitä 1 momentissa säädetään.

5 luku

Konkurssipesään kuuluva omaisuus

3 §

Ulosmittaus- ja luovutusrajoitusten alainen omaisuus

Konkurssipesään kuuluu kuitenkin:

- 1) *ulosottokaaren* 4 luvun 21 §:n 1 momentin 5 kohdassa tarkoitettu omaisuus;
- 2) muu omaisuus, joka lain mukaan kuuluu konkurssipesään.

12 luku

Konkurssisaatavat, valvonta ja saatavien selvittäminen

(kumotaan)

17 luku

Konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoito ja myynti sekä panttivelkojaa koskevat säännökset

3 §

Yleiset säännökset omaisuuden myynnistä

Konkurssipesään kuuluvaa omaisuutta voidaan myydä myös ulosottolain mukaisessa järjestyksessä konkurssipesän hakemuksen perusteella, jos ulosottomies siihen suostuu. Suostumusta ei kuitenkaan vaadita, jos myytävänä on kiinteistö taikka kiinnityskelpoinen alus tai ilma-alus. Panttiomaisuuden myymisestä ulosottolain mukaisessa järjestyksessä säädetään 14 §:ssä.

14 §

Panttiomaisuuden myynti ulosottolain mukaisessa järjestyksessä

Konkurssipesä saa hakea myös panttiomaisuuden myyntiä ulosottolain mukaisessa järjestyksessä, mutta ilman panttivelkojan suostumusta kuitenkin vasta, kun konkurssin alkamisesta on kulunut kolme vuotta. Hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, että panttivelkojalle on ilmoitettu myynnistä viimeistään kolme kuukautta ennen ulosottohakemuksen tekemistä ja että velkoja ei ole ilmoitusta seuraavan kahden kuukauden kuluessa pannut vireille myynnin kieltoa koskevaa hakemusta.

Kun panttiomaisuutta myydään 1 momentin nojalla, myytävästä kiinteistöstä ei määrätä alinta hyväksyttävää tarjousta ja ertain omaisuus voidaan myydä panttivelkojan oikeutta säilyttämättä.

17 luku

Konkurssipesään kuuluvan omaisuuden hoito ja myynti sekä panttivelkojaa koskevat säännökset

3 §

Yleiset säännökset omaisuuden myynnistä

Konkurssipesään kuuluvaa omaisuutta voidaan myydä myös *ulosottokaaren* mukaisessa järjestyksessä konkurssipesän hakemuksen perusteella, jos ulosottomies siihen suostuu. Suostumusta ei kuitenkaan vaadita, jos myytävänä on kiinteistö taikka kiinnityskelpoinen alus tai ilma-alus. Panttiomaisuuden myymisestä *ulosottokaaren* mukaisessa järjestyksessä säädetään 14 §:ssä.

14 §

*Panttiomaisuuden myynti **ulosottokaaren** mukaisessa järjestyksessä*

Konkurssipesä saa hakea myös panttiomaisuuden myyntiä *ulosottokaaren* mukaisessa järjestyksessä, mutta ilman panttivelkojan suostumusta kuitenkin vasta, kun konkurssin alkamisesta on kulunut kolme vuotta. Hakemukseen on liitettävä selvitys siitä, että panttivelkojalle on ilmoitettu myynnistä viimeistään kolme kuukautta ennen ulosottohakemuksen tekemistä ja että velkoja ei ole ilmoitusta seuraavan kahden kuukauden kuluessa pannut vireille myynnin kieltoa koskevaa hakemusta.

Kun panttiomaisuutta myydään 1 momentin nojalla, myytävästä kiinteistöstä ei määrätä alinta hyväksyttävää tarjousta.

Voimassa oleva laki

16 §

Ulosmittauksen raukeaminen

Konkurssipesään kuuluvan omaisuuden ulosmittaus raukeaa, kun omaisuus myydään. Pesänhoitajan on huolehdittava siitä, että ulosottomies saa tiedon myynnistä. Ulosottomiehen on ilmoitettava kirjaamisviranomaiselle raukeamisesta niin kuin ulosottolaissa säädetään.

17 §

Yrityskiinnitys ja arvopaperit vakuutena

Mitä tässä luvussa säädetään panttivelkojasta, ei koske velkojaa, jolla on konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen yrityskiinnitykseen perustuva panttioikeus. Jos yrityskiinnityksen kohteena olevaa omaisuutta myydään 3 §:n 2 momentin nojalla ulosotolain mukaisessa järjestyksessä, maksunsaantijärjestys näin saatuihin varoihin määräytyy konkurssia koskevien säännösten mukaisesti.

Ehdotus

16 §

Ulosmittauksen raukeaminen

Konkurssipesään kuuluvan omaisuuden ulosmittaus raukeaa, kun omaisuus myydään. Pesänhoitajan on huolehdittava siitä, että ulosottomies saa tiedon myynnistä. Ulosottomiehen on ilmoitettava kirjaamisviranomaiselle raukeamisesta niin kuin *ulosottokaaressa* säädetään.

17 §

Yrityskiinnitys ja arvopaperit vakuutena

Mitä tässä luvussa säädetään panttivelkojasta, ei koske velkojaa, jolla on konkurssipesään kuuluvaan omaisuuteen yrityskiinnitykseen perustuva panttioikeus. Jos yrityskiinnityksen kohteena olevaa omaisuutta myydään 3 §:n 2 momentin nojalla *ulosotokaaren* mukaisessa järjestyksessä, maksunsaantijärjestys näin saatuihin varoihin määräytyy konkurssia koskevien säännösten mukaisesti.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .
—————

6.

Laki**perintökaaren muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 5 päivänä helmikuuta 1965 annetun perintökaaren (40/1965) 17 luvun 2 a §, 20 luvun 4 §:n 1 momentti sekä 21 luvun 1 §:n 1 momentti ja 9 §:n 1 momentti, sellaisina kuin ne ovat, 17 luvun 2 a § laissa 768/1991, 20 luvun 4 §:n 1 momentti ja 21 luvun 1 §:n 1 momentti laissa 783/2004 sekä 21 luvun 9 §:n 1 momentti laissa /2006, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

17 luku

Perinnöstä luopumisesta ja perintöosuuden luovuttamisesta

2 a §

Perillisellä ja testamentinsaajalla on oikeus luopua oikeudestaan perittävän kuoltua, jolleivät he ole jo ryhtyneet sellaisiin toimiin, että heidän on katsottava ottaneen perinnön vastaan. Luopuminen on tehtävä kirjallisesti. Luopumisen sitovuudesta perillisen ja testamentinsaajan velkoihin säädetään konkurssisäännössä ja ulosottolaissa.

20 luku

Perunkirjoituksesta

4 §

Pesän varat ja velat on merkittävä perukirjaan sellaisina kuin ne kuoleman tapahtuessa olivat. Perukirjassa on mainittava myös varojen arvo. *Vainajan velkoihin merkitään myös velka, jota koskevan ulosotoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on ennen kuoleman tapahtumista lakannut ulosottolain (37/1895) 2 luvun 24? 26 §:n mukaisesti.*

Ehdotus

17 luku

Perinnöstä luopumisesta ja perintöosuuden luovuttamisesta

2 a §

Perillisellä ja testamentinsaajalla on oikeus luopua oikeudestaan perittävän kuoltua, jolleivät he ole jo ryhtyneet sellaisiin toimiin, että heidän on katsottava ottaneen perinnön vastaan. Luopuminen on tehtävä kirjallisesti. Luopumisen sitovuudesta perillisen ja testamentinsaajan velkoihin säädetään *konkurssilaissa (120/2004) ja ulosottokaaressa (/).*

20 luku

Perunkirjoituksesta

4 §

Pesän varat ja velat on merkittävä perukirjaan sellaisina kuin ne kuoleman tapahtuessa olivat. Perukirjassa on mainittava myös varojen arvo.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

21 luku

21 luku

Kuolleen henkilön ja pesän velasta**Kuolleen henkilön ja pesän velasta**

1 §

1 §

Kuolinpesän varoista suoritetaan pesän ja vainajan velat. *Vainajan velkana maksetaan myös velka, jota koskevan ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut ulosottolain 2 luvun 24? 26 §:n mukaisesti.*

Kuolinpesän varoista suoritetaan pesän ja vainajan velat.

9 §

9 §

Ennen kuin kuukausi on kulunut perunkirjoituksesta tai, jos omaisuus on luovutettu pesänselvittäjän hallintoon, ennen kuin velkojen maksamisesta on tehty 19 luvun 12 a §:ssä tarkoitettu sopimus tai pesänselvittäjän päätös, vainajan velan saa maksaa pesän varoista vain, jos on pätevä syy olettaa, ettei sen maksamisesta aiheudu vahinkoa muille velkojille. Pesän omaisuuteen kohdistuvan ulosmittauksen loppuun saattamisesta säädetään ulosottolain 4 luvun 76 §:ssä ja 6 luvun 16 §:n 1 momentissa.

Ennen kuin kuukausi on kulunut perunkirjoituksesta tai, jos omaisuus on luovutettu pesänselvittäjän hallintoon, ennen kuin velkojen maksamisesta on tehty 19 luvun 12 a §:ssä tarkoitettu sopimus tai pesänselvittäjän päätös, vainajan velan saa maksaa pesän varoista vain, jos on pätevä syy olettaa, ettei sen maksamisesta aiheudu vahinkoa muille velkojille. Pesän omaisuuteen kohdistuvan ulosmittauksen loppuun saattamisesta säädetään *ulosottokaaren* 4 luvun 76 §:ssä ja 6 luvun 16 §:n 1 momentissa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

7.

Laki**avioliittolain 45 ja 99 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan 13 päivänä kesäkuuta 1929 annetun avioliittolain (234/1929) 99 §:n 4 momentti, sellaisena kuin se on laissa 784/2004, sekä
muutetaan 45 §:n 3 momentti, sellaisena kuin se on laissa 929/2002 seuraavasti:

*Voimassa oleva laki**Ehdotus*

45 §

45 §

Puolisoiden välisen lahjan takaisinsaannista säädetään takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa (758/1991) sekä ulosottolaissa.

Puolisoiden välisen lahjan takaisinsaannista säädetään takaisinsaannista konkurssipesään annetussa laissa (758/1991) sekä *ulosottokaarella* (/).

99 §

Velka, jota koskevan ulosottoerusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut ulosottolain (37/1895) 2 luvun 24? 26 §:n mukaisesti, on vähennettävä vain, jos kysymyksessä on kuolleen puolison velka. Elossa olevan puolison tällainen velka on kuitenkin vähennettävä, jos velkojalla on oikeus saada velasta suoritus vakuutena olevasta puolison omaisuudesta tai käyttää saatavansa puolisolta olevan velkansa kuittaamiseen.

(kumotaan)

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 . _____

9.

Laki**viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 11 ja 24 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta 21 päivänä toukokuuta 1999 annetun lain (621/1999) 11 §:n 2 momentin 5 kohta ja 24 §:n 1 momentin 23 kohta, sellaisina kuin ne ovat laissa 684/2003, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

11 §

Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:

5) tietoihin ulosottoasiassa ennen ulosmittauksen toimittamista ja omaisuuden haltuun saamista, jos tiedon antaminen tuntuvasti vaikeuttaisi täytäntöönpanoa, eikä muihin kuin velallisen taloudellista asemaa koskeviin tietoihin, ellei tietoja tarvita takaisinsaantikanteen nostamista varten;

24 §

Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

23) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön vuosituloista tai kokonaisvarallisuudesta taikka tuen tai etuuden perusteena olevista tuloista ja varallisuudesta taikka jotka muutoin kuvaavat hänen taloudellista

Ehdotus

11 §

Asianosaisen oikeus tiedonsaantiin

Asianosaisella, hänen edustajallaan ja avustajallaan ei ole edellä 1 momentissa tarkoitettua oikeutta:

5) tietoihin ulosottoasiassa ennen ulosmittauksen toimittamista ja omaisuuden haltuun saamista, jos tiedon antaminen tuntuvasti vaikeuttaisi täytäntöönpanoa, eikä muihin kuin velallisen taloudellista asemaa koskeviin tietoihin, ellei tietoja tarvita takaisinsaantikanteen *tai ulosottokaaren (/) 2 luvun 26 §:ssä tarkoitettun kanteen* nostamista varten;

24 §

Salassa pidettävät viranomaisen asiakirjat

Salassa pidettäviä viranomaisen asiakirjoja ovat, jollei erikseen toisin säädetä:

23) asiakirjat, jotka sisältävät tietoja henkilön vuosituloista tai kokonaisvarallisuudesta taikka tuen tai etuuden perusteena olevista tuloista ja varallisuudesta taikka jotka muutoin kuvaavat hänen taloudellista

asemaansa, sekä ulosottoviranomaisen asiakirjat siltä osin kuin ne sisältävät sellaisia tietoja, jotka ulosottorekisteriin merkittyinä olisivat ulosottolain (37/1895) mukaan salaisia, sekä tiedot luonnollisesta henkilöstä ulosottovelallisena ja ulosottoselvitys;

— — — — —

asemaansa, sekä ulosottoviranomaisen asiakirjat siltä osin kuin ne sisältävät sellaisia tietoja, jotka ulosottorekisteriin merkittyinä olisivat *ulosottokaaren* mukaan salaisia, sekä tiedot luonnollisesta henkilöstä ulosottovelallisena ja ulosottoselvitys;

— — — — —

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan _____ *päivänä*
kuuta 20 .

10.

Laki**verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta annetun lain 1 ja 6 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan verojen ja maksujen perimisen turvaamisesta 18 päivänä toukokuuta 1973 annetun lain (395/1973) 1 §:n 1 momentti ja 6 §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1067/1991, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

1 §

Veron, julkisen maksun ja muun sellaisen julkisoikeudellisen tai siihen rinnastettavan rahasaamisen, joka saadaan ulosottaa ilman tuomiota tai päätöstä, perimisen turvaamiseksi voidaan myöntää takavarikko siten kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa säädetään.

6 §

Tämän lain mukaisesta takavarikosta on, mikäli tässä laissa ei ole toisin säädetty, soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa on säädetty takavarikosta päättämisestä ja ulosottolain 7 luvussa takavarikon täytäntöönpanosta.

Ehdotus

1 §

Verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetun lain (/) 1 §:n 1 momentissa tarkoitetun julkisen saatavan perimisen turvaamiseksi voidaan määrätä takavarikko siten kuin oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa säädetään.

6 §

Tämän lain mukaisesta takavarikosta on, *jollei* tässä laissa toisin *säädetä*, soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäymiskaaren 7 luvussa *säädetään* takavarikosta päättämisestä ja *ulosottokaaren* (/) 8 luvussa takavarikon täytäntöönpanosta.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 20 .

Ulosottokaaren lukujen ja pykälien otsikot

1 luku. Yleiset säännökset

Soveltamisala ja määritelmiä

- 1 §. Soveltamisala
- 2 §. Suhde muuhun lainsäädäntöön
- 3 §. Asianosaiset ja sivullinen
- 4 §. Hakijan saatava
- 5 §. Sähköinen viesti
- 6 §. Asiakirjan lähettäminen

Ulosottoviranomaiset

- 7 §. Ulosottomiehet
- 8 §. Muut virkamiehet
- 9 §. Kihlakunnanvoudin yksinomainen toimivalta
- 10 §. Tuomioistuimet

Ulosottoimen hallinto

- 11 §. Ulosottolaitoksen organisaatio
- 12 §. Hallintovirasto
- 13 §. Ulosottovirastot
- 14 §. Nimittäminen ja kelpoisuusvaatimukset

Esteellisyys ja asianmukaisuuden vaatimus

- 15 §. Esteellisyysperusteet
- 16 §. Läheiset
- 17 §. Esteellisyyden vaikutus
- 18 §. Esteellisyyväite
- 19 §. Asianmukaisuuden vaatimus
- 20 §. Avoimuuden vaatimus
- 21 §. Hyödyn tavoittelun ja sopimattoman menettelyn kielto
- 22 §. Elinkeinotoimintaa koskevat rajoitukset
- 23 §. Oikeus hankkia ulosmitattua omaisuutta

Ulosottorekisteri

- 24 §. Ulosoton tietojärjestelmä ja ulosottorekisteri

- 25 §. Rekisterinpitäjät
- 26 §. Rekisterin tietosisältö
- 27 §. Oikeus käsitellä tietoja
- 28 §. Rekisteröidyn tarkastusoikeus
- 29 §. Tietojen poistaminen

Rekisteritietojen julkisuus ja luovuttaminen

- 30 §. Rekisteritietojen julkisuus
- 31 §. Todistus ulosottorekisteristä
- 32 §. Luottotietotoiminnan harjoittajan oikeus tiedonsaantiin
- 33 §. Viranomaisten välinen tietojen luovuttaminen
- 34 §. Asianosaiselle annettava tuloste
- 35 §. Tietojen luovuttaminen teknisen käytöhteyden avulla

2 luku. Ulosottoerusteet

Ulosottoeruste täytäntöönpanon edellytyksenä

- 1 §. Yleinen säännös
- 2 §. Ulosottoerusteiden luettelo

Tuomion lainvoimaisuus

- 3 §. Lainvoimainen tuomio
- 4 §. Lainvoimaa vailla oleva tuomio
- 5 §. Käräjäoikeuden maksutuomio
- 6 §. Häätöä edellyttävä käräjäoikeuden tuomio
- 7 §. Irtaimen omaisuuden luovutusvelvoitetta koskeva käräjäoikeuden tuomio
- 8 §. Muuta velvoitetta koskeva käräjäoikeuden tuomio
- 9 §. Yksipuolinen tuomio
- 10 §. Hovioikeuden tuomio
- 11 §. Tuomioistuimen antama väliaikaismääräys
- 12 §. Tuomioistuimen vahvistama sovinto

Keskeytysmääräys ja täytäntöönpanon peruuttaminen

- 13 §. Keskeytysmääräys
- 14 §. Asian palauttaminen
- 15 §. Peruuttamistoimet ulosottoperusteen kumoamisen johdosta
- 16 §. Velkojan palautusvelvollisuus
- 17 §. Hakijan korvausvelvollisuus ja korvausoikeudenkäynti

Muun ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus

- 18 §. Turvaamistoimipäätös
- 19 §. Väilystuomio
- 20 §. Eräät muut asiakirjat
- 21 §. Hallintolainkäyttöpäätös ja hallintopäätös

Kuittaus

- 22 §. Velallisen kuittausvaatimus
- 23 §. Sivullisen kuittausvaatimus

Täytäntöönpanokelpoisuuden määräaikaisuus

- 24 §. Määräaika
- 25 §. Määräajan laskeminen
- 26 §. Määräajan jatkaminen
- 27 §. Saatavan lopullinen vanhentuminen
- 28 §. Tuomioistuimen ilmoitus ja ulosottomiehen todistus

3 luku. Yleiset menettelysäännökset

Ulosottoasian vireillepano

- 1 §. Ulosoton hakeminen
- 2 §. Ulosottohakemuksen sisältö
- 3 §. Hakijan velvollisuus ilmoittaa muuttoneista tiedoista
- 4 §. Neuvonta ja hakemuksen täydentäminen
- 5 §. Ulosottoperusteen liittäminen hakemukseen
- 6 §. Saamistodisteen liittäminen hakemukseen
- 7 §. Ulosottoperusteen ja saamistodisteen toimittaminen jälkikäteen
- 8 §. Vireilletulon ajankohta

9 §. Ulosottoperusteen epäselvyys

Asiamies ja avustaja

- 10 §. Oikeus käyttää asiamiestä ja avustajaa
- 11 §. Asiamiehen valtakirja
- 12 §. Muualla kuin Suomessa asuvan hakijan asiamies

Velalliskohtainen ulosottoasioiden käsittely

- 13 §. Vastaava ulosottomies
- 14 §. Vastaavan ulosottomiehen määräytyminen
- 15 §. Vastaavan ulosottomiehen vaihtuminen

Ulosottomiesten yhteistoiminta

- 16 §. Keskinäinen virka-apu
- 17 §. Samanaikainen ulosotto

Väliaikaistoimi

- 18 §. Väliaikaistoimen edellytykset
- 19 §. Väliaikaistoimen suorittaminen
- 20 §. Väliaikaistoimen peruuttaminen

Täytäntöönpanotoimitus

- 21 §. Joutuisuusvaatimus
- 22 §. Toimituspaikka
- 23 §. Julkisuus, läsnäolo ja järjestyksenpito
- 24 §. Henkilötietojen ilmoittamisvelvollisuus
- 25 §. Pöytäkirja
- 26 §. Toimitustodistaja
- 27 §. Asiakirjan allekirjoittaminen

Ulosottomiehen päätös

- 28 §. Velvollisuus tehdä kirjallinen ja perusteltu päätös
- 29 §. Perustellun päätöksen sisältö
- 30 §. Päätöksen tekemisen ajankohta ja muutoksenhaku
- 31 §. Selvityksen hankkiminen ja päätöksen voimassaolo

Kuuleminen ja ilmoitukset

- 32 §. Kuuleminen
- 33 §. Vireilletuloilmoitus

34 §. Ulosmittauksen ennakoilmoitus ja kutsu toimitukseen

35 §. Pöytäkirjan toimittaminen

36 §. Jälki-ilmoitus

Asiakirjan antaminen tiedoksi

37 §. Yleinen säännös

38 §. Tiedoksianto-osoite

39 §. Tavallinen tiedoksianto

40 §. Todisteellinen tiedoksianto

41 §. Todisteelliset tiedoksiantotavat

42 §. Yksipuolisen tuomion tiedoksianto

Vakuus

43 §. Vakuuden hyväksyminen

44 §. Poikkeukset vakuuden asettamisvelvollisuudesta

45 §. Vakuuden säilyttäminen ja palauttaminen

46 §. Suorituksen ottaminen vakuudesta

47 §. Tuomitun vahingonkorvauksen ottaminen pantista

Omaisuuuden ja selvitysaineiston etsiminen

48 §. Omaisuuuden etsimisvelvollisuus ja velallisen olinpaikan selvittäminen

49 §. Paikkaan kohdistuva etsiminen

50 §. Henkilöön kohdistuva etsiminen

51 §. Selvitysaineiston etsiminen ja haltuun ottaminen

Velallisen tietojenantovelvollisuus

52 §. Ulosottomiehelle annettavat tiedot

53 §. Tietojenantovelvollinen luonnollinen henkilö

54 §. Tietojenantovelvollinen yhteisön puolesta

55 §. Velallisen palveluksessa oleva ja tilintarkastaja

56 §. Tietojen hankkimistapa

Ulosottoselvitys

57 §. Velvollisuus toimittaa ulosottoselvitys

58 §. Kutsu ulosottoselvitykseen

59 §. Pakkokeinot saapumisen varmistamiseksi

60 §. Ulosottoselvityksen toimittamistapa

61 §. Ulosottoselvityksen kesto ja lykkääminen

62 §. Velvollisuus luovuttaa kirjanpitoaineistoa

63 §. Uhkasakko ulosottoselvityksessä

Sivullisen ja viranomaisen tietojenantovelvollisuus

64 §. Yleinen säännös

65 §. Arkaluonteiset henkilötiedot ja ulkopuolista koskevat tiedot

66 §. Sivullisen tietojenantovelvollisuus

67 §. Viranomaisen ja julkista tehtävää hoitavan tietojenantovelvollisuus

68 §. Sivulliselle asetettava uhkasakko

Ulosottoviranomaisen oikeus luovuttaa tietoja

69 §. Yleinen säännös

70 §. Esitutkinta- ja eräät muut viranomaiset sekä tuomioistuimet

71 §. Veroviranomaiset ja julkisia tukia myöntävät

72 §. Oma-aloitteinen tietojen antaminen

73 §. Kielto luovuttaa eräitä tietoja

Uhkasakko

74 §. Uhkasakon asettaminen

75 §. Kuuleminen ja tiedoksianto

76 §. Uuden uhkasakon asettaminen

77 §. Muutoksenhaku

78 §. Hakemus uhkasakon tuomitsemisesta

79 §. Maksettavaksi tuomitsemisen edellytykset

80 §. Uhkasakkoasian käsittely tuomioistuimessa

81 §. Tuomitsemispäätöksen täytäntöönpano

Voimakeinot

82 §. Voimakeinot täytäntöönpanon toimittamiseksi

83 §. Henkilöön kohdistuvat voimakeinot

Takaisinsaanti

84 §. Takaisinsaantiperusteet ja takaisinsaantikanne

85 §. Takaisinsaantiväite

- 86 §. Takaisinsaantikanne ulosottoasian vi-
reillä ollessa
87 §. Takaisinsaantikanne ulosottoasian vi-
reilläolon jälkeen
88 §. Takaisinsaanti ja rauennut maksukyvyt-
tömyysmenettely
89 §. Peräytyneen omaisuuden ulosmittaus
90 §. Täytäntöönpanon keskeyttäminen
91 §. Tietojen antaminen hakijalle

Suorituskielto luotonannossa

- 92 §. Kiellon edellytykset
93 §. Kiellon oikeusvaikutukset

Vireilläolon päättyminen

- 94 §. Vireilläolon päättyminen lopputilityk-
seen
95 §. Vireilläolon päättyminen estetodistuk-
seen
96 §. Muu kuin maksuveloite
97 §. Konkurssin vaikutus ulosottoasian vi-
reilläoloon
98 §. Estetodistuksen sisältö
99 §. Varattomuustodistus ilman vireillepa-
noa
100 §. Vireilläolon päättymistä koskeva to-
distus
101 §. Pieni jäännösaatava

Passiivisaatava

- 102 §. Passiivisaatavaksi rekisteröinti
103 §. Ulosmittaus passiivisaatavan perimi-
seksi
104 §. Velkojan ilmoitusvelvollisuus

Suppea ulosotto

- 105 §. Hakeminen ja kohde
106 §. Pyynnön peruuttaminen
107 §. Oikeusvaikutukset

Täydentäviä säännöksiä

- 108 §. Virka-apu muulta viranomaiselta
109 §. Asiantuntija
110 §. Toimitsija
111 §. Vahingonkorvaus valtion varoista
112 §. Tulkkaukset
113 §. Alaikäistä koskeva ilmoitus

4 luku. Ulosmittaus

Yleinen säännös ja määritelmiä

- 1 §. Maksuvelvoitteen täytäntöönpano
2 §. Palkka
3 §. Alus ja kiinnityskelpoinen auto
4 §. Kiinteistöä koskevien säännösten sovel-
tamisala

Maksukehotus ja maksuaika

- 5 §. Maksukehotus
6 §. Maksuaika
7 §. Varojen kohdentaminen velallisen pyyn-
nön mukaisesti

Ulosmittauksen kohde ja sivullisen asema

- 8 §. Ulosmittauksen kohde
9 §. Sivulliselle kuuluva omaisuus
10 §. Velallisen hallinnassa oleva irtain
omaisuus
11 §. Yhteisessä hallinnassa oleva irtain
omaisuus
12 §. Sivullisen hallinnassa oleva irtain
omaisuus
13 §. Lainhuudon merkitys
14 §. Keinotekoinen järjestely
15 §. Ehdollisesti saatu ja luovutettu omai-
suus

Ulosmittauskiellot ja ulosmittausjärjestys

- 16 §. Turhan ulosmittauksen kielto
17 §. Kertymän vähimmäismäärä
18 §. Pirstomiskielto
19 §. Muita ulosmittauskielloja
20 §. Ulosmittauskiellojen voimassaolo
21 §. Erottamisetu
22 §. Korvaavan esineen hankkiminen
23 §. Erotetun esineen turvaava ulosmittaus
24 §. Ulosmittausjärjestys
25 §. Ulosmittausjärjestyksestä poikkeami-
nen

Menettely ulosmittauksessa

- 26 §. Ulosmittauspäätös ja kohteen yksilöinti
27 §. Ulosmittauksen voimaantulo ja maksu-
kielto

28 §. Jatkuva maksukielto ja maksukielto ulkomaille

29 §. Arviointi ja luettelointi

30 §. Kiinteistön ulosmittaus tuomiolla

Ulosmittauksen varmistaminen

31 §. Haltuun ottaminen

32 §. Asiakirjan kuolettaminen

33 §. Rekisteri-ilmoitukset

34 §. Tuotto ja korvaus

35 §. Toimitsijan asettaminen

36 §. Muut varmistustoimet

Ulosmittauksen oikeusvaikutukset

37 §. Määräämiskielto

38 §. Määräämiskielto yhteisössä

39 §. Ulosottomiehen lupa

40 §. Tavaravaraston myynti

41 §. Käyttörajoitus ja sadon korjaaminen

Velkojen keskinäinen asema

42 §. Peräkkäiset ulosmittaukset

43 §. Ulosmittaus ja turvaamistoimi

44 §. Vakuusoikeus ja erityinen oikeus

Tulopohja palkan ulosmittauksessa

45 §. Tulopohjan laskeminen

46 §. Luontoisedut

47 §. Palkan arviointi

Palkasta ulosmitattava määrä

48 §. Suojaosuus

49 §. Määräajoin maksettava palkka

50 §. Muu kuin määräajoin maksettava palkka

51 §. Olennaisesti heikentynyt maksukyky

52 §. Vapaakuukausien perusteet

53 §. Vapaakuukausien määrä

54 §. Elatusapu

55 §. Patenti ja tekijänoikeus

Menettely palkan ulosmittauksessa

56 §. Maksukielto

57 §. Maksukiellon voimassaolo ja muuttaminen

58 §. Palkan maksajan velvollisuudet

Maksusuunnitelma ja maksusopimus

59 §. Maksusuunnitelma

60 §. Asianosaisten maksusopimus

61 §. Maksusopimuksen noudattaminen

62 §. Maksusuunnitelman tai maksusopimuksen varmistaminen

63 §. Myynnin lykkääminen

Elinkeinotulon ulosmittaus

64 §. Luonnollisen henkilön toistuva elinkeinotulo

65 §. Muu elinkeinotulo

66 §. Elinkeinotulon ja palkkatulon yhteensovittaminen

Saatava ja erät muut oikeudet

67 §. Maksukehoitus ja saatavan myynti

68 §. Periminen maksukiellon saajalta

69 §. Oikeus tuloon tai etuun

70 §. Henki- ja eläkevakuutus

Yhteisomistus

71 §. Osuuden ulosmittaus

72 §. Osuuden erottaminen

73 §. Yhteisomistusesineen ulosmittaus

74 §. Arvopaperiin perustuva oikeus

75 §. Kuuleminen ja yhteisomistajan asema

Kuolinpesä

76 §. Vainajan velka

77 §. Pesäosuuden ulosmittaus

78 §. Määräämiskielto kuolinpesässä

79 §. Toimet ulosmittauksen jälkeen

80 §. Erityisjälkisäädös

81 §. Perinnöstä luopuminen

82 §. Tietojensaanti ja läsnäolo-oikeus

Täydentävät säännökset

83 §. Maksun ajankohta

5 luku. Myynti

Yleiset säännökset

1 §. Myyntitavat

2 §. Myyntitavan valinta

Yleiset huutokauppaehdot

- 3 §. Omistusoikeus
- 4 §. Hallinta ja käyttö
- 5 §. Virka-apu ostajalle
- 6 §. Ostajan vastattavat saatavat ja oikeudet
- 7 §. Eräistä saatavista ilmoittaminen
- 8 §. Väite paremmasta oikeudesta
- 9 §. Valtion korvausvastuu
- 10 §. Velallisen velvollisuus antaa tietoja
- 11 §. Virhe myyntikohteessa
- 12 §. Hinnanalennus ja kaupan kumoaminen
- 13 §. Ainesosat ja tarpeisto
- 14 §. Tuotto

Yhteiset säännökset huutokaupasta

- 15 §. Arvon selvittäminen ja esineen kunnostus
- 16 §. Myynti-ilmoituksen julkaisutapa
- 17 §. Julkaisuaika
- 18 §. Myynti-ilmoituksen sisältö
- 19 §. Virhe ilmoittamisessa
- 20 §. Myyntiesite ja omaisuuden esittely
- 21 §. Ostajaehdokkailla annettavat tiedot
- 22 §. Tarjousten esittäminen
- 23 §. Vähimmäishinta
- 24 §. Maksuehdot
- 25 §. Ostajan korvausvelvollisuus
- 26 §. Ehdollinen saanto
- 27 §. Sopimus huutokaupan ehdoista ja etuoikeudesta

Irtaimen omaisuuden huutokauppa

- 28 §. Soveltamisala
- 29 §. Vaateiden selvittäminen
- 30 §. Vaateiden ilmoittaminen
- 31 §. Asianosaiskeskustelu
- 32 §. Asianosaisluettelo
- 33 §. Etuoikeusjärjestys
- 34 §. Alin hyväksyttävä tarjous
- 35 §. Uusi myynti
- 36 §. Vastattavaksi ottaminen
- 37 §. Huutokaupan vaikutukset
- 38 §. Tarkoituksenmukainen kokonaisuus

Asianosaisselely kiinteistön huutokaupassa

- 39 §. Vaateiden selvittäminen
- 40 §. Asianosaiskeskustelun ajankohta ja

kutsu

- 41 §. Kutsun sisältö
- 42 §. Kuulutus
- 43 §. Asianosaiskeskustelun toimittaminen
- 44 §. Asianosaisluettelo
- 45 §. Kirjallinen valvontamenettely
- 46 §. Asianosaisselely uudessa huutokaupassa
- 47 §. Etuoikeusjärjestys
- 48 §. Panttisaatava
- 49 §. Valvottoman ja ehdollisen saatava sekä keskeneräinen kirjaus
- 50 §. Riitainen saatava
- 51 §. Erityinen oikeus
- 52 §. Pantattu käyttöoikeus
- 53 §. Myöhästynyt valvonta

Menettely kiinteistön huutokaupassa

- 54 §. Alin hyväksyttävä tarjous
- 55 §. Hakijan kielto-oikeus
- 56 §. Uusi myynti
- 57 §. Vastattavaksi ottaminen
- 58 §. Erityisen oikeuden pysyttäminen
- 59 §. Huutokaupan vaikutukset

Usean velalliselle kuuluvan kiinteistön myynti ja muita erityistilanteita

- 60 §. Velallisen osoittama myyntijärjestys
- 61 §. Yhteisesti kiinnitetyt kiinteistöt
- 62 §. Tarkoituksenmukainen kokonaisuus
- 63 §. Kiinteistön myynti määräaloina
- 64 §. Määräosan myynti
- 65 §. Määräalan, ainesosan ja tarpeiston erikseen myynti
- 66 §. Oikeuden myynti kiinteistön kanssa

Usean eri omistajille kuuluvan kiinteistön myynti

- 67 §. Myynti vastuujärjestyksessä
- 68 §. Tarjousten hyväksyminen
- 69 §. Takautumisvaatimuksen panttioikeus
- 70 §. Hakemuksesta yhteisesti kiinnitetyt kiinteistöt
- 71 §. Määräosin omistettu kiinteistö

Aluksen huutokauppa

- 72 §. Kiinteistöä koskevien säännösten soveltaminen

- 73 §. Asianosaisluettelo
74 §. Aluksen osuus

Vapaa myynti

- 75 §. Yksityisen toimittama julkinen huuto-
kauppa
76 §. Ulosottomiehen toimittama vapaa
myynti
77 §. Muu vapaa myynti
78 §. Vaateiden selvittäminen
79 §. Myyntiehdot
80 §. Vapaan myynnin vaikutukset

Yhteisomistus

- 81 §. Osuuden myynti yhteisomistajalle
82 §. Yhteisomistusesineen myynti
83 §. Vakituinen asunto

Lopputoimet

- 84 §. Kauppakirja
85 §. Alus- ja autokiinnityksen kuolettami-
nen
86 §. Kiinteistöön kohdistuvan kiinnityksen
kuolettaminen
87 §. Ilmoitukset kirjaamisviranomaisille
88 §. Kiinnitysasiakirjan kuolettaminen

6 luku. Jako ja tilitys

Määritelmiä

- 1 §. Jako ja tilitys

Jako

- 2 §. Varojen jako saataville
3 §. Suhteellisesta jaosta poikkeaminen
4 §. Varojen kohdentaminen saatavan osille
5 §. Jakopäätös ja sen sitovuus
6 §. Jakokeskustelu
7 §. Yhteisomistus
8 §. Erilliskertymä
9 §. Ylijäämä ja korvaus hintojen erotuksesta
10 §. Vähäinen jako-osa
11 §. Jakosopimus
12 §. Jakoilmoitus

Tilityksen edellytykset ja tilitysmenettely

- 13 §. Ulosottooperusteen lainvoimaisuus
14 §. Ulosottovalitus ja täytäntöönpanoriita
15 §. Tilityksen keskeytys
16 §. Kuolinpesä
17 §. Yrityskiinnitys
18 §. Tilitysmenettely
19 §. Velkojan palautusvelvollisuus
20 §. Liikasuorituksen palautus

Varojen säilytys

- 21 §. Ehdollinen jako-osa
22 §. Muut varat
23 §. Erikseen talletus
24 §. Varojen säilytysaika
25 §. Oikeus varoihin

7 luku. Muun kuin maksuvelvoitteen täytäntöönpano

Häätö

- 1 §. Häädettävät
2 §. Muuttokehotus
3 §. Ilmoitus asunto- ja sosiaaliviranomaisille
4 §. Muuttopäivä
5 §. Häädön toimittaminen
6 §. Häädettävän omaisuus
7 §. Omaisuuden ulosmittaus ja myyminen
8 §. Häätö uhkasakolla

Luovutusvelvoite

- 9 §. Luovutusvelvoitteen täytäntöönpano
10 §. Häätöä edellyttävä luovutusvelvoite
11 §. Luovutusvelvoitteen täytäntöönpano
uhkasakolla

Tekemisvelvoite

- 12 §. Tekemisvelvoitteen täytäntöönpano
13 §. Teettämisuhan asettaminen
14 §. Tekemisvelvoitteen täytäntöönpano
uhkasakolla
15 §. Henkilökohtainen tekemisvelvoite

Kieltovelvoite

- 16 §. Kieltovelvoitteen täytäntöönpano
17 §. Kiellon rikkomisen estäminen

8 luku. Turvaamistoimipäätöksen täytäntöönpano

Soveltamisala ja edellytykset

- 1 §. Soveltamisala
- 2 §. Hakijan asettama vakuus
- 3 §. Vastaajan asettama vakuus
- 4 §. Pääasia

Menettely

- 5 §. Vireilletulo- ja ennakoilmoitus
- 6 §. Takavarikon kohde
- 7 §. Takavarikon täytäntöönpano
- 8 §. Takavarikon oikeusvaikutukset
- 9 §. Muun turvaamistoimen täytäntöönpano
- 10 §. Toimitsija
- 11 §. Täytäntöönpanokulut
- 12 §. Lain muiden säännösten noudattaminen

Ulosottomiehen määräämä turvaamistoimi

- 13 §. Täytäntöönpanon turvaaminen
- 14 §. Takaisinsaannin turvaaminen
- 15 §. Takaisinsaantia turvaavan takavarikon voimassaolo

9 luku. Täytäntöönpanokulut

- 1 §. Kulujen maksuvelvollisuus
- 2 §. Kulujen perintä
- 3 §. Hakijan kuluennakko
- 4 §. Vastaajan kuluennakko
- 5 §. Turhiksi jääneet kulut

10 luku. Itseoikaisu, täytäntöönpanoriita ja täytäntöönpanon keskeyttäminen

Itseoikaisu

- 1 §. Asiavirheen oikaisu
- 2 §. Oikaisun esteet
- 3 §. Kirjoitusvirheen oikaisu
- 4 §. Oikaisupäätös ja muutoksenhaku
- 5 §. Oikaisupäätöksen tiedoksianto ja täytäntöönpano

Täytäntöönpanoriita

- 6 §. Täytäntöönpanoriitana käsiteltävät asiat
- 7 §. Osoituksen antaminen

- 8 §. Asianosaiset ja kuuleminen
- 9 §. Osoituksen antamisen esteet
- 10 §. Osoituksen sisältö ja tiedoksianto
- 11 §. Muutoksenhaku
- 12 §. Kanteen nostaminen ja sen laiminlyönti
- 13 §. Kanne ilman osoitusta
- 14 §. Toimivaltainen käräjäoikeus
- 15 §. Käsittely tuomioistuimessa
- 16 §. Vaikutus ulosottoasian käsittelyyn
- 17 §. Täytäntöönpanoriidan ja valituksen suhde
- 18 §. Oikeudenkäyntikulut

Täytäntöönpanon keskeyttäminen

- 19 §. Ulosottomiehen keskeytyspäätös
- 20 §. Tuomioistuimen keskeytysmääräys
- 21 §. Keskeytysmääräyksen perusteet
- 22 §. Keskeytysmääräyksen sisältö
- 23 §. Keskeytysmääräyksen voimassaolo
- 24 §. Vaikutus täytäntöönpanoon
- 25 §. Muutoksenhaku
- 26 §. Peruuttamistoimien kieltä tai keskeytys

11 luku. Muutoksenhaku ulosottomiehen menettelyyn

Valitus

- 1 §. Valitusoikeus
- 2 §. Toimivaltainen tuomioistuin
- 3 §. Valituksen tekeminen ja peruuttaminen
- 4 §. Valituksen vireilletulo
- 5 §. Valituksen määräaika
- 6 §. Määräajan laskeminen
- 7 §. Uusi määräaika
- 8 §. Valituskirjelmän sisältö
- 9 §. Valituksen vaikutus täytäntöönpanoon
- 10 §. Ulosottomiehen lausunto
- 11 §. Lausunnon sisältö
- 12 §. Itseoikaisu valituksen yhteydessä
- 13 §. Valitusosoitus
- 14 §. Valitusosoituksen sisältö

Valituksen käsittely tuomioistuimessa

- 15 §. Käsittelyjärjestys käräjäoikeudessa
- 16 §. Tutkinnan laajuus
- 17 §. Itseoikaisupäätöksen vaikutus
- 18 §. Osoitus kantelun tekemiseen
- 19 §. Jatkovalitus
- 20 §. Oikeudenkäyntikulut

12 luku. Erinäiset säännökset

- 1 §. Tarkemmat säännökset
- 2 §. Ohjeet ja määräykset

13 luku. Voimaantulo- ja siirtymäsäännökset

- 1 §. Voimaantulo
- 2 §. Siirtymäsäännökset
- 3 §. Viittaussäännökset